

BIBLIOTHECA
CARCINOLOGICA
L.B. Holthuis

C. PLINII

SECUNDI

HISTORIAE

MVNDI

Tomus Quartus.

Quo decem postremi libri à
vicefimoseptimo con-
tinentur.

*Cum Indice hac postrema manu
ditissimo, ac castigatissi-
mo facto.*

LUGDVNI,

Apud heredes Jacobi Junta.

M. D. LX.

C. P L I N I I
S E C V N D I N A .
T V R A L I S H I -
S T O R I Æ
L I B E R . X X V I I I .

PROOEMIUM.

De medicinis ex animalibus. Cap. I.

D I C T Æ erant omnium rerum
naturæ, inter cælum ac terram
nascentium, restabantque quæ
ex ipsa tellure fodiuntur, si non
herbarum ac fruticum tractata
remedia auferrent transversos,
ex ipsis animalibus quæ sanan-
tur, reperta maiore medicina. Qui ergo dixerit
herbas & florum imagines, ac pleraque in-
uentu rara ac difficilia, iidem tacebimus quid in
ipso homine proficit homini, cæteraque genera
remediorum inter nos viuentia? cùm præsertim,
nisi carenti doloribus morbisque vita ipsa pœna
fiat. Minimè verò. Quin omnè insumemus ope-
ram, licet fastidij periculum vrgeat: quando
ita decretum est, minorem gratiæ, quàm utili-
tatum vitæ, respectum habere. Quinimo externa
quoque, & barbaros etiam ritus indagabimus,
Fides tantum auctores appellet. Quâquam & ipsi
consensu propè iudicata eligere laborauimus.

potiusque curæ rerum, quàm copiarum institimus. Illud admonuisse perquam necessarium est, diuitias iam à nobis naturas animalium, & quæ cuiusque essent inuenta: (neque enim minus profuerit medicinas reperiendo, quàm profunt præbendo) nunc quæ in ipsis auxilientur indicari, neque illhic in totum omissa. Itaque hæc esse quidem alia, illis tamè connexa. Incipiemus autem ab homine, ipsum sibi exquirentes, immensa statim difficultate obuia. Sanguinem quoque gladiatorum bibunt, ut uiuentibus poculis, comitiales morbi: quod spectare facientes in eadem arena feras quoque horror est. At hercule illi ex homine ipso sorberi efficacissimum putant calidum spirantemque, & unà ipsam animam ex osculo vulnerum, cum plagis nec ferarum quidem admoueri ora fas sit humana. Alij medullas crurum quarunt, & cerebrum infantium. Nec brutorumque etiam sapes dixere, omnia persecuti usque ad resegmina unguium: quasi verò sanitas videri possit, feram ex homine fieri morboque dignum in ipsa medicina, egregia hercule frustratione, si non proficit. Aspici humana extra nefas habetur, quid mandari? Quis ista inuenit ostenta? Tecum enim res erit euersor iuris humani, monstrorumque artifex, qui primus ea condidisti, credo nec vita mihi obliuisceretur? Quis inuenit singula membra humana mandere? quæ coniectura inductus? Quam potest medicina ista originem habuisse? Quis veneficia innocentiora effecit, quàm remedia? Esto, barbari externique ritus inuenerint, etiàmne Græci suas fecere has artes? Extant commetationes Democriti, ad aliam noxij hominis è capite ossa plus prodesse: ad aliam

alia, amici & hospitis. Iam verò vi interempti dente gingivas in dolore scarificari, Apollonius efficacissimum scripsit: Miletus, oculorum suffusiones felle hominis sanari. Artemon caluaria interfecti, neque cremati, propinauit aquam è fonte noctu comitialibus morbis. Ex eadem suspendio interempti catapotia fecit, contra canis rabio si morsus Antheus. Atque etiam quadrupes homines sanauere, contra inflationes bouum, perforatis cornibus inferentes ossa humana: vbi homo occisus esset, aut crematus, si lignem quæ pernotasset, suum morbis dando. Procul à nobis nostrisque literis absint ista. Nos auxilia dicemus, non piacula: sicubi lactis puerperarum vsus mederi potuit, sicubi salua tactusue corporis, cæteraque similia. Vitam quidem non ad eò expetendam censemus, vt quoquo modo trahenda sit. Quisquis es talis, æquè moriere, etiam cù obicænus vixeris, aut nefandus. Quapropter hoc primum quisque in remediis animi sui habeat: ex omnibus bonis quæ homini tribuit natura, nullum melius esse tempestiua morte: in eaque id optimum, quòd illam sibi quisque præstare poterit.

An sit in medendo verborum aliqua vis: ostentata & sanciri & depelli. Cap. II.

EX homine remediorum primum maximæ quæstionis, & semper incertæ est, valeantne aliquid verba & incantamenta carminum. Quòd si verum est, homini acceptum ferri oportere conueniet. Sed viritum sapientissimi cuiusque respuit fides. In vniuersum verò omnibus * horis credit vita, nec sentit. Quippe victimas cædi sine precatione non videtur referre, nec Deos ritè consuli. Præterea alia sunt verba impetrantis,

* horis hominis credit vita.

alia depulsoris, alia commentationis: Vidimus certis precationibus obsecrasse summos magistratus. Et ne quid verborum prætereatur, aut præposterum dicatur, de scripto præire aliquem, rursumque alium custodem dari, qui attendat, alium verò præponi, qui faueri linguis iubeat: tibicinè canere, ne quid aliud exaudiat: vtraque memoria insigni, quoties ipse dixit obstrepentes nocuerint, quoties præcatio errauerit: sic repente extis ad ini capita, vel corda, aut geminari víctima stante. Duratque immenso exemplo Deciorum, patris filique, quo se deuouere, carmen. Extat Tucciæ Vestalis * incestæ præcatio, qua vsa aquam in cribro tulit, anno vrbis D C I X. Boario verò in foro Græcum Græcâmq; defossos, aut aliarum gentium, cum quibus cri præcationem, qua solet præire Quindecimuirum collegij magister, si quis legat, profectio vim carminum fateatur, ea omnia approbantibus ostingentorum triginta annorum euentibus. Vestales nostras hodie credimus nõdum egressa vrbe mancipia fugitiua retinere in loco præcatione: cum si semel recipiatur ea ratio, & Deos preces aliquas exaudire, aut vllis moueri verbis, confitendum sit de tota coniectatione. Prisci quidem nostri perpetuò talia prodidere: difficillimùmque ex his etiam fulmina elici, vt suo loco docuimus. L. Piso primo Annalium autor est, Tullum Hostilium regem ex Numæ libris eorundem, quo illum, sacrificio Iouem cælo deuocauerat conatum, quoniam parum rite quædam fecisset, fulmine ictum: multi verò magnarum rerum fata & ostenta verbis permutari. Cùm in Tarpeio fodientes delubro fundamenta ca-

*incesti de-
precatio.

put humanum inuenissent, missis ob id à Senatu legatis, Hetruriæ celeberrimus vates Olenus Calenus præclarum id fortunatumque cernens, interrogatione in suam gentem transferre tentauit, scipione prius determinata templi imagine in solo ante se: Hoc ergo dicitis Romani? Hic templum Iouis optimi maximi futurum est: hic caput inuenimus constantissima Annalium affirmatione, transiturum fuisse fatum in Hetruriam, ni præmoniti à filio vatis legati Romani respondissent: Non planè hic, sed Romæ inuentum caput dicimus. Iterum id accidisse tradunt, cum in fastigium eiusdem delubri præparata quadrigæ fictiles in fornace creuissent: & iterum simili modo retentum augurium. Hæc satis sint, exemplis vt appareat, ostentorum vires & in nostra potestate esse: ac prout quæque accepta sint, ita valere. In augurum certe disciplina constat, neque diras, neque vlla auspicia pertinere ad eos, qui quanque rem ingredientes, obseruare se ea negauerint: quo munere diuinæ indulgentiæ maius nullum est. Quid? non & legum ipsarum in Duodecim tabulis verba sunt? Qui fruges excantasset. Et alibi, Qui malum carmen incantasset. Verrius Flaccus autores ponit, quibus credat, in oppugnationibus ante omnia solitum à Romanis sacerdotibus euocari Deum, cuius in tutela id oppidum esset: promittique illi eundem, aut ampliorem locum apud Romanos: cultumque. Durat in Pontificum disciplina id sacrum: constatque ideo occultatum, in cuius dei tutela Roma esset, ne qui hostium simili modo agerent. Defigi quidem diris deprecationibus nemo non metuit. Huc pertinet ouolum, vt exorbuerit quisque, calyces cochlea-

rúmque protinus frangi, aut eosdem cochlea-
 ribus perforari. Hinc Theocriti apud Græcos,
 Catuli apud nos, proximéque Virgilij incanta-
 mentorum amatoria imitatio. Figlinarum ope-
 ra multi rumpi credunt tali modo: non pauci
 etiam serpentes ipsas incantari: & hunc vnum
 illis esse intellectum, contrahique Marforum
 cantu, etiam in nocturna quiete. Etiam parie-
 tes incendiotorum deprecationibus conscribun-
 tur. Neque est facile dictu, externa verba atque
 ineffabilia derogent fidem validius, an Latina
 inopinata, & quæ ridicula videri cogit animus,
 semper aliquid immensum expectās, ac dignum
 Deo mouendo, imò verò quod numini imperet.
 Dixit Homerus, profluuium sanguinis vulnera-
 to femine Vlyxé inhibuisse carnine: Theophra-
 stus ischiadicos sanati. Cato prodidit luxatis
 membris carmen auxiliari, Marcus Varro poda-
 gris. Cæsarem Dictatorem post vnum ancipitem
 vehiculi casum, ferunt semper, vt primùm con-
 sedisset, id quod plerosque nunc facere scimus,
 carmine ter repetito secutitatem itinerum aucu-
 pari solitū. Licet hâc in partem singulorum quo-
 que conscientiam coarguere. Cur enim primùm
 anni incipientis diem lætis precationibus inui-
 cem faustum ominamur? Cur publicis iustis
 etiam nomina victimas ducentium prospera le-
 gimus? Cur & fascinationibus adoratione pe-
 culiari occurrimus alijs, Græcam Nemefin in-
 uocantes? cuius ob id Romę simulacrum in Ca-
 pitolio est, quamuis Latinum nomen non sit.
 Cur ad mentionem defunctorum, testamur me-
 moriam eorum à nobis non sollicitari? Cur im-
 pares numeros ad omnia vehementiores credi-
 mus? Idque in scbtibus dierum obseruatione
 intelli

intelligitur. Cur ad primitias pomorum, hæc vetera esse dicimus, alia noua optamus? Cur sternutamentis salutamur? quod etiam Tiberium Cæsarem, tristissimum (ut constat) hominum, in vehiculo exegisse tradunt. Et aliqui nomine quoque consalutare, religiosius putant. Quin & absentes tinnitu aurium præsentire sermones de se, receptum est. Attalus affirmat, scorpione viso, si quis dicat duo, cohiberi, nec vibrare ictus. Et quoniam scorpio admonuit, in Africa nemo destinat aliquid, nisi præfatus Africam. In cæteris verò gentibus, Deos ante obtestatur, ut velint. Nam si mensa adsit, nullum ponere, translaticium videmus etiam, quoniam multas religiones pollere manifestum est. Alius saliuam post aurem digito relata, sollicitudinem animi propiciat. Pollices, cum taueamus, premere etiam prouerbio iubemur. In adorando dexteram ad osculum referimus, totumque corpus circumagimus: quod in læuum fecisse, Galliarum religiosius credunt. Fulgetras poppismis adorare, consensus gentium est. Incendia inter epulas nominata, aquis sub mensis profusis abominamur. Recedente aliquo ab epulis, simul verri solum: aut bibente conuiuia, mensam vel repositorium tolli, inauspicatissimum iudicatur. Seruij Sulpitij principis viri commentatio est, quã obrem mensa linquenda non sit. Nondum enim plures, quàm conuiuæ, numerabantur. Nã sternutamento reuocari ferculum mensamue, si non postea gustetur aliquid, inter diras habetur, aut omnino non esse. Hac instituere illi, qui omnibus negotiis horisque interesse credebant Deos: & ideo placatos etiam vitis nostris reliquerunt. Quin & repente conticescere conuiuium adno-

tatum est, non nisi in pari presentium numero: qua in re famæ labor est, ad quencunque eorum pertinens. Cibus etiam è manu prolapsus reddebatur, utique per mensas: verabantq; munditiarum causa deflare. Et sunt condita auguria; quid loquæti cogitantive id accideris, inter execratissima. Si Pontifici accidat Ditis causa epulanti, in mensa utique id reponi, adolerique ad Larem, piatio est. Medicamenta, priusquam adhibeantur, in mensa fortè deposita, negantur prodesse. Ungues refecari nudinis Romanis tacenti atque à digito indice, multorum pecuniæ religiosum est. Capillum verò contrectari, contra defluvia ac dolores capitis x v i r. Luna, atque x x i x. Pagana lege in plerisque Italiae prædiis cauetur, ne mulieres per itinera ambulantes torqueant fusos, aut omnino detectos ferant: quoniam aduersetur id omnium spei, præcipueque frugum. M. Servilius Nonianus princeps civitatis, non pridem in metu lippitudinis, priusquam ipse eam nominaret, aliisve ei prædiceret, duabus literis Græcis; P & A, chartam inscriptam, circumligatam lino, subnectabat collo: Mutianus ter Consul, eadem observatione viventem muscam in linæolo albo, his remediis carere ipsos lippitudine prædicantes. Carmina quædam extant contra grandines, contraque morborum genera, contraque ambusta; quædam etiam experta: sed prodendo obstat ingens verècundia, in tanta animorum varietate. Quapropter de his, ut libitum cuique fuerit, opinetur.

Remedia ex homine contra Magos.

Cap. : III.

Hominum monstrificas naturas & veneficas
 Aspectus, diximus in portentis gentium, &
 mult

multas animalium proprietates, quæ repeti superuacuum est. Quorundam hominum tota corpora profunt, ut ex his familiis, quæ sunt terro-ri serpentibus, tactu ipso leuant percussos, sub-que modico. Quorû è genere sunt Psylli Mar-sique, & qui Ophiogenes vocantur in insula Cy-pro: ex qua familia legatus Exagon nomine, à Consulibus Romæ in dolium serpentium coniec-tus experimenti causa, circummulcentibus lin-guis miraculû præbuit. Signum eius familiæ est; si modò adhuc durat, vernis temporibus odoris virus. Atque eorum sudor quoque medebatur, non modò salua. Nam in insula Nili Tetyti na-scentes tanto sunt crocodilis terrori, ut vocem quoque eorum fugiant. Horum omnium gene-rum in sua repugnantia interuentû quoque me-deri constat: sicuti aggruari vulnera introitu eorum, qui vnquam fuerint serpentium canis-sue dente læsi. Iidem gallinarum incubitus, pe-corum fœtus, abortu vitiant. Tantum remanet virus excepto semel malo, ut venefici fiant ve-nera passi. Remedio est, ablui prius manus eo-rum, aquaque illa eos, quibus medearis, insper-gi. Rursus à scorpione aliquando percussi, nun-quàm postea à crabronibus, vespis, apibusve fe-riuntur. Mirus miretur hoc, qui sciat, vestem à tineis non attingi, quæ fuerit in funere: serpen-tes agrè, præterquàm laua manu extrahi.

De quibusdam sortilegiis, & salua hominis.

Cap. IIII.

Pythagoræ inuentis non temere fallere, im-positiuorum nominum imparem vocaliû nu-merum, clauditates, oculorumuè orbitatè, ac si-miles casus dextris assignare partibus, parè leuis. Ferunt difficiles partus statim solui, cû quis rectè

in quo sit grauida, transmiserit lapide, vel missili ex his, quæ tria animalia singulis ictibus interfecerint, hominem, aprum, vrsam. Probabilius id facit hasta velitaris, euulsa à corpore hominis, si terram nõ attigerit. Eisdem enim illata effectus habet. Sic & sagittas corpore eductas, si terram non attigerint, subiectas cubantibus, amatorum esse, Orpheus & Archelaus scribunt. Quin & comitiales morbum sanari cibo è carne feræ occisæ eodem ferro, quo homo interfectus sit. Quorundam partes medicæ sunt, sicuti diximus de Pyrrhi regis pollice. Et Elide solebat ostendi Pelopis costa, quam eburneam affirmabant. Nauos in facie tondere, religiosum habent etiam nunc multi. Hominũ verò in primis ieiunam saliuam, contra serpentes præuidio esse, docuimus. Sed & alios efficaces eius vsus recognoscat vita. Despuimus comitiales morbos, hoc est, contagia regerimus. Simili modo & fascinationes repercutimus, dextræq; clauditis occursum. Veniam quoque à Deis spei alicuius audacioris petimus, in sinum spuendo etiam. Eadem ratione terna despuere deprecatione, in omni medicina mos est, atque effectus adiuuare: incipientes furunculos ter præsignare ieiuna saliuam. Mirum dicemus, sed experimento facile: Si quem pœniteat ictus eminus cominatus illati, & statim expuat mediam in manũ, qua percussit, leuatur illico percussus à pœna. Hoc sæpe delumbata quadrupede approbatur, statim à tali remedio correcto animalis ingressu. Quidam verò aggrauant ictus, ante conatum simili modo saliuam in manu ingestam. Credamus ergo lichenas lepræq; ieiunæ illitu assiduo arceri: ite lippitudines, matutina quotidie velut inunctione: carcinomata, malo terræ subactis:

subactis:

subacto: ceruicis dolorem, saliuam ieiuni dextra
 manu ad dextrum poplitem relata, læua ad fini-
 strum: si quod animal aurem intrauerit, & in-
 spuatur, exire. Inter amuleta est, editæ quæque
 vrinæ inspuere: similiter in calciamentū dextri
 pedis, antequam induatur: itē cū quis transeat
 locum, in quo aliquod periculū adierit. Marcion
 Smyrnæus, qui de simplicibus effectibus scripsit,
 rumpi scolopendras marinas sputo tradit: item
 ruberas, aliâsq; ranas. Ophilius, serpentes, si quis
 in hiatus earum expuat. Salpe, torporem sedari
 quocunq; membro instupente, si quis in sinum
 expuat: aut si superior palpi bra saliuam tangatur.
 Nos si hæc, & illa credamus rite fieri: extranei
 interuentu, aut si dormiēs spectetur infans, à nu-
 trice terna adspui: quanquam religione mutatur
 & Fascinus, Imperatorū quoque, non solū in-
 fantium custos, qui Deus inter sacra Romana à
 Vestalibus colitur, & currus triumphantium sub
 his pendens defendit medicus inuidiæ, iubetque
 eosdē + respicere. Similis medicina linguæ, vt sit
 exorata à tergo Fortuna, gloriæ carnifex. Morsus
 hominis inter asperrimos quoq; numeratur. Me-
 dentur sordes ex auribus: ac ne quis miretur, etiã
 scorpionum icibus serpentiūmq; statim im-
 positæ. Meliùs è percussi auribus profunt: ita & re-
 uulsi sanari. Serpentiū verò icibus, contusi den-
 tis humani farina. Capillus puerorū, qui primū
 decidit, podagræ impetus dicitur leuare cir-
 cumligatus: & in totum impubium impositus. Vi-
 tæ quoque capillus, canis moribus medetur
 aceto: & capitem vulneribus ex oleo aut vi-
 no. Si credimus, à reuulso cruci quartanis. Com-
 munitus æquè capillus, carcinomati. Pueri qui pri-
 mus ceciderit dens, vt terram non attingat, in-
 clusus

clusus in armillam, & assidue in brachio habitus muliebrium locorum dolores prohibet. Pollex in pede præligatus proximo digito, tumores inguinum sodat. In manu dextra duo medij leuiter colligati, distillationes atque lippitudines arcent. Quin & eiectus lapillus calculoso, alligatus supra pubem leuare ceteros dicitur, ac iocineris etiam dolores: ac celeritatem partus facere. Addidit Granius, efficaciorum ad hoc esse ferro exemptum. Partus accelerat vicinos, ex quo quæque cõceperit, si cinctu suo soluto fœminam cinxerit, dein soluerit, adiecta precatione, se vixisse, eundem & soluturum, atque abierit. Sanguine ipsius hominis, ex quacũque parte emisso, efficacissimè anginam illini tradunt Orpheus & Archelaus: item ora, comitiali morbo lapsorum: exurgere enim protinus. Quidam si pollices pedum pungantur, exque his guttæ referantur in faciem: aut si virgo dextro pollice attingat: hac coniectura censentes virgines carnes edendas. Aeschines Atheniensis ex crematorum cinere anginis medebatur & ronsillis, vuisque, & carcinomatis. Hoc medicamentum vocabat botryon. Multa genera morborum primo coitu soluntur, primòque fœminarum mense. Aut si non id contingat, longinqua fiunt, maximèque comitiales. Quin & à serpente ac scorpione percussos, coitu leuari produnt: verum fœminas Venere ea lædi. Oculorum vitia fieri negant, nec lippire eos, qui cum pedes lauant, aqua inde ter oculos tangant. Immatura morte raptorum manu, strumas, parotidas, guttura tactu sanari affirmant. Quidam verò cuiusque defuncti, duntaxat sui sexus, læua manu auersa. Et è ligno fulgure icto, reiectis, post terga manibus, demorderi aliquid, & ad

& ad dentem qui doleat, admoueri, remedio esse
 produnt. Sunt qui præcipiant dentem suffiri den-
 te hominis sui sexus: & eum qui caninus vocetur,
 in sepulcro exemptum ad alligari. Terram ex
 caluaria, p̄silotrum esse palpebrarum tradunt.
 Herba vero, si qua ibi genita sit, commanduca-
 ta, dentes cadere. Hulcera non serpere osse ho-
 minis circumscripta. Alij è tribus puteis pari
 mensura aquas miscent, & prolibant nouo fi-
 lili: reliquum dant in tertianis accessu fe-
 brium bibendum. Item in quartanis fragmen-
 tum clauis à cruce, inuolutum lana, collo subne-
 unt: aut spartum è cruce: liberatòque con-
 dunt cauerna, quam Sol non attingat. Magorum
 hæc commenta sunt: Vt cotem, qua ferramen-
 ta sæpe exacuta sint, subiectam ignari cervicali-
 bus, de veneficio deficientis, euocare indicium,
 ut ipse dicat quid sibi datum sit, & ubi, & quo
 tempore: autorem tamen non nominare. Fulmi-
 ne utique percusso, circumactum in vulnus ho-
 minem, loqui protinus constat. Inguinibus me-
 dentur aliqui, licium telæ detractum alligantes
 nouenis septenisue nodis, ad singulos nominan-
 tes viduam aliquam, atque ita inguina alligan-
 tes licio. Et clauum, aliudue, quod quis calca-
 uerit, alligatum ipsos iubent gerere, ne sit dolo-
 ri vulnus. Verrucas auellunt à vicesima Luna, in
 limitibus supini ipsam intuentes, ultra caput ma-
 nibus porrectis, & quicquid comprehendere, si-
 ficantes. Clauum corporis, eum cadat stella, si
 quis distingat, vel citò sanari aiunt. Cardinibus
 ostiorum aceto affuso, lutum fronti illitum, ca-
 pitis dolorem sedare: item laqueum suspendiosti-
 circundatum temporibus. Si quid è pisce hæse-
 rit faucibus, in aquam demissis, frigidam pedi-
 bus,

bus, cadere. Si verò ex aliis ossibus, impositis ca-
 pitis ex eodem osse officulis. Si panis hæreat, ex
 eodem in vtranque aurem addito pane. Quin &
 sordes hominis in magnis fecere remediis qua-
 stuosorum gymnasia Græcorum: quippe ea stri-
 gmenta molliunt, calfaciunt, discutunt, com-
 plent, sudore & oleo medicinam facientibus.
 Vuluis inflammatis contractisque admouentur.
 Sic & menses cient: sed inflammationes & con-
 dylomata leniunt: item neruorum dolores, lu-
 xata, articulorum nodos. Efficaciora ad eadem,
 strigmenta à balineis, & ideo miscentur suppu-
 ratoriis medicamentis. Nam illa quæ sunt è ce-
 romate permisto cæno, articulos tantùm mol-
 liunt, calefaciunt, discutunt efficacius, sed ad
 cætera minus valent. Excedit fidem impudens
 ictus singularis remedij, celeberrimi autores
 clamant. Rursus in scæminis, quas infantium ab-
 uo editas in vtero ipso, contra sterilitatem subde-
 centent: meconium vocant. Imò etiam ipsæ
 gymnasiarum rasere parietes: & illæ quoque
 sordes excaustoriam vim habere dicuntur: pa-
 nos discutunt. Hulceribus senum puerorumque
 & desquamatis ambustisue illinuntur. Eo minus
 omitti conuenit ab animo hominis pendente
 medicinas. Abstinerè cibo omni, aut potu, ali-
 vino tantùm aut carne, alijs balineis, cum quor-
 eorum postulet valetudo, in presentissimis reme-
 diis habetur. His remediis adnumeratur exerci-
 tatio, intentio vocis, vngue fricati cum tatione.
 Vehemèns enim fricatio spissat, lenis mollit: ma-
 ta adimit corpus, auget modica. In primis ve-
 prodest ambulatio, gestatio, & ea pluribus modis.
 Equitatio stomacho & coxis vtilissima: phre-
 na

nauigatio: longis morbis locorum mutatio. Item
 somno mederi sibi, aut lectulo, aut rara vomitio-
 ne. Supini cubitus oculis conducunt, at proni
 tussibus, in latera aduersum distillationes. Aristo-
 teles & Fabianus plurimum somnari circa ver-
 num & autumnum tradunt, magisque supino cu-
 bitu, at prono nihil. Theophrastus celerius con-
 coqui dextri lateris incubitu, difficilius à supi-
 nis. Solum quoque remediorum maximum ab
 ipso sibi præstari potest, sicut linteorum strigi-
 liumque vehementia: perfundere caput calida
 ante balinearum vaporationem, & postea frigi-
 da, saluberrimum intelligitur. Item præsumere
 cibis, & interponere frigidam, eiusdemque potus
 somnos antecedere, & si libeat interrumpere.
 Notandum, nullum aliud animal calidos potus
 sequi, ideòq; nõ esse naturales. Mero ante somnos
 colluere ora, propter halitus: frigida matutinis
 impari numero ad cauendos dentium dolores:
 item posca oculos contra lippitudines, certa ex-
 perimenta sunt.

De observatione victus. Cap. V.

Sicut totius corporis valetudini in varietate
 victus obseruata, Hippocrates tradit nõ pran-
 dentium exta celerius senescere. Verum id reme-
 diis cecinit, non epulis: quippe multo vtilissima
 est temperantia in cibis. L. Lucullus hanc de se
 præfecturam seruo dederat: vltimòque probro
 in Capitolio epulanti, pudenda re, seruo suo fa-
 cilius parère, quàm sibi.

*De sternutamento, & Venere, & ceteris re-
 medijs. Cap. VI.*

Sternutamenta pinna grauedinem emendant,
 & si quis muris nares, vt tradunt, osculo attin-

gat. Sternutamenta & singultum. Ob hoc Varro
 suader palmam alterna manu scalpere. Pleri-
 que anulum è sinistra in longissimum dexte-
 ræ digitum transferre, aut in aquam feruentem
 manus immergere. Theophrastus senes laborio-
 sius sternuere dicit. Venerem damnauit Demo-
 critus, vt in qua homo alius exilirer ex homi-
 ne. Est hercule raritas eius vtilior. Athletæ ra-
 men torpentes restituntur Venere, vox reuoca-
 tur, cum è candida declinat in fuscam. Medetur
 & lumborum dolori, oculorum hebetationi,
 mente captis ac melancholicis. Ad sidere graui-
 dis, vel cum remedium alicui adhibeatur, digitis
 pectinatim inter se implexis, veneficium est
 idque compertum tradunt. Alcmena Herculem
 pariente. Peius, si circa vnum amboue genua
 Item poplites alternis genibus imponi. Ideo hæc
 in conciliis ducum potestatum fieri vetuerunt
 maiores, velut omnem actum impediencia. Ve-
 tuere & sacris votisue simili modo interesse. Ca-
 pita autem aperiri aspectu magistrarum, non
 venerationis causa iussere, sed (vt Varro ait) quod
 est) valetudinis, * quoniam firmiora consuetu-
 dine ea fierent. Cum quid oculo inciderit, alteri
 rum comprimi prodest. Cum aqua dextræ auris
 cula, sinistro pede exultare, capite in dextrum
 humerum deuexo, inuicem è diuersa aure. Si talis
 sis concitet, saliuam in fronte ab alio afflari. Si
 iaceat vna, à vertice morsu alterius suspendi.
 ceruicis dolore poplites fricare, aut ceruicem
 poplitum. Pedes in humo deponi, si nerui in
 cruribus tendantur in lectulo. * Aut si in la-
 parte id accidat, sinistrae plantæ pollicem dexterae
 manu apprehendi. Item è diuerso. Extremitates
 corporis vel aurium perstringi contra horrores

corporis, sanguinæque narium immodicum. Lino vel papyro principia genitalium: femur medium, ad cohibenda urinæ profuua. In stomachi solutione pedes pressare, aut manus in feruentem aquam demittere. Iam & sermoni parci, multis de causis salutare est. Triennio Mæcænatem Messium accepimus silentium sibi imperauisse, à conuulsione reddito sanguine. Nam euersos scandentisque ac iacentes, si quid ingruat, contraque ictus, spiritum cohibere singularis præsidij est: quod inuentum esse animalis docuimus. Clauum ferreum defigere, in quo loco primùm caput defixerit corruens morbo comitali, absolutorium eius mali dicitur. Contra renum aut lumborum vesicæque cruciatu, in balnearum solis pronos urinam reddere, mitigatorium habetur. Vulnere nodo Herculis præligare, mirum quantum ocyor medicina est. Atque etiam quotidiani cinctu tali nodo, vim quandam habere utilem dicuntur: quippe cum Hercules eum prodiderit. Numerum quoque quaternarium Demetrius condito volumine, & quare quaterni cyathi sextariæ non essent potandi. Contra lippitudines retro aures fricare prodest, & lacrymosis oculis frontem. Augurium ex homine ipso est non timendi mortem in ægritudine, quandiu oculorum pupillæ imaginem reddant. Magna & urinæ non ratio solum, sed etiam religio apud autores inuenitur, digesta in genera. Spadonum quoque ad fortunæ beneficia. Verum ex his quæ referre fas sit, impubium puerorum cōtra saliuas aspidum, quas pryadas vocant, quoniam venena in oculos hominum expuant: contra oculorum albines, obscuritates, cicatrices, argema, palpe-

bras, & cum erui farina contra aduſtiones, contra aurium pura, vermiculósque, ſi decoquatur ad dimidias partes cum porro capitato nouo ſictili. Vaporatio quoque ea menſes fœminarum ciet. Salpe fouet illa oculos firmitatis cauſa: illinit Sole uſta, cum oui albumine, efficacius ſtruthiocameli, binis horis. Hac & atramenti lituræ abluuntur. Virilis podagris medetur, argumento fullonum, quos ideo tentari eo morbo negant. Veteri miſcetur cinis oſtreorum, aduerſus eruptiones in corpore infantium, & omnia hulcera manantia. Ea exeſis, ambuſtis, ſedis vitiis, rhagadiis, & ſcorpionum ictibus illinitur. Obſtrictum nobilitas non alio ſucco efficacius curari pronunciauit corporum pruritus nitro addito, hulcera capitiſ, porrigines, nomas, præcipuè genitalium. Sua cuique autem (quod fas ſit dixiſſe) maximè prodeſt, conſeſtim perſuſo canis morſu, echinorúmque ſpinis inhærentibus, & in ſpongia lanifue impoſita: aut aduerſus canis rabidi morſus, cinere ex ea ſubactò: contraque ſerpentium ictus. Nam contra ſcolopendras mirum proditur, vertice tacto vrinx ſux gutta, liberari protinus læſos. Auguria valetudinis ex ea traduntur. Si manè candida, dein ruſa ſit: illo modo cõcoquere, hoc concoxiffe ſignificatur. Mala ſigna rubræ, peſſima nigræ: mala bullantis & craſſæ: in qua quod ſubſidit, ſi album eſt, ſignificat circa articulos aut viſcera dolorem imminere. Eadem viridis morbum viſcerum, pallida bilis, rubens ſanguinis. Mala & in qua veluti furfures atque nubeculæ apparent. Diluſa quoque alba vitioſa eſt: mortifera verò craſſa graui odore: & in pueris tenuis ac diluta. Magi vetant eius cauſa contra Solem

Solem Lunamque nudari, aut umbram cuiusquam ab ipsa aspergi. Hesiodus iuxta obstantia reddi suadet, ne Deum aliquem nudatio offendat. Hosthanes contra mala medicamenta omnia promisit auxiliari, matutinis horis suam cuique instillatam in pedem.

De remedijs muliebribus. Cap. VII.

Quæ ex mulierum corporibus traduntur, ad portentorum miracula accedunt, ut si leamus diuisos membratim in scelera abortus mensium piacula, quæque alia non obstetrices modò, verum etiam ipsæ meretrices prodidere. Capilli si crementur, odore serpentes fugari. Eodem odore vulvæ morbo strangulatas respirare. Cistere eo quidem, si in testa sint cremati, vel cum spuma argenti, scabritias oculorum ac pruriginem emendari: item verrucas, & infantium hulcera cum melle. Capitis quoque vulnera, & omnium hulcerum sinus, addito melle ac thure. Panos, podagras, cum adipe suillo sacrum ignem, sanguinemque sisti illico, & fornicationes corporum. De lactis usu conuenit dulcissimum esse mollissimumque, & in longa febre celiacisque utilissimum, maximè eius quæ iam infantem remouerit. Et in malacia stomachi, in febribus, & torsionibus efficacissimum experiuntur. Item mammarum collectionibus cum thure, oculo ab ictu cruore suffuso, & in dolore aut epiphoris si immulgeatur, plurimum prodest: magisque cum melle & narcissi succo, aut thuris polline. Sempèrque in omni usu efficacius eius, quæ marem enixa sit: multoque efficacissimum eius, quæ geminos peperit mares, & si vino ipsa cibisque acrioribus abstineat. Misto præterea ouorum candido liquore, madi-

*Sac melle
Ciris.*

** torsioni-
bus*

dáque lana frontibus impositum, fluxiones oculorum suspendit. Nam si rana saliva sua oculum asperserit, præcipuum est remedium. Et contra morsum eiusdem bibitur, stillatúrque. Qui simul matris filiaque lacte inunctus sit, liberari oculorum metu in totam vitam affirmant. Aurium quoque vitis medetur, modicè admisto oleo: aut si ab istu dolent, anserino adipe tepéfatum. Si odor grauior sit, vt plerunq; fit longis vitis, diluto melle lana includitur. Et cōtra morbum regium in oculis relictum, instillatur cum elaterio. Peculiariter valet potum cōtra venena, quæ data sunt è marino lepore buprestique: * vt Aristoteles tradit, dorycnion. Et cōtra insaniam, quæ facta sit hyosciami potu. Podagris quoq; iubent illini cū cicuta. Alij cum celsipo & adipe anserino: qualiter etiam vuluarum doloribus imponitur. Alium etiam sistit potum, vt Rabirius scribit: & menses ciet. Eius verò quæ fœminam enixa sit, ad vitia tantum in facie sananda præualet. Pulmonum quoque incōmoda lacte mulieris sanantur, cui si admisceatur impubis pueri vrina vel mel Atticum, omnia singulorū cochlearium mensura, murmura quoque aurium eiici inuenio. Eius quæ marem peperit, lacte gustato canes rabiosos fieri negant. Mulieris saliuam quoque ieiunæ potentem diiudicant oculis cruentatis. Et si contra epiphoras, feruentes anguli oculorū subinde madefiant: efficacius, si cibo vinòq; se pridie ea abstinuerit. Inuenio & fascia mulieris alligato capite, dolores minui. Post hæc nullus est modus. Iam primùm abigi grandines turbinésq; cōtra fulgura ipsa in mense connudata: sic auertit violentiam cæli: in nauigando quidem tempestates, etiã sine menstruis. Ex ipsis verò mensibus,

monst

* vt
Aristoteles
tradit, con-
tra Dory-
cnion.

monstrificis aliâs, vti suo loco indicauimus, dira & infanda vaticinantur: è quibus dixisse non pudeat, si in defectu Lunæ Solisue, congruat vis illa, irremediabilem fieri: non segnius & silente Luna, coitûsque tum maribus: exitiales esse atque pestiferos. Purpuram quoque ab his eo tempore polluit. Tanto vim esse maiorem. Quocunque autem alio menstruo, si nudatæ segetem ambiant, erucas ac vermiculos scarabæosque ac noxia alia decidere. Metrodorus Scepsius in Cappadocia inuentum prodit, ob multitudinem cantharidum. Ire ergo per media arua, relictis super clunes vestibus. Alibi seruatur, vt nudis pedibus eant, capillo cinctûque dissoluto. Cauendum ne id oriente Sole faciant: sementem enim arescere. Item nouellas vites eius tactu in perpetuum lædirutam & ederas res medicatissimas illico mori. Multa diximus de hac violentia. Sed præter illa certum est, apes tactis alueariis fugere: linâq; cum coquantur, nigrescere: aciem in cultris tonsorum hebetescere: æs contactum graue virus accipere & æruginem, magis si decrecente Luna id accidat: equas, si sint grauidæ, tactas abortum pati. Quin & aspectu omnino, quamuis procul visas, si purgatio illa post virginitatem prima sit, aut in virginea ætate spontanea. Nam bitumen in Iudæa nascens, sola hac vi superari, filo vestis contactæ, docuimus. Ne igne quidem vincitur, quo cuncta: cinisq; etiam ille, si quis aspergat lauandis vestibus, purpuras mutat, florem coloribus admirat, ne ipsis quidem fœminis malo suo inter se immunibus. Abortum facit illicus, aut si omnino prægnans supergrediatur. Quæ Lais & Elephantis inter se contraria prodidere de abortiuis, carbone è radice brassicæ vel myrti vel ta-

maricis in eo sanguine extincto: item asinas non concipere tot annis, quot grana hordei contacta ederint: quæque alia nuncupauere monstrifica, aut inter ipsas pugnancia, cum hæc fecunditatem fieri iisdem modis, quibus illa sterilitatem, pronuntiaret, melius est nõ credere. Bythus Dyrhachinus hebetata aspectu specula recipere nitorem tradit, iisdem auersa rursus contuentibus: omnemque vim talem resolui, si mullum piscem secum habeant. Multi verò inesse etiam remedia tanto malo aiunt: podagras illini, strumas, & parotidas, panos, sacros ignes, furunculos, epiphoras tractatu earum mulierum leniri. Laïs & Salpecanum rabiosorum morsus, & tertianas quartanasque febres menstruo in lana arietis nigri, argenteo brachiali incluso. Diotimus Thebanus, vestis omnino ita infectæ portiuncula, ac vel licio, brachiali inserta. Sorita obstetrix, tertianis quartanisque efficacissimum dixit plantas ægri subterlini: multoque efficacius, ab ipsa muliere, & ignoranti. Sic & comitiales excitari. Icetidas medicus quartanas coitur finiri, incipientibus duntaxat menstruis, spondit. Inter omnes verò conuenit, si aqua potusque formidetur à morsu canis supposita tantum calici lacinia tali, statim metum eum discuti: videlicet præualente sympathia illa Græcorum, cum rabiem canum eius sanguinis gustatu incipere dixerimus. Cinere eo iumentorum omnium hulcera sanari certum est, addita caminorum farina & cera. Maculas autem è veste eas non nisi eiusdem vrina elui. Cinere per se rosaceo mistum, foeminarum præcipue capitis sedare dolores illitum fronti. Asperimamque vim profluuij eius esse primis annis virginitate soluta. Id quoque conuenit, quo nihil

equidem libentius crediderim, tactis omnino
 menstruo postibus, irritas fieri Magorum artes
 generis vanissimi, ut æstimare licet. Ponam enim
 vel modestissimum è promissis eorum: ex homi-
 ne siquidem reægmina vnguium è pedibus ma-
 nibusque cera permista, ita ut dicatur tertianæ,
 vel quotidianæ, vel quartanæ feбри remedium
 quæri, ante Solis ortum alienæ ianux affigi iubet,
 ad remedia in iis morbis: quanta vanitate si fal-
 sum est, quantæue noxa, si transferunt morbos
 ad innocentiores? Ex his omnium digitorum re-
 ægmina vnguium, ad cauernas formicarum abii-
 ti iubent, eamque quæ prima cœperit trahere,
 correptam subnecti collo, ita discuti morbum.

*Medicina ex animalibus peregrinis, de elephanto,
 & leone, & camelo, & hyena, & crocodilo,
 & chamæleonte, & scinco, & hip-
 popotamo, & lyncibus.*

Cap. VIII.

Hæc sunt, quæ retulisse fas sit, ac pleraque ex
 iis non nisi honore dicto. Reliqua intestabi-
 lia & infanda, ut festinet oratio ab homine fu-
 gere. In cæteris claritates animalium aut operum
 æquæmur. Elephanti sanguis, præcipuè maris, flu-
 uiones omnes, quas rheumarismos vocant, sistit.
 Eboris cum melle Attico (ut aiunt)
 tuberculæ in facie, scobe paronychia tolluntur.
 Proboscidis tactu capitis dolor leuatur, efficacius
 & sternuat. Dextra pars proboscidis cum Lem-
 niæ rubrica adalligata, impetus libidinum stimu-
 lat. Sanguis & syntecticis prodest, iecurque comi-
 talibus morbis. Leonis adipēs cum rosaceo, scu-
 rent in facie custodiunt à vitiis, candoremque ser-
 uant. Sanant & adusta niuibis, articulorumque

tumores. Magorum vanitas perunctis eo adipem
 faciliorem gratiam apud reges populósue pro
 mittit: præcipuè tamen eo pingui, quod sit inter
 supercilia, vbi esse nullum potest. Similia denta
 maximè à dextra parte, villisque è rostro inferio
 ri, promissa sunt. Fel aqua addita, claritatem ocul
 lis inunctis facit: & cum adipe eiusdem, comitia
 les morbos discutit, leui gustu, & vt protinus, qu
 sumpserit, cursu id digerant. Cor in cibo sum
 ptum, quartanis medetur: adeps cum rosace
 quotidianis febribus. Perunctos eo bestia
 giunt. Resistere etiam insidiis videtur. Cameli
 rebrum arefactum, potumque ex aceto, comitia
 libus morbis aiunt mederi: item fel cum me
 potum: hoc & angina. Cauda arefacta solui
 uum: fimi cinere crispari capillum cum oleo.
 dysentericis prodest illitus cinis, potusque qua
 tum tribus digitis capiatur, & comitialibus mor
 bis. Urinam fullonibus vtilissimam esse tradu
 itemque hulceribus manantibus. Barbaros con
 stare eam setuare quinquennio, & heminis po
 ctere aluum. Setas è cauda contortas, & sinist
 brachio adalligatas quartanis mederi. Hyæna
 Magi ex omnibus animalibus in maxima ad
 ratione posuerunt, vtpote cui & ipsi Magicas
 tes dederint, vimque, qua alliciat ad se homin
 mente alienatos. De permutationis sexus anim
 vice diximus, cæteraque de monstrifica natura
 eius: nunc persequemur quæcunque medic
 produntur. Præcipuè pantheris terrori esse
 duntur, vt ne conetur quidem resistere: & aliq
 de corio earum habentem non appeti. Miru
 que dictu, si pelles vtriusque contraria suscip
 dantur, decidere pilos pantheræ. Cùm fugiant
 nantem, declinare ad dextram, vt prægressi ho

vestigia occupet. Quod si successerit, aliena-
 mente, ac vel ex equo hominem decidere. At si
 laquam detorserit, deficientis argumentum est
 celeremque capturam. Facilius autem capi, si
 inctus suos venator, flagellumque imperitans
 quo septenis alligauerit nodis. Mox, ut est solers
 ambagibus vanitas Magorum, capi iubent Ge-
 norum signum transeunte Luna, singulosque
 ropè pilos seruari. Capitis dolori alligatam cu-
 m prodesse quæ fuerit in capite eius. Lippitudi-
 fel illitum frontibus: aut ne omnino lippiatur,
 coctum cum mellis Attici cyathis tribus &
 roci vncia, inunctum: sic & caligines discuti
 suffusiones. Claritatem excitari melius inuete-
 ato medicamento. Afferuari autem in Cypria
 yxide. Eodem sanari argema, scabritias, excre-
 centia in oculis: item cicatrices. Glaucomata
 erò locineris recentis inallati sanie cum despu-
 ato melle inunctis. Dentes eius dentium dolo-
 bus tactu prodesse, vel adalligatos ordine; hu-
 meros humerorum & lacertorum doloribus:
 usdem dentes. si de sinistra parte rostri eruti
 at, alligatos pecoris aut capri pelle, stomachi
 ruciatibus. Pulmones in cibo sumptos coeliacis.
 entriculis, cinerem cum oleo illitum. Neruis,
 edullas è dorso cum oleo vetere ac felle. Fe-
 ribus quartanis, iecur degustatum ter ante ac-
 siones. Podagris, spinæ cineré cū lingua & de-
 to pede vituli marini, addito felle taurino, om-
 ia pariter cocta atq; illita hyæne pelle. In eodé
 orbo prodesse & fel cū lapide Assio. Tremulis,
 pasticis, exilientibus, & quibus cor palpitet, ali-
 quid ex corde madédū, ita ut reliquæ partis cinis
 i cerebro hyæne illinatur. Pilos etiã auferri hac
 compositione illita, aut per se felle, euulsis prius,
 quos

quos renasci non libeat. Sic & palpebris inuritur
 tolli. Lumborum doloribus carnes è lumbis ed
 das, illinendâsque cum oleo. Sterilitatem mul
 rum emendari, oculo cum glycyrrhiza & a
 tho sumpto in cibo. promisso intra triduum ce
 ceptu. Contra nocturnos pauores vmbra rûmq
 terrorem vnus è magnis dentibus lino alliga
 succurrere narratur. Furentes suffri eodem, & c
 cum ligari ante pectus cum adipe renû, aut io
 nere, aut pelle præcipiunt. Mulieri candida à
 ctore hyænx caro, & pili septem, & genitale
 ui si illigentur dorcadis pelle, collo suspensa
 tinere partus promittunt. Venerem stimulari
 nita li ad sexus suos in melle sumpto, etiam si
 mulierum coitus oderint. Quinimo totius dor
 concordiam, eodem genitili & articulo spi
 cum adhærente corio asseruatis constare: qu
 spinæ articulum siue nodum Atlantion voca
 est autem primus. In comitialium quoque ren
 diis habent eum. Adipe accenso, serpentes fug
 dicunt. Maxillæ parte comminuta in aniso
 in cibo sumpta, horrores sedari. Eodem suff
 mulierum menses euocari. Tantùmque est va
 ratis, vt si ad brachium adalligetur superioris
 stri dextræ partis dens, iaculantium ictus deern
 turos negent. Palato eiusdem arefacto, & c
 alumine Aegyptio calefacto, ac ter in ore per
 rato, fœtores & hulcera oris emendari. Eos
 rò, qui linguam in calceamento sub pede
 beant, non latrati à canibus. Sinistra parte ce
 bri naribus illita, morbos perniciosos mitiga
 siue hominum, siue quadrupedum. Frôtis corti
 fascinationibus resistere. Cervicis carnes
 mandantur, siue bibantur, arefactæ, lumbore
 doloribus. Neruis à dorso armisq, suffiendi
 ner

neruorum dolores. Pilos rostri admotos mulie-
 rum labris, amatorium esse. Iecur potū, tormini-
 bus & calculis mederi. Iam cor in cibo potūue
 sumptum, omnibus doloribus corporum auxilia-
 ri: lienem lienibus: omentum, hulcerum inflam-
 mationibus cum oleo: medullas, doloribus spinæ
 & neruorum, lassitudini renum. Neruos potos in
 vino cum thure, fœcunditatem restituere ad em-
 ptam veneficio. Vuluam cum mali Punici dulcis
 cortice in potu datam prodesse mulierum vuluæ.
 Adipe è lumbis suffiri difficulter parientes, & sta-
 tum parere. E dorso medullam adalligatam con-
 tra vanas species opitulari. Spasticis, genitale è
 maribus suffitu. Item lippientibus, ruptis, & con-
 tra inflammationes, seruatos pedes, tactu: læ-
 dex dextris partibus, dextros læuis. Sinistrum pe-
 dem superlatum parturienti, letalem esse: dextro
 illato, facilè eniti. Membranam quæ fel conti-
 neat, cardiacis potam in vino vel in cibo sum-
 ptam, succurrere: vesicam in vino potam, contra
 vrinæ incontinentiam. Quæ autem in vesica in-
 uenta sit vrina, additis oleo ac sesamo, & melle,
 haustam prodesse ægrimoniæ veteri. Costarum
 primam & octauam, suffitu ruptis salutarem esse:
 ex spina verò parturientibus ossa: sanguinem
 cum polenta sumptum, torminibus. Eodem tactis
 postibus, vbicunque Magorum infestari artes,
 non èlici Deos, nec colloqui, siue lucernis, siue
 pelui, siue aqua, siue pila, siue quo alio genere
 tenentur. Carnes si edantur, contra canis rabidi
 morsus efficaces esse: etiamnum iecur efficacius.
 Carnes vel ossa bominis, si quæ in ventriculo oc-
 cise inueniantur, suffitu podagricis auxiliari. Si
 ynques inueniantur in his, mortem alicuius ca-
 pientium significari. Excrementa siue ossa red-
 dita,

* inflatio-
nes

dita, cum interimitur, contra Magicas infidias
 pollere. Fimum, quod in intestinis inuentum
 arefactum, ad dysentericos valere potum: illi-
 tumque cum adipe anserino opitulari toto co-
 pore laesis malo medicamento: à cane verò m-
 sis adipem illitum, & corium substratum. Rur-
 tali sinistri cinere decocto cum sanguine mu-
 lae, perunctos omnibus odio venire: idem si-
 oculo decocto. Super omnia est, quod extrema
 fistulam intestini contra ducum, ac potestate
 iniquitates commonstrant, & ad successus pe-
 tionum, iudiciorumque ac litium euentus, si o-
 nino tantum aliquis secum habeat. Eiusdem
 uerna sinistro lacerto alligata, si quis mulierem
 respiciat, amatorium esse tam praesens, ut illi
 sequatur. Eiusdem loci pilorum cinerem ex o-
 illitum viris qui sint probrosae mollitiei, non
 dō pudicos, sed & seueros mores induere. Pro-
 mē fabulosus est crocodilus, ingenio quoque
 lo, cui vita in aqua terraque communis.
 enim genera eorum: illius è dextra maxilla
 tes adalligati dextro lacerto, coitus (si credi-
 stimulant. Canini eius dentes febres statas a-
 thure repleti (sunt enim caui) ita ne diebus
 que ab aegro cernatur, qui adalligauerit. Illi
 pollere & ventre exemptos lapillos, aduersus
 brium horrores venientes tradunt. Eadem de-
 sa Aegyptij perungunt & adipe aegros suos.
 illi similis, multum infra magnitudinem, in
 tantum, odoratissimisque floribus viuit. Ob
 testina eius diligenter exquiruntur iucundis
 dore facta: crocodileam vocat. oculorum
 vtilissimam, cum porri succo inunctis, & con-
 suffusiones vel caligines. Illita quoque ex
 cyprino, molestias in facie enascentes tollit

stercus Goro
 dili vitia o
 culoz sa-
 nat ampo
 ni succo.

aqua vetò morbos omnes, quorum natura ser-
 pit in facie, nitoremque reddit. Lentigines tol-
 lit ac varos, omnesque maculas. Et contra comi-
 tiales morbos bibitur ex aceto mulso binis obo-
 lis. Apposita menses eiet. Optima, quæ candidissi-
 ma & friabilis, minimèque ponderosa: cum te-
 ratur inter digitos fermentescens. Lauatur, vt ce-
 fusa. Adulterant amylo, aut Cimolia, sed maxi-
 mè, qui captos oryza tantum pascunt. Felle
 inunctis oculis ex melle contra suffusiones, ni-
 hil vtilius prædicant. Intestinis & reliquo cor-
 pore eius suffiri vulua laborantes salutare tra-
 dunt. Item velleribus circundari vapore eius in-
 fectis. Corij vtriusque cinis ex aceto illitus his
 partibus, quas secari opus sit, aut nidor cre-
 mati, sensum omnem scalpelli aufert. Sanguis
 vtriusque claritatem visus inunctis donat, &
 cicatrices oculorum emendat. Corpus ipsum
 excepto capite pedibusque, elixum manditur
 ischiadicis: tussimque veterem sanat, præcipuè
 in pueris: item lumborum dolores. Habent &
 adipem, quo tactus pilus defluit. Hic perunctos
 à crocodilis tuetur, instillaturque morsibus. Cor
 annexum in lana ouis nigra, cui nullus alius
 color incurauerit, & primo partu genitæ, quar-
 tanas abigere dicitur. Iungemus illis simillima,
 & peregrina æquè animalia, priusque chama-
 leontem, peculiari volumine dignum existima-
 tum Democrito, ac per singula membra dese-
 cratum, non sine magna voluptate nostra, co-
 gnitis proditiisque mendaciis Græcæ vanitatis.
 Similis & magnitudine est supra dicto crocodi-
 lo, spine tantum acuriore curatura, & caudæ am-
 plitudine distas. Nullum animal pauidius existima-
 tur, & ideo versicoloris esse mutationis. Vis eius
 maxi

maxima contra accipitrum genus. Detraheri enim supra volantem ad se traditur, & voluntarium præbere lacerandum cæteris animalibus. Caput eius & guttur si roboreis lignis accendatur, imbrium & tonitruum concursus facere, Democritus narrat: item iecur in tegulis vstum. Riqua ad veneficia pertinentia quæ dicit, quamquam falsa existimantes, omitemus, præterquam ubi irritu coarguendum. Dextro oculo, viuenti eruatur, albugines oculorum cum lacte caprino tolli: lingua adalligata, pericula puerorum. Eundem salutarem esse parturientibus, si in domi: si verò inferatur, perniciosissimum. Lingua, si viuenti exempta sit, ad iudiciorum evadendum pollere. Cor aduersus quartanas illigatum, præterquam lana primæ tonsuræ. Pedem è prioribus abiectionibus, hyænx pelle adalligatum sinistro humero, contra latrocinia terrorésque nocturnos pollere. Item dextrâ mammillam contra fortitudines pauorésque. Sinistrum verò pedem torquentem in furno cum herba quæ etiam chamæleon dicitur, additòque vnguento in pastillos digitorum eos in ligneo vase conditos, præstare (si crederemus) ne cernatur ab aliis qui habeat. Armis dextrum ad vincendos aduersarios vel hostes valere, * utique si abiectionibus eiusdem nervi calcauerit. Sinistrum humerum quibus morbis velis mittantur, pudet referre. Omnia ea dextro pede resolui: sicut sinistro latere lethargicos fecerit dextrum. Capitis dolores, insperantem vino, in quo latus alterutrum maceratum sit, sanari. Fœminis sinistri vel pedis cineri si misceatur lac suillum podagricos fieri illitis pedibus. Felle glaucomata & suffusiones corrigi præterquam

* Aliàs legitur Manu-
tius antiq.
cod. venet.
sequutus,
utique si
abiectiones
eiusdè ner-
vos
* calcave-
rint, ut
vox Calca-
uerint, ad
hostes refe-
ratur.

creditur, tridui inunctione: serpentes fugari igni-
 bus infillato: mustelas contrahi in a quam con-
 fecto: corpore vero illito, detrahi pilos. Idem
 prestare narrant iecur, cum rana rubetæ pulmo-
 ne illitum. Præterea iocinere amatoria dissolui.
 Melancholicos autem sanari, si ex corio cha-
 mæleontis herba succus bibatur. Intestina & fi-
 num eorum, cum id animal nullo cibo viuat,
 cum simiarum vrina illita inimicorum ianua,
 odium omnium hominum his conciliare. Cau-
 la, flumina & aquarum impetus sisti, serpentes
 oporari. Eadem medicata cedro & myrrha, illi-
 gataque gemino ramo palmæ, percussam aquam
 discuti, vt quæ intus sint omnia appareant: vti-
 namque eo ramo contactus esset Democritus,
 quoniam ita loquacitates immodicas promisit
 inhiberi. Palamque est, virum aliàs sagacem &
 vita vtilissimum, nimio iuandi mortales stu-
 dio prolapsum. Ex eadem similitudine est scin-
 tus, quem quidam terrestrem crocodilum esse
 dixerunt, candidiore tantum & tenuiore cutè.
 præcipua tamen differentia dignoscitur à croco-
 dilo, squamarum seta à cauda ad caput versa.
 Maximus Indicus, deinde Arabicus. Afferuntur
 alsi. Rostrum eius & pedes in vino albo poti-
 tudines Veneris accendunt: vtrique cum sa-
 yrio & cruce semine singulis drachmis omniū
 piperis duabus admistis, ita vt pastilli singu-
 larum drachmarum bibantur: per se laterum car-
 les obolis binis cum myrrha & pipere pari mo-
 do pota, efficaciores ad idem creduntur. Pro-
 lest & contra sagittarum venena, vt Apelles tra-
 lit, antè posteaque sumptus. In antidota quoque
 obilia additur. Sestius plus quàm drachmæ pō-
 tere in vini hemina potum, perniciè afferre tra-

dit. Præterea eiusdem decocti ius cū melle sum-
 ptum, Venerem inhibere. Est crocodilo cog-
 natio quædam amnis eiusdem geminique vicin-
 cum hippopotamo, repertore detrahedi sangui-
 nis, vt diximus. Plurimi autem super Saitica
 præfecturam. Huius corij cinis cum aqua
 tus, panos sanat: adeps frigidas febres: item
 mum suffitu. Dentes è parte læua dolores de
 tium, scarificatis gingiuis. Pellis eius è sinist-
 parte frontis in inguina adalligata, Venerem
 hibet. Eiusdem cinis alopecias explet. Testic-
 drachma ex aqua contra serpentes bibitur. Sa-
 guine pictores vtuntur. Peregrinæ sunt & lynce-
 quæ clarissimè omnium quadrupedum cernunt.
 Ungues earum omnes cum corio exuri efficac-
 sinè in Carpatho insula tradunt. Hoc cinere
 rum propudia virorum: eiusdem aspersu, scemi-
 vrina stillicidia vesicæ. Itaque eam protinus
 ra pedibus aggesta obruere traditur. Eadem
 tem & iugulorum dolori môstratur in remedi-
 Haftenus de externis. Nunc reuertemur ad
 strum orbem: primùmque communia ani-
 lium remedia, atque eximia dicemus.

*Medicina communes ex feris animalibus, aut
 dem generis placidis. Lactis usus & observa-
 nes, & de caseis, butyro & adipe.*

Cap. IX.

Sicuti de lactis usu. Vtilissimum cuique ma-
 num. Concipere nutrices exitiosum est.
 sunt enim infantes qui colostrati appellan-
 densato lacte in casei speciem. Est autem co-
 stra, prima à partu spongiosa densitas lactis.
 xime autem alit quodeunque humanum, m-
 caprinum: vnde fortassis fabulæ Iouem ita nu-

tum dixere. Dulcissimū ab hominis camelinum
 efficacissimum ex asinis. Magnorum animalium
 & corporum, facilius redditur. Stomacho ac-
 comodatissimum caprinum, quoniā fronde ma-
 gis, quān herba, vescuntur. Bubulum medica-
 tius. Ouillum dulcius & magis alit, stomacho
 minus vtile, quoniā est pinguius. Omne autem
 vernum aquatius estiuo, & de nouellis probatis-
 simum vetō quod in vngue hæret, nec defluit.
 Innocentius decoctum, præcipuè cum calculis
 marinis. Alius maximè soluitur bubulo. Minus
 inflat quodcunque decoctum. Vsus lactis ad om-
 nia intus exulcerata, maximè renes, vesicam,
 interanea, fauces, pulmones: foris pruritus cu-
 tis, eruptiones pituitæ, post abstinentiam. Nam
 vt in Arcadia bubulum biberent phthifici, syn-
 cticique & cachectæ, diximus in ratione her-
 barum. Sunt inter exempla, qui a sininum biben-
 do liberati sint podagra chiragraue. Medici spe-
 ciem vnā addidere lactis generibus, quod schi-
 ston appellauere. Id fit hoc modo: Ficili nouo
 feruet caprinum maximè, ramisque ficulneis re-
 centibus miscetur, additis totidē cyathis mul-
 si, quot sint heminz lactis. Cum feruet, ne cir-
 cūfundatur, præstat cyathus argenteus cum frī-
 gida aqua demissus, ita ne quid fundat ablatum:
 deinde igni refrigeratione diuiditur, & disce-
 dit serum à lacte. Quidam & ipsum serum iam
 multō potentissimum, decoquunt ad tertias par-
 tes, & sub dio refrigerant. Bibitur autem effica-
 cissimè heminis per interualla singulis diebus
 quinis: melius à potu gestari. Datur comitiali-
 bus, melancholicis, paralyticis, in lepris, ele-
 phantiāsi, articularibus morbis. Infunditur quo-
 que lac contra rosiones à medicamentis factas.

Et si vratur dysenteria, decoctum cum marinis lapillis, aut cum pisana hordeacea. Item ad rosiones intestinorum, bubulum aut ouillū vtilius. Recens quoque dysentericis infunditur: ad colūm autem crudum: item vuluæ, & contra serpentium ictus: phthificis, cantharidum, aut salamandræ, aut buprestis, aut pityocampes venenis. Priuatim bubulum his qui Colchicon biberint, aut cicutam, aut dorycnium, aut leporem marinum: sicut asininum contra gypsum, & cerussam, & sulphur, & argentum viuum: item duræ aluū in febrī. Gargarizatur quoque faucibus exhulceratis vtilissimè. Et bibitur ab imbecillitate virescens, etiam quæ careat dolore capitis. Pueris ante cibum, lactis asinini heminam dari, aut si in excrementis tibi rosiones sentirent, antiqui in arcanis habuerunt: si hoc non esset habuerunt è caprino. Bulli serum orthopnoicis prodest ante cetera, addito nasturtio. Inunguntur etiam oculi, in lachrymæ heminis sesamæ additis drachmis quatuor terribus in lippitudine. Caprino lienes sanantur, post biduum in ediam tertia die edera pastis capris, post triduum potio sine alio cibo. Lactis vsus aliàs contrarius capitis doloribus, hepaticis, spleneticis, neruorū vitio febres habentibus, vertigini, præterquam purgationis gratia: grauedini, tussientibus, lippis. Suillū vtilissimū tenesmo, dysenteria, necnon phthificis. Hoc & mulieri saluberrimum, qui dicerent, fuerūt. De generibus caseorū dicemus, cū de vberibus singulisq; animalium mēbris diceremus. Sextius eosdem effectus equino, quo bubulo, tradit. Hūc vocāt hippacé. Stomacho vtilis, qui nō sint falsi, id est, recētes. Veteres aluū consistunt, corpūque minuunt, stomacho vtiliores.

& in totum falsa minuunt corpus, alunt mollia.
 Caseus recens cum melle suffillata emédatur, mol-
 lis aluum sistit. Sedat tormina pastillis in vino
 austero decoctis, rursusque in patina tostis cum
 melle. Saprón vocant, qui cum sale & sorbis sic-
 cis è vino tritus potusque medetur coeliacis. Ge-
 nitalium carbunculis caprinus tritus & imposi-
 tus: item acidus cum oxymelite. Maculis in ba-
 lineo illitus oleo interlinitur. E lacte fit & buty-
 rum, barbararum gentium laudatissimus cibus,
 & qui diuites à plebe discernat. Plurimum è bu-
 bulo, & inde nomen: pinguisimum ex ouibus.
 Fit & ex caprino, sed hyeme calefacto lacte, esta-
 te expresso tantum, crebro iactatu in longis va-
 sis, angusto foramine spiritum accipientibus
 sub ipso ore, aliàs præligato. Additur paululum
 aquæ, vt acescat. Quod est maximè coactum, in
 summo fluitat: id exemptum addito sale, oxy-
 gala appellant. Reliqua decoquant in ollis: ibi
 quod supernatat, butyrum est, oleosum natura.
 Quo magis virus resipit, hoc præstantius iudi-
 catur. Pluribus compositionibus miscetur inue-
 teratum. Natura eius adstringere, mollire, reple-
 re, purgare. Oxygala fit & alio modo, acido la-
 cte addito in recens quod velis acescere, vtilissi-
 mum stomacho. Effectus dicemus suis locis. Pro-
 xima in communibus adipis laus est, sed maxi-
 mè suilli, apud antiquos etiam religiosi. Certè
 nouæ nuptæ intrantes, etiamnum solenne habent
 postes eo attingere. Inueteratur duobus modis,
 aut cum sale, aut syncerus: tanto vtilior, quan-
 to sit vetustior. Axungiam etiam Græci appella-
 uere cum in voluminibus suis. Neque est occulta
 virium causa, quoniam id animal herbarum ra-
 dicibus vescitur. Itaque etiam fimo innumeri vsus.

Quamobrem nō de alia loquimur sue, multo ef-
 ficaciore fœmina, & quæ non peperit. Multo ve-
 rō præstantior in apris est. Vfus igitur axungia
 est ad mollienda, excalfacienda, discutienda,
 purgandaque. Medicorum aliqui admisto anse-
 ris adipe, taurorūque seuo & œsypo, ad poda-
 gras vti iubent. Si verò permaneat dolor, cum ce-
 ra, myrto, resina, pice. Syncera axungia mede-
 tur ambustis vel niue: pernionibus autem cū ho-
 dei cinere & galla pari modo. Prodest & confric-
 tatis membris: itinerūque lassitudines & fati-
 gationes leuat. Ad tussim veterem recens deco-
 quitur quadrantis pondere in vini cyathis tribus
 addito melle. Vetus etiā phthisin in pilulis sum-
 pta sanar, quæ sine sale inueterata est. Omnino
 enim non nisi ad ea quæ purganda sint, aut quæ
 non sint exhulcerata, salsa petitur. Quidam qui
 drantes axungia & mulsi in vini cyathis tribus
 decoquunt contra phthises, quintoq; die pice
 liquidam in ouo sumi iubent, circumligatis lac-
 ribus, & pectoribus, & scapulis eorum qui phthi-
 sin sentiunt. Tantæque est vis, vt genibus etiā
 adalligata, redeat in os sapor, eamque ex-
 puere videantur. E sue quæ non pepererit, apti-
 simè vtuntur ad cutem mulieres. Contra scabien-
 verò quiuis, admisto iumentorum seuo, pro par-
 te tertia, & pice, paritèrque subferuefactis. Syn-
 cera partus in abortum vergentes nutrit, colly-
 modo subdita. Cicatrices concolores facit ceru-
 sa admista, vel argenti spuma. At cum sulphu-
 re, vnguium scabritias emendat. Medetur & ca-
 pillo fluenti: & hulceribus in capite mulierum
 cum gallæ parte quarta: & infumata pilis oculorū
 rum. Datur & phthisicis vnciatim, cum vini ve-
 teris hemina decocta, donec tres vnciæ e-
 scilicet

residant. Aliqui & mellis exiguum adiiciunt.
 Panis illinitur cum calce, item furunculis duri-
 xiq; mammarum. Rupta & conuulsa, & spasma-
 ta, & luxata sanat. Clauos & rimas calliq; vitia,
 cum elleboro albo: parotidas admista farina
 falfamentariae testæ: quo genere proficit & ad
 strumas. Pruritus & papulas in balineo perunctis
 tollit: alióque etiamnum modo podagricis pro-
 dest misto oleo vetere, contrito vnâ sarcophago
 lapide; & quinquefolio tuso in vino, vel cum
 calce, vel cum cinere. Facit & peculiare empla-
 strum l. xxxv. pondo, centum spumæ argen-
 tæ mistis, vtilissimum contra inflammationes
 ulcerum. Adipe verrino & inungi putant vtile,
 quæque serpent, illinire cum resina. Antiqui ma-
 ximè axibus vehiculorum perungendis, ad faci-
 liorem circumactum rotarum utebantur: vnde
 nomen: sic quoque vtili medicina cum illa ferru-
 gine rotarum ad sedis vitia virilitatisque. Et per
 axungiam Medici antiqui maximè probabant
 renibus detractam, & exemptis venis aqua cele-
 sti fricabant crebrò, decoquebantque fictili no-
 no sepius, tum demum asservantes. Conuenit sal-
 sam magis emollire, excalfacere, discutere, vti-
 lioremque esse vino lotam. Massurius palmam lu-
 pino adipi dedisse antiquos tradit. Ideo nouas
 nuptas illi perungere postes solitas, ne quid
 malimedimenti inferretur. Quæ ratio adipis,
 eadem in his quæ ruminant seui est, alijs modis,
 non minoris potentia. Perficitur omne exemptis
 venis aqua marina vel falsa lotum, mox in pila
 tusum, aspersum marina. Crebrò postea coqui-
 tur, donec odor omnis aboleatur. Mox assiduo
 Sole ad candorem reducitur. A renibus autem
 omne laudatissimum est. Si verò vetus reuocetur

ad curam, liquefieri prius iubent: mox frigida
 aqua lauari saepius, dein liquefacere affuso vitæ
 quam odoratissimo. Eodémque modo iterum
 saepius coquunt, donec virus euanescat. Mul-
 priuatim sic taurorum, leonumque, ac pantherarum,
 & camelorum pingua curari iubent. Vnde
 dicitur suis locis. Communis & ratio medullarum
 est. Omnes molliunt, expleant, siccant, exca-
 faciunt. Laudatissima ceruina, mox vitulina, de-
 hircina & caprina. Curantur ante autumnum
 centes lotæ, siccataeque in umbra per cribrum
 Dein liquatæ per lintea exprimuntur, ac reponuntur
 in fictili locis frigidis. Inter omnia autem com-
 munita animalium vel præstantissimi effectus
 est. Vis eius excalfacere, mordere, scindere, tra-
 hère, discutere. Minorum animalium sibi
 lius intelligitur, & ideo ad oculorum medicamen-
 ta vtilius existimatur. Taurino præcipua potest-
 tia, etiam in ære pellibusque colore aureo
 candis. Omne autem curatur recens prælig-
 ore lino crasso, demissum in feruentem aquam
 semihora, mox siccatum sine Sole, atque in
 le conditum. Damnatur equinum tantum
 venena, ideo Flamini sacrorum equum tantum
 non licet, cum Romæ publicis sacris equus esse
 immoletur. Quin & sanguis eorum septem
 vim habet. Item equarum, præterquam virginitas
 erodit, emarginat hulcera. Taurinus quidem
 cens inter venena est, excepta Aegira. Ibi
 sacerdos Terræ vaticinatur, tauri sanguinem
 bit prius quam in specum descendat. Tantum
 sympathia illa, de qua loquimur, vt aliquando
 ligione aut loco fiat. Drusus Tribunus plebis
 dicitur caprinum bibisse, cum pallore & inuidia
 peni sibi dati insinulare Q. Cepionem inimicum
 velle

vellet. Hircorum sanguinis tanta vis est, ut ferramentorum subtilitas non aliter acrius induretur, scabricia tollatur, vehementius, quam lima. Non igitur & sanguis animalium inter communia dici potest, & ideo quisque suis dicetur effectibus. Digeremus enim in animalia singula usus, plurimumque contra serpentes. Exitio his esse certus nemo ignorat, ut si que sunt, extractas caavernis mandentes. Nec vero ipsi spirantesque tantum aduersantur, sed membratim quoque. Fugari eas nidore cornus si vratur, dictum est: at è summo guttore vstis ossibus, congregari dicuntur. Pelles eiusdem animalis substatae, securos praestant ab eo metu somnos. Coagulum quoque ex aceto potum ab ictu: & si omnino tractatum sit, eo die non ferit serpens. Testes quoque eius inueterati, vel genitale maris, salutariter datur in vino: ite ventres qui centipelliones vocantur. Fugiunt & omnino dentem cerui habentes, aut medulla perunctos seuque cerui aut hinnuli. Summis autem remediis praefertur hinnulei coagulum, matris utero execti, ut indicauimus. Sanguine quoque ceruino si vna vrantur dracontion & cunilago & anchusa lentisci ligno, contrahi serpentes dicunt. Dissipari deinde, si sanguine detracto adiciatur pyethrum. Inuenio apud autores Graecos animal ceruo minus, & pilo demum simile, quod ophion vocatur. Sardiniam in tantum ferre solitam. Hoc interisse arbitror, & ideo medicinas ex eo omitto.

Medicina de apro, & capris, & equis feris, & remedia ex bestiis contra omnes morbos. Cap. X.

A Pri quoque cerebrum contra eas laudatur cum sanguine. Iecur etiam inueteratum cum ruta potum ex vino. Item adeps cum melle resi-

nâque. Simili modo verrinum iecur, exemptis
 duntaxat fibris, quatuor obolorum pondere
 vel cerebrum in vino potum. Caprarum cornu
 vel pilis accensis, fugari serpentes dicunt, cine-
 rémque eorum potum vel illitum contra ictum
 valere: item lactis haustus cum vva taminia, ve-
 vrinæ cum aceto * scillite: caseum caprinum
 cum origano imposuim, vel seuum cum cera.
 Millia præterea remedium ex eo animali de-
 monstrantur, sicut apparebit: quod equidem mor-
 rot, cum febris negetur carere. Amplior poten-
 tia feris eiusdem generis, quod numerosissimum
 esse diximus. Alia verò & hircis. Democritus
 etiamnum effectus eius auget, qui singularis na-
 tus sit. Fimo quoque caprarum in aceto decoctum
 illini ictus serpentium placet, & recentis cinerum
 in vino: atque in totum difficiliter se recolligere
 res à serpentium ictu, in capribus optimè co-
 ualescunt. Qui efficacius volunt mederi, occidit
 capræ aluum dissectam cum fimo intus reperit
 statim illigant. Alij carnem recentem hœdorum
 pilo suffiunt, eodémque nidore fugant serpen-
 tes. Vtuntur & pelle eorum recente ad plagas
 carne & fimo equi in agro pasti, coagulo
 poris ex aceto, contraque scorpionem & m-
 rem araneum. Ajunt autem non feriri lep-
 ris coagulo perunctos. A scorpione percussus
 fimum capræ efficacius cum aceto decoctum
 auxiliatur: lardum iúsque decocti potum h-
 qui buprestim hauserint. Quinetiam si quis
 no in aurem percussus à scorpione se dic-
 transire malum protinus tradunt: venena-
 que omnia accenso eius pulmone fugere
 fimo vituli suffiri percussos à scorpione
 dest. Canis rabidi morfu facta vulnèra circo-
 cidit.

* scillitico

cidunt ad viuas vsque partes quidam, carnem-
 que vituli admouent, & ius ex eodem carnis
 decoctum aut potui, aut axungiam cum calce
 uiam. Laudant hirci iecur, quo imposito, ne
 tentari quidem aquæ metu affirmant. Laudant
 & capræ finum ex vino illitum, aut melle: me-
 lis, & cuculi, & hirundinis decoctum & potum.
 Ad reliquos bestiarum morsus caprinum ca-
 seum siccum cum origano imponunt, & bibi iu-
 bent: ad hominis morsus carnem bubulam co-
 ctam: efficacius vituli, si non ante quintum diem
 soluant. Veneficiis rostrum lupi resistere inuete-
 ratum aiunt, ob idque villarum portis præfi-
 gunt. Hoc idem præstare & pellis è ceruice soli-
 da existimatur: quippe tanta vis est animalis,
 præter ea quæ retulimus, vt vestigia eius calcata
 equis afferant torporem. Iis qui argentum vi-
 tum biberint, lardum remedio est. Asinino lacte
 venena restinguuntur, peculiariter si hyo-
 cyamum potum sit, aut viscum, aut cicuta, aut
 lepus marinus, aut opocarpalum: aut pharicon,
 aut dorycnion, & si coagulum alicui nocuerit:
 nam id quoque venenum est in prima lactis
 coagulatione. Multos eius & alios vsus dice-
 mus. Sed meminisse oportebit recenti vtendum,
 vt non multo postea tepesactò. Nullum enim
 celerius euanescit. Ossa quoque asini confracta
 & decocta, contra leporis marini venenum dan-
 tur. Omnia eadem onagris efficaciora. De equi-
 s non scripserunt Græci, quoniam terræ illæ
 non gignebant. Veruntamen fortiora omnia ea-
 dem, quàm in equis, intelligi debent. Lactè equi-
 no venena leporis marini & toxica expugnan-
 tur. Nec vros aut bisontes habuerunt Græci in
 experimētis, quanquam boue fero refertis Indiæ
 syluis

syluis: portione tamen eadem efficaciora omnia
 ex his credi par est. Sic quoque lacte bubo-
 euncta venena expugnari tradunt, maximè supra
 dicta, & si ephemerum impactum sit, aut si can-
 tharides data, vomitione omnia egeri: sic & can-
 tharides. Contra ea verò quæ e
 hulceratione euecant, seuum vitulinum seu bu-
 bulum auxiliatur. Nam contra sanguisugas pro-
 tas buryrum remedio est, cum aceto ferro ca-
 facto: quod & per se prodest contra venena.
 Nam si oleum non sit, vicem eius repræsentat.
 Multipedum morsus cū melle sanat. Omasi quoque
 que iure poto venena supra dicta expugnari tra-
 tant, priuatim verò aconita & cicutas: irém-
 vitulino seuo. Caprinus caseus recens, his qui
 seuum biberint: lac verò contra cantharidas
 remedio est, & contra ephemerum potum cum
 minia vua. Sanguis caprinus decoctus cum
 dulla contra toxica venena sumitur: hædi
 contra reliqua. Coagulum hædi contra viscum
 & chamæleontem album, sanguinemque ta-
 num, contra quem & leporis coagulum ex aceto
 to. Contra pastinacam verò & omnium marium
 rum ictus vel morsus, coagulum leporis, vel hæ-
 di, vel agni, drachmæ pondere ex vino. Leporis
 coagulum & contra venena additur antidotum.
 Papilio quoque lucernarum luminibus ad-
 lans, inter mala medicamenta numeratur. Hædi
 contrarium est iecur caprinum, sicut fel ven-
 tiis ex mustela rustica factis.

*De remedijs ad morborum multa genera ex
 animalibus. Cap. XI.*

Hinc deinde reuertemur ad genera mor-
 rum. Capilli defluuia vsinus adeps admi-

ladano & adianto continet, alopeciâsque emen-
 dat, & raticatem superciliarum cum fungis lu-
 cernatum, ac fuligine quæ est in rostris earum.
 Porrigini cum vino prodest. Ad hanc & cornus
 cervini cinis è vino, ut quæ non tædia animalium
 capillis * inhærescant. Item fel caprinum cum
 creta Cimolia & aceto, sic ut paululum capilli
 inarescant: item fel hircinum cum vrina tauri.
 Si verò vetus sit, etiam furfures adiecto sulphure
 emendat. Cinere genitalis asinini, spissati capil-
 lum putant, & è canitie vindicati, si rasis illina-
 tur, plumbôque tritus cum oleo. Densari & asini-
 ni pulli cum vrina: admiscèntque nardum fasti-
 dij gratia. Alopecias felle taurino cum Aegy-
 ptio alumine tepefactis illinunt. Capitis hulcera
 manantia, vrina tauri efficaciter sanat: item ho-
 minis vetus, si cyclaminum adiiciatur & sul-
 phur. Efficacius tamen & vitulinum fel: quo cum
 aceto calefacto, & lendes tolluntur. Seuum vi-
 llinum cum sale tritum, capitis hulceribus vri-
 lissimum. Laudatur & vulpium adeps, sed præci-
 pue fel, & simum cum sinapis pari modo illi-
 tum. Caprini cornus farina vel cinis, magisque
 hircini, addito nitro & tamaricis semine, & bu-
 tyro oleoque; prius capite raso, mirè continent
 ita fluentem capillum. Sicut & canis cinere ex
 oleo illito supercilia nigrescunt. Lacte caprino
 lendes tolli tradunt: fimo cum melle alopecias
 expleri: item vngularum cinere cum pice, fluen-
 tem capillum contineri. Leporinus cinis cum
 oleo myrtæo, capitis dolores sedat: item aqua po-
 didimus, quæ è bouis aut asini potu relicta est: & si cre-
 cornus cervini cinis illitus ex aceto vel rosaceo
 aut ex irino. Oculorum epiphoras bubulo seuo
 cum

* *inrescât*

cum oleo cocto illinunt. Ceruini cornus cunctis
 scabrities eorum inungunt : mucrones autem
 ipsos efficaciores putant. Lupi excrementis
 cunlini suffusiones prodest. Cioere eorum cum
 Attico melle inungi obscuritates : item felle
 sino. Epioyctidas, adipe aprugno cum rosaceo
 Ungulae asinae cinis inunctus est suo lacte, cunctis
 trices oculorum, & albugines tollit. Medulla
 bula ex dextro crure priore trita cum fulgure
 pilis & palpebrarum vitis angulorumque occurrunt
 rit: calliblepharique modo fuligo in hoc usu
 peratur: optimè ellychnio papyraceo eleo
 sesamino, fuligine in nouum vas pennis detentis
 Efficacissimè tamen euulsos ibi pilos coeruleo
 Felle tauri cum oui albo collyria fiunt, aqua
 dissoluta inunguntur per quadriduum. Seuum
 ruli cum anseris adipe & ocimi succo, genarum
 vitis aptissimum est. Eiusdem medullae cum
 ri pondere ceræ & olei vel rosacei, addito
 duritiæ georum illinuntur. Caseo molli cap
 no imposito ex aqua calida epiphore sedantur
 tumor sit, ex melle. Vtrunque verò sero cal
 fouendum. Sicca lippitudo, lumbulis suum co
 atque contritis, & impositis tollitur. Capras
 gant lippire, quoniam ex quibusdam herbis edunt
 item dorcades. Et ob id simum earum cera
 cundatum noua Luna deuorare iubent, & quibus
 niam noctu æquè quoque cero oant. Sanguine
 cino sanari lusciosos putant: nyctalopas à
 cis dictos: caprae verò iocioere, in vino aut
 decocto. Quidam inassati iocioeris sanie in
 gunt, aut felle caprae, carnesque eas vesci, & de
 eoquantur oculos vaporari precipiunt. Id quod
 que referre arbitrantur, si rutili coloris fuerint
 Volunt & oculos suffiri, iocinere in ollis de

Sto: quidam inaffato. Fel quidem caprinum plu-
 ribus modis assumunt: cum melle, contra cali-
 gines: cum veratri candidi tertia parte, contra
 glaucomata: cum vino, contra cicatrices, & al-
 bugines, & caligines, & pterygia, & argema: ad
 palpebras verò euulso priùs pilo, cum succo ole-
 ris, ita vt inunctio inarescat. Contra ruptas tui-
 culas, cum lacte mulieris. Ad omnia autem in-
 ueterata, fel efficacius putant. Nec abdicant fi-
 mum ex melle illitum, epiphoris, contráque do-
 lores medullam: item pulmonem leporis. Sedat
 caliginem fel cum passo aut melle. Lupino quo-
 que adipe, vel medulla suum, fricari oculos con-
 tra lippitudines præcipiunt. Nam vulpinam lin-
 guam habentes in armilla, lippituros negant.
 Aurium dolori & vitiis medetur vrina apri in
 vitro seruata: fel apri vel suis, vel bubulum, cum
 oleo cicino & rosaceo æquis portionibus. Præ-
 cipuè verò taurinum: cum porri succo tepidum,
 vel cum melle, si suppuret. Contráque odorem
 grauem per se tepefactum in malicorio. In ea
 parte rupta cum lacte mulierum efficaciter sa-
 nat. Quidam etiam in grauitate aures sic per-
 luendas putant. Alij cum senecta serpentium &
 aceto includunt lanas, antè aqua calida collu-
 tas. Aut si maior sit grauitas aurium, fel cum
 myrrha & ruta in malicorio excafactum in-
 fundunt: lardum quoque pingue: item fimum
 asini recens cum rosaceo instillatur: omniáque
 ea tepefacta. Vtilior equi spuma, vel equini fimi
 recentis cinis cum rosaceo. Seuum bubulum
 cum adipe anserino, butyrum recens. Vrina ca-
 pri vel tauri, vel fullonia vetus calfacta, vapo-
 re per lagenæ collum subeunte. Admiscent &
 acetj tertiam partem: & aliquid vrinæ vituli,
 qui

qui nondum herbam gustauerit. Fimum etiam
 misto felle eiusdem. Et eum, quam relinquunt
 angues, excalfactis prius auribus. Lana autem
 medicamina ea includuntur. Prodest & seuum
 vituli cum anseris adipe, & ocimi succo: eius-
 dem medulla admisto cumino trito infusa. Vri-
 nus verrinum est scropha exceptum prius quam
 terram attingat, contra dolores. Auribus
 estis glutinum est naturis vitulorum factum,
 in aqua liquatum. Aliis vitis adeps vulpium
 Item fel caprinum cum rosaceo tepido, aut
 porri succo: aut si sint rupta ibi aliqua, est la-
 mulieris. Si grauitas sit audiendi, fel bubulum
 cum vrina caprae, vel hirci, vel si pus sit. In quo-
 cunque autem usu putant haec efficaciora in co-
 nu caprino per dies viginti infumata. Laudatur
 & coagulum leporis tertia denarij parte, dimid-
 diaque sagapeni in ammineo vino. Parotidibus
 vrinus adeps comprimit, pari pondere cere-
 raurini seui. Addunt quidam hypocisthidem
 per se butyrum illitum, si prius foueantur
 nigraei decocti succo. Efficacius cum strich-
 Profunt & vulpium testes, & taurinus sanguis
 aridus tritus. Vrina caprae calefacta instilla-
 auribus: fimumque eiusdem cum axungia
 litum. Dentes mobiles confirmat ceruini cinis
 nus cinis, dolorisque eorum mitigat, siue instilla-
 centur, siue colluantur. Quidam efficaciora
 omnes eisdem usus crudi cornus farinam
 bitrantur. Dentifricia utroque modo fiunt. Nigra-
 gnum remedium est, & in luporum capitis ch-
 re. Certumque est in excrementis, eorum plerum-
 que inueniri ossa. Haec adalligata eundem effe-
 ctum habent. Item leporina coagula per auribus
 infusa contra dolores: & capitis eorum

dentifricium est, adiectoque nardo mulcet graueolentiam oris. Aliqui murinorum capitum cinerem miscuisse malunt. Reperitur in latere leporis acui os simile, hoc scarificari dentes in dolore suadent. Talus bubulus accensus, eos qui labant cum dolore, ad motus confirmat. Eiusdem cinis cum myrrha, dentifricium est. Ossa quoque ex vngulis suum combusta, eundem usum præbent: item ossa ex acetabulis pernarum, circa quæ coxendices vertuntur. Iisdem sanari, demissis in fauces, iumentorum verminationes notum est: sed & combustis dentes confirmari. Asinino quoque lacte percussu vexatos, aut dentium eiusdem cinere: lichene item equi cum oleo infuso per aurem. Est autem hoc non hippomanes, quod alioqui noxium omitto, sed in equorum genibus, ac super vngulas. Præterea in corde equorum inuenitur os, dentibus caninis maxime simile: hoc scarificari dolorem, aut exempto dente emortui equi maxillis ad numerum eius qui doleat, demonstrant. Equarum vitæ à coitu in ellychniis accensum Anaxilaus prodidit, equinorum capitum visus representare monstrificè: similiter ex asinis. Nam hippomanes tantas in veneficio vires habet, ut affusum aris mixturæ in effigiem equæ Olympiæ, admotos mares equos ad rabiem coitus agat. Medetur dentibus & fabrilè glutinum, in aqua decoctum illitumque, & mox paulò detractum, ita ut confestim colluantur vino, in quo decocti sunt cortices mali Punici dulcis. Efficax habetur & caprino lacte collui dentes, vel felle taurino. Talorum capræ recentium cinis dentifricio placet, & omnium ferè villaticarum quadrupedum, ne sæpius eadem dicantur.

*Ad faciei vitia, ceruicis & pectorum morbos.*Cap. *XII.*

Cutem in facie erugari & tenerescere, & candorem custodire lacte asinino putant. Notumque est quasdam quotidie D. custodito numero fouere. Poppæa hoc Neronis principis instituit, balnearum quoque sic solio temperato asinarum gregibus ob hoc eam comitantibus. Impetus pituitæ in facie, butyro illito tolluntur efficacius cum cerussa. Syncero verò vitia quæserpunt, insuper imposita farina hordeacea. Huiusmodi cera in facie membrana è partu bouis madida. Friuolum videatur, non tamen omittendum propter desideria mulierum: Talum candidi iouenci, quadraginta diebus noctibusque, donec resoluatur in liquorem decoctum, & illitum liueteolo, candorem cutisque erugationem præstat. Fimo taurino malas rubescere aiunt, non croceidileam illini melius, sed foueri frigida & amara & postea iubent. Aestates, & quæ decolorem faciunt cutem, fimum vituli cum oleo & gummi manu subactum emendat. Hulcera oris ac rimæ seuum vituli vel bouis cum adipe anseris, ocimi succo. Est & alia mistura, seuo vituli cum medulla cerui, & albæ spinæ foliis vnâ tritis. Idem præstat & medulla cum resina, vel si vaccina iusque è carne vaccina. Lichenas oris præstatissimè vincit glutinum factum è genitalibus virulorum, liquatum aceto cum sulphure viuonimo ficulneo permistum, ita vt bis die recensatur. Item lepras ex melle & aceto decoctas & iecur hirci calidum illitum tollit: Elephantiasin fel caprinum: etiamnum lepras furfures, tauri, vel addito nitro. Vrina asini canis ortum, maculas in facie: fel vtriusque

se se aqua infractum, euitatisque solibus ac ven-
 tis post detractam cutem. Similis effectus in tau-
 rino seuo vitulinoue felle, cum semine cunilæ
 ac cinere è cornu ceruino, si Canicula exorien-
 te comburatur. A sinino seuo cicatricibus ac li-
 cheni leprisq; maximè color redditur. Hirci fel
 & lentigines tollit, admisto caseo ac viuo sul-
 phure spongiæque cinere, vt mellis sit crassitudo.
 Aliqui inueterato felle vti maluerunt, missis cali-
 dis furfuribus pondere oboli vnus, quatuorque
 mellis, prius desfricatis maculis. Ifficax eiusdem
 & seuum cum melanthio, & sulphure, & iride.
 Labrorum fissuris cū adipe anserino, ac medulla
 ceruina resinæque & calce. Inuenio apud auto-
 res, his qui lentiginem habcant, negari Magicæ
 sacrificiorum vsus. Lacte bubulo aut caprino
 tonsillæ & arteriæ exulceratæ leuantur. Garga-
 rizatur tepidum, vt est expressum, aut calefa-
 ctum. Caprinum vtilius, cum malua decoctum &
 sale exiguo. Linguae exulcerationi & arteria-
 rum prodest ius omasi gargarizatu: tonsillis au-
 tem priuatim renes vulpium aridi, cum melle
 triti illitique: anginae fel taurinū vel caprinum
 cum melle. Iecur melis ex aqua oris grauitatem,
 huleræque butyrum emendat. Spinam aliūdue
 quid faucibus adhærens, felis extrinsecus fimo
 desfricatis, aut reddi aut delabi tradunt. Strumas
 discutit fel aprinum, vel bubulum tepidum illi-
 tum. Nam coagulum leporis è vino in linteolo
 exulceratis duntaxat imponitur. Discutit & vn-
 gulae asini vel equi cinis, ex oleo aqua illitus, &
 vrina calefacta: & bouis vngulae cinis ex aqua: fi-
 num quoque serués ex aceto. Item seuum capri-
 num eum calce, aut fimum ex aceto decoctum,
 testésque vulpini, Prodest & sapo: Gallorum hoc

inuentum rutilandis capillis, ex seuo & cinere.
 Optimus fagino & caprino, duobus modis, spif-
 sus ac liquidus: vterq; apud Germanos maiore in-
 vsu viris, quàm fœminis. Ceruicum dolores buty-
 ro aut adipe vrſino perfricantur: rigores bubulo
 seuo: quod & strumis prodest cū oleo. Dolorem
 inflexibilem (opisthotonon vocant) leuat vrina
 capræ auribus infusa, aut fimum cum bulbis illi-
 tum: vngues contusos fel cuiuscunque animalis
 circumligatum: pterygia digitorum fel tauri-
 num aqua calida dissolutum. Quidam adiiciunt
 sulphur & alumen, pari pondere omnium. Tuf-
 ſim iecur lupi ex vino tepido sanat: vrſinumque
 fel admaisto melle, aut ex cornu bubuli summit-
 partibus cinis: vel saliuæ equi, triduo potu eam
 mori tradunt: pulmo ceruinus cum gula sua are-
 factus in fumo, deintus ex melle quotidiana
 ecligare. Efficacior est ad id subulo ceruorum
 generis. Sanguinem expuentes, ceruini cornus cinis
 terra Samia & vino myrteo potum sanat. Eituf-
 dem fimi ciuis in vino vesperi potus nocturnas
 tufſeis: pili quoque leporis suffiti, extrahunt puf-
 monibus difficiles excreationes. Purulentas an-
 tem exulcerationes pectoris pulmonisque, & in
 pulmone graucolentiam halitus, butyrum effica-
 cissimè iuuat, cum pari modo mellis Attici decem
 stum, donec rufescat, & matutinis sumptum ad
 mensuram ligulæ. Quidam pro melle, laricis re-
 efficacem tradunt bubulum sanguinem, modice
 & cum aceto sumptum: nam de taurino crede-
 re, temerarium est. Sed glutinum taurinum tri-
 bus obolis cum calida aqua bibitur in veteris
 sanguinis excreatione.

*Ad stomachi & lumborum dolores, & renn-
vitia. Cap. XIIII.*

Stomachum exulceratum lactis asinini potus reficit: item bubuli. Rosiones eius caro bubula admisto aceto & vino cocta. Rheumatismos cornus ceruini cinis. Sanguinis excretiones hœdinus sanguis recens, ad cyathos ternos cum aceto acri pari modo feruens potus: coagulum tertia parte ex aceto potum. Iocineris dolores, lupi iecur aridum ex mulso: asininum iecur aridum cum petroselini partibus duabus, ac nucibus tribus, ac melle tritum, & in cibo sumptum: sanguis hircinus cibo aptatus. Suspiriosis ante omnia efficax est potus equisetorum sanguinis: Proximè lactis asinini tepidi cum bulbis decocti, ita ut serum ex eo bibatur, addito in tres heminas cyatho nasturtij albi, perfusi aqua, deinde melle diluti. Iecur quoque vulpinum, aut pulmo, in vino nigro, aut fel ursinum in aqua, laxat meatus spirandi. Lumborum dolores, & quæcunque alia mollire opus sit, ursino adipe perfricare conuenit: cinerem aprini aut suilli firmi inueterati, aspergi portioni vini. Afferunt & Magi sua commenta. Primùm omnium rabiem hircorū, si mulceatur barba, mitigari: eadem præcisa, non abire eos in alienum gregem. Huic admiscunt fimum caprinum, & subdito linteolo uncto caua manu, quantum pati possit, feruens, sustineri iubent: ita ut si læua pars doleat, hæc medicina in dextra manu fiat, aut è cõtrario. Fimum quoque ad eum usum acus areæ punctis tolli iubent. Modus curationis est, donec vapor ad lumbos sentiatur peruenire. Postea verò manum porro usque illinant, item lumbos ipso fimo cum melle; suadentque in eodem dolore & testes leporis deuo-

rare. Ischiadicis fimum bubulum imponunt, cal-
factum in foliis cinere feruenti. In renúmque do-
lore leporis renes crudos deuorari iubent, aut
certè cōctos, ita ne dente contingantur. Ventris
quidem dolore tentari negant talum leporis ha-
bentes. Lienem sedat fel apri vel suis potum, vel
ceruini cornus cinis in aceto. Efficacissimè tamen
inueteratus lien asini, ita vt in triduo sentiat
utilitas. Asinini pulli fimum, quod primùm edi-
dit, (poleam vocant Syti) datur in aceto multo.
Datur & equi lingua inueterata ex vino, præse-
ntaneo medicamento, vt didicisse se ex barbaris
Cæcilius Bion tradidit. Et lien bubulus simili
modo. Recens autem assus vel elixus, in cibo. In
vesica, quoque bouis alij capita xx. tusa, cum
aceti sextario, imponuntur ad lienis dolorem.
Eadem ex causa emi lienem vituli, quanti indi-
catus sit, iubent Magi, nulla pretij contatione,
quoniam hoc quoque religiose pertineat: diu-
sumque per longitudinem annecti tunice vt in
que, & induentem pati decidere ad pedes: de
collectum in umbra arefacere. Cùm hoc fiat, &
mul residere lienem ægri vitiatum, liberarique
eum morbo dicitur. Prodest & pulmo vulpi
cinere siccatus, atque in aqua potus. Item hæde-
rum lien impositus.

*Ad aluum sistendam, cæliacos, dysentericos,
inflationes alui, rupta, tenesmon, & ti-
neas, & colum. Cap. XIII.*

Aluum sistit ceruinus sanguis: item cornus
lem, recénsque: item assum suillum, vel hircinum
decoctum in vini hemina. Coagulum leporis
vino cicercis magnitudine: aut si febris sit,
aqua. Aliqui & gallam adiiciunt, alij per
leporis

leporis sanguine contenti sunt lacte cocto. Equi-
 ni fimi cinis in aqua potus. Taurini cornus veteris
 ex parte ima cinis, inspersus potioni aquæ. Sanguis
 hircinus in carbone decoctus. Corium
 caprinum cum suo pilo decoctum, succo epoto.
 Coagulum equi, & sanguis caprinus, vel medulla,
 vel iecur aluum soluit. Fel lupi cum elaterio
 umbilico illigatum. Vel lactis equini potus: item
 caprini cum sale & melle. Capræ fel cum cycla-
 mini succo & aluminis modico. Aliqui & ni-
 trum & aquam adiecisse malunt. Fel tauri cum
 absinthio tritum ac subditum pastillo. Butyrum
 largius sumptum cæliacis & dysentericis mede-
 tur, & iecur vaccinum. Cornus cervini cinis, tri-
 bus digitis captus in potione aquæ. Coagulum le-
 poris subactum in pane: si verò sanguinè detra-
 hant, in polenta. Aprini vel suilli vel leporini fi-
 mi cinis, inspersus potioni tepidæ viui. Vituli
 quoque ius vulgariter datum, inter auxilia cæ-
 liacorum & dysentericorum tradunt. Lactis asi-
 nini potus utilior, addito melle. Nec ininus effi-
 cax fimi cinis ex vino, vtrique vitio. Item polea
 supra dicta. Equi coagulum, quod aliqui hippa-
 cen vocant, etiam si sanguinem detrahant: vel
 fimi cinis, dentiumque eiusdem ruforum farina,
 salutaris dicitur: & bubuli lactis decocti potus.
 Dysentericis addi melli, exiguum præcipiunt:
 & si tormina sint, cornus cervini cinerem, aut
 fel taurinum cumino mistum, & cucurbitæ car-
 nes umbilico imponere, Caseus recens vaccinus
 immittitur ad vtrunque vitium. Item butyrum
 heminis quatuor, cum resinæ terebinthinæ sex-
 tante, aut cum malua decocta, aut rosaceo.
 Datur & seuum vitulinum, aut bubulum. Item
 medullæ excoquantur cū farina & cera exiguoq;

oleo, ut forberi possint. Medulla & in pane subigitur. Lac caprinum ad dimidias partes decoctum. Si sint & tormina, additur protropum. Tormentibus satis esse remedij in leporis coagulo potest. Et in vino tepido, vel semel, arbitrantur aliqui. Cautiores & sanguine caprino cum farina hordeacea & resina, ventrem illinunt. Ad omnes epiphoras ventris illini caseum mollem suadent. Intererem autem in farina tritum, cœliacis & dysentericis dari, cyatho casei in cyathis vini tribus. Sanguis caprinus decoctus cum medulla dysentericis. Iecur assum capræ, cœliacis subuenit, melle & gis que etiam hirci, in vino austero decoctum. Melle & gis, vel ex oleo myrteo umbilico impotum. Quidam decoquunt à tribus sextariis aquæ ad heminam, addita ruta. Utuntur & liene capræ hirciue, & seuo hirci in pane qui cineribus decoctus sit, capræ à renibus maximè, ut per se habentur: protinusque modicè frigidam forberibent. Aliqui & in aqua decoctum seuum admodum sta polenta, & cumino, & anetho, acetòque. Melle & ventrem cœliacis, fimo cum melle decocto. Utuntur ad utrunque vitium & coagulo hirci in vino myrtite, magnitudine fabæ potò: & sanguine eiusdem in cibum formato quem sanguiculum vocant. Infundunt dysentericis & gisnum taurinum, aqua calida resolutum. Inflatibus autem discutit vitulinum fimum in vino decoctum. Intestinorum vitis magnopere produm coagulum ceruorum, decoctum cum lente & gis, atque ita in cibo sumptum. Leporis potus cinis cum melle decoctus. Lactis capræ potus decoctus cum malua exiguo sale. addit. Et si coagulum addatur, maioribus emolumentis fiat. Eadem vis est & in seuo caprino in forberibus.

ione aliqua, vti protinus hauriatur frigida aqua. Item feminum hædi cinis rupta intestina sarclæ mirè traditur. Finum leporis cum melle decoctum, & quotidie fabæ magnitudine sumptum, ita vt deploratos sanauerint. Laudant & caprini capitis cum suis pilis decocti succum. Tenesmos, id est, crebra & inanis voluntas egerendi, tollitur potio lacte asinino: item bubulo. Tinearum genera pellit ceruini cornus cinis potus. Quæ in excrementis lupi diximus inueniri ossa, si terram non attigerint, collo medentur adalligata brachio. Polea quoque supra dicta magnopere prodest in sapa decocta. Item suilli fimi farina addita cumino in aqua rutæ decoctæ. Cornus ceruini teneri cinis, cochleis Africanis cum testa sua tussis mistus, in vini potione.

Ad vesicæ cruciatus & calculos: de genitalium & sedis vitis, & inguinum remediis. Cap. XV.

Vesicæ calculorumque cruciatibus auxiliatur vrina apri, & ipsa vesica pro cibo sumpta: efficacius, si prius fumo maceretur vtrunque. Vesicæ elixam mandi oportet, & à muliere fœmilla suis. Inueniuntur & in iocineribus eorum lapilli, aut duritie lapillis similes, candidi, sicuti in vulgari sue: quibus contritis atque potis in vino, pellit calculos aiunt. Ipsi apro tam grauis sua vrina est, vt nisi egesta fugæ non sufficiat, ac velut deuinctus opprimatur. Exuri illa tradunt eos. Leporis renes inueterati, in vino poti, calculos pellunt. In perna suis articulos esse diximus, quorum decoctum ius facit vrinæ vtile. Asinini renes inueterati tritique, & in vino mero dati, vesicæ medentur. Calculos expellunt lichenes equini ex

vino aut mulso poti diebus x l. Prodest & vino
 la equina cinis, in vino, aut aqua. Item finum
 prarum in mulso, efficacius syluestrium. Pili
 que caprini cinis. Verendorum carbunculis
 rebrum apri vel suis, sanguisque. Vitia verò,
 in eadem parte serpunt, iecur eorum combustum
 maximè iuniperi ligno cum charta & arthe
 sanat: fimi cinis: fel bubulum cum alumine
 gypcio ac muria ad crassitudinem mellis
 ctum: insuper beta ex vino cocta imposita:
 quoque. Manantia verò hulcera, seuum cum
 dulla vituli in vino decoctū, vel caprinum
 melle rubique succo: vel si serpant, finum
 prodesse cum melle dicunt aut cum aceto,
 se butyrum. Testium tumor cum seuo vituli
 to nitro cohibetur: vel fimo eiusdem ex aceto
 cocto. Vrinae incontinentiam cohibet
 aprina, si assa mandatur. Vngularum apri vel
 cinis potioni inspersus. Vesica fœminæ suis
 busta ac pota: Item hœdi, vel pulmo: Cerebri
 leporis in vino: Eiusdem testiculi rosti, vel
 gulum cum anserino adipe in polenta: Renes
 nini in mero triti potique. Magi verrini gen
 lis cinere potio ex vino dulci demonstrant
 nam facere in canis cubili, ac verba ad iecerit
 ipse urinam faciat, vt canis, in suo cubili. Rur
 ciet urinam vesica suis, si terram non artige
 imposita pubi. Sedis vitiis præclarè prodest
 finum cum adipe. Quidam adiiciunt spumam
 genti ac thus. Prodest & butyrum cum adipe
 serino ac rosaceo. Modum ipsa res statuunt
 sint illitu faciles. Præclarè medetur & taurini
 fel, in linteolis conceptis: rimasque perducit
 cicatricem. Inflationibus in ea parte, seuum vitu
 li, maximè ab inguinibus cum ruta: cæresis

is medetur sanguis caprinus cum polenta. Item
 el caprinum condylomatis per se. Item fel lupi-
 um ex vino. Panos & apostemata in quacunq;
 parte, sanguis vrsinus discutit: item taurinus ari-
 us trinus. Præcipuum tamen remedium traditur
 in calculo onagri: quem dicitur cum interficia-
 ur reddere vrina, liquidior in initio, sed in terra
 pissantem se. Hic ad alligatus femini, omnes im-
 petus discutit, omnique suppuratione liberat. Est
 autem rarus inuentu, nec ex omni onagro, sed ce-
 lestri remedio. Prodest & vrina asini cum me-
 anthio. Et vngulæ equinæ cinis cum oleo &
 aqua illitus. Sanguis equi, præcipue ad inissarij: &
 sanguis bubulus: item fel. Caro quoque eisdem
 affectus habet calida imposita: & vngulæ cinis
 & aqua aut melle: vrina caprarum, hircorumq;
 carnes in aqua decoctæ, aut fimum ex his cum
 melle decoctum: fel vrsinum siue verrinum: vri-
 na suum in lana imposita. Femina atteri aduri-
 ne equitatu notum est. Vtilissimum est ad om-
 nes inde causas, spumam equi ex ore inguinibusq;
 de illinire. Inguina & ex hulcerum causa intu-
 rescunt. Remedio sunt equi setæ tres, totidem no-
 nis alligatæ intra hulcus.

*Ad podagras, ad morbum comitiale, ad sidera-
 tos, inorbiumque regium, ossaque fracta,
 remedia. Cap. XVI.*

Odagris medetur vrsinus adeps, taurinumque
 seuum, pari pondere & ceræ. Addunt quidam
 ypoicisthida & gallam. Alij hircinum præfe-
 runt seuum cum fimo capræ, & croco sinapiue,
 el caulibus ederæ tritis, ac perdicio vel flore cu-
 iumeris syluestris. Item bouis fimum cum aceti
 ecc. Magnificant & vituli, qui nondum her-
 am gustauerit, fimum, aut per se sanguinem
 tauri:

tauri: vulpem decoctam viuum, donec ossa
 tum restent: lupumue viuum oleo cerati
 do incoctum: seuum hircinum, cum helix
 parte æqua, sinapis tertia: fimi caprini cinis
 cum axungia. Quin & ischiadicos vri sub
 cibus pedum eo fimo feruente, vtilissimè tra
 Articularumque vitiiis fel vrsinum vtilissimè
 esse, & leporis pedes adalligatos. Podagra
 dam mitigari pede leporis viuentis abscill
 quis secum assidue habeat. Perniones v
 adeps, rimasque pedum omnes sarcit: efficit
 alumine addito: seuum caprinum: dentium
 farina: aprinum vel suillum fel: cum adipe
 mo impositus: & si subtriti sint contusue o
 tione, si verò adusti frigore, leporini pill
 Eiusdem pulmo contusis dissectus, aut pulmo
 cinis. Sole adusta, seuo asinino aptissimè ca
 tur: item bubulo cum rosaceo. Clauos & sc
 callisque vitia, fimum apri vel suis recen
 tum, ac tertio die solutum sanat: talorum
 pulmo aprinus, aut suillus, aut ceruinus. A
 calceamentorum, vrina asini cum luto su
 ta. Clauos seuum bubulum cum thuris pos
 Perniones verò corium combustum: melle
 vetere calceamento. Iniurias è calceatu, è
 corij captini cinis. Varicum dolores sedat
 vitulini cinis, cum lilij bulbis decoctis, &
 melle modico: itémque omnia inflamm
 suppurationes minantia. Eadem res & pod
 cis prodest, & articulariis morbis, è maribus
 cipuè vitulis. Articularum attritis, fel apr
 vel suum, linteo calefacto impositum: v
 qui nondum herbam gustauerit, fimum: ite
 prinum cum melle in aceto decoctum. v
 scabros seuum vituli emendat: item capr
 ad

admista sandaracha. Verrucas verò aufert vitu-
 lini fini cinis ex aceto: a fini vrinæ lutum. Comi-
 tali morbo testes, vrinæ edisse prodest, vel
 prinos bibisse ex lacte equino, aut ex aqua: item
 vrinam ex aceto mulso: efficacius, quæ
 paruerit in vesica sua. Dantur & suum testiculi
 muerati tritique in suis lacte, præcedente vini
 abstinentia, & sequente continuis diebus. Dan-
 tur & leporis sale custoditi pulmones, cum thuris
 tertia parte, in vino albo, per dies xxx. Item coa-
 gula eiusdem. A fini cerebrum ex aqua mulsa, in-
 gularum prius in foliis, semuncia per dies: vel
 angularum eius cinis cochlearibus binis toto
 mense potus. Item testes sale asseruati, & aspersi
 tioni, in asinarum maximè lacte, vel ex aqua.
 membrana partus earum, præcipuè si marem pe-
 nerint, olfactata accedente morbo comitia-
 tum resistit. Sunt qui è mare nigroque cor eden-
 tum cum pane sub dio prima aut secunda Luna
 præcipiant. Alij carnem, aliqui sanguinem ace-
 dilutum per dies x l. bibendum. Quidam vri-
 nem equi aquæ ferrariæ ex officinis miscent, ea-
 demque potione & lymphaticis medentur. Co-
 chlearibus darur & lactis equini potus, lichén-
 te in aceto mulso bibendus. Dantur & carnes
 vrinæ in rogo hominis tostæ, vt volunt Magi.
 eorum cum felle taurino pari pondere
 coctum, & in folliculo fellis reconditum, ita
 e terram attingat, potum verò sub limine ex
 aqua. Morbum ipsum deprehendit caprini cor-
 nis vel ceruini vsti nidor. Sideratis vrina pulli
asinini nardo admisto perunctione prodesse di-
itur. Regio morbo cornus ceruini cinis: sanguis
 asinini pulli ex vino. Item finum asinini pulli,
 quod primum edidit à partu, datum fabæ ma-
 gnitu

gnitudine è vino medetur intra diem tertium
 dem & ex equino pullo similiterque vis est.
 Etis ossibus præsentaneus maxillarum apri
 vel suis. Item lardum elixum atque circum
 tum mira celeritate solidat. Collis quidem
 Etis laudatur vnicè caprinum finum ex vino
 tere, aperit, extrahit, perfanat. Febres arceat
 rum caro, vt diximus. Eas quidem quæ certo
 rum numero redeunt, oculus lupi dexter
 adalligatusque, si credimus Magis. Est gener
 brium quod amphemerinon vocant. Hoc lib
 ri tradunt, si quis è vena auris asini tres gutta
 guinis in duabus heminis aquæ hauserit.
 tanis Magi excrementa felis cum digito
 nis adalligari iubent, & ne recidant, non re
 ueri septeno circuitu. Quis hoc quæso inu
 potuit? quæue est ista mistura? cur digito
 rissimum bubonis electus est? Modestiores
 felis decrescente Luna occisæ inueteratum
 ex vino bibendum ante accessiones quartan
 xere. Iidem Magi fimi bubuli cinere conf
 puerorum vrina illinunt digitos pedum, p
 bafque leporis cor adalligant. Coagulum a
 cessionem propinant. Datur & caseus cap
 recens cum melle diligenter sero expresso.

*Ad melancholicos, lethargicos, hydropicos,
 ignem sacrum, & ad dolores neruorum
 remedia. Cap. XVII.*

Melancholicis finum vituli in vino
 tum remedio est. Lethargicos excita
 lichen, naribus illitus ex aceto: caprini cor
 dor aut pilorum: iecur aprinum. Itaque & r
 nosis datur. Phthificis medentur, iecur
 vino, macræ suis foemina herbis palta

arnes afinina ex iure sumpta. Hoc genere ma-
 imè in Achaia curant id malum. Fimi quoque
 viridi, sed pabulo viridi pasto boue, fumum ha-
 undine haustum prodesse tradunt. Bubuli quoque
 cornus mucronem exustum, duorum cochleario-
 rum mensura, addito melle, pilulis deuoratis. Ca-
 pæ seu in pulte ex alica & phthisin & ruffim
 anati, vel recenti cum mulso liquefacto, ita vt
 ncia in cyathum addatur, rutæque ramo per-
 nisceatur, non pauci tradunt. Rupicapra seu
 yatho, & lactis pari mensura, deploratû phthi-
 cum conualuisse certus autor affirmat. Sunt &
 ui suum fimi cinerem profuisse scripserint in
 asso: & cerui pulmonem, maximè subulonis,
 ccatum in fumo, tritumque in vino. Hydropi-
 is auxiliatur vrina vesicæ apri paulatim data
 in potus: efficacius quæ inaruerit cum vesica sua.
 fimi ceruini, maximè subulonis, sed & bubuli,
 e armentinis loquor (quod bolbiton vocant)
 nis cochleariorum trium in mulsi hemina,
 uois femina in mulieribus, & ex altero seu
 in viris: quod veluti mysterium occultarunt
 lagi: Fimum vituli masculi illitum: Fimi vi-
 ali cinis cum semine staphylini, aqua portio-
 ex vino: Sanguis caprinus cum medulla. Effi-
 aciozem putant hircorum, vtique si lentisco
 ascantur. Igni sacro vsinus adeps illinitur, ma-
 imè qui est ad renes: vitulinum fimum recens,
 el bubulum: caseus caprinus siccus cum porro:
 amenta pellis ceruinæ deiecta pumice, ex aceto
 ita. Rubori cum prurigine, equi spuma aut vn-
 ula cinis. Eruptionibus pituitæ, afinini fimi ci-
 nis cû butyro. Papulis nigris, caseus caprinus sic-
 us ex melle & aceto in balneis, oleo remoto. Pu-
 pulis suilli fimi cinis aqua illitus, vel cornus cer-
 uini

uini cinis. Luxatis recens finum aprinum
 suillum: item vitulinum: vertis spuma recēs
 aceto: finum caprinum cum melle. Bubula
 imposita tumorem sanat. Fimum suillum
 ista calefactum tritumque cum oleo, duricias
 porum omnes tollit optimē. Adeps ē lupis illis
 in his quæ rumpere opus est, plurimum proficit.
 Fimum bubulum in cinere calefactum, aut caprinum
 in vino vel aceto decoctum. In furunculis
 seuum bubulum cum sale: aut si dolor est in
 coctum oleo, liquefactum sine sale, similique melle
 caprinum. In ambustis vrsinus adeps cum lili
 dicibus: aprinum aut suillum finum in uere
 tum: setarum ex his ē penicillis tectoriis
 cum adipe tritus: tali bubuli cinis, cum ceru
 inedulla ceruina, fel tauri: finum leporis. Sc
 prarum finus sine cicatrice sanare dicitur.
 tinum præstantissimum fit ex auribus tauror
 & genitalibus. Nec quicquam efficacius pro
 ambustis. Sed adulteratur nihil æquē, quibus
 pellibus inueteratis, calceamentisque etiam
 coctis. Rhodiacum fidelissimum: cōque p
 res & medici vruntur: Id quoque quō candid
 cō probatius. Nigrum & lignosum damna
 Neruorum doloribus, finum caprinum d
 ctum in aceto cum melle, utilissimum pu
 vel putrescente neruo. Spasmata & percuss
 tiata fimo aprugno curant, vere collecto &
 factō. Sic & quadrigis agendis tractos, res
 vulneratos: & quoquo modo sanguine con
 vel si recens illinatur. Sunt qui incoxisse
 uilius putent. Quia & in potu farinam cap
 ptis conuulneratisque & euersis ex aceto
 rem promittunt. Reuerentiores cinerem
 aqua bibunt. Feruntque & Neronem princ

hac portione recreari solitum, cum sic quoque se trigario approbare vellet, proximam suillo fimo vim putant.

Ad sanguinem sistendum, & contra hulcera & carcinomata, ad scabiem remedia: & qua infixæ corpori extrahunt, & qua cicatricibus profunt.

Cap. XVIII.

Sanguinem sistit coagulum ceruinum ex acetito: item leporis. Huius quidem & pilorum cinis: item ex fimo asinino cinis: & pilorum quidem cinis illitus. Efficacior vis è maribus acetito admisto, & in lana ad omne profluuium imposito: similiter ex equino capite & femine. Aut fimi vitulorum cinis illitus ex aceto. Item capri cornus vel fimi ex aceto. Hircini verò iocine ris dissecti sanies efficacior: & cinis vtriusque ex vino potus, vel naribus ex aceto illitus. Hircini quoque vtris vinarij duntaxat cinis, cum pari pondere resinæ: quo genere sistitur sanguis, & vulnus glutinatur. Hærdinum quoque coagulum ex aceto, & feminum eius combustorum cinis, similiter pollere traduntur. Hulcera sanat in tibiis cruribusque adeps vrsinus, admista rubrica. Quæ verò serpunt, fel aprugnum cum resinâ & cerussa: maxillarum apri vel suum cinis: fimum suum illitum siccū: item caprinū ex aceto subferuefactum. Cætera purgantur & explentur butyro: cornus ceruini cinere, vel medulla cerui: felle taurino cū cyptino oleo, aut fimo caprino, aut hircino. Fimum recens suū, vel inueterati farina illinitur vulneribus ferro factis. Phagedænis & fistulis immittitur fel tauri, cum succo porri, aut lacte mulierum, vel sanguis aridus cum coyledone herba. Carcinomata curat coagulum leporis, cum pari pondere capparis aspersum vi-

no. gangrænas vrsinum fel penna illitum : angularum cinis ea quæ serpunt hulceta infus. Sanguis equi adrodit carnes septica viscerum equini inueterati fauilla. Ea verò quæ pedænas vocant in hulcerum genere, corioli cinis cum melle. Caro vituli recentia non patitur intumescere : finum bubulum cum melle. Feminum vituli cinis sordida hulceta, & quæ cacoëthe vocant, è lacte mulieris nat. Recentes verò plagas ferro illatas glutinum taurinum liquefactum, tertio die solutum, seu caprinus siccus ex aceto ac melle, purgat hulcera. Quæ verò serpant, cohibet seuum vituli : item addita pice ac sulphure percuratur. Milititer proficit ad cacoëthe, hœdi feminum vituli è lacte mulieris. Et aduersus carbunculos suis scæminæ cerebrum tostum illitumque. Lentæ vrinæ eiusdem cum suo luto illitæ. Butyrum etiam, quod in iumentis proficit cum resina, lida : glutinum taurinum in aceto liquefactum, addita calce : fel caprinum cum aluminis cinere : boas finum bubulum : vnde & nomen trahitur. Canum scabies sanantur bubulo sanguine, centi : iterumque, cum inarescat, illito, tertio die abluto cinere lixiuio. Spinæ ac finum vituli corpori extrahuntur felis excrementis : iterumque præ ex vino : coagulo quocunque, sed maxime leporis, cum thuris polline & oleo, aut cum cicini pari pondere, aut cum propoli. Cicini vituli extenuat calefactum. Medici ad huc myrrham & mel & crocum, æreâque pyritum condunt. Aliqui & florem aris admiscunt.

Ad muliebria mala medicina, & ad infantium morbos, & Veneris remedia. Cap. XIX.

Mulierum purgationes adiuuat fel taurinum lana succida appositum. Olympias Thebanis addidit hyssopum & nitrū. Cornus ceruini cinis potus. Item vuluas laborantes, illitu quoque: & fel taurinum cum opio appositum obolis binis. Vuluas & pilo ceruino suffite prodest. Tradunt, ceruas cum senserint se grauidas, lapillum deuorare: quem in excrementis repetunt, aut in vulua (nam & ibi inuenitur) custodite partus adalligatum. Inueniuntur & officula in corde & in vulua, perquam vtilia grauidis parturientibusque. Nam de pumice, qui in vacca- rum vtero simili modo inuenitur, diximus in natura bouum. Lupi adeps illitus vuluas mollit, dolores * etiam iecur. Carnes lupi edisse parituris prodest: aut si incipientibus parturire sit iuxta qui ederit, adeò, vt etiam contra illatas noxias valeat. Eundem supetuenire, perniciosum est. Magnus & leporis vsus mulieribus. Vuluas adiuuat pulmo aridus potus: profluvia iecur cū sania terra ex aqua potum: secundas coagulum: cauentur pridiana balinea. Illitum quoque cum croco & porri succo, vellere appositum, abortus mortuos expellit. Si vuluæ leporum in ciculis sumantur, mares concipi putant. Hoc & leporis vtero exemptum his quæ parere desiderant, restibilem fecunditatem afferre. Sed proconceptu, leporis saniam & viro Magi propinant. Item virgini nouem grana fimi, vt stent perpetuò mammæ. Coagulum quoque ob id cum melle illinunt: sanguinem, vbi euulsos pilos reuasci nolunt. Inflationi vuluæ, fimum aprugnum

* CARUM

suillumue cum oleo illini prodest. Efficacius
 stit farina aridi, vt aspergatur potioni, vel
 grauidæ aut puerperæ torqueantur. Lacte
 potu cum mulso adiuuantur partus mulierum.
 Per se verò potum, deficientia vbera puerperarum
 replet. Eadem circumlita sanguine scerrimis
 suis, minus crescent. Si dolent, lactis asini
 potu mulcentur: quod addito melle sumptum
 & purgationes earum adiuuat. Sanat & vuluarum
 exulcerationes eiusdem animalis seuerius
 inueteratum, & in vellere appositum durities
 vuluarum emollit. Per se verò recens vel inue-
 ratum, ex aqua illitum, psilothi vim obtinet.
 Eiusdem animalis lien inueteratus, ex aqua
 litus mammis, abundantiam facit: vuluas suffi-
 tu corrigit. Vngulæ asiniæ suffitæ partum ma-
 rant, vt vel abortus euocetur: nec aliter ad-
 bentur, quoniam viuentem partum necant. Eius-
 dem animalis simū si recens imponatur, proflu-
 uia sanguinis mirè sedare dicitur. Nec non &
 nis eiusdem simi, qui & vuluæ prodest impo-
 tus. Equi spuma illita per dies x x. prius quam
 mū nascantur pili restringuntur. Item cornu
 ceruini decocto: melius, si recentia sint cornu
 Lacte equino iuantur vuluæ collutæ. Quod
 mortuus partus sentiarur, lichen ex aqua dila-
 potus eiicit. Item vngulæ suffitu, aut simum
 dum. Vuluas procidentes butyrum infusum
 stit. Induratum vuluam aperit fel bubulum
 faceo admisto, foris vellere cum resina terebin-
 thina imposito. Aiunt & suffitu simi è mare
 ue, procidentes vuluas reprimi, partus adlan-
 ti: conceptus verò vaccini lactis potu. Sterilitatem
 ob partus vexationem fieri, certum est.
 Hanc emendari Olympias Thebana affirmat.

felle taurino, & adipe serpentium, & ærugine addito melle, medicatis locis ante coitus. Vitulinum quoque fel, si in purgationibus fuerit sub coitu asperum vulvæ, etiam duritiam ventris emollit, & profluuium minuit umbilico peruncto, atque in totum vulvæ prodest. Modum statuunt fellis pondere denarij ad apij tertiam, admisso amygdalino oleo, quantum esse satis appareat: hoc in vellere imponunt. Masculi fel vituli, cum mellis dimidio tritum, servatur ad vulvæ. Carnem vituli si cum aristolochia in assam edant circa conceptum, mares pariturae promittunt. Medulla vituli in vino ex aqua decocta cum sevo, exulcerationibus vulvarum imposita prodest. Item adeps vulpium, excrementumque felium: hoc cum resina & rosaceo impositum. Capriuo cornu suffiri vulvæ, vtilissimum putant. Sylvestriū caprarum sanguis cum palma marina pilos detrahit. Cæterarum vero fel, callum vulvarum emollit inspersum, & à purgatione conceptus facit. Sic quoque psilothri vis efficitur, si euulsis pilis triduo seruetur illitum. Profluuium, quamuis immensum, vrina caprarum sili, obstetrices promittunt, & si fimum illinat. Membrana caprarum in qua partus edidas pelit. Hædorum pilis suffiri vulvas, vtilent, & in profluuiio sanguinis coagulum bibi, aut hyoscyami semen imponi. E boue sylvestri nigro si sanguine ricini lumbi perungantur mulieri, tædium Venetis fieri, dicit * Ostabanes. Idem amoris, pota hirci vrina, admista propter fastidium nardo. Infantibus nihil butyro vtilius, per se & cum melle: priuatim & in dentitione & ad gingiuas, & ad oris hulcera. Dens

* Ostabanes

lupi adalligatus, infantium pavores prohibet
 dentientique morbos: quod & pellis lupina præ-
 stat. Dentes quidem eorum maximi, equis quoque
 que adalligati, infatigabilem cursum præstant
 dicuntur. Leporum coagulo illito vberibus, fit
 tur infantium aluus. Jecur asini, admista mor-
 cè panace, instillatū in os, à comitialibus mor-
 bis & aliis infantes tuetur: hoc x l. diebus
 præcipiunt. Et pellis asinina iniecta, impau-
 infantes facit. Dentes qui equis primū cadunt
 facilem dentitionem præstant infantibus ad-
 ligati: efficacius, si terram non attigere. L. l.
 bubulus in melle editur: & illinitur ad l. l.
 dolores: ad hulcera manantia cum melle. L. l.
 vituli in vino decoctus, tritusque & illitus, b.
 cuscula oris. Cerebrum capræ Magi per anul-
 aureum traiectum, prius quàm lac detur, infan-
 tibus instillant contra comitiales, cæteris
 infantium morbos. Caprinum finum inquit
 infantes adalligatum panno cohibet, max-
 puellas. Lacte caprino, aut cerebro lepori-
 perunctæ gingivæ, faciles dentitiones faci-
 Somnos fieri lepore sumpto in cibis Cato
 tratur: vulgus & gratiam corpori in v r i.
 friuolo quidem ioco, cui tamen aliqua de-
 subesse causa intanta persuasinne. Magi fell-
 præ, scarificatæ duntaxat, illito oculis, vel
 puluino posito, somnum allici dicunt. Sudor
 inhibet cornus caprini cinis è myrteo oleo
 unctis. Coitus stimulat fel aprugni illitum
 medullæ suum haustæ: seuum asinum, an-
 masculi adipe permisto illitū. Item à coitu
 Virgilio quoque descriptum virus, & testis
 equini aridi, vt potioni interi possint, dexte-
 asini testis in vino potus pro portione, vel ad

*sacrificat-

74

ligatus brachiali. Eiusdem à coitu spuma colle-
 ta roseo panno, & inclusa argento, vt Osthia-
 nes tradit, Salpe genitale in oleum feruens mer-
 gi iubet septies, eoque perungit pertinentes par-
 tes. Bialcon cinerem ex eodem bibi, vel tauri
 à coitu urinam, lutoque ipso illini pubem. At è
 diuerso muris fimo illito, cohibetur virorum
 Venus. Ebrietatem arcet pulmo apri aut suis as-
 sus, ieiuni cibo sumptus eo die, item hædinus.

Mira de animalibus. Cap. XX.

Mira præterea traduntur in eisdem anima-
 libus. Vestigium equi excussum vngula (vt
 solet plerunque) si quis collectum reponat, sin-
 gulis remedium esse recordantibus quoniam
 hoc id reposuerint. Iecur luporum equina vn-
 gula simile esse, & rumpi equos qui vestigia lu-
 porum sub equite sequantur. Talis suum discor-
 diæ vim quandam inesse. In incendiis si fimi ali-
 quid egeratur è stabulis, facilius extrahi, nec re-
 currere oues bouesque. Hircorum carnes virus
 non respere, si panem hordeaceum eo die, quo
 interficiantur, ederint. Iasæruè dilutum biberint.
 Nullas verò teredinem sentire, Luna decrescète
 induratas sale. Adeoque nihil omissum, vt le-
 porum surdum celerius pinguescere reperiamus.
 Animalium verò medicinas: si sanguis profuar
 iumentis, suillum fimum ex vino infundendum.
 Bouum autem morbis seuum, sulphur viuum, al-
 ium syluestre, ouum coctum: omnia hæc trita
 in vino danda, aut vulpis adipem. Carnem ca-
 rri. Omnium verò quadrupedum morbis capram
 solidam cum corio, & ranam rubetam disco-
 ctas. Gallinaceos non attingi à vulpibus, qui iecur
 animalis eius aridum ederint: vel si pellicu-

la ex ea collo inducta, galli inierint. Similia
 in felle mustelæ, Boues in Cypro contra tormen-
 ta hominum excrementis sibi mederi. Non so-
 teri pedes bouum, si prius cornua picæ liquida
 perungantur. Lupos in agrum non accedere
 capti vnius pedibus infractis, cultróque ada-
 paulatim sanguis circa fines agri spargatur
 que ipse defodiatur in eo loco, ex quo corpore
 trahi. Aut si vomerem, quo primus sulcus
 anno in agro ductus, sit excussum aratro

focus Larium, quò familia cõuenit, ab-

sumat: ac lupum nulli animalium

nociturum in eo agro, quandiu

id fiat. Hinc deinde reuer-

temur ad animalia sui

generis, quæ aut pla-

cida non sunt,

aut fera.

C. P L I N I I
 S E C V N D I N A .
 T V R A L I S H I -
 S T O R I Æ
 L I B E R X X I X .
 P R O O E M I V M .

De origine medicina, & quando primum clinice, & quando primum iatroleptice, & de Chryssippo & Erasistrato, & empirice & Herophilo, & reliquis illustribus Medicis: & quoties ratio medicina mutata sit, & qui primus Roma Medicus, & quando, & quid de Medicis antiqui Romani iudicauerint, & vitia medicina. Caput I.

N A T V R A remediorum, atque multitudo instantium ac præteritorum, plura de ipsa medendi arte cogunt dicere: quanquam non ignarus sim, nullis antè hæc Latino sermone condita, ancèpsq; lubricum esse rerum omnium nouarum, talium vtique quàm steriles gratiæ difficultates in promendo: sed quoniam occurrere verisimile est omnium qui hæc cognoscant cogitationi, quonam modo exoleuerint in medicina vsu, quæ tam parata atque pertinentia erant: mirumque & indignum protinus subit, nullam actuum inconstantiorum fuisse, & etiam nunquam sepius, mutari, cum sit fructuosior nulla. Diis

primùm inuentores suos assignauit, & cęlo dicauit. Necnon & hodie multifariam ab oraculo medicina petitur. Auxit deinde famam etiam cęmine, ięctum fulmine Aesculapiũ fabulata, quoniam niam Tyndaridę reuocauisset ad vitam. Nec tamen cessauit narrare alios reuixisse opera sua, clariorum Troianis temporibus, quibus fama certior, uerum tamen duntaxat remediis. Sequentia est (mirum dictu) in nocte densissima latuere vsque Peloponnesiacum bellum: tunc eam reuocauit lucem Hippocrates, genitus in insula Coo, in quibus nis clara ac valida, & Aesculapio dicata. Is enim fuisset mos, liberatos morbis scribere in templo eius Dei quid auxiliatum esset, ut postea similitudo proficetet, exscripsisse ea traditur, atque (ut uero apud nos credit) iam tēplo cremato, in ista se medicinam hanc, quę Clinice uocatur, inuenit fuit postea quęstus modus, quoniam Prodicus Selymbrię natus, discipulus eius, instituens quę uocant Iatrolepticen, reuictoribus quoque medicamentis placita Chryssippus ingenti garrulitate multum plurimumque etiam ex Chryssippo discipulus eius Erasistratus, Aristotelis filia genitus. Antiocho Rege sanato centum talentis donatus est à Rege Ptolemęo filio eius, ut inuictus & pręmia artis ostendere. Alia factio experimentis se cognominans Empiricen, in Sicilia, Acrone Agrigentino Empiricis Physici autoritate commendato. Differtur tuncque ex scholę: & omnes eas damnauit Dioscoridus, in muscos pedes uenarum pulsatim scripto peratatum gradus. Deserra deinde hæc secta est, quoniam necesse erat in ea licet scire. Mutata & quam postea Asclepiades uocauit

tulimus) inuenerat. Auditor eius Themison fuit,
 qui quæ inter initia scripsit, illo mox recedente
 à vita, ad sua placita mutauit. Sed & illa Anto-
 nius Musa eius, lè autoritate Diui Augusti, quem
 contraria medicina graui periculo eximerat.
 Multos præterea Medicos, celeberrimosque ex
 iis Cassios, Calpitanos, Aruntios, Albutios, Ru-
 brios, e c. l. h. s. annua mercede iis fuere apud
 principes. Q. verò Stertinius imputauit principi-
 bus, quod h. s. quingenis annuis contentus esset:
 sexcena enim sibi quæstu urbis fuisse numeratis
 domibus ostendebat. Pat & fratri eius merces à
 Claudio Cæsare infusa est: censusque, quanquam
 exhausti operibus Neapoli exornata, hæredi
 * h. s. c c c. relinquere, quantum ad eam ætatem
 Aruntius solus. Exortus deinde est Vectius Va-
 lens, adulterio Messalinæ Claudij Cæsaris nobi-
 litatus, patitèrque eloquentiæ assectator. Is eam
 potentiam nactus, nouam instituit sectã. Eadem
 ætas Neronis principatu ad Thessalum transili-
 uit, delentem cuncta maiorum placita, & rabie
 quadam in omnis xui medicos perorantè: quali
 prudentia ingeniòque, æstimari vel vno argu-
 mento abundè potest, cù monumento suo (quod
 est Appia via) iatronicen se inscripserit. Nullius
 histricionũ equarumq; trigarij comitator egres-
 sus in publico erat: cum Crinas Massiliensis ar-
 te geminata, vt cautior religiosiorque, ad siede-
 rum motus ex ephemeride Mathematica cibos
 dando. horàsque obseruando, autoritate cù præ-
 cessit. Nupèrque centies h. s. reliquit muris pa-
 triæ, moenibus quoq; aliis penè non minori sum-
 ma extructis. Hi regebant fata, cùm repentè ci-
 uitatem Charmis ex eadem Massilia inuasit,
 damnatis non solùm prioribus Medicis, verùm
 & bal

* Hermo-
 laus hic le-
 git sester-
 tia: B
 datus sester-
 tium tre-
 ceties: qua
 summa est
 centuplica-
 to maior.
 Vide ipsum
 libro 2. de
 Ase.

& balineis: frigidâque etiam hybernis algoribus lauari persuasit. Merent aëros in lacus. Videmus senes Consulares vsque in ostentationes rigentes. Qua de re extat etia Annæi Senecæ stipulatio. Nec dubium est, omnes istos famanovitate aliqua aucupantes, animas stiam nostras negotiari. Hinc illæ circa agrôs misententiarû concertationes, nullo idem cente, ne videatur accessio alterius. Hinc illa inficis monumenti inscriptio, turba se medicorûperisse. Mutatur ars quotidie toties interpolleingeniorum Græciæ flatu impellimur. Palatæ est, ut quisque inter istos loquendo polleat. peratorem illico vitæ nostræ necisque fieri: verò non millia gentium sine Medicis degent nec tamen sine Medicina: sicut populus Romanus ultra sexcentimum annum, nec ipse incipiendis artibus lentus, Medicinæ verò etiamavidus, donec expertam damnauit. Etenim prouenit, Cassius Hemina ex antiquis autor est, primum è Medicis venisse Romam Peloponnesio Archagathû Lyfaniæ filium, L. Aemilio, Marcio Coss. anno vrbis D. XXXV, eique ius Quiritium datum, & tabernam in compito Acilia præptam ob id publicè. Vulnerarium eum tractatum fuisse vocatû, mirèq; gratum aduentum eius nomen in carnificem. & in tædium artem nescique Medicos: quod clarissimè intelligi potest ex M. Catone, cuius autoritati triumphus ac Censura minimum conferunt: tanto plus in honore est. Quamobrem verba eius ipsa ponemus: quæ de istis Græcis suo loco Marce filii, quæ Athenis exquisitum habeam, & quod bonum

eorum literas inspicere, non perdiscere. Vincam
 nequissimum & indocile genus illorum: & hoc
 puta vatem dixisse: Quandocunq; ista gens suas
 literas dabit, omnia corrumpet. Tum etiam ma-
 gis, si Medicos suos huc mittet. Iurarunt inter
 se barbaros necate omnes Medicina. Sed hoc
 ipsum mercede faciunt: vt fides iis sit, & facile
 disperdant. Nos quoque dictitant barbaros, &
 spurcius nos, quam alios opicos, appellatione
 sedant. Interdixi tibi de Medicis. Atque hic Ca-
 to D C V. anno vrbs nostrę obiit. L X X V. suo, ne
 quis illi defuisse publicę tempora, aut priuatim
 vitę spatia ad experiendum arbitretur. Quid er-
 go? damnatam ab eo rem vtilissimam credimus?
 Minimę hercule. Subiicit enim qua Medicina &
 se & coniugem vsque ad longam senectam per-
 duxerit, iis ipsis scilicet, quę nunc nos tracta-
 mus. Profiteturque esse commentarium sibi quo
 medeatur filio, seruis, familiaribus quem nos per
 genera vsus sui differimus. Nō rem antiqui dam-
 nabant, sed artem. Maximę verō quęstum esse
 immmani pretio vitę recusabant. Ideo templum
 Aesculapij etiam cūm reciperetur is Deus extra
 urbem fecisse, iterūque in insula, traduntur. Et
 cūm Gręcos Italia pellerent, diu etiam post Ca-
 tonem excepisse Medicos. Augebo prouidentiam
 illorum. Solam hanc artium Gręcarum nondum
 exercet Romana grauitas in tanto fructu, paucis-
 simi Quiritium attingere, & ipsi statim ad Gręcos
 transfuge. imo verō autoritas aliter quam Grę-
 cę eam tractantibus, etiam apud imperitos ex-
 pertęque linguę, non est. Ac minus credunt,
 quę ad salutem suam pertinent, si intelligunt.
 Itaque hercule in hac artium sola euenit, vt cui-
 cunque Medico se professo statim credatur, cūm
 sit

fit periculum in nullo mendacio maius. Non
 men illud intuemur: adeò blanda est sperantia
 pro se cuique dulcedo. Nulla præterea lex, quæ
 puniat inicitiam capitalem, nullum exemplum
 vindictæ. Discunt periculis nostris, & experientia
 menta per mortes agunt: Medicòque tantum
 minem occidisse impunitas summa est. Quinque
 transit conuicium, & intemperantia culpam
 vltroque qui periere, arguuntur. Sed decurrit
 more censuris principum examinantur: in qua
 tio per parietes agitur: & qui de nummo
 cet, à Gadibus columnisque Herculis acceritur
 de exilio verò non nisi die XL. quinque electis
 viris datur tabella. At de iudice ipso quales
 consilium eunt, statim occisuri? Meritò, dum
 mini nostrum libet scire, quid saluti suæ
 sit. Alienis pedibus ambulamus: alienis oculis
 agnoscimus: aliena memoria salutamus: alienis
 viuimus opera. Perieruntque rerum natura
 tia & vitæ argumenta. Nihil aliud pro nobis
 habemus, quàm delicias. Non deseram Catonem
 tam ambitiosæ artis inuidiæ à me obiecturam.
 Senatam illum qui ita censebat, idque non
 minibus artis atreptis, vt aliquis expectat
 Quid enim venenorum fertilis, aut vnde periculum
 testamentorum insidiæ? Iam verò & adulterium
 etiam in principum domibus, vt Eudemis in
 uia Drusi Cæsaris: item Valentis, in qua diuina
 regina. Non sint artis ista, sed hominum.
 magis hæc vrbi timuit Cato, vt equidem etiam
 quàm reginas. Ne auaritiã quidem arguamur
 pacésq; nundinas pendentibus fatiis, & dolorem
 indicaturam, ac mortis arrham, aut arcana
 cepta, Squamam in oculis emouendam potius
 quàm extrahendam: per quæ effectū est, vt nunc

magis prodesse videretur, quàm multitudo gra-
 fantium. Neque enim pudor, sed æmuli pretia
 summittunt. Notum est ab eodẽ Charmide vnum
 agrum ex provincialibus H. s. ducentis condu-
 ctum: Alconti vulnerum Medico H. s. c. damna-
 to ademisse Claudium principem. Eidẽmque in
 Gallia exulanti, & deinde restituto acquisitum
 non minus intra paucos annos. Et hæc personis
 imputentur. Ne fecem quidem aut inscitiam eius
 turbæ arguamus, ipsorumq; intemperantiam in
 morbis, aquarum calidarum diuerticulis: impe-
 riosam inedia, & ab iisdem deficientibus ci-
 vis sapius die ingestos, mille præterea pœniten-
 tiæ modis, culinarum etiã præceptis & vnguen-
 torum misturis, quando nullas omisere vitæ ille-
 cebras. Inuehi peregrinas merces, conciliarique
 externa pretia, displicuisse maioribus credide-
 rim equidem, nõ tamen hoc Catonem prouidif-
 se, cum damnaret artem. Theriace vocatur exco-
 gitata compositio luxuriæ. Fit ex rebus externis,
 cum tot remedia dederit natura, quæ singula
 sufficerent. Mithridaticum antidotum ex rebus
 & componitur, interim nullo pòdere æqua-
 re, & quarundam rerũ sexagesima denarij vnus
 imperata. Quo Deorum perfidiam istam mon-
 strante? Hominum enim subtilitas tanta esse non
 potuit. Ostentatio artis & portentosa scientiæ
 venditatio manifesta est. Ac ne ipsi quidem il-
 lam nouere. Comperique vulgo pro cinnabari
 Indica in medicamenta minium addi, inscitia
 nominis, quod esse venenum docebimus inter
 pigmenta. Verùm hæc ad singulorum salutem
 pertinent. Illa autem, quæ timuit Cato, atque pro-
 cidit, innocentiora multo & parua opinatu, quæ
 proceres artis eiusdem in semetipsis fatentur.

Illa

Illa perdere imperij mores; illa quæ sani
 timur, luctatus, ceromata ceu valetudinis ca
 instituta, balineæ ardentes, quibus persuasere
 corporibus cibos coqui, ut nemo non minus
 lidus exiret, obedientissimi verò efferrentur.
 tus deinde ieiunorum ac vomitiones, & rui
 perpotationes, ac pilorum euitatio instituta
 sinis eorum: Itémque peccines in sceminis
 dem publicati. Ita est profectò, lues morum
 aliunde maior, quàm è medicina, vatem pro
 quotidie facit Catonem, & oraculum: Satis
 ingenia Græcorum inspicere, non perdisse
 Hæc fuerint dicenda pro Senatu illo, sexcent
 populi Romani annis aduersus artem, in
 conditione insidiosissima auctoritatem pecc
 boni faciunt: simul contra attonitas quor
 dam persuasiones, qui prodesse nisi pecc
 non putant. Neque enim dubitauerim, ali
 bus fastidio futura quæ dicentur animalib
 non Virgilio fuit nominare formicas null
 cessitate, & curculiones, ac lucifugis con
 cubilia blattis: non Homero inter prælia
 ruræ gignere ista, cum gignat hominem. Pe
 de causas quisque & effectus, non res, xst
 Ordinem autem à confessis, hoc est, lanis
 que, ut obiter rebus præcipuis honos in
 perhibeatur. Quædam etiam si alienis loc
 men obiter dici necesse erit. Nec deerat ma
 pompa, si quicquam aliud intueri liberet,
 fidem operis. Quippe inter prima proditis
 ex cinere phœnicis nidòque medicinis, ce
 rò id certum esset, atque non fabulosum. It
 re est, vitæ remedia post millesimum annu
 ditura monstrare.

De medicinis lanarum. Cap. I. I.

Lanis auctoritatem veteres Romani etiam religiosam habuere, postea à nubentibus attingi iubentes. Præterque cultum & tutelam contra frigora, succidæ plurima præstant remedia ex oleo vinoque aut aceto, prout quæque mulceri morderisue opus sit, & astringi laxariue luxatis membris, dolentibusque nervis impositæ, & crebrò suffusæ. Quidam etiam salem admiscunt luxatis. Alij cum lana rutam triam adipemque imponunt. Item contusis tumentibusque. Halitus quoque horis gratiores facere traditur, confriatis dentibus atque gingivis admisto melle. Prodest & phreneticis suffitu. Sanguinem in naribus sistit cum oleo rosaceo, & alio modo indita auribus obturatis spissius. Quin & hulceribus vetustis imponitur cum melle. Vulnera ex vino, vel aceto, vel aqua frigida & oleo expressa sanat. Arietis vellera lota frigida ex oleo mandefacta in muliebribus malis inflammationes vulvæ sedant. Et si procidant, suffitu reprimunt. Succida lana imposita subditæque mortuos parabolosi moribus inculcata post diem septimum soluitur. Reduvias sanat ex aqua frigida. Eadem nitro, sulphure, oleo, aceto, pice liquida feruentibus tinctæ, quàm calidissima imposita bis, die, lumborum dolores sedat. Sanguinem sistit ex artiete succida, articulos extremitatû præligans. Laudatissima omnis è collo, natione verò Galatica, Tarentina, Attica, Milesia. succidam imponunt & desquamatis, percussis, liuidis, incussis, collisis, contritis, deiectis, capitis & aliis doloribus. Stomachi inflammationi ex aceto & rosaceo. Cinis eius illinitur attritis, vulneratis, ambu-

inflationi

stis. Et in oculorum medicamenta additur: ita
 in fistulas auris que suppuratas. Ad hæc detonsa
 eam, alij verò euulsam decisis summis partibus
 siccant, carpuntque, & in fictili crudo compe-
 nunt, ac melle perfundunt vtrunque. Alij a fistu-
 læ subiectis, & subinde interstratis, oleo aspi-
 sam accendunt, cineremque in labellis aqua
 dita confricant manu, & confidere patiuntur
 idque sæpius mutant aquam, donec lingua
 astringat leniter, nec mordeat. Tum cinerem
 ponunt. Vis eius septica est, efficacissimè que
 nas purgat. Quin ipsæ sordes pecudum sudoris
 feminum & alarum adhærentes lanis (celsy-
 vocant) innumeros propè vsus habent. In
 cis ouibus genito palma. Fit pluribus modis
 probatissimum, lana ab his partibus recentibus
 cerpta, aut quibuscunque sordibus succidiis
 mùm collectis, ac lento igni in æneo vase
 seruefactis & refrigeratis, pinguiq; quod sup-
 natet, collecto in fictili vase, iterumque deco-
 priori materia: quæ pinguitudo vtraque frig-
 aqua lauitur, & in linteo siccatur, ac Sole
 retur, donec candida fiat ac translucida. Tum
 stannea pyxide conditur. Probatio autem, vt
 dium virus oleat, & manu fricante ex aqua
 liquetur, sed albescat vt cerussa. Oculis vtilis-
 mum contra inflammationes genarumque
 lum. Quidam in testa torrent, donec pingui-
 nem amittat, vtilius tale existimantes er-
 & duris genis, angulis scabiosis & lacryman-
 bus. Hulcera non oculorum modò sanat, vt
 etiam & genitalium cum anserino adipe. Me-
 tur & vuluæ inflammationibus, & sedis rha-
 diis & condylomatibus cum meliloto ac
 Reliquos vsus eius suo loco digeremus. Socia
quod

quoque caudatum concretæ in pilulas, ac siccatæ per se tusaque in farinam & illita dentibus mirè profunt, etiam labantibus, gingivisque, si carcinoma serpat. Iam verò pura vellera aut per se imposita cæcis doloribus, aut accepto sulphure: & cinis eorum genitalium vitiis. Tantùmque pollent, vt medicamentis quoque superponantur. Medentur ante omnia & pecori ipsi, si fastidio non pascatur. Cauda enim quàm artificisimè præligata, euulsa inde lana, statim vescuntur. Traduntque quod extra nodum sit è cauda præmori.

De ouorum natura. Cap. III.

Lana habent & cum ouis societatem simul fronti impositæ contra epiphoras. Non opus est eas in hoc vsu radica esse curatas: neque aliud, quàm candidum ex ovo, infundi ac pollicem thuris. Oua per se infuso candido oculis epiphoras cohibent, vrentesq; refrigerant. Quidam cum croco præferunt, & pro aqua miscent collyriis. Infantibus verò contra lippitudines vix aliud remedium est, butyro admisso recenti. Eadem cum oleo trita ignes sacros leniunt, beta foliis superilligatis. Candido ouorū in oculis & pili reclinantur Hammoniaco trito admissoque. Et vari in facie cum pineis nucleis, ac melle modico. Ipsa facies illita Sole non adurit. Ambusta aquis si statim ouo occupentur, pustulas non sentiunt. Quidam admiscent farinam hordeaceam, & salis parum. Ulceribus verò ex ambusto cum candido ouorum tostum hordeum & suillo adipe, mirè prodest. Eadem curatione ad sedis vitia vtuntur: infantibus quidem, etiam si quid ibi procidat. Ad pedum rimas ouorū candido decocto cum cerussa denariorum duum

84 C. Plinij Naturalis Hist.

pondere, pari spumæ argenti, myrrhæ, exigua
 deinde vino. Ad ignem sacrum, candido ouo-
 rum trito cum amylo. Aiunt & vulnera candida
 glutinari, calculosque pelli. Lutea ouorum cocta
 vt indurescant, admisto croco modicè, ita
 melle & lacte mulieris illita. dolores oculorum
 mitigant. Vel cum rosaceo & mulso lana oculis
 imposita vel cum trito apij semine ac polemo-
 ni in mulso illita. Prodest & tussientibus per se
 teum deuoratum liquidum, ita vt dentibus non
 attingatur: thoracis distillationibus, faucium
 scabritiæ. Priuatim contra hæmorrhoidum mor-
 sum illinuntur, sorbeturque crudum. Prodest & reu-
 bus, vesicæ rosionibus exulcerationibusque
 cruenta excreantibus, Quinque ouorum lutea
 vini hemina cruda sorbentur dysentericis, cum
 iure putaminis sui & papaueris succo ac vino
 Dantur cœliacis cum vix passæ pinguis
 pondere & malicorio, per triduum æquis por-
 tionibus. Et alio modo lutea ouorum trium
 di veteris & mellis quadrantibus, vini veteris
 cyathis tribus trita ad crassitudinem mellis, &
 cum opus sit, auellanæ nucis magnitudine
 aqua pota. Item ex oleo frigida terna, totis ouo-
 pridie maceratis in aceto. Sic & lienicis, sangui-
 nem autem reicientibus cū tribus cyathis ma-
 sti. Vtuntur illidem ad liuentia, si vetustiora sint
 cum bulbis ac melle. Sistunt & menses mulierum
 rum cocta, & ex vino pota influxiones quoque
 vuluæ cruda cū oleo ac vino illita. Vtilia sunt
 cervicis doloribus cū asferino a dipe & rosaceo
 Sedis etiã vitis durata igni, vt calore quoque pro-
 sint. Et condylomatibus cū rosaceo. Item amblyopia
 durata ex aqua, mox in pruna putaminibus ex-
 stis, tum lutea ex rosaceo illinuntur. Fiunt & omnia
 lutea

lutea, quæ vocant schista, cum triduo incubata
 tolluntur. Stomachû dissolutum confirmant pul-
 li ouorum cû gallæ dimidio, ita ne a ore duas ho-
 ras alius cibus sumatur. Dant & dysentericis pul-
 los in ipso ouo decoctos, admitta vini austeri
 hemina, & pari modo olei polentæq;. Membra-
 na putaminis detracta siue crudo, siue cocto, la-
 biorum fissuris medetur. Putaminis cinis in vino
 potus; sanguinis eruptionibus. Cõburi sine mem-
 brana oportet: sic fit & dentifricium. Idem cinis
 & mulierum menses cû myrtha illitus sistit. Fir-
 mitas putaminum tanta est, vt recta nec vi nec
 pondere villo frangatur, nec nisi paululû inflexa
 rotunditate. Tota oua adiuuant partuor, cum ru-
 ta, & anetho, & cumino pota ex vino. Scabiem
 corporum ac prurium oleo & cedria mistis tol-
 lunt. Hulcera quoque humida in capite cyclami-
 no admitta. Ad puris & sanguinis excreationes
 ouum crudum cum porri sectiui succo, parique
 mensura inelli Græci calefactû hauritur. Daotur
 & tussientibus cocta & trita cum melle, & cruda
 cum passo oleiq; pari modo. Infunduntur & vi-
 rilitalis vitis singula cum ternis passi cyathis,
 amyliq; semuncia à balineis. Aduersus ictus ser-
 pentium cocta tritaque adiecto nasturtio illi-
 nuntur. Cibo quot modis iuuent notum est, cum
 traasmeent faucium tumorem, calfactuq; obiter
 foueant. Nullus est alius cibus, qui in ægritudine
 habeat, neque oneret, simulque vim potus ac cibi
 putamen. Talibus cum farina in pane subactis
 cœliaci recreantur. Quidam ita resoluta in pati-
 nis torteri vtilius putant. Quo genere non aluos
 tantum, sed & menses foeminarum sistunt; aut si
 maior sit impetus, cruda cû farina ex aqua hau-

riuntur, & per se lutea ex iis decocta in aceto donec indurescant: iterumque cum trito pipere torrentur ad cohibendas aluos. Fit & dysentericis remedium singulare, ouo effuso in fictili no-uo, eiusdemque oui mensura, ut paria sint omnia, melle mox aceto, item oleo, confusis crebroque permistis. Quo fuerint ea excellentiora, hoc presentius remedium erit. Alij eadem mensura pro oleo & aceto resinam adiiciunt rubentem vinumque: & alio modo temperant, olei tantum mensura pari pineisque corticis duabus sexagenis denariorum, vna eius quod rhus diximus mellis obolis quinque simul decoctis, ita ut quibus alius post quatuor horas sumatur. Torminibus quoque multi medentur oua bina cum alio piscis quatuor vna atterendo. vini que hemina co-lesaciendo, atque ita potui dando. Et ne quid de- sit ouorum gratia, candidum ex his admistum calci viuae glutinat vitri fragmenta. Vis vero tanta est, ut lignum perfusum ouo non ardeat, ac vestis quidem contacta aduratur. De gallinarum autem ovis tantum locuti sumus, cum & reliquarum aliarum essent magna utilitates, sicut suis locis dicemus. Præterea est ouorum genus in magna Galliarum fama, omissum Græcis. Angues in numeri æstate conuoluti, saluis faucium corporumque spumis artificio complexu glomerantur, anguinum appellatur. Druidæ sibilis id dicunt, et sublime iactari, sagæque oportere intercipi, ut tellurem attingat. Profugere raptorem equos, si pentes enim insequi, donec arceantur amnis alii cuius interuentu. Experimentum eius esse, si contra aquas fluitet vel auro vinctum. Atque, ut est Magorum solertia occultandis fraudibus sagæ certa Luna capiendum censent, tanquam con-

* In vetusto quodam exemplari, quãvis alioqui deprauatissime scripto, postrema litera ex dictione, alijs, principio dictionis, piscis, cohærebat. Quo fit, ut hic legendum conijciam. Cuius alij spicis quatuor. Spicus e-

guere operationem eam serpentium humani sit
 arbitrij. Vidi equidem id ouum mali orbiculati
 modici magnitudine, crusta cartilaginis, velut
 acetabulis brachiorum polypi crebris, insigne
 Druidis. Ad victorias litium ac regum aditus mi
 re laudatur: tantæ vanitatis, vt habentem id in
 lite in sinu equitem Romanum è Vocontijs, à Di
 uo Claudio principe interemptum non ob aliud
 sciam. Hic tamen complexus anguium & effera
 torum concordia, causâ videtur esse, quare exte
 rez gentes caduceum in pacis argumentis circun
 data effigie anguium fecerint. Neque enim crista
 tos esse in caduceo mos est. De anserum ouis ma
 gnæ vtilitatis, ipsôque anserè dicturi hoc in vo
 lumine, debemus honorem & Comagenorum
 clarissimæ rei. Fit ex adipe anserum, alioquin ce
 leberrimi vsus est, ad hoc in Comagene Syriæ
 parte cum cinnamo, casia, pipere albo, her
 ba quæ Comagene vocatur, obrutis niue va
 sis, odore iucundo, vtilissimum ad perfrictio
 nes, conuulsiones, cæcos ac subitos dolores,
 omniâque quæ acopis curantur: vnguentumque
 pariter ac medicamentum est. Fit & in Syria
 alio modo, adipe auium curato, vt diximus,
 additis erysiceptro, xylobalamo, phœnice
 elate, item calamo, singulorum pondere, qui
 sit adipis, cum vino bis aut ter subferuefactis.
 Fit autem hyeme, quoniam æstate non glaciatur
 nisi accepta cera. Multa prætereà remedia
 sunt ex anserè, quod miror, æquè quàm capris.
 Nanque anser coruûsque ab æstate in autum
 num morbo confictari dicuntur. De anserum
 honore, quem meruere Gallorum in Capitolium
 ascensu deprehenso, diximus.

nim Latini vocant segmenta illa in alijs capitibus, quas Græci ἀγιδας nominant.

Remedia de cane, & ex animalibus qua placida non sunt, sed fera, & ex volucribus, & contra morsus phalangiorum.

Cap. IIII.

EAdem de causa supplicia annua canes perducunt inter ædem Iuuentutis & Summani, ubi in furca sambucea arbore fixi. Sed plura de hoc animali dici cogunt priscorum mores. Cæcilius la Sentens ad eò puros existimabant ad cibum etiam placandis numinibus hostiarum vice ferrentur his. Genito manè catulo res diuina ficta in cœnis Deum etiam nū ponitur catulina. Aetialibus quidem epulis celebrem fuisse, Plauti bulæ iudicio sunt. Sanguine canino contra venenosa nihil præstantius putatur. Vomitiones quoque hoc animal monstrasse homini videtur. Alios vsus ex eo mirè laudatos referemus in locis. Nunc ad statutum ordinem pergemus. Uersus serpentium ictus efficacia habetur, firmæ pecudis recens in vino decoctum illitum, firmæ mures dissecti & impositi, quorum natura non est spernenda, præcipuè in assensu siderum diximus) cum lumine Lunæ fibrarum numero crescente ac decrescente. Tradunt magi iocum re muris dato porcis in fico sequi dantem id animal. In homine quoque similiter valere, sed solum cyatho olei potio. Mustelarum duo generata: alterum sylvestre. Distant magnitudine. Ceteri vocant ictidas. Harum fel contra aspides videtur efficax, cæterò venenum. Hæc autem quæ in domibus nostris oberrat, & catulos suos (victor est Cicero) quotidie transfert, mutatque dem, serpentes persequitur. Ex ea inueterata denarij pondus in cyathis tribus datur percussur aut ventriculus coriandro fartus inueteratur.

& in vino potus. Et catulus mustelæ etiam effica-
 cius. *Qu* rdam pudenda dictu tanta autorum as-
 severatione commendantur, ut præterire fas non
 sit. Siquidem illa concordia rerum, aut repugnan-
 tia, medicinæ gignuntur: veluti cimicum anima-
 lis scædissimi & dictu quoque fastidiendi natura,
 contra serpentium morsus, & præcipuè aspidum
 valere dicitur. Item contra venena omnia: argu-
 mento, quòd dicunt gallinas, quo die id ederint,
 non interfici ab aspide: carnes quoque earum
 percussis plurimum prodesse. Ex his quæ tradunt,
 humanissimum est, illinire moribus cum sangui-
 ne testudinis: item suffitu eorum abigere: sangui-
 sugas adhærentes, haustâsque ab animalibus re-
 stinguere in potu datos. Quamquam & oculos
 quidam iis inungunt tritis cum sale & lacte mu-
 tierum, aut èsque cum melle & rosaceo admistis.
 Eos qui agrestes sint, & in malua nascantur,
 crematos cinere permisto rosaceo infundunt au-
 ribus. Cætera quæ de iis tradunt, vomicæ & quar-
 tanarum remedia aliorumque morborum, tan-
 quam ovo aut cera aut faba inclusos censeant
 levandos, falsa, nec referenda arbitror. Letar-
 gi ramentum medicinæ cum argumento adhibent,
 quoniam vincatur aspidum somnifica vis, septe-
 mos in cyatho aquæ dantes, puerilibus annis qua-
 nihil parens illa rerum omnium sine ingentibus
 caussis genuit. *Quin* & ad alligatos læuo brachio
 pinos lana subrepta pastoribus, resistere noctur-
 nis febribus prodiderunt diurnis in rosaceo pan-
 necat. Rursus iis aduersatur scolopendra, suffitûque
 eam, omnium serpentium minimè sanabiles. Sed
 & venenum earum si sanguinem attingi, aut re-

cens vulnus, statim interimit: inueteratum
 cus tar dius. De cetero potum quantalibet cop
 non nocet. Non est enim tabifica vis: itaque
 sa morsu earum animalia, cibis innoxia
 Cunctarum in proferendo ex his remedio, nisi
 Varronē scirem LXXXVII. vitæ anno pro
 disse, aspidum ictus efficacissimè curari, hauri
 percussis ipsorum vrina. Basilisci, quem etiam
 pentes ipsi fugiunt, alios olfactu necantem
 hominem vel si aspiciat tantum, dicitur inter
 re, sanguinem Magi miris laudibus celebra
 coëntem picis modo & colore, dilutum cim
 bari clariorem fieri. Tribuunt ei & successio
 tionum à potestatibus, & à diis etiam prec
 morborumque remedia, veneficiorum anul
 Quidam id Saturni sanguinem appellant.
 co non habet venena. Caput eius limini iac
 rum subditum, propitiatis adoratione Diis,
 natam domum facere promittunt. Oculis
 inueteratis, & cum melle tritis, inunctos non
 uescere ad nocturnas imagines, etiam pau
 Cordis pingue in pelle dorcadum neruis
 nis adalligatum in lacerto, conferre iudicio
 victoriæ. Primum spondylum aditus potest
 mulcere. Dentes eius illigatos pedibus cap
 rum ceruinis neruis, mites præstare domino
 testatésque exorabiles. Sed super omnia est
 positio, qua inuictos faciunt Magorum me
 cia: Cauda draconis & capite pilis leonis è
 te & medulla eiusdem, equi victoris spuma,
 Vnguibus adalligatis ceruino corio, neruis
 cerui alternatis & dorcadis: quæ arguisse
 minus refert, quàm contra serpentes remedia
 monstrasse, quoniam hæc morborum venen
 sunt. Draconum adipem venenata fugiunt:

virus ichneumonum & cutis cinere in aceto per-
 unctos. Viperæ caput impositum, vel alterius
 quam quæ percussit, sine fine prodest. Item si
 quis eam ipsam in vapore baculo sustineat: aiunt
 enim præcauere: item si quis exustæ eius cinerem
 collinat. Reverti autem ad percussum serpentes ne-
 cessitate naturæ, Nigidius autor est. Caput qui-
 lem dissecant Scythæ inter aures ad eximen-
 tum lapillum, quem aiunt ab ea deuorari terri-
 biliter. Alij ipso toto capite vtuntur. Fiunt ex vipera
 pastilli, qui theriaci vocantur à Græcis, quater-
 nis digitis vtrinque amputatis, exemptisque inte-
 rioribus, & liuore spinæ ad hærente, reliquo corpo-
 re in patina ex aqua & anetho discocto, spinisq;
 exemptis, & addita similagine, atque ita in vni-
 uersa siccatis pastillis, quibus ad multa medica-
 menta vtuntur. Significandum videtur è vipera
 tantum hoc fieri. Quidam purgatæ, vt supra di-
 citur, adipem cum olei sextario decoquunt
 ad dimidias. Ex eo, cum opus sit, ternis stillis ad-
 dunt in oleum perunguntur, vt omnes bestię fu-
 rant eos. Præterea constat contra omnium ser-
 pentium ictus, quamuis insanabiles, ipsarum
 viperarum exta imposita auxiliari: eosque qui
 quando viperæ iecur costum hauserint, nun-
 quam postea feriri à serpente. Neque anguis
 venenatus est, nisi per mensem Luna instiga-
 tus. Sed prodest viuus comprehensus, & in
 aqua cunctus, si foueatur ita morsus. Quin &
 esse ei remedia multa creduntur, vt dicemus,
 & ideo Aesculapio dicatur. Democritus quidem
 monstrat quædam ex his conficit, vt possint auium
 morones intelligi. Atqui anguis Aesculapius Epi-
 curum aduectus est: vulgòq; pascitur &
 in domibus. A canis incendiis semina exuretur,
 non

non esset fecunditati eorum resistere. In orb-
rarum pulcherrimum anguium genus est; quod
in aqua uiuit, hydri vocantur, nullis serpenti-
inferiores veneno. Horum iecur seruatum a
sus percussos ab his auxilium est. Scorpio
stellionum veneno aduersatur. Fit enim & e-
lionibus malum medicamentum. Nam cum
mortuus est vino, faciem eorum qui biberint
tigrine obducit. Ob hoc in vngueto necant
insidiantes pellicum formæ. Remedium est
luteum, & mei ac nitrum. Fel stellionum
in aqua mustelas congregare dicitur. Inter
nia venenata salamandra scelus maximum
Cætera enim singulos feriunt, nec plures par-
interimunt: vt omittam, quæd perire conscio
dicuntur homine percusso, neque amplius
mitti ad terras: salamandra populos pariter
care improuidos potest. Nam si arbori ir-
omnia poma inficit veneno, & eos qui ede-
necat frigida vi, nihil aconito distans. Quæ
si contacto ab ea ligno vel pede crusta pan-
coquatur, idem veneficium est: vel si in pul-
cadat. Quippe cum saliuâ eius quacunque
corporis, vel in pede imo respersa, omnis id-
corpore defluat pilus. Tamen talis ac tantus
veneni à quibusdam animalium, vt subus
ditur, domante eadem illa rerum dissidentia
nenum eius extinguere primum omnium ab-
quæ vescantur illa, verisimile est. Quæ res
uir, cantharidum potu, aut lacerta in cibo
pta: cætera aduersantia diximus, dicemusque
locis. Ex ipsis quæ Magi tradunt contra
dia, quoniam ignes sola animalium extingui
si forent vera, iam esset experta Roma. Sed
Venerem accendi cibo earum, si detra-

aneis, & pedibus, & capite in melle seruentur,
 radit, neque restingui ignem ab iis. Ex volu-
 ribus in auxilio contra serpentes primum vul-
 r est. Annotatum quoque minus virium esse ni-
 ris. Pennarum ex his nidore, si vrantur, fugari
 dicunt. Item cor eius alitis habentes, tutos es-
 ab imperu non solum serpentium, sed etiam fe-
 rum, latronumque, & regum ira. Carnibus gal-
 laceorum, ita vt tepeant auulsæ appositis, vene-
 serpentium domantur; item cerebro in vino
 to. Parthi gallinæ malunt cerebrum plagis im-
 nere. Ius quoque ex his potum præclarè mede-
 t, & in multis aliis vsibus mirabile. Pantheræ
 nesque non attingunt perunctos eo, præcipuè
 & allium fuerit incoctum. Aluum soluit: vali-
 è veteri gallinaceo. Prodest & contra lon-
 quas febres, & torpentibus membris tremu-
 que, & articulariis morbis, & capitis dolori-
 epiphoris, inflationibus, fastidiis, incipienti-
 suspiria. Itaque etiam faciendi eius extant præ-
 ta. Efficacius enim cocti cum oleo marino,
 cybio, aut cappari, aut apio aut herba Mer-
 ali, aut polypodio, aut anetho: vtilissimè au-
 in congiis tribus aquæ ad tres heminas cum
 præ dictis herbis, & refrigeratum sub dio dari.
 pestiuius antecede te vomitione. Non præteri-
 miraculum, quanquam ad medicinam non
 tens: si auro liquescenti gallinarum mem-
 m auri est. At gallinaceis ipsis circulo è sar-
 entis addito collo non canunt. Auxiliatur con-
 serpentes & columbarum caro recens conce-
 & hirundinum: bubonis pedes vsi cum plum-
 gine herba. Nec omitam in hac quoque alite-
 exem

exemplum Magica: vanitatis. Quippe præter
 liqua portentosa mendacia, coreius impos
 mamma: mulieris dormientis sinistra, tra
 efficere vt omnia secreta pronuntiet. Præter
 in pugnam ferentes idem, fortiores fieri.
 dem ouo ad capillos remedia demonstrant.
 autem quæso ouum, bubonis vnquam vider
 tuit, cum ipsam auem vidisse prodigium
 quis vtique experiri, & præcipuè in capillo
 guine. quidem pulli bubonis etiam crisp
 pillum. promittunt. Cuius generis prop
 possint, quæ tradunt & de vespertilione, si
 cunlaus domui viuus, per fenestram inuer
 pite infigatur, amuletum esse: priuatimque
 libus circumlatum toties, & pedibus suspen
 sursum in superliminari. Sanguinem quoque
 cum carduo, contra serpentium ictus inter
 cipua laudant. Phalangium est Italia: igno
 & plurium generum. Vnum simile formic
 multo maius, rufo capite, reliqua parte
 ris nigra, albis incurstantibus respersum
 Acerbior huius, quam vespæ ictus. Vnde
 mè circa furnos & molas. In remedio est.
 eiusdem generis alterum percusso ostend
 ad hoc seruantur, cum mortui inueniunt
 cortices eorum contriti & poti meden
 mustelæ catuli, vt diximus supra. Aequè ph
 gion Græci vocant inter genera araneor
 distinguunt lupi nomine. Tertium genus
 dem phalangij nomine araneus lasug
 grandissimo capite. Quo dissecto inuenit
 tur intus vermiculi duo, ad alligatiqu
 ribus ceruina pelle ante Solis ortum, pr
 ne concipiant, vt Cæcilius in comm
 reliquit. Vis ea annua est: quam solam

ni atrocio dixisse fas sit, quoniam aliquantum
 fecunditas plena liberis tali venia indiget. Vo-
 catur & rhagion acino nigro similis, ore mi-
 nimo sub aluo, pedibus breuissimis, tanquam
 imperfectis. Dolor à morsu eius qualis à scor-
 pione. Urina similis araneis textis. Idem erat
 et scorpion, nisi distingueretur virgulis albis. Hu-
 jus morsu genua labefactantur. Peior utroque
 est caruleus lanugine nigra, caliginem concia-
 ans, & vomitus araneosus. Etiamnum dete-
 ctior, à crabrone penna tantum differens. Hic
 ad maciem perducit. Myrmecion formicæ
 similis capite, aluo nigra, guttis albis distin-
 guentibus, vesparum dolore torquet. Tetragna-
 hij duo genera habent: peior, medium caput
 distinguente linea alba, & transversa altera. Hic
 aris tumorem facit. At cinereus posteriori parte
 candidans, lentior. Minimè autem noxius eo-
 dem colore, qui telas muscis in parietibus latissi-
 me pandit. Contra omnium morsus remedium
 est gallinaceum cerebrum cum piperis exiguo po-
 tum in posca. Item formicæ quinque potæ: pecu-
 num fini cinis illitus ex aceto: & ipsi aranei qui-
 tur in oleo putrefacti. Muris aranei morsus sa-
 tur coagulo agnino in vino potio: vngulæ arie-
 ne cinere cum melle, mustelæ catulo, ut in ser-
 pentibus dictum est. Si iumeta momorderit, mus-
 cæ cum sale imponitur, aut fel vespertilionis
 aceto. Et ipse mus araneus contra se remedio
 mulsus & impositus. Nam si prægnans mo-
 rdit, protinus dissilit. Optimum, si imponatur
 in oleo, aut luto circumlitos. Est & contra mor-
 sus eius remedio terra ex orbita. Fertur enim non
 à sibi ab eo orbita, torpore quodam naturæ. Scor-
 pio

pionibus contrarius maximè inuicem stellio-
 ditur, vt visu quoque pauorem iis afferat, & ton-
 rem frigidi sudoris. Itaque in oleo putrefaci-
 eum, & ita ea vulnera perungunt. Quidam
 illo spumam argenteam decoquunt ad em-
 stri genus, atque ita illinunt. Hunc Græci
 ten vocant, & ascalaboten & galeoten. In
 non nascitur. Est enim hic plenus lentigine,
 doris acerbi, & vescitur, quæ omnia à no-
 stellionibus aliena sunt. Prodest & gallina
 fini cinis illitus, draconis iecur, lacerra di-
 sa, mus diuulsus, scorpio ipse suæ plagæ imp-
 tus, aut assus in cibo sumptus, aut potus, in
 ricyathis duobus. Proprium est scorpionibus
 quòd manus palmam non feriunt, nec nisi
 attigere. Lapillus qualiscunque, ab eà parte
 in terra erat, appositus plagæ, leuat dolor.
 Item testa terra operta ex aliqua parte, sic
 imposita, liberare dicitur. Non debent resp-
 qui imponunt, & cauere ne Sol aspiciat. Vesp-
 terreni triti impositi profunt. Multa & alia
 remedia sunt propter quæ in melle eruuntur
 ctua apibus contraria, & vespis crabronibus
 & sanguisugis: pici quoque Martij rostrum
 cum habentes non feriuntur ab iis. Aduer-
 & locustarum minimæ sine pennis, quos
 bos vocant. Est & formicarum genus vesp-
 tum: non ferè in Italia. Solipugas Cicero
 lat, salpugas Batia. Iis cor vespetilionis
 trarium, omnibusque formicis: salamandra
 tharides, vt diximus. Sed in iis magna quæ-
 quoniam ipsæ venena sunt potæ vesicæ cum
 ciatu præcipuo. Cossinum equitem Romanum
 amicitia Neronis principis notum, cum is
 ne correptus esset, vocatus ex Aegypto Med-

ob hanc valetudinem eius à Cæsare, cum cantharidum potum præparare voluisset, interemit. Verùm illitas prodesse nõ dubium est, cum succo taminia vix, & seuo ouis vel capræ. Ipsarum cantharidum venenum in qua parte sit, non constat inter auctores. Alij in pedibus & capite existimant esse, alij negant. Conuenit tamen pennas earum auxiliari, in quacunque parte sit venenum. Ipsæ nascuntur ex vermiculo, in spongia maximè, cynorrhodi quæ fit in caule, sed fecundissimè in fraxino: cæteræ in alba rosa, minutis efficacibus. Potentissimæ inter omnes variæ, luteis lineis, quas in pennis transversas habent, multum pingues: interiores minutæ, latæ, pilosæ: inutilissimæ verò, vnius coloris macræ quæ. Conduntur in calice fictili non picato, & linteo colligato, congestæ rosa matura, & suspenduntur super acetum cum sale ferués, donec per linteolum vaporentur, postea reponuntur. Vis earum adurere corpus, crustas obducere. Eadem in pityocampis, in picea nascentibus, eadem in buxisti, similiterque præparantur. Efficacissimæ sunt ad lepras lichenasque: dicuntur & mentes sciare & vrinam. Ideo Hippocrates & hydropticis dabat. Cantharides obiectæ sunt Catoni regi, ceu venenum vendidisset in auctione.

De seuo struthiocamelino, & cane rabido, & lacerata, & anseribus, & columbis, & mustelis remedia.

Cap. V.

ET seuum autem struthiocamelinum tunc venisse sestertiis LXX, obiter dictum sit, efficacioris ad omnia usus, quàm est adeps anserinus. Diximus & mellis venenati genera: contra quod vtuntur melle, in quo apes sint mortuæ.

Idem potum in vino, remedium est vitiorum
 quæ cibo pisciū gignuntur. In canis rabidi
 su tuetur à pauore aquæ capitis canini cinis
 tus vulneri. Oportet autem comburi omnia
 dem modo, vt semel dicamus, in vase fictili
 uo, argilla circumlito, atque ita in furnum
 dito. Idem & in potione proficit. Quidam
 edendum dederunt. Aliqui & vermem è cada
 re canino adalligauere: menstruaue in pan
 subdidere calici, aut intus ipsius caudæ
 combustos insuere vulneri. Cor caninum ha
 tem fugiunt canes. Non latrant verò, lin
 canina in calceamento subdita pollici: aut
 dam mustelæ, quæ abscissa dimissa sit, hab
 tes. Est limus saliuæ sub lingua rabiosi canis
 datus in potu, fieri hydrophouos non pat
 Multo tamen vtilissimè iecur eius, qui in ra
 momorderit, datur, si possit fieri, crudum
 dendum: si minus, quoquo modo coctum
 ius coctis carnibus. Est vermiculus in lingua
 num, qui vocatur à Græcis lytta, quo exem
 infantibus catulis, nec rabidi fiunt, nec
 dium sentiunt. Idem ter igni circumlatus, d
 morlis à rabioso, ne rabidi fiant. Et cereb
 gallinaceo occurritur. Sed id deuoratum a
 tantum eo prodest. Aiunt & cristam concri
 efficaciter imponi, & anseris adipem cum
 le. Saliuntur & carnes eorum, qui rabidi fuer
 ad eadem remedia in cibo dandæ. Quin & m
 tur catuli statim in aqua, ad sexum eius qui
 morderit, vt iecur crudum deuoretur ex iis
 dest & fimum gallinaceum, duntaxat rufum
 aceto impositum: & muris aranei caudæ cinis
 vt ipse cui abscissa sit, viuis dimittatur: g
 ex hirundinum nido illita ex aceto, vel pulli

undinis combusti:membrana siue senectus an-
 guium; vernatione exuta, cum cancro masculino
 rita. Nam etiã per se reposita in arcis armariis-
 que, tineas necat. Tanta vis mali est, vt vrina
 quoque calcara rabiosi canis noceat, maximè
 ulcus habentibus. Remedium est finum cabal-
 inum aspersum aceto, & calfactum in fico im-
 positum. Minus hoc miretur, qui cogitet, lapi-
 dem à cane morsum, vsque in prouerbum dis-
 cordiæ venisse. Qui in vrinam canis suam eges-
 erit, rotapotent lumborum dicitur sentire. Lacer-
 a, quam hi sepa, alij * chalcidicen vocant, in
 vino pota, morsus suos sanat. Veneficiis ex mu-
 tela syluestri factis, contrarium est ius gallina-
 ceiveteris largè haustum, peculiariter contra
 aconitum: addi parum salis oportet. Gallina-
 rum finum duntaxat candidum, in hyssoppo de-
 coctum aut mulso, venena fungorum boleto-
 umque astringit: item inflationes ac stran-
 gulationes: quod miremur, cum, si aliud ani-
 mal gustauerit id finum, torminibus & inflatio-
 nibus afficiatur. Sanguis anserinus contra le-
 pores marinos valet, cum olei æqua portione.
 Item contra mala medicamenta omnia a serua-
 ar cum Lamnia rubrica & spinæ albæ succo, pa-
 rillorum drachmis quinque, qui in cyathis ter-
 tis aquæ bibantur: item mustelæ catulus, vt supra
 diximus, præparatus. Coagulum quoq; agninum
 aduersus omnia mala medicamenta pollet: item
 sanguis anatum Ponticarum. Itaque & spissatus
 seruatur, vinoque diluitur. Quidam sceminæ ana-
 tis efficaciorẽ putant. Simili modo contra ve-
 na omnia, ciconiarum ventriculus valet, coa-
 gulum pecoris. Caulis ius ex carne arietum pri-
 matim aduersus cantharidas; item lac ouium ca-

* *Melius,*
Chalcidicen
vt infra li.
32. ca. 3. &
apud Ari-
sto. de ani-
mal. lib. 8.
cap. 24.

lidum præterquàm is qui buprestin aut aconitum biberint. Columbarum syluestrium fimum uatim contra argenti uiui potum. Contra caeca, mustela vulgaris inueterata, binis drachmæ pota.

Ad alopecias tollendas, & ad pilos reddendos, & ad palpebras, & ad glaucomas, & ad oculos, & ad parotidas remedia. Cap. V.

Alopecias replet fimi pecudum cinis cū cyprino & melle: item vngularum mulæ ex oleo myrteo. Præterea (vt Varro tradit) murinum fimū, quod item muscerdas pellat. Et muscarū capita recentia, prius folio culneo asperatas. Alij sanguine muscarū vtre decem diebus cinerē earū illinunt cū chartæ, vel nucū, ita vt sit tertia pars è melle. Alij lacte mulierum cum brassica cinerem muscarum subigunt: quidam melle tantum. Nubet animal minus docile existimatur, minoris facultate: eo mirabilius est, Olympiæ sacro Myiædem vocant, extra territorium id alopecias cinis è murium capitibus caudibus & totius muris emendat: præcipuè si venerit acciderit hæc iniuria. Item herinacei cinis melle, aut coriū combustum cum pice liquo. Caput quidem eius vstum per se, etiam cicatibus pilos reddit. Alopecias autem in ea cura ne preparari oportet nouacula & sinapi. Quæ ex aceto vti maluerunt. Quæ de herinaceo cunctur, omnia tanto magis valebunt in herinaceo. Lacertæ quoque, vt docuimus, comburæ cum radice recentis harundinis, quæ vtre cremari possit, minutim findenda est: ita melleo oleo permisto cineres capillorum

continent. Efficacius virides lacertæ omnia eadem præstant. Etiamnum vtilius admisto sale, & adipe vrsino, & cepa tusa. Quidam denas virides in decem sextariis olei veteris discoquunt, contenti semel in mense vngere. Pellium viperinarum cinis, alopecias celerrimè explet: item cereo vase permistum illitumque de raso capite nigritiam capillis affert: sed donec inarescat, oleum in ore habendum est, ne & dentes simul atrescant. Idque in umbra faciendum, neque ante quadriduum abluendum. Alij sanguine & cerebro eius vtuntur cum vino nigro. Alij excoquant ipsum, & nocte concubia in plumbeum vas condunt. Aliqui alopecias cantharide trita caustica cum pice liquida, nitro præparata cutem altè. Postea ad hulcera ita facta, capita murem, & fel murium, & fimum cum elleboro & ipere illini iubent. Iendes tolluntur adipe canino, vel anguibus in cibo sumptis anguillarum modo, aut vernatione eorum, quam exuunt porrigines felle ouillo cum creta Cimolia, illita capiti, donec inarescat. Capitis doloribus nemo sunt cochlearum, quæ nudæ inueniuntur nondum peractæ, ablata capita, ex his lapide duritia exempta (est autem calculi latitudo) quæ alligantur, & minutæ fronti illinuntur. Item ægyptij ossa è capite aut vulturis adaligata, aut cerebrum, cum oleo cedrino per unguentum coctum, in cibo sumptum, vel noctuq; idem præstat: gallinaceusq; si inclusus abstineatur die nocte, pari inedia eius qui doleat, euulsis collo plumis circumligatisque, vel cristis: mu-

felæ cinis illitus : surculus ex nido milui pu-
 no subiectus : murina pellis cremata ex aceto
 liro cinere. Limacis inter duas orbitas inue-
 officulum per aurem cum ebore traiectum
 in pellicula canina adalligatū, quod remedi-
 pluribus semp̄que prodest. Fracto capiti ar-
 tela ex oleo & aceto imposita, non nisi vul-
 sanato, abscedit. Hæc & vulneribus tonsur-
 rum sanguinè sistit. A cerebro verò profusus
 anseris sanguis, aut anatis infusus, ad e-
 earundem alitum cum rosaceo coctus. Ma-
 pascentis hirundinis caput præcisum, ma-
 Luna plena, lineo panno adalligant capiti-
 loribus licio: aut cera alba fronti illinunt.
 los caninos panno adalligant. Cerebrum
 cis in cibo sumptum, palpebras gignere di-
 æsypum cum myrrha calidū penicillo illi-
 Idem præstare muscarum, simique murini
 rem æquis portionibus, vt efficiatur dimi-
 pondus denarij promittitur, additis duabus
 ris denarij è sibi, vt omnia æsypo illinatur.
 murini catuli triti in vino vetere ad crassum
 nem a copi. Pulos in his incommodos, e-
 renasci non patitur fel herinacei : ouorum
 lionis liquor : salamandra cinis : lacertæ
 fel in vino albo Sole coactum ad crassum
 mellis in æreo vase : hirundinis pullorum
 cum lacte rithymali, spumaque cochleari-
 comata dicūt Magi cerebro catuli v i i. de-
 emendari, specillo demisso in dextram
 si dexter oculus curetur : in sinistram, si
 aut felle recenti asionis. Noctuarum est id
 maximum, quibus pluma aurium modo
 Suffusionē oculorū canino felle malebat
 hyææ curari Apollonius Pitaneus cum

* emicat

item albugines oculorum. Murium capitū cau-
 darūque cinere ex melle inunctis, claritatem
 visus restitui dicunt: multoque magis gliris aut
 muris sylvestris cinere, aut aquilæ cerebro vel
 felle. Cum Attico melle cinis & adeps foricis
 combusti tritus, lacrymosis oculis plurimum
 confert: tibi, quod quid sit dicemus in metallis.
 Mustelæ cinis suffusionibus: item lacertæ hiru-
 dinisve cerebrum, quæ etiam tritæ coctæue fron-
 ti illicitæ. Epiphoras sedant, siue per se, siue cum
 polline, siue cum thure. Sic & solatis profunt. Vi-
 uas quoque cremare, & cinere earum cum mel-
 le Cretico inungi caligines, vtilissimum est. Iumē
 totum oculis membrana aspidis, quam exuerit,
 cum adipe eiusdem claritatem inunctis facit. Vi-
 peram viuam in fictili nouo comburere, addito
 fœniculi succo ad cyathum unū, & thuris man-
 nes inungere ita suffusiones oculorum & caligi-
 nes inungere vtilissimum est. Medicamentum id
 echion vocatur. Fit & collyrium è vipera, in olla
 putrefacta, vermiculisque enatis cum croco tri-
 tis. Exurit in olla cum sale, quem lingēdo cla-
 ritatem oculorum cōsequuntur, & stomachi ro-
 tidatur salubritatis causa, & in antidotum con-
 tra serpentes additur. Quidam & viperis vtuntur
 in cibis. Primum omnium occisæ statim salem in
 os addi iubent, donec lique scat humor, quatuor
 digitorum mensura vtrinque præcisa, exemptis-
 que interaneis discoquunt in aqua, aut oleo, sa-
 pane colligunt vt sæpius vtantur. Ius præter su-
 præ dicta pediculos è toto corpore expellit, pru-
 ritusque etiam summæ cutis. Effectum ostendit
 & per se capitis viperini cinis, vtilissimè oculos

inungunt. Itēque adeps viperinus. De felle
audacter sua serim quæ præcipiunt, quoniam
suo loco docuimus, non aliud est serpentium
nenum. Anguim adeps ærugini mistus, rup-
oculorum partes sanat, & membrana siue
ctus vernatione eorum exuta, si adfricetur, rupa-
ritatem facit. Vlutæ quoque fel prædicatur ad
bugines, suffusiones, caligines: adeps similiter
claritatem. Aquilæ, quam diximus pullos ad
tuendum Solem experiri, misto felle cum
Attico inunguntur nubeculæ & caligationes
fusionesque oculorum. Eadem vis & in vul-
no felle est cum porri succo, & melle exiguo.
Item in gallinacei felle alligato ad argemas
ad albugines ex aqua diluto: item ad suffusio-
oculorum, maximè candidi gallinacei. Fim-
isque illiniendum monstrant. Laudat & gallinæ
sed præcipuè adipem, contra pustulas in pup-
lis. Has scilicet eius rei gratia saginant. Ad
mirificè & ruptas oculorum tuniculas admi-
schisto & hæmarite lapidibus. Fimum quoque
rum, duntaxat candidum, in oleo veteri coram-
que pyxidibus adseruant, ad pupillarum albu-
nes. Qua in mentione significandum est pup-
nes fimum suum resorbere tradi, in uidentibus
minum utilitatibus. Accipiter decoctus in
leo efficacissimus ad inunctiones omnium
rum putatur: item fimi eius cinis cū Attico
le. Laudatur & milui iecur. Fimum columbarum
ex aceto ad ægilopas. Similiter ad albugines
cicatrices. Fel anserinum, sanguis anatum com-
sis oculis, ita ut postea à hyssopo & melle inun-
tur. Fel perdicum cum mellis æquo pondere
se verò ad claritatem, dorcados. Hippocrates

purant) autoritate adiicitur, quòd in argentea py-
 ride id seruari iubent. Oua perdicũ in vase æreo
 decocta cum melle, bulceribus oculorũ & glau-
 comatis medentur. Columbarum, turturũ palum-
 bium, perdicũ sanguis, oculis cruore suffusis exi-
 miè prodest. In columbis masculæ efficaciorẽ
 putant. Vena autem sub ala ad hunc vsum inci-
 ditur, quoniam suo calore utilior est. Superimpo-
 ni oportet splenium è melle decoctum, lanam-
 que succidam ex oleo aut vino. Earundẽ auium
 sanguis nyctalopas sanat, & iecur ouium, atque
 (vt in capris diximus) efficacius fuluæ. Decocto
 quoque eius oculos abluere suadent: & medulla
 dolores tumoresque illinunt. Bubonis oculorum
 cinis collyrio mistus claritatem oculis facere
 promittitur. Turturis fimum albugines extenuat:
 item cochlearum cinis: fimum cenchridis: acci-
 pitrum generis hanc Græci faciunt. Argema ex
 melle omnibus, quæ suprâ scripta sunt, sanatur.
 Mel vtilissimum oculis, in quo sunt apes immor-
 tuæ. Ciconiæ pullũ qui ederit, negatur annis con-
 tinuis lippiturus: itẽ qui draconis caput habeat.
 Huius adipe & melle cum oleo vetere, incipien-
 tes caligines discuti tradũt. Hirundinum pullos
 plena Luna excæcant, restitutãq; eorum acie ca-
 pta comburuntur: hoc cinere cum melle vtun-
 tur ad claritatem & dolores, ac lippitudines &
 ictus. Lacertas quoque pluribus modis ad oculo-
 rum remedia assumunt. Alij viridem includunt
 nouo fictili: ac lapillos, qui vocantur cinædia,
 quæ & inguinum tumoribus adalligari solêt, no-
 uem singulos signis signantes, & singulos detra-
 hunt per dies. Nono emittunt lacertam, lapillos
 seruât ad oculorũ dolores. Alij terrã substernunt
 lacertæ viridi, & vnâ in vitreo vase annulos in-

cludūt è ferro solido vel auro: cūm recepisse
 sum lacertā apparuerit per vitrū , emissā ea, an-
 nulis contra lippitudinē vtuntur. Alij capitis
 nere pro stibio ad scabritias. Quidā viridē lo-
 go collo in sabulosis nascentem comburunt,
 incipientem epiphoram inungunt: item glauci-
 mata. Mustelæ etiam oculis punctu erutis, ali-
 visum reuerti: eadēque quæ in lacertis & an-
 lis faciunt. Serpentis oculum dextrum ad allig-
 tum contra epiphoras prodesse, si serpens viam
 mittatur. Lacrymantibus sine fine oculis, cū
 stellionis capitis cū stibio eximiè medetur. A-
 nei muscarij telæ, & præcipuè spelunca ipsa
 posita per frontem ad duo tempora, ita vt à
 ro impube & capiatur & imponatur, nec
 duo se ostendat ei cui medeatur, néue alter
 nudis pedibus terram attingat his diebus, mi-
 biliter epiphoris mederi dicuntur. Albugi-
 quoque dicitur tollere inūctiōe araneus cap-
 dus, longissimis ac tenuissimis pedibus, con-
 in oleo vetere. Sed is etiam cui crassissimum
 xtum est, in contignationibus ferè, ad allig-
 panno epiphoras sanare traditur. Scarabei
 dis natura contuentiū visum exacuit. Ita q; &
 marum sculptores contuitu eorum acquirunt
 Aures purgat fel pecudis cum melle, canis-
 ctis instillatio sedat dolorem. Grauitatem ad
 cū absinthio & oleo vetere: itē adeps anseris
 Quidam adiiciūt succū cepæ & allij pari ratio-
 Vtuntur & per se ouis formicarū. Nanque
 animali est medicina: constātq; vrsos egros
 cibo sanari. Anserum quoq; & omnium an-
 adeps præparatur, ex emptisq; venis omnibus
 tina nouo fictili operta in Sole, subdita aqua
 menti liquatur: saccatúsq; lineis saccis, & in

li nouo repositus loco frigido, minus putrescit
 addito melle. Muriū cinis cum melle instillatus,
 aut cum rosaceo decoctus auriū dolores sedat.
 Si aliquod animal intrauerit, præcipuum reme-
 dium est murium fel aceto dilutum. Si aqua in-
 trauerit, adeps anserinus cum cepæ succo. Gliris
 detracta pelle, intestinis exemptis discoquitur
 melle in vase nouo: sed Medici malunt è nardo
 decoqui vsque ad tertias, atq; ita asseruari, dein-
 de cum opus sit, strigili tepesacta infundere. Con-
 stat deplorata aurium vitia eo remedio sanari:
 aut si terreni vermes adipe anseris decocti infun-
 dantur. Item ex arboribus rubri cū oleo triti ex-
 hulceratis & ruptis auribus præclarè medentur.
 Lacerti inueterati in os pendentiū addito sale cō-
 tusi & ab ictu læsas aures sanāt: efficacissimè au-
 tem ferrugineas maculas habētes, lineis etiā per
 caudam distincti. Millepeda, ab aliis centipeda
 aut multipeda dicta, animal est è vermibus terræ
 pilosum, multis pedibus arcuatim repens, tactūq;
 contrahens se: oniscon Græci vocant, alij tilon:
 efficaciter sanat auriū dolores, in cortice Punici
 mali decoctū & porri succo. Addūt & rosaceum,
 & in alteram aurē infundunt. Illam autē quæ nõ
 arcuatur, sepa Græci vocant, alij scolopēdrā, mi-
 notè perniciosāmq;. Cochleæ, quæ sunt in vsu ci-
 bi, cū myrrha aut thuris polline appositæ, itè mi-
 nutæ & late fracturis aurium illinuntur cū melle.
 Seneſus serpentiū feruente testa vsta instillatur
 rosaceo admisto, contra omnia quidem vitia ef-
 ficax, sed contra graue olentiam præcipuè: aut si
 purulentæ sunt, ex aceto: melius cū felle caprino
 vel bubulo, aut testudinis marinæ. Vetusior anno
 eadem mēbrana nõ prodest, nec imbre perfusa,
 vt aliqui putant. Item aranei sanies cū rosaceo;

aut per se in lana, vel cum croco, auribus prodest: gryllus cum sua terra effossus & illitus. Magnam autoritatem huic animali perhibet Nigidius, maiorem Magi, quoniam retro ambulat terramque terebret, fridat noctibus. Venantur * eum formica circumligato capillo in cauterium eius coniecta, efflato prius pulvere ne seculum condat: ita formicæ complexu extrahitur. Venen- tris gallinaceorum membrana quæ abiici solent inueterata & in vino trita, auribus purulentis & lida infunditur, gallinarum quoque adeps. Est quædam pinguitudo blattæ, si caput auellatur hanc ritam unâ cum rosaceo auribus mirè prodesse dicunt, sed lanam, qua incluserint, paulum extrahendam. Celerrimè enim id pingue transire in animal, fierique vermiculatum. Alij binas ternasue in oleo decoctas efficaciter mè auribus mederi scribunt, & tritas in lintee imponi contusis. Hoc quoque animal inter praedanda est: sed propter admirationem naturæ prischorumq; curæ, totum in hoc loco explicandum. Plura earum genera fecerunt. Molles, quæ in oleo decoctas, verrucis efficaciter illini con- perti sunt. Alterum genus mylæcon appellatur circa inolas ferè nascens. Has capite detractis attritas, lepras sanasse. Musa & Picton in exent- plis reliquerunt. Tertium genus & odoris terribili inuisum, exacuta clune, cum pisseleæ sanare habet: cera aliàs insanabilia: strumas, panos, diebus xx i. impositas, percussa, contusa, cacoëthe, sic- biem, furunculósque, detractis pedibus & pennæ. Nos hæc etiam audita fastidimus. At hercule Diodorus & in morbo regio, & orthopnoicis & id dedisse tradit cum resina & melle. Tantum potestatis habet ea ars pro medicamento dandi

* c. 14. 177

quicquid velit. Humanissimi eorum cinerem crematarum seruandū ad hos vsus in cornea pyxide censuere, aut tritas clysteribus infundendas orthopnoicis aut rheumaticis. Infixa utiq; corpori illitas extrahere cōstat. Mel vtilissimum auribus quoque est, in quo apes emortuę sunt. Parotidas cōprimit columbinum stercus vel per se, vel cum farina hordeacea aut auenacea. Noctuaq; cerebrum vel iecur cum oleo infusum auriculæ aut parotidi: multipeda cum resinæ tertia parte illita: grylli siue illiti, siue adalligari. At reliqua morborum genera medicinásq; ex iisdem animalibus, aut eiusdem generis, sequenti dicemus volumine.

C. P L I N I
 S E C V N D I N A
 T V R A L I S H I
 S T O R I Æ
 L I B E R X X X.

PROOEMIUM.

*De origine Magica artis, quando, & à quibus
 cœperit, & à quibus celebrata fuerit, & rebus
 quæ ex animalibus medicina. Cap. I.*

MAGICAS vanitates sæpius
 dem antecedentis operis pa
 vbicunque causæ locûsque pos
 bant, coarguimus, detegemûs
 etiamnum: in paucis tamen
 gna res est, de qua plura dic
 tur, vel eo ipso, quòd fraudulentissima arti
 plurimum in toto terrarum orbe, plurimisque
 culis valuit. Autoritatem ei maximam fuisse
 mo miretur, quandoquidem sola artium
 alias imperiosissimas humanæ mentis comple
 in vnam se redegit. Natam primùm è Medicin
 nemo dubitat, ac specie salutari irrepsisse
 altiore sanctiorémque, quàm Medicinam
 blandissimis desideratissimisque promissis addis

te vires religionis, ad quas maximè etiamnum
 caligat humanum genus. Atque ut hoc quoque
 suggererit miscuisse artes Mathematicas, nullo
 non auido futura de sese sciendi, atque ea è cælo
 verissimè peti credente. Ita possessis hominū sen-
 sibus triplici vinculo, in tantum fastigij adole-
 rit, ut hodièque etiam in magna parte gentium
 prævaleat, & in Oriente regum regibus imperet.
 sine dubio illic orta in Perside à Zoroastre, ut
 inter autores convenit. Sed vnus hic fuerit, an
 postea & alius, non satis constat. Eudoxus, qui
 inter sapientiæ sectas clarissimam, vtilissimamq;
 eam intelligi voluit, Zoroastrem hunc sex mil-
 libus annorum ante Platonis mortem fuisse pro-
 didit. Sic & Aristoteles. Hermippus qui de tota
 arte diligentissimè scripsit, & vicies centum
 millia versuum à Zoroastre condita, indicibus
 quoque voluminum eius positis explanavit, præ-
 ceptorem, à quo institutū diceret, tradidit Azo-
 troianum bellum fuisse. Mirum hoc in primis,
 lucasse memoriam artémque tam longo ævo,
 commentariis non intercidentibus, prætereà nec
 Quotus enim quisque auditu saltem cognitos ha-
 bet, qui soli cognominantur, Apuscorum & Za-
 ratum Medos, Babyloniumque Marmaridium,
 & Arabem Hippocum, Assyrium verò Zarmo-
 cidam, quorum nulla extant monumenta. Ma-
 ximè tamen mirum est, in bello Troiano tan-
 tum de arte ea silentium fuisse Homero, tan-
 tumq; operis ex eadem in Vlyxis erroribus, ad eò
 ut totum opus non aliunde constet. Siquidem
 Protea & Sirenum cantus apud eum non aliter
 intelligi volunt: Circe vtique & inferorum euo-
 cat

catione hoc solum agi. Nec postea quisquam
xit, quoniam modo venisset Telmessum religio-
sissimam urbem, quando transisset ad Thestali-
vrbes, quarum cognomen diu obtinuit in nobili
orbe alienæ gentis. Troianis itaque temporibus
Chironis medicinis contenta, & solo Marte
minante, miror equidē Achillis populis famam
eius in tantum adhæsisse, vt Menander quorundam
literarum subtilitati sine æmulo genitus, Thestali-
lam cognominari fabulam, complexam am-
ges scæminarum detrahentium Lunam. Orpheum
putarem è propinquo primum intulisse, ad
nas vsq; superstitiones ac Medicinæ profectum
si non experts sedes eius tota Thrace Magna
fuisset. Primus extat (vt equidem inuenio) com-
mentatus de ea Osthanes, Xerxem regem Persarum
rum bello, quod is Græciæ intulit, comitatus
velut semina artis portentose sparsisse, obiter
fecto, quacunq; commeauerat, mundo. Dilectiores
tiores paulò ante hūc ponunt Zoroastrem alibi
Proconnesium. Quod certum est, hic maxime
Osthanes ad rabiem, non auiditatem
scientiæ eius, Græcorū populos egit. Quamquam
animaduerto summam literarū claritatem
riamq; ex ea scientia antiquitus & penè
perpetitam. Certè Pythagoras, Empedocles,
mocritus, Plato ad hanc discendam nauigauit
exiliis verius, quàm peregrinationibus, suscipere
Hanc reuersi prædicauere: hanc in arcana
buere. Democritus Apollonicem Captidone
Dardanum è Phœnice illustravit, volumina
Dardani in sepulcrum eius petitis, suis v-
disciplina eorum editis: quæ recepta ab
hominum atque transisse per memoriam,
ac nihil in vita, mirandum est, In tantum

istis, fāsque omne deest, adeò, vt ij qui cætera in
 viro illo probant, hæc eius esse opera inficien-
 tur. Sed frustra. Hunc enim maxime affixisse ani-
 mis eam dulcedinem constat. Plenumque mira-
 culi & hoc pariter vtraque artes effloruisse, Me-
 dicinam dico, Magicenque, eadem ætate illam
 Hippocrate hanc Democrito illustrantibus, cir-
 ca Peloponnesiacum Græciæ bellum, quod ge-
 stum est à c c c. vrbis nostræ anno. Est & alia
 Magices factio, à Mose & Iamne & Iotape Iu-
 dæis pendens, sed multis millibus annorum post
 Zoroastrem. Tanto recentior est Cypria. Non le-
 uem & Alexandri Magni temporibus authorita-
 tem addidit professioni secundus Osthanes, co-
 mitatu eius exornatus, planèque, quod nemo du-
 bitet, orbem terrarum peragrauit. Extant itaque
 & apud Italas gentes vestigia eius in duodecim
 tabulis nostris, aliisque argumentis, quæ priori
 volumine exposui. D C L V I I. demum anno vr-
 bis, C n. Cornelio Lentulo, P. Licinio Crasso
 Coss. Senatusconsultum factum est, ne homo im-
 molaretur: palàmque in tempus illud sacra pro-
 digiosa celebrata. Gallias vtique possedit, & qui-
 dem ad nostram inenioriam. Nanq; Tiberij Cæ-
 saris principatus sustulit Druidas eorum, & hoc
 genus vatum medicorumque. Sed quid ego hæc
 commemorare in arte Oceanum quoque trans-
 gressa, & ad naturæ inane peruecta? Britannia
 hodièque eam attonitè celebrat tantis cæremo-
 niis, vt dedisse Persis videri possit. Adeò ista to-
 ti mundo consensere, quanquam discordi & si-
 bi ignoto. Non satis æstimari potest, quantum
 Romanis debeat, qui sustulere monstra, in qui-
 bus hominem occidere religiosissimum erat,
 mandati verò etiam saluberrimum.

*De speciebus Magia, Neronisque & magorum
detestatio. Cap. I I.*

VT narrauit Osthanes, species eius plures sunt. Nanque & ex aqua, & ex splæris, & aëre & stellis, & lucernis, ac peluibus, & cæcis, & multis aliis modis diuina promittuntur præterea umbrarum, inferiorumque colloquia: quæ omnia ætate nostra princeps Nero vana fallacibus comperit: quippe non citharæ tragicæque cantus libido illi maior fuit, fortuna rerum humanarum summa gestiente in profundis animi tenebris. Primùmque imperare Diis concupiuit, quicquam generosus voluit. Nemo vnquam verum artium validius fuit. Ad hæc, non opes eius suffere, non vires, non discendi ingenium, aliam non patiente mundo. Imensum & indubitatum exemplum est falsæ artis, quam dereliquit Neronem, utinamque inferos potius & quoscunque deos spicionibus suis Deos consulisset, quam lenocinationibus atque prostitutis mandasset inquirere eas: nulla profectò sacra barbari licet fecerunt. Sauius sic nos repleuit umbris. Sunt quædam Magis perfugia, veluti lentiginem habentia, non obsequi numina, ut cerni non possint. Hoc in illo. Nihil membris defuit: nam dies quædam genere certos liberum erat: pecudes verò, quædam non nisi ater colos esset, facile. Nam hominum immolare etiam gratissimum. Magus ad Armeniam Tyridates venerat, Armeniacum de se celebrare noluerat quoniam expuere in maria, aut in mortaliū necessitatibus violare naturam fas non putant. Magos secum adduxerat, quibus eis etiam cœnis cum initiauerat. Non tam

cum regnum ei daret, hanc ab eo accipere artem valuit. Proinde ita persuasum fit, intestabilem, irritam, inanem esse, habentem tamen quasdam veritatis umbras, sed in his veneficas artes pollere, non Magicas. Quærat aliquis, quæ sint mentiti veteres Magi, cum adolescentibus nonocephaliam herbam, quæ in Aegypto vocatur ofyrites, diuinam, & contra omnia veneficia: sed si ea erueretur, statim eum qui eruisset, mori. Sæpe euocasse umbras ad percontandum Homerum, qua patria quibusque parentibus genitus esset: non tamen ausus profiteri, quid sibi respondisse diceret.

De Talpis, & reliqua medicina per morbos digesta in animalibus, quorum genera placida sunt, aut fera. Cap. III.

Peculiare vanitatis sit argumentum, quod animalium cunctorum talpas maximè mirante perpetua, tenebris etiamnum aliis defossas se pulsisque similes. Nullis æquè credunt extis: nullum religionis capacius iudicant animal: ut si quis cor eius recens palpitansque deuorarit, dimittant. Dente talpæ viue exempto, sanari denique dolores adalligato affirmant. Cæterò ex eo animali placita eorum, suis reddemus locis. Nec araneis probabilius inuenietur, quam muris orbis (ut diximus) depresso aduersatur. Cæterum canum doloribus (ut iidem narrant) medetur matorum sine carnibus, instillatus ex oleo cy-

prino per aurem, cuius è parte doleant. Caninus
 dens sinister maximus, circumscarificato eo
 doleat: aut draconis os è spina: item enhydridis.
 Est autem serpens masculus & albus. Huius ma-
 ximo dente circumscarificant. At in superioribus
 dolore duos superiores adalligant, è diuerso
 feriores. Huius adipe perunguntur, qui crocodi-
 lum captant. Dentes scarificant, & ossibus lac-
 tæ è fronte Luna plena exemptis, ita ne terra
 attingant. Colluunt caninis dentibus decoctis
 vino ad dimidias partes. Cinis eorū pueros tan-
 dentientes adiuuat cum melle. Fit eodem modo
 & dentifricium. Caus dentibus cinis è mur-
 fimo inditur, vel iecur lacertarum aridum. Au-
 guinum cor si mordeatur, aut alligetur, efficitur
 habetur. Sunt inter eos, qui murem bis in me-
 iubeant mandi, dolorèsq; ita caueri. Vermes
 reni decocti in oleo, infusi que auriculæ, cuius
 parte doleant, præstant leuamentum. Eorundem
 cinis exesis dentibus coniectus, ex facili cadunt
 eos cogit: integros dolentes illitus iuuat. Cornu
 ri autem oportet in testa. Profunt & cū mor-
 dice in aceto scillitic decocti, ita vt colluantur
 dentes. Is quoque vermiculus, qui in herba Ver-
 ris labro appellata inuenitur, canis dentium
 ditus mirè prodest. Nam erucę brassicę, eius con-
 tactu cadunt. Et è malua cimices infunduntur
 auribus cum rosaceo. Harenulæ, quæ inueni-
 tur in cornibus cochlearum, caus dentium
 tæ statim liberant dolore. Cochlearum iuan-
 cinis cum myrrha gingiuis prodest, serpens
 cum sale in olla exustæ cinis, cum rosaceo
 contrariam autem infusus. Anguinæ vernaculæ
 nis membrana cum oleo tedarque resina calida
 èta, & auri alterutri infusa: adiciunt aliqui
 &

& rosaceum: eadem cauis indita, vt sine molestia cadant, præstat. Vanum arbitror esse, Canis ortu angues candidos membranam exuere, quoniam nec in Italia visum est, multo que minus credibile in tepidis regionibus tam serò exui. Hanc autem vel inueteratam cum cera celerrimè dentes euellere tradunt. Et dens anguium adalligatus, dolores minuit. Sunt qui & araneum animal ipsum sinistra manu captum tritumque in rosaceo, & in aurem infusum cuius à parte doleat, prodesse arbitrentur. Officulis gallinarum in pagiere seruatis, fistula salua, adacto dente vel gingiua scatificata, proiecto que officulo, statim dolorem abire tradunt. Item fimo corui lana adalligato, vel passerum cum oleo calefacto, & proximæ auriculæ infuso, pruritus quidem intolerabilem facit: & ideo tolerabilius est passeris pullorum sarmentis crematorum cinerem ex aceto infricare.

Quomodo commendetur os, & contra maculas faciei, & ad faucium vitia. Cap. IIII.

ORis saporem commendari affirmant, murino cinere cum melle si fricentur dentes. Admiscunt quidam marathri radices. Penna vulturis si scalpantur dentes, acidum halitum fatiunt. Hoc idem hystricis spina fecisse, ad firmitatem pertinet. Linguae hulcera & labrorum, hirundines in mulso decoctæ sanant. Adeps anseris aut gallinæ rimas. Oesypum cum galla, araneorum telæ candidæ, & quæ in trabibus paruatexuntur. Si feruentia os intus exusserint, lacte canino statim sanabitur. Maculas in facie, œsypum cum melle Corsico, quod asperrimum habetur, extenuat. Item scobem cutis in facie cum rosaceo impositum vellere. quidam & butyrum

addunt. Si verò vitiligines sint, fel caninum prius acu compunctas. Liuentia & sugillata pedes mones arietum pecudumque in tenues contemneras membranas calidi impositi, vel columbinum num. Cutem in facie adeps anseris, vel gallinæ custodit. Lichenas & murino fimo ex aceto auerunt, & cinere herinacci ex oleo. In hac curandis ne prius nitro ex aceto faciem foueri præcipiunt. Tollit ex facie vitia & cochlearum, quæ lata & minutæ passim inueniuntur, cum mellis cinis. Omnium quidem cochlearum cinis conficitur, calfacit smectica vi: & ideo causticis conficitur, psorifque & lepris & lentigini illitur. Inuenio & formicas Herculaneas appellatas, quibus tritis adiecto sale exiguo, ralia sanantur. Buprestis animal est rarum in Italia, millimum scarabeo longipedi. Fallit inter bestias bouem maximè, vnde & nomen inuenitur uoratumque tacto felle ita inflammat, ut rumpitur. Hæc cum hircino seuo illita lichenas ex facie tollit septica vi, ut supra dictum est. Vulturinus quoque cum chamaeleontis albæ (quam herbam diximus) radice & cedria tritus, contactus brassica lepras sanat: item pedes locustarum seuo hircino triti. Varos adeps gallinaceus cum melle, in quo apes sint immortuæ. Præcipuè tantum faciem purgat atque erugat. cygni adeps. Stigmata delentur columbino fimo ex aceto. Grauesanem inuenio finiri, si quis nares murinas ostendatur. Vua & faucium dolor mitigatur fimo agrestium, priusquam herbam gustauerint, in vno arefacto. Vua succo cochleæ acu transfusa, ut cochlea ipsa in fumo suspendatur. Hircinum cinere cum melle: sic & tōsillis succurritur.

Tonsillas & fauces lactis ouilli gargarizatio
 adiuuat. Multipeda trita, fimum columbinum
 cum passo gargarizatum, etiam cum fico arida
 ac nitro impositum extrá. Asperitatem faucium
 & distillationes leniunt cochlear: coqui debent
 in lacte, demptoque tantum terreno conteri, &
 in passo dati potui. Sunt qui Astypalæicas * effi-
 cacissimè putant, & in iis smegma earum. Lenit
 & gtyllus infricatus: aut si quis manibus, quibus
 eum contriuerit, tonsillas attingat. Anginis felle
 ansetino cum elaterio & melle citissimè succur-
 ritur: cerebro noctuæ cinere hirundinis, ex aqua
 calida potu. Huius medicinæ autor est Ouidius
 poeta. Sed efficaciores ad omnia quæ ex hiru-
 dinibus monstrantur, pulli syluestrium. Figura ni-
 dorum eas deprehendit. Multo tamen efficacissi-
 mi ripariarum pulli. Ita vocant in riparum cauis
 nidificantes. Sunt qui cuiuscunque hirundinis
 pullum edendum censent, ne toto anno metua-
 tur id malum. Strangulatos cum sanguine com-
 burunt in vase, & cinerem cum pane aut potu
 miscent. Quidam & mustelæ cineres pari modo ad-
 hibent. Sic & ad strumæ remedia dant, & comi-
 hirundines ad anginam vna drachma bibuntur:
 cui malo & nidus earum mederi dicitur potus.
 Millepedam illini anginis, efficacissimum pu-
 tant. Alij xxi. tritas in aquæ mulsæ hemina dari
 per harundinem, quoniam dentibus tactis nihil
 proficit. Tradunt & murem cum verbenaca ex-
 coctum, si bibatur is liquor, remedio esse. Et cor-
 rigiam caninam ter collo circumdatam: fimum
 columbinum vino & oleo permistum. Ceruicis
 heruis & opisthotono ex milui nido surculus vi-
 tis adalligatus auxiliari dicitur.

Ad strumas exulceratas, ad humerorum & prae cordiorum dolores. Cap. V.

Strumis exulceratis mustelæ sanguis: ipsa & cocta in vino: non tamen se&ctis admoueri aiunt & in cibo sumptam idem efficere. Vel neri eius sarmentis combustæ miscetur axungæ Lacertus viridis adalligatur: post dies x oportet alium adalligari. Quidam cor eius in genteo vasculo seruant. Ad sceminarum strumas veteres cochleæ cum testa sua tusæ illinunt. ximè quæ frute&ctis adhærent. Item cinis asplæ cum seuo taurino imponitur. Anguinus adepsus oleo. Item anguium cinis ex oleo illitus cum cera. Edisse quoq; eos medios abscissis v&que extremis artubus aduersus strumas pro&rum: eff. cacijs multo inter duas orbitas occ&rum. Et gryllum illinire cum sua terra eff& suadent: item finum columbarum per se, vel farina hordeacea auenace&ue ex aceto. Tal& cinerem ex melle illinire. Alij iecur eiusdem tritum inter manus illinunt, & triduo non& luunt. Dextrum quoque pedem eius remedio& strumis affitmant. Alij præcidunt caput, & i& terra à talpis, excitata tusum digerunt in pa& los pyxide stannea, & vtuntur ad omnia qu& tumescunt, & quæ apostemata vocant, qu& ceruice sint: v&scique suilla tunc vetant. Tal& vocantur scarabei terrestres, ricino similes: men cornicula dedere. Alij pediculos terr& cant. Ab his quoque terram egest& illinunt in& mis & similibus vitis & podagris. Triduo& abluunt: prod&stque hæc medicina in ann& Omniaque his adscribunt, quæ nos in gryll& tulimus. Quidam & à formicis terra egest& vtuntur.

vtuntur. Alij vermes terrenos totidem, quot sint strumæ, adalligant, paritérque cum his arescunt. Alij viperam circa Canis ortum circuncidunt, vt diximus, dein mediam comburunt, dein cinerem cum dant bibendum ter septenis diebus, quantumprehenditur ternisdigitis: sic strumis medentur. Aliqui verò circunligant eas lino, quo præligata infra caput vipera pependerit, donec exanimaretur. Et millepedis vtuntur, addira resinæ tetebinthinæ parte quarta: quo medicamento omnia apostemata curari iubent. Humeri doloribus mustelæ cinis cum cera medetur. Ne sint malæ hirsutæ, formicarum ova pueris infricata præstant. Item mangonibus, vt lanugo tardior sit pubescentium, sanguis è testiculis agnorum, qui castrantur: qui euulsis pilis illitus & contra vixus proficit. Præcordia vocamus vno nomine exta in homine, quorum in dolore cuiuscunque partis si catulus lactens admoueat, apprimaturque his partibus, transire in eum morbus dicitur. Idque in exenterato perfusioque vino deprehendi, vitiato viscere illo quod doluerit hominis: & obrui tales religio est. Hi quoque, quos Melitæos vocamus, stomachi dolorem sedant applicati sæpius. Transiréque morbos ægritudine eorum intelligitur, plerunque & morte.

De pulmonum vitii, iecoris, & sanguinis reiectionibus. Cap. VI.

Pulmonum vitii medentur & mures, maximè Astricani, detracta cute in oleo & sale decocti, atque in cibo sumpti. Eadem res & purulentis vel cruentis excreationibus medetur. Præcipuè verò cochlearum cibo stomacho. In aqua eas subserue fieri intacto corpore earum oportet, mox & in pruna torteri, nihilo addito: atque ita

è vino garóque sumi, præcipuè Africanas. Nupè
 hoc compertum plurimis prodesse. Id quoque
 obseruant, vt numero impari sumant. Virus
 men earum grauitatem halitus facit. Prosumunt
 sanguinem excreantibus, dempta testa trita
 aquæ potu. Laudatissimæ autem sunt Africanæ
 ex his Solitanæ. Astypalæicæ, Siculæ modice
 quoniam magnitudo duras facit & sine succo
 Balearicæ, quas cauaticas vocant, quoniam
 speluncis nascuntur. Laudatæ & ex insulis
 præarum. Nullæ autem cibus gratæ, neque veteres
 neque recentes. Fluuiatiles & albæ virus habent
 nec non syluestres, stomacho inutiles, aluura
 uunt. Item omnes minutæ. Contrà marinæ stom
 cho vtiliores: efficacissimæ tamen in dolore
 machi. Laudatiores traduntur quæcunque
 cum aceto deuorantur. Præterea sunt quæ a cæcis
 vocantur, latæ multifariamque nascentes:
 quarum vsu suis dicemus locis. Gallinaceo
 ventris membrana inueterata & inspersa pom
 ni, distillationes pectoris & humidam
 vel recens tosta lenit. Cochleæ crudæ trita
 aquæ tepidæ cyathis tribus si sorbeantur, tu
 sedant. Distillationes sedat & canina cutis
 bet digito circumdata. Iure perdicum stomacho
 recreatur. Iocinerum doloribus medetur multo
 la syluestris in cibo sumpta, vel iocinera
 Item viuerra porcelli modo inassata. Suspicio
 multipedæ, ita vt ter septenæ in Attico melle
 luantur, & per harudinem bibantur. Omne enim
 vas earum nigrescit contactu. Quidam torrens
 ex his sextarium in patina, donec candidæ fiat
 tunc melle miscent. Alij centipedam vocant
 ex aqua calda dari iubent. Cochleæ in cibos
 quos linqvit animus, aut quorum alienatur m

aut quibus vertigines fiunt, ex passi cyathis tribus
 singula contrita cum sua testa & calefacta, in
 potu data diebus plurimum nouem. Aliqui sin-
 gulas primo die dedere sequenti binas, tertio ter-
 nas, quarto duas, quinto vnam. Sic & suspiria
 emendant & vomicas. Est animal locustae simi-
 le sine pennis, quod tryxalis Graece vocatur: La-
 rinum nomen non habet, vt aliqui arbitrantur:
 nec pauciores, hoc esse quod gryllus vocetur. Ex
 his xx. torrerit iubent, ac bibi e mulso contra
 orthopnoeas, sanguinemque expuentibus. Est
 qui cochleis illotis protropum infundat, vel
 marinam aquam, ita decoquat, & in cibo su-
 mat: aut si trita cum testis suis sumantur cum
 protropo, sic & tussi medentur. Vomicas pri-
 matim sanat mel in quo apes sint emortuae. San-
 guinem reicientibus pulmo vulturinus vitigi-
 nis lignis combustus, adiecto flore mali Pu-
 rumque ex parte dimidia, item cotoneorum lilio-
 rumque iisdem portionibus potus mane atque
 vesperi in vino si febris absit. Si minus, ex
 aqua in qua cotonea decocta sunt. Pecudis
 lien recens Magicis praecipis super dolentem
 lienem extenditur, dicente eo qui medeatur,
 eum in pariete dormitorij eius testae includi,
 & obsignari annulo, terque nouies carmen di-
 ci. Caninus si viuenti eximatur, & in cibo su-
 maratur, liberat eo vitio. Quidam recentem su-
 peralligant. Alij duorum dierum catuli ex ace-
 nem. Item cochlearum cinerem cum semine lini
 & vrticæ addito melle, donec persanet. Eo liberat
 & lacerta viridis, viua in olla ante cubiculum dor-
 mitorij eius, cui medetur, suspensa, vt egrediens

reuertensque attingat manu: cinis è capite bubo-
 nis cum vnguento: mel in quo apes sint emortue:
 araneus, & maximè qui lycos vocatur. Vpupa
 cor in lateris doloribus laudatur, & cochlearum
 cinis in pitrisana decoctarum, quæ & per se illi-
 nuntur. Canis rabiosi caluaria cinis potioni in-
 spergitur. Lumborum dolori stellio transmar-
 nus, capite ablato & intestinis, decoctus in vino
 cum papaueris nigri denarij pondere dimidi-
 eo succo bibitur. Lacertæ virides decisæ pedibus
 & capite, in cibo sumuntur. Cochleæ tres conu-
 tæ cum testis suis, atque in vino decoctæ cum
 piperis granis xv. Aquilæ pedes euellunt in ad-
 uersum à suffragine, ita vt dexter dexteræ par-
 tibus adalligetur, sinister læuæ. Multipedi-
 quoque, quam oniscum appellauimus, medietate
 denarij pondere ex vino cyathis duobus pot-
 Vermem terrenum catillo ligneo antè fisto & si-
 ro vincto impositum, aqua excepta perfunderis
 & defodere, vnde effoderis, Magi iubent, mor-
 aquam bibere catillo, mirè id prodesse ischiad-
 cis affirmantes.

Ad dysentericos, & ventrum mala, remedia.

Cap.

VII.

DYsentericos recreant femina pecudum deco-
 cta cū lini semine aqua pota. Caseus ouillum
 vetus, seuum ouium decoctum in vino austero. Flor
 & ileo medetur, & tussi veteri. Dysentericis stel-
 lio transmarinus ablatis intestinis & capite, pe-
 dibusque ac cute, decoctusque & in cibo sum-
 ptus. Cochleæ duæ cum ouo, vtraque cum piperis
 mine contrita, atque in vase nouo addito sale
 passi cyathis duobus, aut palmarum succo
 aquæ cyathis tribus subferuefactis & in poru

tis. Profunt & combustæ, vt cinis earum bibatur
 in vino addito resinæ momento. Cochleæ nudæ,
 de quibus diximus, in Africa maximè inueniun-
 tur, vtilissimæ dysentericis, quinæ combustæ cum
 cenarij pondere dimidij acaciæ: exque eo cinere
 dantur cochlearia bina in vino myrtite, aut quo
 liber austero cum pari modo caldæ. Quidam om-
 nibus Africanis ita vtuntur. Alij totidem Africa-
 nas, vel latas infundunt potius. Et si maior fluxio
 sit, addunt acaciam fabæ magnitudine. Senectus
 anguium dysentericis & tenesmis in stanneo ua-
 se decoquitur cum rosáceo. Vel si in alio, cum
 stanno illinitur. Ius è gallinaceo iisdem medetur,
 sed veteris gallinacei vehementius. Salsum ius
 aluum ciet. Membrana gallinarum tosta & data
 in oleo ac sale, cœliacorum dolores mulcet. Ab-
 stinere autem à frugibus antè & gallinam & ho-
 minem oportet. Fimum columbinum tostum po-
 tericis & cœliacis medetur. Turdus inassatus
 cum myrti baccis dysentericis: item merulæ.
 Mel, in quo sint immortuæ apes, decoctum. Gra-
 uissimum vitium ileos appellatur. Huic resisti
 aiant discerpti vespertilionis sanguine: etiam il-
 lito ventre subuenire. Sistit aluum & cochlea,
 sicut diximus in suspiriosis, temperata. Item cinis
 earum quæ viuæ crematæ sint, potus ex vino au-
 stero. Gallinaceorum iecur assum cum ventricu-
 li membrana, quæ abiici solet, inueterata, admi-
 sto papaueris succo. Alij recentem torrent ex vi-
 no bibendam. Ius perdicum, & per se ventriculus
 contritus ex vino nigro. Item palumbus ferus,
 è posca decoctus. Lien pecudis tostus, & in vino
 tritus. Fimum columbinum cum melle illitum.
 Ossifragi venter arefactus & potus, iis qui cibos
 non

non conficiunt, vtilissimus, vel si manu tantum
 teneant capientes cibum. Quidam adalligant ex
 hac causa, sed continuare non debent: maciem
 enim facit. Sistit & anatum muscularum sanguis
 Inflationem discutit cochlearum cibus. Tormi-
 na sanat lien ouium tostus, atque è vino potus:
 lumbus ferus ex posca decoctus: apodes ex vino
 cinis ibidis sine pennis crematae potus. Quod
 prætereà traditur in torminibus, mirum est tra-
 te apposita ventri transire morbum, anatempe-
 emori. Tormina & melle curantur, in quo
 apes immortuæ decocto. Coli vitium efficaciter
 mè sanatur aue galerita assa in cibo sumpta. Quo-
 dam in vase nouo cum plumis exuri iubent, con-
 terique in cinerem, bibique ex aqua cochlearum
 bus ternis per quatrimum: quidam cor eius ad
 ligari femini: alij recens tepensque adhuc de
 rari. Consularis Asprenatum domus est, in qua
 alter è fratribus colo liberatus est, aue hac in
 bo sumpta, & corde eius armilla aurea inclusit
 alter sacrificio quodam factò crudis laterculis
 formam camini. atque vt sacrum peractum esse
 obstructo sacello. Vnum est ossifrago intestini
 mirabili natura, omnia deuorata conficienti. In
 ius partem extremam adaligatam prodesse con-
 tra colum constat. Sunt occulti interaneorum
 morbi, de quibus mirum proditur. Si catuli, præ
 quam videant, applicentur triduo stomacho
 ximè ac pectori, & ex ore ægri suctum laetis
 cipiant, transire vim morbi, postremò exanimato
 dissectisque palam fieri ægri causas. Mori & hu-
 mari debere eos obrutos terra. Magi quidem, vt
 spertilionis sanguine contacto ventre, in totum
 annum caueri dolorè tradunt: aut per dolores
 si quis aqua per pedes fluëtem haurire sustineat.

Ad calculos & vesicæ dolores, testiumque & inguinum tumores, & ad panos.

Cap.

V I I I.

Mvrino fimo contra calculos illinire ventrem prodest. Herinacei carnem iucundam esse aiunt, si capite percusso vno ictu interficiatur, prius quam in se urinam reddat: eos qui carnem ederint, stranguriæ morbum contrahere minimè posse. Hęc caro ad hunc modum occisi, stillicidia vesicę emendat: item suffitus ex eodem. Quod si urinam in se reddiderit, eos qui carnem ederint, stranguriæ morbum contrahere traditur. Iubent & vermes terrenos bibi ex vino aut passo ad comminuendos calculos: vel cochleas decoctas, vti suspiriosis. Easdem exemptas testis tritasque, tres in vini cyatho bibi, sequenti die duas, tertia die vnam, vt stillicidia urinę emendant. Testarum verò inanum cinerem ad calculos pellendos. Item hydri iecur bibi, vel cinerem scorpionum in pane sumi, vel si quis curam locusta edit. Lapillos qui in gallinaceorum vesica, aut in palumbium ventriculo inueniantur, conteri & potioni inspergi. Item membranam è ventriculo gallinacei aridam: vel si reuens sit, tostam. Fimum quoque palumbinum in faba sumi contra calculos & alias difficultates vesicę. Similiter plumarum cinerem palumbium ferorum ex aceto mulso. Et intestinohirundinum. Gryllum dilutum aqua calida. Osifragi ventrem arefactum. Turturis fimum in mulso decoctum, vel ipsius discoctę ius. Tur-næ: cicadas tostas in patellis: millepedam oniscos bibisse: & in vesicę doloribus decoctum agni

agninorum pedum. Aluum ciet gallinaceorum
 discoctorum ius, & acria mollit. Ciet & hirundi-
 num fimum, adiecto melle subditum. Sedis vitia
 efficacissima sunt cespum (quidam adiiciunt por-
 pholygem, & rosaceum) canini capitis cinis: &
 necta serpentis ex aceto, si rhagades sint: cinis
 mi canini candidi cum rosaceo: aiuntque inue-
 tum Aesculapij esse, & eodem verrucas effica-
 me tolli: murini fimi cinis, adeps cygni, seu-
 bouis. Procidencia alui succis cochlearum
 etis euocatus illita depellit. Attritis medetur
 nis muris syluatici cum melle: vel herinace-
 cum vesperilionis cerebro, & alumine, & ce-
 po. Fimum columbinum cum melle. Condru-
 matis priuatim araneus dempto capite pedibus
 que infricatur. Ne acria perurant, adeps an-
 nus cum cera Punica, cerussa, rosaceo: adeps
 gni. Hæc & hæmorrhoidas sanare dicuntur.
 chiadicis cochleas crudas tritas cum vino
 mineo & pipere, potu prodesse dicunt: lacer-
 viridem in cibo ablatis pedibus, interaneis
 pite. Sic & stellionem, adiectis huic papaueris
 gri obolis tribus. Ruptis cõuulsis fel ouium
 lacte mulierum. Verendorum fornicationis
 verrucisque medetur arietini pulmonis inal-
 sanies. Cæteris vitiis vellerum eius vel sordid-
 rum cinis ex aqua: seuum ex omento pecu-
 præcipuè à renibus, admisto cinere pumicis
 sale: lana succida ex aqua frigida: carnes pecu-
 combustæ ex aqua: mulæ vngularum cinis: de-
 tis caballini contusi farina inspersa. Testibus
 verò, farina ex ossibus canini capitis sine caro-
 tus. Si decidat testium alter, spumam cochle-
 rum illitam remedio esse tradunt. Tetris ibi he-
 ceribus & manatibus auxiliantur canini capi-
 rece

recentis cineres cochleæ latæ parvæ contritæ ex
 aceto, vel cinis eius: mel, in quo apes sunt emor-
 tuæ, cum resina: cochleæ nudæ, quas in Africa gi-
 gni diximus, tritæ cum thuris polline & ouorum
 albo: tricesimòque die resolvunt. Aliqui pro thu-
 re bulbū admiscunt. Hydrocelicis stelliones mi-
 re prodesse tradunt, capite, pedibus, interaneisq;
 demptis, reliquum corpus inassatum. In cibo id
 sæpius datur, sicut ad urinæ incontinentiam. Ca-
 ninum ad adipē * cum alumine scisso fabæ ma-
 gnitudine. Cochleas Africanas cum sua carne &
 testa crematas potō cinere. Anserum trium lin-
 guas inassatas in cibo: huius rei autor est Ana-
 xilaus. Panos aperit seuum pecudū cū sale tosto.
 Murinū simū admisto thuris polline, & sanda-
 racha discutit. Lacertæ cinis, & ipsa diuisa impo-
 sita. Itē multiplex da contrita, admista resina tere-
 binthina ex parte tertia. Quidam & sinopidē ad-
 miscunt cochleæ cōtusæ. Et per se cinis inanum
 cochlearum ceræ mistus, dicussoriā vim habet.
 Finū columbarum per sese vel cum farina hor-
 deacea, aut auenacea illitum. Cautharides mista
 calce panos scalpelli vice aperiūt. Inguinum tu-
 morem cochleæ minutæ cum melle illitæ le-
 vant. Vārices ne nascantur, lacertæ sanguine
 pueris crura ieiunis à ieiuno illinuntur.

Ad podagras articulorum dolores. Cap. IX.
 Podogras lenit cæsyum cum lacte mulieris
 & cerussa: simum pecudum, quod liquidū red-
 dunt: pulmones pecudum: sel arietis cum seuo:
 mures dissecti impositi: sanguis mustelæ cum
 plāragine illitus, & viux combustæ cinis ex ace-
 to & rosaceo, si penna illinatur, vel si cera & ro-
 seum admisceatur: sel caninum, ita ne manu
 attingatur, sed penna illinatur: simum gallina-

* *Melius,*
Cum alu-
mine schi-
sto. tum ex
vetust. codi-
ce, tum ex
Plinio ipso,
qui infra
lib. 35. c. 15.
duo facit
aluminis
cōcreti gē-
nera, eaq;
Græcis no-
minibus di-
stinguit,
scilicet
pellans, &
strongylon,
hoc est, scissi-
le, & rotū-
dum.

rum: vermium terrenorum cinis cum melle, ut tertio die solvantur. Alij ex aqua illinire volunt. Alij ipsos acetomensura cum mellis cyathis tribus, pedibus antè rosaceo perunctis, cochleæ latæ potæ tollere dicuntur pedum & articularum dolores. Bibuntur autem binæ in vitæ trita. Eadem illinuntur cum helxines herbæ deco. Quidam ex aceto intruisse contenti sunt. Quidam sale cum vipera cremato in olla noua & sæpius sumpto, aiunt podagra liberari. Vt esse & adipe viperino pedes perungi. Et de nouo affirmant, si inueterato tritæque, quantum tres digiti capiant, bibatur ex aqua. Aut si per sanguinent cum vrtica: vel pennis eorum, vtrum primùm nascentur, tritis cum vrtica. Quin & mus mus eorum articularum doloribus illinitur: cinis mustelæ aut cochlearum, & cum amygdalis vel tragacantho. Incussos articulos aranci ter commodissimè curât. Sunt qui cinere earum malint, sicut fimi columbini cinere, cum polio ta & yino albo. Articulis luxatis præsentantur est & seuum pecudis cum cinere è capillo mulierum. Pernionibus quoque imponitur seuum pecudum cum alumine. Canini capitis cinis fimi murini. Quòd si putrida sint hulcera, cinis crematorum fauilla ex oleo: item muris fimi tici cum melle: vermium quoque terrenorum cum oleo vetere: & cochleæ, quæ nudæ inponuntur. Hulcera omnia pedum sanat cinis eius: quæ viuæ combustæ sint: fimi que gallinæ ex oleo. Attritus etiam calceamentorum, veteris soleæ crematæ cinis, agninus pulmo & artemisia sanat. Dentis caballini contusi farina priuar

sublunem. Lacertæ viridis sanguis subtritus, & hominum & iumentorum pedes sublitus sanat. Clavos pedum vrina muli mulæ uel cum luto suo illita: fimum ouium. Iecur lacertæ viridis, vel sanguis flocco impositus: vermes terreni ex oleo stellionis caput cum viticis pari modo tritum ex oleo: fimum columbinum decoctum ex acetis verrucas verò omnium generum vrina cacum recens cum suo luto illita: fimi canini cinis cum ceta: fimum ouium: sanguis recens muti caput lacertæ, vel ipse mus diuultus: herinacci fel: brana senectutis anguium: fimum gallinaceum cum oleo & nitro. Cantharides cum vua tad minia intritæ exedunt: sed ita erosas aliis, quæ ad persananda hulcera monstrauimus, curari oportet.

Remedia aduersus morbos toti corpori. Cap. X.

Nunc reuertimur ad ea, quæ totis corporibus letum esse Magi dicunt, domus totius, suffitæ eorum purificatæ uel contra omnia mala medicamenta. Alique sanguine canis respersis parietibus, genitum eius sub limine ianuæ defosso. Minus mirentur hoc, qui sciunt fœdissimum animantium in quantum magnificent ricinū, quoniam nullus sit exitus saginæ, nec finis alia quam morte, diutius in fame uiuenti. Septenis ita diebus durasse tradunt: at in satietate paucioribus desicere. Hunc ex aure sinistra canis omnes dolores sedare adalligatum. Eundem in augurio italium habet. Nam si æger ei respõdeat qui inlerit, a pedibus stanti interrogantique de morbo, spem vitæ certam esse: moriturum nihil re-

spondere. Adiciunt, vt euellatur ex aure leua
 nis, cui non sit alius, quam niger color. Nig
 dius fugere tota die canes conspectum eius, Nig
 è sue id animal euellerit, scriptum reliquit. Rom
 sus Magi tradunt, lymphatos sanguinis raris
 aspersu resipiscere. Eos verò, qui à nocturnis
 Diis Faunisque agitentur, draconis lingua
 oculis, & felle, intestinisque in vino & oleo
 coctis, ac sub dio noctu refrigeratis, per un
 matutinis vespertinisque liberari. Perfrictio
 bus remedio esse tradit Nicander amphibia
 mortuam adalligatam, vel pellem tantum
 Quinimo arbori, quæ cadatur, adalligata
 algere cadentes, faciliusque succidere. Ita
 sola serpentium frigori se committit, Per
 omnium procedens, & ante cuculi cantu, Per
 est cuculo miraculum, quo quis loco primo
 diat alitem illam, si dexter pes circumscribit
 ac vestigium id effodiatur, non gigni poss
 vbicunque spargatur. Paralyfin cauentibus
 guia glirium decoctorum & soricum vtilitas
 tradunt esse: millepedas, vt in anginis dicitur
 potas phthisin sentientibus: lacertam vici
 decoctam in vini sextariis tribus ad cyath
 vnum, singulis cochlearibus sumptis per
 donec conualescant. Cochlearum cinerem
 tum in vino. Comitialibus morbis æsypid
 myrrhae momento, vini cyathis duobus
 tum magnitudine nucis auellanae, à balneo
 tum. Testiculos arietinos inueteratos, tritico
 dimidio denarij pondere in aqua vel lacte
 nini hemina. Interdicitur vini potus quinis
 bus antè & postea. Magnificè laudatur &
 guis pecudum potus: item fel cum melle. pr
 puè agninum. Catulus lacteus sumptus, ab

capite pedibusque, ex vino & myrrha. Lichen
 mularum potus in oxymelite cyathis tribus. Stellio-
 nis transmarini cinis potus in aceto. Tunicula
 stellionis, quam eodem modo, ut anguis, exuit,
 Quodam & ipsum harundine exenteratum
 inueteratumque bibendum dedere. Alij in cibo
 lignis veribus inassatum. Operæpretium est
 scire quomodo præcipiatur, cum exuitur mem-
 brana hyberna, aliàs deuoranti eam, quoniam
 nullam animal fraudulentius inuidere hominẽ
 tradit. Inde stellionũ nomen aiunt in male di-
 cto translátũ. Obseruant cubile eius estatibus. Est
 autem in locis ostiorum fenestrarumq; , aut ca-
 meris sepulcrisue: ibi vere incipiẽte fissis harun-
 dinibus textas opponunt casas, quarum angu-
 stis etiam gaudet, eo facilius exuens circunda-
 re. Nihil ei remedio in comitialibus morbis præ-
 ferunt. Prodest & cerebrum mustelæ inueteratum
 potumque, & iecur eius: testiculi vuluæque aut
 ventriculus inueteratus cum coriandro, ut dixi-
 mus: item cinis: syluestris vero tota in cibo sum-
 pra. Eadem omnia prædicantur ex viuerra. La-
 cerna viridis cum condimentis quæ fastidium
 abstergeant, ablatis pedibus & capite. Cochlea-
 rum cinis addito femine lini & vrticæ cũ melle
 inunctos sanat. Magis placet draconis cauda in
 pelle dorcadis adalligata ceruinis neruis vel la-
 pilli è vêtre pullorũ hirundinũ sinistro lacerto
 annexi. Dicuntur enim excluso pullo lapillũ da-
 re. Quod si pullus is detur incipiẽti in cibo quẽ
 primum pepererit, cum quis primum tentatus sit,
 liberatur eo malo. Postea medetur hirundinum
 sanguis cum thure vel cor recens deuoratum.
 Quia & è nido earum lapillus impositus recrea-

redicitur cōfestim, & adalligatus in perpetuum
 tueri. Prædicatur & iecur milui deuoratum, &
 senectus serpentium. Iecur vulturis tritum
 suo sanguine ter septenis diebus potū. Cor pe-
 li vulturini adalligatum. Sed & ipsum vulturis
 in cibo dari iubent, & quidem satiatum humi-
 no cadauere. Quidam pectus eius bibendū ce-
 sent, & in cerrino calice. Aut testes gallinacei
 aqua & lacte, antecedente quinq; dierum ab-
 nentia vini, ob id inueteratos. Fuere & quinqu-
 ginti vnam muscas rufas, & quidē emoruas
 potu darent, infirmioribus pauciores.

Contra morbum regium, & phreneticos, & con-
febres & hydropicos. Cap. XI.

MOibo regio resistūt sordes auriū, aut man-
 rharum pecudis denarij pondere cum my-
 rharæ momento, & vini cyathis duobus: can-
 capitis cinis in mulso: multipeda in vini her-
 na: vermes terreni in aceto mulso cum myr-
 Gallina si sit luteis pedibus prius aqua puri-
 tis, dein colluis vino, quod bibatur. Cereb-
 perdicis aut aquilæ in vini cyathis tribus. Cereb-
 palmarum aut interaneorum palumbis in mulso
 ad cochlearia tria. Passerum cinis farmētis
 matorum cochlearibus duobus in aqua mulso.
 Auis iſterus vocatur à colore, quæ si spectat
 sanati id malum tradunt, & auem mori. Hæc
 puto Latinè vocari galgulum. Phreneticis præ-
 desse videtur pulmo pecudum calidus circa ce-
 put alligatus. Nam non modò muris cerebri
 re potui ex aqua, aut cinerem mustelæ, verum
 etiam inueteratas herinacei carnes quis possit
 renti, etiam si certa sit medicina? Bubonis cere-
 oculorum cinerem interea, quibus prodigi-
 vitæ

vitam ludificantur, acceperim. Præcipueque fe-
 brium medicina placitis eorum renuntiat. Nan-
 que & in x i i. signa digessete eam Sole transf-
 meante, iterumque Luna: quod totum abdicand-
 dum paucis exemplaribus docebo. Siquidem
 crematis tritisque cum oleo perungi iubent ægros
 cum Geminis transit Sol, cristis, & auribus, &
 vnguibus gallinaceorum, si Luna, radiis barbif-
 que eorum: si Virginem alteruter, hordei granis:
 si Sagittarium, vespertilionis alis: si Leonem Lu-
 na, ramaricis fronde, & adiaciunt sativæ: si Aqua-
 rium, è buxo carbonibus tritis. Ex istis confessa,
 aut certe verisimilia ponemus, sicut & lethar-
 gum olfactoriis excitari: inter ea fortassis muste-
 la testiculis inueteratis, aut iocinere vsto. His
 quoque pulmonem pecudis calidum circa caput ad-
 alligari putant utile. In quartanis medicina cli-
 nice propemodum nihil pollet. Quamobrem plu-
 ra eorum remedia ponemus, primumque ea, quæ
 ad alligari iubent: Pulverem, in quo se accipiter vo-
 lutauerit, lino rutilo in linteolo: canis nigri den-
 tem longissimum. Pseudosphecem vocant ve-
 spem, quæ singularis volitat: hanc sinistra ma-
 nu apprehensam subnectunt: alij verò, quam
 quis eo anno videt primam. Viperae caput ab-
 scissum in linteolo, vel cor vivientis exemptum.
 Muris rostellum auriculasque summas roseo pan-
 no, ipsumque dimittunt. Lacerta viridis viua de-
 strum oculum effossum, mox cum capite suo
 deciso, in pellicula caprina. Scarabeum qui pi-
 lulas voluit. Propter hunc Aegypti magna pars
 scarabeos inter numina colit, curiosa Apionis
 interpretatione, qua colligat Solis operum simi-
 litudinem huic animali esse, ad excusandos gen-
 tiliæ ritus. Sed & alium ad alligant Magi, cui

*linteolo le-
 git Manio-
 tius ex vet.
 codi. Vene-
 to, nulla In-
 mitione: ut
 linteolo gla-
 dy loco ca-
 put abscim-
 datur.

sunt cornicula reflexa sinistra manu collectura.
 Tertium, qui vocatur fullo, albis guttis, disse-
 ctum utriusque lacerto adalligant: cetera sinistro.
 Cor anguinum sinistra manu exemptum viuere
 tibus. Scorpionis caudæ quatuor articulos cum
 aculeo panno nigro, ita ut nec scorpionem di-
 missum, nec eum qui alligauerit, videat xges-
 tiduo. Post tertium circuitum id condat. Eru-
 cam in linteolo ter lino circundant totidem no-
 dis, ad singulos dicentes, quare faciat qui me-
 debitur. Limacem in pellicula, vel quatuor lima-
 cum capita præcisa harundine. Multipedam la-
 na inuolutâ. Vermiculos ex quibus tabani ^{fitis}
 antequâ pennas germinet. Alios è spinosis fruct-
 uis lanuginosos. Quidam ex illis quater nos in-
 clusos iuglandis nucis putamine adalligant: co-
 chleasque, quæ nudæ inueniuntur. Stellionem
 inclusum capsulis subiiciunt capiti, & sub dece-
 su febris emittunt. Deuorari autè iubet cor me-
 gi marini sine ferro exemptum inueteratimque
 conteri, & in calida aqua bibi. Corda hirundi-
 num cum melle. Alij finum drachma vna in la-
 ctis caprini & ouilli, vel passi cyathis tribus ac-
 ceptiones. Sunt qui totas censeant deuoran-
 das. Aspidis cutem pondere sexta parte dena-
 rij cum piperis pari modo, Parthorum gentes in
 remedium quartanæ bibunt. Chrysippus Philo-
 sophus tradidit phryganion adalligarum reme-
 dio esse quartanis. Quod esset animal neque ille
 descripsit, nec nos inuenimus, qui nouisset. De-
 monstrandû tamè fuit à tam graui autore dictû
 si cuiusquam cura efficacior esset ad inquiren-
 dum. Cornicis carnes esse, & nidum illinire, in
 longissimis morbis utilissimum putant. Et in ter-
 tianis fiat potestas experiendi, quoniam misera

ia spei delectat, ane aranci, quem lycon vocant, tela cum ipso specu toto resina ceraque imposita vtrisque temporibus & fronti proficit; aut ipse calamo adalligatus, qualiter & aliis febribus prodesse traditur: item lacerta viridis adalligata viua in eo vase quod capiat. Quo genere & recidivas frequenter abigi affirmant. Hydropticis œsypum ex vino addita myrrha modice potui datur, nucis auellanae magnitudine. Alii addunt & anserinum adipem, & oleum myrrum. Sordes ab vberibus ouium eundem effectum habent. Item carnes inueteratae herinacci sumpta. Vomitus quoque canum illitus ventri, aquam trahere promittitur.

Ad ignem sacrum, ad carbunculos, furunculos, ambulata, nervorumque contractiones.

Cap. XII.

Igni sacro medetur œsypum cum pompholyge & rosaceo, ricini sanguis, vermes terreni ex aceto illiti, gryllus contritus in manibus. Quo genere praestat, ut qui id fecerit, antequam incipiat vitium, toto eo anno careat. Oportet autem eum ferro cum terra cavernae suae tolli: Adeps anseris. Viperae caput aridum asseruatum & combustum, dein ex aceto impositum. Senecius serpentium ex aqua illita à balineo cum bitumine & fetuo agnino. Carbunculus fumo columbino aboletur per se illito, vel cum lini semine ex aceto mulsio. Item apibus, quae in melle sunt immortae impositis. Polentaque imposita inspersa. Si in verendis sit, caeterisque ibi huiusmodi occurrunt, è melle œsypum cum plumbi squamis. Item sanum pecudum incipientibus carbunculis. Tuberum & quaecumque molliri opus sit, efficacissime anserino adipe curantur. Idem praestat &

gruum adeps. Furunculis mederi dicitur araneus, priusquam nominetur impositus, & tertia die solutus. Mus araneus pendens enecatus sic ut terram nec postea attingat, ter circumdatus furunculo, toties expuentibus medente & eo cui medebitur. Ex gallinaceo fimo quod est rufum maximè recens illitum ex aceto. Ventriculo ciconiæ ex vino decoctus. Muscæ impari numero infricata digito medico. Sordes ex pecudum auriculis. Seuum ouium vetus cum cinere micis & salis pari pondere. Ambustis canini capitis cinis medetur. Item glirium cum oleo. Fimum ouium cum cera commistum. Murium cinis & cochlearum: idque sic ut ne cicatrix quidem appareat. Item adeps viperinus. Fimum columbini cinis ex oleo illitus. Neruorum quoque medetur capitis viperini cinis ex oleo cypripino illitus. Tetreni vermes cum melle illiti. Dolores tollit eorum amphibia mortua adalligata. Adeps vulturinus cum ventre arefactus contritusque cum adipe suillo inueterato. Cineres capite bubonis in mulso potus cum lilij radice, si Magis credimus. In contractione neruorum caro palumbina in cibis prodest & inueterata herinacei spasticis: item mustelæ cinis. Serpenterium senectus in pelle taurina adalligata spasmus fieri prohibet. Opisthotonos milui iecur aridum tribus obolis in aquæ mulsæ cyathis tribus potum. Reduias, & quæ in digitis nascuntur pterygia, tollunt, canini capitis cinis, aut vulua decocta in oleo, superillito butyro ouilo cum melle. Item folliculus cuiuslibet animalium fellis. Vnguium scabritiam cantharides cum pice tertio die solutz, aut locustæ frigide cum

cum seuo hircino. Pecudum seuum. Aliqui miscent viscum & portulacam, alij æris florem & viscum, ita vt tertio die soluant.

Ad sanguinem sistendum & tumores vulnerum, hucera, vulnera, & alia mala, ex animalibus remedia.

Cap. XIII.

Sanguinem sistit in naribus seuum ex omento pecudum inditum. Item coagulū ex aqua, maxime agninum, subductum vel infusum, etiam si alia non profint. Adeps anserinus cum butyro pari pondere pastillis ingestus. Cochlearum terrena. Sed & ipsæ extractæ testis. E naribus fluentem sistunt cochleæ contritæ fronti illitæ: aranei telæ suppositæ: gallinacei cerebellum, vel sanguinis profluvia ex cerebro: item columbinus sanguis ob id seruatus concretusque. Si verò ex vulnere immodicè fluat, fimi caballini cum putaminibus ouorum cremati cinis impositus mirè sistit. Vulneribus medetur æsypum cum hordei cinere & ærugine æquis partibus. Ad carcinomata quoque ac serpentina valet. Erodit & huculcerum margines: carnesque excrecentes ad æqualitatē redigit. Explet quoque, & ad cicatricem perducit. Magna vis & in cinere pecudum fimi ad carcinomata, additō nitro aut cinere ex ossibus feminum agninatorum, præcipuè in his huculceribus quæ cicatricem non trahant. Magna & pulmonibus quoque arietum: Excrecentes carnes in huculceribus ad æqualitatē efficacissimè reducant. Fimo quoque ipso ouium sub testō calefacto & subactō, tumor vulnerum sedatur. Fistulæ purgantur sananturque: item epinyctides. Summa verò vis in canini capitis cinere: excrecentia omnia spodij vice erodit ac persanat. Et mustelæ fimi cinere, Durit

Duritias etiam in alto hulcerum & carcinoma-
 ta persequitur multipeda trita, admista resina te-
 rebinthina & sinopide. Eademq; vtilissima sunt
 in his hulceribus, quæ vermibus periclitantur.
 Quin & vermium ipsorum genera mirandos usus
 habet. Cosses qui in ligno nascuntur, sanant hul-
 cera omnia. Nomas verò, combusti cū pari por-
 dere anisi, & ex oleo illiti. Vulnera recentia con-
 glutinant terreni, adeò vt nervos quoque absci-
 sos illitis solidari infra septimum diem persua-
 sum sit: itaque in melle seruandos censent. Cinis
 eorum margines hulcerū duriores absumit, cum
 pice liquida vel simblio melle. Quidam arefa-
 ctis in Sole ad vulnera ex aceto vtuntur, nec sol-
 uunt, nisi biduo intermissio. Eadem ratione &
 cochlearum terrena profunt: totæque exempta
 tusa & imposita, recentia vulnera conglutinant
 & nomas sistunt. Herpes quoque animal à Græ-
 cis vocatur, quo præcipuè sanantur quæcunque
 serpunt. Cochleæ profunt eis cum testis suis tusa
 cum myrrha quidem & thure, etiam præcisa
 nervos sanare dicuntur. Draconum quoque adipe
 ficcatus Sole magnopere prodest: item gallina-
 cei cerebrum recentibus plagis, sale viperino in
 cibo sumpto. Tradunt & hulcera tractabiliora
 fieri, & sanari celeriùs. Antonius Musa Medi-
 cus cū incidisset insanabilia hulcera, viperas
 edendas dabat, miraque celeritate persanabas.
 Tryxalidum cinis margines hulcerū duos au-
 fert cum melle: item fimi columbini cinis cum
 arsenico & melle, ea quæ erodenda sunt. Bubo-
 nis cerebrum cum adipe anserino mirè vulnera
 dicitur glutinare: quæ verò vocantur cacoëthe,
 cinis feminum arietis cum lacte muliebri, dili-
 genter prius elutis linteolis. Vlula auis cocta in
 oleo,

oleo, cui liquato miscetur butyrum ouillum & mel. H ulcerū labra duriora apes in melle mortuæ emolliunt. Et elephantiasin sanguis & cinis mustelæ. Verberum vulnera atque vibices pellibus ouium recentibus impositis obliterantur. Articulorum fracturis cinis feminum pecudis peculiariter medetur: efficacius cum cera. Idem medicamentum fit ex maxillis simul vstis, cornūque ceruino & cera mollita rosaceo. Ossibus fractis caninum cerebrum linteolo illito, superpositis lanis, quæ subinde suffundantur ferè x i i i diebus solidat: nec tardius cinis syluestris muris cum melle, aut cū vermium terrenorum cinere, qui etiam ossa extrahit. Cicatrices ad colorem reducit pecudum pulmo, præcipuè ex ariete, seuum ex nitro: lacertæ viridis cinis: vernatio anguium ex vino decocta: finum columbinum ex melle. Item vitilignes albas ex vino. Ad vitilignem & cantharides cum rutæ foliorum duabus partibus in sole, donec formicet cutis, tolerandæ sunt. Postea fouere, oleoque perungere, necessarium, iterumque illinire, idque diebus pluribus facere, cauentes exulcerationem multam. Ad easdem vitilignes & muscas illini iubent cum radice lapathorum: gallinarum finum candidum, seruatum in oleo vetere cornea pyxide: vesperilionum sanguinem: fel herinacei ex aqua. Scabiem verò, bubonis cerebrum cum aphronitro, sed ante omnia sanguis caninus sedant: pruritus cochleæ minutæ, latæ, contritæ, illitæ. Harundines, & tela, quæque alia extrahenda sunt corpori, euocat mus dissectus impositus. Præcipuè verò lacerta dissecta, & vel caput eius tantum contusum cum sale impositum. Cochleæ ex his quæ gregatim folia sectantur, contusæ impositæque

fitæque cum testis, & eæ quæ manduntur, exem-
ptæ testis: sed cum leporis coagulo efficaciss-
imè. Ossa anguium eundem cum coagulo cuius-
cunque quadrupedis intra tertium diem appro-
bant effectum. Laudantur & cantharides
cum farina hordeacea.

*Ad muliebria mala medenda, & conceptus
maturandos. Cap. XIII.*

IN muliebribus malis mēbranz à partu ouium
proficiunt, sicut in capris retulimus: Fimum
quoque pecudum eisdem vsus habet. Locusta-
rum suffitu stranguriæ maximè mulierū iuuantur.
Gallinaceorum testes subinde si à conceptu
edat mulier, mares in vtero fieri dicuntur. Parum
conceptos hystricum cinis potus cōtinet: ma-
rat caninum lac potum: euocat membrana è ca-
num secundis, si terram non attigerit. Lumbor
parturientiū potus lactis: fimum murinum aqua
pluvia dilutum, mammas mulierum à partu
mescentes reficit. Cinis herinaceotum cum oleo
perunctarum custodit partus contra abortus. Fa-
ciliùs enituntur, quæ fimum anserinum cū aqua
cyathis duobus sorbuere: aut ex vtriculo multo-
lino per genitale effluentes aquas. Vermes terre-
ni illiti in ceruices & scapulas, ne nerui dolcant
præstant. Grauidis secundas pellunt in passo po-
ti. Idem per se inpoliti, mammaram suppura-
tiones concoquant & aperiant, extrahuntque, &
ad cicatricem perducunt. Lac deuocant poti-
cum mulso. Inueniuntur & in gramine vermicu-
li, qui ad alligati collo, continent partum. Detra-
huntur autem sub partu: aliàs eniti non patiun-
tur. Cauendum etiam ne in terra ponantur. Con-
ceptus quoque causa dantur in potu vini. aut
sept

septeni. Cochleæ in cibo sumptæ accelerant partum: item conceptû impositæ cum croco. Eadem ex amylo & tragacantha illitæ, profluuia sistût. Profunt & purgationibus sumptæ in cibo, & vuluam auersam corrigunt cum medulla ceruina, ita vt vni cochleæ denarij pondus addatur & cypeti. Inflationes quoque vuluarum discutiunt exemptæ testis, tritæque cum rosaceo. Ad hæc astypalaicæ maximè eliguntur. Alio modo Africana binæ tritæ cum scœnigræci quod tribus digitis capiatur, additis mellis cochlearibus quatuor, illinûtur aluo, prius irino sacco perunctæ. Sunt & minutæ longæque, candidæ cochleæ, passim oberrantes. Ex arefacta Sole in tegulis, tuseque in farina, miscentur lomento aquis partibus, candoremque & læuorem corpori afferunt. Scabendi desideria tollunt minutæ & latæ cum polenta. Viperam mulier prægnans si transcendit, abortum faciet: item amphispænam, mortuam duntaxat. Nam viuam habentes in pyxide, impunè transeunt, etiam si mortua sit: atque asseruata, partus faciles præstat vel mortua. Minus, si non asseruatum transcenderit grauida, innoxiam fieri, si protinus transcendat asseruatum. Anguis inueterati suffitus menstrua adiuuant. Anguim senectus ad alligata lumbis, faciliorem partus facit, protinus à puerperio remouenda. Dant & in vino bibendam cum thure: aliter sumpta, abortum facit. Baculus, quo angui rana excussa sit, parturientes adiuuat: tryxalidum cinis illitus cum melle, purgationes. Item aranea, qui filum deducit ex alto, capi debet manu prehenderit, inhibebit idem purgationes. Lapis acutes in aquilæ repertus nido, custodit partus

tus contra omnes abortuum insidias. Penna vultu
 rurina subiecta pedibus adiuuat parturientes.
 Ouum corui grauidis cauendum constat, quoniam
 niam transgressus abortus asperos faciat. Fœcun-
 dum accipitris in mulso potum, videtur fœcun-
 das facere. Vuluarum duritias & collectiones
 adeps anserinus aut cygni emollit. Mammam
 partu custodit adeps anseris cum rosaceo & as-
 neo. Phryges & Lycaones mammis puerperarum
 vexatis inuenere otidum adipem vtilem esse, quo
 quæ vulua strangulentur & blattas illinunt. Quæ
 rum perdicis putaminum cinis cadmix melle
 & ceræ stantes mammas seruat. Putant & ter
 conductas ouo perdicis non inclinari: & si fœcun-
 beantur eadem, fœcunditatem facere, lactis quoque
 que copiam. Cū anserino adipe perunctis mam-
 mis, dolores minuere, molas vteri rumpere, viti-
 biam vuluarum sedare, si cum cimice trito
 nantur. Vespertilionum sanguis psilothri viti-
 habet: sed malis puerorum illitus non satis pro-
 ficat, nisi erucæ vel cicutæ semen postea indole-
 tur: sic enim aut in rotum tolluntur pili, aut non
 excedunt lanuginem. Idem & cerebro eorum
 profici putant. Est autem duplex, rubens vti que
 candidum. Aliqui sanguinem & iecur eius
 miscent. Quidam in tribus heminis olei discer-
 quunt viperam, exemptis ossibus psilothri viti-
 vtuntur, euulsis prius pilis quos renasci nolunt.
 Fel herinacei psilothrum est, vti que misto cere-
 bro vespertilionis, & lacte caprino. Item per
 cinis cum lacte canis primi partus, euulsis pilis
 quos renasci nolunt: vel nondum natis, per-
 ctis partibus, alij non surgunt. Idem euenire tra-
 ditur sanguine ricini euulsi cani: item hirundi-
 nino sanguine vel felle.

Promiscua medicina.

Cap. XV.

Ovis formicarum supercilia denigrari cum muscis tritis tradunt. Si verò oculi nigri nascentium placeat, soricem prægnanti edendum. Capilli ne canescant, vermium terrenorum cinere præstari admisto oleo. Infantibus, qui lacte concreto vexantur, præsidio est agninum coagulum ex aqua potum. Aut si vitium coagulato lacte acciderit, discutitur coagulo ex aceto dato. Ad dentitionem cerebrum pecoris vtilissimum est. Ossibus in canino fimo inuentis, adustio infantium, quæ vocatur ciriasis, ad alligatis emendatur, ramices infantium lacertæ viridis ad motu dormientibus morfu. Postea harundini alligata suspenditur in fumo: traduntq; pariter cum ea expirante sanati infantem. Cochlearum salivæ illita infantium oculis, palpebras corrigit gignitque. Ramicosis cochlearum cinis cum thure ex oui albi succo illitus per dies triginta medetur. Inveniuntur in corniculis cochlearum hastenaceæ duritiæ: ex dentitionem facilem præstant ad alligatæ. Cochlearum inanum cinis admistus cere, procidentium interaneorum partes extremas prohibet. Oportet autem cineri misceri saniam punctis emissam è cerebro viperæ. Cerebrum viperæ illigatum pelliculæ dentitiones adiuuat. Ad idem valent & grandissimi dentes serpentium. Fimum corui lana ad alligatum infantium tussi medetur. Vix est seriò complecti quædam: non omittenda tamen, quia sunt prodita. Ramici infantium lacerta mederi iubent. Mærem hanc prehendi. Id intelligi & quòd sub cauda vnam cauernam habeat. Id agendum, vt per aurum & argentum aut ostium mordeat vitium. Tum in calice nouo illigatur, & in fumo

146 C. Plinij Naturalis Hist.

ponitur. Urina infantium cohibetur muribus elixis in cibo datis. Scarabeorum cornua grandia denticulata, ad alligata his amuleti naturam obtinent. Bovis capiti lapillum inesse tradunt, quem ab eo expui si necem timeat, inopinantis praefixo capite exemptum, ad alligatumque, mirè prodesset dentitioni. Item cerebrum eiusdem ad eundem usum ad alligati iubent: & limacis lapillum siue officulum, quod inuenitur in dorso. Magaficè iuuat & ouis cerebrum gingiuis illitum: sic aut aures a deps anserinus cum ocimi succo impositus. Sunt vermiculi in spinosis herbis asperis lanuginosi: hos ad alligatos protinus mederi tradunt infantibus, si quid ex cibo hæreat. Somnos allicit cespitem cum myrrhae momento in vini cyathis duobus dilutum, vel cum adipe anserino & vino myrrite: auis cuculus leporina pelle ad alligatus: at deolæ rostrum in pelle asperina fronti ad alligatum. Putant & per se rostrum eiusdem effectus esse vino collutum. Et diuerso somnum arcet vespertilionis caput aridum ad alligatum. In urina virili lacerta necata, Veneremius qui * biberit, cohibet. Nam inter amatoria esse Magi dicunt. Inhibet & finium cochlearum & columbinum cum oleo & vino potum. Pulmonis vulturini dextræ partes Venerem concitant viris ad alligatæ gruis pelle. Item si lutea ex ouis quinque columbarum admisso adipis sibilii denarij pondere, ex melle sorbeantur. Passeres in cibo vel oua eorum. Gallinacei dexter testis arietina pelle ad alligatus. Ibi cineres cum adipe anseris & irino perunctis si conceptus cum partus continere: contra inhiberi Venerem pugnatoris galli testiculis anserino adipe illitis ad alligatisque pelle arietina tradunt. Item cubæ

* fecerit

cung

cunque galli gallinacei, si cum sanguine galli-
 nacei lecto subiiciantur. Cogunt concipere inui-
 tas setæ ex cauda mulæ, si iunctis euellantur, in-
 ter se colligatæ in coitu. Qui in urinam canis
 suam ingesserit, dicitur ad Veneream pigrior fie-
 ri. Mirum & de stellionis cinere (si verum est)
 linamento inuolutum in sinistra manu Ven-
 rem stimulare: si transferatur in dextram, inhi-
 bere. Item vesperilionis sanguinem collectum
 flocco, suppositumque capiti mulierum, libidi-
 nem mouere: aut anseris linguam in cibo vel
 potione sumptam. Phthiriasin à toto corpore
 pota membrana senectutis anguium triduo in-
 hibet: ac serum exempto caseo potum cum exi-
 guo sale. Caseos, si cerebrum mustelæ coagulo
 addatur, negant corrumpi vetustate, aut à muri-
 bus attingi. Eiusdem mustelæ cinis si detur in
 ossa gallinaceis pullis & columbinis, turos esse à
 mustelis. Iumentorum urinx tormina vesperili-
 one adalligato finiuntur. Verminatio ter cir-
 cunlato verendis palumbo: mirum dictu, palum-
 bus emissus moritur, iumentum liberatur confe-
 stim. Ebriosis oua noctuæ per triduum data in
 vino, tadium eius adducunt. Ebrietatem arcet pe-
 eudum assus pulmo præsumptus. Hirundinis ro-
 stri cinis cum myrrha tritus, & in vino quod bi-
 betur inspersus, securos præstabit à temulentia.
 Inuenit hoc Horus Assyriorum rex. Præter hæc
 sunt notabilia animalium ad hoc volumen per-
 tinentium. Gromphenam auem in Sardinia nar-
 rant grui similem; ignotam iam etiam Sardis,
 ut existimo. In eadem prouincia est ophion cer-
 uis tantum pilo similis, nec alibi nascens. Idem
 auctores nominauerunt sirulugum, quod nec quale
 esset animal, nec ubi nasceretur, tradiderunt.

Fuisse quidem non dubito, cum & medicina ex eo sint demonstrata. M. Cicero tradit animalia bytuos vocari, qui vites in Campania erodant.

De miraculis quarundam bestiarum.

Cap. XVI.

Reliqua mirabilia ex his, quæ diximus. Non latrari à cane membranam ex secundis canis habentem, aut leporis finum vel pilos tenentem. In culicum genere muliones non amplius quàm vno die, viuere. Eosque qui arborarij picis rostrum habeant, & mella eximant, ab apibus non attingi. Porcos sequi eos, à quibus cerebrum corui acceperint in ossa. Puluerem, in quo semula volutauerit, corpori inspersum mitigare ardores amoris. Sorices fugari, si vnus castratus emittatur. Anguina pelle, & sale, & farre cum serpyllo contritis vno die, deiectisque cum vino in fauces boum vna maturescente, toto anno eos valere: vel si hirundinum pulli tres tribus ossis dentur. Puluere è vestigio anguium collecto sparsas apes in aluearia reuerti. Arietis dextro teste praligato oues tantum gigni. Non lassescere in vlllo labore, qui neruos ex alis & cruribus gruis habeant. Mulas non calcitrare, cum vnum biberint. Ungulas tantum mularum reperiri, neque aliam vllam materiam quæ non per-

roderetur à veneno Stygis aquæ, cum

id dandum Alexandro Magno Antipater mitteret, memoria di-

gnum est, magna Aristotelis infamia exco-

gitatum. Nunc

ad aquatilia

reuer-

mur.

C. P L I N I I
S E C V N D I N A .

T V R A L I S H I -
S T O R I Æ

L I B E R X X X I .

P R O O E M I V M .

Medicinæ ex aquatilibus.

Aquarum mirabilia. Cap. I.

Q V A T I L I V M sequuntur in me-
dicina beneficia, opifice natura
ne in illis quidem cessante, &
per undas fluctusque ac recipro-
cos æstus, amniūque rapidos
cursus improbas * exerente vi- * exercenta

res: nusquam potentia maiore, si verum fateri
volumus. Quippe hoc elementum cæteris omni-
bus imperat: terras deuorant aquæ flammæ ne-
cant, scandunt in sublime, & cælum quoque sibi
vindicant, ac nubium obtentu viralem spiritum
strangulant. Quæ causa fulmina elidit, ipso se-
cum discordante mundo. Quid esse mirabilius
potest aquis in cælo stantibus? At illæ, ceu parum
sit in tantam peruenire altitudinem; rapiunt eò
secum piscium examina, sæpe etiam lapides sub-
uehunt, portantes aliena pondera. Eædem caden-
tes omnium terra nascentium causa fiunt, pro-
fus mirabili natura, si quis velit reputare, vt fru-

ges gignantur, arbores fruticésque viuant, in caelum migrare aquas, animámque etiam herbis vitalem inde deferre: iusta confessione, omnes terræ quoque vires aquarum esse beneficij. Quapropter ante omnia ipsarum potentia exempla ponemus. Cunctas enim quis mortalium enuncrare queat?

De differentia aquarum, medicinis, & obseruationibus CCL XVI. Cap. II.

EMicant benignè passimque in plurimis terris alibi frigida, alibi calida, alibi iuncta, sicut in Tarbellis Aquitanica gente, & in Pyrenæis montibus, tenui interuallo discernente. Alibi tepida egelidèque auxilia morborum conferentes, & è cunctis animalium hominum tantùm cauid erumpentes. Augent numerum Deorum nominibus variis, urbésque condunt, sicut Puteolos in Campania, Statyellas in Liguria, Sextias in Narbonensi prouincia. Nusquam tamè largius quàm in Baiano sinu, nec pluribus auxiliandi generibus, aliæ sulphuris, aliæ aluminis, aliæ salis, aliæ nitri, aliæ bituminis, nonnullæ etiam acida salisæue mistura. Vapore quoque ipso aliquæ profusæ. Tentaque eis est vis, vt balineas calefaciant, ac frigidam etiam in solis feruere cogant, quæ in Baiano Polidiana vocantur, nomine accepto Claudij Cæsaris liberti. Opsonia quoque percipiunt. Vaporât & in mari ipso, quæ Licinij. Cratæ si fuere: mediósque inter fluctus existit aliquis valetudini salutare. Iam generatim neruis profusæ sunt pedibusque, aut coxendicibus, aliæ luxant fractisue. Inaniunt aluos. Sanant hulcera. Capiti auribusque priuatim medentur: oculis verò Ciceronianæ. Digna memoratu villa est ab Auerna lacu Puteolos tendentibus imposita litori, celsè
brat

brata porticu ac nemore, quam & vocabat M. Cicero Academiam, ab exemplo Athenarum ibi compositis voluminibus eiusdem nominis, in qua & monumentum sibi instaurauerat; ceu verò non & in toto terrarum orbe fecisset. Huius in parte prima exiguo post obitum ipsius, Antistio Vetere possidente, eruperunt fontes calidi perquam salubres oculis, celebrati carmine Laureæ Tullij, qui fuit è libertis eius, vt protinus noscatur etiam ministerium eius ex illa maiestate. Ponam enim ipsum carmè, dignum ubiq; & non ibi tantum legi,

Quotua Romane vindex clarissime lingua

Sylua loco melius surgere iussa vires,

Atque Academia celebrata nomine villam,

Nunc reparat cultu sub potiore Vetus:

Hic etiam apparent lymphæ non antè reperta,

Languida quæ infuso lumina rore leuant.

Nimirum locus ipse sui Ciceronis honori

Hoc dedit, hac fontes cum patefecit ope.

Vt, quoniam totum legitur sine fine per orbem,

Sint plures, oculis quæ medeantur, aquæ.

In eadem Campaniæ regione Sinuessanæ aquæ sterilitatem sceminarum, & virorum insaniam abolere produntur. In Aenaria insula calculosis mederi. Et quæ vocatur Acidula, ab Teano Sidicino quatuor M. pass. hæc frigida. Item in Stabiano, quæ dimidia vocatur: & in Venafrano ex fonte Acidulo. Idem contingit in Velino lacu potantibus. Item in Syriæ fonte iuxta Taurum montem, autor est M. Varro: & in Phrygiæ Gallosumine Callimachus. Sed ibi in potando necessarius modus, ne lymphatos agat, quod in Aethiopia accidere his qui fonte rubro biberint Ctesias scribit. Iuxta Romam Albulæ aquæ vlnerebus medentur: egelidæ hæ: sed Cutiliæ

in Sabinis gelidissima: suctu quodam corpora in-
 uadunt. ut propè mortuus videri possit, aptissima
 stomacho, neruis, vniuerso corpori. Thespiarum
 fons conceptus mulieribus repræsentat: Item in
 Arcadia flumen Elatum. Custodit autem partum
 Linus fons in eadem Arcadia, abortusque fieri
 non patitur. E diuerso in Pyrrhea flumen, quod
 Aphrodisium vocatur, steriles facit. Lacus Al-
 phion vitiligines tollit. Varro autor est, Titium
 quandam Prætura functum, marmorei signi fa-
 ciem habuisse propter id vitium. Cydnus Ciliciz
 annis podagricis medetur, sicut apparet in epi-
 stola Cassij Parmensis ad M. Antonium. Contra
 aquarum culpa in Trœzene omnium pedes vitia
 sentiunt. Tungri ciuitas Galliz fontem habet in-
 signem, plurimis bullis stellantem, ferruginei sa-
 poris: quod ipsum non nisi in fine potus intelli-
 gitur. Purgat hic corpora: tertianas febres discu-
 tit, calculosumque vitia. Eadem aqua igne ad-
 moto turbida fit: ad postremum rubescit. Leuco-
 gri fontes inter Puteolos & Neapolim oculis &
 vulneribus medentur. Cicero in admirandis po-
 torum iudicariis tantum paludibus vngulas iument-
 orum indurari. Eudicus in Hestiazotide fontes
 duos tradit esse, Ceronem, ex quo bibentes oues
 nigras fieri: Melan, ex quo albas: ex vtroque au-
 tem varias. Theophrastus in Thuriis Crathim
 candorem facere, Sybarim nigritiam bobus ac
 pecori. Quin & homines sentire differentiam
 eam. Nam qui Sybarim bibant, nigriores esse, du-
 rioresque & crispo capillo: qui ex Crathide, can-
 didos mollioresque, ac porrecta coma. Item in
 Macedonia qui velint sibi candida nasci, ad
 Aliacmonem ducere: qui nigra aut fusca ad
 Axiom. * Idem omnia fusca quibusdam in lo-

cis tradit nasci, & fruges quoque, sicut in Messa-
 piis. At Lusis Arcadiæ quodam fonte mures ter-
 restres viuere & conuersari. Erythris Aleos am-
 nis pilos gignit in corporibus. In Bœotia ad Tro-
 phonium Deum iuxta flumen Otchomenon duo
 sunt fontes, quorum alter memoriã, alter obli-
 uionem affert, inde nominibus inuentis. In Cili-
 cia apud oppidum Cescum riuus fluit Nûs, ex
 quo bibentium subtiliores sensus fieri. M. Varro
 tradit. At in Cea insula fontem esse, quo hebetes
 fiant: Zamæ in Africa, quo canoræ voces. Vi-
 num tardio venire his qui ex Clitorio lacu bibe-
 rint. At Eudoxus & Theopompus inebriari fon-
 tibus iis quos diximus. Mutianus Andri è fonte
 Liberi patris, statis diebus septeniseius Dei vi-
 num fluere, si auferatur à conspectu templi, sapo-
 re in aquam transeunte, Polyclyrus explere olei
 vicem iuxta Solos Ciliciæ fontem. Theophra-
 stus hoc idem fieri in Aethiopia eiusdem virtu-
 tis fonte. Lycos, in Indiæ terris fontem esse, cu-
 jus aqua lucernæ ardeant. Idem Ecbatanis tradi-
 tur. Theopompus in Scotussa lacum esse dicit,
 qui vulneribus medetur. Iuba in Troglodytis la-
 cum, insanum malefica vi appellatum, ter die fie-
 ri amarum salumque, ac deinde dulcem, toties-
 que etiam noctu, scatentem albis serpentibus
 vicenûm cubitorum. Idem in Arabia fontem
 exilite tanta vi, vt nullum non pondus impa-
 etum respuat. Theophrastus Marsyæ fontem in
 Phrygia ad Celænarum oppidum saxa egerere.
 Non procul ab eo duo sunt fontes, Clæon &
 Gelon, ab effectu Græcorum nominum dicti, Cy-
 zici fons Cupidinis vocatur, ex quo potantes
 amorem deponere Mutianus credit. Cranone est
 fons calidus citra summum feruorem, qui in vi-

num additus, triduo calorem potionis custodit
 in vas. Sunt & Mattiaci in Germania fontes ca-
 lidi trans Rhenum, quorum hauustus triduo fer-
 uet. Circa margines verò pumicem faciunt aquae.
 Quòd si quis fide carere ex his aliqua arbitratur
 discat in nulla parte naturæ maiora esse miracu-
 la: quanquam inter initia operis abundè multa
 retulimus. Ctesias tradit Siden vocari stagnum
 in Indis, in quo nihil innatet, omnia mergantur.
 Cælius apud nos in Auerno ait etiam folia subsi-
 dere: Varro, aues, quæ aduolauerint, emori. Con-
 trà in Africæ lacu Apuscidamo omnia fluitant
 nihil mergitur: Item in Siciliae fonte Phinchia
 vt Apion tradit: & in Medorum lacu puteo
 Saturni. Fons Limyræ transire solet in loco vici-
 na, portendens aliquid: mirumque quòd cum
 piscibus transit. Responso ab his petunt inco-
 cibo, quem rapiunt annuentes: si verò euentus
 negent, caudis abigunt. Annis Olachas in Bithy-
 nia Briazum alluit (hoc est & templo & Deo
 nomen) cuius gurgite periuri norantur pari re-
 lut flammam vrentem. Et in Cantabria fontes
 Tamarici in augurio habentur. Tres sunt, oculo-
 nis pedibus distantes. In vnum alueum coeunt
 vasto amne. Singulis siccantur duodecies diebus,
 aliquando vicies, extra suspicionem vllam aquae
 cum sit vicinus illis fons sine intermissione lar-
 gus. Dirum est, non profluere eos aspicere volen-
 tibus: sicut proximè Lartio Licinio legato post
 Fræturam post septem dies accidit. In Iudæa
 riuus sabbatis omnibus siccatur. E diuerso mi-
 racula alia dira, Ctesias in Armenia scribit ef-
 se fontem, ex quo nigros pisces illico mortuos
 afferre in cibis: quod & circa Danubij exortibus
 audiui, donec veniatur ad fontem alueo apposi-
 tum.

ubi finitur id genus piscium. Ideoque ibi
 caput eius amnis intelligitur fama. Hoc idem &
 in Lydia in stagno nympharum tradunt. In Ar-
 cadia ad Pheneum aqua profluit è saxis, Styx ap-
 pellata, quæ illico necat, ut diximus. Sed esse pi-
 sces paruos in ea tradit Theophrastus, letales &
 mortuos, quod nõ in alio genere mortiferorum fon-
 tum. Necare aquas Theopompus & in Thracia
 apud Cychros dicit: Lycus in Leontinis tertio
 die, si quisquam biberit. Varro ad Soraeten in
 fonte cuius sit latitudo quatuor pedum: Sole ori-
 ente eum exundare feruenti similem, auésq; quæ
 gustauerint, iuxta mortuas iacere. Nanq; & hæc
 insidiosa conditio est, quòd quædam etiam blan-
 diuntur aspectu, ut ad Nonacrin Arcadiæ. Omni-
 no enim nulla deterrent qualitate. Hanc putant
 nimio frigore esse noxiam, utpote cum profluens
 ipsa lapideicat. Aliter circa Thessalica Tempe,
 quoniam visus omnibus terrori est: traduntque
 etiam æs ac ferrum erodi illa aqua. Profluit (ut
 indicauimus) breui spatio: mirumq;, siliqua syl-
 uestris amplecti radicibus fontem eum dicitur,
 semper florens purpura. Et quædam sui generis
 herba in labris fontis viret. In Macedonia, non
 procul Euripidis Poætæ sepulcro, duo riuus con-
 flunt: alter saluberrimi potus, alter mortiferi. In
 Perperenis fons est, qui quacunque rigat, lapi-
 deam facit terram: item calidæ aquæ in Eubœæ
 Delio. Nanque alluit riuus, saxa in altitudinem
 crescunt: In Eurymenis deiectæ coronæ in fon-
 tem, lapides fiunt. In Colossis flumen est, in quo
 lateres coniecti, lapides extrahuntur. In Scyretico
 metallo arbores quæcunq; flumine alluuntur, saxa
 fiunt cum ramis. Distillantes quoq; guttæ in lapides
 durefcunt in antris Coryciis: nam Miezæ in Mace-
 donia,

donia, etiam pendentes in ipsis cameris: at Coryco, cum decidere. In quibusdam spelun-
vtrouque modo columnasque faciunt, ut in Phos-
sia Chersonesi Rhodiorum in antro magno
etiam discolori aspectu. Et haec tenus contem-
simus exemplis.

*De qualitate aquarum, in salubritate
vel commoditate earum.*

Cap. III.

Quæritur inter Medicos, cuius generis aquæ
sint vtilissimæ. Stagnantes pigrasque me-
to damnant, vtiliores quæ profluunt existiman-
tes: cursu enim percussuque ipso extenuari atque
proficere. Eoque miror, cisternarum ab aliis
bus maximè probari. Sed hi rationem afferunt
quoniam leuissima sit imbrum aqua, ut quæ sus-
pire potuerit ac pendere in aere. Ideo & niues pro-
ferunt imbribus, niuibisque etiam glaciem, ut
lut ad infinitum coacta subtilitate. Leuissima
enim hæc esse, & glaciem multò leuiorem aquam
Horum sententiam refellere interest vitæ. In plu-
mis enim leuitas illa deprehendi aliter, quam
sensu, vix potest, nullo penè momento ponderis
aquis inter se distantibus. Nec leuitatis in plu-
aqua argumentum est subisse eam in celum
cum etiam lapides subire appareat, cadensque
inficiatur halitu terræ. Quò fit ut pluuie aqua
sordium inesse plurimum sentiatur, citissimeque
ideo calefiat aqua, pluuia. Niuem quidem gra-
ciemque subtilissimum elementi eius videri mi-
ror, apposito grandinum argumento, è quibus
pestilentissimum potum esse, conuenit. Neque verò
pauci inter ipsos è contrario ex gelu ac niuibus
insaluberrimos potus prædicant, quoniam

fit inde, quod tenuissimum fuerit. Minui
 liquorem omnem congelatione deprehenditur,
 & rore nimio scabiem fieri, pruina vredi-
 cognatis & niuis causis. Pluuias quidem
 celerrimè putrescere conuenit, minimè que-
 rare in nauigatione. Epigenes autem, aquam
 septies putrefacta purgata sit, perhibet am-
 non putrescere. Nam cisternas etiam Me-
 confitentur inutiles, aluo duritias facientes,
 quibusque: etiam limi non aliis inesse plus, aut
 malium quæ faciunt tædium, confitendum ha-
 bit. Nec statim amnium vtilissimas esse, sicuti
 torrentium vllius, lacusque plurimos salu-
 maximè. Quædam igitur & huius generis
 aliæ alibi. Parthorum reges ex Cho-
 & Euleo tantum bibunt: & eæ quamuis in-
 quinqua comitantur illos. Et horum placere
 non quia sint amnes, apparet, quoniam
 è Tigri nec Euphrate, nec è multis aliis bi-
 bunt. Limus aquarum vitium est: si tamen idem
 anguillis scateat, salubritatis indicium
 abetur: sicuti frigoris, tineas in fonte gigni. An-
 omnia autem damnantur amara, & quæ scro-
 statim implent: quod euenit Trœzene. Nam
 asaræ atque salmacidas in desertis Rubrum
 petentes, addita polenta, vtilis intra duas
 faciunt, ipsaque vescuntur polenta. Dam-
 in primis fontes, qui cœnum faciunt, qui-
 malum colorem bibentibus: refert & si vasa
 inficiunt, aut si legumina tardè percoquunt,
 quæ leniter terram relinquunt, decoctaque
 obducunt vasa crustis: Est etiamnum vi-
 non foetida modò, verùm omnino quic-
 respicientis, iucundum sit illud licet gra-
 & vt sæpe, ad viciniam lactis accedens.

Aquam

Aquam salubrem aëri quàm simillimam oportet. Vnus in toto orbe traditur fons aqua cundè olentis in Mesopotamia Caburæ. Fabulationem afferunt, quoniam eo Iuno perfusa. De cætero aquarum salubrium sapor odôrue lus esse debet. Quidam statera iudicant de salubritate, frustrante diligentia, quando perrari est, vt leuior sit aliqua. Certior subtilitas, inter res meliorem esse, quæ calefiat refrigereturque celerius. Quin exhaustam vasis ne manus deant, depositisque in humum tepescere manent. Ex quonam ergo genere maxime subtilis continget? Puteis nimirum, vt in oppidis constare video: sed his, quibus exercitatio ratio crebro haustu contingit, & illa tenui colante terra. Salubritati hæc satis sunt. Frigoris & opacitas necessaria, vtque cælum videant. per omnia obseruatio vna, eadem & ad perrariatem pertinet, vt illa vado exiliat vena, nec lateribus. Nam vt tactu gelida sit, etiam arte contingit, si etiam expressa in altum, aut è sublimi deiecta, verberatu corripiat aëra. In natando quidem spiritum continentibus frigidior sentitur eadem. Neronis principis inuentum est, decoquere aquam. vitròque demissam in niues refrigerare. Ita voluptas frigoris contingit sine vitio. Omnem vtique decoctam vtiliorem esse conuenit: item calefa tam magis refrigerari, subtilissimo inuento. Vitiosa aqua: remedium est, si decoquatur ad dimidias partes. Aqua frigida in iecta sistitur sanguis. Aëtus in balneis arceatur si quis ore teneat. Quæ sunt haustu frigidissima non perinde & tactu esse, alternante hoc bos multi familiari exemplo colligunt. Clarissima aquarum omnium in toto orbe, frigoris salubritate

que palma præconio urbis, Marcia est, inter
 aliqua Deum munere urbi tributa. Vocabatur
 quondam Aufeia, fons autem ipse Piconia.
 in ultimis montibus Pelignorum: transit
 Marsos & Fucinum lacum, Romam non dubie
 Mox specu mersa, in Tiburtina se aperit
 M. p. fornicibus structis perducta. Primus
 in urbem ducere auspiciatus est Anchus
 Marcus vnus è regibus. Postea Q. Marcius Rex
 Prætura. Rursusque restituit M. Agrippa. Idem
 virginem adduxit ab octauo lapidis diuerticu
 I. M. pass. Prænestina via. Iuxta est Hercula-
 nus riuus, quem refugiens Virginis nomen ob-
 noit. Horum amnium comparatione differen-
 supra dicta deprehenditur, cum quantum
 virgo tactu, tantum præstet Marcia haustu.
 quam viriusque iam pridem urbi perijt vo-
 pas, ambitione auaritiæque in villas ac subur-
 na decoquentibus publicam salutem. Non ab-
 sit, quærendi aquas iunxisse rationem. Repe-
 nitur in conuallibus maximè, & quodam con-
 ritatis cardine, aut montium radicibus. Multi
 penitentiales vbique partes aquosas existima-
 re. Qua in re varietatem naturæ aperuisse
 conueniat. In Hyrcanis montibus à meridia-
 late non pluit. Ideo syluigeri ab Aquil-
 nis tantum parte sunt. At Olympus, Ossa, Par-
 nassus, Apenninus, Alpes vndiq; vestiuntur, am-
 niusque perfunduntur. Aliqui ab Austro, sicut
 in cæta Albi montes. Nihil ergo in his perpetue
 obseruationis iudicabitur. Aquarum sunt notæ iun-
 ctæ aut harundo, aut herba, de qua dictum est: mul-
 timo alicui loco pectore incubans rana. Salix
 eni erratica, & alnus, aut vitex, aut edera spote
 proueniunt, & corruatione aquæ pluuiæ in locum
 humi

humiliorem è superioribus defluentis, augurium fallaci. Certior multò nebulosa exhalatio est, ante ortum Solis longius intuentibus: quod ex edificatione quorundam speculantur, prouti terram mento aringente. Est & peculiaris æstimatio peritis tantum nota, quam feruentissimo æstu sequuntur dieique horis ardentissimis, qualis ex quoque loco percussus splendeat. Nam si terra sitiente humidior est ille, indubitata spes promittitur. Sed tanta intentione oculorum opus est, ut indolentescant: quod fugientes ad alia experimenta deserunt, loco in altitudinem pedum quinque depresso, ollisque è figlino opere crudis, aut perunice pelui ærea cooperto, lucernaque ardente conmerata frondibus, dein terra. Si figlinum humidum ruptumue, aut in ære sudor, vel lucerna suo defectu olei restincta, aut etiam vellus lanæ didum reperitur, non dubiè promittunt aquam. Quidam & igne prius excoquant locum, efficaciore vasorum argumento. Terra verò ignis promittit candicantibus maculis, aut tota glauco coloris. In nigra enim scaturigines non ferè perennes. Figulari creta semper admittunt aquam. Nec amplius puteum fodiunt, coria terræ obtinentes, ut à nigra descendat ordo supra dictus. Aqua semper dulcis in argillosa terra, frigidior in topheo. Nanque & hic probatur. Dulces enim leuèsi que facit, & colando continet sordes. Sabulum exiles limosâsque promittit. Glarea incerta venas, sed boni saporis. Sabulum masculum & harena carbunculosa, certas stabilèsi que & faves bres. Rubra saxa optimas, speique certissimâ. Rubra montium saxosa, & silex, hoc amplius respondentes. Oportet autem fodientibus humidioribus assiduè respondere glebas, faciliusque ferramentis descendentibus.

descendere. De pressis puteis sulphurata vel aluminosa occurrentia putearios necant. Experimentum huius periculi est demissa ardēs lucetna si extinguatur. Tunc secundum puteum dextra ac sinistra fodiuntur æstuaria, quæ grauiorem illum halitum recipiant. Fit & sine his vitis alacritudine ipsa grauior aër, quem emendant aspiduo linteorum iactatu euentilando. Cùm ad aquam ventum est, sine harena opus surgit, ne riuus obstruantur. Quædam aquæ vere statim incipientē frigidiores sunt, quarum non in alto origo est: hybernis enim constant imbribus: quædam Canis ortu, sicut in Macedonia Pella verunque. Ante oppidum enim incipiente estate, frigida est palustris: dein maximo æstu in excellentibus oppidi riget. Hoc & in Chio euenit, simili ratione portus & oppidi. Athenis Enneacruenon nimbofa æstate frigidior est quàm puteus in Canis orto. At ille siccitatibus riget.

Aquarum subitò nascentium, aut desinentium ratio.

Cap. IIII.

Maximè autem putei circa Arcturum. Nam ipsa æstate deficiunt, omnésque quatrinduo subsidunt. Iam verò multi hyeme tota: vt circa Olympum, vere primùm aquis redeuntibus. In Sicilia quidè circa Messanam & Mylas hyeme in totum inarescunt fontes: æstate exundant, omnémque faciunt. Apolloniæ in Ponto fons iuxta mare æstate tantum superfluit, & maximè circa Canis ortum, parcius, si frigidior sit. Quædam terræ imbribus sicciores fiunt, vt in Narniensi agro: quod admirandis suis producit Marcus Cicero, siccitate lutum fieti dulcius, imbre puluerem. Omnis aqua hyeme dulcior, æstate autem minus, autumno mini-

*canis ortu

mè : minúsque per siccitates. Neque æqualis
 amnium plerunque gustus est, magna alvei dif-
 ferentia. Quippe tales sunt aquæ, qualis terra
 per quam fluunt, qualésque herbarum; quas
 lauant, succi. Ergo iidem amnes parte aliqua
 reperiuntur insalubres. Mutant saporem & in-
 fluentes riuí, vt Borysthenem, victique diluuntur.
 Aliqui verò & imbre mutantur. Ter accidit
 in Bosphoro, vt falsi deciderent, necaréntque
 frumenta. Toties & Nili rigua pluuiæ amara fe-
 cere magna pestilentia Aegypti. Nascuntur font-
 es decisi; plerunque syluis, quos arborum ali-
 menta consumebant: sicut in Hæmo obsidente
 Gallos Callandro, cùm valli gratia syluas cecidi-
 dissent. Plerunque verò damnosi torrentes cor-
 riuantur detracta collibus sylua, continere nim-
 bos ac digerere consueta. Et coli mouerique ter-
 ram, callúmque summæ cutis solui, aquarum
 interest. Proditur certè in Creta expugnato oppi-
 do quod vocabatur Arcadia, celsasse fontes, am-
 nésque qui in eo situ multi erant. Rursus concu-
 to post sex annos emeruisse, vti quæque cœpissent
 partes coli.

Observatio historica. Cap. V.

TERRÆ quoque motus profundunt, sorbentque
 aquas: sicut circa Pheneum Arcadiæ quibus
 quies accidisse constat. Sic & in Coryco monte
 annis erupit, posteaquàm cœptus est coli. Illa
 mutatio mira, vbi causa nulla euidentis apparet
 sicut in Magnesia calidas factas frigidas, aliis
 non mutato sapore. Et in Caria, vbi Neptuni tem-
 plum est, amnis qui fuerat antè dulcis, mutatus
 in salem est. Et illa miraculi plena, Arethusa
 Syracusis finium redolere per Olympia: verique
 simile, quoniam Alpheus in eam insulam sub-
 iit.

ima maria perneet. Rhodiorum fons in Chersoneso nono anno purgamenta egerit. Mutantur & colores aquarum: sicut Babyloniarum aestate rubras habet diebus x i. Et Borythenes æstatis temporibus cæruleus fertur, quam omnium aquarum tenuissimus: idèoque annans Hypani. In quo & illud mirabile, Auris flantibus superiorem Hypanim fieri. Sed temeritatis argumentum & aliud est, quòd nullum halitum nõ modò nebulam emittat. Qui volunt diligentes circa hoc videri, dicunt a quas gratiores post brumam fieri.

De aqua ducenda, & quomodo medicatis utendum: & quid profit navigatio, & medicina aqua marina.

Cap. VI.

Cacterùm à fonte duci fistilibus tubis utilissimum est, crassitudine binum digitorum, commissuris pyxidatis, ita ut superior intret, calice viua ex oleo leuigatis. Libramentum aque in centenos pedes sursum elici, minimum erit: si in cuniculo veniet, in binos actus: laminae esse debebunt, per quas surgere in sublime opus fuerit, è plumbo. Subit altitudinem exortus sui: longiore tractu veniet, subeat crebrò descendentque, ne libramenta pereant. Fistulas denum longitudinis esse legitimum est. Et si quatuor erunt, sexagena pondo pendere: si octonarium, centena: si denariae centena vicena, ac decem ad has porciones. * Denariae appellantur, cuius laminae latitudo antequàm curuetur digitorum decem est, dimidiòque eius quinarium. In omni anfractu collis quinarium fieri, vbi domus impetus, necessarium, est: item castella, prout res exiget. Homerum calidorum fontium

* Denariae appellantur

mentionem non fecisse demiror, cum alioquin lauari calida frequenter induceret: videlicet quia medicina tunc non erat hæc, quæ nunc aquarum perfugio vitur. Est autem utilis sulphurata neruis, aluminata paralyticis, aut simili morbo solutis Bituminata aut nitrosa, qualis Cutilia, utilis est bibendo atque purgationibus. Plerique in gloria ducunt, plurimis horis perpetuum calorem earum: quod est inimicissimum. namque paulò diutius, quàm balineis, uti oportet, ac postea frigida dulci, nec sine oleo discedentis: quod vulgus alienum arbitratur, idcirco non alibi corporibus magis obnoxiiis. Quippe & constantitate odoris capita replentur, & frigore instantur sudantia, reliqua corporum parte merita. Similis error quo quidam plurimo potu gloriatur. Vidique iam turgidos bibendo, in tantum annuli integerentur cute, cum reddi non possent hausta multitudo aquæ. Nec hoc ergo fieri conuenit sine crebro salis gustu. Utuntur & cœno fontium ipsorum vtiliter, sed ita, si illitum sole inarescat. Nec verò omnes quæ sint calidæ medicatas esse credendum, sicut in Egesta Sicilia, Larissa, Troade, Magnesia, Melo, Lipara. Nec decolor species æris argentiue (ut multi existimauere) medicaminum argumentum est, quando nihil eorum in Patauinis fontibus ne quidem differentia aliqua deprehenditur. Medendi modus idem & in marinis erit, quæ calefiunt ad neruorum dolores, ferruminant & fracturas ossaque contusa, Item corpora siccant, qua de caussa & frigido mari utuntur. Præterea est alius usus multiplex, principalis verò nauigandi phibitus affectis, ut diximus, aut sanguinem egerentibus: sicut proximè Anneum Gallionem fecit

post Consulatum meminimus . Neque enim Aegyptus propter se petitur, sed propter longinquitatem nauigandi . Quin & vomitiones ipsæ instabili volutatione commotæ plurimis morbis capitis, oculorum, pectoris, medentur, omnibusque, propter quæ elleborum bibitur. Aquam verò maris per se efficaciorē discutiendis tumoribus putant Medici, si illa decoquatur hordeacea farina, ad parotidas. Emplastris etiam, maximè albis, & malagmatis miscent. Prodest & infusa crebro ictu. Bibitur quoque, quamuis non sine iniuria stomachi, ad purganda corpora, bilémque atram, aut sanguinem concretum reddendum alterutra parte. Quidam & quartanaribus dedere eam bibendam, & in tenesimis articulis morbis asseruatam, & in hoc vetustate virus deponentem. Aliqui decoctam, omnes ex alto haustam, nullaque dulcium mistura corruptam, in quò vsu præcedere vomitum volunt. Tunc quoque acetum aut vinum aqua miscent. Qui parum dedere, raphanos supermandi ex nullo aceto iubent, vt ad vomitiones reuocent. Clysteribus quoque marinam infundunt tepidam. Testium quidem tumori fouendo non aliud præferunt. Item pernionum vitio ante huleria, simili modo pruritibus, psoris, & lichenû curationi. Lendes quoq; & tetra capitis animalia hac curantur: & liuentia reducit eadem ad colorem. In quibus curationibus post marinam aceto calido fouere plurimum prodest. Quin & ad ictus venenatos salutaris intelligitur, vt phalangiorum & scorpionum, & ptyade aspide repletis. Calida autem in his assumitur. Sufficit eadem cû aceto capitis doloribus. Tormina quoque & choleram calida infusa clysteribus sedat.

Difficilius perfrigescunt marina calefacti. Mamas fororientes præcordia maciémque corporis piscinæ maris corrigunt. Aurium graultatem capitis dolores, cum aceto feruentium vapor Rubiginem ferro marinæ celerrimæ exterunt. Pecorum quoque scabielem sanant, lanâsq; emolliunt. Nec ignoro, hæc mediterraneis superuacanea videri posse. Verùm & hoc cura prouidit, inuenta ratione qua sibi quisque aquam maris faceret. Illud in ea ratione mirum, si plus quam sextarius salis cum quatuor aquæ sextariis mergatur, vinci aquam, salémque non liquari. Cæterò sextarius salis cum quatuor aquæ sextariis salissimi maris vim & naturam implet. Morideratissimum autem putant, supra dictam aquam mensuram octonis cyathis salis temperari, quoniam niam ita & nervos calefaciat, & corpus non exasperet. Inueteratur, quod vocatur thalassimeli, æquis portionibus maris, mellis, imbris ex alto & ad hunc vsus aduehunt, fistilique vase & picato condunt. Prodest ad purgationes proximè sine stomachi vexatione, & sapore graui & odore. Hydromeli quoque ex imbre puro cum melle temperabatur quondam, quod darentur appetentibus vinum ægris, veluti innocenter re potu, damnatum iam multis annis iisdem vitis, quibus vinum, nec iisdem vtilitatibus. Quia sæpe nauigantes defectu aquæ dulcis laborant, hæc quoque subsidia demonstrabimus. Expansa circa nauim vellera madescunt accepro halitu maris, quibus humor dulcis exprimitur. Item demissæ reticulis in mari concavè cera pilæ, vel vasa inania obturata, dulces intra se colligunt humorem. Nam in terra marina aqua argilla percolata dulcescit. Luc.

ta hominum corpora & quadrupedum, natando in cuiuslibet generis aqua; facillime in artus redeunt. Est & in metu peregrinantium, vt tentent valetudinem aquæ ignotæ: hoc cauent & balineis egressi statim frigidam suspectâ hauitendo. Muscus, qui in aqua fuerit podagris illitus prodest: item oleo admisto, talorum dolori tumorique. Spuma aquæ affrictu verrucas tollit. Necnon harena litorum maris, præcipuè tenuis & solibus candens, in medicina est siccandis corporibus coopertis hydropicorum, aut dermatismos sentiētium. Et hæcenus de aquis: nunc de aquatilibus. Ordinem autem, vt in reliquis, à principalibus eorum, quæ sunt sal & spongia.

De generibus salis, & confecturis, & medicinis, & obseruationibus. Cap. VII.

SAL omnis aut fit, aut gignitur: vtrunque pluribus modis, sed causa gemina, coacto humore, aut siccato. Siccat in lacu Tarentino illius solibus, totumque stagnum in sale mabit, modicum alioquin, altitudine genua non excedens. Item in Sicilia in lacu, qui Cocanicus vocatur, & alio iuxta Gelam. Horum extremitates tantum inarescunt, sicut in Phrygia, Capadocia, Aspendi, vbi largius coquitur, & vltimæ ad medium lacum. Aliud etiam in eo mirabile, quod tantum noctu subuenit, quantum die auferas. Omnis est talis sal minutus, atque non gleba est. Aliud genus ex aquis maris sponte gignitur, spuma in extremis litoribus ac scopulis relicta. Hic omnis rore densatur, & est acrior qui in scopulis inuenitur. Sunt etiamnum naturales differentiarum tres. Namque in Bactris duo lacus vasti, alter ad Scythas versus, alter ad

Arios, sale æstuant: sicut ad Cittium in Cypro, &
 circa Memphin, extrahunt lacu, dein Sole sic-
 cant. Sed & summa fluminum densantur in sa-
 lem, amne reliquo veluti sub gelu fluente, &
 apud Caspias portas, quæ salis flumina appellan-
 tur. Item circa Mardos & Armenios. Præterea
 apud Bactros amnis Ochus & Oxus, ex apposi-
 titis montibus deferunt salis ramenta. Sunt & in
 Africa lacus, & quidem turbidi, salem ferentes.
 Ferunt quidem & calidi fontes, sicut Pagasæi.
 hætenus habent se genera ex aquis sponte pro-
 uenientia. Sunt & montes natiui salis, ut in Irdi-
 Oromenus, in quo lapicidinarum modo credi-
 tur renascens: maiusq; regum vestigal ex eo est
 quam ex auro atque margaritis. Effoditur & in
 terra, ut palam est, humore densato, in Cappado-
 cia. Ibi quidem cæditur specularium lapidum mo-
 do. Ponderus magnum glebis, quas micas vulgari-
 appellat. Carrhis Arabiæ oppido muros domos
 que massis salis faciunt, aqua ferruginantes. In-
 uenit & iuxta Pelusium Ptolemæus rex, cum ca-
 stra faceret. Quo exêplo postea inter Aegyptum
 & Arabiam, etiam squalentibus locis, cœprus est
 inueniri, detractis harenis: qualiter & per Africa
 sitientia vsque ad Hammonis oraculum. Is qui-
 dem crescens cum Luna noctibus. Nam Cyrenas
 citra tractus nobilitantur Hammoniaco, & ipse
 quia sub harenis inueniatur, appellaro. Similis
 est colore alumini, quod schiston vocant, Ion-
 gis glebis, neque perlucidis, ingratus sapore,
 sed medicinæ utilis. Probat quâ maxime per-
 spicuis, rectis scissuris. Insigne de eo proditum
 quod leuissimus intra specus suos, in lucem ver-
 uersam prolatus, vix credibili pondere ingraue-
 scat. Causa euidens, cuniculorum spiritu madid-

sic adiuuante molientes, vt adiuuant aque. Adul-
 teratur siculo, quem Cocanicum appellauimus,
 nec non & Cyprio mirè simili. In Hispania quo-
 que citeriore Egelaſtę cęditur, glebis penè tranſ-
 lucentibus, cui iam pridem palma à plerifq; Me-
 dicis inter omnia falis genera perhibetur. Om-
 nis locus in quo reperitur fal, ſterilis eſt, nihilq;
 gignit: & in totum ſponte naſcens inter hæc eſt.
 Falitij varia genera. Vulgaris plurimúſque in
 ſalinis, mari aduſo, non ſine aque dulcis riguis,
 ſed imbre maximè iuuante, ac ſuper omnia Sole
 multo, non aliter inareſcens. Africa circa Vti-
 cam conſtruit acruos falis ad collium ſpeciem:
 qui vbi ſolè Lunaque induruere, nullo humore
 liqueſcunt, víxque etiam ferro cęduntur. Fit ta-
 men & in Creta ſine riguis, in ſalinas mare in-
 fundentibus: & circa Aegyptum, ipſo mari in-
 ſuente in ſolum (vt credo) Nilo ſuccoſum. Fit
 & è puteis in ſalinas ingeſtis. Prima denſatio
 in Babilone in bitumen liquidum cogitur, oleo ſi-
 mile, quo & in lucernis vtuntur. hoc detracto
 ſubreſt fal. Er in Cappadocia è puteis ac fonte
 aquam in ſalinas ingerunt. In Chaonia exco-
 quant aquam ex fonte, refrigerandóque ſalem
 faciunt inertem, nec candidum. Gallię, Ger-
 manięque ardentibus lignis aquam falſam in-
 ſuunt. Hispanię quadã ſui parte è puteis hau-
 ſunt, muriam appellant: & illi quidem etiam li-
 gnum referre arbitrantur. Quercus optima, vt
 quę per ſe cinere ſyncero vim falis reddat: ali-
 bi corylus laudatur: ita inuſo liquore falſo, car-
 bo etiam in ſalem vertitur. Quicunq; ligno con-
 ſuſo, niget eſt. Apud Theophráſtũ inuenio, Im-
 bios harúdinis & iunci cineré decoquere aqua
 ſolitos, donec exiguum ſuper eſſet humoris. Quin

& è muria sulfamétorū recoquitur, iterūmq; con-
 sumpto liquore ad naturā suā redit: vulgo è ma-
 nis iucundissimus. Marinorū maximè laudatur
 Cyprius à Salamine; at è stagnis Tarentinus, ac
 Phrygius, qui Tattæus vocatur. Hi duo oculis
 vtilis: A Cappadocia verò qui in laterculi: affe-
 tur, cutis nitorè dicitur facere. Magis tamen ex-
 tendit is, quem Cittièū appellauimus. Itaq; à par-
 tu ventrem eo cum melanthio illiniunt. Salisti-
 mus sal siccissimus: suauissimus omnium Taren-
 tinus, atque candidissimus. & de cætero fragilis
 qui maximè candidus. Pluuia dulcescit omnib;
 Suauiore tamen rores faciunt: sed copiosum
 Aquilonis flatus. Austro non nascitur. Flos salis
 non fit, nisi Aquilonibus. In igne nec crepitat
 nec exilit Tragaxæus, neque Acanthius ab oppi-
 do appellatus: nec vilius spuma, aut ramentum
 aut tenuis. Agrigentinus igniū patiens, ex aqua
 exilit. Sunt & colorum differentia. Ruber Men-
 phi, ruffus est circa Oxum. Centuripis purpureus
 Circa Gelam in eadem Sicilia tanti splendore
 vt imaginè recipiat. In Cappadocia croceus ef-
 foditur, translucidus & odoratissimus. Ad medi-
 cine vsus, antiqui Tarentinum maximè lau-
 dabant. Ab hoc quencunque è marinis, ex eo ge-
 nere spumeum præcipuè. Iumentorum verò
 boum oculis, Tragaxæum & Bæticum. Ad opif-
 nium & cibum vtilior, quisquis facile liquefit
 item humidior, minorem enim amaritudinem
 habent, vt Atticus & Euboicus. Seruandis car-
 nibus aptior acer & siccus, vt Megaricus. Con-
 ditur etiam odoribus additis, & pulmentarij vi-
 cem implet, excitans auiditatem, inuitansque à
 omnibus cibus, ita vt sit peculiaris ex eo intell-
 ctus inter innumera condimenta. Ita est in ma-
 deo

dendo quæsitus gario. Quin & pecudes armentaq;
 & iumenta sale maximè sollicitantur ad pastum
 multo largiore lacte, multoq; gratiore etiam in
 caseo dote. Ergo hercule vita humanior sine sa-
 le nequit degere: adeoq; necessarium elementum
 est, vt transferir intellectus ad voluptates animi
 quoq;. Nã ita sales appellatur: omnisq; vitæ lepos
 & summa hilaritas, laborumq; requies non alio
 magis vocabulo cõstat. Honoribus etiã militiq;
 interponitur, salariis inde dictis, magna apud
 antiquos autoritate, sicut apparet ex nomine Sa-
 lariæ viæ, quoniã illa sal in Sabinos portari con-
 fuerat. Ancus Marcius Rex, salis modia sex
 millia in congiario dedit populo, & salinas pri-
 mus instituit. Varro etiam pulmentarij vice vsos
 veteres, autor est: esitasse enim salem cum pa-
 ne & caseo, vt prouerbio apparet. Maximè ta-
 men in sacris intelligitur autoritas, quando nul-
 la conficiuntur sine mola salsa. Salinarum syn-
 ceritas summam fecit suam differentiam qua-
 dam fauilla salis, quæ leuissima ex eo est & can-
 didissima: appellatur & flos salis, in totum di-
 uersa res, humidiorisque naturæ, & crocei co-
 loris, aut rufi, veluti rubigo salis: odore quo-
 que ingrato ceu gari, dissentiens à sale non mo-
 do à sputa. Aegyptus inuenit, videturque Ni-
 lo deferri. Et fontibus tamen quibusdam inna-
 tat. Optimum ex eo, quod olei quandam pingui-
 tudinem reddit. Est enim etiam in sale pingui-
 tudo, quod miremur. Adulteratur autem tingi-
 turque rubrica, aut plerunque testa trita: qui fu-
 cus aqua deprehenditur, diluente factitium co-
 lorem, cum verus ille non nisi oleo resoluatur, &
 vnguentarij propter colorem eo maximè vtan-
 tur. Canitia in vasis summa est: media verò pars
 humid

humidior, vt diximus. Floris natura aspera, ex-
 calfactoria, stomacho inutilis. Sudorem cie-
 aluum soluit in vino & aqua, acopicis & sme-
 gmaticis utilis. Detrahit & ex palpebris pilos
 efficacissimè. Faeces inæ concutiuntur, vt color
 croci redeat. Præter hæc etiamnum appellatur
 in salinis salfugo, ab aliis salilago, tota liquida,
 marina aqua salior, vi distans. Aliud etiamnum
 liquoris exquisiti genus, quod garon vocauerunt
 intestinis piscium cæterisque quæ abiicienda
 essent, sale maceratis, vt sit illa putrescentium
 sanies. Hoc olim conficiebatur ex pisce, quem
 Græci garon vocabant. Capite eius vsto, suffrago
 extrahi secundas morantes.

De scombro pisce, & muria, & alece.

Cap. VIII.

NVnc è scombro pisce laudatissimum in Car-
 thaginis Spartaniæ cetariis: sociorum id ap-
 pellatur, singulis millibus nummum permutan-
 tibus congios penè binos. Nec liquor vllus penè
 præter vnguenta maiore in pretio esse cœpit, no-
 bilitatis etiam gentibus. Sombros quidem, &
 Mauritania, Bæticæque, & Carteia ex Oceano
 intrantes capiunt, ad nihil aliud vtilis. Laudan-
 tur & Clazomenæ garo, Pompeiique & Leptis, si-
 cut muria Antipolis ac Thurij, iam verò & Dal-
 matia. Vitium huius est alex, imperfecta nec co-
 lata sæx. Cœpit tamen & priuatim ex inutili pi-
 sciculo, minimòq; confici. Apuam nostri aphyca
 Græci vocant, quoniam is pisciculus è pluuia na-
 scitur. Eoroiulienses piscem ex quo faciunt, lu-
 pupum appellant. Transit deinde in luxuriam, cre-
 ueruntque genera ad infinitum: sicuti garum
 ad colorem mulsi veteris, adeoque dilutam sua
 uitatem, vt bibi possit. Aliud verò ad castimo-
 niam

marum superstitionem, etiam sacris Iudæis dica-
 tum, quod * sit è piscibus squama carentibus. Sic * sic
 peruenit ad ostreas, echinos, vrticas, cam-
 maros, nullorum iocinera. Innumerisque gene-
 ribus ad saporem gulæ cœpit sal tabescere. Hæc
 obiter indicata sint desideriis vitæ, & ipsa tamen
 nonnulli vsus in medendo. Nanque & alece sca-
 pes pecoris sanatur, infusa per cutem incisam:
 & contra canis morsus draconisque marini pro-
 deest. In linteolis autem conceptis imponitur. Et
 garo ambusta recentia sanantur, si quis infundat
 ac non nomet garum. Contra canum quoque
 morsus prodest, maximè que crocodili, & hulce-
 ribus quæ serpunt, aut sordidis. Oris quoque &
 mirium hulceribus aut doloribus mirificè pro-
 deest. Muria quoque, siue illa salugo, spissat, mor-
 det, extenuat, siccatur. Dy sentericis utilis est, etiam
 nomè intestina corripit. Ischiadicis, cœliacis
 teribus infunditur. Fotu quoque apud mediter-
 raneos aquæ marinæ vicem pensat.

De natura salis, & eius medicinis.

Cap. I X.

Salis natura est per se ignea, & inimica igni-
 bus, fugiens eos, omnia erodens. Corpora ve-
 re astringens, siccans, alligans: defuncta etiam
 putrescendo vendicans, vt durent ita per secu-
 ra. In medendo verò mordens, adurens, repur-
 gans, extenuans, dissoluens. Stomacho tantum
 utilis, præterquam ad excitandam auiditatem.
 aduersus serpentium morsus cum origano, mel-
 lyssopo. Contra cerasten cum origano, aut
 cedria, aut pice, aut melle. Auxiliatur contra sco-
 lopendras ex aceto potus: aduersus scorpionum
 morsus cum quarta parte lini seminis, ex oleo vel
 aceto illitus: aduersus crabrones verò vel vespas,
 simil

similiâque, ex aceto. Ad heterocraneas, capitâsq;
 hulcera, & pustulas, papulâsue, & incipientes
 verrucas, cum seuo vitulino: item oculorum re-
 mediis, & ad excrescentes ibi carnes totiûsq;
 corporis pterygia: sed in oculis peculiariter: ob
 id collyriis emplastrisque additur. Ad hæc ma-
 ximè probatur Tartæus, aut Caunites. Ex ictu ve-
 rò suffusis cruore oculis sugillatisque, cum myr-
 rha pari pondere ac melle, aut cum hyssopo ex
 aqua calida, utque foueantur balsugine. Ad hæc
 Hispaniensis eligitur, contrâq; suffusiones ocu-
 lorum cum lacte in coticulis teritur. Priuatis
 sugillationibus in linteolo inuolutus, crebròque
 ex aqua feruenti impositus. Hulceribus oris ma-
 nantibus in linteolo concepto. Gingiuarum in-
 moti infricatus. Et contra scabritiem linguæ
 * fractus comminutûsq;. Aiunt dentes non ero-
 di neque putrescere, si quis quotidie manè ieiun-
 nus salem cõtineat sub lingua, donec liquefacte.
 Lepras idem & furunculos, & lichenas, & psora-
 emendat cum passa vicia exempto eius ligno, &
 seuo bubulo atque origano ac fermento vel pa-
 ne, maximè Thebaicus. Hic & ad pruritus eligi-
 tur. Tonsillis & vuis cum melle prodest. Quicunq;
 que ad anginas, hoc amplius cum oleo & aceto
 eodem tempore extrâ faucibus illitus cum pic-
 liquida. Emollit & aluum in vino mistus. Idem
 noxia, & tinearum genera pellit in vino potus.
 Aestus balnearum conualescentes, ut tolerari
 possint, linguæ subditus præstat. Nervorum do-
 lorem, maximè vsurpanda obseruatione circa
 humeros & renes, in saccis aqua feruenti cre-
 brò madefactus leuat. Colum torminâque & co-
 xarum dolores potus, & in iisdem saccis im-
 situs candens. Podagras cum farina ex melle &
 oleo

* frictus

oleo tritus, ibi maximè obseruanda vsurpatione, qua quidem totis corporibus nihil esse vtilius sale & sole dicunt. Itaque cornea videmus corpora piscatorum. Sed hoc præcipuum dicitur in podagris. Tollit & clauos pedum: item perniciiones. Ambustis ex oleo imponitur, aut comanducatus, pustulasque reprimat. Ignibus verò acris hulceribusque quæ serpunt, ex aceto aut hyssopo. Carcinomatis cum vua taminia. Phagedænis hulcerum, tritus cum farina hordei, superimposito lineteolo madente vino. Morbo regio laborantes, donec sudent ad ignem, contra pruritus quos sentiunt, ex oleo & aceto infricatus iuuat: & fatigatos ex oleo. Multi & hydropicos sale curauere, feruorésque febrium cum oleo perunxere, & tussim veterem linctu eius distillere: Clysteribus infudere ischiadicis. Hulceribus excrecentibus vel putrescentibus imponere. Crocodilorum motibus ex aceto in lineteolis, ita vt batuerentur antehac hulcera. Bibitur & contra opium ex aceto mulso. Luxatis imponitur cum farina & melle: item extuberationibus. Dentium dolori cum aceto & fotu, & illius cum resina prodest. Ad omnia autem spuma salis iucundior vtiliorque. Sed quicumque salis scopis additur ad excastrationes: item smegmaticis ad extendendam cutem læuandamque. Pedum quoque scabiem & boum illitus tollit. Datique lingendus: & oculis iumentorum inspuitur. Hæc & de sale dicta sint.

*De nitri generibus & confecturis, & medicinis,
& obseruationibus. Cap. X.*

Non est differenda & nitri natura, non multum à sale distans, & eo diligentius dicenda,

da, quia palam est & Medicos qui de eo scrip-
 re, ignorasse naturam, nec quenquam Theophras-
 to diligentius tradidisse. Exiguum fit apud
 Thracios, canescentibus siccitate conuallibus, quos
 vocant halmirhaga. Minus etiam in Thracia
 iuxta Philippos, fordidum terra, quod appellatur
 agrum. Nam quercu cremata nunquam multum
 factitatum est, & iam pridem in totum omis-
 sum. Aquæ verò nitrosæ pluribus locis reperiuntur
 sed sine viribus densandi. Optimum copiosum
 que in Clytis Macedonia, quod vocant chalcidicum,
 stricum, candidum, purumque, proximum
 Lacus est nitrosus, exiliente è medio dulci fontis
 titulo. Ibi fit nitrum circa Canis ortum nouem
 diebus, totidemque cessat, ac rursus innatatum
 deinde cessat. Quo apparet, soli naturam esse
 quæ gignat, quoniam compertum est, nec Sole
 proficere quicquam, cum cesset, nec imbres. Miru-
 rum est & illud, scatebra fonticuli semper em-
 cante, lacum nec augeri, nec effluere. Iis autem
 diebus, quibus gignitur, si fuere imbres, salis
 nitrum faciunt, Aquilones deterius, quia valde
 dius commouent limum. Et hoc quidem natura
 tur. In Aegypto autem conficitur multo abundan-
 dantius, sed deterius. Nam fuscum lapidosum
 est. Fit penè eodem modo, quo sal, nisi quod
 linis mare infundunt, Nilum autem nitrariis. Ex-
 cedente Nilo siccantur, decedente madent. In
 co nitri xl diebus continuis, non (vt in Macedonia)
 statis. Si etiam imbres affuerint, minus
 flumine addunt: statimque vt densari est ceptum
 rapitur ne resoluatur in nitrariis. Sic quoque
 olei natura interuenit, ad scabiem animalium
 utilis. Ipsum autem conditum in aceruis dura
 Mirum in lacu Ascanio, & quibusdam ceteris
 Chalcidicis

Chalcida fontibus, summas aquas dulces esse
 rarique, inferiores nitrosas. In nitro optimum,
 quod tenuissimum, & ideo spuma melior. Ad
 liqua tamen sordidum, tanquam ad inficien-
 as purpuras tincturasque omnes. Magnus & ni-
 trus usus, qui dicitur suo loco. Nitritum egregie
 Aegyptiis. Nam circa Naucratum & Memphim
 nitrum solebant esse, circa Memphin deteriores.
 & lapidescit ibi in aceruis: multique sunt
 muli ea de causa saxei. Faciunt ex his vasa:
 non frequenter liquatum cum sulphure co-
 nentes in carbonibus. Ad ea quoque, quae inue-
 niri volunt, illo nitro vtuntur. Sunt ibi nitra-
 ta, in quibus & rufum exit à colore terræ. Spu-
 mam nitri, quae maximè laudatur, antiqui nega-
 bant fieri, nisi cum ros cecidisset, prægnantibus
 carlis, sed nondum parientibus. Itaque non
 ei incitatis, etiam si caderet. Alij operimento
 fermento gigni existimauere. Proxima aras
 medicorum aphronitrum tradidit in Asia colli-
 in speluncis mobilibus distillans. Specus eos
 Lycas vocant: dein siccant Sole. Optimum pu-
 nt Lydium. Probatio, vt sit minimè pondero-
 sum, & maximè friabile, colore penè purpureo.
 hoc in pastillis affertur. Aegyptium in vasis pi-
 nis, ne liquecat. Vasa quoque ea Sole inarescen-
 te perficiuntur. Nitri probatio, vt sit tenuissimum
 quam maximè spongiosum fistulosumque.
 adulteratur in Aegypto calce: deprehenditur gu-
 stus. Sincerum enim facile resoluitur: adulteratum
 non. Calce aspersum reddit odorem vehemen-
 tem. Vritur in testa opertum ne exaltet: alias igni
 non exilit nitrum: nihilque gignit aut alit, cum
 in salinis herbæ gignantur, & in mari tot ani-
 malia, tantum algæ. Sed maiorem esse acrimo-

niam nitro apparet, non hoc tantum argumen-
 to, sed in illo, quod nitrariae calceamenta proci-
 nus consumunt, alias salubres, oculorumque cla-
 ritatis utiles. In nitrariis non lippiunt. Hulcera
 allata eò celerrimè sanantur: ibi facta, tardè
 Cier & sudorem cum oleo perunctis, corpusque
 emollit. In pane salis vice vtuntur Chalastræ
 ad raphanos Aegyptio: teneriores eos factæ
 sed opsonia alba & deteriora, olera viridiora. In
 medicina autè calfacit, extenuat, mordet, spissat
 siccatur, exulcerat. Utile his, quæ euocanda sunt
 aut discutienda, & lenius mordenda atque exte-
 nuanda, sicut in papulis pustulisque. Quidam
 hoc usu accensum vino austero restinguunt, at-
 que ita trito in balineis vtuntur sine oleo. Sudo-
 res nimios inhibet cum arida iride adiecta oleo
 viridi. Extenuat & cicatrices oculorum & scab-
 ritias genarum cum fico illitum, aut decoctum
 in passo ad dimidias partes: item contra argen-
 ma oculorum. Ungues decoctum cum passo in
 mali Punici calice adiuuat nitrum: claritatem
 visus cum melle inunctum. Prodest dentium do-
 lori ex vino, si cum pipere colluantur: item cum
 porro decoctum. Nigrescentes dentes crematæ
 dentifricio ad colorem reducit. Capitis anima-
 lia, & fendes necat, cum samia terra illitum ex
 oleo. Auribus purulentis vino liquatum infundit-
 tur. Sordes eiusdem partis erodit ex aceto. Sordi-
 nis & tinnitus discutit siccum additum. Viriligi-
 nes albas cum Cimolia creta, æquo pondere ex
 aceto, in Sole illitum emendat. Furunculos ad
 mistum resinæ extrahit, aut cum vua alba passo
 nucleis eius simul tritis. Testium inflammatio-
 ni occurrit: item eruptionibus pituitæ in corpore
 cum axungia. Contraque canis morsus
 addit

addita & resina, initiis cum aceto illinitur. Sic &
 serpentium moribus, phagedænis, & hulceribus
 quæ serpunt, aut putrescunt, cum calce ex ace-
 to. Hydropicis cum fico tusum datur illiniturq;
 Discutit & tormina, si decoctum bibatur ponde-
 re drachmæ cum ruta, vel anetho, vel cumino.
 Reficit lassitudines cum oleo ex aceto peruncto-
 rum. Et contra algores horroresque prodest, ma-
 nibus pedibusque confricatis cum oleo. Com-
 primit & pruritus suffusorum felle, maximè cum
 aceto datum. Succurrit & venenis fungorum ex
 posca potum: aut si buprestis pasta sit, ex aqua:
 vomitionesque euocat. His qui sanguinem tau-
 ribiberiunt, cum lasere datur. In facie quoque
 exulcerationes sanat cum melle & lacte bubu-
 lo. Ambustis tostum, donec nigrescat, tritumque
 illinitur. Infunditur ventris & renum doloribus,
 aut rigori corporum, neruorumque doloribus.
 Paralyti in lingua cum pane imponitur. Suspi-
 ciosis in prisana sumitur. Tussim veterem sanat,
 si ore misto galbano, resinæ terebinthinæ, pari
 pondere omnium, ita vt fabæ magnitudo deuo-
 letur. Coquitur, dilutumq; postea cum pice liqui-
 da sorbendum in angina datur. Flos eius cum
 oleo cyprino articulorum doloribus in Sole iu-
 cundus est. Regium quoque morbum in vino ex-
 terminat potum. Et inflationes discutit, sangui-
 nis profluuium è naribus sistit ex feruenti aqua
 vapore naribus raptò. Pruriginem alumine per-
 misto tollit: alarum virus ex aqua quotidiano
 som. Hulcera ex pituita nata cera permistum:
 quo genere neruis quoque prodest. Cœliacis in-
 funditur. Perungi ante accessiones frigidæ nitro-
 & oleo multi præcepere. Sic & aduersus lepras,
 lentiginis. Podagricis in balineis vti solio nitri.

prodest, athrophis, opisthotonis, tetanis. Sal
trum sulphuri concoctum in lapidem vertitur.

De spongiarum natura. Cap. XI.

Spongiarum genera diximus in naturis aqua-
stilium marinarum. Quidam eas ita distin-
guunt. Alias ex his mares existimauere, tenui si-
stula spissioresque, perforbentes, & quæ tingun-
tur in delictis, aliquando & purpura: alias formi-
nas, maioribus fistulis ac perpetuis. E maribus
duriores alias, quas appellant tragos, tenuissimis
fistulis atque densissimis. Candidæ cura fiunt: &
mollissimis recentes per æstatem tinguntur salis spu-
ma, ad lunam & pruinas sternuntur inuersæ, hoc
est, qua parte adhaere, vt candorem bibant. Ani-
mal esse docuimus, etiam cruore inhaerente. Ali-
qui narrant & auditu regi eas, contrahisque ad-
sonum, exprimentes abundantiam humoris, nec
auelli petris posse, ideo abscindi ac saniem emi-
tere. Quin & eas quæ ab Aquilone sint genitæ,
preferunt cæteris. Nec vsquam diutius durare
spiritum Medici affirmant. Sic & prodesse cor-
poribus, quia nostro suum misceant, & ideo ma-
gis recentes magisque humidas: sed minus in ca-
lida aqua minusque vinctas, aut vinctis corpori-
bus impositas: & spissas minus adhaerescere. Mol-
lissimum genus earum penicilli, oculorum tu-
mores leuant ex mulso impositi. Idem abster-
genda lippitudini utilissimi: eosque tenuissimos
& mollissimos esse oportet. Imponuntur spongiæ
ipsæ epiphoris ex pusca: ex aceto calido ad ca-
pitis dolores. De cætero recentes discutunt, mol-
liunt, mitigant. Veteres conglutinant vuluera.
Vtus earum ad abstergenda, fouenda, operienda,
& fouendum aliud imponatur. Hulcera quoque
hum

humida & senilia imposita siccant: fracturae & vulnera spongiis vtilissimè fouentur. Sanguis rapitur in secando, vt curatio perspicui possit. Et ipsæ vulnerum inflammationibus imponuntur, nunc sicca, nunc ex aceto inspersa, nunc è vino, nunc ex aqua frigida. Ex aqua verò cælesti imposita, cetera recentia non patiuntur intumescere. Imponuntur & integris partibus, sed fluctuatione occulta laborantibus, quæ discutienda sit, & iis quæ apostemata vocant, melle decocto peruntur. Item articulis aliàs aceto salso madidæ, aliàs posca. Si ferueat impetus, ex aqua. Eadem & callo salsa madidæ: at contra scorpionum icus ex aceto. In vulnerum curatione & succidæ laque vicem implent, nunc ex vino & oleo, nunc ex eadem. Differentia hæc, quod lanæ emolliunt, spongiæ coercunt, rapiuntque vitia huiusmodi. Circunligantur & hydropicis sicca, vel ex aqua tepida poscaue, vtcunque blandioribus opus est, opeririue aut siccare cutem. Imponuntur & his morbis, quos vaporari oporteat, feruenti aqua perfusa, expressaque inter duas tabulas. Sic imposita stomacho profunt, & in feбри contra nimios ardores. Sed spleneticis è posca, ignibus sacris ex aceto, efficaciores quàm aliud. Imponi oportet sic, vt sanas quoque partes spatiosè operiant. Sanguinis profluuium sistunt ex aceto, aut frigida. Liuorem ab icu recentem, ex aqua salsa calida sæpius mutata tollunt, testium tumorem dolorèmq; ex posca. Ad canum morsus vtiliter concisa imponuntur, ex aceto, aut frigida, aut melle, abundè subinde humectandæ. Africanæ cinis cum porri sectiui succo, sanguinem reuelatibus haustu salis ex frigida prodest. Idem cinis vel cum oleo vel aceto fronti illitus, tertia-

nas tollit. Priuatim Africanæ ex posca tumores
 discutunt. Omnium autem cinis cum pice cre-
 matarum, sanguinem sistit vulnerum. Aliqui ra-
 ras tantum, ad hoc cum pice vrunt. Et oculorum
 causa comburuntur in cruda olla figulini opo-
 ris, plurimum proficiente eo cinere contra sca-
 brities genarum, excrescentesque carnes, & quic-
 quid opus sit ibi desstringere, spissare, exsiccare. Vt
 hinc in eo vsu lauare cinerem. Præstant & strig-
 lum vicem hincolorumque affectis corporibus.
 Er contra Solem aptè protegunt capita. Medicis
 incertis ad duo nomina eas redegere. Africanas
 quarum firmiter sit robur: Rhodiacasque, ad se-
 uendum molliores. Nunc autem mollissimæ cin-
 ea muros Antiphelli vrbis reperiuntur. Trogas

autor est, circa Lyciam penicillos mollis-

simos nasci in alto, vnde ablatae sint
 spongiæ. Polybius super agrum
 suspensos quietiores fa-

cere noctes. Nunc
 reuertemur ad
 marina ani-
 malia &
 aquati-
 lia.

*

C. P L I N I I
S E C V N D I N A .

T V R A L I S H I -
S T O R I Æ

L I B E R X X X I I .

P R O O E M I V M .

Medicinæ ex aquatilibus.

VENTVM est ad summa naturæ
exemplorūque, per rerum ordi-
nem, & ipsum sua sponte occurrit
immensum potentia occultæ do-
cumentum, vt prorsus nec aliud
vltà quæri debeat, nec par aut si-
militudine possit inueniri, ipsa se vincēte natura, & qui-
bus numerosis modis. Quid enim violentius mari
turbis, & turbinibus & procellis? quo maiore ho-
minū ingenio in vlla sui parte adiuta est, quàm
velis remisque? Addatur his & reciproci ætus
inarrabilis vis, versūmq; totū mare in flumen.

*De echemeide pisce, & mirabili eius proprietate, &
torpedine, & marino lepore, & mirabilia*

Rubri maris. Cap. I.

Tamen omnia hæc pariterque eodem impel-
lentia, vnus ac patuus admodum pisciculus,
echemeidis appellatus, in se tenet. Ruant venti li-
cet, & sauiant procellæ, imperat futuri, vi-
tesque tantas compescit, & cogit stare nauigia:

quod non vincula vlla, non anchoræ ponderæ irreuocabilia factæ. Infrænatus impetus, & domatæ mundi rabiem nullo suo labore, non retinendo, aut alio modo, quàm adhaerendo. Hæc tantilla est satis contra tot impetus, vt veteri ire nauigia. Sed armatæ classes imponunt sibi turrium propugnacula, vt in mari quoque pugnetur velut è muris. Heu vanitas humana, cum rostra illi aræ ferròque ad ictus armata, semipedalis inhaerere possit, ac tenere deuincta pisciculus: Ferunt Actiaco Marte tenuisse prætoriam nauim Antonij, properantis circumire & exhortari suos, nec transiret in aliam. Ideoque Cæsariana clas- sis impetu maiore protinus venit. Tenuit & nostræ memoria Caij principis ab Astura Antium remigantis: vt res est etiam auspicalis pisciculus. Siquidem nouissimè tum in vrbe reuersus de- le Imperator, suis telis confossus est. Nec longè fuit illius mortæ admiratio, statim causa intelle- cta, cum è tota classe quinqueremis sola non proficeret, exilientibus protinus qui id quæ- rent circa nauim, inuenere adhaerentem gubernaculo, ostenderuntque Caio, indignanti hoc fuisse quod se reuocaret, quadringentorum uniusque remigum obsequio contra se intercederet. Con- stabat peculiariter miratum quomodo adhae-rens tenuisset, nec idem polleret in nauigium re- ceptus. Qui tunc posteaque videre, cum limac- magnæ similem esse dicunt. Nos plurimum opi- niones posuimus in natura aquatilium, cum de- eo diceremus. Nec dubitamus idem valere om- nia genera, cum celebri & consecrato etiam exemplo apud Gnidiam Venerem conchas quo- que eiusdem potentia credi necesse sit. E nostris quidam Latinis remoram appellauere eum. Mi- rumque

rumque, è Græcis alij lubricos partus atque pro-
 cidentes contineri ad maturitatem alligato eo
 (ut diximus) prodiderunt : alij sale adseruatum
 ad alligatumque grauidis partus soluere, ob id
 alio nomine odinolyontem appellari. Quocun-
 que modo ista se habeant, quis ab hoc tenendi
 nauigia exemplo de vlla potentia naturæ atque
 effectu, in remediis sponte nascentium rerum du-
 bitet? Quin & sine hoc exemplo per se satis esset
 ex eodem mari torpedo : etiam procul & è lon-
 gino, vel si hasta virgæue attingatur, quamuis
 prævalidos lacertos torpescere, quamlibet ad-
 cursum veloces alligari pedes. Quòd si necesse
 habemus fateri hoc exemplo esse vim aliquam,
 quæ odore tantum & quadam aura sui corporis
 afficiat membra, quid non de remediorum om-
 nium momentis sperandum est? Non sunt minus
 mira, quæ de lepore marino traduntur. Venenum
 est aliis in potu, aut in cibo datus, aliis etiam vi-
 sis. Siquidem grauidæ si omnino aspexerint, fœ-
 minam ex eo genere durtaxat, statim nausea &
 redundatione stomachi vitium fatentur, ac de-
 inde abortum faciunt. Remedio est mas, ob id in-
 duratus sale, vt in brachialibus habeant. Eadem
 res in mari & tactu quidem nocet. Vescitur eo
 tantum animalium, vt non intereat, mul-
 tus piscis : tenerescit tantum, & ingratiore vilior-
 que fit. Homines quibus impactus est, piscem
 olent, hoc primo argumento veneficium id de-
 prehenditur. Cæterò moriuntur totidem diebus,
 quot vixerit lepus. Incertique temporis venefi-
 cium id esse, autor est Licinius Macer. In India
 affirmant non capi viuentem: inuicemque ibi ho-
 minem illi pro veneno esse, ac vel digito omni-
 no in mari tactum mori. Esse autem ampliorem

multo, sicut reliqua animalia. Iuba in his voluminibus, quæ scripsit ad C. Cæsarem Augusti filium de Arabia, tradit mitulos ternas heminas capere. Cetos sexcentorum pedum longitudinis & trecentorum sexaginta latitudinis in flumen Arabiæ intrasse, pinguique eius negotiatores & omnium piscium adipe camelos perungere in eo situ, ut asilos ab his fugent odore.

De ingenis & mansuetudine quorundam piscium, & ubi ex manu edant, & ubi responsa dantur ex piscibus.

Cap. 11.

Mihi videntur mira & quæ Ovidius prodidit piscium ingenia, in eo volumine, quod Hieronymus inscribitur. Scarum inclusum non fronte erumpere, nec, iustis viminibus caput inferere, sed auersum caudæ ictibus crebris laxare fores, atque ita retrorsum erumpere. Luctatum eius si fortè alius scarus extrinsecus videat, apprehensa mordicus cauda adiuuare virum erumpentis. Lupum rete circumdatum harenas arare cauda, atque ita conditum transire rete. Muranam maculas appetere ipsas consciantes ac lubrici tergi, tum multiplici flexu laxare, donec euadat. Polypum hamos appetere, brachiisque complecti, non morfu: nec prius dimittit, quam escam circumferat, aut harundine leuatum extra aquam. Scit & mugil esse in escam tantum insidiarumque non ignorat: auuiditas tamen tanta est, ut cauda verberando excutiat cibos. Mugil in prouidendo lupus solertiæ habet, sed in haerendo, tumultuoso discursu laxat vulnera, donec excidant insidia. Muranæ amplius deuorant, quam hamum, admouentque dentibus lineas atque

que ita erodunt. Pytheas id tradit. Idem infiram hamo inuertere se, quoniam sit dorso cul-
bellato, spinaque lineam præsecare. Licinius
Macer murænas tantum femininæ sexus esse
tradit, & concipere è serpentibus, vt diximus,
ob id sibilo à piscatoribus, tanquam serpenti-
bus, euocari & capi: pinguescere lactatu, fuste
non interimi, easdem fetula proinus. Animam
in cauda habere certum est, eaque icæa celerrime
exanimari, at capitis icætu difficulter. Noua-
cula pisce quæ tacta sunt, ferrum olent. Duris-
simum esse piscium constat, qui orbis vocetur:
romundus est, & sine scamis, totusque capite
constat. Miluago quoties cernatur extra aquam
volitans, tempestates mutari, Trebius Niger
aitot est. Xiphiam, id est gladium, rostro mu-
ronato esse: ab hoc naues perfossas mergi in
Oceano ad locum Mauritanie qui Gotta vo-
cetur, non procul Lixo flumine. Idem loligi-
nes euolare ex aqua tradit, tanta multitudine
vt nauigia demergant. E manu vescuntur pi-
ces in pluribus quidem Cæsaris villis: sed quæ
veteres prodidere, in stagnis, non piscinis, admi-
rati, in Eloro Sicilie castello, non procul Sy-
racusis: item in Labradij Iouis fonte anguil-
las: hæ & in aures additas gerunt. Similiter in
Chio iuxta senum delubrum: in Mesopota-
mie quoque fonte Cabura, de quo diximus.
Nam in Lycie Myris in fonte Apollinis, quem
Carium appellant, ter fistula euocati veniunt
ad augurium. Diripere eos carnes obiectas, læ-
sum est consultantibus: caudis abigere, dirum.
Hierapoli Syrie in lacu Veneris ædituorum vo-
cabus parent vocati: exornati auto veniunt: adu-
lantes scalpuntur: ora hiantia manibus inseredis
præbent.

præbent. In Stabiano Campaniæ ad Herculis portum, melanuri in mari panem abiectum rapunt iidem ad nullum cibum, in quo hamus sit, accedunt. Nec illa in nouissimis mira, amarus esse pisces ad Pelen insulam, & ad Clazomenas. Contra, ad scopulum Siciliæ, ac Leptin Africæ, & Eubœam, & Dyrrhachium. Rursus ita salsos, ut possint salsamenta existimari, circa Cephaleniam & Ampelon & Paron, & Deli petras: in portu eiusdem insulæ, dulces. Quam differentiam fabulo constare, non est dubium. Apion maximum piscium esse tradit porcum, quem Lacedæmonij orthragoriscum vocant: grunnire eum, cum capiatur. Esse verò illam naturæ accidentiam, quod magis miremur, etiam in locis quibusdam, apposito occurrit exemplo. Siquidem salsamenta omnium generum in Italia Beneuenti esse protinus à condita Roma, autor est Cassius Hermina: cuius verba de ea re hic subiiciam: Num constituit, ut pisces qui squamosi non essent, et pollucerent patrimonia, commentus ut conuiuia publicæ & priuata, cœnæque ad puluinaria facilius compararentur: ni qui ad polluctum emarent, pretio minus parcerent, eaque præmercerentur. Quantum apud nos Indicis margaritarum pretium est, de quibus suo loco satis diximus tantum apud Indos in curalio. Nanque ista persuasione gentium constant. Gignitur quidem in Rubro mari, sed nigrius: item in Persico vocatur Iace: laudatissimum in Gallico sinu circa Stœchadas insulas, & in Siculo circa Heliam ad Drepanum. Nascitur & apud Grauiscas, & apud Neapolin Campaniæ: maximèque rubens, & molle, & ideo utilissimum Erythris. Forma

fruticis, color viridis. Baccæ eius candidæ
 aqua ac molles: exemptæ confestim duran-
 & rubescunt, quasi corna sativa specie atque
 magnitudine. Aiunt tactu protinus lapidescere, si
 uat. Itaque occupari, euellique retibus, aut acri
 tramento præcidi. Hac de causa curatium vo-
 ratum interpretantur. Probatissimum quàm ma-
 imè rubens, & quàm ramosissimum, nec sca-
 rum, aut lapideum, vel rursus inane, aut con-
 auum. Autoritas baccarum eius non minus In-
 rum viris quoque pretiosa est, quàm scæminis
 stris vniones Indici. Aruspices eorum vatésq,
 primis religiosum id gestamen amoliendis
 tuculis arbitrantur. Itaque & decore & reli-
 gione gaudent. Prius quàm hoc notesceret, Galli
 adios, scuta, galeas adornabant eo. Nunc tan-
 penuria est vendibili merce, vt perquàm ra-
 cernatur in suo orbe. Surculi infantie adalli-
 tutelam habere creduntur. Contraque tor-
 num ac vesicæ & calculorum mala in pulue-
 igne redacti, potique cum aqua auxiliantur.
 itili modo ex vino poti, aut si febris sit, ex
 qua somnum afferunt. Ignibus diu repugnant.
 id eodem medicamine sæpius potu tradunt lie-
 quaque absumi. Sanguinem reiicientibus
 creantibusue medentur. Cinis eorum miscerur
 culorum medicamentis. Spissat enim ac refri-
 rat. Hulcerum caua explet. Cicatrices exte-
Quod ad repugnantiam rerum attinet,
 Græci antipathiam vocant, nihil est vs-
 uenentius, quàm in mari pastinaca, vtpo-
 cum radio eius, arbores necari dixerimus.
 tamen persequitur galeos. Idem & alios
 quidem pisces, sed pastinacas præcipuè, sicut in
 terra serpentes mustela. Tanta est auiditas ipsius
 veneni.

veneni. Percussis verò ab ea medetur & hic quidem, sed & nullus ac laser.

*De his, quibus in terris & in aqua victus est:
& de castoreis medicina, & obseruationes. Cap. III.*

Spectabilis naturæ potentia in his quoque, quibus & in terris & in aqua victus est, sicut & in arboribus, quos castores vocant, & castorea testes eorum. Amputari hos ab ipsis, cum capiuntur, negat Sextius diligentissimus medicinarum. Quinimo paruos esse substrictosque, & adhaerentes spinæ, nec adimi sine vita animalis posse. Adulterari autem renibus eiusdem qui sint grandes, cum renibus testes parui admodum reperiantur. Præterea et vesicas quidem esse, cum sint geminæ, quod nulli animalium. In his folliculis inueniri liquorem, & asseruari sale. Itaque inter probationes falsi esse folliculos geminos ex vno nexu dependentes, quod ipsum corrumpi fraude, coniectantur. Hammoniaco gummi cum sale Hammoniaco: quoniam Hammoniaci coloris esse debeant, tunicis circumdatis liquore veluti mellis cerosi, odoris graui, gustu amaro & acri friabiles. Efficacissimi è Persia & Galatiæ, mox Africæ. Sternutamenta olfactum mouent. Somnum conciliant, cum rosaceo & peucedano peruncto capite: & per se poti in aqua ob id phreneticis vtilis. Item lethargicos odoribus suffitu excitant: vuluarumque exanimatorum vel subditi. Et menses ac secundas cient, duabus drachmis ex aqua cum pulegio poti. Medentur & vertigini, opisthotonis, tremulis, spasticis, neruorum vitiis, ischiadicis, stomachicis, paralyticis, perunctis omnibus: Vel triti ad crassitudinem mellis cum semine viticis, ex aceto aut rosaceo. Sic & contra comitiales sumpti: poti

contra inflationes, tormina, venena. Differentia tantum contra genera est mixturæ. Quippe aduersus Scorpiones ex vino bibuntur: aduersus Phalangia & araneos, ex mulso, ita vt vomitio reddantur, aut vt retineantur, cum ruta: aduersus chalcidas, cum myrtite: aduersus cerasten & asteras, cum panace, aut ruta ex vino: aduersus ceteras serpentes, cum vino. Dari binas drachmas satis est: eorum quæ adiiciantur, singulas. Auxiliantur priuatim contra viscum ex aceto: aduersus aconitum ex lacte, aut aqua, aduersum alleborum album ex aqua mulsa nitroque. Mentur & dentibus, infusi cum oleo triti in aurum à cuius parte doleant: aurium doloribus me, si cum meconio. Claritatem visus faciunt melle Attico inuncti. Cohibent singultus ex aceto. Vrina quoque fibri resistit venenis, & ob id in antidota additur. Adseruatur autem optimè in sua vesica, vt aliqui existimant.

*De testudine, & multorum piscium
medicina, & obseruationes.*

Cap. IIII.

Eminus similiter victus in aquis terraque, & testudinum: effectus quoque pari honore habendi, vel propter excellens in vsu pretium, naturaque proprietatem. Sunt ergo testudinum genera, terrestres, marina, lutaria, & quæ in dulci aqua viuunt. Has quidam è Græcis emydas appellant. Terrestrium carnes suffitionibus proferunt, Magicisque artibus refutandis, & contra venena salutare produntur. Plurimæ in Africa. Hæ ibi amputato capite pedibusque pro animum dari dicuntur: & ex iute in cibo sumptæ, morbos. Sanguis earum claritatem visus facit,

suffa

suffusionésque oculorum tollit. Et contra ser-
 pentium omnium & araneorum ac similibum, &
 ranarum venena auxiliatur, seruato sanguine
 farina pilulis factis, & cum opus sit, in vino da-
 ris. Felle testudinum cum Attico melle glauci-
 mata inungi prodest: & scorpionum plagæ in-
 stillari. Tegumenti cinis vino & oleo subactis
 pedum rimas hulceráque sanat. Squamæ è sum-
 ma parte derasæ, & in pom datae, Venærem co-
 hibent. Eò magis hoc mirum, quoniam totius
 tegumenti farina accendere traditur libidinem.
 Vrinam earum aliter quàm in vesica dissecta-
 rum, inueniri posse non arbitror: & inter ea hoc
 quoque esse, quæ portenrosa Magi demonstrant
 aduersus aspidum ictus singulare, efficaciorè ca-
 men, vt aiunt, cimicibus admistis. Oua dura
 ta illinuntur strumis, & hulceribus frigore aut
 adustione factis. Sorbentur in stomachi dolori-
 bus. Marinarum carnes admistæ ranarum carni-
 bus contra salamandras præclarè auxiliantur.
 Neque est testudine aliud salamandræ aduer-
 sius. Sanguine alopeciarum inanitas & porri-
 go, omniáque capitis hulcera curantur. Inare-
 scere autem cum oportet, lentéque abluí. Instil-
 latúr & dolori aurium cum lacte mulierum. Ad-
 uersus comitiales morbos manditur cum pollice
 frumenti. Miscetur autem sanguis heminis tri-
 bus aceti, hemina vini addita his, & cum hor-
 deacea farina: aceto quoque admisto, vt sit
 quod deuoretur fabæ magnitudine. Hæc singula
 & matutina & vespertina dantur, dein post ali-
 quot dies vespera. Comitibus instillatur. Spasme
 cum castoreo clystere infunditur. Quod si dente
 per annos colluantur testudinum sanguine, im-
 mune

unes à dolore fiunt. Et anhelitus discutit, quas-
 que orthophnœas vocant: ad has in polenta da-
 Fel testudinum claritatem oculorum facit: ci-
 trices extenuat: tonsillas sedat & anginas, &
 omnia oris vitia. Priuatim nomas ibi: item ar-
 tium testium. Naribus illitum comitiales eri-
 git, attollitque. Idem cum vernatione anguium
 ceto admisto, vnicè purulētis auribus prodest.
 quidam bubulum fel admiscunt, decoctarūq;
 arniū testudinis succum, addita æquè verna-
 one anguium. Sed diu in vino testudinem ex-
 coquant. Oculorum quoque vitia omnia fel in-
 octum cum melle emendat: suffusiones etiam
 arinæ fel cum fluuiatilis sanguine & lacte
 colicū. Capillus mulierū inficitur felle. Con-
 salamandras vel succum decoctum bibisse sa-
 est. Testudinum est tertium genus in cœno &
 ludibus viuientium. Latitudo his in dorso pe-
 ri similis, nec conuexo incurua calyce, iu-
 ra visu. Ex hac quoque tamen aliqua contin-
 unt auxilia. Tres nanque in succensa sarmenta
 uicte, diuidentibus se tegumentis rapiuntur:
 euulſe carnes earum coquantur in aquæ con-
 sale modicè addito: ita decoctarum, ad
 partes succus, paralyſin & articulares
 rboros sentientibus bibitur. Detrahit item fel
 uitas, sanguinēque vitiatum. Siftitur ab eo
 medio alius aquæ frigida potu. Ex quarto ge-
 re testudinum, quæ sunt in amnibus, diuulsa-
 pingui cum acizoo herba ruſo, admisto vn-
 uento & semine lilij ante accessiones si perun-
 unt ægri, præter caput, mox conuoluti, ca-
 aquam bibant, quartanis liberari dicun-
 . Hanc testudinem quintadecima Luna capi
 oportere, vt plus pinguiū reperiatur. Verū ægrum

sextadecima Luna perungi tradunt. Ex eodem genere testudinum sanguis instillatus crebros capitis dolores sedat: item strumas. Sunt qui testudium sanguinem, cultro creto supinarum capitibus præcisus, excipi nouo fictili iubeat: ignem sacrum, cuiuscunq; generis sanguine illini: item capitis hulcera manantia, & verrucas. Iidem promittunt testudinum omnium fimo panos discuti. Et licet incredibile dictu sit, aliqui tradunt, tardius ire nauigia, testudinis pedem detritum vehentia. Hinc deinde in morbos digere mus aquatilia, non quia ignoremus gratiorem esse vniuersitatem animalium, maiorisque habere remedia, cum aliud alij profit, aliud alibi facilius inueniatur.

De aquatilibus, remedia in morbos digesta: & primum contra venena & venenata animalia.

Cap.

V.

Venenatum mel diximus vbi nasceretur. Auxilio est piscis aurata in cibo. Vel si ex melle sincero fastidium cruditasque, quæ sit grauior, incidat: testudinem circuncisis pedibus, caudæ, decoctam, antidotum esse, autum est Pelops, scincumque Apelles. Qui esset scincus, diximus: sæpius verò, quantum veneficium mensuris mulierum. Contra omnia ea auxiliatur, vt diximus, nullus. Item contra pastinacæ & scorpiones terrestres marinòsque, & dracones, & phalangia illitus sumptusque in cibo. Eiusdem recentis è capite cinis contra omnem venena, priuatim contra fungos. Mala medicamenta inferri negant posse, aut certè nocere stella marina vulpino sanguine illita, & affusa limini superiori, aut clauo æreo ianua. Draco

nis marini scorpionumque ictus, carnibus earum
 impositis : item araneorum morsus sanantur. In
 summa, contra omnia venena, vel potu, vel ictu,
 vel morsu noxia, succus earum ex iure decocta-
 rum, efficacissimus habetur. Sunt & seruatis pisci
 & medicinæ, balsamentorumque cibus prodest
 & serpente percussis, & contra bestiarum ictus,
 aceto subinde hausto, ita ut ad vesperam cibus
 vomitione reddatur. Peculiariter à chalcide, ce-
 raste, aut quas sepas vocant, aut elape dipsadé-
 ue percussis. Contra scorpiones largius sumi, sed
 non cuomi balsamenta prodest, ita ut sitis tole-
 retur, & imponere eadem plagis conuenit. Con-
 tra crocodilorum quidem morsus non aliud præ-
 sentius habetur. Priuatim contra præsteris mor-
 sum sarda prodest. Imponuntur balsamenta &
 contra canis rabiosi : vel si non sint ferro vltæ
 plagæ corporaque clysteribus exinanita, hoc per-
 se sufficit. Et contra draconem marinum ex ac-
 to imponuntur. Idem & cybij profectus. Draco-
 nem quidem marinus ad spinæ suæ, qua ferit, vene-
 nam ipse impositus, vel cerebro toto prodest. Ra-
 narum marinarum ex vino & aceto decoctarum
 succus contra venena bibitur, & contra ranæ ru-
 beræ venenum, & contra salamādras. Fluuiatiles,
 & carnes edantur, nisiue decoctarum sorbeatur,
 & contra leporem marinum, & contra
 serpentes supra dictas. Contra scorpiones ex vi-
 no. Democritus quidem tradit, si quis extrahat
 ranæ viuenti linguam, nulla alia corporis parte
 mactante : ipsaque dimissa in aquam, imponat
 supra cordis palpitationem mulieri dormienti,
 quæcumque interrogauerit, vera responsuram. Ad-
 dunt etiamnum alia Magi, quæ si vera sunt, mul-
 tius viliores vitæ existimentur ranæ quam leges.

Nanque harūidine transfixa natura per os, si surculus in menstruis defigatur à marito, adulteriorum tædium feri. Carnibus earum vel hamo adeditis, præcipuè purpuras certum est allici. Iecur ranæ geminum esse dicunt, obiicique formicis oportere: eam partem, quam appetant, contra omnia venena esse pro antidoto. Sunt quæ in vepribus tantum viuunt, ob id rubetarum nomine vt diximus, quas Græci phrynos vocant, grandissimæ cunctarum, geminis veluti cornibus, plene veneficiorum. Mira de his certatim tradunt autores. Illatis in populum silētium fieri. Osculo, quod sit in dextro latere, in aquam feruētē deiecto, refrigerari vas, nec postea feruere, nisi exempto. Id inueniri obiecta rana formicis, carnibusque erosis, singula in solum addi. Et aliud esse in sinistro latere, quo deiecto feruere videtur, apocynon vocari. Canum impetus eo cohiberi, amorem cōcitari, & iurgia addito in portio dextro latere refrigerari feruentia. Hoc & quartanas sanari adalligato in pellicula agnina recenti, aliásque febres. Amorem inhiberi eo. Item auxiliatur. Cor verò etiam efficacius est. Coluber qui crocodilos venentur, mirè adiuuari dicitur, nisi si herba potamogiton misceatur. Canceri fluuiatiles triti potique ex aqua recentes, seu cinere adseruato, contra venena omnia profunt, primum contra scorpionum ietus cum lacte asinino, vel si non sit, caprino, vel quocunque. Addi & vinum oportet. Necant eos triti cum ocimo admoti. Eadem vis contra venenatorum omnium morsus.

* produm
ant,

morsus, priuatim scytalen, & angues, & contra leporum marinum, ac ranam rubetam. Cinis eorum seruatus prodest pauore potus periclitantibus ex canis rabioſi morſibus. Quidam adiuungunt gentianam, & dant in vino. Nam ſi iam paſſor occupauerit, paſtillos vino ſubactos deuorandos ita præcipiunt. Decem verò cancris cum ocimi manipulo alligatis, omnes qui ibi ſint ſcorpiones ad eum locū coituros Magi dicunt: & cum ocymo ipſos cineremue eorum percuffis imponūt. Minus in omnibus his marini profunt, vt Thraſyllus autor eſt. Nihil autem æquè aduerſari ſerpentibus, quàm cancos, ſuèſque percuffas hoc pabulo ſibi mederi. Cùm Sol ſit in Cancro, torqueri ſerpentes. Ictibus ſcorpionum & carnes fluuiatiliū cochlearū reſiſtunt crudæ vel coctæ. Quidam ob id falſas quoque adſeruant. Imponunt & ipſis plagis. Coracini piſces Nilotidem peculiareſ ſunt: ſed nos hæc omnibus terris demonſtramus. Carnes eorum aduerſus ſcorpiones valent impoſitæ. Inter venena ſunt piſcium porci marini ſpinæ in dorſo, cruciatu magno læſorum: remedio eſt limus ex reliquo piſcium eorum corpore. Canis rabidi morſu potum expaueſcentibus, faciem perungunt adipe vini marini. Efficacius, ſi medulla hyænae & oleum è lentifco & cera miſceatur. Muræne morſus ipſarum capitis cinere ſanantur. Et paſtinaca contra ſuū icſtum remedio eſt, cinere ſuo ex acco illito, vel alterius. Cibi cauſa, extrahi debet à dorſo eiſ, quicquid ſimile eſt cfoco, caputque totum: & hanc autem, & omnia teſtacea modo dicē collui in cibus, quia ſaporis gratia perit. E lepore marino veneficium reſtingunt poti hippocampi. Contra dorycniū echini maximè pro-

sunt : & iis qui succum carpathi biberint, præcipue eius iure sumpto. Et cancri marini decoctus ius contra dorycium efficax habetur.

De ostreis & purpuris, alga, & eorum remedia.

Cap. VI.

Peculiariter verò contra leporis marini venena & ostrea aduersantur. Idem videtur, nec potest videri satis dictum esse de his, cum palmarum mensarum diu iam tribuatur illis. Gaudent dicitur cibis aquis, & vbi plurimi influunt amnes: ideo pelagia parua & rara sunt. Gignuntur tamen in petrosis, carentibusque aquarum dulcium aduentu, sicut circa Grynium & Myrinam. Grandescunt sideris quidem ratione maximè, vt in natura aquatiliū diximus: sed priuatim circa Italia æstatis multo lacte prægnantia, atque vbi sol penetret in vada. Hæc videtur causa, quare minora in aliis locis reperiantur. Opacitas enim prohibet incrementum, & tristitia minus appetunt cibos. Variant coloribus, rufa in Hispania, fusca in Illyrico, nigra & carne & testa Circeis. Præcipua verò habentur, in quacunq; gente salina, nec saliuua sua lubrica, crassitudine potius standanda, quam latitudine: neq; in luto capita, neq; in harenosis, sed solido vado, spondylo breui atque non carnosio, nec fibris laciniōso, ac tota in aluo. Addunt peritiores notam, ambiente purpureo crine fibras, eoque argumento generosa interpretantur, calliblephara appellantes. Gaudent & peregrinatione, transferrique in ignotas aquas. Sic Brundisiana in Auerno compacta, & suum retinere succum, & à Lucrino adoptare creduntur. Hæc sint dicta de corpore. Dicemus & de nationibus, ne fraudentur gloria sua litorea: sed dicemus aliena lingua, quæque peritiss...

na huius censuræ in nostro ævo fuit. Sunt ergo
 Mutiani verba, que subiiciam: Cyzicena ma-
 iora Luctinis, dulciora Britannicis, suaviora
 Edulis, acriora Lepticis, pleniora Lucensibus,
 melleiora Coryphantenis, tenetiora Istricis, can-
 didiora Circeiensibus. Sed his neque dulciora
 neque teneriora esse vlla compertum est. In In-
 dico mari Alexandri rerum autores pedalia in-
 veniri prodidere. Necnon inter nos nepotis cu-
 iusdam nomenclator tridacna appellavit: tan-
 te amplitudinis intelligi cupiens, vt ter mor-
 denda essent. Dos eorum in medicina hoc in lo-
 co tota dicitur. Stomachum vnicè reficiunt:
 fastidiis medentur. Addiditque luxuria frigus
 obrutis niue, summa montium & maris ima
 miscens. Molliunt aluum leniter. Eadem co-
 cta cum mulso, tenesmo, qui sine exhuleeratio-
 ne sit, liberant. Vesicarum hulcera quoque re-
 purgant. In conchis suis vti clausa venerint, mi-
 re distillationibus profunt. Testæ ostreorum ci-
 nis vnam sedat, & tonsillas admisto melle. Eo-
 dem modo parotidas, panos, mammarumque
 duritias, caput hulcera ex aqua: cutemque
 mulierum extendit. Inspergitur & ambusti. Et
 dentifricio placet. Pruritibus quoque & eruptio-
 nibus pituitæ ex aceto medetur. Crudæ si tun-
 dantur, strumas sanant & perniones pedum.
 Purpuræ quoque contra venena profunt. Et al-
 gam maris theriacen esse, Nicander tradit.
 Plura eius genera, vti diximus: longo folio &
 latiore, rubente, aliæue crispo. Laudatissima,
 quæ in Creta insula iuxta tettam in petris na-
 scitur: tingendis etiam lanis ita colorem alli-
 gans, vt elui postea non possit. E vino iubet
 mandari.

*Ad alopecias, & capillos, & oculorum, & aurium
& dentium, & faciei vitia. Cap. VII.*

Alopecias replet hippocampus cinis niro
& adipe suillo mistus, aut syncerus ex ace
to. Preparat cutem sepiarum crustæ farina med
camentis. Cutē replet & muris marini cinis cum
oleo: Item echini cum carnibus suis cremati: fel
scorpionis marini. Ranarum quoque trium. si vr
uæ in olla concrementur, cinis cum melle: mel
lius cum pice liquida. Capillum denigrant sa
guisuga, quæ in nigro vino diebus .xx. compe
trueret. Alij in aceti sextariis duobus sanguis
garum sextarium in vase plumbeo iubent per
trescere totidem diebus, mox illini in Sole. Sor
natus tantam vim habere tradit, vt nisi oleum
ore contineant qui tingunt, dentes quoque
rum denigrare dicat. Capitis hulceribus, me
ricum vel purpurarum testē cinis cum melle ve
liter illinitur: conchyliorum, vel si non vrant
tur, farina ex aqua doloribus. Castoreum cum
peucedano & rosaceo. Omnium piscium fluui
tiliū marinorumq; adeps liquefactus oleo admi
sto melle, oculorum claritati plurimum confert
item castoreum cum melle. Callionymi fel cie
trices sanat, & carnes oculorū superuacuas con
sumit. Nulli hoc piscium copiosius, vt existima
uit Menander quoque in Comædiis. Idem piscis
& vranoscopus vocatur ab oculo quem in capite
te habet. Et coracini fel excitat visum. Et marini
scorpionis rusi cum oleo vetere aut melle Arica
incipientes suffusiones discutit: inungi ter oportet
intermissis diebus. Eadē ratio albugines oculorū he
betari tradunt. Lepus marinus ipse quidem vene
natus

us est, sed cinis eius in palpebris pilos inuti-
 eos, euulsos cohibet. Et ad hunc usum utilissimi-
 mini: Item pectunculi falsi triti cum * cedria:
 rana, quas diopetes & calamitas vocant, san-
 nis earum cum lacryma vitis si euulso pilo pal-
 pebris illinatur. Oculorum tumorem ruboremq;
 cortex cum lacte mulieris illitus sedat, &
 se scabritias emendat. Inuertunt itaque ge-
 id agentes, & medicamentum auferunt post
 ulum, rosaceoque inungunt, & pane imposi-
 mitigant nocte. Eadem cortice & nyctalopes
 rantur in farinam trita & ex aceto illita. Ex-
 hit & squamas eius cinis. Cicatrices oculorū
 melle sanat, pterygia cum sale & cadmia
 gulis drachmis. Emendat & albugines oculo-
 iumentorum. Adiciunt & ossiculis eius ge-
 si terantur, sanari. Echini ex aceto epinyēti-
 tollunt. Eundem comburi cum viperinis pel-
 ious tanisq;, & cinerem aspergi potioni iubent
 magi claritatem visus promittētes. Ichthyocol-
 appellatur piscis, cui glutinosum est corium:
 nemque nomen glutino eius. Hoc epinyētidas
 collit. Quidam ex ventre, non è cotio, fieri di-
 unt ichthyocollam, vt glutinum taurinum. Lau-
 tarur Pontica candicans & carens venis squa-
 que, & quæ celerrimè liquefcit. Madescere
 debet concisa in aqua, aut aceto nocte ac-
 tem tundi marinis lapidibus, vt facilius li-
 pescat. Utile eam in capitis doloribus affirmant
 etanotris. Ranae dexter oculus dextro, fini-
 stro læuus suspensi è collo natiui coloris pan-
 dippitudines sanant. Quod si per coitum ranę
 rantur, albuginem quoq; alligati similiter in-
 pamine oui. Reliquæ carnes impositæ sugilla-
 tionem rapiunt. Cancris etiam oculos adalliga-

* cedria.
 Rana &c.

tos collo, mederi lippitudini dicunt. Est parva
 rana in harundinetis & herbis maximè viuens
 muta ac sine voce, viridis, si fortè hauriatur, vultu
 tres boum distendens. Huius corporis humoribus
 specillis deorsum claritatè oculis inunctis non
 rant afferre: ipsasque carnes doloribus oculorum
 superponunt. Ranas etiam quindecim coniectas
 in fictili nouo iuncis configunt quidam: succum enim
 rum, qui ita effluerit, admiscunt lacrymæ, quæ
 ex alba vite emanat, atque ita palpebras emolli-
 dant inutilibus pilis exemptis, acu instillant
 hunc succum in vestigia euulsoꝝ. Meges pu-
 lothrum palpebrarum faciebat in aceto enecatis
 putrescentes, & hoc utebatur multis variisq; per-
 auationes autumnii nascentibus. Idem præstat
 sanguifugarum, cinis ex aceto illitus putatur
 Comburere eas oportet in nouo vase. Idem tenet
 iecur siccatum ponderè x. i. i. i. cum oleo cedri
 no perunctis pilis i. x. mensibus. Auribus virilium
 mum bati piscis fel recès, sed & inueteratū vitæ
 item banchi, quæ quidam myxona vocantur
 callionymi cū rosaceo infusum: vel castoreum
 cum papaueris succo. Vocant & in mari pedu-
 culos, eosque tritos instillari ex aceto auribus
 iubent. Et per se conchylio infecta lana magne
 pere prodest. Quidam aceto & nitro maderis
 ciunt. Suntq; qui præcipuè contra omnia aurium
 vitia laudent gari excellentis sociorum cyathum
 mellis dimidio amplius, aceti cyathum in cal-
 ce nouo lenta pruna decoquere, subinde spumam
 pennis deterſa, & postquam desierit spumare, co-
 pidum infundere. Si tumeant aures, coriandri fru-
 co prius mitigandas iidem præcipiunt. Ranarum
 adeps instillatus, statim dolores tollit. Cancrum
 rum fluuiatiliū succus cum farina hordeæ
 auribus

tum vulneribus efficacissimè prodest. Paroti-
 muricum testè cinere cum melle, vel conchy-
 rum ex mulso curantur. Dentium dolores se-
 niur ossibus draconis marini scarificatis gin-
 givis: cerebro caniculè in oleo decocto adserua-
 que, vt ex eo dentes semel anno colluatur. Pa-
 macæ quoque radio scarificare gingiuas, & in
 ore vtilissimum. Conteritur is, & cum ellebo-
 illitus, dentes sine vexatione extrahit. Salsamé-
 rum etiam fictili vase combustorum cinis, ad-
 fatina marmoris, inter remedia est. Et cybia
 era eluta in nouo vase, deinde trita profunt
 coloribus. Aequè prodesse dicuntur omniū falsa
 torum spinæ combustæ triteque & illite. De-
 quuntur & ranæ singulæ in aceti heminis, vt
 ita colluantur, contineaturque in ore suc-
 Si fastidium obstaret, suspendebat pedibus
 terioribus eas Sallustius Dionysius, vt ex ore
 deflueret in acetum feruens, idque è pluri-
 ranis. Fortioribus stomachis ex iure eden-
 dabat. Maxillarésque ita sanari dentes præ-
 putant, mobiles verò suprà dicto aceto sta-
 Ad hoc quidam ranarum corpora dina-
 præcis pedibus in vini hemina macerant,
 collui dentes labantes iubent. Aliqui totas
 alligant maxillis. Alij denas in aceti sextariis
 decoxere ad tertias partes, vt mobiles dé-
 stabilirent. Necnon xxxvi. ranarum cor-
 in olei veteris sextario sub æreo testè discoxe
 vt infunderent per aurem dolentis maxillæ.
 Alij secur ranæ decoctū & tritum cum melle im-
 ponere dentibus. Omnia suprà scripta ex *marina*
 tantò efficaciora. Si cariosi & foetidi sunt cen- *rana*
 in furno areferi per noctem præcipiunt:
 tantundè salis addi atq; fricari. Enhydrys
 voca

vocatur à Græcis coluber in aquis viuens. Hoc
 quatuor dentium superioribus in dolore sup-
 riorum gingiuas scarificant, inferiorum infer-
 ribus. Aliqui canino tantum earum cõtenti
 Vtuntur & cancrorum cinere: nam muricum
 nis denrificium est. Lichenas & lepras
 adeps vituli marini: murænarum cinis cum
 lis obolis ternis: iecur pastinacæ in oleo de-
 ctum: hippocampi & delphini cinis ex aqua
 litus. Exhulcerationem sequi debet cutatio
 perducir ad cicatricem. Quidam delphini iecur
 in fistili torrent, donec pinguitudo similitudo
 olei fluat, ac perungunt. Muricum vel conchy-
 liorum testæ cinis maculas in facie mulierum
 purgat cum melle illitus, cutemque erugat,
 tenditque septenis diebus illitus, ita vt octo
 candido ouorum foueantur. Muticum generatim
 sunt, quæ vocant Græci colycia, alij corymbi
 turbinata æquè, sed minora multò, efficaciora
 etiam, & oris halitum custodientia. Ichthyocolla
 erugat cutem, extenditque in aqua decocta
 horis quatuor, dein contusa, colluta & subacta
 ad liquorem vsque mellis. Ita præparata in vasa
 nouo conditur, & in vsu quatuor drachmis emulsi-
 binæ sulphuris, & anchusæ totidem, octo spumæ
 argenteæ adduntur, aspersaq; aqua teruntur
 Sic illita facies post quatuor horas abluitur. M
 detur & lentigini cæterisque vitis ex ossibus
 piarum cinis. Idem & carnes excrescentes tollit
 & humida hulcera.

Promiscua medicina. Cap. VIII.

PSoras tollit rana decocta in heminis quatuor
 que aquæ marinæ. Excoqui debet, donec
 crassitudo mellis. Fit in mari & halcyoneum
 pellatum, ex nidis, vt aliqui existimant, halcyonem

& ceycum : vt alij, è fordibus spumarum
 fefcentibus : alij è limo, vel quadam maris
 uagine. Quatuor eius genera : cinereũ spiffum,
 oris afperi : alterum molle, lenius, odore ferè
 : tertium candidioris vermiculi : quartum
 micosius, fpongięque putri fimile, penè purpu-
 um, quod optimum : hoc & Milefium vocatur.
 candidius autem, hoc minus probabile est.
 eorum, vt ex hulcerent, purgent. Vfus toftis &
 oleo. Mirè lepras, lichenas, lentigines tol-
 er cum lupino, & sulphuris duobus obolis.
 cyoneo vtuntur & ad oculorum cicatrices.
 dreas ad lepras cancri cinere cum oleo vſus
 : Antalus thynni recentioris adipe ad hulcera.
 rnarum muria, & capitum cinis cum melle
 strumas. Pungi piscis eius qui rana in ma-
 appellatur, officulo de cauda, ita vt non vulne-
 prodeft. Id faciendum quotidie, donec percu-
 tur. Eadem vis & paftinacę radio, & lepore
 rino imposito, ita vt celeriter remoueantur :
 lini testis contufis & ex aceto illitis : Item ſco-
 pendrę marinę è melle : cancro fluuiatili con-
 to vel combuſto ex melle. Mirifice profunt &
 & offa cum axungia vetere contufa & illita.
 & ad parotidas vtuntur, & ſcari piscis mari-
 nocinetibus. Quin & testis cadi ſalfamentarij
 cum axungia vetere, muricũmq; cinere ex
 eo ad parotidas ſtrumãſque. Rigor cervicis
 tollitur cum marinis, qui pedunculi vocantur,
 chma pota : caſtoreo potu cũ pipere ex mul-
 miſto ranis decoctis ex oleo & ſale, vt ſor-
 ſus ſuccus. Sic & opifthotono medentur, re-
 : ſpaticis verò pipere adiecto. Anginãſ mæ-
 arum ſalfarum ex capitibus cinis ex melle illi-
 abolet : ranarum decoctarum ex aceto ſuc-
 cus :

cus: hic & contra tonsillas prodest. Cancri
 uiatiles triti singuli in heminam aquæ angu-
 medentur gargarizati, aut è vino, aut calidè
 aqua poti. Vuæ medetur garum cochlearibus
 subditum. Vocem siluri recentes, salsiue in
 bo sumpti adiuuant. Vomitiones nulli inue-
 rati tritique in potione concitant. Suspirio-
 castoreum cum Hammoniæ exigua portio
 ex aceto mulso ieiunis vtilissimè potitur. Eadem
 potio spasmos stomachi sedat ex aceto multo
 calido. Tussim sanare dicuntur piscium modo
 iure decoctæ in patinis ranæ. Suspensæ autem
 pedibus, cum distillauerit in patinam salua es-
 rum, exenterari iubentur, abiectis que interranis
 conditi. Est rana parua arborem scandens, & es-
 ea vociferans. In huius os si quis expuat, ipsam
 dimittat, tussi liberari narratur. Præcipiunt & es-
 chleæ crudæ carnem tritam bibere ex aqua
 lida in tussi cruenta.

*Ad iocineris vitia laterumque, ad stomachi, alui,
 & alia promiscua medicina. Cap. I X.*

Iocineris doloribus scorpio marinus in vino
 necatur, ut inde bibatur. Conchæ longæ carnes
 ex mulso potæ cum aqua pari modo, aut si le-
 bres sint ex aqua mullâ. Lateris dolores leniuntur
 hippocampi tostii sumpti, tethæaq; similis ostrea
 in cibo sumpta: ischiadicorum muria siluri chy-
 stere infusa. Dantur autem conchæ ternis oboli
 dilutæ in vini sextariis duobus per dies quinde-
 cim. Aluum emollit silurus è iure, & torpedo
 cibo. Et olus marinum simile satiuo, stomachi
 inimicum, aluum facilimè purgat: sed propolis
 acrimoniam cum pingui carne coquitur. Et om-
 nium piscium ius. Idem & vrinas ciet, è vino

maxime, Optimum è scorpionibus & iulide, &
 ratilibus, nec virus resipientibus. Coqui debent
 anetho, apio, coriandro, porro, additis oleo
 sale. Purgant & cybia vetera, priuatimq; cru-
 rates; pituitas bilémque trahunt. Purgant &
 yaces, quorum natura tota in hoc loco dice-
 tur. Acéruantur muricum modo, viuúntque in
 gosis, gratissimi autumnó & vbi multa dulcis
 qua miscetur mari, ob id in Aegypto laudatissi-
 ma. Procedente hyeme, amaritudinem trahunt,
 colorémq; rubrum. Horum ius traditur aluum &
 ficas exinanire, interanea desringere, omnia
 aperire, renes purgare, sanguinem adipémque
 auertere. Itaque vtilissimi sunt hydropicis, mu-
 rum purgationibus, morbo regio, articulari,
 tionibus. Item prodesse felli pituitæque pul-
 uis, iocineris, splenis vitis, rheumatismis.
 ces tantum vexant, vocémq; obtundunt. Hul-
 que serpant, aut sint purganda, sanant: Item
 cinomata. Cremati auté, vt murices, & mor-
 canum hominúmque cum melle, lepras, len-
 gines. Cinis eorum potus emendat caligines,
 giuarum & dentium vitia, eruptiones pituitæ:
 contra dorycnium aut opocarpathon antido-
 vicem obtinent. Degenerant in duas species,
 mitulos, qui salem virúsque resipiunt: myscas,
 rotunditate differunt, minores aliquanto at-
 que hirtæ, tenuioribus testis, carne duriores. Mi-
 quoque, vt murices, cinere causticam vim ha-
 & ad lepras, lentigines, maculas. Lauantur
 quoque plumbi modo ad genarum crassitudines
 oculorum albugines, caliginésque, atque in
 partibus sordida hulcera, capitísque pustu-
 læ. Carnes verò eorú ad canis morsus imponun-
 tur. Et pelorides emolliunt aluum: item casto-
 rea

rea ex aqua mulla drachmis binis. Qui vehemētius volunt vti, addunt cucumeris fatiui radicis sicca drachmam, & aphronitri duas. Terreae torminibus & inflationibus occurrunt. Inueniuntur hæ in foliis marinis sugentes, fungorum verius generis, quàm piscium. Eadem & tenebrum dissoluunt, renūmq; vitia. Nascitur & in mari absinthium, quod aliqui Seriphium vocant circa Taposirin maximè Aegypti, exilius tenebrum. Aluum soluit, & noxiis animalibus intestina liberat. Soluunt & sepia. In cibo dantur cū oleo taurino illitæ vmbilico, aluum soluunt. Ius piscium in patina coctorū cū lactucis tenebrum discutit. Canceri fluuiatiles triti ex aqua potui, aluum sistunt, vrinam cient, in vino aluum. Adentis brachiis calculos pellunt tribus obolis cum myrrha triti, singulis eorum drachmis. Ileos & inflationes castoreum cū dauci semine & petroselinii quantum ternis digitis sumatur, ex multo calidi cyathis quatuor: tormina verò cum acetate vino misto. Erythini in cibo sumpti sistunt aluum. Dysentericis medentur ranæ cum scilla decoctæ, ita vt pastilli fiant: fel siue cor earū cum melle tritum, vt tradit Niceratus. Morbo regium balsamentum cū pipere, ita vt reliqua carne abstineatur. Lienī medetur solea piscis imposita: item torpedo: item rhombus viuus: dein remittitur in mare. Scorpius marinus necatus in vino vesicæ vitia & calculos sanat. Lapis qui inuenitur in scorpionis marini cauda pondere oboli potus: enhydridis iecur: blenniorum cinis curat. Inueniuntur & in banchi piscis capite cephalapilli. Hi poti ex aqua calculosis præclare medentur. Aiunt & vriticam marinam in vino potari.

am prodesse: item pulmonem marinum deco-
 lum in aqua. Oua sepia vrinā mouent, renūmq;
 pituitas extrahunt. Rupta conuulsa canceri flu-
 uiantes triti in asinino lacte maximè sanant:
 tritini verò cum spinis suis contusi in vino poti-
 calculos. Modus singulis hemina: bibitur donec
 proficit, & aliàs in cibis ad hoc proficiunt. Purga-
 tur vesica & pectinū cibo. Ex his mares alij do-
 macas, alij aulos vocant: fœminas onychas. Uri-
 nam mares mouent. Dulciores fœminæ sunt &
 nicolores. Sepia quoque oua vrinam mouent,
 enes purgant. Enterocelæ lepus illinitur tritus
 cum melle. Iecur quoque aquatici colubri, item
 ydri tritum potūmq; calculosis prodest. Ischia-
 cos autem liberant fassamenta ex siluro infu-
 sione clystere, euacuata prius aluo. * Sedis attritus
 cinis e capite mugilum mullorūmq; Combu-
 ritur autem in fictili vase. Illini cum melle de-
 ent. Item capitis manarum cinis ad rhagadas,
 ad condylomata vtilis, sicut pelamidam sal-
 um capiti cinis, vel cybiorum cum melle.
 pedo apposita procidentis interanei morbum
 coëctet. Cancroſū fluuiatilium cinis ex olea
 cera, rimas in eadem parte emendat: item &
 cinis canceri polline. Panos fassamenta cora-
 ni discutit: sciana interanea & squamæ com-
 sca: scorpio in vino decoctus, ita vt foueantur
 illo. At echinorum testæ contusæ & ex aqua
 incipientibus panis resistunt. Muricum vel
 purarum cinis vtroque modo, siue discutere
 sit incipiēs, siue concoctos emittere. Qui-
 ita componūt medicamentum, ceræ & thu-
 rachmas x. spumæ argēti x. cineris mu-
 x. olei veteris heminam. Profunt per se
 fassamenta cocta. Canceri fluuiatiles triti veren-

* Sed sedis

dorum pustulas discutiunt: cinis ex capite marinarum: item carnes decoctæ & impositæ. Similiter per cæ salcæ è capite cinis melle addito. Pelamidum capitis cinis, aut squatinæ piscis cutis combusta. Hæc est, qua diximus lignum police quia & è mari fabriles vsus exeunt. Profunt & smarides illitæ: item muricum vel purpurarum testæ cinis cum melle: efficacius crematarum cum carnibus suis. Carbunculos verendorum spontim falsamenta cocta cum melle restinguunt. **A**rtestem, si descenderit, cochlearum spuma illitivolunt. Urinæ incontinentiam hippocampi colli & in cibo sæpius sumpti emendant. Item opidion pisciculus congruo similis cum lilij radice. Pisciculi minuti, ex ventre eius qui deuorauerunt exempti, & cremari, ita vt cinis eorum bibatur ex aqua. Iubent & cochleas Africanas cum carne comburi, cineremq; ex vino Signino cum Podagris articularibusq; morbis utile est oleum in quo decocta est rana, & ipsius intestina, & retinetæ cinis cum adipe vetere. Quidam & horum cinerem adiiciunt, trium * generum a quo proficere. Iubent & lepore marino recenti podagras fricari. Fibrinis quoque pellibus calceari, maxime Pontici fibri. Item vituli marini: cuius & adipe prodest. Item & bryon de quo diximus, lacte simile, rugosioribus foliis, sine caule. Natura ei styptica. Impositum lenit impetus podagras. Item alga, de qua supra dictum est: obseruatur in ea ne arida imponatur. Perniones emendat pulmo marinus, cancrique marini cinis ex oleo item fluuiatiles triti, sicq; cinere & oleo subactis & siluri adeps. Et in articulis morborum impedit sedant ranæ subinde recentes impositæ: quas quidam dissectas iubent imponi. Corpus augeat

mitulorum, & concharū. Comitiales, vt diximus, coagulum vituli marini bibunt cum lacte equino, a sininōue, aut cum Punici succo: quidam ex aceto mulso. Nec non aliqui per se pilulas deuorant. Castoreum in aceti mulsi cyathis tribus ieiunis datur. His verò, qui sapius corripuntur, elyptere infusum mirificè prodest. Castorei drachmæ duræ esse debebūt, mellis & olei sextarius, & aquæ tantundem. Ad præfens verò correptis olfactu subuenit cū aceto. Datur & mustelæ maxillæ iecur: item muris vel testudinum sanguis.

Ad febres omnium generum, & contra diuersas infirmitates. Cap. X.

Februm circuitus tollit iecur delphini gustatum ante accessiones. Hippocampi necantur in rosaceo, vt perungantur ægri in frigidis febribus. Et ipsi adalligantur ægris. Item ex asello pisce lapilli qui plena Luna inueniuntur in capite, alligantur in linteolo. Pægri fluuiatilis longissimus dens capillo adalligatus, ita vt quinque diebus eum qui alligauerit, non cernat æger: rariæ verò in triuio decoctæ oleo abiectis carnibus, perunctos liberant quartanis. Sunt qui strangulatas, in oleo ipsas clam adalligent, oleoque perungant. Cor earum adalligatum frigora februm minuit: & oleum, in quo intestina decocta sint. Maximè autem quartanis liberant, ablatæ unguibus ranæ adalligatæ, & rubetæ. Iecur cancri vel cor adalligatur in panno leucophæo. Cancri fluuiatiles triti in oleo & aqua, perunctis ante accessiones in febribus profunt. Aliqui & piper addunt. Alij decoctos ad quartas in vino è balineo egressis bibere suadent in quartanis. Alij verò sinistrum oculum deuorari iubent. Maxillæ quoque oculis earum ante Solis ortum adalli-

gatis ægro, ita ut cæcas dimittant in aquam, tertianas abigi promittunt. Eosdem oculos cum carnibus lusciniæ in pelle ceruina adalligatos, præstare vigiliam somno fugato tradunt. In lethargumque vergentibus coagulo balæne, aut vituli marini ad olfactum utuntur. Aliqui sanguinem restudinum lethargicis illinunt. Tertianis mederi dicitur & spondylus per se adalligatus: quartanis cochleæ fluuiatiles in cibo recentes. Quidam ob id assuetant sale, ut dent tiritas in potu. Strombi in aceto putrefacti, lethargicos excitant odore. Pro sunt & cardiacis. Cachectis, quorum corpus macie conficitur, theæ vitales sunt cum ruta ac melle. Hydropicis medetur adeps delphini liquatus, & cum vino potus. Gravitatis saporis occurrunt tactis naribus vnguento, aut odoribus, vel quoquo modo obturatis. Strombi quoque carnes tritæ, & in mulsi tritus heminis pari modo aquæ, aut si febres sint, ex aqua mulsa datæ proficiunt. Item succus cancrorum fluuiatilium cum melle. Ranæ quoque aquaticæ in vino vetere & farre decoctæ, ac pro cibo sumptæ, ita ut bibatur ex eodem vase. Vel testudo decisis pedibus, capite, cauda, & intestinis exemptis, reliqua carne ita condita, ut ei iute sumpti, & phthificis prodesse traduntur. Adusta sanantur cancri marini vel fluuiatilis cinere: & ea quæ feruenti aqua combusta sunt. Hæc curatio etiam pilos restituit cum cancrorum fluuiatilium cinere. Putantque utendum cum cera & adipe vsque. Prodest & febri ranarum vitellus cinis. Ignes sacros restinguunt ranarum videntium ventres impositi: pedibus posterioribus pronas adalligari iubent, ut crebriore anhelitu profine.

profint. Utuntur & silurorum capitum cinere,
 falfamentorum ex aceto. Pruritus scabiemque
 non hominum modò, sed & quadrupedum effi-
 cacissimè sedat iecur pastinacæ decoctū in oleo.
 Nervos vel præcisos purpurarum callum, quo se
 operiunt, tusum glutinat. Lethargicos coagulum
 vituli adiuuat in vino potū oboli pondere: item
 ichthyocola. Tremulos iuuat castoreum, si ex
 oleo perungantur. Mullos in cibo inutiles nervis
 inuenio. Sanguinem fieri piscium cibo putant,
 sicut polypo tuso illitòque. De quo & hæc tradun-
 tur: muriam ipsum ex sese emittere, & ideo non
 debere addi in coquendo: secari harundine: ser-
 uo enim infici, vitiumque trahere natura desi-
 nante. Ad sanguinem sistendum & ranarum illi-
 unt cinerem, vel sanguinem inarefactum. Qui-
 dam ex ea rana, quam Græci calamiten vocant,
 quoniam inter harundines fruticésque viuat, mi-
 nima omnium & viridissima, cinerem fieri iubent.
 Aliqui & nascentium ranarum in aqua, quibus
 adhuc cauda est, in calice nouo combustarum
 cinerem, si per nares fluat, inlicendum. Diuersus
 bitundinum, quas sanguisugas vocant, ad extra-
 hendum sanguinè vsus est. Quippe eadem ratio
 earum, quæ cucurbitarum medicinalium, ad corpo-
 ra leuanda sanguine, spiramenta laxanda, iudi-
 catur. Sed vitium quòd admissæ semel desiderium
 faciunt circa eadem tempora anni semper eius-
 dem medicinæ. Multi podagris quoque admit-
 tendas censere. Decidunt fatietate, & pondere
 ipso sanguinis detractæ, aut sale aspersæ. Ali-
 quando tamen affixa relinquunt capita, quæ cau-
 sa vulnera insanabilia facit, & multos interimit,
 sicut Messalinum è Consularibus patriciis, cum
 ad genua admisisset. Inuehunt virus remedio

verso: maximè que rufa ita formidantur. Ergo
 fugentia ora forficibus præcidunt: ac veluti ti-
 phonibus defluit sanguis: paulatimque morien-
 tium capita se contrahunt, nec relinquuntur. Na-
 tura earum aduersatur cimicibus, & suffitu necan-
 eos. Fibrinarum pellium cum pice liquida com-
 bustarum cinis, narium profluvia sistit, succo
 porti mollitus. Extrahunt tela corpori inhaeren-
 tia sepiarum testæ ex aqua, balsamentotum car-
 nes, cancri fluuiatiles triti, siluri fluuiatilis, qui &
 alibi, quàm in Nilo nascitur, carnes impositæ re-
 centes siue falsæ. Eiusdem cinis extrahit, &
 adeps: & cinis spinæ eius vicem spodij præbet.
 Hulcera quæ serpunt, & quæ ex iis excrescunt,
 ex capite mænarum cinis vel siluri coërcet. Car-
 cinomata percarum capita falsarum, efficiuntur
 si cineri earum misceatur sal, & cunila capitam
 oleoque subigantur. Cancris marini cinis vultu
 cum plumbo carcinomata compescit. Ad hoc &
 fluuiatilis sufficit cum melle lineaque lanugine.
 Aliqui malunt alumen mèlque miscere cineri
 Phagedænz siluro inueterato, & cum sandarac-
 cha trito: cacoëthe & nomæ & putrescentia cy-
 bio veteri sanantur. Vermes verò inhati ranarum
 felle tolluntur: fistulæ aperiuntur, siccanturque
 balsamentis cum liuteolo immixtis. Intraque asce-
 rum diem callum omnem auferunt, & putre-
 scentia hulcerum, quæque serpunt, emplastri mo-
 do subacta & illita. Et salpe expurgat hulcera in
 linteolis conceptis. Item echinorum testæ cinis
 ta discutit. Item mullorum balsamenti cinis.
 Quidam capite tantum viuunt cum melle, vel
 coracinarum carne. Muricum cinis cum oleo
 tumorem tollit: cicatrices fel scorpionis marini
 Verrucæ

verrucas tollit glani iecur illitum : capitis mæ-
 narum cinis cum allio tritus, ad thymia crudis
 untur : fel scorpionis marini rufi : smarides tri-
 ta illitæ. Alex deferuefacta vnguium scabri-
 tam, cinisq; è capite mænarum extenuat. Mu-
 lieribus lactis copiam facit glauciscus è iure
 sumptus, & smarides cum ptisana sumptæ, vel
 cum fœniculo decoctæ. Mammæ ipsas muricum
 vel purpuræ testarum cinis cum melle efficaci-
 ter sanat. Canceri fluuiatiles illiti vel marini pi-
 os in mamma, vel muricum carnes appositæ
 tollunt : Squatinæ illitæ crescere mammæ non
 faciuntur. Delphini adipe linamenta accensa
 excitant vuluæ strangulatu oppressas. Item scom-
 bri in aceto putrefacti. Percarum vel mæna-
 rum capitis cinis admisto sale & cunila oleo-
 rum, vuluæ medetur : suffitione quoque secundas
 extrahit. Item vituli marini adeps instillatur
 in naribus intermortuarum vuluæ vitio : &
 cum coagulo eiusdem in vellere imponitur. Pul-
 monis marini cinis adalligatus, egregiè proflu-
 uia purgat. Echini viuentes tusi & in vino dulci
 poti. Siftunt & cancri fluuiatiles triti in vino po-
 que. Item siluri suffitu, præcipuè Africi, facilio-
 ritus fieri dicuntur. Canceri ex aqua poti pro-
 fluia sistere : ex hyssopo purgare. Et si partus
 anguletur, similiter poti auxiliantur. Eisdem
 viuentes vel aridos hibunt ad partus continen-
 tes. Hippocrates ad purgationes mortuôsque
 partus vtitur illis, cum quinis lapathi radicibus,
 ruta & fuligine tritis, & in mulso datis po-
 titè in iure cocti cū lapatho & apio, mēstruas
 purgationes expediunt : lactisq; vbertatē faciunt.
 In feбри quæ sit cū capitis doloribus & oculo-
 rum palpitatione, mulieribus in vino austero poti

prodesse dicuntur. Castoreum ex mulso potum
 purgationibus prodest: contraque vuluam olfa-
 ctum cum aceto & pice, aut subditum pastillis.
 Ad secundas etiam vti eodem prodest cum pa-
 nace in r r r cyathis vini: & à frigore laboran-
 tibus ternis obolis. Sed si castoreum fibrumue
 pergrediatur grauida, abortum facere dicitur.
 periclitari partus, si superferatur. Mirum & quod
 de torpedine inuenio: si capiatur, cum Luna in
 Libra fuerit, triduoque afferuetur sub dio, faciles
 partus facere postea, quoties inferatur. Adiuuare
 & pastinacæ radius adalligatus vmbilico
 matur, si viuenti ablatu sit, ipsaque denuo in ma-
 re dimissa. Inuenio apud quosdam ostracium vo-
 cari, quod aliqui onychem vocant: hoc suffragan-
 vuluæ pœnis mirè resistere. Odorem esse castorei,
 meliùsque cum eo vstum proficere. Veteres
 quoque hucera & cacoëthe eiusdem cinere san-
 ri. Nam carbunculos & carcinomata in multi-
 rum parte præsentissimo remedio sanari tradunt
 cancro scœmina, cum salis flore contuso post plu-
 nam Lunam, & ex aqua illito. Psilothrû est thymi
 sanguis, fel, iecur, siue recentia; siue seruata.
 Iecur etiam tritum, mixtaque cœdria plumbæ
 pyxide afferuatum. Ita pueros mangonizant.
 Salpe obstetrix. Eadem vis est pulmonis marini
 leporis marini sanguine & felle: vel si in oleo le-
 pus hic necetur. Cancri scolopendræ marini ca-
 nis cum oleo: vrtica marina trita ex acero scilli-
 te; torpedinis cerebrum cum alumine illitum
 xv i. Luna. Ranæ parvæ, quam in oculorum cura-
 tione descripsimus, sanies efficacissimè psilothrû
 est, si recês illinatur: & ipsa arefacta ac rufa, moy-
 decocta tribus heminis ad tertias, vel in oleo de-
 cocta æreis vasis. Eadem mensura alij ex quind-
 cibus

ranis conficiunt psilothrum, sicut in oculis
 nimis. Sanguisugæ quoque tostæ in vase fictili,
 ex aceto illitæ, eundem contra pilos habent
 effectum. Et suffitus vrentium eas necat cimices
 etas. Castoreo quoque cum melle pro psilo-
 thro vsi pluribus diebus reperiuntur. In omni au-
 tem psilothro vellendi prius sunt pili. Infantium
 anguis dentitionibusque multum confert del-
 tium cum melle dentium cinis, & si ipso dente
 anguæ tangantur. Ad alligatisque idem pau-
 rentinos tollit. Idem effectus & caniculæ
 mentis. Hulcera verò, quæ in auribus, aut vlla cor-
 poris parte fiant, cancerorum fluuiatilium succus
 cum farina hordeacea sanat. Et ad reliquos mor-
 bus citi in oleo perunctis profunt. Siriasisque
 infantium spongia frigida crebrò humefacta, ra-
 na inuersa ad alligatam efficacissimè sanat, quam
 quidam inueniri affirmant. Mollus in vino neca-
 tur, vel piscis rubellio, vel anguillæ duæ, item vna
 marina in vino putrefacta, iis qui inde biberint,
 vitium vini affert. Venerem inhibet echeneis &
 hippopotami frontis è sinistra parte pellis in lin-
 teo ad alligata, felue torpedinis viuæ genitali-
 bus illitum. Concitant cochlearum fluuiatilium
 carnes sale adseruatæ, & in potu ex vino datæ:
 erythini in cibo sumpti: lecur ranae diopetis vel
 calamitæ in pellicula gruis alligatum, vel dens
 cocodilis maxillaris annexus brachio, vel hip-
 pocampus, vel nerui rubetæ dextro lacerto ad al-
 ligati. Amorem finit in pecoris recenti corio ru-
 betæ alligata. Equorum scabiem rana decoctæ
 aqua extenuant, donec illiniri possit. Aiuntque
 curatos non repeti postea. Et Salpe negat ca-
 lare, quibus in ossa rana viua data sit. In-
 aquatilia dici debet & calamochnus, Latine

ad arca appellata. Nascitur circa harundines
 naves è spuma aquæ dulcis ac marinæ, vbi se ma-
 fcent. Vim habet causticam: ideo acopis additur
 contra perfrictionum vitia. Tollit & mulierum
 lentigines in facie. Et calami simul dici debent
 Phragmitis radix recens tusa luxatis medetur
 & spinæ doloribus ex aceto illita. Cyprij ver-
 qui & donax vocatur, cortex alopecijis medetur
 vltus, & hulceribus veteratis: folia extrahenda
 quæ infixæ sint corpori, & igni sacro. Paniculæ
 flos si aures intrauerit, exurdat. Sepiæ atramentum
 tanta vis est, vt in lucerna addito Aethiops ve-
 deri ablato priore lumine, Anaxilaus tradat. Res-
 beta decocta, & in aqua potu data, suum morbum
 medetur: vel cuiuscunque ranæ cinis. Pulmo
 marino si confricetur lignum, ardere videtur
 adeò vt baculum ita præluceat.

*Animalium omnium in mari viventium
 centum septuaginta sex genera esse.*

Cap. X I.

Peracta aquatiliū dote, non alienum vide-
 tur indicare per tot maria, tam vasta, & tot
 millibus passuum terræ infusa, extrâque circum
 data mensura penè ipsius mundi, quæ intelligitur
 tur animalia centum septuaginta sex omnino ge-
 nerum esse, eaque nominatim complecti: quod
 in terrestribus volucribusque fieri non quit. Ne-
 que enim omnis Indiæ Aethiopiæque aut Scy-
 thiæ desertorumue nouimus feras aut volucres
 cum hominum ipsorum multo plurimæ sint di-
 ferentia, quas inuenire potuimus. Accedat hæc
 Taprobane, insulæque aliæ Oceani fabulose
 ratæ. Profectò conueniet, non posse omnia gene-
 ra in contemplationem vniuersam vocari. Ne-
 hercule in tanto mari Oceano quæcunque non

mur, certa sunt, notioraque, quod miremur,
 e profundo natura merfit. Ut à belluis ordia-
 r, arbores, physeteres, balænxæ, pristes, Trito-
 Neceides, elephantii, homines qui marini vo-
 tur, rotæ, orcæ, arietes, muscoli, & alij piscium
 arietes, delphini, celebrésque Homero vi-
 Luxuriæ verò testudines, & Medicis fibri,
 rum è genere lustras nusquam mari accipi-
 mergi, tantum marina dicentes. Iam cani-
 dromones, cornutæ, gladij, ferræ: com-
 ésque mari, terræ, amni, hippopotami, cro-
 dili: & amni tantum ac mari, thynni, thynni-
 filuri, coracini, percæ. Peculiaris autem ma-
 acipenser, aurata, asellus, a carne, aphyæ, alo-
 as, anguilla, araneus, box, batis, banchus, ba-
 chus, belone, quos aculeatos vocamus, bala-
 coruus, cytharus. Chromborum genera,
 prinus, chalcis, cobio. Callarias asellorum ge-
 nis, ni minor esset. Colias siue parianus, siue sa-
 anus à patria Bætica, lacertorum minima: ab
 Mæotici, cybium. Ita vocatur concisa pela-
 que post XL dies à Ponto in Mæotim reuer-
 er. Cordyla, & hæc pelamis pusilla. cum in Pon-
 è Mæotide exit, hoc nomen habet: cantha-
 callionymus, siue vranoscopus, cinædi soli-
 ium lucei: cnide, quã nos vriticam vocamus.
 erorum genera, chamætrachea, chamæleos,
 amæpelorides generis varietate distantes &
 nditate, chamæglycymerides, quæ sunt ma-
 es, quàm pelorides, colycia siue corophia.
 charum genera, inter quæ & margaritifera:
 chea, quarum generis pentadactyles, meli-
 bales, echinophora dicuntur quibus can-
 . Extra has sunt rotundæ in oleario usu co-
 hæz, cucumis, cynopus, cammarus, cynos-
 dexia,

dexia, draco. Quidam aliud volunt esse draconum
 culum. Est autem gracculo similis. Aculeos
 branchiis haber ad caudam spectantes. Sic & scorp
 pio lædit, dū manu tollitur: erythinus, echin
 echinus. Elephanti locustarum generis nigri
 dibus quaternis, bisulcis: prætereà brachia
 binis articulis, singulisque forficulis denticu
 ris. Faber siue zeus, glaucisci, glanis, gonger,
 res, galeos, garus, hippos, hippuros, hirundo,
 lipseumon, hippocampus, hepar, helacathes
 Sunt lacertorum genera, loligo volitans, locust
 lucernæ, liparis, lamyrus, lepus, leones, quom
 brachia cancris similia sunt, reliqua pars locu
 stæ: mullus. merula inter saxatiles laudata,
 gil, melanurus, mœna, meryx, muræna, mys
 tulus, myscus, murex, oculata, ophidion, ophi
 otia, orcynus. Hic est pelamidum generis max
 mus, neque redit in Mæotin, similis tritoni,
 state melior. Orbis, orthragoriscus, phager, ph
 cis saxatiliū, pelamis: earum generis max
 apolectus vocatur, durior tritone: phorcus, ph
 tharus, passer, pastinaca. Polyporum genera:
 ctines maximi & nigerrimi a state, laudatissimi
 Mitylenis, Tyndaride, Salonis, Altini, Antij
 insula Alexandria in Aegypto, pectunculi, por
 ræ, percides, pinna, pinnotheræ, rhina, quem
 rum vocamus. Rhombus, scarus principalis
 die: Solea, sargus, scylla, sarda. Ita vocatur pel
 mis longa, ex Oceano veniens. Scomber, sa
 sparus, scorpæna, scorprios, sciadeus, sciæna, sc
 lopendra, smyrus, scepini, strombus, solen, siue
 los, siue donax, siue onix, siue dactylus, spon
 lus, smarides, stella, spongia. Turdus inter saxa
 les nobilis. Tomus thurianus, quem alij xiphis
 vocant. Thessa, torpedo, tethea, Triton pelam

generis magni: ex eo vrza cybia fiunt. Vre-
 vva, xiphia. His adiiciemus apud Ouidium
 nomina, quæ apud neminem alium repe-
 ntur: sed fortassis in Ponto nascuntur, vbi id
 lumen supremis suis temporibus inchoavit:
 byrum in scopulis viuentem, orphum ruben-
 thacinumque pullum, pictas mormyras, au-
 que coloris chryson. Præterea paruum tera-
 m, & placentem cauda labrum: epodas lati ge-
 nis. Præter hæc insignia piscium tradit chan-
 m ex seipfa concipere, glaucum æstate nun-
 am apparere, pompilum qui semper comitetur
 uigiorum cursus, chromin qui nidificet in
 as. Helopem quoq; dicit esse nostris incogni-
 vndis: ex quo apparet falli eos, qui eundem
 pensem existimauerunt. Helopi palmam sa-
 is inter pisces multi dedere. Sunt præterea à
 o autore nominati, sudis Latine appellata, à
 els sphyæna rostro similis nomine, magni-
 ine inter amplissimos, rarus, sed tamen non
 gener. Appellatur & perna concharum gene-
 , circa Pontias insulas frequentissima. Stant
 at suillo crure longo in harena defixæ, hian-
 que, quæ limpitudo est, pedali non minus spa-
 cibum venantur. Dentes in circuitu margi-
 en habent pectinatim spissatos. Intus pro spon-
 lo grandis caro est. Et hyænam piscem vidi
 in Aenaria insula captum, caput exerentem.
 Præter hæc purgamenta aliqua relatu
 indigna, & algis potius an-
 numeranda, quàm
 animali-
 bus.

C. P L I N I
S E C V N D I N A

T V R A L I S H I -
S T O R I Æ

L I B E R X X X I I I .

P R O O E M I V M .

Metallorum naturæ.

ET ALIA nunc, ipsæque omnia
& rerum pretia dicentur, terra
rem intus inquirente cura non
plici modo: quippe alibi diuina
foditur, quærente vita aurum,
gentum, electrum, æs: alibi diuina
ciis gemmas, & parietum digitorumque pigmenta:
ta: alibi temeritati ferrum, auro etiam gratias
ter bella cadésque. Persequimur omnes eius
bras, viuimusque super excauatam, mirantes
hiscere aliquando, aut intremiscere illam, &
verò non hoc etiam indignatione sacræ parentis
exprimi possit. Inus in viscera eius, & in sede
nium opes quarimus, tanquam parum benigni
fertilisque, quaquà calcatur. Inter hæc minimè
remediorum gratia scrutamur. Quoto enim
fod

diendi causa medicina est? Quanquam & hæc
 ma sui patre tribuit, vt minimè parca, facilis-
 in omnibus quæ profunt. Illa nos premunt,
 nos ad inferos agunt, quæ occultauit atque
 emerfit, illa quæ non nascuntur, vt repente niens
 inane euolans reputet, quæ deinde futura sit fi-
 s. seculis omnibus exhauriendi eam, quousque
 metret auaritia. Quàm innocens, quàm beata,
 nõ verò & delicata esset vita, si nihil aliud,
 quàm supra terras, concupisceret, breuiterq; nisi
 quod secum est? Eruitur aurum & chrysolitha
 xta, vt pretiosior videatur nomen ex auro cu-
 diens. Parum enim erat vnam vitæ inuenisse
 stem, nisi in pretio esset auri etiã fanies. Quæ-
 bat argentum auaritia: boni consuluit interim
 enisse minium, rubentisque terræ excogitauit
 um. Heu prodigiosa ingenia, quot modis auxi-
 us pretia rerum? Accessit ars picturæ, & aurum
 gentumque cælando carius fecimus. Didicit
 o naturam prouocare. Auxere & artem vi-
 rum irritamenta. In poculis libidines cælare
 uit, ac per obscœnitates bibere. Abiecta deinde
 hæc & sordere cœpere: & auri argentique ni-
 um fuit. Murrhina & crystallina ex eadem
 ra effodimus, quibus pretium faceret ipsa fra-
 litas. Hoc argumentum opum, hæc vera luxu-
 glotia existimata est, habere quod posset sta-
 totum perire. Nec hoc fuit satis, turba gem-
 tum potamus, & smaragdis reximus calices:
 temulentix causa tenere Indiam iuuat: & au-
 iam accessio est.

*De prima commendatio metallorum auri, & de
 origine anulorum aurcorum, & modo auri apud
 antiquos, & equestri ordine, & de iure anule-
 rum antea.*

VTinámque posset è vita in totum abdicari
 rum, sacra fames, vt celeberrimi autores di
 xere, profcissum conuiciis ab optimis quibus
 que, & ad perniciem vitæ repertum: quantum
 liciore æuo, cum res ipsæ permutabantur inter
 sicut & Troianis temporibus factitatum, Hom
 ro credi conuenit. Ita enim (vt opinor) com
 mercia victus gratia inuenta. Alios coriis bouum
 alios ferro captiuisque rebus emptitasse tradit
 quanquam & ipse miratus aurum, æstimatione
 rerum ita fecit, vt centum bouum arma aurea per
 mutasse Glaucum diceret cum Diomedis arma
 nouem bouum. Ex qua consuetudine multa
 gum antiquarum pecore constat, etiam Romæ
 Pessimum vitæ scelus fecit, qui anulum primo
 induit digitis. Nec hoc quis fecerit traditur. Nam
 de Prometheo omnia fabulosa arbitror, quæ
 quam illi quoque ferreum anulum dederit an
 quitas: vinculumque id, non gestamen intelligi
 voluerit. Midæ quidem anulum, quo circum
 habentem nemo cerneret, quis non etiam fabu
 losiorem fateatur? Manus & prorsus sinistra
 ximam auctoritatem conciliauere auro, non quæ
 dem Romanæ, quorum more ferreum id erat
 bellicæ virtutis insigne. De regibus Romanis
 facile dixerim. Nullum habet Romuli in Capito
 lio statua, nec præter Numæ Seruique Tullij a
 ac ne L. quidem Bruti. Hoc in Tarquinis max
 me miror, quorum è Græcia fuit origo, vnde
 anulorum vsus venit, quanquam etiam
 Lacedæmone ferreo vtantur. Sed à prisco Ta
 quinio omnium primo filium, cum in prætex
 annis occidisset hostem, bulla aurea donatum
 constat: vnde mos bullæ durauit, vt eorum q
 egi

quo meruissent filij, inſigne id haberent, ceterorum. Et ideo miror Tarquinij eius ſtatuam ſine anulo eſſe. Quanquam & de nomine ipſo ambigi video: Græci à digitis appellauere: apud nos priſci vngulum vocabant, poſteà & Græci & noſtri ſymbolum. Longo certe tempore, ne Senatum quidem Romanum habuiſſe aureos, ma- niſeſtum eſt. Siquidem his tantum qui legati ad exteras gentes ituri eſſent, anuli publicè daban- tur, credo quoniam ita exterorum honoratiſſi- mi intelligebàtur. Neque aliis vti mos fuit, quam ex ea cauſa publicè accepſſent: vulgòque triumphabant. Et cum corona ex auro He- ruſca ſuſtineretur à tergo, anulus tamen in di- gito ferreus erat, æque triumphantis, & ſerui for- tiſſe coronam ſuſtinentis. Sic triumphauit de Iu- lio C. Marius: aureumque non ante tertium conſulatum ſumpſiſſe traditur. Hi quoque, qui ob ſeruationem acceperant aureos, in publico tan- tum utebantur eis: intra domos verò ferreis. argumento etiam nunc ſponſæ anulus fer- reus mittitur, iſque ſine gemma. Nec Iliacis tem- pibus ullos fuiſſe anulos video: nuſquam cer- te Homerus dicit, cum & codicillos miſſiſſatos conſularum gratia indicet, & conditas arcis ve- ſtes, ac vaſa aurea argenteaque, & ea colliga- ta nodi, non anuli, nota. Sortiri quoque con- ſularem etiam Deſum fibulas, & alia muliebris ornamentis, ſicut inaures, in primordio factiſſe, non mentione anulorum. Et quiſquis primus in- uenit, cunſtanter id fecit, læuiſque manibus ac dextera fuerit oſtentandus. Quòd ſi impedimen- tum potuit in eo aliquod intelligi etià còſertoris

vſu, argumentum eſt, maius in laua fuiſſe, qua
 ſcutum capitur. Eſt quidem apud eundem Ho-
 merum virorum crinibus aurum implexū: ideo
 neſcio an prior vſus à ſœminis cœperit. Romæ
 quidem non fuit aurum, niſi admodū exiguum
 longo tempore. Certè cū à Gallis capta
 pax emeretur, non plus quàm mille pondo
 potuere. Nec ignoro duo millia pondo auri pe-
 riſſe, Pompeij tertio Cōſulatu, è Capitolini Iouis
 folio, à Camillo ibi condita, & ideo à plebiſque
 exiſtimari duo millia pondo collata. Sed quod
 acceſſit, Gallorum præda fuit, detractūque
 ab his in parte captæ vr̄bis delubris. Gallos au-
 tem cum auro pugnare ſolitos, Torquatus in-
 dicio eſt. Apparet ergo Gallorum templorū
 que tantūdem, nec amplius fuiſſe: quod quidem
 in augurio intellectum eſt, cū Capitolinus di-
 plum reddidiſſet. Illud quoque obiter indica-
 conuenit, quoniam de anulis ſermonem reperi-
 mus, æditum custodiæ eius comprehenſum
 fracta in ore anuli gemma, ſtatim expiraſſe, &
 indicium ita extinctū. Ergo vt maxime duo mil-
 lia pondo, cū capta eſt Roma anno re-
 centeſimo L X I I I. fuere, cū iam capitum ſi-
 berorū cœſa eſſent C L I I. millia quingēti L X X I.
 In eadem poſt annos C C V I I. quod ex Capito-
 linæ ædis incendio cæteris que omnibus delubris
 C. Marius filius Præneste detulerat, tredecim mil-
 lia pondo: quæ ſub eo titulo in triumpho tranſ-
 iuit Sylla, & argenti V I I. millia. Idem ex re-
 liqua omni victoria pridie tranſtuleraſt auri pon-
 do X V. millia, argenti pondo centum & quin-
 decim millia. Frequentior autem vſus anulorum
 non ante Cn. Flauium Anni filium deprehendi-
 tur. Hic nanque publicatis diebus factis, que
 popu-

Populus à paucis principum quotidie petebat.
 tantam gratiã plebis adeptus est, alioquin liber-
 tino patre genitus, & ipse Appij Cæci scriba, cu-
 jus hortatu exceperat eos dies, consultaudo as-
 siduè sagaci ingenio, promulgauerátque, vt Ae-
 dilis curulis crearetur cum Q. Anicio Prænesti-
 no, qui paucis antè annis hostis fuisset præteritis
 C. Perilio & Domitio, quorũ patres Consules fue-
 rant. Additum Flauio, vt simul & Tribunus ple-
 bis esset. Quo factò tanta Senatus indignatione
 exarsit, vt anulos ab eo abiectos fuisse, in anti-
 quissimis reperiatur Annalibus. Fallit pleròsque,
 qui tum & equestrem ordinem id fecisse arbi-
 trantur. Est enim adiectum hoc quoque: sed &
 tabulæ posita, propter quæ nomen Equitum ad-
 iectum est. Anulos quoque depositos à nobilitate,
 in Annales relatum est, non à Senatu vni-
 verso. Hoc actum P. Sempronio Longo, L. Sul-
 lio coss. Flauius vouit ad em Concordiã, si
 populo reconciliasset ordines. Et cum ad id pe-
 cunia publica non decerneretur, ex multatitia
 prætoribus condemnatis adiculam æream
 fecit in Græcostasi, quæ tunc supra comitium
 erat. Inciditque in tabella ærea eam ad em c.
 quatuor annis post Capitolianam dedicatam. Ita
 ccccxlvi. à condita vrbe gestum est: &
 primum anulorum vestigium extat. Promiscui
 usum vsus alterum secundo Punico bello: ne-
 que enim aliter potuissent trimodia illa anulo-
 rum Carthaginem ab Annibale mitti. Inter Ce-
 lonem quoque & Drusum ex anulo in auctione
 belli, inimicitia cœpere: vnde origo socialis
 bellorum, & exitia rerum. Ne tum quidem omnes Se-
 natores habuerunt: vt pote cum memoria au-
 gura multi Prætura quoque functi, in ferro con-

senuerint: sicut Calphurnium & Manilium, qui legatus C. Marij fuerat Iugurthino bello, Fennestella tradit: & multi L. Pufidium illū, ad quem Scaurus de vita sua scripsit: in Quintiorum vetero familia autum ne foeminas quidem habere mos fuerit: nullōsq; omnino anulos maior partium gentium hominūque, etiam qui sub imperio nostro degunt, hodiēque habeat. Non signati Oriens aut Aegyptus etiam nunc, literis contenta solis. Multis hoc modis, ut cetera omnia, luxuria variauit, gemmas addendo exquisiti fidegoris, censūque opimo digitos onerando, sicut dicemus in gemmarum volumine: mox & effigies varias calando, ut alibi ars, alibi materia esset in pretio. Alias deinde gemmas violari nefas putauit: ac ne quis signandi causam in anulis esse intelligeret, solidas induit. Quasdam vetero neque ab ea parte quae digito occultatur, aureo elusit, aurūque millibus uilius fecit. Contra uerò multi nullas admittunt gemmas, aurūque ipso signant: id Claudij Cæsaris principatu receptum. Ne enō & seruitia iam ferrum auro edungunt: alia per sese mero auro decorant: cuius libertatis origo nomine ipso in Samothrace institutum declarat. Singulis primò digitis gemmos fuerat, qui sunt minimis proximi: sic in Neruarum & Seruij Tullij statuis uidemus. Postea proximo induere, etiam Deorum simulacra deinde iuuat & minimo dare. Galliae Britanniaeque in medio dicuntur usque. Hic nunc solus excipitur: ceteri omnes onerantur, atque etiam priuati articuli minoribus aliis. Sunt qui tres unum minimo congerant: alij uerò & huic unum tantum quo signantem signent. Conditus ille, ut res uera, & iniuria uisus indigna, uelut è sacramento

nitur: & vnum in minimo digito habuisse, pre-
 fessoris in recondito suppellectilis ostentatio est.
 Nam alij pondera eorum ostentant. Aliis plures
 quam vnum, gestare labor est. Alij bracteas in-
 tercircire leuiore materia propter casum tutius
 gemmarum sollicitudini putant. Alij sub gem-
 mis venena cludent, sicut Demosthenes sum-
 mus oratorum Græciæ, anulósque mortis gratia
 habent. Deniq; vt plurimum opum scelera anu-
 li sunt. Quæ fuit illa prisorum vita, qualis in-
 nocentia, in qua nihil signabatur? At nunc cibi
 quoq; ac potus anulo vindicantur à rapina. Hoc
 profecere mancipiorum legiones, & in domo
 turba externa, ac seruorum quoq; causa nomen-
 clator adhibendus. Aliter apud antiquos, singu-
 li Mancipores Luciporésue dominorum gètiles,
 omnem victum in promiscuo habebant: nec vl-
 la domi custodia à domesticis opus erat. Nunc
 capiendæ comparantur epulæ, paritérque qui ra-
 piant eas, & claués quoque ipsas signasse non est
 grauatís somno aut morientibus anuli de-
 trahuntur: maiorque vitæ ratio circa hoc instru-
 mentum esse cœpit, incertum à quo tempore. Vi-
 demur tamen posse in externis autoritatem eius
 intelligere circa Polycratem Sami tyránnum,
 cui dilectus ille anulus in mare abiectus, capto
 relatus est pisce, ipso circiter c c x x x. annum vr-
 bis nostræ interfecto. Celebratior quidem vsus
 senore cœpisse debet: argumento est con-
 stitudo vulgi, ad sponsiones etiamnum anulo
 trahente, tracta ab eo tempore, quo nondum
 erat attha velocior: vt planè affirmare possimus.
 Nummos antè apud nos, mox cœpisse anulos. De
 nummis paulò post dicitur. Anuli distinxere al-
 legum ordinem à plebe, vt semel cœperant esse

celebres, sicut tunica ab anulis Senatuum tantum
 quanquam & hoc serò: vulgòq; purpura latiore
 tunica vsos inuenimus etiam præcones, sicut pa-
 trem L. Aelij Stilonis, Præconini ob id cognomi-
 nati. Sed anuli planè medium ordinem, tertium
 que plebi & patribus inseruere, ac quod antea
 militares equi nomen dederant, hoc nunc pecu-
 nia iudices tribuunt. Nec pridem id factum: Di-
 uo Augusto decurias ordinante, maior pars iu-
 dicum in ferreo anulo fuit: isque non equites,
 sed iudices vocabantur. Equitum nomè subsiste-
 bat in turmis equorum publicorum. Iudicum
 quoque non nisi quatuor decurie fuere primò
 vixque singula millia in decuriis inuenta sunt.
 nondum prouinciis ad hoc munus admissis: se-
 uatùnque in hodiernum est, ne quis è nouis ci-
 uibus in iis indicaret.

*De decuriis iudicum, & quæties nomina equestris or-
 dinis immutata, & donis militaribus, & quando
 primùm corona aurea. Cap. II.*

Decuriæ quoque ipsæ pluribus discretæ nomi-
 nibus fuere, Tribunorum æris, & Selecto-
 rum & Iudicum. Præter hos etiamnum Nongen-
 ti vocabantur ex omnibus selecti, ad custodiend-
 as ciuitas suffragiorum in comitiis. Et diuisus hic
 quoq; ordo erat superba usurpatione nominum,
 cum alius se Nongentum, alius Selectum, alius
 Tribunum appellaret. Tiberij demum principa-
 tus nono anno in unitatem venit equester ordo:
 anulorumque autoritati forma constituta est;
 Asinio Pollione, C. Antistio Vetere c o s s. anno
 urbis conditæ o c c l x x v. quod miremur, fuci-
 li penè de causa, cum C. Sulpitius Galba, dum
 iuuenalem famam apud principem popinarum
 pœnis aucupatur, quæstus esset in Senatu, vulgò
 in iudicibus

institutores eius culpæ defendi anulis. Hac de cau-
 sa constitutum, ne cui ius id esset, nisi cui in-
 genuo ipsi, patri auoque paterno festertia c c c c.
 cœsus fuisset, & lege Julia theatri in x i i i i. or-
 dinibus sedendi. Postea gregatim insigne id ap-
 peti cœptum. Propterque hæc discrimina Caius
 princeps decuriam quintam adiecit: tantumque
 natum est fastus, ut quæ sub Diuo Augusto imple-
 ri non potuerant decuriæ, non capiant eum or-
 dinem, passimque ad ornamenta ea etiam fer-
 re liberati transiliant: quod antea nunquam
 factum, quoniam in ferreo anulo equites iu-
 dicisque intelligebantur: adeoque promiscuum
 esse cœpit, ut apud Claudium Cæsarem in Cen-
 sura eius vnus ex equitibus Flavius Proculus
 c c c c. ex ea causa reos postularet. Ita dum se-
 paratur ordo ab ingenuis, cõmunicatus est cum
 seruitiis. Iudicum autem appellatione separari
 eum ordinem, primi omnium instituere Grac-
 chi discordi popularitate in contumeliam Se-
 natus: mox ea debellata, autoritas nominis va-
 cio seditionum euentu circa publicanos substi-
 tit: & aliquandiu tertix vires publicani fuere.
 Marcus Cicero demum stabiliuit equestre no-
 men in Consulatu suo, ei Senatum concilians,
 ex eo se ordine profectum esse celebrans, eius-
 que vires peculiari popularitate quærens. Ab illo
 tempore planè hoc tertium corpus in republica
 constitutum est, cœpitque adiici Senatui populoque
 Romano & equester ordo. Qua de causa & nunc
 post populum scribitur, quia nouissimè cœptus
 est adiici. Quinetiam ipsum equitum nomen se-
 pe variatum est, in his quoque qui ad equitatum
 trahebantur. Celeres sub Romulo regibusque ap-
 pellati sunt: deinde flexumines: postea trossuli.

cum oppidum in Tuscia citra Volturnos passum
 1 x. m. sine ullo peditum adiuncto cepissent eius
 vocabuli: idque duravit ultra C. Gracchum. Iunius
 certe, qui ab amicitia eius Gracchanus appella-
 tus est, scriptum reliquit his verbis: Quod ad eque-
 strem ordinem attinet, antea trosculos vocabant,
 nunc equites vocant: ideo quia non intelligunt
 trosculos nomen quid valeat, multos pudet eo no-
 mine appellari: & causam, quæ supra indicata
 est exponit: inuitosque etiamnum tamen troscu-
 los vocari. Sunt adhuc aliquæ non omittendæ in au-
 ro differentiæ. Auxiliares quippe & externos tor-
 quibus aureis donauere, ac ciues non nisi argen-
 teis. Præterque armillas ciuibus dedere, quas non
 habent externi. Idem (quod magis miremur) coro-
 nas ex auro dedere ciuibus. Quis primus dona-
 tus sit ea, non inueni, sed quis primum donauit
 ait à L. Pisone traditur. A. Posthumius Dictator
 apud lacum Regillum castris Latinorum expu-
 gnatis, ei cuius maximè opera capta essent, hæc
 coronam ex præda dedit. Item L. Lentulus c. o. s.
 Serg. Cornelio Merendæ Samnitum oppido capto.
 Sed quinque librarum corona Piso Frugi filium
 ex priuata pecunia donauit: eamque coronam
 testamento reipublicæ legauit.

*De reliquo usu auri in viris & mulieribus, & de
 mammo auro: & quando primū signatū est as, argen-
 tum, & aurum, & antequam signaretur qui mos in
 are, & quæ maxima pecunia primo censu, & quo-
 ties & quibus temporibus auctoritas auri. Cap. l. l.*

DEorum verò honori in sacris nihil aliud
 hostiæ, maiores dumtaxat, immolarentur. Sed in
 militia quoque in tantum adoleuit hæc luxuria,
 ut M. Bruti in Philippicis campis epistolæ repe-
 rian

antur frementes, fibulas tribunitias ex auro ge-
 At Hercules idem tu Brute mulierum pedibus
 rum gestari tacuisti: cuius sceleris nos coar-
 timus illum primum, qui auro dignitatem per-
 culos fecit, ut habeat in lacertis iampridem &
 ti, quod è Dardanis venit, itaq; & Dardanium.
 cabatur. Viriæ Celticæ dicuntur: viriles Celti-
 ricæ. Habeant fœminæ in armillis digitisque
 nis collo, auribus, spiris: discurrant catenæ cir-
 latera, & insecta margaritarû pondera è col-
 dominarum auro pendeant, ut in somno quo-
 ue vnionum conscientia adsit: etiã ne pedibus
 duntur, atq; inter stolam plebêmque hunc me-
 um fœminarum equestre ordinem facit? Ho-
 lius viri pædagogis id damus: balineâsq; di-
 puerorum forma conuertit. Iam verò etiam
 pocratem, statuâsq; Aegyptiorum numi-
 , in digitis viri quoque portare incipiunt.
 & alia Claudij principatu differentia in so-
 his, quibus admissionem liberti eius dedis-
 imaginem Principis in anulo ex auro ge-
 di, magna criminum occasione: quæ omnia
 caris exortus Vespasiani Principis aboleuit,
 qualiter publicando Principem. De anulis au-
 corûmque vû hætenus dictum sit. Proxi-
 scelus fecit, qui primus ex auro denarium
 nauit: quod & ipsum later autore incerto. Po-
 us Romanus ne argento quidem signato an-
 Pyrrhum regem deuictû vsus est. Libralis, vn-
 am nunc libella dicitur, & dipondius ap-
 debatur assis. Quare æris grauis pœna dicta.
 adhuc expensa in rationibus dicuntur: item
 pendia & dependere. Quin & militum stipen-
 dum, hoc est stipis ponderandæ pensatores,
 pendes dicuntur: qua consuetudine in his

emptionibus quæ mancipij sunt, etiam nunc
 bra interponitur. Seruius Rex primus signatus
 æs. Antea rudi usus Romæ Remeus tradit. Signatus
 gnatum est nota pecudum: unde & pecunia appella-
 pellata. Maximus census c. x. m. assium fuit
 lorege: & ideo hæc prima classis. Argentum
 gnatum est anno urbis d. l. x. x. v. Q. Fabius
 c. o. s. quinque annis ante primum bellum
 nicum. Et placuit denarius pro decem libris
 quinarium pro quinque, sestertium pro dipondio
 ac semisse. Libræ autem pondus æris immittitur
 tum bello Punico primo, cum impensis respiciendis
 non sufficeret, constitutumque ut asses sextan-
 tario pondere ferirentur. Ita quinque partes fer-
 etæ lucri, dissolutumque æs alienum. Nota
 fuit ex altera parte Janus geminus, ex altera
 strum navis: in triente verò & quadrante
 Quadrans antea triuncis vocatus à IIII. vncias
 Postea Annibale urgente, Q. Fabio Maximo
 Dictatore, asses vnciales facti: placuitque dena-
 narium x. v. assibus permutari, quinarium octo
 nis, sestertium quaternis. Ita resp. dimidium
 crata est. In militari tamen stipendio semper
 narius pro x. assibus datus. Nota argenti
 bigæ atque quadrigæ: & inde bigati quadrigati
 rique dicti. Mox lege Papyria semunciales
 facti. Livi Drusus in Tribunatu plebis
 uam partem æris argento miscuit. Qui
 Victoriatus appellatur, lege Clodia percussus
 est. Antea enim hic nummus ex Illyrico adve-
 ctus, mercis loco habebatur. Est autem signatus
 tus Victoria, & inde nomen. Aureus nummus
 post annum sexagesimum secundum percussus est
 quam argenteus, ita ut scrupulum valeret
 stertis vicenis, quod efficit in libras ratione

tiorum, qui tunc erant, sestertios D C C C.
 Post hæc placuit XL. M. signari ex auri libris,
 paulatimq; principes imminuere pondus: minu-
 mus vero ad XLV. M. Sed à nummo prima est
 avaritiæ excogitata, fœnore quæstiosa se-
 stertia. Hæc paulatim exarsit rabie quadam, non
 avaritia, sed fames auri: utpote cùm Septi-
 mius C. Gracchi familiaris auro-repensum ca-
 pit eius excisum ad Opimum tulerit, plumbóq;
 os addito parricidio suo rempublicã etiã cir-
 cumscripserit: nec iam Quiritium aliquo, sed vni-
 us nomine Romano infami, rex Mithridates
 quilio duci capto aurum in os infudit: hæc pa-
 habendi cupido. Pudet intuentem tantum no-
 ista, quæ subinde noua Græco sermone ex-
 gitantur, expresso argenteis vasis auro, aut in-
 so, quibus deliciis vaneunt tam aurea quàm
 tata, cùm sciamus interdixisse castris suis Spa-
 rum, ne quis aurum haberet aur argentum. Tan-
 gait plus animi fugitiuis nostris. Messala Ora-
 prodidit, Antoniũ Triumvirum aureis vsum
 omnibus obscœnis desideriis, pudendo crimi-
 etiam Cleopatraz. Summæ apud exteros licen-
 fuerat, poculo aureo puluino subdito, Philip-
 regem dormire solitum: Agnonem Teiun
 alexandri Magni præfectum aureis clavis suffige-
 crepidas. Antonius in cõtumeliam naturæ vi-
 arẽ auro fecit, opus proscriptione dignum. Sed
 ter alia equidem miror populum Romanum
 is gentibus in tributo semper argentum impe-
 tasse, non aurum: sicut Carthagini cum Anni-
 victæ argenti pondo annua in quinquagin-
 annos, nihil auri. Nec potest videri penuria
 mundi id venisse. Nam Midas & Cræsus in infi-
 num possederant. Iam Cyrus deuicta Asia pon-
 do

* Locum
 hęc expen-
 dit Budæus
 li. 3. de As-
 se, tandem
 que in eam
 discedit sen-
 tentiã, ut
 hunc in mo-
 dum legen-
 dum exi-
 stimet:
 Post hæc pla-
 cuit, L.
 nummos si-
 gnari ex
 auri libris.
 paulatim-
 que princi-
 pes immi-
 nuere pon-
 dus: minu-
 tissimè Ne-
 ro ad LV.
 nummas,
 &c.

* folia

do xxxiiii. millia inuenerat, præter vasa aurea
aurumque factum, & in eo * folia ac platanum
vitæque. Qua victoria argenti quingenta millia
talentorum reportauit, & craterem Semitamidæ
cuius pondus quindecim talenta colligebat. Talen-
tum autem Aegyptium pondo lxx. capere
Varro tradit. Iam regnauerat in Colchis Salu-
ces & Esubopes, qui terram virginem na-
rinum argenti aurique eruisse dicitur in Samno-
rum gente, & alioquin velleribus aureis inclum-
regno. Sed & illius aureæ camerae, & argenteæ
trabes narrantur, & columnæ atque parasitæ, vi-
cto Sesostræ Aegypti rege, tam superbo, vt prode-
tur annis quibusque sorte reges singulos è subie-

* ostēderat

* Budaus

partim ve-

tustorū exē

plariū fidē

sequutus,

partim con-

iecturū non

lentibus ni-

xus, hic le-

gendum ar-

bitratur,

Auri pōdo

DCC.M.

xxvi. ar-

gēti xcii.

M. et in nu-

merato tre-

centies &

septuagies

quinquies.

ctis iungere ad currum solitus, sicque triumphare. Et nos fecimus, quæ posteri fabulosa arbitratore, Cæsar qui postea Dictator fuit, primus in Aedilitate munere patris funebri, omni apparatus harenæ argenteo usus est: feriasque argenteis vasis incessere, tum primum visum. Mox, quod etiam in municipiis æmulantur, C. Antonius ludos fecit, na argentea fecit. Item L. Muræna, & Caius princeps in Circo pegma duxit, in quo fuere argentei pondo cxxiiii. Claudius successor eius, cum de Britannia triumpharet, inter coronas aureas vnam vii. pondo habuit, quam contulisset Hispania citerior, alteram i x. quam Gallia Comata, sicut titulus indicauit. Huius deinde successor Nero, Pompeij theatrum operuit auro in vnum diem, quod Tyridati regi Armeniæ * ostenderet. Et quota pars ea apparatus fuit aureæ domus ambicantis urbem? Auri in ærario populi Romani fuere, Sex. Iulio, L. Aurelio Coss. septem annis ante bellum Punicum * pondo dccxxvi. argenti nonagintaduo millia, & extra numerum

c. & LXXXV. M. Item Sex. Iulio, L. Marcio
 ss. hoc est, belli socialis initio, DCCCXLVI.
 auri pondo. C. Cæsar primo introitu vr̄bis in
 bello suo ex ærario protulit ⁊ laterum au-
 rorum XXXV. M. & in numerato pondo CCC.
 fuit aliis temporibus respublic. locupletioꝝ.
 ⁊ Aemilius Paulus, ⁊ Perseo rege Mace-
 donico deuicto, prædam pondo trium millium: à
 tempore populus Romanus tributum pende-
 desit. Laquearia, quæ nunc & in priuatis do-
 mibus auro teguntur, post Carthaginẽ euersam
 inaurata sunt in Capitolio, Censura L.
 Mummi. Inde transiere in cameras: in parietes
 que, qui iam & ipsi tanquam vasa inauran-
 t: cùm sua ætas varia de Catulo existimaue-
 rit, quòd tegulas æreas Capitolij inaurasset pri-
 uati. Inuentores auri, sicut metallorum ferè om-
 nium septimo volumine diximus. Præcipuam gra-
 uiam huic materiæ fuisse arbitror, nõ colore, qui
 argento clarior est, magis que dici similis, &
 deo militaribus signis familiarior, quoniam is
 magis fulget: manifesto errore eorum, qui co-
 rem siderũ placuisse in auro arbitrantur, cùm
 gemmis aliisque rebus non sit præcipuus. Nec
 uendere aut facilitate materiæ prælatum est cæ-
 teris metallis, cùm cedat per vtrunque plumbo.
 quia rerũ vni nihil igne deperit, tutò etiam
 incendiis rogisq; durante materia. Quinimo
 sæpius arsit, proficit ab bonitatem. Aurique
 perimẽto ignis est, vt simili colore rubeat, quo
 ignis: atque ipsum obryzum vocant. Primum au-
 tem bonitatis argumen-um est, quàm difficilli-
 me accendi Præterea mirum, prunæ violentissi-
 me igni indomitum, palea citissimè ardescere:
 que vt purgetur, cū plumbo coqui. Altera cau-
 sa præ-

* auri pon-
 do DCCC-
 XLVI. Ex
 eodem Bu-
 deo.

⁊ laterum
 aureorum
 quindecim
 argenteorũ
 triginta

quinq; mil-
 lia, & in
 numerato
 sestertium
 quadringẽ
 ties. Ex
 eodem.

, Perseo re-
 ge victo, è
 Macedoni
 caprada se-
 stertium
 ter millies.
 Ex eodem.

fa pretij maior, quàm minimum vsu deteri, cum
 argento, ære, plumbo, lineæ producantur, ma-
 nusque sordescant decidua materia. Nec aliud
 laxius dilatatur, aut numerosius diuiditur, ut
 cuius vnciæ in septingenas & quinquagenas plu-
 resque bractæas, quaternum utroque digitorum
 spargantur. Crassissimæ in his Prænestinæ vocan-
 tur, etiamnum retinentes nomen, Fortunæ inau-
 rato ibi fidelissimè simulacro. Proxima bractæ-
 quæstoria appellatur. Hispania strigiles vocat
 auri paruulas massas, quod super omnia solum
 in massa aut ramento capitur, cum cætera met-
 alis reperta igni perficiantur. Hoc statim aurum
 est, consummatamque materiam protinus habet,
 cum ita inuenitur. Hæc enim inuentio eius natu-
 ralis est: alia, quam dicemus, coacta. Super cætera
 non rubigo vlla, non ærugo, non aliud ex ipso
 quod consumat bonitatè, minuâtue pondus. Ita
 contra salis & aceti succos domitores rerum con-
 stantia: superq; omnia netur, ac textitur lanæ mo-
 do, & sine lana. Tunica aurea triumphasse Tar-
 quinium Priscum Verrius tradit. Nos vidimus
 Agrippinam Claudij principis, edente eo naua-
 lis prælij spectaculū, assidentem ei, indutam pa-
 ludamento, auro textili sine alia materie. Attali-
 cis verò iam pridem intexitur, inuento regum
 Asiæ. Marmorì & iis quæ candesceri non possunt
 oui candido illinitur: lino glutini ratione com-
 posita: leucophoron vocant. Quid sit hoc, aut
 quemadmodum fiat, suo loco docebimus. Aes
 inaurari argento viuo, aut certè hydrargyro le-
 gitimum erat: de quibus, ut dicemus illorum na-
 turam reddentes, excogitata fraus est. Nanque ex-
 tuciat in primis, accensumque restinguitur
 sale, aceto, alumine. Postea exarenatur, an satis
 reco-

coetum sit, splendore deprehendente, iterumque
 inalatur igni, ut possit edomitum, mistis pumi-
 alumine, argento viuo, inductas accipere bra-
 ceas. Alumina in purgando vim habet talem,
 qualem esse diximus plumbo.

*Ratio naturalis inueniendi auri, & quando pri-
 mum aurea statua, & medicina ex auro.*

Cap. IIII.

Aurum inuenitur in nostro orbe: ut omitta-
 mus Indicum, atque à formicis, aut gryphi-
 bus apud Scythas erutum. Apud nos tribus mo-
 do, fluminum ramentis, ut in Tago Hispaniæ,
 Tago Italiæ, Hebro Thraciæ, Pactolo Asiæ, Gan-
 ge Indiæ. Nec vllum absolutius aurum est, cursu
 perpolium. Alio modo puteorum
 effoditur, aut in ruina montium. Qua-
 traque ratio dicitur. Aurum qui quærunt, an-
 omnia segillum tollunt: ita vocatur indicium:
 ues, ubi id est, arenæque lauantur, atque ex eo
 quod resedit, coniectura capitur, ut inueniatur
 aliquando in summa tellure protinus rara feli-
 citate: ut nuper in Dalmatia principatu Neronis.
 singulis diebus etiam quinquagenas libras fun-
 dens, cum iam inuentum in summo cæspite. Alu-
 tionem vocant, si & auro ea tellus subest. Cæte-
 rum montes Hispaniæ aridi sterilesque, & in qui-
 bus nihil aliud gignatur, huic bono coguntur
 fertiles esse. Quod puteis foditur, canalicium vo-
 cant, alij canaliense, marmoris glareæ inhaerens,
 non illo modo, quo in Oriente sapphiro atque
 thebaico, aliisque in gemmis scintillat, sed mi-
 eas amplexum marmoris. Hi venarum canales
 per marmor vagantur, & latera puteorum, & huc
 alihuc, inde nomine inuento, tellusque ligneis
 columnis suspenditur. Quod effossum est, rudi-
 tur.

tur, lauatur, vritur, molitur in farinam. Nam quod ad pilas cudunt, apilaticudem vocant: argentum, quod exit à fornacis sudore. Quæ è castino iactatur spurcitia, in omni metallo vocatur scoria. Hæc in auro coquitur iterum & tunditur. Catini fiunt ex tasconio. Hæc est terra albissima similis argillæ. Neque enim alia afflatum ignis & ardentem materiam tolerat. Tertia ratio opera vicerit Gigantum: cuniculis per magna spatia actis, cauantur montes ad lucernarum luminaria. Eadem mensura vigiliarum est, multisque mensibus non cernitur dies. Arrugas id genus vocant: sidantque rimæ subito, & opprimunt operarios, vt iam niuis temerarium videatur è profundo maris petere margaritas tantò nocentiores fecimus terras. Relinquuntur itaque fortiores crebri montibus sustinendis. Occursant in utroque genere silices. Hos igni & aceto rumpunt. Sæpius verò, quoniam in cuniculis vapor & fumus strangulat, cadunt fracturis c. l. libras ferri terram agentibus: egeruntque humeris noctibus ac diebus per tenebras proximis tradentes: lucem nouissimi cernunt. Si longior videtur filix, latus sequitur. Fossam ambit quiete. Tamen in silice facilius existimatur opera. Est namque terra ex quodam argillæ genere glareæ missilis (candidam vocant) propè inexpugnabilis. Cuniculis eam ferreis aggrediuntur, & iisdem molibus: nihilque durius putant, nisi quòd inter montia auri fames durissima est. Peracto opere, cernices fornicum ab ultimo cadunt, dantque magnam ruinæ, eamque solus intelligit in cacumine montis eius peruigil. Hic voce istius reperiunt operarios reuocari iubet, pariterque ipse deuolat. Mons fractus cadit à sese longo fragore

qui concipi humana mente non possit, & flatu
 incredibili. Spectant victores ruinam naturæ.
 Nec tamen adhuc aurum est: nec scire esse, cum
 sedere. Tantæque ad pericula euincenda fuit sa-
 tis causæ, sperare quod cuperent. Alius par est la-
 bor, vel hoc maioris impendij, flumina ad lauan-
 dum hanc ruinam iugis montium ducere obi-
 ter à centesimo plerunque lapide. Corrugos vo-
 cant: à cortiuatione, credo: nimirum & hic labor
 est. Præcepisse libramento oportet, vt fruaris
 quando influat: itaque altissimis partibus duci-
 tur. Conuallis & interualla substructis canalibus
 iunguntur. Alibi rupes inuix cæduntur, sed emq;
 abibus cauatæ præbere coguntur. Is qui cædit,
 funibus pendet, vt procul intuentibus species
 nefaria quidem, sed alitum fiat. Pendentes ma-
 iore ex parte librant, & lineas itineri præfigunt.
 itaque insistentis vestigiis hominis locus nõ est.
 Manes trahuntur ad homines, vt vitium impor-
 unt. Id genus terræ vrium vocant. Ergo per sili-
 ces calculosue ducuntur, & vrium euitant. Ad ca-
 uam deiectus in superciliis montium piscinæ ca-
 uantur, ducenos pedes in quasque partes, & in al-
 terum ordinem denos. Emissaria in his quina pedum
 quadratorum ternum ferè relinquuntur, & repleto
 magno excussis obturamentis erumpit: torrens tan-
 ta vi vt saxa peruoluat. Alius etiamnum in pla-
 no labor. Fossæ, in quas profluat, cauantur: ago-
 na vocant: ex sternuntur gradatim. Frutex est
 toris marini similis, asper aurumque reti-
 nens. Lateralia cluduntur tabulis, ac per prærupta
 suspenduntur, canali ita profluente de terra in
 mare. His de causis iam promouit Hispania in
 priore genere: quæ exhauriuntur immenso la-
 bore, ne occupent puteos, in hoc tignantur. Au-

rum arrugia quæsitum non coquitur, sed statim suum est. Inueniuntur ita massæ. Necnon in puteis etiam decenas excedentes libras. Palacras Hispani, alij palacranas: iidem quod minutum est, balucem vocant. Vlex siccatus vritur, & cinis eius lauatur substrato cæspite herbofo, vt fundat aurum. Vicena millia pondo ad hunc modum annis singulis Asturiam atque Gallæciam & Lusitaniam præstare quidam tradiderunt, ita vt plurimum Asturia gignat. Neque in alia parte terrarum tot seculis hæc fertilitas. Italiæ partem est vetere interdicto patrum, vt diximus: alioquin nulla fecundior metallorum quoque erat tellus. Extat lex censoria Ictimulorū aurifodina, qua in Vercellensi agro cauebatur, ne plus quinque M. hominum in opere publicani haberent. Aurum faciendi est etiam vna ratio ex auripigmento, quod in Syria foditur pictoribus, in summa tellure, auri colore, sed fragili lapidum specularium modo. Inuitaueratque spes Caium principem auidissimum auri, quamobrem iussit excoqui magnum pondus: & planè fecit aurum excellens, sed ita parui ponderis, vt detrimentum sentiret, illud propter auaritiam expertus, quanquam auripigmenti libræ x i i i. permurerentur: nec postea tentatum ab vlllo est. Omni auro inest argentum vario pondere, alibi decima, alibi nona, alibi octaua parte. In vno tantum Galliæ metallo, quod vocant Albictarense, xxxv i. portio inuenitur: ideo cæteris præest. Vbicunque quinta argenti portio est, electrum vocatur. Scrobes cæ reperiuntur in Canaliensi. Fit & cura electrum argento addito. Quod si quintam portionem excessit, incudibus non resistit. Et electro autoritas, Homero teste, qui Me-

ncla

nelai regiam auro, electo, argento, ebore fulge-
 re tradit. Minerarum templum habet Lindos insulæ
 Rhodiorum, in quo Helena sacrauit calicem ex
 electo. Ad iicit historia, mammæ suæ mensura.
 Electri natura est, ad lucernarum lumina clarius
 argento splendere. Quod est natium, & venena
 apprehendit. Nanque discurrunt in calicibus ar-
 quis cælestibus similes, cum igneo stridore, &
 gemina ratione prædicunt. Aurea statua prima
 omnium nulla inanitate, & antequam ex ære
 aliqua illo modo fieret, quam vocant holosphy-
 raton, in templo Anaitidis posita dicitur, quod
 in situ terrarum nomine hoc significauimus, nu-
 mine gentibus illis sacratissimo. Direpta est An-
 tonij Parthicis rebus. Scitumque narratur di-
 ctum vnus veteranorum Bononiæ, hospitali
 Diui Augusti cœna, cum interrogaretur, essetne
 verum, cum qui primus violasset hoc numen,
 oculis membrisque captum expirasse? Respondit
 enim, tum maxime Augustum de crure eius cœ-
 nare, seque illum esse, totumque sibi censum ex ea
 rapina esse. Hominum prius & auream statuam
 & solidam Gorgias Leontinus Delphis in tem-
 plo sibi posuit LXX. circiter Olympiade. Tantus
 erat docendæ oratoris artis quæstus. Aurum plu-
 rimis modis pollet in remediis. Vulneratisque &
 infantibus applicatur, vt minus noceant, quæ
 inferantur, veneficia. Est & ipsi superlato vis ma-
 lefica, gallinarum quoque & pecorum foetibus.
 Remedium est abluere illatum, & spargere eos,
 quibus mederi velis. Torretur & cum salis gru-
 mo, pondere triplici misso, & rursum cum dua-
 bus salis portionibus, & vna lapidis, quæ schistõ
 vocant: ita virus tradit rebus vnâ crematis in
 scitili vase, ipsum purum & incorruptum. Reli-

quus cinis seruatus in fictili & ex aqua illitus, lichenas in facie sanat. Lomento eum conuenit abluī. Fistulas etiam sanat, & quæ vocantur hæmorrhoides. Quòd si trito spuma adiciatur putria hulcera & tetri odoris emendat. Ex melle verò decoctum cum melanhio, & illitum umbilico, leuiter soluit aluum. Verrucas curari eo M. Varro est autor.

De chryfocola & medicina ex chryfocola v. i. & mirabilis natura eius glutinandis inter se perficiendisq; metallis. Cap. v.

CHryfocola humor est in puteis, quos diximus, per venam auri defluens crassescente limo rigoribus hybernis vsque in duritiam putricis. Laudatiorem eandem in ærariis metallis, & proximam in argentariis fieri compertum est. Inuenitur & in plumbariis, vilior etiã auraria. In omnibus autem iis metallis fit & cura multum infra naturalem illam, immixtis in venam aquis leuiter hyeme tota vsque in Iunium mensem, dein siccatis in Iunio & Iulio, vt planè intelligatur nihil aliud chryfocola, quàm vena putris. Natiua duritia maximè distat, luteam vocant. Et tamen illa quoque herba, quam luteam appellant, tingitur. Natura est, quæ lino lanæue ad succum bibendum. Tunditur in pila, deinde tenui cribro secernitur: postea molitur, ac deinde tenuius sic cribratur. Quicquid nõ transmeat, repetitur in pila, dein molitur. Puluis semper in catinos digeritur, & ex aceto maceratur, vt omnis duritia soluat: ac rursus tunditur, dein lauatur in conchis, siccaturque. Tunc tingitur alumine schisto & herba supra dicta, pingiturque, antequam pingat. Refert, quàm bibula docilisque

cilisque sit. Nam nisi rapuit colorem, adduntur
 & schytanum atque turbystum: ita vocant me-
 dicamenta sorbere cogentia. Cùm tinxere pi-
 res, orobitin vocant, eiusque duo genera faciunt:
 luteam, quæ servatur in * lomenta, & liquidam * *lomētum*
 globulis sudore resolutis. Hæc utraque genera
 in cypro fiunt. Laudatissima in Armenia: secun-
 da in Macedonia: largissima in Hispania. Sum-
 ma commendationis est, ut colorem herbarum se-
 getis lætè virentis quàm simillimè reddat. Vi-
 sumque iam est Neronis principis spectaculis
 harenam circi chryfocolla sterni, cùm ipse con-
 colorum panno aurigaturus esset, introducta opi-
 ficum turba. Tribus eam generibus distinguunt:
 asperam, quæ taxatur in libras v r i. mediam,
 quæ denariis quinis: attritam, quam & herba-
 ceam vocant, quæ x i i i. sublinunt autem ha-
 renosam, priusquam inducant, atramento & pa-
 rattonio. Hæc sunt tenacia eius & colorum blanda.
 Parattonium, quoniam est natura pinguisimū, &
 propter læuorem tenacissimum, atramento asper-
 gitur, ne Parattonij candor pallorem chryfocol-
 læ afferat. Luteam purant à lutea herba dictam,
 quam ipsam caruleo subcritam, pro chryfocolla
 inducunt, vilissimo genere atque fallacissimo.
 Vnus chryfocollæ & in medicina est ad purgan-
 da vulnera cum cera & oleo. Eadem per se ari-
 da siccatur & contrahitur. Datur & in angina, ortho-
 pœræue, miscenda cum melle. Concitat vomiti-
 ones: miscetur & collyriis ad cicatrices oculo-
 rum: ac viridibus emplastris, ad dolores mitigan-
 dos, & cicatrices trahendas. Hanc chryfocol-
 lam Medici acasin appellant, quæ non est orobi-
 tin. Chryfocollam & aurifices sibi vendicant ag-
 glutinando auro: & inde omnes appellatam si-

militer videntes dicunt. Temperatur autem ea Cypria ærugine, & pueri impubis vrina, addito nitro. Teritur Cyprio ære in Cypriis mortariis: lanternam vocant nostri. Ita ferruminatur aurum, quod argentosum vocant. Signumque est, si addita lanterna nitescit. E diuerso ærosus contrahit se hebetaturque, & difficulter ferruminatur. Ad id glutinum fit, auro, & septima parte argenti ad suprâ dicta additis, vnâque contritis. Contexti par est reliqua circa hoc, vt vniuersa naturæ contingat admiratio. Aut i glutinum est tale. Argilla ferro, cadmia æris massis, alumen laminis, resina plumbo & marmori: sed plumbum nigrum album iungitur, ipsûmque album sibi oleo. Item stannum aramentis, stanno argentum. Pineis optimè lignis æs ferrumque funditur: sed & Aegyptia pyro, paleis aurum. Calx aqua acceditur, & Thracius lapis, idemque oleo restinguitur. Ignis autem aceto maximè, & visco, & ouo. Terra minimè flagrat. Carboni maior vis exusto, iterumque flagrati.

De argento, & argento vino, & stibio siue alabaastro, & scoria argenti, & de spuma argenti. Cap. V I.

AB his argenti metalla dicantur, quæ sequens insania est. Non nisi in puteis reperitur, nullâque sui spe nascitur, nullis, vt in auro, lucentibus scintillis. Terra est alia rufa, alia cineracea. Excoqui non potest, nisi cum plumbo nigro, aut cum vena plumbi. Galaniam vocant, quæ iuxta argenti venas plerunque reperitur. Et eodem opere ignium descendit pars in plumbum, argentum autem supernè innatat, vt oleum aquis. Reperitur in omnibus penè prouinciis, sed in Hispania pulcherrimum: id quoque in sterili solo, atque aridissimis: & vbiunque vna inuenta ve-

na est, non procul inuenitur alia. Hoc quidem & in omni ferè materia: vnde metalla Græci videntur dixisse. Mirum, adhuc per Hispanias ab Annibale * inchoatos puteos durare, sua ab inuentoribus nomina habentes. Ex quæis Bebelo appellatur hodiè que, qui c c c. pondo Annibali subministravit in dies, ad mille quingentos iam passus cauato monte, per quod spatium Aquitani stantes diebus noctibusque egerunt aquas luccernarum mensura, annemque faciunt. Argenti vena, quæ in summo reperta est, crudaria appellatur. Finis antiquis fodiendi solebat esse alumina inuentum: vltra nihil quaerebatur. Nuper inuenta, ætis vena infra alumina alba, nullum finem spei fecit. Odor ex argentifodinis inimicus omnibus animalibus, sed maximè canibus. Aurum argentumque quò mollius, eò pulchrius. Lineas ex argento nigras produci plerique mirantur. Est & lapis in his venis, cuius vomica liquoris æterni argentum viuum appellatur venenum rerum omnium. Exest ac perumpit vasa permanens tabe dira. Omnia ei innataant, præter aurum: id vnum ad se trahit. Ideo & optimè purgat, cæteras eius sordes expuens crebro iactata stibilibus in vasis, ita vitis abiectis, vt & ipsum ab auro discedat. In pelles subactas effunditur, per quas sudoris vice defluens, putum relinquit aurum. Ergo & cum ara inaurantur, sublitum bracteis pertinacissimè retinet. Verum pallore detegit simplices aut prætenuas bracteas. Quapropter id furtum quaerentes, oui liquore candido vsum eum adulterauerunt: mox & hydrargyro, de quo suo dicemus loco. Et aliàs argentum viuum non largum inuentum est. In iisdem argenti metallis inuenitur, vt propriè dicamus,

* olim
choatos

spumæ lapidis candidæ nitentisque, non tamen
 translucentis, stimmi appellant, alij stibium, alij
 alabastrum, alij larbason. Duo eius genera, mas
 & fœmina. Magis probant fœminam: horridior
 est mas, scabriorque, & minus ponderosus, ni
 ritusque radians, & harenosior: fœmina contra
 nitet, friabilis, fissurisque, non globis, dehiscens.
 Vis eius adstringere & refrigerare, principalis
 autem circa oculos: nanque ideo etiam plerique
 platyophthalmon id appellauere, quoniam in
 calliblepharis mulierum dilatat oculos. Et flux
 xiones inhibet oculorum exulcerationesque fa
 rina eius ac thuris, gummi admisto. Sistit & san
 guinem è cerebro defluentem. Efficacior & contra
 tra recentia vulnera, & contra veteres canum
 morsus inspersa farina: & contra ambusta ignis
 cum adipe ac spuma argenti cerussaque & cera.
 Tritur autem ossis bubulis simi circumlitum in
 elibanis: dein restinguitur mulierum lacte, teri
 turque in mortariis, admista aqua pluuiali. Ac
 subinde turbida transfunditur in æreum vas, &
 mundatur nitro. Fax eius intelligitur plumbosiss
 ma, quæque subsidit in mortario abiiciturque.
 Dein vas, in quo turbida transfusa sunt, operum
 linteo per noctem relinquitur, & postero die
 quod innatat, effunditur, spongiæque tollitur.
 Quod ibi subsidit, flos intelligitur, ac linteolo
 interposito in Sole siccat, non ut perarescat.
 Iterumque in mortario teritur, & in pastillos di
 uiditur. Ante omnia autem vrendi modus necesse
 farius est, ne plumbum fiat. Quidam non fimo
 truntur coquentes, sed adipe. Alij tritum in aqua
 triplici linteo saccant, facemque abiicitur, idque
 quod defluxit, transfundunt, quæquid subsidat
 colligentes, emplastris quoque & collyriis mi
 scent.

ent. Scoriam in argento Græci vocant helcy-
na. Vis eius adstringere & refrigerare corpora.
Additur emplastris vt molybdæna, de qua dice-
tur in plumbo, cicaticibus maximè glutinan-
tibus, & contra tenesmos, dysenteriasq; infusa cly-
steribus cum myrteo oleo. Addit & in medica-
mentis, quæ vocant liparas, ad excrecentia huius-
modi aut ex attritu facta, aut in capite manan-
tia. Fit in iisdem metallis & quæ vocatur spu-
ma argenti. Genera eius tria: optima, quam chry-
sitin vocant: secunda, quam argyritin: tertia, quam
molybditin. Et plerunque omnes hi colores in
iisdem tubulis inueniuntur. Probatissima est At-
tica, proxima Hispaniensis. Chrystitis ex vena
fit argyritis ex argento, molybditis plumbi
futura, quæ fit Puteolis, & inde habet no-
men. Omnis autem fit excocta sua materia ex su-
periori catino defluens in inferiorè, & ex eo sub-
stantia veruculis ferreis, atque in ipsa flamma con-
cocta veruculo, vt sit modici ponderis. Est au-
tem, vt ex nomine ipso intelligi potest, feruescen-
tia & futuræ materiæ spuma. Distat à scoria, quo-
modo est spuma à fæce distare. Alterum purgantis se-
ditæ, alterum purgatæ vitium est. Quidam duo
genera faciunt spumæ quæ vocant sterelytida &
murnenem: tertium molybdænam, in plumbo di-
scendam. Spuma vt sit utilis, iterum coquitur, con-
coctis tubulis ad magnitudinem * anulorum: ita
depressa follibus, ad separandos carbones cine-
reque abluitur aceto aut vino, simulq; restin-
gitur. Quod si sit argyritis, vt candor ei detur,
magnitudine fabæ confecta, in fictili coqui iu-
betur ex aqua, addito in linteolis tritico & hor-
deo nouis, donec ea purgentur. Postea sex die-
bus terunt in mortariis, ter die abluentes aqua fri-

* anellana
7170.

gida: & cum desinant, calida, addito sale fossili
 libram spumæ obolo. Nouissimo die condunt
 plumbeo vase. Alij cum faba candida ac pituita
 coquunt, & in Sole siccant. Alij in lana candida
 cum faba, donec lanam non denigrent. Tunc
 lem fossilem adiiciunt, subinde aqua mutata,
 cãntque diebus x l. calidissimis ætatis. Necnon
 in ventre suo in aqua coquunt, exemptamque
 nitro fricant, & vt suprã, terunt in mortariis cum
 sale. Sunt qui non coquant, sed cum sale terant
 & adiecta aqua abluant. Vfus eius ad collyria
 & litu ad muliebrum cicatricum sceditates
 lendas maculasque, & abluendum capillum. Vfus
 autem siccare, mollire, refrigerare, temperare,
 purgare, explere hulcera, tumores lenire. Talibus
 búsque emplastris suprã dictis ignes etiam
 eros tollit cum ruta myrtóque & aceto. Itemque
 perniones cum myrtis & cera.

De minio, quanta autoritatis fuerit apud Romanos, ac inuentione eius, & cinnabaris ratione in picturis & medicina: de generibus minij, & ratione eius in picturis.

Cap. VII.

Inuenitur in argentariis metallis minium quod
 que, & nunc inter pigmenta magnæ autoritatis,
 tis, & quondam apud Romanos non solum max
 ximæ, sed etiam sacræ. Enumerat autores Ver
 rius, quibus credere sit necesse, Iouis ipsius simul
 lacri faciem diebus festis minio illini solitam
 triumphantumque corpora: sic Camillum triumph
 phasse. Hac religione etiam nunc addi in v
 guenta cœnæ triumphalis, & à Censoribus in
 primis Iouem miniandum locari. Cuius reli
 quidem causam miror: quanquam & hodie in
 expect

constat Aethiopum populis, totósq; eo
 procures, hincque ibi Deorum simulacris
 rem esse. Quapropter diligentius persequeremur
 omnia de eo. Theophrastus x c. annis ante
 atheniense magistratum (quod
 exit in vrbis nostræ c c x l i x. annum)
 inuentum minium à Gallia Atheniense,
 sperante aurum posse excoqui harena ru-
 in metallis argenti: hanc fuisse originem
 . Repetiri autem iam tum in Hispaniis, sed
 & harenosum: item apud Colchos in rupe
 inaccessa, ex qua iaculantes decuterent:
 esse adulterum: optimum verò suprâ Ephesum
 in agris. Harenam cocci colorem habe-
 teri, dein lauari, farinam, & quod substi-
 terum lauari. Differentiam artis esse, quòd
 minium faciunt prima lotura: apud alios id
 dilutius, sequentis autem loturæ optimū. Au-
 tate colori fuisse non miror. Iam enim Tro-
 is temporibus rubrica in honore erat, Home-
 esse, qui naueis ea commendat, aliàs circa pi-
 ras pigmentaq; rarus. Milton vocant Græci
 minium, quidam cinnabari. Vnde natus error In-
 cinnabaris nomine. Sic enim appellant illi
 draconis elisi elephâtorum morientium
 ere, permisto vtriusq; animalis sanguine, vt
 mus. Neq; alius est color, qui in picturis pro-
 sanguiné reddat. Illa cinnabaris antidotis
 icamétisq; vtilissima est. At hercule Medici,
 cinnabarin vocant, pro ea vtuntur hoc mi-
 quod venenum esse paulò mox docebimus.
 nabari veteres, quæ etiâ nunc vocant mono-
 omata, pingebât. Pinxerût & Ephesio minio,
 derelictum est, quia curatio magni operis
 Præterea vtrûq; nimis acre existimatur. Ideo
 transiere

transfere ad rubricam, & sinopidem, de quibus
 suis locis dicam. Cinnabaris adulteratur
 guine caprino, aut forbis tritis. Pretium syno-
 ræ nummi quinquaginta. Iuba minium
 & in Carmania tradit: Hermogenes & in
 thiofia, Sed neutro ex loco inuehitur ad nos
 nec ferè aliunde, quàm ex Hispania. Celebes
 rimum ex Sisaponensi regione in Batica, minium
 rio metallo veltigalibus populi Romani, nul-
 lius rei diligentiore custodia. Non licet id ibi
 perficere excoquique. Romam perfertur
 signata, ad dena millia ferè pondo annua. Ro-
 mæ autem lauatur, in vendendo pretio
 lege ne modum excederet LXX. in libras.
 adulteratur multis modis, vnde præda sociorum
 Nanque est alterum genus in omnibus ferè an-
 gentariis, irémque plumbariis metallis, quod si
 exusto lapide venis permisso, non ex illo, cuius
 vomicanum argentum viuum appellauimus (ita
 enim & ipse in argentum excoquitur) sed ex
 aliis simul repertis. Steriles etiam plumbi de-
 prehendantur suo colore, nec nisi in fornacibus
 rubescentes, exustique tunduntur in furno
 nam. Et hoc est secundarium minium, perquam
 paucis notum, multum infra naturales illas lu-
 rena. Hoc ergo adulteratur minium in officina
 sociorum: item Scyrico. Quonam modo Scyri-
 cum fiat, suo loco dicemus. Sublini autem Scy-
 rico minium compendij ratio demonstrat, quod
 alio modo pingentium furto opportunum est
 plenos subinde abluentium penicillos. Sidit au-
 tem in aqua, constatque furantibus. Syncen-
 coccinitor esse debet. Secundarij autem splen-
 dor in parietibus sentit vliginem. Quâquam ha-
 subigo quædam metalli est, Sisaponensibus

miniariis suæ venæ harena sine argento ex-
 quitur. Auri modo probatur. Auro candente
 nigrum nigrescit: syncerum retinet colorem
 & calce adulterari. Ac simili ratione.
 candentis lamina, si non sit aurum, depre-
 di illico. Solis atque Lunæ contactu inimi-
 remedium, ut parieti siccatō cera Punica
 oleo liquefacta candens fetis inducatur,
 admotis gallæ carbonibus aduratur
 usque: postea candelis subigatur: ac
 de linteis parit, sicut & marmora nitescunt.
 minium in officinis poliunt, faciem laxis
 illigant, ne in respirando perniciosam
 trahant, & tamen ut per illas spectent.
 in voluminibus quoque scriptura usur-
 clariore; literas, vel in auro, vel in mar-
 etiam in sepulcris facit.

*hydrargyro, de argento inaurando, de coticulis
 in argenti generibus, & experimentis.*

Cap. VIII.

secundario inuenit vita & hydrargyrum
 vicem argenti viui, paulò antè dilatatum.
 autem duobus modis: areis mortariis pistil-
 terito minio ex aceto; aut patinis fictilibus
 positum ferrea concha, calyce coopertum,
 superillita: dein sub patinis accensum
 continuo igni, atque ita calycis sudore
 qui sit argenti colore & aquæ liquore.
 guttis diuidi facillis, & lubrico humore
 Quod cum venenum esse conueniat,
 qua de minto in medicinæ usu traduntur,
 arbitror: præterquàm fortasse, quòd
 capiti ventris, sanguinem sistit, dum ne
 penetret in viscera, ac vulnus attingat: ali-
 ter

ter utendum non equidem censeam. Idcirco
 ro argentum inauratur solum nunc propè,
 & in æra simili modo duci debeat. Sed eadem
 fraus, quæ in omni vitæ parte ingeniosissima et
 viliores excogitavit materiam, ut docuimus. Au-
 ri argentique mentionem comitatur lapis, que
 coriculam appellant, quondam non solitus indu-
 niri, nisi in flumine Tmolo, ut auctor est Theophrastus:
 nunc verò passim, quem alij heracium alij Lydium
 vocant. Sunt autem modici, quatuordecim un-
 nas uncias longitudinis, binasque latitudinis non
 excedentes. Quod à Sole fuit in his, melius, quam
 quod à terra. His coticulis periti, cum è vena
 lima rapuerint experimentum, protinus dicunt
 quantum auri sit in ea, quantum argenti vel azuræ
 scrupulari differentia mirabili ratione, non fallit
 lente. Argenti due differentie. Batillis ferreis ca-
 dentibus ramento imposito quod candidum pe-
 maneat. probatur. Proxima bonitas rufo, nullo
 nigro. Sed experimento quoque fraus interuenit
 seruatis in virorum vrina batillis, inficitur ita
 mentum obiter dum vratur, candoremque men-
 titur. Est aliud experimentum polito, & in halitu
 hominis, si sudet protinus, nubemque discutiat.

De speculis & Acceptio argento.

Cap. I X.

Laminas duci, & specula fieri non nisi ex opo-
 lmo posse creditum fuerat. Id quoque iam fraus
 de corrumpitur. Sed natura mira est imaginum
 reddendi, quod repercussio aëre, atque in oculis
 regesto fieri conuenit. Eadem vi in speculis dilan-
 polita crassitudine, paulumque propulsa dilan-
 tur in immensum magnitudo imaginum. Tam-
 tum interest, repercussum illum respuat, an ex-

Quinetiam pocula ita figurantur, expulsis
 crebris ceu speculis, vt vel vno intuente, po-
 totidem imaginum fiat. Excogitantur &
 onstrifica, vt in templo Smyrnæ dicata. Id eue-
 figura materiæ. Plurimumque refert conca-
 ant & poculi modo. an parmæ Threcidicæ, me-
 depressa an elata; transuersa an obliqua; supi-
 an recta, qualitate excipientis figuræ torquen-
 venientes vmbas. Nec enim est aliud illa ima-
 quàm digesta claritas materiæ excipientis
 bram. Atque vt omnia de speculis peragantur
 loco, optima apud maiores fuerant Brundi-
 stanno & ære mistis. Præolata sunt argentea:
 mus fecit Praxiteles Mag. Pompeij ætate. Nu-
 credi cœptum, certiozem imaginem reddi, au-
 appposito auersis. Tingit & Aegyptus argen-
 vt in vasis Anubem suum spectet, pingitque,
 calat, argentum. Tansit inde materia & ad
 mphales statuas. mirumque crescit pretium
 otis exæcati. Id autem fit hoc modo. Mi-
 tur argento, tertia pars æris Cyprij tenuissi-
 quod coronarium vocant, & sulphuris viui,
 tum argenti. Conflantur ita in fictili circun-
 argilla. Modus coquendi donec seipsa oper-
 aperiant. Nigrescit & oui indurati luteo, vt
 en aceto & creta deteratur. Miscuit denario
 umvir Antonius ferrum. * Miscuit æri fal-
 monetæ. Alij è pondere subtrahunt, cum sit
 tum LXXXIII. è libris signari. Igitur ars
 ra denarios probare, ram iucunda lege ple-
 vt Mario Gratidiano viciatim totas statuas
 auerit. Mirumque, in hac artium sola vi-
 discuntur; & falsi denarij spectatur exem-
 pluribusque veris denariis adulterinus

* Alias
 Miscuntur
 ara falsa
 monetæ. ad
 stipulante
 & Budæo
 libr. 3. de
 Ass.

*De immo dica pecunia, & quorum maxima
opes fuerint, & quando primum po-
pulus Romanus stipem sparserit.*

Cap. X.

NON erat apud antiquos numerus ultra cen-
tum millia : itaque & hodie multiplican-
tibus hæc, ut decies centena millia, aut sæpius dican-
tur. Fœnus hoc fecit, nummûsque percussus: & sic
quoque æs alienum etiamnum appellatur. Postea
Diuites cognominati, dummodo notum sit, eorum
qui primus acceperit hoc cognomen, de coactis
creditoribus suis. Ex eadem gente M. Crassus ne-
gabar locupletam esse, nisi qui redditu annuo les-
sionem tueri posset. In agris suis sestertium M. M.
possedit, Quiritium post Syllam ditissimus. Nec
fuit satis, nisi totum Parthorum esurisset au-
rum: atque ut nomen quidem optimi occupaverit
(iuuat enim insectari inexplabilem istam
habendi cupidinem) multos postea cognomi-
mus seruitute liberatos opulentiores, pariter
que tres Claudij principatu, Pallantem, Calli-
stum, & Narcissum. Atque ut hi omittantur
tanquam adhuc rerum potiantur, C. Asinio
Gallo, C. Marcio Censorino Coss. ad v. r. cal-
Feb. C. Cæcilius Claudius Isidorus testamentum
suo edixit, quamuis multa ciuili bello perdis-
disset, tamen relinquere seruatorum quatuor mil-
lia centum x v r. iuga bouum tria millia sexcenta
ta, reliqui pecoris c c. quinquaginta septem
millia: in numerato H-S. D C. Funerari se iussit
H-S x i. Congerant excedentes numerum
quota tamen portio erunt Prolemæi? quem
ro tradit Pompeio res gerente circa Iudæam
octona millia equitum sua pecunia tolerauit
mille conuiuas, totidem aureis potoriis, mutaten
ua

Vasa cum ferculis, faginasse. Quota verò ille ipse
 neque enim de regibus loquor) portio fuit Py-
 thagoræ Bithyni, qui plata num auream, vitæque
 mobilem illâ Dario regi donavit: Xerxis copias,
 quæ est septies centena L x x x v i i i. millia ho-
 minum excepit epulo, stipendium quinque men-
 sum frumentumque pollicitus, ut è quinque li-
 bris senectuti suæ in delectu vnus saltem con-
 dederetur. Hunc quoque ipsum aliquis compa-
 rat Cræso regi. Quæ (malum) amentia est, id
 vitæ cupere, quod aut etiam seruis contigerit,
 ut ne in regibus quidem inuenerit finem? Po-
 stumus Romanus stipem spargere cœpit, Sp. Post-
 umio, Q. Marcio C o s s. tanta abundantia pe-
 cuniæ erat, ut eam conferret L. Scipioni, ex qua
 ludos fecit. Nam quòd Agrippæ Menenio sex-
 centes æris in funus contulit, honoris id neces-
 sitatisque propter paupertatem Agrippæ, non lar-
 gitionis esse dixerim.

*de luxuria & frugalitate in vasis, & lectis argenti,
 & quando lances immodica facta.*

Cap. XI.

Vasa ex argento mira inconstantia humani
 ingenij variat, nullum genus officinæ diu
 robando, nunc Furniana, nunc Clodiana, nunc
 Mariana (etenim tabernas mensis adoptauimus)
 nunc anaglypta, in asperitatẽque excisa, cir-
 cularũ picturas quærimus. Iam verò & men-
 sa repositoriis imponimus, & ad sustinenda
 sonia interrādimus latera, & interest quam-
 minimum lima perdidit? Vasa coquinaria ex
 argento Caluus Orator fieri queritur? at nos ear-
 um ex argento cælare inuenimus. Nostraque
 Poppæa coniunx Neronis principis delica-
 toribus iumentis suis soleas ex auro quoque in-

duere solebat. Libras xxxii. argenti Africanus sequens heredi reliquit. Idemque cum de Pœnis triumpharet, quater millies cccc lxxv. m. pondo transtulit. Hoc argenti tota Carthago habuit, illa terrarum æmula, quod nunc in mensarum est apparatus. Postea victa Numantia & delata, idem Africanus in triumpho militibus xxxviii. millia pondo dedit. O viros illo Imperatore dignos, quibus hoc satis fuit. Frater eius Allobrogicus primus omnium mille pondo habuit. At Livius Drusus in Tribunatu plebis xxxv. millia. Nam propter quinque pondo notatum à Censoribus triumphalem senem, fabulosum iam videtur. Item Catum Aelium, cum legati Aetolorum in Consulatu prandentem in fictilibus adissent, missa ab his vasa argentea non accepisse, neque aliud habuisse argenti ad supremum vite diem, quam duo pocula, quæ L. Paulus socer eius ob virtutem devicto Perseo rege donasset. Invenimus legatos Carthaginensium dixisse, nullos hominum inter se benignius vivere, quam Romanos. Eodem enim argento apud omnes cenitavisse ipsos. At Hercules Pompeium Paulinum Arlatensis equitis Romani filium, paternaque gente pulsum, quod xxxv. pondo argenti habuisset apud exercitum, ferocissimis gentibus oppositum scimus. Lectos vero mulierum iam pridem totos operiri argento, & triclinia quædam, quibus argentum addidisse primus traditur Carvilius Pollio eques Romanus, non ut operiret, aut Deliaca specie faceret, sed Punica, Idem & aureos fecit. Nec multo post argentei Deliacos imitati sunt. Quæ omnia explevit bellum civile Syllanum. Paulò enim antè hæc facta sunt, lanceisque è centenis libris

is argenti, quas tunc super quingentas nu-
 mero Romæ fuisse constat, multosque ob eas
 proscriptos dolo concupiscentium. Erubescant
 annales, qui bellum civile illud talibus vi-
 cis imputauerunt. Nostra ætas fortior fuit: Claudij
 principatu seruus eius Drusillanus nomine Ro-
 manus, dispensator Hispaniæ citerioris quinge-
 nariam lancem habuit, cui fabricandæ officina
 prius exadificata fuerat: & comites eius octo
 quinquaginta librarum: quæ so vt quàm multi
 conferui eius inferrent, aut quibus cœnan-
 dus? Cornelius Nepos tradit ante Syllæ victo-
 riam duo tantum triclinia Romæ fuisse argentea.
 Depositoris argenti addi sua memoria cœ-
 nam Fenestella dicit, qui obiit nouissimo Tibe-
 rij Cæsaris principatu. Sed & testudineatum in
 eam venisse. Ante se autem paulo lignea rotun-
 da solida: nec multò maiora, quàm mensas fuis-
 se quidem puero, quadrata & compacta, aut
 necere operta, aut citro cœpisse. Mox additum ar-
 gentum in angulis, lineasque per commissuras.
 Tympana verò se iuuenes appellata stateras, &
 stances, quas antiqui magidas appellauerant. Nec
 propterea tantum argenti fuerit vitæ, sed validius pe-
 manupretium, idque iam pridem, vt ignosca-
 mus nobis. Delphinos quinque millibus sestertiis
 in libras emptos C. Gracchus habuit, L. verò
 Crassus Orator duos scyphos Mentoris artificis
 manu exalatos sestertiis c. Confessus tamen est,
 nunquam se his vti propter verecundiam ausum.
 Constat eundem vi. millibus sestertiis in singu-
 lis libras vasa empta habuisse. Asia primum de-
 lecta luxuriam misit in Italiam. Siquidem L. Scru-
 tator transtulit in triumpho argenti calati pon-
 to millia quadringenta L. Et vasorum aureorum

* Alias, do
nata: quã
lectione a-
gnoscit &
Budans li-
bro 3. de
Ass.

pondo centum millia, anno conditæ vrbis quin-
gentesimo sexagesimo quinto. Eadem Asia
nata multò etiã grauis affixit mores, inutilior-
que victoria illa hæreditas Attalo rege mortuo
fuit. Tum enim hæc emendi Romæ in auctio-
bus regis verecundia exempta est, vrbis anno
D C X X V I. mediis L V I. annis erudita ciuitatem
amare etiam, non solùm admirari, opulentiam
externam: immenso & Achaicæ victoriæ momen-
to ad impellendos mores, quæ & ipsa hoc ince-
uallo, anno vrbis D C V I I I. parta, signa & tabu-
las pictas inuexit, ne quid deesset. Pariterque lu-
xuria nata est, & Carthago sublata, ita congrua
tibus fatis, vt libèret amplecti vitia, & liceret pec-
care, & dignatione hinc alicui veterum. C. Ma-
rius post victoriam Cimbricam cætharis potasse
Liberi patris exemplo traditur, ille arator Ar-
nas, & manipularis Imperator.

De statu is argenteis, & calatura argenti, & castoreo
quibusdam. Cap. XII.

Argenti vsum in statuas primùm ad honorem
Diui Augusti in adulationem tēporū transi-
se, falso existimatur. Iam enim triumpho Magni
Pompeij reperimus translatã Pharnacis, qui pro-
mus regnavit in Ponto, argenteam statuam: item
Mithridatis Eupatoris & currus aureos argenteos
que. Argentum succedit ex re aliquando & au-
ro, luxu fœminarum plebis compedes sibi ex eo
facientium, quas induere aureas mos tristior vo-
tat. Vidimus & ipsi Arellium Fascum motū equo
stri ordine ob insignem calumniã, cum celebra-
tate affectarentur adulescentium scholæ, ex ar-
gento anulos habentem. Et quid hæc attinet col-
ligere, cum capuli militum ebore etiã fastidito
celentur argento, vaginæ baillis, balthei lami-
ere

repitent. Iam verò pædagogia ad transitum vi-
 litatis custodiantur argèto, fœminæ lauentur,
 nisi argentea folia fastidiant; cadémque ma-
 ria & cibus & probris seruiat. Videret hæc Fa-
 bricius, & stratas argèto mulierum balneas, ita
 vestigio locus non sit, cum viris lauantium:
 Fabricius inquam, qui bellicosos Imperatores
 quàm pateram & salinum ex argento habe-
 verabat. Videret hinc dona fortium fieri, aut
 hæc frangi. Heu mores, Fabricij nos pudet.
 aurum, in auro cælaudo inclauisse neminem,
 argento multos. Maximè tamé laudatus est Men-
 de quo suprâ diximus. Quatuor paria deni-
 ab eò omnino facta sunt: ac iam nullum ex-
 dicitur. Ephesiæ Dianæ templum iacet, Ca-
 olium incendiis. Varro & æreum signū eius
 buisse scripsit. Proximi ab eò in admiratione
 cragas, & Boëthus, & Mys fuerit. Extant hodie
 animum opera in insula Rhodiorū: Boëthi apud
 ndiam Mineruam, Acragantis in templò Li-
 eri patris in ipsa Rhodo, Bacchæ Centaurique
 lati in scyphis: Myos in eadem æde & Silenus,
 Cupidines. Acragantis & venatio in scyphis
 agnam famam habuit. Post hos celebratus est
 lamis & Antipater quique Satyrum in phiala
 auatum somno collocauisse verius, quàm cæ-
 se dictus est, Stratonicus. Mox Cyzicenus Tau-
 rus. Item Ariston & Eunicus Mitylenæi lau-
 antur, & Hecæus & circa Magni Pompeij
 atem Praxiteles, Posidonius Ephesius, Lædus
 atiates, qui prælia armatosque cælauit: Zopy-
 qui Areopagitas & iudicium Orestis in duo-
 scyphis h. s. x i i. æstimatis. Fuit dein Py-
 as, cuius binæ vnciæ viginti vānierunt. Vly-
 & Diomedes erant in phialæ emblemato,

* Cupido

Palladium furripientes. Fecit idem & cocos magiriscia appellatos, paruulis potoriis, sed è quibus nec exempla quidem liceret exprimere: tam opportuna iniuriæ subtilitas erat. Habuit & Teucer crustarius famam. Subitòque ars hæc ita exoleuit, vt sola iam vetustate censeatur, vsque adeo attritis calaturis; ne figura discerni possit, autoritas constet. Argentū medicatis aquis inficitur, atque etiam afflatu falso, sicut in mediterraneis Hispaniæ. In argenti & auri metallis nascuntur etiamnum pigmenta, sil & cæruleum. Sil propriè limus est. Optimum ex eo, quod Atticum vocatur. Pretium in libras xxx i i. Proximum marmorosum sub dimidio Attici pretio. Tertium genus est pressum, quod alij scyricum vocantes insula Scyro. Iam quidem & ex Achaia, quo vtuntur ad picturæ umbras. Pretium in libras huiusmodi s. bini. Dipondiis verò detractis, quod hircidum vocant è Gallia veniens. Hoc autem & Attico ad lumina vtuntur: ad abacos, non nisi marmoroso, quoniã marmor in eo resistit amaritudini calcis. Effoditur & ad xx. ab vrbe lapidibus in montibus. Postea vritur, pressum appellatibus qui adulterât. Sed esse falsum exustum, quæ amaritudine apparet, quoniam resolutum in puluerem est.

De sile, & carulco, & Nestoriano: & celo, & quibus non omni anno aequaliter species vendantur.

Cap. XIII.

Sile pingere instituere primi Polygnotus & Mycon, Attico duntaxat. Hoc secuta ætas ad lumina vsa est: ad umbras autem Scyrico & Lydio. Lydium Sardibus emebatur, quod nunc obtinuit. Cæruleum harena est. Huius genera tres fuerunt antiquitus: Aegyptum, quod maximè præ-

Scythicum, hoc diluitur facile: cumque
 fitur, in IIII. colores mutatur, candidiorem
 grioremue, crassiorem tenuioremue. Praefertur
 etiamnum Cyprium. Accessit his Puteola-
 & Hispaniense, harena ibi confici coepta.
 gitur autem omne, & in sua coquitur herba,
 bitque succum. Reliqua confectura eadem que
 yfocolle. Ex caruleo fit quod vocatur lomā-
 : perficitur id lauando terendoue: & hoc est
 ruleo candidius. Pretia eius, XXI. in li-
 as, carulei XV. Usus in creta, calcis im-
 tiens. Nuper accessit & Nestorianum ab auro-
 appellatū. Fit ex Aegyptij leuissima parte: pre-
 m eius XL. in libras. Idem & Puteolani vsus
 terquam ad fenestras: vocant cœlon. Non pri-
 m apportari & Indicum est coeptū, cuius pre-
 m XV. in libras. Ratio in pictura ad incisu-
 , hoc est, umbras diuidendas ab lumine. Est
 utilissimum genus lomenti quidam tritum vo-
 ant; quinis assibus aestimatum. Carulei synce-
 experimentum in carbone vt flagret: fraus
 sola arida decocta in aqua, succoque per lin-
 um expresso in cretam Eretriā. Vis eius in me-
 icina, vt purget hulceta. Itaque & emplastris
 iiciunt: item causticis. Teritur difficillime sil-
 medendo leuiter mordet, astringitque & ex-
 et hulcera. Vritur in fictilibus, vt prosit. Pretia
 rū, quæ vsquam posuimus, nō ignoramus alia
 aliis locis esse, & omnibus pene annis mutari,
 tout navigationes constiterint, aut vt quisque
 mercatus sit, aut aliquis praualeus maniceps an-
 onam flagellet, non obliui Demetrium a tota
 eplasia Neronis principatu accusatum apud
 onfules: poni tamen necessarium fuit, quæ ple-
 q; erant Romæ, vt exprimeretur autoritas rerū.

C. P L I N I I
 S E C V N D I N A
 T V R A L I S H I -
 S T O R I Æ
 L I B E R X X X I I I I .

PROOEMIUM.

Aeris metalla. Cap. I.

PROXIME dicantur æris metalla, cui & in vsu proximum est pretium, imò verò ante argentum, ac penè etiam ante aurum, Corinthio. Stipis quoque autoritas, vt diximus. Hinc æra militum, Tribuni ærarij, & ærarium, & obzrati ab ære dicti. Docuimus, quandiu populus Romanus ære tantum signato vsus esset, & alia, quas vetustas tradidit, cum æqualem vrbi autoritatem eius declaret, à regi Numa collegio tertio æratorum fabrùm instituto. Vena quo dictum est modo effoditur, ignique perficitur. Fir & è lapide æroso, quem vocant cadmiam. Celebratas in Asia; & quondam in Campania, nunc in Bergomatium agro, extrema parte Italiae. Feruntque nuper etiam in Germania prouincia repertum.

meta aru, qua Corinthia, qua Deliaca, qua Aegina. Cap. II.

Et ex alio lapide, quem chalciren vocant in Cypro, ubi prima fuit æris inuentio: mox viliprecipua, reperto in aliis terris præstantiore, maximè orichalco, quod præcipuam bonitatem admirationemque diu obtinuit. Nec reperitur nunc iam tempore, effœta tellure. Proximum bonitate fuit Sallustianum in Ceutronum Alpi tractu, non longi & ipsum æui. Successitque Liuianum in Gallia. Vtrunque à metallorum generis appellatum, illud ab amico Diui Augusti, hoc à cõiuge, velocis defectus. Liuianum quoque certè admodum exiguum inuenitur. Summa gloria nunc in Marianum conuersa, quod & Cordubense dicitur. Hoc à Liuiano cadentem maximè forber, & orichalci bonitatem præstat in sestertiis dupondiarisq; Cyprio suo generis contentis. Et hætenus nobilitas in arte naturalis se habet. Reliqua genera artificio conueniunt, quæ suis locis reddentur, summa claritate præcipua omnia indicata. Quondam et confusum aurum & argentumque miscebatur, & tamen ars pretiosior erat: nunc incertum est, peior hæc sit an maiora. Mirumque, cum ad infinitum operum præcipua creuerint, autoritas artis extincta est. Quæstus præcipua enim, ut omnia, exerceri cœpta est, quæ præcipua solebat. Ideo etiam Deorum adscripta præcipua, cum proceres gentium claritatem & hæc præcipua quærent: adeoque exoleuit fundendi æris præcipua ratio, ut iamdiu ne fortuna quidem in præcipua ius artis habeat. Ex illa autem antiqua gloria præcipua Corinthium maximè laudatur: hoc casus miræ præcipua, Corincho, cum caperetur, incensa: miræque præcipua id multorum affectatio fuit: quippe cum

tradatur, non alia de causa Verrem, quem Cicer-
 ro damnauerat, proscriptum cum eo, ab Anto-
 nio, quàm quòd Corinthiis se ei cessurum nega-
 uisset. At mihi maior pars eorum simulare eam
 scientiam videtur, ad segregandos se à careris
 magis, quàm intelligere aliquid ibi subtilius: &
 hoc paucis docebo. Corinthus capta est Olym-
 piadis c. l. v. anno tertio, nostræ vrbis d. c. v. i. i.
 cum antè seculo fictores nobiles esse desissent.
 quorum isti omnia signa hodie Corinthia appel-
 lant. Quapropter ad coarguendos eos, ponemus
 artificum ætates. Nam vrbis nostræ annos ex su-
 præ dicta comparatione Olympiadum, collige-
 re facile erit. Sunt ergo vasa tantùm Corinthia,
 quæ isti elegantiores modò in esculenta transfe-
 runt, modò in lucernas, aut trulleos, nullo mun-
 ditiarum respectu. Eius tria genera: candidum,
 argento nitore quàm proximè accedens, in quo
 illa mistura præualuit: alterum, in quo auri ful-
 ua natura: tertium, in quo æqualis omnium
 temperies fuit. Præter hæc est, cuius ratio non
 potest reddi, quàmquam hominis manu facta de-
 derit Fortuna temperamentum simulacro signifi-
 que, illud suo colore pretiosum ad iocineris ima-
 ginem vergeus, quòd ideo hepatizon appellant,
 procul à Corinthio: longè tamen ante Aegineticum
 atque Deliacum, quæ diu obtinere principatū.
 Antiquissima æris gloria Deliacò fuit, met-
 catus in Delo concelebante toto orbe, & ideo
 cura officinis tricliniorum pedibus fulcrisq;. Ibi
 prima nobilitas æris. Peruenit deinde ad Delium
 simulacra, effigiémque hominum, & aliorum
 animalium. Proxima laus Aeginetico fuit. Insa-
 la & ipsa, nec æs gignens, sed officinarum tem-
 peratura nobilitata. Bos æreus inde captus in fo-

* modo in
 erellas,

boatio est Romæ. Hic est exemplar Aeginetiaris: Deliaci autem Iupiter in Capitolio in Itonantis æde: illòque ære Myron vsus est, hoc Polykletus, æquales atque condiscipuli. Emulatio autem & in materia fuit.

De candelabris, & templorum ornamentis.

Cap. III.

Riuatim Aegina candelabrorum superficiem duntaxat elaborauit, sicut Tarentum scapos. his ergo iuncta cõmendatio officinarum est. nec pudet Tribunorum militarium salariis emere cum ipsum nomen à candelarum lumine impositum appareat. Accessio candelabri talis fuit: neonis iussu præconis Clesippus fullo, gibbere creta & alio fœdus aspectu, emente id Gegania festeriis l. eadẽmque ostentante conuiuio proprium ludibrii causa nudatus, atque impotentis libidinis receptus in torum, mox in testamentum, prædiues numinum vice illud candelabrum coluit, & hanc Corinthiis fabulam adicit: vindicatis tamen moribus nobili sepulcro, quod æterna supra terras Geganiæ dedecore memoria duraret. Sed cum esse nulla Corinthia candelabra constet, nomen id præcipuè in celebratur, quoniam Mummij victoria Corinthum quidem dituit, sed cõpluribus Achaiaæ Epidis simul æra disperfit. Prisci limina etiam vuluas ex ære in templis factitauerunt. Inuenit & à Cn. Octauio, qui de Perseo rege nauatum triumphum egit, factam porticum duplicem ad circum Flaminium, quæ Corinthia sit appellata à capitulis æreis columnarum. Venit quoque eadem ipsam Syracusana superficie placuisse. Syracusana sunt in Pantheo candelabra columnarum à Marco Agrippa posita.

Quin-

Quinetiam priuata opulencia eo modo vsurpata est. Camillo inter crimina obiecit Sp. Catuilius Quæstor, quòd ærata ostia haberet in domo. Nam triclinia ærata abacòsque & monopodia C. n. Manlium Asia deuicta primum inuexisse triumpho suo, què duxit vrbis anno ccccclxvii. L. Piso autor est. Antias quidem L. Crassum heredem L. Crassi Oratoris, multa etiam triclinia ærata vendidisse. Ex ære factitauere & cortinas tripodum nomine Delphicas, quoniã donis maximè Apollinis Delphici dicabantur. Placuerè & lychnuchi pensiles in delubris, aut arborum modo mala ferentium lucentes: * qualis est in templo Apollinis Palatini, quod Alexander Magnus Thebarum expugnatione captum in Cyme dicauerat eidem Deo. Transiit deinde ars vbiq; vulgò ad effigies Deorum.

* quale

Quando primum simulacrum Romæ factum, & de origine statuarum, & honore statuarum, & generibus, & figuris. Cap. IIII.

Romæ simulacrum ex ære factum Cereri primum reperio ex peculio Sp. Cassij, quem regnum, affectantem pater ipsius interemerat. Transiit & ab Diis ad hominum statuas atque imagines multis modis. Antiqui pingebant eas bitumine, quò magis mirum est placuisse aurum integere. Hoc nescio an Romanum fuit inuentum: certè etiam Romæ non habet vetustatem. Effigies hominum non solebant exprimi, nisi aliqua illustri causa perpetuitatem merentium, primò sacròrum certaminum victoria, maximè que Olympiæ: vbi omnium qui vicissent, statuas dicari mos erat. Eorum verò, qui ter ibi superuissent, ex membris ipsorum similitudine expres-

sa,

quas iconicas vocant. Athenienses nescio an
 omni omnium Harmodio & Aristogitoni ty-
 rannicidis publicè posuerint statuas. Hoc a sum-
 mo eodem anno, quo & reges Romæ pulsi. Exce-
 lsa deinde res est à toto orbe terrarum huma-
 nissima ambitione. Et iam omnium municipio-
 rum foris statuarum ornamentum esse cœpere, pro-
 garique memoria hominum, & honores le-
 gendi æuo basibus inscribi, ne in sepulcris tan-
 tum legerentur. Mox forum & in domibus pri-
 vatis factum atque in atriis. Honos clientum in-
 iituit sic colere patronos.

*De statuis rogatis, & quibusdam alijs, & quibus
 primum in columna, & quando primum pu-
 blicè, & qua primum statua Roma.*

Cap. V.

Rogate effigies antiquitus ita dicabantur. Pla-
 cuere & nudæ tenentes hastam, ab ephobo-
 rum è gymnasiis exemplaribus, quas Achilles
 vocant. Græca res est, nihil velare: at contrà Ro-
 mana ac militaris, thoracas addere. Cæsar qui-
 dem Dictator loricate sibi dicari in foro suo
 ius est. Nam Iupereorum habitu factæ, tam
 iuitiæ sunt, quam quæ nuper prodire penulis
 educe. Mancinus eodem habitu sibi statuit,
 quo deditus est. Notatum ab autoribus, & L.
 Poëtam in Camœnarum æde maxima
 statuam sibi posuisse, cum brevis admo-
 dum fuisset. Equestres utique statuarum Romanam
 celebrationem habent, orto sine dubio à Græcis
 templo. Sed illi celetas tantum dicabant in sa-
 vis victores. Postea verò & qui bigis vel qua-
 drigis vicissent. Vnde & nostris currus in his
 triumphauissent. Scrum hoc, & in his non
 nisi

nisi à Diuo Augusto seingens, sicut & elephantus.
 Non vetus & bigarum celebratio in his qui præ-
 tura functi curru vecti essent per circum. Anti-
 quior columnarum, sicut C. Menio, qui deuice-
 rat priscos Latinos, quibus ex fœdere tertia
 prædæ Rom. pöp. præstabat, eodémque in Con-
 sulatu in suggestu rostra deuictis Antiatibus si-
 xerat anno vrbis ccccxvi. Item C. Duellio, qui
 primus naualem triumphum egit de Pœnis, quæ
 est etiam nunc in foro. Item P. Minutio præte-
 cto annonæ extra portam Trigeminam vncia-
 ria stipe collata, nescio an primo honore tali à
 populo, antea enim à senatu erat: præclara res,
 nisi friuolis cœpisset initiis. Nanque & Adij
 Nauij statua fuit ante Curiam, cuius basis confa-
 grauit Curia incensa P. Clodij funere. Fuit &
 Hermodori Ephesij in comitio, legum, quas De-
 cemviri scribebant, interpretis, publicè dicata.
 Alia causa & alia autoritas maior in Horatij
 Coclitis statua, quæ durat hodièque, cum hostes
 à ponte Sublicio solus arcuisset. Equidem & si-
 byllæ iuxta rostra esse non mitior, tres sint licet:
 vna, quam Sex. Pacuuius Taurus Aedilis plebis
 restituit: duæ quas M. Messala. Primas putarem
 has, & Aetij Nauij, positas ætate Tarquinij Pri-
 sci, nisi regum antecedentiũ essent in Capitolio.

*De statu sine tunica, & quibusdam alijs, & qua
 prima Roma statua equestris: & quando omnes
 statuæ privatim & publicè sublata, & quibus
 Roma mulieribus, qua prima ab exteris publi-
 cè posta.* Cap. V. I.

EX his Romuli est sine tunica, sicut & Camilli
 in rostris, & ante ædem Castorum fuit Q. Mar-
 cij Tremuli equestris togata, qui Sannites bis
 deuic-
 deuic-

uicerat, captâque Anagnia, populum stipen-
 o liberauerat. Inter antiquissimas sunt & Tul-
 Calij, L. Roscij, Sp. Nautij, C. Fulcinij in Ro-
 is, à Fidenatibus in legatione interfectorum.
 oc à Romano populo tribui solebat iniuria
 is, Licur & P. Iunio, & T. Coruncano, qui ab
 uca Illyriorum regina interfecti erant. Non
 mittendum videtur, quod Annales annotauerê;
 pedaneas his statuas in foro statutas. Hæc vi-
 licet mensura honorata tunc erat. Non præter-
 o * C. Octauium ob vnum verbum; hic regem * C. Topi-
 ntiochum, daturum se responsum dicentem, *lium legēdū*
 ga, quam tenebat fortè, circumscripsit, & prius *videtur ex*
 am egrederetur circulo illo, responsum dare *Vale. Ma-*
 git. In qua legatione interfecto, Senatus sta- *xi. ceteris-*
 am poni iussit quàm oculatissimo loco in Ro- *que Histo-*
 is. Inuenitur statua decreta & Taraciæ Calæ *rici.*
 e Suffetiæ virgini Vestali, vt poneretur vbi
 ellet: quod adiectum non minus honoris ha-
 quam fœminæ esse decretam. Meritum eius
 iplis ponam Annalium verbis: Quod cam-
 am Tiberinum gratificatâ esset ea populo. In-
 aio & Pythagoræ & Alcibiadi in cornibus
 omitij positas, cum bello Samniti Apollo Py-
 us fortissimo Græcorum gentis iussisset, & al.
 i sapientissimo, simulacra celebri loco dica-
 donec Sylla Dictator ibi Curiam faceret. Mi-
 que est, illos patres Socrati cunctis ab eo-
 m Deo sapientia prælato Pythagoram pætu-
 e, aut tot aliis virtute Alcibiadem, aut quen-
 am utroque Themistocli. Columnarum ratio
 at tolli supra ceteros mortales: quod & ar-
 e significant nouitio inuento. Primus tamen
 nos. cepit à Græcis. Nullique arbitror plures
 uas dicatas, quàm Phalereo Demetrio Athe-
 nis.

nis. Siquidem c c c l x. statuere, quas mox
 cerauerunt, nondum anno hunc numerum die
 rum excedente. Statuerant Romæ etiam in om
 nibus vicis C. Mario Gratidiano tribus, vt dixi
 mus, easdémque subuertere Syllæ introitu. R
 desires sine dubio Romæ fuere in autoritate lon
 go tempore. Equestrium tamen origo perquam
 vetus est, cum formis etiam honore communi
 cato. Clæliæ enim statua est equestris, ceu pa
 rum esset toga eam cingi: cum nec Lucretiæ
 nec Bruto, qui expuletant reges, propter quos
 Clælia inter obsides fuerat, decernerentur. Hanc
 primam & Horatij Coclitis publicè dicatam
 crediderim: antè enim sibi ac Sibyllæ Tarqui
 nium, & reges sibi ipsos posuisse verisimile est
 nisi Clæliæ Pifo traderet ab his positam, qui vna
 obsides fuerant, redditis à Porsena in honorem
 eius. E diuerso Annius Fœcialis, equestrem, qua
 fuerit contra Iouis Statoris ædem in vestibulo
 Superbi domus, Valeriæ fuisse Publicolæ Con
 sulis filiæ: eamque solam refugisse, Tiberim que
 tranauisse, cæteris obsidibus, quæ Porsenæ mite
 bantur, interemptis Tarquinij insidiis. L. Pifo
 prodidit, M. Aemilio, C. Popilio *17. c o s s.*
 Censoribus P. Cornelio Scipione, M. Popilio
 statuas circa forum eorum qui magistratum ge
 serunt, sublatas omnes præter eas quæ populi au
 Senatus sententiæ statuaræ essent. Eam verò, quam
 apud ædem Telluris statuisset sibi Sp. Cassius qui
 regnum affectauerat, etiam constatam à Cen
 soribus. Nimirum in ea quoque re ambitionem
 prouidebant illi viri. Extant Catonis in Censurâ
 vociferationes, mulieribus Romanis in prouin
 ciis statuas poni. Nec tamen potuit inhiere
 quò minus Romæ quoque ponerentur, *licet*
 Col

Cornelie Gracchorum matri, quæ fuit Africani
 prioris filia. Sedens huic posita, soleisque sine
 umento insignis, in Metelli publica porticu:
 quæ statua nunc est in Octavie operibus. Publicè
 tem ab exteris posita est Romæ C. Aelio Tri-
 uno plebis, lege perlata in Stennium Statilium
 acanum, qui Thurino bis infestauerat: ob id
 elium Thurini statua & corona aurea dona-
 erunt. Iidem postea Fabricium donauere sta-
 ra, liberali obsidione. Passimque clientes in
 ientelas ita recepti: & adeò discrimen omne
 olatum, vt Annibalis etiam statua tribus lo-
 visantur in vrbe, cuius intra muros solus ho-
 am emisit hastam.

*De antiquis statuarijs, & pretijs signorum immo-
 dicis, & colosis in vrbe celeberrimis.*

Cap. VII.

uisse autem statutariam artem familiarem
 Italie quoque & vetustam, indicant Hercules
 Euandro sacratus, vt ferunt, in foro boario,
 triumphalis vocatur, atque per triumphos
 lietur habitu triumphali: præterea Ianus ge-
 nous à Numa rege dicatus, qui pacis bellique
 gumento colitur, digitis ita figuratis, vt trecea-
 um sexagintaquinque dierum nota, per signi-
 tionem anni, temporis & aui se Deum indi-
 et. Signa quoque Tuscanica per terras di-
 fa, quæ in Hetruria factitata non est dubium.
 orum tantum putarem ea fuisse, ni Metrodo-
 Scepheus, cui cognomen à Romani nomi-
 odio inditum est, propter duo millia statua-
 Volfinios expugnatos obiiceret. Mirumque
 videtur, cum statuarum origo tam vetus in
 sit, lignea potius aut fictilia Deorum si-

mulacra in delubris dicata, vsque ad deuictam
 Asiam, vnde luxuria. Similitudines exprimendi
 quæ prima fuit origo in ea quæ plasticen Græ-
 ci vocant, dici conuenientius erit: etenim prior,
 quàm statuaris, fuit. Sed hæc ad infinitum efflo-
 ruit multorum voluminum opere, si quis plura
 persequi velit: omnia enim quis possit? In M. Scau-
 ri Aedilitate tria millia signorum in scena tan-
 tum fuisse temporario theatro. Mummius deuic-
 ta Achaia repleuit urbem: ipse excessit non re-
 licturus filiaë dotem. Cur enim non cum excusa-
 tione ponatur? Multa & Luculli inuexere. Rho-
 di etiamnum tria millia signorum esse, Mutia-
 nus ter Consul prodidit nec pauciora Athenis,
 Olympiæ, Delphis superesse creduntur. Quis illa
 mortalium persequi possit? aut quis vsus noscen-
 di intelligatur? Insignia tamen maximè, & ali-
 qua de causa notata, voluptarium sit attingisse,
 artificesq; celebratos nominauisse, singulorum
 quoque inexplicabili multitudine, cum Lyfippus
 ad sexcenta x. opera fecisse prodatur tantæ om-
 nia artis, vt claritatem possent dare vel singula.
 Numerum apparuisse defuncto eo cum thesau-
 rum effregisset hæres: solitum enim ex mani-
 pretio cuiusque signi denarios deponere aureos
 singulos. Euecta supra humanam fidem ars est
 successu, mox & audacia. In argumentum suc-
 cessus vnum exemplum afferam, nec Deorum
 hominumue similitudinis expressæ. Aetas no-
 stra vidit in Capitolio, prius quàm id nouissimè
 conflagrauit à Vitellianis incensum, in cella
 Junonis, canem ex ære, vulnus suum lamben-
 tem: cuius eximium miraculum & indiscreta
 veri similitudo, non eo solum intelligitur, quod
 ibi dicata fuerat, verum & noua satisfactione

nam summa nulla par videbatur: capite tutelarios cauere pro ea, instituti publici fuit. Audaciae innumera sunt exempla. Moles quippe excogitatas videmus statuarum, quas colossos vocant, turribus pares. Talis est in Capitolio Apollonius translatus à M. Lucullo ex Apollonia Ponti vrbe xxx. cubitorum, c l. talentis factus: talis in campo Martio Iupiter à Claudio Cæsare dicatus, qui vocatur Pompeianus à vicinitate theatri: talis & Tarenti factus à Lysippo xl. cubitorum. Mirum in eo, quòd manu, vt ferunt, mobilis (ea ratio libramenti est) nullis conuellatur procellis. Id quidem prouidisse & artifex dicitur, modico interuallo, vnde maximè flatum opus erat frangi, opposita columna. Itaque propter magnitudinem difficultatemque moliendi, non attigit eum Fabius Verrucosus, cum Herculem qui est in Capitolio, inde transferret. Ante omnes autem in admiratione fuit Solis colossus Rhodi, quem fecerat Chares Lyndius, Lysippi supra dicti discipulus. Septuaginta cubitorum altitudinis fuit. Hoc simulacrum post quinquagesimum sextum annum terræmotu prostratum, sed iacens quoque miraculo est. Pauci pollicem eius amplectuntur. Maiores sunt digiti, quàm pleraque statuar. Valti specus hiant de fractis membris. Spectantur intus magnæ molis saxa, quorum pondere stabiliuerat constituens. Duodecim annis tradunt effectum c c c. talentis, quæ contulerant ex apparatu regis Demetrii, relicto moræ tædio. Sunt alij minores hoc in eadem vrbe colossi cenum numero, sed vbicunque singuli fuissent nobilitati locum. Præterq; hos Deorum quinque, quos fecit Bryaxis. Factitauit colossos & Italia: videmus certè Apollinem in bibliotheca templi

Augusti Tuscanicum L. pedum à pollice, dubium ære mirabiliorem, an pulchritudine. Fecit & S. p. Caruilius Iouem, qui est in Capitolio, victis Sannitibus sacrata lege pugnantibus, è pedotalibus eorum ocreis que & galeis. Amplitudo tanta est, vt conspiciatur à Latiario Ioue. Reliquiis limæ suam statuam fecit, quæ est ante pedes simulacri eius. Habent in eodem Capitolio admirationem & capita duo, quæ P. Lentulus Consul dicauit: alterum à Charete supra dicto factum: alterum fecit Decius. comparatione in tantum victus, vt artificium minimè probabilis artificis videatur. Verum omnem amplitudinem statuarum eius generis vicit ætate nostra Zenodorus, Mercurio factò in ciuitate Gallie Aruernis, per annos decem, H-s cccc. manipretio. Postquam satis ibi artem approbauerat, Romam accitus est à Nerone, vbi destinatum illius principis simulacrum colossum fecit c. x. pedum longitudine, qui dicatus Solis venerationi est, damnatis sceleribus illius principis. Mirabamur in officina non modò ex argilla similitudinem insignem, verum & ex paruis admodum furculis, quod primum operis instar fuit. Ea statua indicauit interisse fundendi æris scientiam, cum & Nero largiri aurum argentumque paratus esset, & Zenodorus scientia fingendi cælandique nulli veterum postponeretur. Statuam Aruernorum cum faceret, prouinciæ Vibio Auito præsidente, duo pocula Calamidis manu cæлата, quæ Cassio Syllano auunculo eius præceptoris suo Germanicus Cæsar adamata donauerat, æmulatus est, vt vix vlla differentia esset artis. Quantoque maior in Zenodoro præstantia fuit, tanto magis deprehendi æris obliteratio potest.

Nobilitates ex arte operū & artificū. CCCL XVI.

Cap. VIII.

Signis, quæ vocant Corinthia, plerique in tantum capiuntur, ut secum circumferant, sicut Hortensius Orator sphingem Verri teo ablatam. Propter quam Cicero illo iudicio in altercatione neganti ei se ænigmata intelligere, respondit debere, quoniam sphingem domi haberet. Circuntulit & Nero princeps Amazonem, de qua dicemus: & paulò ante C. Cælius Consularis signum, quod secum etiam in prælio habuit. Alexandri quoque Magni tabernaculum sustinere traduntur solitæ statuæ, ex quibus duæ ante Martis vltoris ædem dicatæ sunt, totidem ante regiam. Minoribus simulacris signisque innumera propè artificum multitudo nobilitata est. Ante omnes tamen Phidias Atheniensis, Ioue Olympiæ factò, ex ebore quidem & auro: sed & ex ære signa fecit. Floruit autem Olympiade LXXXIII circiter CCC. nostræ urbis anno. Quo eodem tempore æmuli eius fuere Alcamenes, Critias, Nestocles, Hegias. Et deinde Olympiade LXXXVII. Agelades, Callon, Polycleus, Phragmon, Gorgias, Lacon, Myron, Pythagoras, Scopas, Perelius. Ex his Polycleus, discipulos habuit Argium, Asopodorum, Alexim, Aristidem, Phrynonem, Dinonem, Athénodorum, Dameam Clitorium, Myronem Lycium. Nonagesima quinta Olympiade florere Naucydes, Dinomedes, Canachus, Patrocles. Centesima secunda Polycles, Cephissodorus, Leochares, Hypatodorus. Centesima quarta Praxiteles, Euphranor. Centesima septima Echion. Therimachus. Centesima quartadecima Lysippus fuit, & cum eo Alexander Magnus. Item

Lyfistratus, & frater eius Sthenis, Euphronides,
 Softratus, Ion, Silanion. In hoc mirabile, quod
 nullo doctore nobilis fuit ipse. Discipulos ha-
 buit Zeuxim & Iaden. Centesima vicefima Eury-
 chides, Euthycrates, Lahippus, Cephiffodorus,
 Timarchus, Pyromachus. Cessauit deinde ars,
 ac rursus Olympiade centesimaquinguesima-
 quinta reuixit, cum fuere longè quidem infra
 prædictos, probati tamen, Antheus, Callistratus,
 Polycles, Athenæus, Callixenus, Pythocles, Py-
 thias, Timocles. Ita distinctis celeberrimorum
 ætatibus insignes raptim transcurram, reliqua
 multitudine passim dispersa. Venere autem & in
 certamen laudatissimi, quanquam diuersis ætati-
 bus geniti, quoniam fecerant Amazonas: quæ
 cum in templo Ephesæ Dianæ dicarentur, pla-
 cuit eligi probatissimam ipsorum artificum, qui
 præsentibus erant, iudicio, cum apparuit eam esse,
 quam omnes secundam à sua quisque iudica-
 sent. Hæc est Polycleti, proxima ab ea Phidiae,
 tertia Ctesilæ, quarta Cydonis, quinta Phragmo-
 nis. Phidias, præter Iouem Olympium, quem ne-
 mo æmulatur, fecit & ex ebore æquè Mineruam
 Athenis, quæ est in Parthenone adstans. Ex ære
 verò, præter Amazonem supra dictam, Miner-
 uam tam eximie pulchritudinis, ut à forma co-
 gnomen acceperit. Fecit & Cliduchum & aliam
 Mineruam, quam Romæ Aemilius Paulus ad
 ædem Fortunæ dedicauit. Item duo signa, quæ
 Catulus in eadem æde posuit palliata: & alterum
 colossicon nudum: primusque artem toreuticen
 aperuisse atque demonstrasse meritò iudicatur.
 Polycletus Sicyonius Ageladis discipulus, Dia-
 dumenum fecit molliter iuuenem c. talentis no-
 bilitatum. Idem & Doryphorum viriliter pue-
 rum.

rum. Fecit & quem canona artifices vocant, lineamenta artis ex eo petentes, velut à lege quadam: solusque hominum artem ipse fecisse, artis opere iudicatur. Fecit & *distingentem, & nudum talo incessentem. Duosque pueros, item talis nudos ludentes, qui vocantur Ailragalizonas: & sunt in Titi Imperatoris atrio: quo opere nullum absolutius plerique iudicant. Item Mercurium, qui fuit Lyfimachia: Herculem, qui Roma, Anaxum à terra sustinentem: artemona, qui Periphoretos appellatus est. Hic consummasse hanc scientiam iudicatur, & toreuticen sic erudisse, ut Phidias aperuisse. Proprium eiusdem, ut vno crure insisterent signa, excogitasse quadrata ramenea esse tradit Varro, & penè ad vnum exemplum. Myronem Eleutheris natum, & ipsum Ageladis discipulum, bucula maxime nobilitavit, celebratis versibus laudata, quando alieno plerique ingenio magis, quam suo, commendantur. Fecit & canem, & discobolon, & Persea, & Pristas, & Satyrum admirantem tibus, & Mineruam, Delphicos pentathlos, Pancratiaastas: Herculem etiam, qui est apud Circum maximum in æde Pompeij Magni. Fecisse & cicadae monumentum ac locustæ, carminibus suis Erinna significat. Fecit & Apollinem, quem à Triumuiro Antonio sublatum restituit Ephesius Divus Augustus, admonitus in quiete. Primus hic multiplicasse varietatem videtur, numerosior in arte, quam Polycleus, & symmetria diligentior: & ipse tamen corporum tenus curiosus, animi sensus non expressisse, capillum quoque & roborem non emendatius fecisse, quam rudis antiquitas instituisset. Vicit eum Pythagoras Rhegius ex Italia, pancratiaсте Delphis posito. Eundem

vicit & Leontius, qui fecit stadiodromon Aſtylon, qui Olympiæ ostenditur, & Libyn pueram tenentem tabellam eodem loco, & mala ferentem nudum. Syraculis autem claudicantem: cuius hulceris dolorem sentire etiam spectantes videntur. Item Apollinem citharædum, serpentemque eius sagittis confici, qui Dicæus appellatus est, quod cum Thebæ ab Alexandro caperentur, aurum à fugiente conditum, sinu eius celatum esset. Hic primus nervos & venas expressit, capillumque diligentius. Fuit & alius Pythagoras Samius initio pictor, cuius signa ad ædem Fortunæ huiusce Deæ septem nuda, & senis vnum laudata sunt. Hic supra dicto facie quoque indiscreta similis fuisse traditur. Rhegini autem discipulus & filius sororis fuisse Solstratus. Lysippum Sicyonium Duris negat, Tullius fuisse discipulum affirmat, sed primò ærarium fabrum, audendi rationem cœpisse pictoris Eupompi responso. Eum enim interrogatum, quem sequeretur antecedentium, dixisse demonstrata hominum multitudine, naturam ipsam imitandam esse, non artificem. Plurima ex omnibus signa fecit, ut diximus, fecundissimæ artis, inter quæ distringentem se, quem M. Agrippa ante thermas suas dicauit, mirè gratum Tiberio principi: qui non quiviit temperare sibi in eo, quanquam imperiosus sui initia principatus, transtulitque in cubiculum, alio ibi signo substituto: cum quidem tanta populi Romani contumacia fuit, ut magnis theatri clamoribus reponi Apoxyomenon flagita- verit, princepsque, quanquam adamatum, re- posuerit. Nobilitatur Lysippus & remulenta tibicina, & canibus ac venatione. In primis ve- rò quadriga cum Sole Rhodiorum. Fecit & Ale- xandrum

andrum Magnum multis operibus, à pueritia
 eius orsus. Quam statuam inaurari iussit Nero
 princeps, delectatus admodum illa. Dein cùm
 pretio perisset gratia artis, detractum est aurum:
 pretiosiorque talis existimatur, etiam cicatrici-
 bus operis atque conscissuris, in quibus aurum
 hæserat, remanentibus. Idem fecit Hephæstio-
 nem Alexandri Magni amicum, quem quidam
 Poly-cleto adscribunt, cùm is centum propè an-
 nis antè fuerit. Idem Alexandri venationem: quæ
 Delphis sacrata est: Athenis Satyrorum turmam.
 Alexandrum amicorumque eius imagines sum-
 ma omnium similitudine expressit. Has Metellus
 Macedonia subacta transtulit Romam. Fecit &
 quadrigas multorum generum. Statuarie arti plu-
 rimum traditur contulisse, capillum exprimen-
 do. capita minora faciendo, quàm antiqui, corpo-
 ra graciliora siccioraque, per quæ proceritas si-
 gnorum maior videtur. Non habet Latinum no-
 men symmetria, quam diligentissimè custodiuit,
 quæ intactaque ratione quadratas veterum sta-
 tuas permutando: vulgòque dicebat, ab illis fa-
 ctos, quales essent, homines: à se, quales videren-
 tur esse. Proprie huius videntur esse argutæ ope-
 rum, custoditæ in minimis quoque rebus. Filios
 & discipulos reliquit laudatos artifices, Labip-
 pum & Bedam, sed ante omnes Euthycratem:
 quanquam is constantiam patris potius æmula-
 tur, quàm elegatiam, austero maluit genere, quàm
 iocundo, placere. Itaque optimè expressit Hercu-
 lem Delphis & Alexandrum, Thespin venato-
 rem, & Thespiadas: prælium equestre, ad Tro-
 phonij oraculum: quadrigas Medæ complures:
 equum cum fiscinis: canes venantium. Huius
 præterò discipulus fuit Tificrates, & ipse Sicyonius.

sed Lysippi sectæ propior, ut vix discernantur complura signa, ceu senex Thebanus, Demetrius rex, Peucestes Alexandri Magni seruator, dignus tanta gloria. Artifices, qui compositis voluminibus condidere hæc, miris laudibus celebrant, & Telephanam Phocæum, ignotum aliâs, quoniam in Thessalia, vbi habitauerat, latuerint opera eius: alioquin suffragiis ipsorum æquatur Poly-
 ceto, Myroni, Pythagoræ. Laudant eius Laris-
 sam, & Spinarum pentathlon, & Apollinem. Alij non hanc ignobilitatis fuisse causam, sed quoniam se regum, Xerxis atque Darij officinis dediderit, existimant. Praxiteles quoque marmore felicior: ideo & clarior fuit. Fecit tamen ex ære pulcherrima opera: Proserpinæ raptum: item Catagusam, & Ebrietatem, & Liberum patrem, nobilémque vnâ Satyrum, quem Græci periboëton cognominant. Signa etiam, quæ ante Felicitatis ædem fuere, Venerémque, quæ cum ipsa æde incendio cremata est Claudij principatu, marmoreæ illi suæ per terras inclytæ parem. Item Stephusam, Spilumenem, Oeuophorum. Hæmodium & Aristogitonem tyrannicidas, quos à Xerxe Persarum rege captos victa Perside Atheniensibus remisit Magnus Alexander. Fecit & puberem subiepti lacertæ cominus sagitta insidiantem, quem Sauroctonon vocant. Spectantur & duo signa eius diuersos affectus exprimentia, flentis matronæ, & meretricis gaudentis. Hanc putant Phrynen fuisse, deprehenduntque in eam amorem artificis, & mercedem in vultu meretricis. Habet simulacrum & benignitas eius. Calamidis enim quadrigæ aurigam suum imposuit, ne melior in equorum effigie defecisse in homine crederetur. Ipse Calamis & alias quadrigas

quadrigas bigasque fecit, equis semper sine auxilio
 expressis. Sed ne videatur in hominum effigie in-
 ferior, Alcmena nullus est nobilior. Alcámenes
 Phidias discipulus & marmorea fecit, & æreum
 Pentathlon, qui vocatur encrinomenos. At Poly-
 leti discipulus Aristides quadrigas bigasque. Et
 Phicratis Læna laudatur. Scortum hæc Lyra
 tantum familiare Harmodio & Aristogitoni, con-
 silia eorum de tyrannicidio, usque ad mortem
 cruciata tyrannis non prodidit. Quamobrem
 Athenienses & honorem habere ei volentes, nec
 solum scortum celebrasse, animal nominis eius
 necesse: atque ut intelligeretur causa honoris, in
 opere linguam addi ab artifice vetuerunt. Bria-
 nis Aesculapium & Seleucum fecit. Bedas ado-
 rantem Batton Apollinem, & Iunonem, qui sunt
 in Concordiæ templo. Cresilas vulnera-
 tum deficientem, in quo possit intelligi, quantum
 esset animæ: & Olympium Periclem dignum
 cognomine. Mirumque in hac arte est, quod no-
 biles viros nobiliores fecit. Cephissodorus Mi-
 neruam mirabilem in portu Atheniensem, &
 eam ad templum Iouis Seruatoris in eodem
 portu, cui pauca comparatur. Canachus Apolli-
 nem nudum qui Philesius cognominatur in Di-
 omyzo, Aeginetica æris temperatura. Ceruüm-
 que vnâ ita vestigiis suspendit, ut linum subter
 pedes trahatur, alterno morsus digitis calcæque
 retinentibus solum ita vertebrato dente vtrisque
 partibus, ut à repulso per vices resiliat. Idem
 Celerizantas pueros fecit. Chæreas Alexandrum
 magnum & Philippum patrem eius fecit. Ctesi-
 phant doryphoron, & Amazonem vulneratam.
 Demetrius Lyfimachen, quæ sacerdos Mi-
 neruæ, fuit annis L X I I I. Idem & Mineruam,

quæ Musica appellatur, quoniam dracones in
 Gorgone eius ad ictus citharæ tinnitu resonant.
 Idem equitem Sarmenem, qui primus de equita-
 tu scripsit. Dædalus & ipse inter fictores laudatus,
 pueros duos distringentes se fecit. Dinomenes
 Protefilau & Pythodemum luctatorem. Euphrano-
 ris Alexander Paris est: in quo laudatur, quod
 omnia simul intelligantur, iudex Deorum, ama-
 tor Helenæ, & tamen Achillis interfector. Huius
 est Minerua Romæ, quæ dicitur Catuliana, infra
 Capitolium à Q. Luctatio Catulo dicata, & si-
 mulacrum Boni euentus, dextra pateram, fini-
 stra spicam ac papauer tenens. Item Latona pu-
 erpera, Apollinem & Dianam infantes sustinens,
 in æde Concordiæ. Fecit & quadrigas bigæque,
 & Cliduchon eximia forma: & Virtutem & Græ-
 ciam, utrasque colosseas: mulierem ministran-
 tem & adorantem, Item Alexandrum & Philip-
 pum in quadrigis: Eutyichides Eutotaim, in quo
 artem ipso amne liquidiozem plurimi dixerunt.
 Hegiæ Minerua, Pyrrhusque rex laudatur, & cele-
 tizontes pueri, & Castor ac Pollux ante ædem Io-
 uis tonantis. In Pario colonia Hercules Isidorus.
 Buthyreus Lycius Myronis discipulus fuit, qui
 fecit dignum præceptore puerum sufflantem lan-
 guidos ignes, & Argonautas. Leocras aquilam
 sentientem quid tapiat in Ganymede, & cui fe-
 rat, parcentem vnguibus etiam per vestem: pue-
 rum Autolycon pancratio victorem, propter
 quem Xenophon Symposion scripsit: Iouemque
 illum tonantem in Capitolio, ante cuncta lauda-
 bilem: item Apollinem diadematum. Lyciscus
 Lagonem puerum subdolæ ac fucatæ vernilita-
 tis. Lycus & ipse puerum suffitorem. Menæchmi
 vitulus genu premitur, replicata ceruice: ipse quoque
 Menæchmi

Menachus scripsit de sua arte. Naucydes
 Mercurio & Discobolo & immolante arietem
 censeatur. Naucerus luctatorem anhelatē fecit.
 Vicerates Aesculapium & Hygiam, qui sunt in
 concordia templo Romæ. Pyromachi quadriga
 regitur ab Alcibiade. Policles Hermaphroditum
 mobilem fecit. Pyrrhus Hygiam & Mineruam:
 Apollonem Lyssippi discipulus Epithersen. Stipax
 Cyprius vno celebratur signo, Splanchnopte.
 Metaclicis Olympij vernula hic fuit, exta torrens,
 ignem oris pleni spiritu accendens. Sillanion
 Apollodorum fecit, fictorem & ipsum, sed inter
 sanctos diligentissimum artis, & inimicum sui
 artificem, crebrò perfecta signa frangentem, dum
 mutare cupiditatem nequit artis, & ideo insanum
 cognominatum. Hoc in eo expressit, nec homi-
 nem ex arte fecit: sed iracundiam: & Achilleni
 mobilem. Item Epistatē exercentem athletas:
 Longylion Amazonem, quam ab excellentia
 virum. Eucnemion appellant, ob id in comita-
 tu Neronis principis circumlatam. Item fecit pue-
 rum, quem amando Brutus Philippensis cogno-
 mine suo illustravit. Theodorus, qui labyrinthū
 fecit Sami, ipse se ex arte fudit, præter similitu-
 dinem mirabilem fama magna subtilitatis cele-
 bratus. Dextra limam tenet, laua tribus digitis
 quadrigulam tenuit translata Præneste, tantæ
 paruitatis, vt totam eam currumque & auri-
 gam integeret alis simul facta musca. Xenocra-
 tes Tificratis discipulus: aut, vt alij, Euthycratis,
 fecit vtrosque copia signorū, & de sua arte com-
 posuit volumina. Plures artifices fecere Attali &
 Eumenis aduersus Gallos prælia, Isigonus, Pyro-
 machus, Stratonicus, Antigonus, qui condidit vo-
 lumina de sua arte. Boethi, quanquam argento
 melio

melioris, infans eximie anserem strangulat. Atque ex omnibus, quæ retuli, clarissima quæque in vrbe iam sunt dicata à Vespasiano Principe in templo Pacis, aliisque eius operibus, violentia Neronis in vrbem conuecta, & in sellariis domus aureæ disposita. Præterea sunt æqualitate celebrati artifices, sed nullis operum suorum præcipui, Ariston, qui & argentum calare solitus est, Callias, Clesias, Cantharus Sicyonius, Dionysodorus Critiæ discipulus, Deliades, Euphorion, Eunicus, & Hecataus. Argentocalatores, Lesbocles, Prodorus, Pythodicus, Polygnotus: iidem pictores nobilissimi. Item ex calatoribus Stratonicus, Scymnus, qui fuit Critiæ discipulus. Nunc percensebo eos, qui eiusdem generis opera fecerunt, vt Apollodorus, Androbulus, Asclepiodorus, Aleuas philosophos: Apellas & adorantes fœminas: Antigotos: Antimachus, Athenodorus fœminas nobiles: Aristodemus & luctatores, bigasque cum auriga, philosophos, anas Seleucum regem. Habet gratiam suam huius quoque Doryphorus. Cephissodori duo fuere: prioris est Mercurius, Liberum patrem in infantia nutriens. Fecit & concionantem manu elata: persona in incerto est. Sequens philosophos fecit. Colotas, qui cum Phidia Iouem Olympium fecerat, philosophos. Item Cleon & Cenchramis, & Callicles, & Cephis: Chalcostheneus & comædos & athletas. Dahippus Perixyomenon. Daiphron, & Democritus & Damon philosophos. Epigonus omnia ferè prædicta imitatus præcessit in tubicine, & matti interfectæ infante miserabiliter blandiente, Eubolidis digitis computans: Mycon athle

athletis spectatus, Menogenes quadrigis. Nec
 minus Niceratus omnia, quæ cæteri, aggressus,
 repræsentauit Alcibiadem, lampadæque accensa
 matrem eius Demaraten sacrificantem. Pificra-
 tes bigæ Pitho mulierem imposuit. Idemque fe-
 cit Martem & Mercurium, qui sunt in Concor-
 diæ templo Romæ. Per illum nemo laudat sæuio-
 rem Phalaride tyranno, qui taurum fecit, mugi-
 tus hominis pollicitus igne subdito, & primus
 tum expertus cruciatum iustiore sæuitia. In hoc
 simulacris Deum hominumque deuocauerat
 humanissimam artem. Ideone tot cōditores eius
 laborauerant, ut ex ea tormenta fierent? Itaque
 ma de causa seruantur opera eius, ut quisquis il-
 la videat, oderit manus. Sthenis Cererem, Iouem,
 Mineruam fecit, qui sunt Romæ in Concordiæ
 templo. Idem flentes matronas, & adorantes sa-
 crificantésque. Simon canem & sagittarium fe-
 cit. Stratonicus cælator ille philosophos, Scopas
 uterque. Athletas autem & armatos, & venato-
 res, sacrificantésque Batton, Euchir, Glaucides,
 Heliodorus, Hicanus, Lophon, Lyson, Leôn, Me-
 nodorus Myiagrus, Polycrates, Polydorus, Py-
 thocritus, Protogenes idem pictura clarissimus,
 ut dicemus: Patrocles, Polis, Posidonius, qui &
 argentum cælauit nobiliter, natione Ephesus,
 Periclymenus, Philon, Simenus, Timotheus,
 Theomnestus, Timarchides, Timon, Tifias, Thra-
 son. Ex omnibus autem maximè cognomine in-
 signis est Callimachus, semper calumniator sui,
 nec finem habens diligentia, ob id Cacizo-
 technos appellatus, memorabilis exemplo ad-
 hibendi curæ modum. Huius sunt saltantes La-
 cœnæ, emendatum opus, sed in quo gratiam
 omnem diligentia abstulerit. Hunc quidam
 &

& pictorem fuisse tradunt. Non ære captus, nec arte, vnam solummodo Zenonis statuam Cypria in expeditione non vendidit Cato, sed quia philosophi erat, vt obiter hoc quoque noscatur tam inane exemplum. In mentione statuarum est & vna non prætereunda, licet autoris incerti iuxta rostra Herculitunicati, Eleo habitu Romæ, torua facie, sentienteq; suprema in tunica. In hac tres sunt tituli: L. Luculli Imperatoris, de mandicasse: tertius, T. Septimium Sabinum Aedilem cutulem ex priuato in publicum restituisse. Tot certaminum tantæque dignationis simulacrum id fuit. Nunc reuertemur ad differentias æris & misturas. In Cyprio coronarium & regulare est, vtrunque ductile. Coronarium tenuatur in laminas, taurorumque felle tinctum, speciem auri in coronis histrionum præbet. Idemque in vncias additis auri scrupulis senis, prætenui pyropi bractea ignescit. Regulare & in aliis fit metallis, itemque caldarium. Differentia, quod caldarium funditur tantum, malleis fragile, quibus regulare obsequitur, ab aliis ductile appellatum, quale omne Cyprium est. Sed & in cæteris metallis, cura distat à caldario. Omne enim purgatis diligentius igni vitis, excoctisque, regulare est. In reliquis generibus palma Campano. Simile in multis partibus Italiæ prouinciisque. Sed octonas plumbi libras addunt, & lenè recoquunt propter inopiam ligni. Quantum ea res differentia afferrat, in Gallia maximè sentitur, vbi inter lapides candefactos funditur. Exurente enim coctura, nigrum atque fragile conficitur. Præterea semel recoquunt: quod sæpius fecisse, bonitati plurimum confert.

Differentia aris & mistura, & de seruando are.

Cap. XI.

Id quoque notasse non ab re est, es omne frigiditate magno melius fundi. Sequens temperatura statuaria est, eademque tabularis, hoc modo: Massa proflatur in primis, mox in proflatum additur tertia portio aris collectanei, hoc est, ex usu coempti. Peculiare in eo condimentum attritum domiti, & consuetudine nitoris veluti mansueti. Miscentur & plumbi argētarij pondo duodena ac selibræ, centenis proflati. Appellatur etiamnum & formalis temperatura aris tenerimi, quoniam nigri plumbi decima portio additur, & argentarij vigesima: maximèque ita colorem biber, quem Græcanicum vocant. Notissima est, quæ vocatur ollaria, vase nomen hoc dante, ternis aut quaternis libris plumbi argentarij in centenæ aris additis. Cyprio si addatur plumbum, colos purpuræ fit in statuarum præteritis. Aera externa rubiginem celerius trahunt, quam neglecta, nisi oleo perungantur. Seruari ea optimè in liquida pice tradunt. vsus aris ad perpetuitatem monumentorū iam pridem translatus est, tabulis æreis, in quibus publicæ constitutiones inciduntur.

De cadmia medicina. Cap. X.

Metalla aris multis modis instruunt, medicinam, utpote cum hūlcera omnia ibi occisime sanentur. Maximè tamen prodest cadmia. Fit sine dubio hæc & in argenti fornacibus, candidior ac minus ponderosa, sed nequaquam comparanda ætaris. Plura autem genera sunt. Namque ipse lapis, ex quo fit æs, cadmia vocatur, futuris necessarius, medicinæ inutilis. Hic rursus in fornacibus existit, aliamque nominis sui ori-

ginem recipit. Fit autem egesta flammis atque flatu tenuissima parte materia, & cameris lateribusve fornacum pro quantitate leuitatis applicata. Tenuissima est in ipso fornacū ore, qui flamma eluctantur, appellata capnitis, exusta, & nimia leuitate similis fauillæ. Interior optima, cameris dependens, & ab eo argumento botrytis cognominata. Pōderosior hæc priore, leuior porro secuturis. Duo eius colores: deterior cinereus, puniceus melior, friabilis, oculorūque medicamentis vtilissima. Tertia est in lateribus fornacum, quæ propter grauitatem ad cameras peruenire non potuit. Hæc dicitur placitis, & ipsa ab argumento, crusta verius, quàm pumex, intus varia, ad pforas vtilior, & ad cicatrices trahendas. Flunt & ex ea duo alia genera: onychitis extra penè cærulea, intus onychis maculis similis. Ostracitis tota nigra, & cæterarum sordidissima; vulneribus maximè vtilis. Omnis autè cadmia in Cyprī fornacibus optima, iterūmq; à Medici coquitur carbone puro, atque vbi in cinerem rediit, extinguitur vino ammineo, quæ ad emplastra præparatur: quæ verò ad pforas, aceto. Quidam in ollis fictilibus tufam vrūt, ac lauare in mortariis, postea siccant. Nymphodorus lapidē ipsum quàm grauissimum spississimūque vrūt pruna, & exustum Chio vino restinguit turrūtque, mox linteo cribrat, atque in mortario terit, mox aqua pluuia macerat, iterūque terit quod subsidit, donec cerussæ similis fiat nulla detium offensa. Eadem Iollæ actio: sed quàm purissimum lapidem eligit. Cadmiæ effectus siccare, perfanare, sistere fluxiones, pterygia & sordes oculorum purgare, scabritiæ extenuare, & quicquid in plumbi effectu dicemus. Et æs ipsum ad omnia

omnia eadem vritur, præterque albugines oculorum & cicatrices. Hulcera quoque oculorum cum lacte sanat, idque Aegyptij collyrij modo terunt in coticulis. Facit & vomitiones è melle sumptum. Vritur autem Cypriū in fœtilibus crudis cum sulphuris pari pondere, circumlito spiramento in caminis, donec ipsa vasa percoquantur. Quidam & salem addūt, alij alumen pro sulphure, alij nihil, sed aceto tantum aspergunt. Vitum teritur mortario Thebaico, aqua pluvia lauatur, minore effectu, iterumque adiecta largiore teritur, & dum cōsidat, relinquitur: hoc sepius, donec ad speciem minij redeat. Tūc siccatum in sole, in area pyxide seruatur.

Descoria, & flore, & squama aris, & stomomate, & arugine, & hicraccio. Cap. XI.

ET scoria aris simili modo lauatur, minore effectu, quam æs ipsum. Sed & aris flos medicinae utilis est. Fit ære fuso, & in alias fornaces translato: ibi flatu crebriore excutiuntur velut milij squamæ, quas vocant florem. Cadunt autem cum panes aris aqua refrigerantur rubentque. Similiter ex eis fit, quam vocant lepidam, & sic adulteratur flos, vt squama vñeat pro eo. Est autem squama hæc decussa vi clavis, per quos panes ærei ferruminantur. In Cypris maxime officinis omnia. Differentia hæc est, quod squama excutitur i&stibus iisdem panibus: flos cadit sponte. Squamæ est alterum genus subtilius, ex summa scilicet lanugine decussum, quod vocant stomomata. Atque hæc omnia Medici (quod pace eorum dixisse liceat) ignorant, pars maior & nominibus, in tantum à conficiendis medicaminibus absunt, quod esse proprium medicinae solebat.

Nunc quoties incidere in libellos, componere ex his volentes aliqua, hoc est, impendio miserorum experiri commentaria, credunt seplasia, ea omnibus quidem fraudibus corrumpenti, factaque iam pridem emplastra & collyria mercantur, tabesque mercium. Fraus seplasia exierit. Et squama autem & flos vruntur in patinis fictilibus aut æreis, deinde lauantur, ut supra, ad eisdem vsus: & amplius ad narium canosa vitia, itemque sedis & grauitates aurium, per fistulas in eas flatu impulsæ, & hulceta oris farina admota. Tollit & tonsillas cum melle. Fit & ex candido ære squama, Cypria longè efficacior. Necnon vrina pueri prius macerant clauos panesque. Quidam verò excussam squamam trunt, & aqua pluuia lauant. Dant & hydropicis eam duabus drachnis in mulsi hemina, & illi nunt cum polline. Aeruginis quoque magnus vsus. Sed pluribus fit ea modis. Nanque & è lapide, ex quo coquitur es deraditur, & ære candido perfusato, atque in cadis super acetum suspensio, aëre obturatis operculo, multo probatiore, quam si hoc idem squamis fiat. Quidam vasa ipsa candidi æris fictilibus condunt in aceto, raduntque x. die. Alij vinaceis contegunt, totidemque post dies radunt. Alij delimatam æris scobem aceto spargunt, versantque spathis sæpius die, donec absumatur. Eandemque scobem alij terere in mortariis æreis ex aceto malunt. Ocyssimè verò contrahit coronarium æruginem, rescisamentis in acetum additis. Adulterant marmore trito maxime Rhodiam æruginem: alij pumice aut gummi. Præcipuè autem fallit atramento sutorio adulterata. Cætera enim dente deprehenduntur, sit idem in stendendo. Experimentum in batillo ferre

reo. Nam quæ sincera est, suum colorem retinet: quæ mista a tramento, rubescit. Deprehenditur & papyro, galla prius macerato: nigrescit enim statim æruginè illita. Deprehenditur & visu, malignè vitens. Sed siue sinceram, siue adulteratam, aptissimum est siccata in patina noua vitæ versari, donec fauilla fiat: postea teritur & reconditur. Aliqui in crudis fœtilibus vrūt, donec glutinum percoquatur. Nonnulli & thus masculam admiscunt. Lauatur autem ærugo, sicut cadmia: vis eius collyriis oculorum aptissima, delationibus mordendo proficiens. Sed ablui necessarium penicillis calidis, donec rodere detinet. Hieracium vocatur collyriū, quod ita matimè constat: temperatur autem id Hammoniaco vncis quatuor, æruginis Cypriæ duabus, atramenti futorij, quod chalcanthū vocāt, totidem, misyos verò vna. croci sex. Hęc omnia trita aceto Thasio colliguntur in pilulas, excellentis remediij cōtra initia glaucomatum & suffusionum contra caligines & scabritias & albugines, ac generum vitia. Cruda autē ærugo vulnerariis emplastis miscetur. Oris etiam gingiuarumq; hulationem mirificè emendat, & labiorum hulatione cum oleo. Quòd si & cera addatur, purgat, ad cicatricem perducit. Aerugo & callum fistularum erodit, vitiorumque quæ circa sedem, lyrij modo in fistulas adacta. Eademq; cum resina terebinthina tertia parte subacta, lepras tollit.

De scolecia, & chalciti, & misy, & sory, & chalcantho.

Cap. XII.

Est & alterum genus æruginis, quam vocant scoleciam, in Cyprio are, hoc trito alumine

& sale, aut nitro pari pondere, cum aceto albo
quàm acerrimo. Non fit hoc nisi æstuosissimis
diebus circa Canis ortum. Teritur autem, donec
viride fiat, contrahâtque se vermiculorum spe-
cie, unde & nomen. Quod vitium ut emendetur,
duæ partes quæ fuere aceti, miscentur vrina pue-
ri impubis. Idem autem in medicamentis & san-
terna efficit, qua diximus aurum ferruminari,
vñsque, qui æruginis. Scolecia fit & per se, dera-
sa ab arario lapide, de quo nunc dicemus. Chal-
citem vocant lapidem: ex quo & ipsum æs co-
quitur. Distat à cadmia, quòd illa super terram
ex subdialibus petris cæditur, hæc ex obrucis.
Item, quòd chalcitis friat se statim mollis na-
tura, ut videatur lanugo concreta. Est & alia di-
stinctio, quòd chalcitis tria genera cõtinet, cris-
& misyos, & soryos, de quibus singulis dicemus
suis locis. Habet autem æris venas oblongas.
Probatur mellei coloris, gracili venarum dispo-
sitione, friabilis, nec lapidosa. Putant & recẽtem vi-
liorem esse, quoniã inueterata sory fiat. Vis eius
ad excrecentia in hulceribus, sanguinem sistere,
gingiuas, vnam tonsillas farina compefcere.
Vulvæ quoque vitii in vellere imponitur. Cum
succo verò porri, verendorum additur emplas-
tris. Maceratur autẽ in fictili ex aceto circillis
fimo diebus x l. & colorẽ croci trahit. Tũc sub-
misto cadmiæ pari pondere, medicamentum ef-
ficat, psoricon dictum. Quòd si duæ partes cha-
lctidis tertia cadmiæ tẽperentur, acrius hoc idem
fiet. Acrius etiamnum & vehementius, si aceti
quàm vino temperentur. Tosta verò efficacior
ad eadem omnia. Sory Aegyptium maxime la-
datur, multum superato Cyprio. Hispaniensi
Africo: quanquàm oculorum quoque curari

ni quidam vtilius Cypriū putant: sed in quacun-
 que natione optimum, cui maximum virus, * in ** olfactu*
 olfactu tritūque pinguius nigrescēs & spongiō- *tritūque*
 sum. Stomacho res contraria in tantum, vt qui-
 busdam olfactu modò vomitiones moueat; &
 Aegyptium quidem tale. Alterius nationis con-
 tritum splēdescit. Et misy est lapidosus. Prodest
 autem & dentium dolori, si contineatur atq; col-
 luat: & oris hulceribus grauibus, quæq; serpunt.
 Vtitur carbonibus, vt chalcitis. Misy aliqui tra-
 diderunt fieri exusto lapide in scrobibus, * flore ** flori*
 eius luteo miscente se ligni pinci fauilla. Reuera
 autem è suprā dicto fit lapide, concretum natu-
 ra discretūque, & optimum in Cypriorum offi-
 cinis: cuius notæ sunt friati aureæ scintillæ, &
 cum teratur; harenosa natura, siue terrea, chal-
 cidī similis. Hoc admiscēt, qui aurū purgant.
 * Vtilitas eius infusi cum rosaceo auribus puru- ** Vtilius*
 lentis, & in lana impositi capitis hulceribus. Ex- *antō eius.*
 tenuat etiā scabritias oculorum inueteratas.
 Præcipuè vtile tonsillis, contrāq; anginas & sup-
 purata. Ratio, vt x v i. drachmæ in hemina acetū
 coquantur addito melle, donec lentescat. Sic ad
 suprā dicta vtile est. Quoties opus sit molliri vna
 eius, mel aspergitur. Erodit & callum fistularum
 ex aceto fouentium: & collyriis additur. Sistit &
 sanguinem, hulcerāque quæ serpant, quæue pu-
 trescant. Absumit & excrescētes carnes. Peculia-
 riter virilitatis vitii vtile: & fœminarum proflu-
 uium sistit. Græci cognationem æris nomine fe-
 cerunt & atramēto sutorio. Appellant enim chal-
 canthū. Nec vllius equè mira natura est. Fit & in
 Hispania è puteis stagnisue, id genus aquæ ha-
 bentibus. Decoquitur ea, admista dulci pari men-
 sura; & in piscinas ligneas funditur. Immobili-

bus super has transtris dependent restes lapillis extentæ, quibus adhærescens limus vitreis acinis imaginem quandam vuæ reddit. Exemptum ita siccatur diebus xxx. Color est cæruleus, perquam spectabili uitore, vitrumque esse creditur: diluendo fit atramentum tingendis coriis. Fit & pluribus modis, genere eo in scrobes cauato: quarum è lateribus distillantes hyberno gelu sturias, stalagmiã vocant: neque est purius aliud. Sed ex eo candidum colorem sentientem violam, leucoion appellant. Fit & in saxorum gelu salis modo, flagrantissimo sole admissas dulces aquas cogente. Ideo duplici quidam differentia, fossilè aut factitium appellant: hoc pallidius, & quantum colore, tantum bonitate deterius. Probant maximè Cyprium in medicinæ usu. Sumitur ad depellenda ventris animalia drachmæ pondere cum melle. Purgat & caput dilutum, ac naribus instillatum: item stomachum, cum melle aut aqua mulsa sumptum. Medetur & oculorum scabritiei dolorique, necnon & caligini, & oris hucorrhoidum. Sistit & sanguinem narium: item hæmorrhoidum. Extrahit ossa fracta cum semine hyoscyami. Suspendit epiphoras, penicillo fronti impositum Efficax & in emplastris ad purganda vulnera, & ex crescentia hucorrhoidum. Tollit & vuas, vel si decocto tangantur. Cum lini quotque semine superponitur emplastris ad dolores tollendos: quodque, ex eo candicat, in eo usu profertur violaceis, & grauitati aurium per fistulas inspiratur. Vulnera etiã per se illitum sanat, sed stringit cicatrices. Nupèrque inuentum, vrisorum in arena & leonũ ora inspargere illo: tantãque est vis in astringendo, vt non queat mordere.

De pompholyge, & spodo, & antispodo, & diphryge,
& triente Seruilio.

Cap. XIII.

ETiamnum in arariis reperiuntur, quem vo-
cant pompholygem & spodon. Differentia,
quòd pompholyx lotura paratur, spados illota
est. Aliqui id quod sit candidum leuissimumque,
pompholygem dixere, & esse æris & cadmiæ
suaillam. Spodon nigriorem ponderosiorémque
esse, deratam parietibus fornacum, mistis scin-
tillis, aliquando & carbonibus. Hæc aceto acce-
pto odorem æris præstat, & si tangatur lingua sa-
porem horridum. Conuenitque oculorum medi-
camentis, quibuscunque vitiiis occurrens, & ad
omnia, quæ spodos: hoc solum distat, quòd hu-
ius elutior vis est. Additur & in emplastra, qui-
bus lenis quæritur refrigeratio & siccatio. Vti-
lior ad omnia, quæ vino lota est. Spodos Cypria
optima. Fit autem liquescentibus cadmia & æra-
tio lapide. Leuissimè hæc efflatus & ocysus, euo-
latque è fornacibus & tectis adhærescit, à fuligi-
ne distans candore. Quod minus candidum ex
ea immaturæ fornacis argumentum est: hoc qui-
dam pompholygè vocant. Quod verò rubicun-
dus ex iis inuenitur, acriorè vim habet, exul-
ceratque adèò, ut cum lauatur, si oculos attingat,
excæcet. Est & mellei coloris spodos, in qua
plurimum æris intelligitur. Sed quodcunque ge-
nus lauando fit vtilius. Purgatur antè pinna, de-
in crassiore lotura. Digiris scabritiem exterunt.
Media vis eius, quæ vino lauatur. Est aliqua &
in genere vini differentia. Leni enim lota colly-
tiis oculorum nimium vigiliis fatigatorum
apta putatur. Eadem efficacior hulceribus quæ
manant, vel otis quæ madent, & omnibus me-

dicamentis, quæ parantur contra gangrænas. Fit & in argenti fornacibus spodos, quam vocant laurion. Vtilissima autem oculis affirmatur, quæ fiat in aurariis: nec in alia parte magis est vitæ ingenia mirari. Quippe ne inquirenda essent metalla, vtilissimis rebus utilitates easdem exco- gitavit. Antispodon vocant cinerem fici arboris vel caprifici, vel myrti foliorum cum tenerimis ramorum partibus, vel oleastri vel cydonij mali vel lentisci. Item ex moris immaturis, id est candidis, in Sole arefactis, vel è buxi coma, vel pseudocypero, aut rubi, aut terebinthi, vel œnanthes. Taurini quoque glutinis, aut lin- teorum cinerem, similiter pollere inuentum est. Vruntur omnia ea crudo fictili in fornacibus, donec figlina percoquantur. In ærariis officinis & pſegma fit iam liquato ære atq; percocto, ad- ditis etiamnum carbonibus, * flatuque accensis ac repente vehementiori flatu expuitur æris palea quædam. Solum, quo excipiatur, stratum esse debet. Facile ab ea discernitur, * quam in illis- dem officinis diphrygem vocant Græci, ab eo quod bis torreatur. Cuius origo triplex. Fieri enim traditur ex lapide pyrite cremato in cami- nis, donec excoquatur in rubricam. Fir & in Cy- pro ex luto cuiusdam specus arefacto prius mox paulatim citcundatis sarmentis. Tertio fit modo in fornacibus æris sæce subsidente. Differentia est quidem, quod æs ipsum in catino defluit, sco- ria extra fornaces, flos supernatat, diphryges re- manet. Quidam tradunt in fornacibus globos lapidis qui coquantur, ferruminari, circa hunc æs feruere, ipsum verò non percoqui, nisi trans- latum in alias fornaces, & esse nodum quendam materiæ. Id quod excocto superfit, diphryges vo- cari

* paulatim que acc.

* quod in istis officinis diphryges vocant Græci.

carum. Ratio eius in medicina similis supra dictis, siccare, & exerescentia consumere, & perpurgarere. Probatum lingua, ut eam siccet tactu statim, saporémque æris reddat. Vnum etiamnum æris miraculum non omitteremus. Seruilia familia illustribus in Fastis, trientem æreum pascit auro & argento, consumentem vtrunque. Origo atque natura eius incomperta est mihi. Verba ipsa de ea re Messalæ senis ponam. Seruiliorum familia habet trientem sacrum, cui summa cum cura magnificentiaque sacra quorannis faciunt: quem ferunt aliàs creuisse, aliàs decreuisse videri, & ex eo aut honorem aut diminutionem familiæ significari.

De ferro, & ferreis metallis, & differentia ferri.

Cap. XIII.

Proximè indicari debent metalla ferri, optimo pessimóque vitæ instrumento. Siquidem hoc tellurem scindimus, ferimus arbusta, ponimus pomaria, vites squalore deciso annis omnibus cogimus iuuenescere. Hoc extruimus recta, cædimus saxa, omnesque ad alios vsus ferro utimur. Sed eodem ad bella, cædes, latrocinia, nõ cominus solum, sed etiam missili volucrisque, nunc tormentis excusso, nunc lacertis, nunc vetò pennato: quam sceleratissimam humani ingenij fraudem arbitror. Siquidem, ut ocyus mors perueniret ad hominem, alitem illam fecimus, pennasque ferro dedimus. Quamobrem culpa eius non naturæ fiat accepta. Aliquot experimentis probatum est, posse innocens esse ferrum. In fœdere, quod expulsis regibus populo Romano dedit Porsena, nominatim cõprehensum inuenimus, ne ferro nisi in agricultura vterentur. Et stilo scribere intutum est, ut

vetust

vetustissimi autores prodiderunt. Magni Pompeij in tertio Consulatu extat edictum, in rumul-
tu necis Clodianæ, prohibentis vllum telum esse
in vrbe. Et tamen vita ipsa non desit honorem
mitiorem habere ferro quoque. Aristonidas arti-
fex cum exprimere vellet Athamantis furorem
Learcho filio præcipitato residentem, pœniten-
tiâmq; ferrum & æs miscuit, vt rubigine eius
per nitorem æris relucente, exprimeretur vere-
cundiæ rubor. Hoc signum extat Thebis hodie.
Est in eadem vrbe & ferreus Hercules, quem fecit
Alcon, laborum Dei patientia inductus. Vides-
mus & Romæ scyphos è ferro dicatos in templo
Martis Ultoris. Obsistit eadem naturæ binigni-
tas, exigentis à ferro ipso pœnas rubigine, ea-
démque providentia nihil in rebus mortalius fa-
ciente, quàm quod infestissimum mortalitati. Fer-
ri metalla vbique propemodùm reperiuntur, quip-
pe insula etiam Italiæ Ilua gignente: minimâq;
difficultate cognoscuntur ipso colore terræ ma-
nifesto. Sed ratio eadem excoquendis venis. In
Cappadocia tantùm quæstio est, a qua an terra
fiat acceptum, quoniam perfusa certo fluuio ter-
ra, neque aliter, ferrum è fornacibus reddit. Dif-
ferentia ferri numerosa. Prima in genere terræ
caliue. Aliæ molle tantùm, plumbóque vicinlus
subministrât: aliæ fragile & ærosus rotarúmque
vñibus & clavis maximè fugiendum, cui prior ra-
tio conuenit. Aliud breuitate sola placet, clauis-
que caligariis: aliud rubiginem celerius sentit,
stricturâque vocantur eæ omnes, quod nõ in aliis
metallis, à stringenda acie vocabulo imposito.
Et fornacum maxima differentia est. In iis equi-
dem nucleus ferri excoquitur ad indurandam
aciem, alióque modo ad densandas incudes,
mal

malleorúmque rostra. Summa autem differentia
 in aqua est, cui subinde candens immergitur.
 Hæc alibi, atque alibi vtilior nobilitauit loca
 gloria ferri, sicuti Bilbilin in Hispania & Tu-
 riassonem, Comum in Italia, cum ferraria metal-
 la in his locis non sint. Ex omnibus autem gene-
 ribus palma Serico ferro est. Seres hoc cum ve-
 stibus suis pellibusque mittunt. Secunda Parthi-
 co: neque alia genera ferri ex mæra acie tempe-
 rantur: cæteris enim admiscetur. Mollior com-
 plexus in nostro orbe. Aliubi vena bonitatem
 hanc præstat, vt in Noricis: aliubi fractura, vt
 Sulmone aqua, vti diximus. Quippe cum in exa-
 cuendo oleares cotes aquarumque differant, &
 oleo delicatior fiat acies. Mirumque, cum exco-
 quatur vena, aquæ modo liquari ferrum, postea in
 spongiis frangi. Tenuiora ferramenta olco re-
 stinguere mos est, ne aqua in fragilitatem duren-
 tur. A ferro sanguis humanus se vlciscitur. Con-
 tactum nanque eo, celerius subinde rubiginem
 trahit. De magnetæ lapide suo loco dicemus, con-
 cordiaque quam cum ferro habet. Sola hæc ma-
 teria vires ab eo lapide accipit, retinetque longo
 tempore, aliud apprehendens ferrum, vt anulo-
 rum catena spectetur interdum: quod imperitum
 vulgus appellat ferrum viuum, vulneraque tali
 asperiora fiunt. Lapis hic & in Cantabria nasci-
 tur, non ille magnes verus caute continetur, sed
 sparsa bubbarione, ita appellant: nescio an vi-
 tro fundendo perinde vtilis: nondum enim ex-
 pertus est quisquam: ferri vtique inficit aciem,
 vt magnes. Eodem lapide Diocletianus archite-
 ctus Alexandriæ Arsinoës templum concamera-
 re inchoauerat, vt in eo simulacrum eius è ferro
 pendere in aëre videretur. Intercessit mors &
 ipse.

ipſius & Ptolemæi, qui id ſorori ſuæ iuſſerat fieri. Metallorum omnium vena ferri largiſſima eſt. Cantabriæ maritima: parte, quam Oceanus alluit, mons præruptè altus, incredibile dictu, totus ex ea materie eſt, vt in ambitu Oceani diximus.

De temperatura ferri, & medicine ex ferro, & arugine, & rubigine, & squama ferri, & hy-greplaſtro. Cap. XV.

Ferum accenſum igni, niſi duretur iſtibus, corrumpitur. Rubens non eſt habile tundendo, neque antequàm albescere incipiat. Aceto aut alumine illitum fit æri ſimile. A rubigine vindicatur ceruſſa & gypſo, & liquida pice. Hæc eſt temperatura à Græcis antipathia dicta. Ferunt quidam & religione quadam id fieri. Et extare ferream catenam apud Euphratem amnem, in vrbe quæ Zeugma appellatur, qua Alexander Magnus ibi vinxerat pontem, cuius anulos, qui reſecti ſunt, rubigine infeſtari, carentibus ea prioribus. Medicina è ferro eſt & alia, quàm ſecandi. Nanque circunſcribi circulo, tæruè circunlaro mucrone, & adultis & infantibus prodeſt contra noxia medicamenta: & præfixiſſe in limine è ſepulcro euulſos clauos aduerſus nocturnas lymphationes. Pungique leuiter mucrone, quo percuffus homo ſit, contra dolores laterum pectorumque ſubitos, qui punitionem afferant. Quorundam uſtione ſanantur: priuatim verò canis rabidi morſus. Quippe etiam præualente morbo, expaueſcentèſque potum, viſta plaga illico liberantur. Caleſcit etiam ferro candente aqua, in multis vitiis, priuatim verò dysentericis. Eſt & rubigo ipſa in remediis: & ſic Telephum proditur ſannaſſe Achilles, ſiue id ærea, ſiue ferrea cuspide fecit

fecit. Ita certè pingitur eam decutiens gladio. Sed rubigo ferri deraditur humido ferro clavis veretibus. Vis eius ligare, siccare, restringere. Emendat alopecias illita. Vruntur & ad scabritias genarum pustulasq; totius corporis, cum cera & oleo myrteo: ad ignes verò sacros ex aceto: item ad scabiem, paronychia digitorum & pterygia in linteolis. Sistit & fœminarum profluvia imposita velleribus. Plagis quoque recentibus vino diluta, & cum myrrha subacta: & condylo-matis ex acero prodest. Podagras quoque illita lenit. Squama quoque ferri in usu est ex acie aut mucronibus, maximè simili, sed aciore, quàm rubigo: quamobrem & contra epiphoras oculorum assumitur. Sanguinemq; sistit, cum vulnera maximè ferro fiant. Sistit & fœminarum profluvia. Imponitur & contra lienum vitia. Hæmorrhoidas compescit, hulcerumque serpentia. Et genis prodest, farinæ modo aspersa paulisper: præcipua tamen commendatio eius in hygrem-plastro ad purganda vulnera fistulasque, & omnem callum erodendum, & raris ossibus carnes recreandas. Componitur hoc modo: obolis ex Cimolia creta duobus, drachmis sex ex ære, totidem ex squama ferri, totidem ceræ, ex olei sextario. His adiicitur, cum sunt repurganda vulnera aut replenda, ceratum.

De plumbi metallis, & albo plumbo, & nigro.

Cap. XVI.

SEquitur natura plumbi. Cuius duo genera, nigrum, atque candidum. Pretiosissimum candidum, à Græcis appellatum cassiteron, fabulosèq; narratum in insulas Atlantici maris peti, vitilibusque nauigiis circumfusus corio aduehi. Nunc cerum est, in Lusitania gigni & in Gallæcia,

summa

summa tellure harenosa, & colore nigri: pondere tantum ea deprehenditur. Interueniunt & minuti calculi, maximè torrentibus siccatis. Lauant eas harenas metallici, & quod subsidit, coquant in fornacibus. Inuenitur & in aurariis metallis (quæ elutia vocant) aqua immissa eluente calculos nigros paulum candore variatos, quibus eadem grauitas quæ auro. & ideo in calathis, in quibus aurum colligitur, remanent cum eo, post eâ caminis separantur, conflatiq; in album plumbum resoluuntur. Non fit in Gallacia nigrum cum vicina Cantabria nigro tantum abundet nec ex albo argentum, cum fiat ex nigro. Iungi inter se plumbum nigrum sine albo non potest, nec hoc ei sine oleo. Ac ne album quidem secum sine nigro. Album habuit auctoritatem & Iliacis temporibus, teste Homero, cassiteron ab illo dictum. Plumbi nigri origo duplex est: aut enim sua prouenit vena, nec quicquam aliud ex se parit: aut cum argento nascitur, mistisq; venis conflatur. Eius qui primus fuit in fornacibus liquor stannum appellatur: qui secundus, argentum: quod remansit in fornacibus, galena, quæ portio est tertia addita venæ. Hæc rursus conflata, dat nigrum plumbum, deductis partibus duabus.

De stanno, plumbo argentario, & quibusdam alijs.

Cap. XVII.

STannum illitum æneis vasis, saporem gratiosum facit, & cõpescit æruginis virus; mirumque, pondus nõ auget. Specula quoque ex eo laudatissima, vt diximus, Brundisij temperabantur, donec argenteis vti cõpere & ancillæ. Nunc adulteratur stannum addita æris tertia portione candidi in plumbum album. Fit & alio modo

mistis

missis albi plumbi nigriq; libris. Hoc nunc ali-
 qui argentarium appellant. Idem & tertiarium
 vocant, in quo duæ nigri portiones sunt, & tertia
 albi. Pretium eius in libras xxx. hoc fistulæ so-
 lidantur. Improbiores ad tertiarium additis æquis
 partibus albi, argentarium vocant, & eo quæ vo-
 lunt incoquunt. Pretia huius faciunt in pondo
 centum triginta, In libras, albo per se syncero
 pretia sunt triginta, nigro sexdecim. Albi natura
 plura atidi habet: contraque, nigri tota humida
 est. Ideo album nulli rei sine mistura utile est.
 Neque argentum ex eo plumbatur, quoniam prius
 liquefcit argentum. Album incoquitur æreis ope-
 ribus Galliarum inuento, ita ut vis discerni queat
 ab argento, eaque incoctilia vocant. Deinde &
 argentum incoquere simili modo cœpere, equo-
 rum maxime ornamentis, iumentorumque iugis
 in Alexia oppido: reliqua gloria Biturigum fuit.
 Cœpere deinde & esseda, & vehicula, & petorita
 exornare: similique modo ad aurea quoque, non
 modo argentea, stacula inanis luxuria peruenit:
 quæque in scyphis cerni prodigium erat, hæc in
 vehiculis atteri, cultus vocatur. Plumbi albi ex-
 perimentum in charta est, ut liquefactum pon-
 dere videatur, non calore, rupisse. India neque æs
 neque plumbum habet, gemmisque suis ac mar-
 garinis hæc permutat. Nigro plumbo ad fistulas
 laminasque utimur, laboriosius in Hispania cru-
 to, totasque per Gallias, sed in Britannia summo
 terra corio adeo largè, ut lex ultro dicatur, ne
 plus certo modo fiat. Nigri generibus hæc sunt
 nomina: Iouetanum, Caprariense, Oleastrense.
 Nec differentia vlla scorix, modo sit excocta
 diligenter. Mirumque in his solis metallis, quod
 herelicta fertilius reuiuiscunt, Hoc videtur face-

re relaxatis spiramentis ad satietatem infusus
 aër, æquè vt foeminas quasdam foecundiores ab-
 ortus facere. Nuper id compertum in Bética San-
 tarenfi metallo, quod locari solitum x. libris per
 e. antè annos, postquàm oblitteratum erat, l. v.
 locatum est. Simili modo Antonianū in eadem
 prouincia pari locatione peruenit ad pōdo cccc.
 vestigalis. Et mirum, aqua addita non liquefce-
 re vasa è plumbo constat: eadem in aqua calcu-
 lus æreū siue quadrans si addatur, vas peruri.

*Medicina de plumbo, & scoria plumbi, de mo-
 tybdana siue galena, de psimythio, & sanda-
 racha* Cap. *XVIIII.*

In medicina per se plumbi vsus est cicatrices
 reprimere: ad alligatisq; lumborum & renum
 parti laminis frigidiorè natura inhibere impe-
 tus Veneris. Visq; in quiete Venerea sponte na-
 turæ erumpentia vsque in morbi genus, his la-
 minis Caluus Orator cohibuisse traditur, virèsq;
 corporis studiorum labori custodisse. Nero (quo-
 niam ita diis placuit) princeps lamina peccori
 imposita sub ea cantica exclamans, a lendis vo-
 cibus demonstrauit rationem. Coquitur ad me-
 dicinæ vsus patinis fictilibus, substrato sulphure
 minuto, laminis impositis tenuibus, operisq;
 sulphure & ferro mistis. Cùm coquitur, muniten-
 da in eo opere foramina spiritus conuenit: alio-
 quin plumbi è fornacibus halitus noxius senti-
 tur, & pestilens, & canibus ocysimè: omnium
 vero metallorum, muscis & eulicibus: quamob-
 rem nō sunt ea tardia in metallis. Quidam in co-
 quendo scobem plumbi lima quæ sitam sulphuri
 miscent: alij cerussam potius, quàm sulphur. Et
 lotura plurimi vsus in medicina, cùm se ipso
 teritur in mortariis plumbets addita aqua caele-
 sti

sti, donec crassescat. Postea supernatans aqua
 tollitur spongiis: quod crassissimo fuit, siccatum
 diuiditur in pastillos. Quidam limatū plumbum
 sic terunt: quidam etiam plumbaginem admi-
 scunt: alij verò acetum, alij vinum, alij adipem,
 alij rosam. Quidam in mortario lapideo, & ma-
 ximè Thebaico, plumbeo pistillo terere malunt:
 candidiúsque fit ita medicamentum. Id autem
 quod vstum est plumbum, lauatur, vt sibi & cad-
 mia. Potest adstringere, sistere, contrahere cic-
 trices. Vfus enim ex eodem & in oculorum me-
 dicamentis, & maximè cōtra proidentiam eo-
 rum & inanitatem, & hulcerum excrementia, ri-
 māsque sedis aut hæmorrhoidas, aut condylo-
 mata. Ad hæc maximè lotura plumbi facit: ci-
 nis autem vsti ad hulcera serpentina, aut sordida:
 eadēque, quæ chartis, ratio profectus. Vritur
 autem in patinis per laminas minutas cum sul-
 phure, versatum rudibus ferreis aut ferulaceis,
 donec liquor mutetur in cinerem. Dein refrige-
 ratum teritur in farinam. Alij eliminatam scobem
 in fictili crudo coquunt in caminis, donec per-
 coquatur siglinum. Aliqui cerussam miscent pa-
 ri mensura, aut hordeum, teruntque, vt in crudo
 dictum est, & præferunt sic tritum plumbum spo-
 dio Cyprio. Scoria quoque plumbi in vfu est,
 optimaque, quæ ad luteum maximè colorem ac-
 cedit sine plumbi reliquiis, aut sulphuris specie,
 & terra carens. Lauatur hæc in mortariis minu-
 tim fracta, donec aqua luteum colorem trahat,
 & transfunditur in vas purum, idque sæpius,
 vsque dum subsidat, quod vtilissimum est: eos-
 demque effectus habet, quos plumbum, sed acio-
 res. Mirari succurrit experientiam vitæ, ne face-
 quidem rerum, excrementorumque fœditate in-

tentata tot modis. Fit & spodium ex plumbo eodem modo, quo ex Cyprio ære diximus. Lauatur in linteis raris in aqua cælesti, separatúrque terrenum transfusione, cribratúmque teritur. Quidam pulverem pennis detergere malunt, ac tere in vino odoratn. Est & molybdæna, quam alibi galenam vocauimus, plumbi & argenti vena communis. Melior hæc, quantò magis aurei coloris, quantòque minus plumbofa, friabilis, & modicè grauis. Cocta cum oleo, iocineris colorem trahit. Adhærescit & auri & argenti fornacibus. Et hanc metallicam vocant. Laudatissima, quæ in Zephyrio fiat. Probantur minimè terrena, minimèque lapidosa: coquuntur lauandúrque scorix modo. Vfus in liparas ad linienda rebrigerandaque hulcera: emplastrisque, quæ non alligantur, sed illita ad cicatricem perducunt, in teneris corporibus mollissimisque partibus. Compositio eius est libris tribus, & cære libra una, olei tribus heminis, quod in senili corpore cum fratribus additur. Temperatur & cum spuma argenti, & scoria plumbi, ad dysenteriam & tenebrum fouendo calida. Psimmythium quoque, hoc est cerussam, plumbariæ dant officinæ. Laudatissimum in Rhodo. Fit autem ramentis plumbi tenuissimis super vas aceti asperrimi impositis, atque ita distillantibus. Quod ex eo cecidit in ipsum acetum, arefactum molitur & cribratur, iterúmque aceto misto in pastillos diuiditur, & in Sole siccatur æstate. Fit & alio modo, addito in vrceos * aceti plumbo, obturatos per dies X. derafoque ceu situ, ac rursus deiecto, donec deficiat materia. Quod dera sum est, teritur & cribratur, & coquitur in patinis, miscetúrque rudiculis, donec rufescat, & simile sandarachæ fiat. Dein lauatur

* Aliter legit Manu-
 tius Anti.
 cod. signu-
 tu, muta-
 ta verborum
 interpun-
 ctione, acc-
 10, plumbo
 obturatos
 per, &c.

lauatur

lauatur dulci aqua donec nobeculę omnes eluan-
 tur. Siccatur similiter postea, & in pastillos di-
 uiditur. Vis eius eadem, quę supra dictis, leuissi-
 ma tantum ex omnibus: præterq; ad candorem
 fœminarum. Est autem letalis potus, sicut spuma
 argenti. Postea cerussa ipsa si coquatur, rufescit.
 Sandarachę quoque propemodum dicta natura
 est. Inuenitur autem & in aurariis & in argenta-
 riis metallis, melior quò magis rufa, quòque ma-
 gis vitus redolet, ac pura friabilisque. Valet
 purgare, sistere, excalfacere, perrodere. Summa
 eius dos septica. Explet alopecias ex aceto illita.
 Additur oculotum medicamentis. Fauces purgat
 cum melle sumpta. Vocem lympidam ac cano-
 ram facit. Suspiriosis tussientib; iucundè me-
 detur, cum resina terebinthina in cibo sumpta.
 Suffita quoque cum cedro, ipso nidore itidem
 medetur. Et arsenicum ex eadem est materia.
 Quod optimum, coloris etiam in auro, excellen-
 tius: quod verò pallidius aut sandarachę simi-
 lius est, deterius existimatur. Est & tertium ge-
 nus, quo miscetur aureus color Sandarachę. Vtra-
 que hæc squamosa. Illud verò siccum purumque
 gracili venarum discursu fissile. Vis eadem,
 quę supra, sed acrior. Itaque & causti-
 cis additur, & psilothris. Tollit &
 pterygia digitorum, carnesque
 narium, & condylomata,
 & quicquid excrefcit.
 Torretur, vt vali-
 dius proficit, in
 noua testa,
 donec mu-
 tet colo-
 rem.

C. P. L. I. N. I. I.
S. E. C. V. N. D. I. N. A.

T. V. R. A. L. I. S. H. I.

S. T. O. R. I. Æ

L. I. B. E. R. X. X. X. V.

P. R. O. O. E. M. I. V. M.

ET ALLO RVM, quibus opes constant, annascentium quoque eis natura indicata propemodum est, ita connexis rebus, ut immensa medicinæ sylva, officinarumque tenebræ, & morosa celandi pingendique ac tingendi subtilitas simul dicerentur. Restant terræ ipsius generâ lapidamque, vel numerosiore serie; plurimis singula à Græcis præcipuè voluminibus tractata. Nos in iis breuitatem sequemur vtilem instituti modo, nihil necessarium aut naturale omittentes.

Honos pictura.

Cap. I.

PRIMUMQUE dicemus quæ restant de pictura, parte quondam nobili, tunc cum expeteretur à Regibus populisque, & illo nobilitante, quos esset dignata posteris tradere: nunc verò in totum marmoribus pulsa, iam quidem & auro, nec tantum ut parietes toti operiantur, verum & in terrafo marmore, vermiculatis ad effigies rerum

num & animalium crustis. Non placent iam abaci, nec spatia montis in cubiculo delitentia: cœpimus & lapidem pingere. Hoc Claudij principatu inuentum: Neronis verò, maculas, quæ non essent, in crustis inferendo vnitatem variare, vt ouatus esset Numidicus, vt purpura distingueretur Sinnadicus, qualiter illos nasci optarent deliciæ. Montium hæc subsidia deficientium: nec cessat luxuria id agere, vt quàm plurimum incendiis perdat.

Honos imaginum.

Cap. I I.

Magnum quidem pictura quàm maximè similes in æuum propagabantur figuræ: quod in totum exoleuit. Aerei ponuntur clypei, argentæ facies surdo figurarum discrimine, statuarum capita permutantur, vulgatis iam pridem salibus etiam carminum. Adeò materiam malunt conspici omnes, quàm se nosci. Et inter hæc pinacothecas veteribus tabulis consuunt, alienasque effigies colunt, ipsi honorem non nisi pretio ducentes, vt frangat hæres, furis detrahat laqueus. Itaque nullius effigere viuente, imagines pecunie, non suas, relinquunt: iidem palæstras athletarum imaginibus & ceromata sua exornant & vultus Epicuri per cubicula gestant, ac circumferunt secum. Natali eius vicesima Luna sacrificant, feriâque omni mense custodiunt, quas icadas vocant, hi maximè, qui se ne viuente, quidem nosci volunt. Ita est profectò, artes desidia perdidit: & quoniam animorum imagines non sunt, negliguntur etiam corporum. Aliter apud maiores in atriis hæ erant, quæ spectarentur, non signa externorum artificum, nec æra, aut marmora. Expressi cera vultus singulis disponebâtur armariis, vt essent imagines, quæ comitarentur

gentilitia funera, semperque defuncto aliquo, totus aderat familiae eius, qui unquam fuerat, populus. Stemmata verò lineis discurrebant ad imagines pictam. Tablina codicibus implebantur, & monumentis rerum in magistratu gestarum. Aliae foris & circa limina animorum ingentium imagines erant, affixis hostium spoliis, quae nec emptori refringere liceret: triumphabantque etiam dominis mutatis ipsae domus: & erat haec stimulatio ingens, exprobrantibus testis, quotidie imbellem dominum intrare in alienum triumphum. Extat Messalae Oratoris indignatio, qua prohibuit inferi genti suae Leuinorum alienam imaginem. Similis causa Messalae seni expressit volumina illa, quae de familiis condidit, cum Scipionis Africani transisset atrium, vidissetque adoptione testamentaria Salutionis (hoc enim ei fuerat cognomen) Africanorum dedecore notam irrepentem Scipionum nomini. Sed pace Messalarum dixisse liceat, etiam mentium clarorum imagines, erat aliquis virtutum amor: multoque honestius, quam mereri, ne quis suas expeteret. Non est praetereundum & nouitium inuentum. Siquidem non solum ex auro argenteo, aut certe ex aere in bibliothecis dicantur illi, quorum immortales animae in iisdem locis ibi loquuntur: quinimo etiam quae non sunt, finguntur, pariuntque desideria non traditi vultus, sicut in Homero euenit. Quo maius (vt equidem arbitror) nullum est felicitatis specimen, quam semper omnes scire cupere, qualis fuerit aliquis. Asinij Pollionis hoc Romae inuentum, qui primus bibliothecam dicando, ingenia hominum rempublicam fecit. An priores coeperint Alexandriae & Pergami reges, qui bibliothecas magno

certamine instituere, non facile dixerim. Imaginum amorem flagrasse quondam, testes sunt, & Atticus ille Ciceronis edito de his volumine, & M. Varro benignissimo inuento incertis voluminum suorum fecunditati, non nominibus tantum septingentorum illustrium, sed & aliquo modo imaginibus, non passus intercidere figuras, aut vetustatem xui contra homines valere, inuentione muneris etiam Diis inuidiosus, quando immortalitatem non solum dedit, verum etiam in omnes terras misit, vt presentes esse vbique & claudi possent.

Quando primum clypei imaginum publice, quando in domibus positi, & de pictura initis, & monochromato, & primis pictoribus, & antiquitate picturarum in Italia. Cap. III.

ET hoc quidem alienis ille prestitit. Suorum vero clypeos in sacro vel publico priuatim dicare primus instituit (vt reperio) Ap. Claudius, qui Consul cum Seruilio fuit anno vt bis c c l i x. Posuit enim in Bellonæ xde maiores suos, placuitque in excelso spectari, & titulos honorum legi. Decora res, vtique si liberorum turba paruis imaginibus ceu nidum aliquem sobolis pariter ostendat: quales clypeos nemo nõ gaudens fauensque aspicit. Post eum M. Aemilius, collega in Consulatu Q. Lucretij, non in basilica modo Aemilia, verum & domi suæ posuit, id quoque Martio exemplo. Scutis enim, qualibus apud Troiam pugnatum est, continebantur imagines: vnde & nomen habuere clypeorum, non, vt peruersa Grammaticorum subtilitas voluit, à cluendo. Origo plena virtutis, faciem reddi in scuto cuiusque, qui fuerit vsus illo. Pœni ex auro factitauerunt & clypeos, & imagines, secumque in castris

tulere. Certè captis eistalem Asdrubalis inuenit Q. Marcius, Scipionum in Hispania vltor:isque clypeus supra fores Capitolinæ ædis vsque ad incendium primum fuit. Maiorum quidem nostrorum tanta securitas in ea re annotatur, vt L. Manlio, Q. Fuluiò C o s s. anno vrbis quingentesimo septuagesimoquinto M. Aufidius tutela Capitolij redemptor, docuerit patres argenteos esse clypeos, qui pro æreis per aliquot iam lustra assignabantur. De picturæ initiis incerta, nec influti operis quæstio est. Aegyptij sex millibus annorum apud ipsos inuentam, prius quàm in Græciam transfiret, affirmant, vana prædicatione, vt palàm est. Græci autem alij Sicyone, alij apud Corinthios repertam, omnes vmbra hominis lineis circunducta. Itaque talem primam fuisse: secundam singulis coloribus, & monochromaton dictam, postquam operosior inuenta erat: duratque talis etiam nunc. Inuentam linearem dicunt à Philocle Aegyptio, vel Cleanthe Corinthio. Primi exereuere Ardicæ Corinthius & Telephanes Sicyonius, sine vllò etiamnù colore, iam tamen spargentes lineas intus: Ideo & quos pingere adscribere institutum. Primus inuenit eas colorare, testa (vt ferunt) trita. Cleophantus Corinthius. Hunc, aut eodè nomino alium fuisse, quem tradit Cornelius Nepos secutum in Italiam Demaratù, Tarquinij Prisci Romani regis patrem, fugientem à Corinθο iniurias Cypseli tyranni, mox docebimus. Iam enim absoluta erat pictura etiam in Italia. Extant certè hodièque antiquiores vrbe picturæ Ardeæ in ædibus sacris, quibus equidem nullas æquè demiror tam longo æuo durantes in orbitate tecti, veluti recentes. Similiter Lanuuij, vbi Atalanta & Helena cominus pictæ sunt

sunt nuda: ab eodem artifice, vtraque excellentissima forma, sed altera, vt virgo, ne ruinis quidem templi concussa. Pontius legatus Caij principis eas tollere conatus est, libidine accensus, si tectorij natura permisisset. Durant & Cære, antiquiores & ipsæ. Fatebiturque, quisquis eas diligenter æstimauerit, nullam artium celerius consummatam, cum Iliacis temporibus non fuisse eam appareat.

De pictoribus Romanis, & quando primum dignitas picture, & qui victorias suas picture proposuerunt, & quanto externis picturis dignitas Roma. Cap. IIII.

ApuD Romanos quoq; honos maturè huic arti contigit. Siquidem cognomina ex eo Pictorum traxerunt Fabij clarissimæ gentis, principisq; eius cognominis ipse ædem Salutis pinxit anno vrbis conditæ ccccl. quæ pictura durauit ad nostram memoriam, æde Cláudij principatu exusta. Proximè celebrata est in foro boario æde Herculis Pacuij Poætæ pictura. Ennij sorore genitus hic fuit: clariorémque eam artem Romæ fecit gloria scenæ. Postea non est spectata honestis manibus, nisi fortè quis Turpilium equitem Romanum è Venetia nostræ ætatis velit referre, hodieque pulchris eius operibus Veronæ extantibus. Læua is manu pinxit, quod de nullo antè memoratur. Paruis gloriabatur tabellis, extinctus nuper in longa senectæ, Aterius Labeo Prætorius, etiam Proconsulatu prouinciæ Narbonensis functus. Sed ea res in risu & iam contumelia erat. Fuit & principum virorum non omittendum de pictura celebre consilium. Q. Pedius, nepos Q. Pedij Cõsularis triũphalisq; , à Cæsare Dictatore cohæ

cohæredis Augusto dati cum natura mutus elicit.
 cum Messala Orator, ex cuius familia pueri auiæ
 erat, picturam docendum censuit, idque etiam
 Diuus Augustus comprobauit. Puer magni profectus
 in ea arte obiit. Dignatio autem præcipua
 Romæ increuit (vt existimo) à M. Valerio Max.
 Messala, qui princeps tabulam picturæ præstitit
 quo Carthaginenses & Hieronem in Sicilia de-
 uicerat, proposuit in latere Curia Hostilia, anno
 ab vrbe condita quadringentesimo nonagesimo.
 Fecit hoc quidem & L. Scipio, tabulamque
 victoriæ suæ Asiaticæ in Capitolio posuit. Idque
 ægrè tulisse fratrem Africanum tradunt, itatum
 haud immeritò, quoniam filius eius in illo præ-
 lio captus fuerat. Non dissimilem offensionem &
 Aemiliani subiit L. Hostilius Mancinus, qui pri-
 mus Carthaginem irruerat, situm eius expugna-
 tionisque depictas proponendo in foro, & ipse
 assistens populo spectanti singula enarrando
 qua comitate proximis comitiis Consulatum ad-
 eptus est. Habuit & scena ludis Claudij Pulehri
 magnam admirationem picturæ, cum ad tegala-
 rum similitudinem corui decepti imagine adco-
 latent. Tabulis autem externis auctoritatem Ro-
 mæ publicè fecit primus omnium L. Mummius
 cui cognomen Achaici victoria dedit. Namque
 cum in præda vendenda rex Attalus v. i. m. sestertium
 emisset Aristidis tabulam, Liberum patrem
 continentem, pretium miratus, suspicatusque ali-
 quid in ea virtutis, quod ipse nesciret, reuocauit
 tabulam Attalo multum querente, & in Cere-
 ris delubro posuit: quam primam arbitror præ-
 sturam externam Romæ publicatam. Deinde
 video & in foro positas vulgò. Hinc enim illæ
 Crassi oratoris lepos agentis sub veteribus, cum
 testis

testis compellatus instaret: Dic ergo Crasse,
 qualem me reris? Talem, inquit, ostendens in
 tabula pictum inficetissime Gallum exerentem
 linguam. In foro fuit & illa pastoris senis cum
 baculo, de qua Teutonorum legatus, interroga-
 tus, quanti eum aestimaret, respondit, sibi donari
 nolle talem viuum verumque. Sed præcipuam au-
 toritatem fecit publicè tabulis Cæsar Dictator;
 Ajace & Medea ante Veneris Genitricis ædem
 dicatis. Post eum M. Agrippa vir rusticitati pro-
 prior quàm deliciis. Extat certè eius oratio ma-
 gnifica, & maximo ciuium digna de tabulis
 omnibus signisque publicandis: quod fieri satius
 fuisset, quàm in villarum exilia pelli. Verùm ea-
 dem illa toruitas tabulas duas Aiæcis & Veneris
 mercata est à Cyzicenis H-S. x i r. M. In therma-
 rum quoque calidissima parte marmoribus inclu-
 serat paruas tabellas; paulò antè cùm reficeren-
 tur, sublatas. Super omnes Diuus Augustus in fo-
 ro suo celeberrima in parte posuit tabulas duas,
 quæ belli pictam faciem habens & triumphum.
 Idem Castores ac Victoriæ posuit, & quas dice-
 mus sub artificum mentione in templo Cæsaris
 patris. Idem in curia quoque, quam in Comitio
 consecrabat, duas tabulas impressit parieti: Ne-
 meam sedentem supra leonem palmigeram
 ipsam, adstante cum baculo sene, cuius supra ca-
 pus tabula bigæ dependet. Nicias scripsit se inuf-
 fissent: ali enim vsus est verbo. Alterius tabulæ ad-
 miratio est, puberem filium seni patri similem
 esse salua ætatis differentia, superuolante aquila
 draconem complexa. Philochares hoc suum
 opus esse testatus est. Immensa, vel vnam si quis
 tantum hanc tabulam aestimet, potentia artis,
 nam propter Philocharem ignobilissimos alio-
 quin

quin Glaucionem filiúmque eius Aristippum, Senatus populúsque Romanus tot seculis spectet. Posuit & Tiberius Cæsar minimè comis Imperator, in templo ipsius Augusti, quas mox indicabimus.

Ratio pingendi, de pigmentis. Cap. V.

HActenus dictú sit de dignitate artis morientis. Quibus coloribus singulis primi pinxissent, diximus, cum de pigmentis traderemus metallis. Qui monochromateá genera pictura vocauerint, qui deinde, & quæ & quibus temporibus inuenerint, dicemus in mentione artificum quoniam indicare naturas colorum, causa initiati operis prior est. Tandem se ars ipsa distinxit, & inuenit lumen atque umbras, differentia colorum alterna vice sese excitante. Deinde adiectus est splendor alius hic quàm lumen: quæ quia inter hoc & umbram esset, appellauerunt tonon: commissuras verò colorum & transiunt armogen.

De coloribus natiuis & factitiis.

Cap. VI.

SVnt autem colores austeri aut floridi. Vtrunque natura, aut mixtura euenit. Floridi sunt, quos dominus pingenti præstat, minium, Armenium, cinnabaris, chryfocolla, Indicum, purpurissimum. Cæteri austeri. Ex omnibus alij nascuntur, alij sunt. Nascuntur sinopsis, rubrica, parætonium, melinum, Eretria, auripigmentum. Cæteri singuntur primúmque quos in metallis diximus. Præterea est vilioribus ochra, cerussa vsta, sandarachæ, sandyx, Scyricum, atramentum. Sinopsis inuenta est primúm in Ponto: inde nomen à Synope vrbe. Nascitur & in Aegypto, Balearibus, Africa: sed optima in Lemno & in Cappadocia, effossa est sp

hunc

luncis. Quæ faxis adhæsit, excellit: Glebis suis colos; extrâ maculosus. Hâcque vsi sunt veteres ad splendorem. Species sinopidis tres; rubra, & minus rubens, & inter has media, Pretium optimæ in libras x r i i. denarij. Vfus ad penicillum, aut si lignum colorare libeat. Eius, quæ ex Africa venit, octoni asses: cicerulum appellat. Quæ magis cæteris rubet, vtilior abacis. Idem pretium eius quæ pressior vocatur, & est maximè fusca. Vfus eius ad bases abacorum. In medicina verò blandus, emplastrisque & malágmatis siue sicca compositione eius, siue liquida facilis, contra hucera in humore sita, veluti oris, sedis. Alium sistit infusa: sceminarum profluuia; pota denarij pondere? Eadem adusta siccatur scabritias oculorum, è vino maximè: Rubricæ genus in ea volucre intelligi quidam secundæ autoritatis. Palmam enim Lemniæ dabant, minio proximam. Hæc est multum antiquis celebrata, cum insula, in qua nascitur. Nec nisi signata venundabatur: vnde & sphragidem appellare. Hac minium sublinunt adulterantque. In medicina præclara res habetur. Epiphoras enim oculorum mitigat & dolores circunlita. Aegilopas manare prohibet. Sanguinem reiicientibus ex aceto datur bibenda. Bibitur & contra henum renumque vitia, & purgationes sceminarum. Item & contra venena: & serpentium scus terrestrium marinorumque; omnibus ideo antidotis familiaris. Ex reliquis rubricæ generibus, fabris vtilissima Aegyptia & Africana, quoniam maximè sorbentur. Picturis autem apta nascitur & in ferrariis metallis. Ex ea fit ochra, exusta rubrica in ollis nouis luto circumlucis. Quò magis arsit in caminis, hęc melior.

Omnia

Omnis autem rubrica siccatur, ideoque & emplastris conuenit, igni etiam sacro. Sinopidis Ponticæ selibra, silis lucidi libris x. & melini Græcensis duabus mistis tritisque vnâ per dies x i leucophorum fit, hoc est, glutinum auri, cum inducitur ligno. Paratonion nomen loci habet ex Aegypto: spumam maris esse dicunt solidatam cum limo: & ideo conchæ minutæ inueniuntur in eo. Fit & in Creta insula atque Cyrenis. Adulteratur Romæ creta Cimolia decocta con-

* *Budæus, XVI. talentis. Vide ipsum lib. 3. de Asse.*

spissatâque. Pretium optimo in pondo * sexdecim. E candidis coloribus pinguisimum, & tenacissimum propter læuorem. Melinum candidum & ipsum est, optimum in Melo insula. In Samo quoque nascitur: sed eo non vtuntur pictores propter nimiam pinguitudinem. Accubantes effodiunt ibi inter saxa venas feruantes. In medicina eundem vsum habet, quem Eretria creta. Præterea linguam tactu siccat. Pilos detrahit & mitigat. Pretium in libras sextertij singuli. Est & colos tertius è candidis cerussæ, cuius rationem in plumbi metallis diximus. Fuit & terra per se in Theodoti fundo inuenta Smyrnæ, qua veteres ad nauium picturas vtuntur. Nunc omnis ex plumbo & aceto fit, vt diximus. Vsta casu reperta incendio Piræci, cerussa in orcis cremata. Hac primus vsum est Nicias præ dictus. Optima nunc Asiatica habetur, quæ & purpurea appellatur. Pretium eius in libras * æris quinque. Fit & Romæ cremato sile maris moroso & restincto aceto. Sine vsta non fuit vmbra. Eretria terræ suæ habet nomen. Hac Nicomachus & Parafius vsi. Refrigerat emollicquet. Explet vulnera, si coquatur, ad siccandâ precipue utilis, & capitis doloribus, & ad deprehendendâ purâ

* *vetust. co-
dices xvi.
denarij.*

pura. Subesse enim intelligitur, si ex aqua illita non arefcat. Sandaracham & ochram Iuba tradit in insula Rubri maris Topazo nasci: sed inde non peruehuntur ad nos. Sandaracha quomodo fieret, diximus. Fit & adulterina ex cerussa in fornace cocta. Colos esse debet flammeus. Pretium in libras asses quini. Hæc si torreatur, æqua parte rubrica admista sandycé facit. Quamquam animaduerto Virgilium existimasse herbam id esse, illo versu:

Sponte sua sandyx pascentes vestiet agnos.

Pretium in libras dimidium eius, quod sandarachæ. Nec sunt alij colores maioris ponderis. Inter factitios est & Scyricum, quo minium substitui diximus. Fit autem sinopide & sandyce mixtis. Atramentum quoque inter factitios erit, quamquam est & terra geminæ originis. Aut enim saluginis modo emanat, aut terra ipsa sulphurei coloris ad hoc probatur. Inuenti sunt pictores, qui è sepulchris carbones infectos effoderent. Sed importuna hæc omnia ac nouitia. Fit enim & fuligine pluribus modis, resina vel pice exustis. Propter quod officinas etiã ædificauere, fumum eum non emittentes. Laudatissimum eodem modo fit è tedis. Adulteratur fornacũ balinearũque fuligine, quo ad volumina scribenda vtuntur. Sunt qui & vini facem siccitam excoquant: affirmantque, si ex bono vino fax fuerit, Indici speciem id atramentum præbere. Polygnotus & Mycon celeberrimi pictores Athenis, è vinaceis fecere; tryginon appellant. Apelles commentus est ex ebore combusto facere, quod elephantinum vocant. Apportatur & Indicum ex India, inexplorata adhuc inuentionis mihi. Fit etiam apud infectores ex flore nigro, qui adhærescit

æreis cortinis. Fit & è tedis ligno combusto, tri-
 tisque in mortario carbonibus. Mira in hoc se-
 piarum natura : sed ex his non fit . Omne autem
 atramentum Sole perficitur, librarium gummi-
 tectorium glutino admisto. Quod autem aceto
 liquefactum est, ægrè eluitur. È liquidis colori-
 bus, quos à dominis dari diximus propter ma-
 gnitudinem pretij, ante omnes est purpuris-
 sum è creta argentaria : cū purpuris pariter tin-
 gitur, bibítque eum colorem celerius lanis. Præ-
 cipuum est primum, feruente ahenò rudibus me-
 dicamentis inebriatum . Proximū egesto eo ad-
 dita creta in ius idè . Et quoties id factum est, le-
 uatur bonitas pro numero dilutione sanie. Quar-
 Puteolanum potiùs laudatur, quàm Tyrium aut
 Gætulicum, vel Laconicum, vnde pretiosissimæ
 purpuræ. Causa est, quod hyfgino maximè in-
 citur, rubiámque cogitur sorbere. Vilissimum è
 Canusio. Prærium huic à singulis denariis in li-
 bras ad triginta. Pingentes sandyce sublita mos-
 ciunt. Si purpuram facere malunt, caruleum ^{sub-}
 linunt, mox purpurissum ex ovo inducūt. Ab hoc
 maxima autoritas Indico. Ex India venit, harum
 dinum spumæ adhærescente limo, cūm teritur
 nigrum : at in diluendo misturam purpuræ car-
 ruleique mirabilem reddit. Alterum genus eius
 est purpuræ spuma. Qui adulterant, vero Indico
 stercora columbina, aut cretam Selinusiam, vel
 annulariam vltro inficiunt. Probatum carbonem
 Reddit enim, quod syncerum est, flammam ex
 cellentis purpuræ : & dum fumat, odorem maris
 olet. Ob id quidam è scopulis id colligi putant
 Pretium Indico denarij viginti in libras. In me-
 dicina

Indicum rigores & impetus, sedat, siccaturque huc. Armenia mittit, quod eius nomine appellatur. Lapis est hic quoque chrysocollæ modo infectus. Optimusque est, quod maximè viride est, communicato colore cum cæruleo. Solebant libræ eius tricenis nummis taxari. Inuenta per Hispanias harena est, similem curam recipiens. Itaque ad denarios senos vilitas rediit. Distat à cæruleo candore modico, qui teneriorem hunc efficit colorem. Vsum in medicina ad pilos tantum alendos habet, maximèque in palpebris. Sunt etiam nouitij duo colores è vilissimis, viride quod Appianum vocatur, & quod chrysocollam luteam mentitur, ceu parum multa sint mendacia eius. Fit & ex cretâ viridi æstimatum tertius in libras. Anulare quod vocant, candidum est, quo muliebres picturæ illuminantur. Fit & ipsum ex creta admixtis vitreis gemmis, ex vulgi anulis, vnde & anulare dictum.

Qui colores non inducantur, & quibus coloribus antiqui pinxerunt, & quando primum gladiatorum pugna proposita sunt.

Cap. VII.

Ex omnibus coloribus cretulam amare, vdoque illi recusant, purpurissum, Indicum cæruleum, melinum, auripigmentum, Appianum, cerussa. Cærx tinguntur iisdem his coloribus ad eas picturas, quæ inuruntur, alieno pariter genere, sed classibus familiari, iam verò & onerariis nauibus: quoniam & pericula expingimus, ne quis mirerur & rogos pingi. Iuuarque pugnatos ad mortem, aut certè cædem, speciosè vehi. Qua cõtemplatione tot colorum tanta varietate subit antiquitatè mirari. Quatuor coloribus solis immortalia illa opera fecere, ex

albis melino, ex silaceis Attico, ex rubris sine
 pide Pontica, ex nigris atramento, Apelles
 Echion, Melanthius, Nicomachus, clarissimi
 pictores, cum tabulæ eorum singulæ oppido-
 rum venirent opibus. Nunc & purpuris in pa-
 rietes migrantibus, & India conferente flumi-
 num suorum limum, & draconum & elephan-
 torum saniem, nulla nobilis pictura est. Omnia
 ergo meliora tunc fuere, cum minor copia. Ita
 est, quoniam, ut supra diximus, rerum non au-
 mi pretiis excubatur. Et nostræ ætatis insaniam
 ex pictura non omitam. Nero princeps iusserat
 colosseum se pingi centum viginti pedum in li-
 tera, incognitum ad hoc tempus. Ea pictura
 peracta esset in Lamianis hortis, accensa fulmi-
 ne cum optima hortorum parte conflagrauit. In-
 bertus eius cum daret Antij munus gladiatorum
 publicas porticus inuestiuit pictura, ut constet
 gladiatorum ministrorumque omnium veteri-
 imaginibus redditis. Hic multis iam seculis
 summus animus in pictura. Pingi autem gladi-
 toria munera, atque in publico exponi cepit
 à C. Terentio Lucano. Is auo suo, à quo adoptatus
 fuerat: triginta paria in foro per triduum
 dedit, tabulamque pictam in nemore Dianæ
 posuit.

*De atate pictura, operum & artificum indicata
 ra, nobilitates, CCCV. Cap. VII.*

Nunc celebres in ea arte quam maximam
 nitate percurram: neque enim instituti op-
 ris est talis executio. Itaque quosdam vel in tran-
 cursu, & in aliorum mentione obiter nomina-
 se satis erit, exceptis operum claritatibus, quæ
 & ipsa conuenienter attingi, siue extant, siue inter-
 cidere. Non constat sibi in hac parte Græcorum di-
 gestis

Gētia, tā multas post Olympiadas celebrādo pi-
 ctiores quā statuarios autores : primūmq; Olym-
 piade nonagesima, cūm & Phidiam ipsum ini-
 tio pictorem fuisse tradatur, clypeūmq; Athe-
 nis ab eo pictum : præterea in confesso sit, octo-
 gesimatertia fuisse Pançum fratrem eius, qui cly-
 peum intus pinxit, & in Aegide Mineruæ, quam
 fecerat Colotes Phidiæ discipulus, & in facien-
 do Ioue Olympio adiutor. Quid ? quod in cōfes-
 so perinde est, Bularchi pictoris tabulam, in qua
 erat Magnetum prælium, à Candaule rege Lydię
 Heraclidarum nouissimo, qui & Myrsilus voci-
 tatus est, reperiensam auro? Tanta iam dignatio pi-
 cturæ erat. Id circa ætatem Romuli acciderit ne-
 cesse est: duo enim de vicesima Olympiade inte-
 rit Candaules: aut (vt quidam tradunt) eodem
 anno, quo Romulus, nisi fallor, manifesta iam
 tum claritate artis atque absolute. Quod si re-
 cipi necesse est, simul apparet multò vetustiora
 principia esse, eosque qui monochromata pinxe-
 rint, (quorum ætas non traditur) aliquanto an-
 te fuisse, Hygiæ, nontem, Diniam, Charmam,
 & qui primus in pictura marem feminamque
 discreteuerit, Eumarum Atheniensem figuras om-
 nes imitati ausum, quique inuenta eius exco-
 luerit, Cimonem Cleonæum. Hic catagrapha in-
 uenit, hoc est, obliquas imagines, & variè for-
 mare vultus, respicientes suspicientésue & despi-
 cientes. Articulis etiam membra distinxit. Venas
 protulit, præterque in veste & rugas & sinus in-
 uenit. Panæus quidem frater Phidiæ, etiam præ-
 lium Atheniensium aduersus Persas apud Mara-
 thona factum pinxit. Adeò iam colorū vsus per-
 crebruerat, adeoque ars perfecta erat, vt in eo
 prælio iconicos duces pinxisse tradatur, Athe-

* *Darium* niensium Milciadem, Callimachum, Cynegy-
rum: Barbarorum * Datim, Artaphernem.

*Primum pictura certamen, & qui primi penicillo
pinxerunt. Cap. IX.*

Quoniam certamen picturæ etiam florente
eo institutum est Corinthi ac Delphis: pri-
musque omnium certavit cum Timago-
ra Chalcidense, superatus ab eo Pythiis, quod &
ipsius Timagoræ carmine vetusto apparet, chro-
nicorum errore non dubio. Alij quoque post hos
clari fuere ante nonagesimam Olympiadem, si-
cut Polygnotus Thasius, qui primus mulieres lu-
cida veste pinxit, capita earum mitris versicolori-
bus operuit, plurimumque picturæ primus con-
tulit. Siquidem instituit ut adaperire, dentes osten-
dere, vultum ab antiquo rigore variare. Huius est
tabula in porticu Pompeij, quæ ante curiã edita
fuerat: in qua dubitatur, ascendentem cum cly-
peo pinxerit, an descendentem. Hic Delphis
ædem pinxit: hic & Athenis porticum, quæ Por-
cile vocatur, gratuito, cum partem eius Mycon
mercede pingeret: unde maior huic autoritas.
Siquidem Amphictyones, quod est publicum
Græciæ concilium, hospitiã ei gratuita decre-
vere. Fuit & alius Mycon, qui minoris cogno-
mine distinguitur: cuius filia Timarete & ipsa
pinxit. Nonagesima autem Olympiade fuerunt
Aglaophon, Cephissodorus, Phrylus, Euenor,
pater Parasij & præceptor maximi pictoris, de
quo suis annis dicemus: omnes iam illustres
non tamen, in quibus hæere expositio debeat.
festinans ad lumina artis, in quibus primus re-
tulit Apollodorus Atheniensis nonagesimater-
tia Olympiade. Hic primus species exprimere
instituit, primusque gloriam penicillo iure con-
tulit.

tulit. Eius est sacerdos adorans, & Ajax fulmine incensus, qui Pergani spectatur hodie: neque ante eum tabula vllius ostēditur, quæ teneat oculos. Ab hoc artis fores apertas Zeuxis Heracleotes intrauit, Olympiadis nonagesimæ quintę anno quarto, audentēque iam aliquid penicillum (de hoc enim adhuc loquimur) ad magnam gloriam perduxit, à quibusdam falsò, in octogesima nona Olympiade positus, cum fuisse necesse est Demophilum Himeræum, & Neseam Thasium, quoniam vtrius eorū discipulus fuit, ambigitur. In eum Apollodorus supra dictus versus fecit, artem ipsis ablatam Zeuxin ferre secum. Opes quoque tantas inquisiuit, vt in ostentatione earum, Olympiæ aureis literis in palliorum tesseriis intextum nomen suum ostentaret. Postea donare opera sua instituit, quod ea nullo satis digno pretio permutari posse diceret, sicuti Alcmenam Agrigentinis, Pana Archelao. Fecit & Penelopen, in qua pinxisse mores videtur: & athletam. Adeoque sibi in illo placuit, vt versum subscriberet, celebrem ex eo, inuisurum aliquid facilius, quàm imitaturum. Magnificus est Iupiter eius in throno, adstantibus Diis: & Hercules infans dracones strangulans, Alcmena matre coram pauente & Amphitryone. Deprehenditur tamen Zeuxis grādiōr in capitibus articulisque: alioquin tantus diligentia, vt Agrigentinis facturus tabulam, quam in templo Iunonis Laciniæ publicè dicarent, inspexerit virgines eorum nudas, & quinque elegerit, vt quod in quaque laudatissimum esset, pictura redderet. Pinxit & monochromata ex albo. Aequales eius & æmuli fuere Timanthes, Androcydes, Eupompus, Parasius.

De auibus per picturam deceptis: & quid difficillimum in pictura. Cap. X.

Descendisse hic in certamen cum Zeuxide traditur: Et cum ille detulisset uas pictas tanto successu, ut in scenam aues aduolarent, ipse detulisse linteum * pictum, ita veritate representata, ut Zeuxis alitum iudicio tumens, flagitaret tandem remoto linteo ostendi picturam, atque intellecto errore concederet palmam ingenuo pudore, quoniam ipse volucres sefellisset. Parasius autem se artificem. Fertur & postea Zeuxis pinxisse puerum uas ferentem, ad quas cum * aduolassent aues, eadem ingenuitate processit iratus operi, & dixit: uas melius pinxi, quam puerum. nam si & hoc consummassem, * aues timere debuerant. Fecit & figlina opera, quæ sola in Ambacia relicta sunt, cum inde Musas Fulvius Nobilior Romam transferret. Zeuxidis manu Roma Helena est in Philippi porticibus: & in Concordiæ delubro Marsyas religatus. Parasius Ephesi natus, & ipse multa constituit. Primus symmetriam picturæ dedit, primus argutias vultus, elegantiam capilli, venustatem oris, confessione artificum in lineis extremis palmam adeptus. Hæc est in pictura summa subtilitas. Corpora enim pingere & media rerum, est quidem magni operis, sed in quo multi gloriam tulerint. Extrema corporum facere, & desinentis picturæ modum includere, rarum in successu artis inuenitur. Ambire enim debet se extremitas ipsa, & sic desinere, ut promittat alia post se, ostendatque etiam quæ occultat. Hanc ei gloriam concessere Antigonus & Xenocrates, qui de pictura scripserunt, prædicantes quoque, non solum confitentes. Alia multa graphidis vestigia extant in tabulis ac mem

* picturam traditur

* aduolassent aues
* auistimere debuerant

membranis eius, ex quibus proficere dicuntur
 artifices. Minor tamen videtur sibi comparatus
 in mediis corporibus exprimēdis. Pinxit & De-
 mon Atheniensium, argumento quoque inge-
 nioso. ~~Volebat namque Varium, in acondum, in-~~
 iustum, inconstante: eundem exorabilem, cle-
 mentem, misericordem, excelsum gloriosum, hu-
 milem, ferocem, fugacemque, & omnia pari-
 ter ostendere. Idem pinxit & Thesea, qui Romæ
 in Capitolio fuit: & Nauarchum thoracatum. Et
 in vna tabula, quæ est Rhodi, Meleagrum, Herculē,
 Persea. Hæc ibi ter fulmine ambusta, ne-
 que obliterated, hoc ipso miraculum auget. Pin-
 xit & Archigallum: quam picturam amavit Ti-
 berius princeps: atque ut autor est Decius Eue-
 leo, ~~l. x. festertis ætatem, cubiculo suo in-~~
 clusit. Pinxit & Cressam nutricem, infantemque
 in manibus eius: & Philiscum & Liberum pa-
 trem adstante Virtute: & pueros duos, in quibus
 spectatur securitas & ætatis simplicitas: item sa-
 cerdotem, adstante puero cum acerra & coro-
 na. Sunt & duæ picture eius nobilissimæ, Hopliti-
 des: alter in certamine ita decurrens, vt sudare
 videatur. alter arma deponens, vt anhelare sen-
 tiatur. Laudatur & Aeneas Castorque ac Pollux
 in eadem tabula: item Telephus, Achilles, Aga-
 ménon, Vlyxes. Fæcundus artifex, sed quo nemo
 insolentius & arrogantius sit vsus gloria artis.
 Namque & cognomina vsurpauit, Abrodiazum
 se appellando, aliisque verbis principem artis, &
 eam ab se consummatam. Super omnia Apolli-
 nis se radice ortum: & Herculem, qui est Lyndi,
 talem à se pictum, qualem sæpe in quiete vidis-
 set. Ergo magnis suffragiis superatus à Timan-
 the Sami in Aiace armorumque iudicio, herois

nomine se moleste ferre dicebat, quod iterum ab indigno victus esset. Pinxit & minoribus tabellis libidines, eo genere petulantis ioci se reficiens. Nam Timæthi vel plurimum affuit ingenij. Eius enim est Iphigenia, oratorum laudibus celebrata, qua stante ad aras peritura, cum mœstos pinxisset omnes, præcipuè patrum, cum tristitia omnem imaginem consumpsisset, patris ipsius vultum velavit, quem dignè non poterat ostendere. Sunt & alia ingenij eius exemplaria, veluti Cyclops dormiens in parvula tabella: cuius & sic magnitudinem exprimere cupiens, pinxit iuxta Satyros, thyrso pollicem eius metientes: atque in omnibus eius operibus intelligitur plus semper, quam pingitur: & cum ars summa sit, ingenium tamen ultra artem est. Pinxit & Heroa absolutissimi operis, artem ipsam complexus viros pingendi: quod opus nunc Romæ in templo Pacis est. Euxenidas hac ætate docuit Aristidem præclarum artificem, Eupompus Pamphilum Apellis præceptorem. Est Eupompi victor certamine gymnico palmam tenens. Ipsius autoritas tanta fuit, ut diuiserit picturam in genera tria, quæ antea eum duo fuere, Helladicum, & quod Asiaticum appellabant. Propter hunc qui erat Sicyonius, diuisio Helladico tria facta sunt, Ionicum, Sicyonium, Atticum. Pamphili pictura est cognatio, & prælium ad Phliuntem, & victoria Atheniensium: item Vlyxes in rate. Ipse Macedo natione, sed primus in pictura omnibus literis eruditus, præcipuè Arithmetice & Geometrice, sine quibus negabat artem perfici posse. Docuit neminem minoris * talento annis decem: quam mercedem & Apelles & Melanthius ei dedere. Et huius autoritate effectum est Sicyo-

* Budæus ex vetusto codic. legit, annuis talentis decem.

Sicyone primum, deinde & in tota Græcia, ut pueri ingenui ante omnia diagraphicen, hoc est picturam in buxo docerentur, recipereturque ars ea in primum gradum liberalium. Semper quidem honos ei fuit, ut ingenui eam exercerent, mox ut honesti, perpetuo interdicto ne seruitia docerentur. Ideo neque in hac neque in toreutice, vllius qui seruierit, opera celebrantur. Clari etiam c v i i. Olympiade extitere Echion & Therimachus. Echionis sunt nobiles picturae, Liber pater, item Tragedia & Comædia, Semiramis ex ancilla adipiscens regnum, anus lampadas præferens, & noua nupta verecundia notabilis. Verùm omnes prius genitos futurosque postea superauit Apelles, eoque Olympiade c x i i. in pictura prouectus, ut plura solus propè, quàm cæteri omnes, contulerit, voluminibus etiam editis quæ doctrinam eam continent. Præcipua eius in arte venustas fuit, cum eadem ætate maximi pictores essent: quorū opera cum admiraretur, collaudatis omnibus, deesse iis vnam illam Venerem dicebat, quam Græci Charita vocant: cætera omnia contigisse, sed hac soli sibi neminem parem. Et aliam gloriam vsurpauit, cum Protogenis opus immensi laboris ac curæ supra modum anxie miraretur. Dixit enim, omnia sibi cum illo paria esse, aut illi meliora, sed vno se præstare, quod manum ille de tabula nesciret tollere: memorabili præcepto, nocere sæpe nimiam diligentiam. Fuit autem non minoris simplicitatis, quàm artis. Nam cedebat Amphioni de dispositione, Asclepiodoro de mensuris, hoc est, quanto quid à quo distare deberet. Scitum est, inter Protogenem & eum quod accidit, Ille Rhodi viuebat: quò cum Apelles adna-

uigasset, avidus cognoscendi opera eius, fama tantum sibi cogniti, continuo officinam petiit. Aberat ipse, sed tabulam magnæ amplitudinis in machina aptatam picturæ, anus vna custodiebat. Hæc Protogenem foris esse respondit, interrogauitque, à quo quæsitum diceret. Ab hoc, inquit Apelles: arreptoque penicillo lineam ex colore duxit summiæ tenuitatis per tabulam. Reuerso Protogeni, quæ gesta erant, anus indicauit. Ferunt artificem protinus contemplatum subtilitatem, dixisse Apellem venisse: non enim cadere in alium tam absolutum opus. Ipsumque alio colore tenuiorem lineam in illa ipsa duxisse, præcepisseque abeuntem, si redisset ille, ostenderet, adiceretque hunc esse quem quæreret: atque ita euenit. Reuertitur enim Apelles, sed vincitur rubescens, tertio colore lineas secuit, nullum relinquens amplius subtilitati locum. At Protogenes victum se confessus, in portum deuolauit, hospitem quærens. Placuitque, sic eam tabulam posteris tradi, omnium quidem, sed artificum præcipuo miraculo. Consumptam eam constat priore incendio domus Cæsaris in palatio, auidè antè à nobis spectatam, spatiosiore amplitudine nihil aliud continentem, quàm lineas visum effugientes, inter egregia multorum operum inani similem, & eo ipso allicientem, omnique opere nobiliorem. Apelli fuit alioquin perpetua consuetudo, nunquam tam occupatam diem agendi, vt non lineam ducendo exerceret artem: quod ab eo in prouerbum venit. Idem perfecta opera proponebat in pergula transeuntibus, atque post ipsam tabulam latens, vitia quæ notarentur auscultabat, vulgum diligentiorē iudicem, quàm se, præferens. Feruntque à sutore

ne sit di
es sine
linea.

reprehensum, quòd in crepidis vna intus pauciores fecisset ansas, eodem postero die superbo emendatione pristinae admonitionis cauillante circa crus, indignatum prospexisse, denuntiantem, ne supra crepidam sutor iudicaret: quod & ipsum in prouerbum venit. Fuit enim & comitas illi, propter quam gratior Alexandro Magno erat, frequenter in officinam ventitanti: nam vt diximus, ab alio pingi se vetuit edito. Sed & in officina imperite multa differenti silentium comiter suadebat, rideri eum dicens à pueris qui colores tererent. Tantum erat autoritati iuris in regem alioquin iracundum: quanquam Alexander ei honorem clarissimo præbuit exemplo. Nanque cum dilectam sibi ex pallacis suis præcipue nomine Campaspen nudam pingi ob admirationem formæ ab Apelle iussisset, eumque tum pari captum amore sensisset, dono eam dedit. Magnus animo, maior imperio sui, nec minor hoc factò, quàm victoria aliqua. Quippe se vicit, nec torum tantum suum, sed etiam affectum donauit artifice: ne dilectæ quidem respectu motus, vt quæ modò regis fuisset, modò pictoris esset. Sunt qui Venerem Anadyomenen illo pictam exemplari putant. Apelles & in æmulis benignus, Protogeni dignationem primus Rhodi constituit. Sordebat ille suis, vt plerunque domestica: percontantique quanti licitaretur opera effecta, paruum nescio quid dixerat: at ille quinagenis talentis poposcit: famamque dispersit, se emere, vt pro suis venderet. Ea res concitauit Rhodios ad intelligendum artificem: nec nisi argentibus pretium, cessit. Imagines adeò similitudinis indiscretæ pinxit, vt incredibile dictu Apion Grammaticus scriptum reliquerit, quendam

dam ex facie hominū addiuinantem (quos Metoposcopos vocant) ex iis dixisse aut futurę mortis annos, aut pręteritę. Non fuerat ei gratia in comitatu Alexādri cum Ptolemęo: quo regnante, Alexandriam vi tempestatis expulsus, subornato fraude æmulorum plano regio inuitatus, ad regis cęnam venit: indignantique Ptolemęo, & vocatotes suos ostendenti, vt diceret a quo eorū inuitatus esset, atrepto carbone extincto ę foculo, imaginem in pāriete delineauit, agnoscente vultum plani rege ex inchoato protinus. Pinxit & Antigoni regis imaginem altero lumine orbam, primus excogitata ratione vitia condendi obliquam nanque fecit, vt quod corpori deerat, picturę potius deesse videretur: tantūque eam partem ę facie ostendit, quam totam poterat ostendere. Sunt inter opera eius & expirantium imagines. Quę autem nobilissima sint, non est facile dictū. Venerem exeuntem ę mari Diuus Augustus dicauit in delubro patris Cęsarıs, quę Anadyomene vocatur, versibus Gręcis tali opere, dum laudatur, victo, sed illustrato. Huius inferiorem partem corruptani qui reficeret, non potuit reperiri. Verū ipsa iniuria cessit in gloriam artificis. Consenuit hęc tabula carie: aliamq; pro ea Nero ptincipatu substituit suo Dorothei manu. Apelles inchoauerat aliam Venerem Cois, superaturus etiā suam illam priorem. Inuidit mors peracta parte: nec qui succederet operi ad ptęscripta lineamenta inuentus est. Pinxit & Alexandrum Magnum, fulmen tenentem in templo Ephesię Dianę viginti talentis auri. Digni emnere videntur, & fulmen extra tabulam esse. Sed legentes meminert, omnia ea quatuor coloribus facta: manipretium eius tabulę in nummo aureo

aureo mensura accepit, non numero. Pinxit & Megabyzi sacerdotis Dianæ Ephesiæ pompam: Clytū equo ad bellum festinantem, & ei galeam poscenti armigerum porrigentem. Alexandrum & Philippum quoties pinxerit, enumerare superuacuum est. Mirantur eius Abrohem Samij, & Menandrum regem Cariæ Rhodij. Item Antæum: Alexandria Gorgosthenem tragædum: Romæ Castorem & Pollucem, cum Victoria & Alexandro Magno. Item belli imaginem, restrictis ad terga manibus, Alexandro in curru triumphante. Quas utrasque tabulas Diuus Augustus in fori sui partibus celeberrimis dicauerat simplicitate moderata. Diuus Claudius pluris existimauit, in utrisque excisa facie Alexandri Diui Augusti imaginem subdere. Eiusdem arbitrantur manu esse & in Antoniæ templo Herculem auersum, ut (quod est difficillimum) faciem eius ostendat uerius pictura, quàm promittat. Pinxit & heronudum: eaque pictura naturam ipsam prouocauit. Est & equus eius, siue fuit, pictus in certamine: quod iudicium ad mutas quadrupedes prouocauit ab hominibus. Nanque ambitu æmulos præualere sentiens, singulorum picturas inductis equis ostendit: Apellis tantum equo adhinniere: idque postea semper illius experimentum artis ostentatur. Fecit & Neoptoleum ex equo aduersus Persas, Archelaum cum uxore & filia, Antigonum thoracatum cum equo incedentem. Peritiores artis præferunt omnibus eius operibus eundem regem sedentem in equo: Dianam sacrificantium uirginum choro mistam, quibus uicisse Homeri uersus uidetur id ipsum describentis. Pinxit & quæ pingi non possunt, tonitrua, fulgetra, fulguræque: Bronzen, Altrapen, Cerau-
nobil

nobolon appellant. Inuenta eius & cæteris profuere in arte. Vnum imitari nemo potuit, quòd absoluta opera atramento illinebat ita tenui, ut id ipsum repercussu claritates colorum excitaret, custodirétque à puluere & sordibus, ad manum intuenti denum appareret. Sed & tum ratione magna, ne colorum claritas oculorum aciem offenderet, veluti per lapidem specularè intuentibus è longinquo: & eadem res nimis floridis coloribus austeritatem occultè daret. Aequalis eius fuit Aristides Thebanus: is omnium primus animum pinxit, & sensus omnes expressit, quos vocant Græci ethe: item perturbationes, durior paulo in coloribus. Huius pictura est, oppido capto ad matris morientis è vulnere mammam adrepens infans: intelligiturque sentire mater, & timete ne emortuo lacte sanguinem infans lambat. Quam tabulam Alexander Magnus transfulerat Pellam in patriam suam. Idem pinxit prælium cum Persis, centum homines ea tabula complexus, pactusque in singulos mnas denas à tyranno Elatensium Mnafone. Pinxit & currètes quadrigas, & supplicantem penè cum voce: & venatores cum captura, & Leontionem pictorem, & Anapauomenen propter fratris amorem morientem. Item Libetum patrem & Ariadnen, spectatos Romæ in æde Cereris: Tragedum & puerum in Apollinis: cuius tabule gratia interiit pictoris inscitia, cui * tergendam eam mandauerat M. Junius Prætor sub die ludorum Apollinarium. Spectata est & in æde Fidei in Capitolio imago senis cum lyra puerum docentis. Pinxit & ægrum sine fine laudatum. Qua in arte tantum valuit, ut Arralus rex vnā tabulam eius centum talentis emisse tradatur. Simul, ut dictum est, & Protoge-

* tergendam

nes floruit. Patria ei Caunus, gentis Rhodiis subiecta. Summa eius paupertas initio, artisque summa intentio, & ideo minor fertilitas. Quis eum docuerit, non putant constare. Quidam & naues pinxisse vsque ad annum quinquagesimum argumentum esse, quod cum Athenis celeberrimo loco Mineræ delubro propylæon pingeret, ubi fecit nobilem Patalum & Hemionida, quam quidam Nausicaam vocant adiecerit paruulas naues longas in iis, quæ pictores parerga appellant, ut appareret, à quibus initiis ad arcem ostentationis opera sua peruenissent. Palmam habet tabularum eius Ialysus qui est Romæ, dicatus in templo Pacis: quem cum pingeret, traditur madidis lupinis vixisse: quoniam simul famem sustinerent & sitim, ne sensus nimia dulcedine obstrueret. Huic picture quater colorem induxit subsidio iniuriæ & vetustatis, ut decedente superiore inferior succederet. Est in ea canis mire factus, ut quem pariter casus & ars pinxerit. Nō iudicabat se exprimere in eo spumam anhelantis posse, cum in reliqua omni parte (quod difficillimum erat) sibi ipse satisfecisset. Displebat autem ars ipsa, nec minui poterat, & videbatur nimia, ac longius à veritate discedere, spumaque illa pingi non ex ore nasci anxio animi cruciatu, cum in pictura verum esse, non verisimile vellet: absterferat sæpius mutaueratque penicillum, nullo modo sibi approbans. Postremò iratus arti, quod intelligeretur, spongiam eam impexit inuiso loco tabulæ, & illa reposuit ablatos colores, qualiter cura optabat: fecitque in pictura fortuna naturam. Hoc exemplo similis & Nealcem successus in spuma equi similiter spongia impacta secutus dicitur, cum pingeret

popyzonta retinentem equum. Canem ita Pro-
 genes monstravit & fortuna. Propter hunc Ia-
 lysum, ne cremaret tabulas Demetrius rex, cum
 ab ea parte sola posset Rhodum capere, non in-
 cendit: parcentemque picturæ fugit occasio vi-
 ctoriæ. Erat tunc Protogenes in suburbano hor-
 tulo suo, hoc est, Demetrii castris. Neque inter-
 pellatus præliis inchoata opera intermisit omni-
 no, sed accitus à rege interrogatusque, qua fidu-
 cia extra muros ageret, respondit, scire se illi
 cum Rhodiis bellum esse, non cum artibus. Dis-
 posuit ergo rex in tutelam eius in stationes, gau-
 dens quòd posset manus servare, quibus iam pe-
 pererat: & ne sæpius auocaret, ultro ad eum
 venit hostis: relictisque victoriæ suæ votis, inter
 arma & murorum ictus spectavit artificem. Se-
 quiturque tabulam eius temporis hæc fama, quòd
 eam Protogenes sub gladio pinxerit. Satyrus
 hic est, quæ Anapauomenon vocant, ne quid desit
 temporis eius securitati, tibus tenens. Fecit &
 Cydippen, Tlepolemon, Philiscum Tragœdiarum
 scriptorem meditantem, & athletam, & Antigo-
 num regem, & imaginem matris Aristotelis Phi-
 losophi: qui etiam suadebat, ut Alexandri Ma-
 gni opera pingeret, propter æternitatem rerum.
 Impetus animi & quædam artis libido in hæc
 potius eum tulere. Nouissimè pinxit Alexandrum,
 ac Pana. Fecit & signa ex ære, ut diximus. Eadem
 ætate fuit Asclepiodorus, quem in symmetria
 mirabatur Apelles. Huic Mnason tyrannus pro
 duodecim Diis dedit in singulos mnas trecentas:
 idemque Theomnesto in singulos heroas mnas
 centenas. His annumerari debet Nicomachus.
 Aristodemi filius ac discipulus. Pinxit hic ra-
 ptum Proserpinæ: quæ tabula fuit in Capitolio in
 Minæ

Mineræ delubro supra ædiculam Iuuentutis. Et in eodẽ Capitolio alia, quam Plancus Imperator posuerat, Victoria quadrigam in sublime rapiens. Hic primus Vlyxi addidit pileum. Pinxit & Apollinem & Dianam, Deûnque matrem in leone sedentem: item nobiles Bacchas arreptantibus Satyris: Scyllânque, quæ nunc est Romæ in templo Pacis. Nec fuit alius in eâ arte velocior. Tradunt nanque conduxisse pingendum ab Aristrato Sicyoniorum tyranno, quod is faciebat Telesti poëtæ, monumentum, præfinito die, intra quem perageretur, nec multò antè venisse, tyranno in pœnam accenso: paucisque diebus absoluisse celeritate & arte mira. Discipulos habuit Aristidem fratrem, & Aristoclem filium, & Philoxenum Eretrium, cuius tabula nullis postferenda. Cassandro regi picta, continuit Alexandri prælium cû Dario. Idem pinxit & lasciuiam, in qua tres Sileni comessantur. Hic celeritatem præceptoris secutus, breuioribus etiamnum quasdam picturæ vias & compendiaras inuenit. Annuneriatur his & Nicophanes, elegans & concinnus, ita vt vetusta opera pingeret propter æternitatem rerû, impetuosi animi, & cui pauci comparentur. Cothurnus ei & grauitas artis. Multum à Zeuxide & Apelle abest Apellis discipulus Perseus, ad quem de hac arte scripsit, qui huius fuit ætatis. Aristidis Thebani discipuli fuerunt & filij, Niceros, & Aristippus, cuius est Saryrus cum scypho coronatus. Discipuli eius fuerunt Antorides & Euphranor, de quibus mox dicemus. Nanque subtexi par est minoris picturæ celebres in penicillo, è quibus fuit Pyreicus arte paucis postferendus: proposito nescio an destruxerit se, quoniam humilia quidem secutus, humilitatis ta-

men summam adeptus est gloriam. Tonstrinas
 sutrinásque pinxit, & a sellos & opsonia ac simi-
 lia, ob hoc cognominat⁹ Rhyparographos, in iis
 consummata voluptatis. Quippe ex pluris va-
 niere, quàm maximæ multorum. E diuerso me-
 niana, inquit Varro, omnia operiebat Serapio-
 nis tabula sub veteribus. Hic scenas optimè pin-
 xit, sed hominè pingere non potuit. Contrà Dyo-
 nisius nihil aliud, quàm homines pinxit, ob id
 Anthropographus cognominatus. Parua & Cal-
 licles fecit: item Calaces comicis tabellis: vtra-
 que Antiphilus. Nam & Hesionam nobilem pin-
 xit, & Alexandrum ac Philippum cum Minerua,
 qui sunt in schola in Octauia porticibus: & in
 Philippi Liberum patrem, Alexandrum puerum,
 Hippolytum tauro emisso expauescentem: in
 Pompeia verò Cadmum & Europen. Idem ioco-
 sonomine Gryllum ridiculi habitus pinxit. Vn-
 de hoc genus picturæ grylli vocantur. Ipse in
 Aegypto natus didicit à Ctesidemo. Decet non
 sileri & Ardeatis templi pictorem, præsertim et-
 uitate donatum ibi & carmine, quod est in ipsa
 pictura his versibus.

*Dignis digna loca picturis condecorauit,
 Regina Iunonis suprema coniugis templum,
 Marcus Ludius Elotas Aetolia oriundus,
 Quæ nunc & post semper ob artē hanc Ardea laudat.*

Ea sunt scripta antiquis literis Latinis: nō frau-
 dando & Ludio Diui Augusti ætate, qui primus
 instituit amœnissimam parietū picturam, villas,
 & porticus, ac topiaria opera, lucos, nemora, col-
 les, piscinas, euripos, amnes, litora, qualia quis
 optarat, varias ibi obambulantium species, aut na-
 uigantium, terraq; villas aduentium a sellis aut
 vehiculis. Iam piscantes aucupantesque, aut ve-
 nant

nantes, aut etiam vindemiantes. Sunt in eius exemplaribus nobiles palustri accessu villarum succollantium specie mulieres labentes trepidaque feruntur: plurimae praeterea tales argutiae, facetissimi sales. Idemque subdialibus maritimas vrbes pingere instituit, blandissimo aspectu minimoque impendio. Sed nulla gloria artificum est, nisi eorum qui tabulas pinxere: eoque venerabilior apparet antiquitas. Non enim parietes excolebant dominis tantum, nec domos vno in loco mansuras, quae ex incendiis rapi non possent. Casula Protogenes contentus erat in hortulo suo. Nulla in Apellis tectoriis pictura erat. Nondum libebat parietes totos pingere. Omnis eorum ars vrbibus excubabat: pictorque res communis terrarum erat. Fuit & Arellius Romae celebris, paulo ante Diuum Augustum, nisi flagitio insigni corrupisset artem, semper alicuius foeminae amore flagrans, & ob id Deas pingens, sed dilectarum imagine. Itaque in pictura eius scorta numerabantur. Fuit & Luper grauis ac seuerus, idemque floridus, humilis rei pictor Amulius. Huius erat Minerua, spectantem aspectans, quacumque aspiceretur. Paucis diei horis pingebat, id quoque cum grauitate, quod semper togatus, quanquam in machinis. Carcer eius artis domus aurea fuit: & ideo non extant exempla alia magnopere. Post eum fuere in autoritate Cornelius Pinus & Actius Priscus, qui Honoris & virtutis aedes Imperatori Vespasiano Augusto restituenti pinxerunt: sed Priscus antiquis similior.

De auium cantu compescendo, & qui encausto & penicillo primus lacunaria & cameras pinxerit, sparsimque pretia mirabilia picturarum.

Non est omittenda in picturæ mentione cele-
 bris circa Lepidum fabula. Siquidem in
 Triumviratu quodam loco deductus à magistra-
 tibus in nemorosum hospitium, minaciter cum
 iis postero die exoptulavit, somnum adeptum si-
 bi volucrum concentu. At illi draconem in lon-
 gissima membrana depictum circumdedere lo-
 co: eoque terrore aves tum siluisse narratur, &
 postea cognitum est ita posse compesci. Ceris
 pingere, ac picturam inurere quis primus exco-
 gitauerit, non constat. Quidam Aristidis inuen-
 tum putant, postea consummatum à Praxitele.
 Sed aliquanto verustiores encausticæ picturæ
 extitere, vt Polygnoti & Nicanoris & Arce-
 lai Pariorum. Lysippus quoque Aeginæ pi-
 cturæ suæ inscripsit ἐνκαύσιον: quod profecto
 non fecisset, nisi encaustica inuenta. Pamphilus
 quoque Apellis præceptor non pinxisse tantum
 encaustica, sed etiam docuisse traditur Pausiam
 Sicyonium primum in hoc genere nobilem. Bri-
 tis filius hic fuit, eiusdemque primò discipulus.
 Pinxit & ipse penicillo parietes Thespis, cum re-
 ficerentur, quondam à Polygnoto picti, multum
 que comparatione superatus existimabatur, quo-
 niam non suo genere certasser. Idem & lacuna-
 ria primus pingere instituit: nec cameras ante
 eum taliter adornari mos fuit. Paruas pingebat
 tabellas, maximè que pueros. Hoc æmuli eum in-
 terperabantur facere, quoniam tarda picturæ ra-
 tio esset illa. Quamobrem arti * daturus & cele-
 ritatis famam, absoluit vno die tabellam, quæ
 vocata est hemere sios, puero picto. Amavit in iu-
 uenta Glyceram municipem suam, inuentricem
 coronarum, certandòque imitatione eius, ad

* additio-
 nis.

nume

numerosissimam florum varietatem perduxit ar-
 tem illam. Postremò pinxit illam sedentem
 cum corona, quæ è nobilissimis eius tabula ap-
 pellata est Stephanoplocos, ab aliis stephano-
 polis, quoniam Glycera venditando coronas
 sustentauerat paupertatem. Huius tabulæ exem-
 plar, quod apographon vocant, L. Lucullus
 diobus talentis emit à Dionysio Athenis. Pau-
 sias autem fecit & grandes tabulas, sicut specta-
 tam in Pompeij porticibus bouum immolatio-
 nem. Eam enim picturam primus inuenit: quam
 postea imitati sunt multi, æquavit nemo. Ante
 omnia cum longitudinem bouis ostendere vel-
 let, aduersum eum pinxit, non transfersum: vn-
 de & abundè intelligitur amplitudo. Dein cum
 omnes, quæ volunt eminentia videri, candi-
 cantia faciant, colorémque condiant nigro: hic
 totum bouem atrii coloris fecit, vmbraque cor-
 pus ex ipsa dedit, magna prorsus arte in æquo
 extantia ostendens, & in contracto solida om-
 nia. Sicyone & hic vitam egit, diuque fuit il-
 la patria picturæ. Tabulas * indeè publico om-
 nes propter æs alienum ciuitatis addictas, Scauri
 Aedilitas Romam transtulit. Post eum eminuit
 longè ante omnes Euphranor Isthmius, Olympia
 de centesima quarta, idè qui inter fictores dictus
 est à nobis. Fecit & colossos & marmora, ac scy-
 phos scalpfit: docilis ac laboriosus ante omnes,
 & in quocunq; genere excellens ac sibi æqualis.
 Hic primus videtur expressisse dignitates heroù,
 & vsurpasse symmetriam. Sed fuit vniuersitate
 corporum exilior, capitibus articulísq; grãdior.
 Volumina quoq; composuit de symmetria & co-
 loribus. Opera eius sunt, equestre prælium, duode-
 cim Dij: Theseus, in quo dixit, eundem apud

* enim

Parasium rosa pastum esse, suum verò carne. Nobiles eius tabulæ Ephesi, Vlyxes simulata vestigia bouem cum equo iungens, & palliati cogitantes, dux gladium condens. Eodem tempore fuit & Cydias, cuius tabulam Argonautas Hæcæus LIII. Hortensius Orator mercatus est, eique ædem fecit in Tusculano suo. Euphranor autem discipulus fuit Antidotus. Huius est clypeo dimicans Athenis, & luctator; tibi cæque inter pauca laudatus. Ipse diligentior, quam numerosior, & in coloribus seuerus, maximè iaculauit discipulo Nicia Atheniensi, qui diligentissimè mulieres pinxit. Lumen & umbras custodiuit, atque vt minerent è tabulis picturæ, maximè curauit. Opera eius, Nemea aduecta ex Asia Romanam à Syllano, quam in Curia diximus positam: item Liber pater in æde Concordiæ: Hyacinthus, quem Cæsar Augustus delectatus eo securo deportauit Alexandria capta: & ob id Tiberius Cæsar in templo eius dicauit hanc tabulam: & Dianam. Ephesi verò est Megabyzi sacerdotis Ephesiæ Dianæ sepulcrum: Athenis Necromantia Homeri. Hanc vendere noluit Attalo regis talentis sexaginta, potiùsque patriæ suæ donauit abundans opibus. Fecit & grandes picturas, in quibus sunt Calypso & Io, & Andromeda: Alexander quoque in Pompeij porticibus præcellens, & Calypso sedens. Huic quidem adscribuntur quadrupedes. Prosperrimè canes expressit. Hic est Nicias, de quo dicebat Praxiteles interrogatus quæ maximè opera sua probaret in marioribus, quibus Nicias manum admouisset tantum circunlitioni eius tribuebat. Non satis discernitur, alium eodem nomine, an hunc eundem quidam faciant Olympiade cætesima duodecima

decima. Niciæ comparatur, & aliquando præfer-
 tur Athenion Maronites Glaucionis Corinthij
 discipulus, & austerior colore, & in austeritate
 iucundior, vt in ipsa pictura eruditio eluceat.
 Pinxit in templo Eleusine Phylarchum, Athe-
 nis frequentiam, quam vocauere polygynæcon.
 Item Achillem virginis habitu occultatum Vly-
 xe deprehendente. Et in vna tabula, quaque ma-
 ximè inclaruit, agationem cum equo. Quod
 nisi in iuuenta obiisset, nemo ei compararetur.
 Est nomen & Heraclidi Macedoni. Initio na-
 ues pinxit: captoque rege Perseo Athenas com-
 migravit, vbi eodem tempore erat Metrodo-
 rus pictor, idemque philosophus, magnæ in
 vtraque scientia autoritatis. Itaque cum L. Pau-
 lus deuicto Perseo perisset ab Atheniensibus, vt
 sibi quam probatissimum philosophum mitte-
 rent ad erudiendos liberos, itemque pictorem
 ad triumphum excolendum, Athenienses Me-
 trodorum elegerunt, professi eundem in vtroque
 desiderio præstantissimum: quod ita quoque
 Paulus iudicauit. Timomachus Byzantius Cæ-
 saris Dictatoris ætate Aiacem ei pinxit & Me-
 deam, ab eo in Veneris Genitricis ædes posi-
 tas, octoginta talentis venundatas. Talentum
 Atticum * xvi taxat M. Varro. Timomachi
 æquè laudantur Orestes, Iphigenia in Tauris;
 Lecythion agilitatis exercitator, cognatio no-
 bilium: palliati, quos dicturos pinxit, alterum
 stantem, alterum sedentem. Præcipuè tamen
 ars ei fauisse in Gorgone visa est. Pausiæ filius
 & discipulus Aristolaus è seuerissimis pictori-
 bus fuit: cuius sunt Epaminondas, Pericles, Me-
 dea, Virtus, Theseus: imago Atticæ plebis,
 boum immolatio. Sunt quibus & Mechopa-

* Aliàs x-
 v i. hoc est,
 denarium
 sex millib.
 quæ lectio-
 nē agnoscit
 & Budæus
 4. de Assē.

nes eiusdem Pausiæ discipulus placeat diligentia, quam intelligant soli artifices, aliàs durus in coloribus, sed & multus. Nam Socrates iure omoibus placet. Talésque sunt eius picturæ, cum Aesculapio filia Hygia, Aegle, Panacea, Iaso & piger qui appellatur Ocnos spartum torquens, quod asellus arrodit. Hactenus iodicatis ingenere utroque proceribus, non silebuntur & primis proximi. Aristoclidés, qui pinxit ædem Apollinis Delphis. Antiphilus puero ignem constante laudatur, ac pulchra aliàs domo splendescente ipsiusque pueri ore: item lanificio, in quo operant omnium mulierum pensa: Ptolemæo venante. Sed & nobilissimo Satyro cum pelle pantherina, quem Aposcoponta appellant. Aristophon Aocæo vulnerato ab apro cum socia doloris Astypalæ: numerosaq; tabula, in qua sunt Priamus, Helena, Credulitas, Vlyxes, Deiphobus, Dolon. Androbios pinxit Scyllin ancoras Persicæ classis præcidentem: Artemon Danaen, mirantibus eam prædonibus: reginam Stratonicem, Herculem & Deianiram. Nobilissimas autem, quæ sunt in porticibus Octaviæ, operibus, Herculem ab Oëta morte Doridos exuta mortalitate consensu Deorum in cælum euotem, Laomedontis circa Herculem & Neptunum historiam. Alcimachus Dioxippum, qui pancratio Olympiæ citra pulveris iactum (quod vocant aconiti) vicit: Cœnus stemmata. Ctesilochus Apellis discipulus petulanti pictura innotuit, Ioue Liberum parturiente depicto mitrato, & muliebriter ingemiscente inter obstetricia Dearum: Cleon Admeto: Ctesidemus Oëthaliæ expugnatione & Laodamia: Ctesides reginæ Stratonices iniuria. Nullo enim honore exceptus ab ea, pinxit voluntantem

tantem cum piscatore, quem reginam amare sermo erat. Eamque tabulam in portu Ephesi proposuit: ipse velis raptus est. Regina tolli vult, vtriusque similitudine mirè expressa. Crætus comædos Athenis in Pompeo pinxit: Euty-chides bigam: regit Victoria. Eudorus scena spectatur: idem & ex ære signa fecit. Iphis Neptuno & Victoria. Abron Amicitiam & Concordiam pinxit, & Deorum simulacra. Leontiscus Aratum victorem cum trophæo, psaltriam. Leon Sappho. Nicearchus Venerem inter Gratias & Cupidines: Herculem tristem insanix pœnitentia. Nealces Venerem, ingeniosus & solers in arte. Siquidem cum prælium nauale Aegyptiorum & Persarum pinxisset, quod in Nilo, cuius aqua est mari similis, factum volebat intelligi, argumento declarauit, quod arte non poterat. Asellum enim in litore bibentem pinxit, & crocodillum insidiantem ei. Oenias Syngenicon. Philiscus officinam pictoris, ignem confluente puero. Phalerion Scyllam: Simonides Agatarchum & Mnemosynen. Simus iuuenem requiescentem in officina fullonis, Quinquatrus celebrantem: idemque Nemefin egregiam. Theodorus verò emungentem: idem ab Oreste matrem & Aegisthum interfici: bellumque Iliacum pluribus tabulis, quod est Romæ in Philippi porticibus: & Cassandra, quæ est in Concordiæ delubro: Leontium Epicuri cogitantem: Demetrium regem. Theon Orestis insaniam, Thamyram citharædum. Tauriscus Discobolum, Clytæmnestram, Paniscum, Polynicem regnum repetentem, & Capanea. Non omittetur inter hos insigne exemplum. Namq; Erigonus tritor colorum Nealce pictoris in tantum ipse profecit, vt celebrem etiam disci

discipulum reliquerit Pasiam, fratrem Aegine-
 tæ pictoris. Illud verò perquam rarum ac me-
 moria dignum, etiam suprema opera artificum
 imperfectasque tabulas, sicut Irin Aristidis, Tyu-
 daridas Nicomachi, Medeam Timomachi, &
 quam diximus Venerem Apellis, in maiori admira-
 ratione esse, quàm perfecta. Quippe in iis linea-
 menta reliqua, ipsæque cogitationes artificum
 spectantur: atque in lenocinio commendatio-
 nis dolor est: manus, cum id agerent, extinguitur
 desiderantur. Sunt etiamnum non ignobiles qui-
 dem, in transcurso tamen dicendi, Aristonides,
 Anaxander, Aristobulus Syrus, Arcefilas Tisicra-
 tis filius, Corybas Nicomachi discipulus, Carma-
 nides Euphranoris, Dionysodorus Colophonius,
 Diogenes qui cum Demetrio rege vixit, Euthy-
 medes, Heraclides Macedo, Mydon Soleus Py-
 romachi statuarij discipulus, Mnasisheus Sicyo-
 nius, Mnatisimus Aristonidis filius & discipu-
 lus, Nessus Abronis filius, Polemon Alexandri-
 nus, Theodorus Samius, & Stadius Nicosthenis
 discipuli, Xenon Neoclis discipulus Sicyonius.
 Pinxere & mulieres, Timarete Niconis filia Dia-
 nam in tabula, quæ Ephesi est antiquissimæ pictu-
 ræ: Irene Cratini pictoris filia & discipula puel-
 lam quæ est Eleusine: Calypso senem & præsti-
 giatorem Theodorum: Alcisthene saltatorem:
 Aristarete Nearchi filia, & discipula Aescula-
 pium. Lala Cyzicena perpetua virgo Marci Var-
 ronius iuuenta Romæ & penicillo pinxit, & ce-
 stro in ebore, imagines mulierum maximè, &
 Neapolitanum in grandi tabula: suam quoque
 imaginem ad speculum. Nec vllius velocior in
 pictura manus fuit: artis verò tantum, vt multum
 manipretio antecederet, celeberrimos eadem
 ætate

etate imaginum pictores Sopylū & Dionysium, quorum tabulæ pinacothecas implent. Pinxit & quædam Olympias: de qua hoc solum memoratur. discipulum eius fuisse Autobulum. Encausto pingendi duo fuisse antiquitus genera constat, cera, & in ebore cestro, id est, viriculo, donec classes pingi cœpere. Hoc tertium accessit, resolutis igni ceris penicillo utendi, quæ pictura in nauibus nec sole nec sale ventisque corrumpitur. Pingunt & vestes in Aegypto inter pauca mirabili genere, candida vel postquam attriuerit illinentes non coloribus, sed colorem sorbentibus medicamentis. Hoc cum fecere, non apparet in velis: sed in cortinam pigmenti feruentis merfa, post momentum extrahuntur picta. Mirumque, cum sit vnus in cortina colos, ex illo alius atque alius fit in veste, accipientis medicamenti qualitate mutatus. Nec postea abluui potest: ita cortina non dubie confusura colores si pictos acciperet, digerit eos ex vino, pingitque dum coquit. Et adustæ vestes firmiores fiunt, quam si non vterentur.

* genere.
Candida ve
la postq.

Plastici primi inuectores, de simulacris, de vasis fictilibus, & pretio eorum. Cap. XII.

DE pictura satis superque: contexuisse his & plasticen conueniat. Eiusdem opere terræ fingere ex argilla similitudines, Dibutades Sicyonius figulus primus inuenit Corinthi filiae opera: quæ capta amore iuuenis, illo abeunte peregre, umbram ex facie eius ad lucernam in pariete lineis circumscripsit: quibus patet eius impressa argilla typum fecit, & cum cæteris fictilibus induratum igni proposuit: eumque seruatum in nymphæo, donec Corinthum Mummius euertet, tradunt. Sunt, qui in Samo primos omnium plasti

plasticen inuenisse Rhœcum & Theodorum tra-
 dant, multo ante Battiadas Corintho pulsos. De-
 maratum verò ex eadem vrbe profugum, qui in
 Hetruria Tarquinium Priscum regem populi Ro-
 mani genuit, comitatos fictores Euchira & Eu-
 grammum: ab iis Italiæ traditam plasticen. Di-
 butadis inuentum est, rubricam addere, aut ex ru-
 brica cretam fingere. Primusque personas regu-
 larum extremis imbricibus imposuit, quæ inter
 initia protypa vocauit. Postea idem ectypa fecit.
 Hinc & fastigia templorum orta, propter hanc
 plastæ appellati. Hominis autem imaginem gy-
 pso è facie ipsa primus omnium expressit, cerâs
 in eam formam gypsi infusa emendare instituit.
 Lyfistratus Sicyonicus frater Lyssippi, de quo
 diximus. Hic & similitudinem reddere instituit
 ante eum quàm pulcherrimas facere studebant.
 Idem & de signis effigiem exprimere inuenit.
 Creuitque res in tantum, vt nulla signa statuerentur
 sine argilla fierent. Quo apparet antiquiorem
 hanc fuisse scientiam, quàm fundendi æris. Pla-
 stæ laudatissimi fuere Damophilus & Gorgasus.
 iidemque pictores: qui Cereris ædem Romæ ad
 Circum maximum utroque genere artis suæ ex-
 coluerunt, versibus inscriptis Græcè, quibus si-
 gnificauerunt, à dextra opera Damophili esse, à par-
 te læua Gorgasi. Ante hanc ædem Thuscanica
 omnia in ædibus fuisse, autor est M. Varro. Ex
 hac, cum reficeretur, crustas parietum excisas ta-
 bulis marginatis inclusas esse: Item signa ex fa-
 stigiis dispersa. Fecit & Chalcothenes crude
 opera Athenis: qui locus ab officina eius Cerami-
 cos appellatur. M. Varro tradidit sibi cognitum
 Romæ Posim nomine, à quo factas Romæ vvas,
 item pisces, ita vt non sit aspectu discernere
 à veris

à veris. Idem magnificat Arcefilaum L. Lucul-
 li familiarem, cuius proplasmata pluris vñire
 solita artificibus ipsis, quàm aliorum opera. Ab
 hoc factam Venerem Genitricem in foro Cæsa-
 ris, & priusquàm absolueretur, festinatione de-
 dicandi positam. Deinde eidem à Lucullo H-s.
 LX signum Felicitatis locatum, cui mors vtrius-
 que inuiderit. Octauio equiti Romano cratera
 facere volenti, exemplar è gypso factum talen-
 to. Laudat & Pasiteleni, qui plasticen matrem
 statuaræ sculpturæque & cælaturæ esse dixit, &
 cum esset in omnibus his summus, nihil vnquam
 fecit, antequàm finxit. Præterea elaboratam
 hanc artem Italiæ, & maximè Hetruriæ: Turia-
 numque à Fregellis accitum, cui locaret Tar-
 quinius Friscus effigiem Iouis in Capitolio di-
 candam. Fictilem eum fuisse, & ideo miniari
 solitum: fictiles in fastigio templi eius quadri-
 gas, de quibus sæpe diximus. Ab hoc eodem fa-
 ctum Herculem, qui hodièque materiæ nomen
 in vrbe retinet. Hæ enim tum effigies Deum
 erant laudatissimæ. Nec pœnitet nos illorum, qui
 tales coluere. Aurum enim & argentum ne Diis
 quidem conficiebant. Durant etiam nunc ple-
 risque in locis talia simulacra. Fastigia quidem
 templorum etiam in vrbe crebra & municipiis
 mira cælatura, & arte æuque firmitate certiora
 aut, certè innocentiora. In sacris quidem etiam
 inter has opes hodie non murthinis crystalli-
 nisue, sed fictilibus prolibatur sympuuiis: in-
 narrabili terræ benignitate, si quis singula æsti-
 met, etiam vt omittantur in frugum, vini, poma-
 rum, herbarum, fruticum, medicamentorum, me-
 tallorum generibus, beneficia eius, quæque ad-
 huc diximus, vel quæ assiduitate fatiât figlinarū
 opera

opera imbricibus, tubulis, tegulisque ad balinea hamatis, vel ad tecta costilibus laterculis frontatisque, aut quæ rotæ fiunt, etiam fictilibus dolis ad vinâ excogitatis, & ad aquas. Propter quæ Numa rex septimum collegium figulorum instituit. Quin & defunctos sese multi fictilibus dolis condi maluerunt, sicut M. Varro, Pythagorico modo in myrti & oleæ atque populi nigre foliis. Maior quoque pars hominum terrenis vitium vasis. Samia etiamnum in esculentis laudantur. Retinet hanc nobilitatem & Aretium in Italia & calicum tantum Surrentum, Asta, Pollentiam in Hispania Saguntum, in Asia Pergamum. Habent & Tralleis opera sua, & Mutina in Italia: quoniam niam & sic gentes nobilitantur. Hæc quoque per maria terrasque vltro citroque portantur, in omnibus rotæ officinis Erythris. Hodièque in templo ostenduntur amphoræ duæ propter tenuitatem consecratæ, discipuli magistrique certamine, vter tenuiorem humum duceret. Cois laus maxima, Hadrianis firmitas, nonnullis circa hoc seueritatis quoque exemplis. Q. Coponium inuenimus ambitus damnatum, quia vini amphoram dedisset dono ei, cuius suffragij latio erat. Atque ut luxu quoque aliqua contingat autoritas figlinis, tripatinum, inquit Fenestella, appellabatur summa cœnarum lautitia. Vna erat murænarum, altera luporum, tertia myxonis piscis, inclinatis iam scilicet moribus, ut tamen eos præferre Græciæ etiam Philosophis possemus. Siquidem in Aristotelis hæredum auctione x. patinas vniisse traditur. Nam nos cum vnâ Aesopi tragædiarum histrionis in natura auium diceremus * sestertiis c. stetisse, non dubito indignatos legentes. At Hercules, Vitellius in principatu

*Suprà li. 10. cap. 51. hæc Aesopi patinâ dicitur taxat sestertijs. Vnde & hic dicitur legendum videtur, non c.

cipatu suo * c c. sestertiis condidit patinam, cui
 faciēdæ fornax in campis exædificata erat: quo-
 niam eò peruenit luxuria, vt etiam fictilia plu-
 ris constent, quàm murrhina. Propter hanc Mu-
 tianus altero Consulatu suo * in conquisitio-
 ne exprobrauit patinarum paludes Vitellij me-
 moriæ, non illa scēdiore, cuius veneno Aspre-
 nati reo Cassius Seuerus accusator obiiciebat in-
 terisse c x x x. conuiuas. Nobilitantur iis oppida
 quoque, vt Rhegium, & Cumæ. Samia testa Ma-
 tris Deum sacerdotes, qui Galli vocantur, viri-
 litatem amputant, nec aliter citra perniciem, si
 M. Cælio credamus, qui linguam sic amputan-
 dam obiecit graui probro, tanquam & ipse iam
 tunc eidem Vitellio malediceret. Quid non ex-
 cogitauit ars? fractis etiam testis vtendo sic, vt
 firmiter durent tufis calce addita, quæ vocant
 Signina. Quo genere etiam pauimenta excogi-
 tauit.

* Decies
 sestertium,
 hic legit
 Budau, ex
 vetusto
 quodā codi-
 ce. Vide
 ipsum lib.
 4. de Asse.
 * in concio-
 ne.

Terra varietates, & de puluere Puteolano, & aliis
 terra generibus, quæ in lapidem vertuntur.

Cap. XIII.

Verum & ipsius terræ sunt alia segmenta.
 Quis enim satis miretur, pessimam eius par-
 tem, ideòq; puluerem appellatum in Puteolanis
 collibus, opponi maris fluctibus, mersumq; pro-
 tinus fieri lapidem vnum inexpugnabilem vn-
 dis, & fortiorem quotidie, vtique si Cumano mi-
 sceatur cimento. Eadem est terræ natura & in Cy-
 zicena regione: sed ibi non puluis, verum ipsa
 terra qualibet magnitudine excisa & demersa
 in mare lapidea extrahitur. Hoc idem circa Cas-
 sandriam produnt fieri: & in fonte Gnidio dulci
 intra octo menses terram lapidescere. Ab Oropo
 quidem Aulidem vsque quicquid terræ attingi-

tur mari, mutatur in saxa. Non multum à pulvere Puteolano distat è Nilo harena tenuissima sui parte, nõ ad sustinenda maria fluctusq; frágédos, sed ad debellanda corpora palæstræ studiis. Inde certè Patrobio, Neronis principis liberto, aduehebatur. Quin & Leonnato & Cratero an Meglegro Alexandri Magni ducibus sabulum hoc portari cum reliquis militaribus commerciis reperio. Plura de hac parte non sum dicturus, non Hercules magis, quam de terræ usu in ceromatibus, quibus exercendo iuventus nostra corpora, vires animorum perdidit.

De parietibus formaceis, & lateritiis, & eorum ratione. Cap. XIIII.

Quid? non in Africa Hispaniâque ex terra parietes, quos appellat formaceos, quoniam in forma circumdati vtrinq; duabus tabulis inferciuntur veriùs, quàm instruntur, ævis durant, incorrupti imbribus, ventibus, ignibus, omniq; cæmento firmiores? Spectat etiam nunc speculas Annibalis Hispania, terrenasque turres iugis montium impositas. Hinc & cespitum natura, castrorum vallis a commoda, contra fluminum impetus aggeribus. Illi quidem crates parietum luto, & lateribus crudis extrui, quis ignorat? Lateres non sunt è sabuloso, neque harenoso, multoque minus calculoso ducendi solo, sed è cretoso & albicante, aut ex rubrica, vel si iam ex sabuloso, è masculino certè. Finguntur optimè vere: nam solstitio rimosi fiunt. Aedificiis non nisi bimos probant. Quin & intritam ipsam eorum, priùs quàm fingantur, macerari oportet. Genera eorum triadidoron, quo utimur, longum sesquipede, latum pede: alterum tetradoron: tertium pentadoron.

Græci

Græci enim antiqui doron palmum vocabant, & ideo dora munera, quia manu darentur. Ergo à quatuor & quinque palmis, prout sunt, nominantur. Eadem est latitudo. Minore in priuatis operibus, maiore in publicis vruntur in Græcia. Pitane in Asia, & in vltèrioris Hispaniæ ciuitatibus Massia & Calento fiunt lateres, qui siccati non merguntur in aqua. Sunt enim è terra pumicosa, cum subigi potest, vtilissima. Græci, præterquam vbi è silice fieri poterant structura, parietes lateritios prætulere. Sunt enim æterni, si ad perpendicularum fiant: ideo & in publica opera & regias domos adduntur. Sic struxere murum Athenis, qui ad montem Hymettum spectat: sic Patris ædes Iouis & Herculis, quamuis lapideas columnas & epistylia circumdarent: domum Tralibus regiam Attali: item Sardibus Cræsi, quam gerusian fecere: Halicarnassi Mausoli: quæ etiam nunc durant. Lacedæmone quidem excisum lateritiis parietibus opus tectorium propter excellentiam picturæ ligneis formis inclusum, Romam deportauere in Aedilitate ad comitium exornandum Murena & Varro. Quod opus cum per se mirum esset, translatum tamen magis mirabantur. In Italia quoque lateritius murus Aretij, & Meuania est: Romæ non fiunt talia ædificia, quia sesquipedalis paries non plus quam vnam conignationem tolerat. Cautumque est, ne communis crassior fiat nec intergetinorum ratio patitur.

*De sulphure, alumsine, & generibus eorum,
& medicina. Cap. XV.*

Hæc sint dicta de lateribus. In terrâ autem reliquis generibus vel maximè mira natura est sulphuris, quo plurima domatur. Nascitur in

insulis Aeoliis inter Siciliam & Italiam, quas ar-
 dere diximus. Sed nobilissimum in Melo insula.
 In Italia quoque inueitur, in Neapolitano Cam-
 panoque agro, collibus qui vocantur Leucogei:
 Quod est cuniculis effossum, perficitur igni. Ge-
 nera quatuor: viuum, quod Graeci apyron vocant
 nascitur solidum, hoc est glebosum. Eo solo ex
 omnibus generibus Medici vtuntur. Cetera enim
 liquore constant, & conficiuntur oleo incocta.
 Viuum autem effoditur, translucetque, & viret.
 Alterum genus appellant glebam, fullonum tan-
 tum officinis familiare. Tertio quoque generi
 vnus tantum est vsus ad suffiendas lanas, quo-
 niam candorem tantum mollitiemque confert.
 Egula vocatur hoc genus. Quarto autem ad elly-
 chnia maximè conficienda. Ceterò tanta vis est,
 vt morbos comitiales deprehendat nidore, im-
 positum igni. Lusit & Anaxilaus eo, candens in
 calice nouo, prunaeque subdita circumferens, ex-
 ardescens percussu pallorem dirum, velut de-
 functorum, offundente cõiuiis. Natura eius cal-
 facit, concoquit: sed & discutit collectiones cor-
 porum: ob hoc talibus emplastris, malagmarisque
 miscetur. Renibus quoque & lumbis in dolore
 cum adipe, mitè prodest impositum. Aufert &
 lichenas à facie cum terebinthi resina, & lepras.
 Harpacticon vocatur à celeritate auellèdi: auel-
 li enim subinde debet. Prodest & suspiriosis lin-
 gum. Purulenta quoque extusientibus: & contra
 scorpionum ictus. Vitilignes viuum nitro mi-
 stum, atque ex aceto tritum & illitum tollit: item
 lèdes in palpebris, aceto sandarachato admisso.
 Habet & in religionibus locum ad expiandas
 suffitu domos. Sentitur vis eius & in aquis feruen-
 tibus. Neque alia res faciliùs accenditur: quo ap-
 parec

paret ignium vim magnam etiam ei inesse. Fulmina & fulgura quoque sulphuris odorem habent: ac lux ipsa eorum sulphurea est. Et bituminis vicina est natura, alibi limus, alibi terra: limus è Iudææ lacu, ut diximus, emergens: terra in Syria circa Sidonem oppidum maritimum. Spisantur hæc utraque, & in densitatem coeunt. Est verò liquidum bitumè, sicut Zäcynthiū, & quod à Babylone inuehitur. Ibi quidem & candidum gignitur. Liquidum est & Apolloniaticum, quæ omnia Græci pissasphaltos appellant ex argumento picis & bituminis. Gignitur & pingue liquorisque oleacei in Sicilia Agragantiuo fonte insiciens riuum. Incolæ id harundinum paniculis colligunt, citissimè sic adhaerescens. Utuntur eo ad lucernarum lumina olei vice: item ad scabiem iumétorum. Sunt qui & naphtham, de qua in secundo diximus volumine, bituminis generi adscribant. Verum ardens eius vis ignium naturæ cognata, procul ab omni vsu abest. Bituminis probatio, ut quàm maximè splendeat, sitque ponderosum ac graue: leue autem modicè, quoniam adulteratur pice. Vis, quæ sulphuris, sistit, discutit, contrahit, glutinat. Serpentes nidore fugat accensum. Ad suffusiones oculorum & albugines Babylonium efficax traditur: item ad lepras, lichenas, pruritusque corporum. Illinitur & podagris: Omnia autem eius genera incommodos oculorum pilos replicant. Dentium doloribus medentur simul cum nitro illita. Tussim veterem & anhelitus cum vino potum emendat. Dysentericis etiam datur eodem modo, sistitque aluum. Cum aceto verò potum discutit concretum sanguinem; & detrahit. Mitigat lumborum dolores, item articulorum. Cum farina hor-

deacea impositum, emplastrum peculiare facit
 sui nominis. Sanguinem sustit. Vulnera colligat.
 Glutinat nervos. Utuntur etiam ad quartanas bi-
 tuminis drachma, & hedyosmi pari pondere cum
 myrrha obolo subacti. Comitiales morbos vltu
 deprehendit. Vulvaru strangulationes olfaetum
 discutit cum vino & castoreo. Procidencia sedis
 suffitu reprimit. Purgationes foeminarum in vi-
 no potum elicit. In reliquo vsu aramentis illini-
 tur, firmatque ea contra ignes. Diximus & tingi
 solitas ex eo statuas & illini. Calcis quoque vsum
 praebuit, ita ferruminatis Babylonis muris. Pla-
 cet & ferrariis fabricorum officinis tingendo fer-
 ro, clauorumque capitibus, & multis aliis vsibus.
 Nec minor, aut ab eo dissimilis est aluminis ope-
 ra, quod intelligitur falsugo terrae. Plura & eius
 genera. In Cypro candidum & nigrum, exigua
 coloris differentia, cum sit vsus magna: quoniam
 inficiendis claro colore lanis candidum liqui-
 dumque utilissimum est; contraque, fuscis aut
 obscuris nigrum. Et aurum nigro purgatur. Fer-
 rum autem omne ex aqua limoque, hoc est, terrae
 exudantis natura. Corriuatum hyeme aestiuis so-
 libus maturatur. Quod fuerit ex eo praecox, can-
 didius fit. Gignitur autem in Hispania, Aegypto,
 Armenia, Macedonia, Ponto, Africa: insulis Sar-
 dinia, Melo, Lipara, Strongyle. Laudatissimum in
 Aegypto proximum in Melo. Huius quoque duo
 species, liquidum spissumque. Liquidum probatio, ut
 sit lymphidum lacteumque, sine offensu fricantium,
 cum quodam igniculo caloris. Hoc phorimon
 vocant. An sit adulteratum, deprehenditur succo
 Punici mali. Syncerum enim mistura ea nigre-
 scit. Alterum genus est pallidae & scabrae naturae
 & quod inficitur galla. Ideoque hoc vocant pa-
 raphoron

raphoron. Vis liquidi aluminis astringere, indurare, rodere. Melle admisto sanat oris hulcera, papulas, pruritūque. Hæc curatio fit in balineis duabus mellis partibus, tertia aluminis. Virus alarum sudorēque sedat. Sumitur pilulis contra lienis vitia, pellendūque pruritus ac per vrinam sanguinem. Emendat & scabiem nitro ac melanthio admistis. Concreti aluminis vnum genus schiston appellant Græci, in capillamenta quædam canescentia dehiscens. Vnde quidam trichitin potius appellauere. Hoc fit è lapide, ex quo & chalcitin vocant: vt si sudor quidam eius lapidis in spūmam coagulatus. Hoc genus aluminis siccatur, minūque sistit humorem inutile corporibus. Sed auribus magnopere prodest infusum, vel illitum, vel oris hulceribus, dentibusque, si saliuam cum eo contineatur. Et oculorum medicamentis inseritur aptè, verendisque vtriusque sexus. Coquitur in patinis, donec liquari desinat. Inertioris est alterum generis, quod strongylen vocant. Dux eius species, fungosum atque omnino humore dilui facile: quod in totum damnatur. Melius pumicosum, & foraminum fistulis spongiæ simile, rotundūque natura, candido præcipue, cū quadam pinguitudine sine harenis friabile, nec inficiens nigritia. Hoc coquitur per se carbonibus puris, donec cinis fiat. Optimū rex omnibus quod melinum vocant, ab insula Melo, vt diximus. Nulli vis maior neque adstringendi, neque denigrandi, neque indurandi. Nullum spissius. Oculorum scabritias extenuat: combustum vtilius epiphoris inhibendis. Sic & ad pruritus corporis. Sanguinem quoque sistit in totum foris illitum. Vulsis pilis ex aceto illitum, renascentē mollit lanuginem summam. Omnium gene-

rum vis in adstringendo: vnde nomé Græcis. Ob id oculorum vitis aptissima sunt. Sanguinis fluxiones inhihet cum adipe. Sic & infantium hucera. Putrescentia hucera compefcit cū adipe, & hydropicorū eruptiones ficcat. Et aurium vitia cum succo Punici mali: & vnguium scabritias, cicatricūque duritias & pterygia, perionies: Phagedænas hucera ex aceto, aut cum galla pari pondere cremata: lepras cum succo olerum: cū salis verò duabus partibus, vitia que serpūt: lentes & alia capillorū animalia, permistum aquæ. Sic & ambustis prodest, & furfuribus corporum cum fero & pice. Infunditur & dysentericis. Vuam quoque in ore comprimit, ac confillas. Ad omnia quæ in cæteris generibus diximus, efficacius intelligitur ex Melo aduectum. Nam ad reliquos vsus vitæ in coriis lanisq; perficiendis, a quanti sit momenti significatum est. Ab his per se omnia ad medicinas pertinentia terræ genera tractabimus.

*De terra Samia, & Eretria, & Chia, & Selinusia, & pigniti * pigniti, & ampeliti medicina. Cap. XVI.*

SAMIA duæ sunt, quæ syropicon, & quæ aster appellantur. Prioris laus, vt recens sit & leuis. linguaque glutinosa. Altera glebosior. candida. Vtraque vritur, ac lauatur. Sunt qui præferant priorem, Profunt sanguinem expuentibus. Emplastrisq; quæ siccandi causa cõponuntur. oculorum quoque medicamentis miscentur. Eretria eisdem differentias habet. Nanque & alba est, & cinerea, quæ præfertur in medicina. Probat molitæ, & quod si æra præducantur, violaceum reddidit colorem. Vis & ratio eius in medendo dicta est inter pigmenta. Lauatur omnis terra (in hoc enim loco dicemus) perfusa aqua siccatæque so-

libus, iterum ex aqua trita ac reposita, donec confidat, & digeri possit in pastillos. Coquitur in calicibus crebro coccussu. Est in medicaminibus & Chia terra candicans, effectus eius, qui Samiæ. Vnus ad mulierum maximè cutem. Idem & Seli-nusæ. Lactei coloris est hæc, & aqua dilui celerima. Eademque lacte diluta, & rectoriorum albaria interpolantur. * Pignitis Eretriæ simillima est grandioribus tantum glebis & glutinosa, cui effectus idem qui Cimoliæ, infirmior tamen. Bitumini simillima est ampelitis. Experimentum eius, si ceræ modo accepto oleo lique scat, & si nigricans colos maneat tostæ. Vnus ad molliendum discutiendumque. Ad hæc medicamentis additur, præcipueque in calliblepharis & inficiendis capillis.

* Pnigitis
Dioscoridi.

*Creta genera ad vestium vsus, Cimolia, Sarda, Umbri-
ca, saxum argentaria. Cap. XVII.*

Cretæ plura genera. Ex iis Cimoliæ duo ad Medicos pertinentia, candidum, & ad purissimum inclinans. Vis utriusque ad discutiendos tumores, & sistendas fluxiones aceto assumpto. Panos quoque & parotidas cohibet: & lichenas illita pustulasque. Si verò aphronitrum & nitrum adiciatur & acetum, & pedum tumores sanat, ita ut in Sole curatio hæc fiat, * ut post sex horas aqua salsa abluatur. Testium tumoribus Cypria cera addita prodest. Et refrigerandi quoque natura cretæ est: sudoresque immodicos sistit illita. Atque ita papulas cohibet ex vino sumpta in bali-neis. Laudatur maximè Thessalica. Nascitur & in Lycia circa Bubonem. Est & alius Cimoliæ vsus in vestibus. Nam Sarda, quæ affertur è Sardinia, candidis tantum assumitur, inutilis versicoloribus: & est utilissima omnium Cimoliæ ge-

nerum : pretiosior Umbrica, & quam vocant faxum. Proprietásque saxi, quòd crescit in macedonia: atque pondere emitur, illa mensura Umbrica non nisi poliendis vestibus assumitur. Neque enim pigebit hanc quoque partem attente, cum lex Metella extet fullonibus dicta, quam C. Flaminius, L. Aemilius Censores dedere ad populum ferendam. Ad eò omnia maioribus curata fuere. Ergo ordo hic est: primùm abluunt vestis sarda: dein sulphure sufficitur: mox desquamatur Cimolia, quæ est coloris veri. Fucatur enim deprehenditur, nigrescitque, & effunditur sulphure. Veros autem & pretiosos colores emollit Cimolia, & quodam nitore exhibet: larat contristatos sulphure. Candidis vestibus saxum vtilius à sulphure, inimicum coloribus. Græcia pro Cimolia Tymphaico vtitur gypso. Alia creta argentaria appellatur, nitorem argenteo reddens. Est & vilissima, qua Circum perducere ad victoriæ notam, pedesque vernalium trans mare ad vectorum denotare instituerunt maiores. Talémque Publium mimicæ sceleris conditorem, & Astrologiæ consobrinum eius Manlium Antiochum, item Grammaticæ Tiberium Erotem, eadem naue aduectos videtur proavi.

* Plotium

Qui & quorum liberti præpotentes.

Cap. XVIII.

Sed quid hos refero aliquo literarum honore commendatos? Talé in catastra videre Chryso gonum Syllæ, Amphionem Q. Catuli, Heronem L. Luculli. Demetrium Pompeij, Augentinum que Demetrii, quanquam & ipsa Pompeij creata est: Hipparchum M. Antonij, Menam & Menecratem Sex. Pompeij, aliòsque deinceps quos

quos enumerare iam non est, è sanguine Quiritium & proscriptionum licentia ditatos. Hoc est insigne vanalitiis gregibus, opprobriumque insolentis fortunæ: quod & nos adeò potiri rerum vidimus, ut Prætoria quoque ornamenta decerni à Senatu iubente Agrippina Cl. Cæsaris viderimus libertis: tantumque non cum laurea- tis fascibus remitti illò, vnde cretatis pedibus aduenissent.

De terra ex Galata, terra Clupea, terra Balearica, terra Ebusitana.

Cap. XIX.

PRÆtereà sunt genera terræ proprietatis, sunt de quibus iam diximus: sed & hoc loco reddenda natura. Ex Galata insula, & circa Clupeam Africæ scorpiones necat: Balearis & Ebusitana serpentes.

C. PLIN

C. P L I N I
 S E C V N D I N A -
 T V R A L I S H I -
 S T O R I Æ
 L I B E R X X X V I .

P R O O E M I V M .

Natura lapidum, ac marmorum luxuria.

Cap. I.

A P I D V M natura restat, hoc est
 præcipua morum insania, etiam
 ut gemmæ cum succinis, atque
 crysalli cum murrhinis fileantur.
 Omnia nanque, quæ usque ad
 hoc volumen tractauimus, homi-
 num causa genita videri possunt. Montes natu-
 ra sibi fecerat ad quasdam compages telluris vi-
 sceribus densandas, simul ad impetus fluminum
 domandos, fluctusque frangendos, ac minime
 quietas partes coercendas durissima sui materia.
 Cædimus hos, trahimusque nulla alia, quam de-
 liciarum causa, quos transcendisse quoque mi-
 rum fuit. In portento propè maiores habuere Al-
 peis ab Annibale exuperatas, & postea à Cim-
 bris: nunc ipsæ cæduntur in mille genera mar-
 morum: promontoria aperiuntur mari, & rerum
 natura

natura agitur in planum. Euehimus ea, quæ separandis gentibus pro terminis constituta erant: nauésque marmorum causa fiunt, ac per fluctus, seu iſſimam rerum naturæ partem, huc illucque portantur iuga montium, maiore etiamnum uentania, quàm cum ad frigidus potus vas petitur in nubila calòque proximè rupes, cauantur, ut bibatur glacie. Secum quisque cogitet, quæ præcia horum audiat, quas vehi trahique moles uideat. Sed & quàm sine his multorum fuerit beator vita, ad quàmque multorum necesse sit necesse ista facere, imò uerius pati mortaleis, quos ad uſus, quásue ad voluptates alias, niſi ut inter matulas lapidum iaceant: ceu uerò nõ tenebris notium dimidiæ parti uitæ cuiusque gaudia hæc auferentibus. Ingens iſta reputantem ſubit etiam antiquitatis rubor. Extant Cenſoriæ leges, glandia in cœnis, glirésque, & alia dictu minora apponi uetantes. Marmora inuehi, & maria huius rei causa tranſiri, quæ uetaret, lex nulla lata eſt.

Quis primus marmor in publicis operibus ostenderit. Cap. I I.

Dicat fortassis aliquis: non enim inuehebantur. Id quidem falſo. Trecentas LX. columnas M. Scauri Aedilitate ad scenam theatri temporarij, & uix vno mense futuri in uſu, uiderunt portari ſilentio legum. ſed publicis nimirum indulgentes uoluptatibus. Idipſum cur? aut qua magis uia irrepunt uitia, quàm publica? Enimuerò non alio modo in priuatos uſus illa uenêre, ebora, aurum, gemmæ: aut quid omnino Diis relinquimus? Verum eſto, indulſerint publicis uoluptatibus, etiàmne tacuerunt maximas earum atque adeò duodequadragenùm pedum. Lucullei marmoris in atrio Scauri collocari? Nec clàm

clàm illud occultéque factum est. Satisfdari sibi
damni infecti egit redemptor cloacarum, cum
in Palatium extraherentur. Non ergo in tam ma-
lo exemplo moribus cauere utilius fuerat, quàm
tacere tantas moles in priuatam domum trahi
præter sc̄tilia Deorum & fastigia?

* *Fastidia*

*Quis primus peregrino marmore columnas ha-
buerit Romæ. Cap. III.*

Nec potest videri Scaurus rudi & huius mali
improvidæ ciuitati obrepisse quodam vite
rudimento. Iam enim L. Crassum Oratorem il-
lum, qui primus peregrini marmoris columnas
habuit in eodem Palatio, Hymettias tamen nec
plutes sex aut longiores duodenûm pedum, M.
Brutus in iurgiis ob id Venerem Palatinam ap-
pellauerat. Nimirum ista omisere moribus
ctis: frustra que interdicta quæ veterant cernen-
tes, nullas potius, quàm irritas, esse leges maluer-
unt. Qui nos sequentur meliores nos esse proba-
bunt. Quis enim tantarum hodie columnarum
atrium habet? Sed prius, quàm de marmoribus
dicamus, hominum in iis præferenda dicemus
pretia. Antè igitur artifices percensebimus.

*Qui primùm laudati in marmore scalpendo, &
quibus temporibus. Cap. IIII.*

Marmore scalpendo primi omnium incla-
ruerunt Dipœnus & Scyllis geniti in Creta
insula, etiamnum Medis imperantibus, priusque
quàm Cyrus in Persis regnare inciperet, hoc est
Olympiade circiter L. Ij Sicyonem se contule-
re, quæ diu fuit officinarum omnium metallo-
rum patria. Deorum quorundam simulacra pu-
blicè locauerant Sicyonij, quæ prius quàm ab-
soluerentur, artifices iniuriam questi abierunt
in Aetolos. Protinus Sicyonios fames inuasit ac
ster

sterilitas, mœrorque dirus. Remedium petentibus Apollo Pythius affuturum respondit, si Diopœnus & Scyllis Deorum simulacra perfecissent. Quod magnis mercedibus obsequiisq; impetratum est. Fuere autem simulacra ea Apollinis, Dianæ, Herculis, Mineræ, quod è calo postea tactum est.

*Nobilitates operum & artificum in marmore
cxxxv. de marmore Pario, &
Mausoleo. Cap. V.*

Cum ij essent, iam fuerant in Chio insula Malas sculptor, dein filius eius Micciades, ac deinde nepos Anthermus Chius, cuius filij Pupalus & Anthermus clarissimi in ea scientia fieri, Hipponactis Poëtæ ætate, quem certum est l. x. Olympiade fuisse. Quod si quis horum familiam ad proavum vsque retro agat, inueniet artis eius originem cum Olympiadum origine cœpisse. Hipponacti notabilis fœditas vultus erat: quamobrem imaginem eius lasciuia iocorum ij proposuere ridentium circulis. Quod Hipponax indignatus, amaritudinem carminum distinxit in tantum, vt credatur aliquibus ad laqueum eos compulisse: quod falsum est. Complura enim in finitimis insulis simulacra postea fecere, sicut in Delo, quibus subiecerunt carmen, non vitibus tantum censerî Chium, sed & operibus Anthermi filiorum. Ostendunt & Iasij Dianam manibus eorum factam. Et in ipsa Chio narrata est operis eorum Dianæ facies in sublimi posita, cuius vultum intrantes tristem, exeuntes exhilaratum putant. Romæ signa eorum sunt in Palatina ad Apollinis in fastigio, & in omnibus ferè quæ Diuus Augustus fecit. Patris quoque eorum & Deli fuere opera, & in Lesbo insula.

la. Dipœni quidem Ambracia, Argos, Cleone, operibus refertę suere. Omnes autem tantum candido marmore vsi sunt e Paro insula, quem lapidem cępere lychniten appellare, quoniam ad lucernas in cuniculis cęderetur, vt autor est Varro, multis postea candidioribus repertis, nuper etiam in Lunensiu lapidicinis. Sed in Pariorum mirabile proditur, gleba lapidis vnus cuneis diuidentium soluta, imaginem Sileni intus extitisse. Non omittendum, hanc artem tanto vetustiore fuisse, quam picturam aut statuariam, quarum vtraque cum Phidia cępit LXXXIII Olympiade post annos circiter CCCXXXI. Et ipsum Phidiam tradunt scalpsisse marmora, Venereque eius esse Romę in Octauię operibus eximia pulchritudinis. Alcamenem Atheniensem (quod certum est) docuit in primis nobilem, cuius sunt opera Athenis complura in ædibus sacris, præclaręque Venus extra muros, quę appellatur Aphrodite *ἐν κήποις*. Huic summam manum ipse Phidias imposuisse dicitur. Eiusdem discipulus fuit Agoracritus Parius, ei ætate gratus. Itaque e suis operibus pleraque nomini eius donasse fertur. Certauere autem inter se ambo discipuli in Venere facienda. Vicistque Alcamenes non opere, sed ciuitatis suffragiis, contra peregrinum suo fauentis. Quare Agoracritus ea lege signum suum vendidisse traditur, ne Athenis esset, & appellasse Nemesim. Id positum est Rhamnunte pago Atticę, quod M. Varro omnibus signis prætulit. Est & in Matris magnę delubro in eadē ciuitate Agoracriti opus. Phidiam clarissimum esse per omnes gentes, quę Iouis Olympij famam intelligunt, nemo dubitat: sed vt merito laudari sciant etiam qui opera eius non

non viderunt, proferemus argumenta parua & ingenij tantum. Neque ad hoc Iouis Olympij pulchritudine vtemur, non Mineræ Athenis factæ amplitudine, cum sit ea cubitorum xxvi: e bore hæc & auro constat, sed scuto eius, in quo Amazonum prælium cælauit intumescente ambitu pariet, eiusdem concaua parte Deorum & gigantum dimicationem, in soleis verò Lapharum & Centaurorum: adeò momenta omnia compacta artis illius fuere. In base autem quod cælaturum est, Pandoras genesin appellauit. Ibi Dij sunt xxx. numero nascentes, Victoria præcipue mirabili. Periti mirantur & serpentem, & sub ipsa cuspide æream sphingem. Hæc sunt obiter dicta de artifice nunquam satis laudato, simul vt noscatur illam magnificentiam æqualem fuisse & in paruis. Praxitelis ætatem inter statuarios diximus, qui marmoris gloria superauit etiam semet. Opera eius sunt Athenis in Ceramico, sed ante omnia, & non solum Praxitelis, verum & in toto orbe terrarum Venus: quam vt viderent multi, nauigauerunt Gnidum. Duas fecerat, simulq; vendebat, alteram velata specie, quam ob id quidem prætulerunt optione quorum conditio erat, Coÿ, cum alteram etiam eodem pretio detulisset, seuerum id ac pudicū arbitantes: reiectam Gnidij emerunt, immensa differentia famæ. Voluit eam postea à Gnidiiis mercari rex Nicomedes, totum æs ciuitatis alienū, quod erat ingens, dissolutorum se promittens. Omnia perpeti maluere, nec immeritò. Illo enim signo Praxiteles nobilitauit Gnidum. Aedicula eius tota aperitur, vt conspici possit vndiq; effigies Deæ, fauente ipsa, vt creditur, factò. Nec minor ex quacunq; parte admiratio est. Ferunt amore ca-

ptum quendam, cum deliuisset noctu, simula-
cro cohaesisse, eiusque cupiditatis esse indicem
maculam. Sunt in Gnido & alia signa marmo-
rea illustrium artificum, Liber pater Bryaxidis,
& alter Scopæ, & Minerva: nec maius aliud Ve-
neris Praxitelicæ specimen, quàm quòd inter
hæc sola memoratur. Eiusdem est & Cupido ob-
iectus à Cicerone Verri, ille propter quem The-
spis viscebantur, nunc in Octaviae scholis posi-
tus. Eiusdem & alter nudus in Pario colonia Pro-
pontidis, par Veneri Gnidiae nobilitate & inu-
ria. Adamavit enim eum Alchidas Rhodius, at-
que in eo quoque simile amoris vestigium reli-
quit. Romæ Praxitelis opera sunt, Flora, Tripto-
lemus, Cetes in hortis Seruilianis, boni Euentus
& bonæ Fortunæ simulaera in Capitolio: item &
Mænades, & quas Thyadas vocant, & Caryati-
das, & Sileni in Asinij Pollionis monumentis, &
Apollo & Neptunus. Praxitelis filius Cephisso-
dorus rei & artis hæres fuit. Cuius laudatum est
Pergami symplegma, signum nobile, digitis cor-
pori veriùs, quàm marmorì, impressis. Romæ eius
opera sunt Latona in Palatij delubro: Venus in
Asinij Pollionis monumentis: & intra Octaviae
porticus in Iunonis aede Aesculapius ac Diana.
Scopæ laus cum his certat. Is fecit Venerem &
Pothon & Phaëthontem, qui Samoethraciæ sac-
rèssimis, cæremoniis coluntur. Item Apollinem
Palatinum, Vestam sedentem laudatam in Serui-
lianis hortis, duâsq; chæmetras circa eam, qua-
rum pares in Asinij monumentis sunt. vbi & Ca-
nephorus eiusdem. Sed in maxima dignatione
Cn. Domitij delubro in Circo Flaminio Neptu-
nus ipse, & Theris, atque Achilles, Nereides su-
pra Delphinos & cete & hippocampus sedentes.

Item Tritones, chorúsque Phorci & Pristes, ac multa alia marina, omnia eiusdem manus, præclarum opus etiam si totius vitæ fuisset. Nunc verò præter supra dicta, quæque nescimus, Mars est etiamnum sedens colosseus eiusdem in templo Bruti Callaici apud Circum eundem ad Labicanam portam eunti. Præterea Venus in eodem loco nuda Praxitelicam illam Gnidiam antecedens, & quæcunque alium locum nobilitaura. Romæ quidem magnitudo operum eam obliterat, ac magni officiorum negotiorumque acerui omnes à contemplatione talium abducunt, quoniam otiosorum & in magno loci silentio apta admiratio talis est. Qua de causa ignoratur artifex eius quoque Veneris, quam Vespasianus Imperator in operibus Pacis suæ dicauit, antiquorum dignam fama. Par hæsitatio est in templo Apollinis Sosiani, Nioben cum liberis morientem Scopas an Praxiteles fecerit: item Ianus pater in suo templo dicatus ab Augusto ex Aegypto aduectus, utrius manus sit, iam quidem & auro occultatus. Similiter in Curia Octaviæ quaeritur de Cupidine fulmen tenente. Id demum affirmatur, Alcibiadem esse principem forma in ea ætate. Multa in eadem schola sine autoribus placent. Satyri quatuor, ex quibus unus Liberum patrem palla velatus humeris præfert: alter Liberum similiter: tertius ploratum infantis cohiber: quartus craterem alterius sitim sedat: duæque Auræ velificantes sua veste. Neque minor quaestio est in Septis, Olympum & Panam Chironemque cum Achille qui fecerint, præsertim cum capitali satisfactione fama iudicet dignos. Scopas habuit æmulos eadem ætate Bryaxin & Timotheum, & Leocharem, de quibus si-

mul dicendum est, quoniam pariter cælauere
 Mausoleum. Sepulcrum hoc est ab vxore Ar-
 temisia factum Mausolo Carix regulo, qui obiit
 Olympiadis centesimæ anno secundo. Opus id
 vt esset inter septem miracula, ij maximè artifi-
 ces fecere: Patet ab Austro & Septentrione sexa-
 genos ternos pedes, breuius à frontibus, toto cir-
 cuitu pedes quadringentos x. attollitur in alti-
 tudinem x. x. v. cubitis: cingitur columnis xxxvi.
 Ab Oriente cælauit Scopas, à Septentrione Brya-
 xis, à Meridie Timotheus, ab Occasu Leocha-
 res. Priusque quàm peragerent, regina Artemisia,
 quæ mariti memoriæ id opus extrui iusserat,
 obiit. Non tamen recesserunt, nisi absoluto iam
 id gloriæ ipsorum artisque monumentum iudi-
 cantes: hodièq; certant manus. Accessit & quin-
 tus artifex. Nanque supra pteron pyramis altitu-
 dine inferiorem æquauit, x. x. i. i. gradibus in
 metæ cacumen se cõtrahens. In summo est qua-
 driga marmorea, quam fecit Pythis. Hęc adiecta
 c. x. pedum altitudine totum opus includit. Ti-
 mothei manu Diana Romæ est in Palatio, Apol-
 linis delubro, cui signo caput reposuit Aulanius
 Euander. In magna admiratione est & Hercules
 Menestrati: & Hecate Ephesi in templo Dianæ
 post ædem, in cuius contemplatione admonent
 æditui parcere oculis, tanta marmoris radiatio
 est. Non possideruntur & Charites in propylæo
 Atheniensiu, quas Socrates fecit, alius ille quàm
 pictor, idem, vt aliqui putant. Nam Myronis il-
 lius, qui in ære laudatur, anus ebria est Smyrnæ
 in primis inclyta. Pollio Asinius, vt fuit acris
 vehementiæ, sic quoque spectari monumeta sua
 voluit. In iis sunt Centauri nymphas gerentes
 Archeitæ, Thespiades Cleomenis, Oceanus &
 Iupit

Iupiter Entochi. Hippiades Stephani, Hermerotes Taurisci, non cælatoris illius, sed Tralliani. Iupiter hospitalis Pamphili Praxitelis discipuli. Zetus & Amphion ac Dirce & taurus, vinculumque ex eodem lapide. Rhodo aduecta opera Apollonij & Taurisci. Parentum in certamen de se fecere. Menecratem videri professi, sed esse naturalem Artemidorum. Eodem loco Liber pater Eutychidis laudatur: ad Octauia verò porticum Apollo Philisci Rhodij in delubro suo. Item Latona & Diana, & Musæ nouem, & alter Apollo nudus. Fum, qui citharam in eodē templo tenet, Timarchides fecit. Intra Octauia verò porticus in æde Iunonis ipsam Deam Dionysius & Polycles: aliam Venerem eodem loco Philiscus. Cætera signa Praxiteles. Item Polycles & Dionysius Timarchidis filij Iouem, qui est in proxima æde, fecerunt. Pana & Olympum luctantes, eodē loco Heliodorus, quod est alterū in terris symplegma nobile: Venerem lauantem sese. Dædalum stantem Polycharmus. Ex honore apparet in magna autoritate habitam Lysia opus, quod in Palatio super arcum Diuis Augustus honori Octauij patris sui dicauit in ædícula columnis adornata. Id est quadriga currusque, & Apollo ac Diana ex vno lapide. In hortis Seruilianis reperio laudatos, Calamidis Apollinem illius cælatoris, Dactylidis Pythias, Amphistrati Callisthenem historiarum scriptorem. Deinde multorum obsecrator fama est, quorundam claritati in operibus eximjis obstāte numero artificum, quoniam nec vnus occupat gloriam, nec plures pariter nuncupari possunt, sicut in Laocoonte, qui est in Tiri Imperatoris domo, opus omnibus & pictura & statuariae artis præferendum. Ex vno lapide eum

& liberos draconumq; mirabiles nexus de consilij sententia fecere summi artifices Agesander & Polydorus & Athenodorus Rhodij. Similiter Palatinas domos Cæsarum repleuere probatissimis signis Craterus cum Pythodoro, Polydectes cum Hermolao. Pythodorus alius cum Artemone, & singularis Aphrodisius Trallianus. Agrippæ Pantheum decorauit Diogenes Atheniensis: & Caryatides in columnis templi eius probantur inter pauca operum: sicut in fastigio posita signa, sed propter altitudinem loci minus celebrata. In honoris est, nec in templo vlllo Hercules, ad quem Pœni omnibus annis humana sacrificauerunt victima, humi stans, ante aditum porticus ad nationes: Sitæ fuere & Thespiades ad ædem Felicitatis, quarum vnã adamauit eques Romanus Iunius Pisciculus, vt tradit Varro: admiratur & Pasiteles, qui & quinque volumina scripsit nobilium operum in toto orbe. Natus hic in Græciæ Italiz ora, & ciuitate Romana donatus cum iis oppidis, Iouem fecit eburneum in Metelli æde, quâ campus petitur. Accidit ei, cum in naualibus, vbi feræ Africae erant per caueam intuens leonem calaret, vt ex alia cauea panthera erumperet, non leui periculo diligentissimi artificis. Fecisse opera complura dicitur: sed quæ fecerit, nominatio non referitur. Arcesilaum quoque magnificat Varro, cuius se marmoream habuisse leonem tradit, aligerosque ludentes cum ea Cupidines, quorum alij religatam tenerent, alij è cornu coggerent bibere, alij calcearent soccis, omnes ex vno lapide. Idem & à Coponio XIIII. nationes, quæ sunt circa Pompeij factas autor est. Inuenio & Canachum laudatum inter statuarios, fecisse

fecisse marmorea. Nec sauron atque Batrachum
obliterari conuenit, qui fecere templa Octauiae
porticibus inclusa, natione ipsi Lacones. Quidam
& opibus præpotentes fuisse eos putât, ac sua im-
pensa construxisse, inscriptionem sperantes. Qua
negata, hoc tamen alio loco & modo v'surpasse.
Sunt certè etiamnam in columnarum spiris in-
scalpta nomina eorum argumento, rana atque
lacerta. In Iouis æde extitisse picturam, cultisq;
reliquos omnes fœmineis argumentis constat.
Etenim facta Iunonis æde cum inferrétur signa,
perouitasse geruli traduntur: & id religione custo-
ditum, velut ipsis Diis sedem ita partitis. Ergo &
in Iunonis æde cultus est, qui Iouis esse debuit.
Sunt & in paruis marmoreis famam consecuti,
Myrmecides, cuius quadrigam cum agitatore
cooperuit alis musca: & Callicrates, cuius for-
nicarum pedes atque alia membra peruide-
re non est.

*Quando primum marmorum in aedificiis usus, &
quis primus Roma crusta uerit parietes, & qui-
bus statibus quaque marmora in usum uene-
runt, & quis primus marmora sicerit, & ra-
tio secandi: de harena.*

Cap.

V I.

Hæc sunt dicta de marmorum sculptoribus,
summæque claritate artificum: quo intracta-
ta subit mentem non fuisse tum auctoritatem ma-
culoso marmori: fecere è Thasio, Cycladum in-
sularum, æquè & è Lesbio, liuidius hoc paulo.
Versicolores quidem maculas, & in totum mar-
morum apparatus Menander etiam diligentis-
simus luxuriæ interpret, primus & rarè attigit. Co-
lumnis demum utebantur in tēplis, nec lautitiæ
causa (nondū enim ista intelligebantur) sed quia

firmiores aliter statui non poterant. Sic est inchoatum Athenis templum Iouis Olympij, ex quo Sylla capitolinis ædibus aduexerat columnas. Fuit tamen inter lapidem atque marmor differentia iam & apud Homerum. Dicit enim Parisidius, marmoreo saxo percussum: sed hæcænus, regias quoque domos cum laudatissimè præter æs, aurum, electrum, argentum, ebore tantum adornans. Primum (ut arbitror) verficolores istas maculas Chiorum lapidicinz ostenderunt, cum extruerent muros, faceret in id M. Ciceronis sale: omnibus enim ostentabant, ut magnificum. Multo, inquit, magis miraret, si Tiburtino lapide fecissetis. Et Hercules non fuisset picturæ honos vllus, non modò tantus, in aliqua marmorum autoritate. Secundi marmor in crustas nescio an Cariz fuerit inuentum. Antiquissima, quod equidem inueniam, Halicarnassili Mausoli domus Proconnesio marmore exculta est, lateritiis parietibus. Is obiit Olympiadis c. anno 11. Urbis Romæ anno cccii. Primum Romæ parietes crusta marmoris operuisse totius domus suæ in Cælio monte Cornelius Nepos didit Mamurræ Formijs natum, equitem Romanum, præfectum fabricorum C. Cæsaris in Gallia. Neque indignatio sit tali autore inuenta. Hic nanque est Mamurra Catulli Veronensis carminibus proficissus, quem, ut res est, domus ipsius clarius, quàm Catullus, dixit habere, quicquid habuisset Comata Gallia. Nanque adiecit idem Nepos, eum primum totis ædibus nullam nisi in marmore columnam habuisse, omnes solidas in Carystio aut Lunensi. Denique M. Lepidus Catulli in Consulatu collega primus omnium limina ex Numidico marmore in domo posuit magna re-

prehensione. Is fuit Cōsul anno vrbis DCLXVI.
 Hoc primum inuecti Numidici marmoris vesti-
 gium inuenio; non in columnistantum crustis-
 ue, vt Mamurra Carystium posuit, sed in massa
 ac vilissimo liminum vsu. Post hunc Lepidum
 fermè quadriennio L. Lucullus Consul fuit, qui
 nomen (vt apparet ex re) Luculleo marmori
 dedit, admodum delectatus illo, primusque
 Romam inuexit, atrum alioqui, cū cætera ma-
 culis aut coloribus commendentur. Nascitur au-
 tem in Nili insula, solūmque penè horum mar-
 morum ab amatore nomen accepit. Inter hos
 primum (vt arbitror) marmoreos parietes ha-
 buit scena M. Scauri, non facilè dixerim sectos,
 an solidis glebis positos, sicuri est hodie Iouisto-
 nantis ædes in Capitolio. Nondum enim secti
 marmoris vestigia inuenerat Italia. Sed quisquis
 primum inuenit secare, luxuriāmque diuidere,
 importuni ingenij fuit. Harena hoc fit, & ferro
 videtur fieri, serra in prætenui linea premente
 harenas versandōque tractu ipso secāte. Aethio-
 pica hæc maximè probatur. Nam id quoque ac-
 cessit, vt ad Aethiopas vsque peteretur, quod * fa-
 ceret marmora: imò verò etiam in Indos, vnde
 margaritas quoque peti seueris moribus indi-
 gnum erat. Hæc proximè laudatur. Mollior ta-
 men, quæ ex Aethiopia. Illa nulla seabritie se-
 cat. Indica non æquè lauigat: sed ea combusta
 polientes marmora fricare iubentur. Simile &
 Naxiæ vitium est, & Coptidi, quæ vocatur Aegy-
 ptia. Hæc fuere antiqua genera marmoribus se-
 candis. Postea reperta est harena non minus pro-
 banda, ex quodam Adriatici maris vado, æstu
 nudante, obseruatione non facili. Tam quidem
 quacunque harena secare è fluuils omnibus

fraus artificum ausa est: quod dispendium admodum pauci intelligunt. Crassior enim harena laxioribus segmentis terit, & plus erodit marmoris, maiusque opus scabritia polituræ relinquit. Ita sectæ attenuantur crustæ. Rursusque Thebaica polituris accommodatur, & quæ sit è poro lapide aut è pumice.

De Naxio, & Armenio, & de generibus marmorum. Cap. VII.

Signis è marmore poliendis, gemmisque etiam scalpendis atque limandis Naxium diu placuit ante alia: ita vocantur cotes in Cypro insula genitæ. Vicere postea ex Armenia vectæ. Marmorum genera & colores non attinet dicere in tanta notitia: nec facile est enumerare in tanta multitudine. Quoto quoque enim loco non suum marmor inuenitur? Et tamen celeberrimi generis dicta sunt in ambitu terrarum cum generibus suis. Non omnia tamen in lapicidinis gignantur, sed multa & sub terra sparsa. Pretiosissimi quidem generis Lacedæmonium viride, cunctisque hilarius. Sic & Augustum, ac deinde Tiberium, in Aegypto Augusti ac Tiberij primùm principatu reperta. Differentiæque eorum est ab ophite, cum sit illud serpentium maculis simile, unde & nomen accepit, quod hæc maculas diuerso modo colligunt, Augustum vndatim crispum in vertices, Tiberium sparsim conuoluta canitie. Neque ex ophite columnæ, nisi paræ admodum, inueniuntur. Duo eius genera, molle candidum, nigricans durum. Dicuntur ambo capitis dolores sedare adalligati, & serpentium ictus. Quidam phreneticis ac lethargicis adalligari iubent candicantem. Contra serpentes autem à quibusdam laudatur præcipue ex his, quem *tephriam*

phriam appellant, à colore cineris. Vocatur & Memphites à loco, gemmantis naturæ. Huius usus conteri, & iis, quæ vrenda sînt aut secanda, ex aceto illini. Obstupescit ita corpus, nec sentit cruciatum. Rubet porphyrites in eadem Aegypto: ex eo candidis interuenientibus punctis, leuostictos vocatur. Quantislibet molibus cædentibus sufficiunt lapicidina. Statuas ex eo Cl. Cæsari procurator eius in urbem ex Aegypto aduexit. Triarius Pollio, non admodum probata nouitate. Nemo certè postea imitatus est. Inuenit eadem Aegyptus in Aethiopia, quem vocant basalten, ferrei coloris atque duritix. Vnde & nomen ei dedit. Nunquam hic maior repertus est, quàm in templo Pacis ab Imperatore Vespasiano Augusto dicatus: argumento Nili xvi. liberis circa ludentibus, per quos totidem cubiti summi incrementi augentis se annis intelliguntur. Non absimilis illi narratur in Thebis delubro Serapis, ut putant, Memnonis statua dicatus: quem quotidiano Solis ortu contractum radiis, crepare dicunt. Onychem etiam tum in Arabiæ montibus, nec vsquam aliubi, nasci putauere nostri veteres: Sudines in Germania. Potoriis primum vasis inde factis, dein pedibus lectorum sellisque, Cornelius Nepos tradit fuisse magno miraculo, cum P. Lentulus Spinter amphoras ex eo Chiorum magnitudine cadorum ostendisset. post quinquenium deinde triginta duorum pedum longitudine columnas vidisse se. Variatum in hoc lapide postea est. Nanque pro miraculo insigni, quatuor modicas in theatro suo Cornelius Balbus posuit. Nos ampliores triginta vidimus in cœnatione, quam Callistus Cæsaris Claudij libertorum potentia notus sibi exadificauerat.

De alabaſtrite, & Lygdino, & Alabandico.

Cap.

VIII.

Hunc aliqui lapidem alabaſtiten vocant, quem cauant ad vafa vnguentaria, quoniam optime ſeruare incorrupta dicitur. Idem & vltis emplaſtris conuenit. Naſcitur circa Thebas Aegyptias, & Damafcum Syriæ. Hic cæteris candidior. Probatiffimus verò in Catmania, mox in India: iam quidem & in Syria Aſiæque. Viliffimus autem & ſine vilo nitore in Cappadocia. Probatum quàm maximè niſſei coloris, in vertice maculoſi atque non tranſlucidi. Vitia in iis cotineus color aut candidus, & quicquid ſimile vitro eſt. Paulum diſtare ab eo in vnguentorum ſide multum exiſtimant Lygdinos in Tauro reſertos, amplitudine, qua lances crateraſque non excedant, atque ex Arabia tantum aduehi ſolitos, candore eximijs. Magnus & duobus contrariæ inter ſe naturæ honos: Coralitico in Aſia reſerto, menſura non vltra bina cubita, candore proximo ebori & quadam ſimilitudine. Ediuerſo niger eſt Alabandicus terræ ſux nomine, quanquam & Milei naſcens, ad purpuram tamen magis aſpectu declinante. Idemque liquatur igni, ac funditur ad vſum vitri. Thebaicus interinctus aureis guttis inuenitur in Africæ parte Aegypto adſcriptæ, coticulis ad terenda collyria quadam vilitate naturali conueniens. Circa Syenen verò Thebaidis Syenites, quem antè pyrrhopæcilon vocabant. Trabes ex eo fecere reges quodam certamine, obeliſcos vocantes, Solis numini ſacros. Radiorum eius argumentum in egypto eſt, & ita ſignificatur nomine Aegyptio. Primus omnium id inſtituit Mitres, qui in Solis vrbe regnabat, ſomnio iuſſus: & hoc ipſum inſcriptum eſt in eo.

Etenim

Etenim sculpturæ illæ effigiésque, quas videmus, Aegyptiæ sunt literæ. Postea & alij regum in supra dicta vrbe, Sochis quatuor numero, quadragenum octonum cubitorum longitudine: & similes autem is, quo regnante Ilium captum est, quadraginta cubitorum. Idem digressus inde, ubi fuit Mneuidis regia, posuit alium, longitudine undecenis pedibus, per latera cubitis quatuor.

De obelisco Thebaico, & Alexandrino, & de illo qui est in Circo magno.

Cap. I X.

Opus id fecisse dicuntur x x. m. hominum. Ipse rex, cum subrecturus esset, verereturque ne machinæ ponderi non sufficerent, quod maius periculum curæ artificum denuntiaret, filium suum adalligauit cacumini, ut salus eius apud molientes prodesset lapidi. Hac admiratione operis effectum est, ut cum oppidum id expugnet Cambyses rex, ventumque esset incendio ad crepidines obelisci, extinguere ignem iuberet molis reuerentia, qui vrbs nullam habuerat. Sunt & alij duo, vnus à Smarre positus, alter ab Eraphio sine notis, quadragenum octonum cubitorum. Alexandria statuit vnum octoginta cubitorum Ptolemæus Philadelphus, quem exciderat Nectabis rex purum: maiusque opus fuit in deuehendo statuendoque multo, quam in excidendo. A Satyro architecto aliqui deuectum tradunt rate: Callixenus à Phœnicæ fossa perducta vsque ad iacentem obeliscum à Nilo. Nauésque duas in latitudinem patulas, pedalibus ex eodem lapide ad rationem geminati per duplicem mensuram ponderis oneratas, ita ut subirent obeliscum pendentes extremis suis in ripis vtrinque: postea egestis

egestis laterculis alleuatas naues excepisse onustatum. Excisos autem sex tales in monte eodem, & artificem donatum talentis quinquaginta. Hic autem obeliscus fuit in Arsinoë positus a rege supra dicto, munus amoris in coniuge, eademque sorore Arsinoë. Inde eum naualibus commodum Maximus quidam præfectus Aegypti transtulit in forum, reciso cacumine, dū vult fastigium addere auratum, quod postea omisit. Alij duo sunt Alexandria in portu ad Cæsaris templum, quos excidit Mesphees rex quadraginta binum cubitorum. Super omnia accessit difficultas mari Romam deuehendi, spectatis admodum nauibus. Diuus Augustus priorem aduerserat, miraculique gratia Puteolis naualibus perperis dicauerat: sed incendio cōsumpta est. Diuus Claudius aliquot per annos asseruatā, qua Cæsar importauerat, omnibus quæ vnquam in mari visæ sunt, mirabiliorem, turribus Puteolano ex puluere exadificatis, perductam Ostiam portus gratia merisit: alia ex hoc cura nauium quæ Tiberi subuehant. Quo experimento parum non minus aquarum huic anni esse, quàm Nilus. Is autem obeliscus, quem Diuus Augustus in Circo magno statuit, excisus est à rege Semneserreo, quo regnante Pythagoras in Aegypto fuit, centum viginti quinque pedum, & dodrantis, præter basim eiusdem lapidis: i. verò, qui est in campo Martio, nouem pedibus minor, à Sesostride. In scripti ambo rerum naturæ interpretationem Aegyptiorum opera philosophiæ continent.

De illo qui est in campo Martio prægnomene. Cap. X.

EI qui est in campo, Diuus Augustus addidit mirabilem vsum ad deprehendendas solis umbras.

umbras, dierumque ac noctium magnitudines, strato lapide ad obelisci magnitudinem, cui par fieret umbra Romæ confecto die sexta hora, paulatimque per regulas (quæ sunt ex ære inclusæ) singulis diebus decresceret, ac rursus aufereret, digna cognitu res & ingenio fecundo. Manlius Mathematicus apici auratam pilam addidit, cuius vertice umbra colligeretur in semetipsam, alia atque alia incrementa iaculantem apice, ratione (ut ferunt) à capite hominis intellecta. Hæc observatio triginta iam ferè annis non congruit, siue Solis ipsius dissono cursu, & cæli aliqua ratione mutato, siue vniuersa tellure aliquid à centro suo dimota, ut deprehendi & in aliis locis accipio, siue vrbs tremoribus, ibi tantum gnomo intorto, siue inundationibus Tiberis sedimento molis facto: quanquam ad altitudinem impositæ rei, in terram quoque dicantur iacta fundamenta.

De tertio obelisco Romæ in Vaticano.

Cap. XI.

Tertius Romæ in Vaticano, Caij & Neronis principum Circo, ex omnibus vnus omnino fractus est in molitione quem fecerat Sesostridis filius Nuncoreus. Eiusdem remanet & alius c. cubitorum, quem post cæcitatem visu reddito, ex oraculo Soli sacrauit:

De pyramidibus Aegyptijs, & sphinge.

Cap. XII.

Deantur obiter & pyramides in eadem Aegypto, regum pecuniæ otiosa ac stulta ostentatio. Quippe cum faciendi eas causa à plerisque tradatur, ne pecuniam successoribus aut æmulis infidiantibus præberent, aut ne plebs esset otiosa. Multa circa hoc vanitas illorum hominum fuit

fuit, vestigiâque complurium inchoatarum extant. Vna est in Arsinoite noma, dux in Memphis, non procul labyrintho, de quo & ipso dicemus. Totidem vbi fuit Mœridis lacus, hoc est, fossa grandis. Sed Aegyptus inter mira memoranda narrat harum cacumina extrema, quæ eminere dicuntur. Reliquæ tres, quæ orbem terrarum implevere fama, sanè conspicuæ videntur annauigantibus, sitæ sunt in parte Africæ monte saxeo sterilique inter Memphim opidum, & quod appellari diximus Delta, à Nilo minus quatuor millia passuum, à Memphi sex, vico apposito quem vocant Basirin, in quo sunt assuenscendere illas. Ante has est sphinx, vel magis miranda, quasi sylvestre numen accolentium Amasim regem putant in ea conditum, & volunt inuestrum videri. Est autem saxo naturali elaborata, & lubrica. Capitis monstri ambitus per frontem centum duos pedes colligit, longitudo pedum c x l i i i. est, altitudo à ventre ad summum apicem in capite l x i i. Sed pyramis amplissima ex Arabicis lapicidinis constat. Trecentis l x. hominum millia annis x x. eam constructisse produntur. Tres verò factæ annis l x x v i i i. & mensibus i i i i. Qui de iis scripserint, sunt Herodotus, Euhemerus, Duris Samius, Aristagoras, Dionysius, Artemidorus, Alexander Polyhistor, Butorides, Antisthenes, Demetrius, Demoteles, Apion. Inter omnes eos non constat à quibus factæ sint, iustissimo casu oblitteratis tantæ vantarum autoribus. Aliqui ex his prodiderunt, in rhapsanos, & allium ac cepas mille octingenta talenta erogata. Amplissima octo iugera obtinet soli, quatuor angulorum paribus intervallis, per octingentos octogintatres pedes. singulorum laterum

laterum, latitudo à cacumine pedes x xv. Alterius interualla singula per quatuor angulos partes D e c x x v i i. comprehendunt. Tertia minor prædictis, sed multò spectatior, Aethiopicis lapidibus assurgit e c e l x i i i. pedibus inter angulos. Vestigia ædificationum nulla extant. Harena latè pura circum, lentis similitudine, qualis in maiori parte Africæ. Quæstionum summa est, quam ratione in tantam altitudinem subuecta sint cæmenta. Alij enim nitro ac sale adaggeratis cum crescente opere, ac peracto fluminis irrigatione dilutis: alij lateribus è luto factis extructos pontes, peracto opere in priuatas domos distributos. Nilum enim non putant rigare potuisse multo humiliorem. In pyramide maxima est intus puteus octoginta sex cubitorum, flumen illò admissum arbitrantur. Mensuram altitudinis earum omniùmque similium deprehendere, inuenit Thales Milesius vmbra mentiendo, qua hora par esse corpori solet. Hęc sunt pyramidum miracula: supremùmque illud, ne quis regum * opus miretur, minimam ex his, sed laudatissimam, à Rhodope meretricula factam: Aesopi fabularum Philosophi conserua quondam & contubernalis hæc fuit, maiore miraculo tantas opes meretricio esse conquistatæ. Magnificatur & alia turris, à Rege facta in insula Pharo portum obtinente Alexandriæ, quam constitisse octingentis talentis tradunt: magno animo ne quid omittamus, Ptolemæi regis, quòd in ea permiserit Softrati Gnidij architecti: struaturæ ipsius nomen inscribi. Vfus eius nocturno nauium cursui ignes ostendere, ad prænumianda vada, portusque introitum: sicut iam tales compluribus locis flagrant, vt Puteolis ac Rauennæ.

Periculum in corruatione ignium ne sidus existimetur, quoniam e longinquo similis flammarum aspectus est. Hic idem architectus primus omnium pensilem ambulationem Gnidi fecisse traditur.

De labyrinthis, Aegyptio, Lemnio, Italico.

Cap. XIII.

Dicamus & labyrinthos, vel portentissimum humani ingenij opus, sed non (vt existimari potest) falsum. Durat etiam nunc in Aegypto in Heracleopolite nomo qui, primus factus est ante annos, vt tradunt, VI I M D C. à Petesuco Rege, siue Tithoë. Quanquam Herodotus, totum opus regum esse dicit, nouissimèque Psammethici, Causam faciendi variè interpretantur. Demoteles regiam Motherudis fuisse, Lycias sepulcrum Mœridis, plures Soli sacrum id extructum, quod maximè creditur. Hinc utique sumpsisse Dædalum exemplar eius labyrinthi, quem fecit in Creta, non est dubium, sed ceterisimam tantam portionem eius imitatum, quæ itinerum ambages occursumque ac recursus inexplicabiles continet: non (vt in pavementis puerumue Indicis campestribus videmus) breui lacinia millia passuum, plura ambulationis continentem, sed crebris foribus inditis ad fallendos occursum, redeundumque in errores eosdem. Secundus hic fuit ab Aegypto labyrinthus: tertius in Lemno: quartus in Italia. Omnes lapide polito foraticibus tecti: Aegyptius (quod miror equidem) introitu columnisque reliquis e molibus compositis, quas dissoluere ne secula quidè possint adiuentibus Heracleopolitis, qui id opus inuisum mirè infestauere. Positionem operis eius, singulasque partes enarrare non est, cum sit in regiones diuisum

diuisum, atque in præfecturas (quas vocant nomos) sedecim, nominibus earum totidem vastis domibus) attributis: prætereà templa omnium Aegypti Deorum contineat, superque Nemeses quindecim ædificis incluserit pyramides complures quadragenarum vinarum, senos radice muros obrinentes. Fessi iam eundo perueniunt ad viarum illum inexplicabilem errorem. Quin & cœnacula prius excelsa, porticibusque ascendunt nonagenis gradibus omnes: intus columnæ de porphyrite lapide, Deorum simulacra, regum statuæ, monstrificæ effigies. Quarundam autem domorum talis est situs, vt adaperientibus fores, tonitruum intus terribile existat. Maiore autem in parte transitus est per tenebras: aliæque rursus extra murum labyrinthi ædificiorum moles, pteron appellant. Inde aliæ perfossis cuniculis subterranæ domus. Refecit vnus omnino pauca ibi Circammon spado Nestabis regis, ante Alexandrum Magnum annis quingentis. Id quoque traditur, fulsisse trabibus spinæ oleo incoctæ, dum fornices quadrati lapidis assurgerent. De Aegypto & Cretico labyrinthis, satis dictum est. Lemnius similis illis, columnis tantum centum quadraginta mirabilior fuit: quarum in officina turbines ita librati pepederunt, vt puero circumagente tornaretur. Architecti illum fecere Zmilus & Rholus, & Theodorus indigena. Extantque adhuc reliquæ eius, cum Cretici Italicique nulla vestigia extant. Nanque & Italicum dici conuenit, quem fecit sibi Porsena rex Heturriæ sepulcri causa, simul vt externorum regum vanitas quoque ab Italis superaretur. Sed cum excedat omnia fabulositas, vtetur ipsius M. Varronis in expositione eius verbis: Sepultus est, inquit, sub

vrbe Clusio, in quo loco monumentum reliquit lapide quadrato: singula latera pedū lara tricennū, alta quinquagenū: inq. basi quadrata intrus labyrinthum inextricabilem: quō si quis impropere sine glomere lini, exitum inuenire nequeat. Supra id quadratū pyramides stant quinque, quatuor in angulis, in medio vna, in imo latera pedum septuagenū quinū, altē cētū quinquagenū: ita fastigiata, vt in summo orbis æneus & petasus vnus omnibus sit impositus, ex quo pendeant excepta catenis tintinnabula, quę vento agitata, longē sonitus referant, vt Dodonę olim factum. Supra quem orbem quatuor pyramides insuper singulæ extant altæ pedum centenū. Supra quas vno solo quinque pyramides, quatuor altitudinem Varronem puduit adiicere. Fabulæ Hetruscæ tradunt, eandem fuisse, quam rotius operis: ad eō vesana demētia quęssisse gloriā impendio nulli profuturo. Præterea fatigasse regni vires, vt tamen laus maior artificis esset.

De pensili horto & oppido, & templo Diana Ephesie.
Cap. XIII.

Legitur & pensilis hortus, imō verō rotum oppidum Aegyptiæ Thebæ, exercitus armatorum subter educere solitis regibus, nullo oppidanorum sentiente. Etiam nū hoc minus mirū, quā quōd flumine medium oppidum interfluente. Quæ si fuissent, non dubium est Homerum dicturum fuisse, cum centum portas ibi prædicaret. Magnificentiæ vera admiratio extat templum Ephesiæ Dianæ ducentis viginti annis factum à tota Asia. In solo id palustri fecere, ne terræ motus sentiret, aut hiatus timeret. Rursus ne in lubrico atque instabili fundamenta tantæ molis locarentur, calcatis ea substrauere carbonibus, de-

in velleribus lanæ. Vniuerso templo longitudo est ccccxv. pedum, latitudo ccx. columnę cxxvi. à singulis regibus factæ, lx. pedum altitudine: ex iis xxxvi calatæ, vna à Scopâ. Operi præfuit *Chersiphron architectus. Summa miracula, epistylia tantæ molis attolli potuisse. Id consecutus est ille peronibus harena plenis, molli puluino super capita columnarum exagge-
 rato, paulatim exinanicus *imos, vt sensim totum insideret. Difficillimè hoc contigit in limine ipso, quod foribus imponebat. Etenim ea maxima moles fuit: nec sedit in cubili, anxio artifice mortis destinatione suprema. Traduntq; in ea cogitatione fessum nocturno tēpore in quiete vidisse præsentem Deam, cui templum fiebat, hortantem vt viueret: se composuisse lapidem, atque ita postero die apparuit, ponderęq; ipso correctus videbatur. Cætera eius operis ornamenta plurium librorum instar obtinent, nihil ad specimen naturæ pertinentia.

*Chersiphron

*ab imo, vt sensim totum in cubili sideret.

De delubro Cyzici, & lapide fugitino, & de Echo septies resonante, & de adificio sine clauo, & mirabilia adificiorum Romæ.

Cap. XV.

DVrat & Cyzici delubrum, in quo filum aureum commissuris omnibus politi lapidis subiecit artifex, eburneum Iouem dicaturus intus, coronante eum marmoreo Apollinē. Tralucet ergo iuncturæ tenuissimis capillamentis, lenique afflatu simulacra refovente, præter ingenium artificis ipsa materia, quamuis occulta, in pretio operis intelligitur. Eodem in oppido est lapis, fugitiuus appellatus: Argonautæ eo pro anchora vsi, ibi reliquerant. Hunc è Prytaneo (ita vocatur locus) sæpe profugum fixere plum-

bo. Eadem in vrbe iuxta portam qua Thracia vocatur, turres v. i. acceptas voces numerosior re percussu multiplicant: noménque huic miraculo Echo est à Græcis datum. Et hoc quidem natura locorum euenit, & plerunque conualium: ibi casu accidit: Olympiæ autem arte mirabili modo, in porticu quam ob id heptaphonon appellant, quoniam septies eadem vox redditur. Cyzici & buleuterion vocant ædificium amplum, sine ferreo clauo, ita disposita contignatione, vt eximantur trabes sine fulturis, ac reponantur. Quod item Romæ in ponte Sublicio religiosum est, postquam Coclitæ Horatio defendente ægrè reuulsus est. Verùm & ad vrbis nostræ miracula transire conueniat, nongentorumque annorum dociles scrutari vires, & sic quoque terrarum orbem victum ostendere: quod accidisse toties penè, quot referentur miracula, apparebit. vniuersitate verò acerruata, & in quendam vnum cumulum coniecta, non alia magnitudo exurget, quàm si mundus alius quidam in vno loco narretur. Nam vt Circum maximum à Cæsare Dictatore extructum longitudine stadiorum trium, latitudine vnius, sed cum ædificiis iugerum quaternum, ad sedem c. l. x. millium inter magna opera dicamus, nonne inter magnifica basilicam Pauli columnis è Phrygibus mirabilem, foramque Diui Augusti, & templum Pacis Vespasiani Imperatoris Augusti, pulcherrima operum, quæ vnquam Pantheon Ioui Vltori ab Agrippa factum, cum theatrum antè texerit Romæ Valerius Ostiensis architectus ludis Libonis? Pyramides regum miramur opera, cum solum tantum foro extruendo n. s. millies Cæsar dictator emerit. & si quidem

dem impensæ mouent captos auaritia animos, P. Clodius, quem Milo occidit, festerium centies & quadragies octies domo empta habitauerit: quod equidem non secus, ac regum insaniam, miror. Itaque & ipsum Milonem festerium septingenties eris alieni debuisse, inter prodigia animi humani duco. Sed tunc senes aggeris vastum spatium, & substructiones insanas Capitoliij mirabantur: præterea cloacas, operum omnium dictu maximum, suffossis montibus, atque (vt paulo antè retulimus) vrbe pensili, subterque nauigata. A M. Agrippa in Aedilitate post Consulatum, per meatus corriuati vii. annes, cursuque præcipiti torrentium modo rapere atque auferre omnia coacti, insuper mole imbrium concitati, vada ac latera quantiunt: aliquando Tiberis retro infusi recipiunt fluctus: pugnantque diuersi aquarum impetus. intus, & tamen obnixa firmitas resistit. Trahuntur moles internæ tantæ, non succubëtibus causis operis: pulsant ruinæ sponte præcipientes, aut impactæ incendiis: quatinus solum terræmotibus: durant tamen à Tarquinio Prisco annis D C C C. propè inexpugnabiles: non omitendo memorabili exemplo, vel eo magis, quoniam celeberrimis rerum conditoribus omissum est: cum id opus Tarquinius Priscus plebis manibus faceret, essetque labor incertum longior an periculosior, passim conscita nece Quiritibus tedium fugiëtibus, nouum & inexcogitatum antea postea que remedium inuenit ille Rex, vt omnium ita defunctorum figeret crucibus corpora spectanda ciuibus, simul & feris volucribusque laceranda. Quamobrem pudor Ro. nominis proprius, qui sepe res perditas seruauit in præliis, tunc quoque

subuenit, sed illo tempore impōsuit, tum erube-
 scens cūm puderet viuos, tanquam pudiciorum
 esset extinctos. Amplitudinem cauis eam fecisse
 proditur, vt vehem scēni largē onustam transmi-
 teret. Parua sunt cuncta, quæ diximus, & omnia
 vni comparanda miraculo, antequam noua at-
 tingam. M. Lepido, Q. Catulo Consulibus, vt con-
 stat inter diligentissimos autores, domus pul-
 chrior non fuit Romæ, quàm Lepidi ipsius. At
 hercule intra annos x x x v. eadem centesimum
 locum non obtinuit. Computet in hac estimatio-
 ne, qui volet, marmorum molem, opera picto-
 rum, impendia regalia, & cum pulcherima lau-
 datissimæque certantes centum domos, postea
 eas ab innumerabilibus aliis in hunc diem vr-
 ctas. Profectò incendia puniunt luxum: nec ta-
 men effici potest, vt mores aliquid ipso homine
 mortalius intelligant. Sed eas omnes duæ domus
 vicerunt. Bis vidimus urbem totam cingi domi-
 bus principum, Caij & Neronis, & huius quidem
 (ne quid deesset) aurea. Nimirum sic habitauerunt
 illi, qui hoc imperium fecere, tantas ad vincen-
 das gentes triumphosque referendos ab aratro
 aut foco exeuntes, quorum agri quoque mino-
 rem modum obtinere, quàm cellaria istorum.
 Subit verò cogitatio, quota portio harū fuerint
 aræ illæ, quas inuictis Imperatoribus decerne-
 bant publicè ad exedificandas domos: summū
 que illarum honos erat, sicut in L. Valerio Publi-
 cola, qui primus Consul fuit cum L. Bruto. post
 tot merita, & fratre eius, qui bis in eodem magi-
 stratu Sabinos deuicerat, adiici decreto, vt do-
 mus eorum fores extrà aperirentur, & ianua in
 publicum reiceretur. Hoc erat clarissimum in-
 signe inter triumphales quoque domos. Non pa-
 tiemur

tiemur duos Caios, vel duos Neronas ne hac qui-
 dem gloria famæ frui: docebimurque etiam iusa-
 niam eorum victam priuatis operibus M. Scauri,
 cuius nescio an Aedilitas maximè prostrauerit
 mores ciuiles, maiusque sit Syllæ malum, tanta
 priuigni potentia, quàm proscriptio tot millium,
 Hic fecit in Aedilitate sua opus maximum om-
 nium, quæ vnquam fuere humana manu facta,
 non temporaria mora, verùm etiam æternitatis
 destinatione. Theatrum hoc fuit. Scena ei triplex
 in altitudinem c c c l x. columnarum, in ea ci-
 uitate quæ sex Hymettias non tulerat sine probro
 cuius amplissimi. Ima pars scenæ è marmore fuit
 media è vitro, inaudito etiam postea genere lu-
 xuriæ. Summæ tabulis inauratis columnæ, vt di-
 ximus: imæ duodequadragenùm pedum. Signa
 trea inter columnas, vt indicauimus, fuerunt
 tria millia numero. Cauea ipsa cepit hominum
 lxx x. millia, cùm Pompeij amphitheatri toties
 multiplicata vrbe, tantoque maiore populo, suffi-
 ciat largè xl. mill. Sed & reliquus apparatus
 tantus Attalica veste, tabulis pictis, cæteroque
 choragio fuit, vt in Tusculanam vllam reporta-
 tis quæ superferant quotidiani vsus deliciis, in-
 censa villa ab iratis seruis, concremaretur ad
 h. s. millies. Aufert animum & à destinato itine-
 re digredi cogit cõtemplatio tam prodigæ men-
 tis, aliàmque connecti maiorem insaniam è li-
 gno. C. Curio, qui bello ciuili in Cæsarianis parti-
 bus obiit, funebri patris munere, cùm opibus ap-
 paratùque non posset superare Scaurum, (vnde
 enim illi vitricus Sylla, & Metella mater proscri-
 ptonū sœctrix? vnde M. Scaurus pater, toties prin-
 ceps ciuitatis, & Marianis sodalitiis rapinarum
 prouincialium sinus?) cùm iam ne ipse quidem

Scaurus comparari sibi posset, quando hoc cere
 incendij illius premium habuit, conuectis ex or
 be terrarum rebus, vt nemo postea par esset in la
 nia illi. Ingenio ergo vtendum fuit: operæ pre
 tiū est scire quid inuenerit, & gaudere moribus
 nostris ac nostro modo nos vocare maiores.
 Theatra duo iuxta fecit amplissima è ligno, car
 dinum singulorum versatili suspensa libramen
 to, in quibus vtrisque ante meridiano ludorum
 spectaculo edito inter sese auersis, ne inuicē ob
 streperent scenæ, & repente circumactis vt con
 trā starent, postremò iam die descendentibus ta
 bulis, & cornibus inter se coeuntibus, faciebat
 amphitheatrum; & gladiatorum spectacula ede
 bat, ipsum magis autoratum populum Roma
 num circumferens. Quid enim miretur qui
 in hoc primum? inuentorem, an inuentum? arti
 ficem, an autorem? ausum aliquem hoc excogi
 tare, an suscipere? parere, an iubere? Super omni
 erit populi furor, sedere ausi tam infida instabi
 lique sede. En hic est ille terrarum victor, & ro
 rius domitor orbis, qui gentes & regna diribet
 intra externis mittit, Deorum quædam immorta
 lium generi humano portio, in machina pen
 dens, & ad periculum suum plaudens. Quæ vili
 tas animarum ista? aut quæ querela de Cannis
 quantum mali potuit accidere? Hauriri vrbes ter
 ræ hiatibus, publicus mortalium dolor est. Ecce
 populus Romanus vniuersus velut duobus nauigiis
 impositus, binis cardinibus sustinetur, &
 seipsum depugnâtem spectat, periturus momen
 to aliquo luxatis machinis: & per hoc quæritur
 Tribunitiis concionibus gratia, vt pensiles tri
 bus faceret. Qualis hic in rostris? Quid non au
 surus apud eos, quibus hoc persuaserit? Vera
 nanq

namque confitentibus populus Romanus funebri munere ad tumulum patris eius depugnauit uniuersus. Variavit hanc suam magnificentiam festis turbatisque catadinibus, & amphitheatri forma custodita, nouissimo die duabus per medium scenis athletas edidit, raptisque è contrario repente pulpitis eodem die victores è gladiatoribus suis produxit. Nec fuit rex Curio aut gétium Imperator, non opibus insignis, ut qui nihil in censu habuerit præter discordiã principum. Sed dicantur vera æstimatione inuicta miracula, quæ Q. Marcius Rex fecit. Is iussus à Senatu aquarum, Appiæ, Annienis, Tepulæ, ductus reficere nouam à nomine suo appellatam cuniculis per montes actis intra Præturæ suæ tempus adduxit. Agrippa verò in Aedilitate sua, adiecta Virgine, aqua, cæteris corruatis atque emendatis, lacus septingentos fecit: prætereà salientes centumquinque: castella centumtriginta, complura etiam cultu magnifica: operibus iis signa trecenta ærea aut marmorea imposuit, columnas ex marmore quadringetas, eaque omnia annuo spatio. Adicit ipse in Aedilitatis suæ cõmemoratione, & ludos vndesexaginta diebus factos, & gratuita præbita balinea centumseptuaginta, quæ nunc Romæ ad infinitum auxere numerum. Vicit antecedentes aquarum ductus nouissimum impendium operis inchoatè à C. Casare, & peracti à Claudio. Quippe à lapide quadragesimo ad eam excelsum, ut in omnes vrbis montes leuantur, influxere Curtius atque Cæruleus fontes. Erogatum in id opus * sestertiũ ter millies. Quod si quis diligentius æstimauerit aquarum abundantiam in publico, balineis, piscinis, domibus, euripis, hortis, suburbanis, villis

* Bud. ex
 vetust. cod.
 legit, sestertium
 quin
 geries, quin
 quagies
 quinquies.

villis, spatioq; aduenientis extractos arcus, montes perfossos, conualles æquatas, fatebitur nihil magis mirandum fuisse in toto orbe terrarum. Eiusdè Claudij inter maximè memoranda equidem duxerim, quamuis destitutum successore odio, montem perfossum ad lacum Fucinum emittendum, inenarrabili profectò impendio, & operarum multitudine per tot annos: cum aut corruatio aquarum, qua terrenus mons erat eggeretur in vertice machinis, aut silex crederetur, omniãq; intus in tenebris fieret, quæ neque concipi animo, nisi ab iis qui videre, neque huiusmano sermone enarrari possunt. Nam porcum Ostiensis opus prætereo: item vias inter montes excisas: mare Tyrthenum à Lucrino molibus seclusum: tot pontes tantis impendiis factos. Et inter plurima alia Italiæ miracula, ipsa marmora in lapidinis crescere autor est Papyrius Fabianus, naturæ rerum peritissimus: exemptores quoque affirmant compleri sponte illa montium hulcera. Quæ si vera sunt, spes est nunquam de futuram luxuriam.

De magnetis generibus, & medicinis.

Cap. XVI.

AMarmoribus digredienti ad reliquorum lapidum insignes naturas, quis dubitet in primis magnetem occurrere? quid enim mirabilius? aut qua in parte naturæ maior improbitas? Dederat vocem saxi, ut diximus, respondentem homini, imò verò & obloquentem. Quid lapidis rigore pigrius? Ecce sensus manusque tribuit illi. Quid ferri duritia pugnacius? Sed sedit & patitur mores: trahitur nanque à magnete lapide, domitrixq; illa rerum omniû materia ad inane nescio

nescio quid currit: atque ut propius venit, assistit, teneturque, & complexu hæret. Sideriti ob hoc alio nomine appellant, quidam Heracleon. Magnes appellatus est ab inuatore (ut autor est Nicander) in Ida repertus. Namque & passim inuenitur, ut in Hispania quoque. Inuenisse autem fertur, clauis crepidarum & baculi cuspide hærentibus, cum armenta pasceret. Quinque genera magnetis Sotacus demonstrat: Aethiopicum, & Magnesia Macedoniæ contermina Bœbeida lacum petentibus dextra: tertium in Echio Bœotia: quartum circa Alexandriam Troadem: quintum in Magnesia Asia. Differentia prima, mas sit an fœmina: proxima in colore. Nam qui in Macedonia & Magnesia reperiuntur, rufi nigrique sunt. Bœotius verò rufi coloris plus habet, quam nigri. Is qui in Troade inuenitur, niger est & fœminei sexus, idèoque sine viribus. Deterrimus autem in Magnesia Asia, candidus, neque attrahens ferrum, similisque pumici. Comperitur tantò meliores esse, quantò sunt magis carulei. Aethiopico laus summa datur, pondusque argento rependitur. Inuenitur hic in Aethiopia Zimiti: ita vocatur regio harenosa. Ibi & hæmatites magnes sanguinei coloris sanguinèmq; reddens si teratur, sed & crocum. In attrahendo ferro non eadem, quæ magneti, hæmatitæ natura. Aethiopici argumentum est, quod magnetem quoque alium ad se trahit. Omnes autem ij oculorum medicamentis prosunt ad suam quisque portionem: maximèque epiphoras sistunt. Sanant & adusta cremati tritique. Alius rursus in eadem Aethiopia non procul mons gignit lapidem theameden, qui ferrum omne abigit, respuitque. De vtraque natura sæpius diximus.

* & Magnesiacum
e Magnesia Macedoniæ contermina,
&c.

*De lapidibus qui cito absumunt corpora in se
condita, & de his qui diu seruant, & de
Asio lapide, & medicina eius.*

Cap. XVII.

Lapidem è Scyro insula integrum fluctuari
tradunt, eundem comminutum mergi. In Asio
Troadis sarcophagus lapis fissili vena icinditur.
Corpora defunctorū condita in eo, absumi con-
stat intra XL diem, exceptis dentibus. Mutianus
specula quoque & strigiles & vestes & calcia-
menta illata omnia lapidea fieri, autor est. Eius
generis & in Lycia saxa sunt, & in Oriente, quæ
viuentibus quoque adalligata, erodunt corpora.
Mitior est autem setuandis corporibus, nec ab-
sumendis chernites; ebori simillimus, in quo
Darium conditum ferunt. Pariōque similis can-
dore & duritia, minus tamen ponderosus, qui
porus vocatur. Theophrastus autor est & transi-
lucidos lapides in Aegypto inueniri, quos ophi-
tæ similes ait: quod fortassis tūc fuerit, quoniam
& ij desinunt, & noui reperiuntur. Assius gustu
salsus podagras lenit, pedibus in vase ex eo ca-
uato inditis. Præterea omnia crurum vitia in his
lapicidinis sanantur, cum in metallis omnibus
crura vitientur. Eiusdem lapidis flos appellatur,
in farinam mollis, ad quædam perinde efficax.
Est autem similis pumici rufo. Admissus æri Cy-
prio mammaram vitia emendat: pici autem re-
sinæ ue, strumas & panos discutit. Prodest &
phthisicis linctū. Cum melle vetera hulcera ad
cicatricem perducit: excrescentia erodit. Et ad
bestiarum morsus utilis. Repugnantia curationi,
ac suppurata siccatur. Fit & cataplasma ex eo po-
dagris, misto fabæ lomento.

De ebore fossili, & lapidibus ossis, & palmatis, & aliorum generibus. Cap. XVIII.

Dem. Theophrastus & Mutianus, esse aliquos lapides qui pariant, credunt. Theophrastus autor est & ebur fossile candido & nigro colore inueniri, & ossa è terra nasci, inueniriq; lapides osseos. Palmati circa Mundam in Hispania, vbi Cæsar dictator Pompeium vicit, reperiuntur, idque quoties fregetis. Sunt & nigri, quorum autoritas venit in marmora, sicut Tanarius. Varro nigros ex Africa firmiores esse tradit, quàm in Italia. E diverso albos tornis duriores, quàm Parisios. Idem Lunensem silicem ferra secari, at Tusculanum dissilire igni. Sabinum fuscum addito oleo etiam lucere. Item molas versatiles Volfiniis inuentas, aliquas & sponte motas inuenimus in prodigiis. Nusquam hic utilior, quàm in Italia, gignitur, lapisque, non saxum, est. In quibusdam verò provinciis omnino non inuenitur. Sunt quidam in eo genere molliores, qui & cote læuigantur, vt procul intuentibus ophitæ videri possint. Neque est alius firmior: quando & lapidis natura, vt lignum, similiter imbres solésque aut hyemes non patitur, in aliis atque aliis generibus. Sunt qui & Lunam non tolerant, & cui vetustate rubiginem trahant, colorémue candidum oleo mutant.

Decuralio vel pyrite, & medicinis eius, & ostracite, de amianto lapide & medicinis eius, & melitite lapide & viribus eius, de gagate lapide & medicinis eius, de spongijs, de Thrygio lapide & natura eius. Cap. XIX.

Molarem quidam pyriten vocant, quoniam sæpe plurimus ignis illi: sed est alius etiam nunc pyrites similitudine aris. In Cypro eum reperiunt.

periri volunt, & in metallis, quæ sunt circa Acanthiam, vnum argenteo colore, alterum aureo. Coquuntur variè: ab aliis iterum tertioque in melle, donec consumatur liquor: ab aliis primum prius, dein melle, & postea lauantur, vt æs. Vtutque eorum in medicina exalfacere, siccare, discurre re, humorem extenuare, & duritias nimias molliere. Vtuntur & crudis tuisque ad strumas atque furunculos. Pyritarum etiamnum aliqui genus vnum faciunt, plurimum habens ignis, quos vituos appellamus, & ponderosissimi sunt. Hi exploratoribus castrorum maximè necessarij, qui clauo vel altero lapide percussi, scintillas edunt: quæ exceptæ sulphuratis aut fungis aridis vel foliis dicto celerius ignem præbent. Ostracitæ similitudinem testæ habent. Vtut eorum pro punice ad lanigandam cutem. Poti sanguinem sistunt, & illiti cum melle hucera dolorisque mammarum sanant. Amiantus alumini similis, nihil igni deperdit. Hic veneficiis resistit omnibus, præsertim Magorum. Gæoden ex argumento appellant, quoniam amplexus est terram, oculorum medicamentis vtilissimum: item mammarum ac testium vitis. Melitites lapis succum remittit dulcem mellitumque tusus. Et cæteræ mistus eruptionibus pituitæ maculisque corporis medetur, & faucium exulcerationi. Epinyctidas tollit, & vuluarum dolores impositus vellere. Gagates lapis nomen habet loci & amnis Gagis Lyciæ. Aiunt & in Leucola expelli mari, atque infra xxx. stadia colligi. Niger est, planus, pumicosus, non multum à ligno differens, lentis, fragilis: odore, si teratur, grauis. Fictilia ex eo inscripta non delentur. Cum vritur, odorem sulphureum reddit, Mirumque, accenditur aqua, oleo

* trahunt

oleo restinguitur. Fugat serpentes ita, recreatque vuluæ strangulationes. Deprehendit fonticum morbum & virginitatem suffitus. Idem ex vino decoctus, dentibus medetur: strumisq; ceræ permixtus. Hoc dicuntur vti Magi in ea, quam vocant axinomantiam, & peruri negant, si euentum sit, quod aliquis optet. Spongiæ lapides inueniuntur in spongiis, & sunt natiui. Quidam eos ticolithos vocant, quoniam vesicæ medentur: calculos rumpunt in vino poti. Phrygius lapidis gentis nomen habet. Est autem gleba pumicola. Vritur antè vino perfusus, statûrque folliibus, donec rufescat, ac rursus dulci vino extinguitur, & hoc trinis vicibus, tingendis vestibis tantum utilis.

De hamatite, & quinque generibus eius, & schisto. Cap. XX.

Schistos & hæmatites cognationem habent. Hæmatites inuenitur in metallis. Vstus minij colorem imitatur. Vritur, vt Phrygius, sed non restinguitur vino. Adulteratur schisto. Hæmatiten discernunt venæ rubentes: & friabilis est natura. Oculis cruore suffusis mirè conuenit. Sistit profluuium mulierum potus. Bibunt eum & qui sanguinem reiecerunt, cum succo Punici mali. Et in vesicæ vitiis efficax. Bibitur & in vino contra serpentium ictus. Infirmior ad omnia hæc eadem est, quem schiston appellant. Sed in iis commodior croco similis, peculiariter splendet. Proficit oculorum lacrymis in lacte muliebri: procidentésque oculos præclarè cohibet. Hæc est sententia eorum, qui nuperrimè scripsere. Sed Sotacus è vetustissimis autoribus, quinque genera hæmatitarum tradit, præter magnetem: principatum dat ex iis Aethiopico, oculorum medi-

camentis vtilissimo, & iis quæ panchresta appellan-
 tur: item ambustis. Alterum androdamanta di-
 citur vocari, colore nigro, pondere ac duritia in-
 signem, & inde nomen traxisse, præcipueque in
 Africa repertum. Trahet autem in se argentum,
 æs, ferrum. Experimentum eius esse in cotæ ex
 lapide basanite. Reddere enim succum sangui-
 neum, & esse ad iocineris vitia præcipui reme-
 dij. Tertium genus Arabici facit, simili duritia,
 vix reddentis succum ad cotem aquariam, ali-
 quando croco similem. Quarti generis elatice
 vocari, quandiu crudus sit: cotum verò mili-
 ten, vtilem ambustis, ad omnia vtiliorem rubri-
 ca. Quinti generis schiston, hæmorrhoidas re-
 primentem. In totum autem hæmatitas omnes
 tritos in oleo trium drachmarum pondere à se-
 junis sumendos, ad vitia sanguinis. Idem autem
 schiston altetius generis, quam hæmatiten, tra-
 dit, quem vocant anthraciten. Nasci in Africa
 nigrum, attritum aquariis cotibus reddere ab ea
 parte, quæ fuerit ab radice, nigrum colorem, ab
 altera croci. Ipsum vtilem esse oculorum medi-
 camentis.

*De quatuor generibus ætites, & calamo, & Sami-
 & Arabo, & pumicibus. Cap. XXI.*

AEtites lapides ex argumento nominis ma-
 gnam famam habent. Reperiuntur in nidis
 aquilarum, sicuti in decimo volumine diximus.
 Aiunt binos inueniri, marem & fœminam. Nec
 sine iis parere, quas diximus, aquilas, & ideo bi-
 nos tantum. Genera eorum quatuor. In Africa
 nascentem pusillum ac mollem, intra se & velut
 in aluo habentem argillam suauem, candidam,
 ipsum friabilem, quem fœminei sexus putant.
 Marem autem, qui in Arabia nascitur, durum,
 gallæ

galle similem, aut subrutilum, in aluo habentem durum lapidem. Tertius in Cypro inuenitur, colore illis in Africa nascentibus similis, amplior tamen atque dilatatus: cæteris enim globosa facies. Habet in aluo harenam iucundam & lapillos, ipse tam mollis, vt etiã digitis frietur. Quarti generis Taphiusus appellatur, nascens iuxta Leucadem in Taphiusa, qui locus est dextra nauigantibus ex hac ad Leucadem. Inuenitur in fluminibus candidus & rotundus. Huic est in aluo lapis, qui vocatur callimus, nec quicquam tenerius. Aëtitæ omnes grauidis adalligati mulieribus vel quadrupedibus in pelliculis sacrificatorum animalium continent partus, non nisi parturiant remouendi: alioqui vuluæ excidūt. Sed nisi parturientibus auferantur, omnino non pariunt. Est & lapis Samius in eadem insula, vbi terram laudauimus, poliëdo auro utilis. Vtilis & in medicina oculorū huiusmodi cum lacte, quo supra dictum est modo, contra veteres lacrymationes. Prodest & contra vitia stomachi potus: vertigines sedat: mentes commotas restituit. Quidam & morbis comitialibus vtiliter dari putant, & ad vrinæ difficultates. Ac opis etiam miscetur. Probat grauitate & candore. Vuluas & partus contineri adalligato eo tradunt. Arabus lapis eborti similis, dentifriciis accommodatur crematus. Priuatim hæmorrhoidas sanat cum lanugine linteorum, linteolis insuper impositis. Non prætermittenda est & punicum natura. Appellatur quidem ita & erosa saxa, in ædificiis quæ musea vocant, dependentia, ad imaginem specus ante reddendam: sed & ij pumices, qui sunt in vsu corporum lauigandorum forminis, iam quidem & viris, atque (vt ait Catullus) libris, laudatissimi sunt.

in Melo, Scyro, & Aeoliis insulis. Probatio in candore minimoque pondere, & ut quam maxime spongiosi aridique sint, ac teri faciles, nec. harenosi in fricando. Vis eorum in medicina, extenuare, siccare, trina vltione, ita ut torreantur carbone puro, ac toties vino restinguantur albo. Lauantur deinde, ut cadmia, & siccati conducuntur quam minime vliginoso loco. Vsus farinae eius oculorum maxime medicamentis: hulcera purgat eorum leniter, expleretque cicatrices & emendat. Quidam tertia vltione refrigeratos potius quam restinctos, terere malunt ex vino. Additur etiam ad malagmata, caput verendorumque hulceribus. Vtilissima sunt ex his dentifricia. Theophrastus autor est, potiores in certamine bibendi praesumere farinam eius, sed nisi immenso potu impleantur periclitari: tantamque refrigerandi naturam esse ut musta feruere desinat pumice addito.

De lapidibus mortariorum medicinalium, & mollibus lapidibus, & speculari lapide, & silicibus, & phengite, & cotibus, & reliquis ad structuram, lapidibus, igni & tempestatibus resistentibus.

Cap. XXXI.

Aquoribus curae fuerit lapides mortariorum quoque, nec medicinalium tantum, aut ad pigmenta pertinentium. Ephesiumque lapidem in iis praetulere ceteris, mox & Thebaicum, quem pyrrhopæcilon appellauimus: aliqui psaronium vocant. Tertium ex chalazio chrysitum. Medici autem & basanitem. Hic enim lapis nihil ex sese remittit. Ij autem lapides, qui succum reddunt, oculorum medicamentis vtilis existimantur: ideoque Aethiopici maxime ad ea probantur. Tarnarium verò lapidem & Pœnicum, & hematitem iis medicamentis prodesse tradunt, quae ex croco componuntur.

ponantur: ex alio Tanario, qui niger est, & ex Pario lapide, nō æquè medicis vtilem: potio- rem ex alabastrite Aegyptio, vel ex ophite albo. Est enim hoc genus ophitis, ex quo vasa & etiam ca- dos faciunt. In Siphno lapis est, qui cauat, tor- natúrque; in vasa coquēdis cibis vtilia, vel ad escu- lentorū vsus, quod in Comensi Italiae lapide vi- ridi accidere scimus. Sed in Siphnio singulare, q̄ ex calfacto oleo nigrescit durefcitq̄, natura mol- lissimus. Tanta qualitatū differētia est. Nam mol- litiae & trans Alpes præcipua sunt exēpla. In Bel- gica prouincia candidum lapidem serra, qua li- gnum, faciliúsque etiam, secant ad tegulatū & im- bricum vicem; vel si libeat, ad quæ vocant pauo- nacea tegendi genera: & hi quidem sectiles sunt. Speculari verò (quoniam & hic lapis nomen ob- tinet) faciliore multo natura finditur in quamli- bet tenues crustas. Hispania hunc olim citerior tantum dabat, nec tota, sed intra centum millia passuū circa Segobricam urbem: iam & Cypros, & Cappadocia, & Sicilia, & nuper inuentū Afri- ca: postferēdos omnes tamen Hispaniæ, & Cap- padociæ mollissimis & amplissimæ magnitudi- nis, sed obscuris. Sunt & in Bononiēsi Italiae par- te breues, maculosi, cōplexu silicis alligati, quo- rum tamē appareat natura similis eis, qui in Hi- spania puteis effodiuntur profunda altitudine. Nec non & saxo inclusus sub terra inuenitur, ex- trahiturque, aut exciditur. Sed maiori parte fossi- li natura, absolutus segmenti modo, nunquam adhuc quinque pedum lōgitudine amplior. Hu- morem hunc terræ quidē autumant crystalli mo- do glaciari. Et in lapidem cō crescere manifesto apparet, quod cum feræ decidere in puteos tales, & medullæ ex ossibus carum in eandem lapidis

naturam post vnam hyemem figurantur. Inuentur & niger aliquādo. Sed candido natura miracūm sit mollitia nota, perpetiendi Solis rigorisque: nec senescit, si modò iniuria absit, cum hoc etiam in cæmentis multorum generum accidat. Inuenire & alium vsum in ramētis quoque Citicum maximum ludis Circensibus sternendi, vt sit in cōmendatione candor. Nerone principe in Cappadocia repertus est lapis duritia marmoris, candidus atque translucēs, etiam qua parte fulgur inciderant venæ, ex argumento phtengites appellatus. Hoc construxerat ad em Fortunæ, quam Sciam appellant, à Seruio rege sacratam, aureā domo cōplexus. Quare etiam foribus apertis interdium claritas ibi diurna erat, hāud alio quā specularium modo, tanquam inclusa luce, non transmissa. In Arabia quoque esse lapidem vitri modo translucidum, quo vtuntur pro specularibus, Iuba autor est. Nunc ad operarios lapides transire conueniat, primūque cores ferro acuendo. Multa earum genera: Creticæ diu maximam laudem habuere: secundam Laconicæ ex Taygero monte, vitæque oleo indigentes. Inter aquarias Naxiæ laus maxima fuit, mox Armeniacæ, de quibus diximus. Ex oleo & aqua Ciliciæ pollent, ex aqua Arfinoëticæ. Repertæ sunt & in Italia aqua trahentes aciem acerrimo effectu. Nec non & trans Alpes, quas passernices vocant. Quarta ratio est salina hominis proficientiū in constrinarū officinis, inutilis fragili mollitia. Flaminianæ ex Hispania citeriore in eo genere præcipue. Reliqua multitudo lapidum in totū adificiis inutilis est mortalitate mollitiæ. Quædā tamen loco non alium habent, sicut Carthago in Africa. Exercetur halitu maris, fricatur vento, &

verberatur imbri. Sed cura tuentur picando pa-
 rietes, quoniam & tectorij calce roditur. Scitèq;
 dictum est, ad tecta eos pice, ad vinum calce uti,
 quoniam sic musta condiunt. Alia mollitia circa
 Romam Fidenati & Albano. In Liguria quoque,
 Umbria, & Venetia, albus lapis dentata terra se-
 catur. Hi tractabiles in opere, laborem quoque
 tolerant, sub tecto duntaxat. Aspergine & gelu-
 pruinisq; rumpuntur in testas: nec contra humo-
 res & auram maris robusti. Tiburtini ad reliqua
 fortes, vapore dissiliunt. Nigri silices optimi: qui-
 busdam in locis & rubentes. Nonnusquam verò
 & albi, sicut in Tarquinienfi Anicianis lapicidi-
 nis circa lacum Volsiniensem. Et in Statoniensi
 sunt, quibus ne ignis quidem nocet. Iidem & in
 monumenta scalpri, contra vetustatem quoque
 incorrupti permanent. Ex iis formæ fiunt, in qui-
 bus æta funduntur. Est & viridis lapis, vehemen-
 ter igni resiliens, sed nusquam copiosus: & ubi
 inuenitur, lapis, non saxū est. E reliquis pallidus,
 in cemento rarò utilis. Globosus, contra iniurias
 fortis, sed ad structuram infidelis, nisi multa suf-
 fragatione deuinctus. Nec certior fluuiatilis, sem-
 per veluti madès. Remedium est in lapide dubio,
 æstate eum eximere, nec ante biennium eum in-
 ferere tecto, domitum tempestatibus. Quæ ex eo
 laesa fuerint, in subterraneo structura aptantur
 utilius. Quæ restiterint, tutum est vel cælo com-
 mittere. Græci è lapide duro ac silice æqua-
 to construunt veluti lateritios parietes. Cùm
 ita fecerint, isodomon vocant genus structu-
 ræ: At cùm inæquali crassitudine structa sunt,
 pseudisodomon. Tertium est emplecton, tan-
 tummodo frontibus politis. Reliqua fortuito
 collocant. Alternas coagmentationes fieri, vt

commiffuras anteccedentium medij lapides obli-
neant, neceffarium est in medio quoq; pariete. fi-
res patitur: si minus, vtique à lateribus: medios
parietes farcire fractis cæmentis. Dictyortheton
vocat reticulatam structuram, quam frequen-
tiffimè Romæ struunt rimis opportunam. Structu-
ram ad normam & libellam fieri, & ad perpéd-
culum respondere oportet.

*De cisternis & calce, & harena generibus, &
mistura calcis & harena, & vitii
structura, & tectoriis, & co-
lumnis. Cap. XXIII.*

ET cisternas harenæ puræ & asperæ quinque
partibus, calcis quàm vehementissimæ dua-
bus construi conuenit, fragmentis silicis non
excedentibus libras. Ita ferratis vectibus calcari
solum, parietesque similiter. Vtilius geminas ef-
se, vr in priore vitia confidant aquæ, atque per
colum in proximam trãseat maximè pura aqua.
Calcem è vario lapide Cato Censorius improbat.
Ex albo melior, quàm ex duro, & structuræ vit-
lior: quæ ex fistuloso, tectoriis. Ad vtrunque dam-
natur ex silice. Vtilior eadem ex effosso lapide,
quàm ex ripis fluminû collecto. Vtilior è mola-
ri, quia est quædam pinguior natura eius. Mi-
rum, aliquid postquàm arserit, accendi aquis.
Harenæ tria genera. Fossilia, cui quarta pars cal-
cis addi debet: fluuiatili aut marinæ tertia. Si &
restæ tusæ tertia pars addatur, melior materia
erit. Ab Apennino ad Padum non inuenitur fos-
silia, nec trans maria. Ruinarum vrbes ea maxi-
mè causa, quòd furto calcis sine ferrumine suo
cæmenta componuntur. Intrita quoque quòd ve-
tustior, eo melior. In antiquarum ædium legibus
inuenitur, ne recentiore trima vteretur redem-
ptor.

pror. Ideo nulla tectoria eorum rimæ, fœdauere.
 Tectoriũmque, nisi ter harenato, & bis marmo-
 rato indutum est, non satis splendoris habet.
 Vliginosa, & vbi falsugo vitiat, testaceo sublini
 vilius. In Græcia tectoriis etiam * harenarum
 quod inducturi sunt, prius in mortario ligneis
 vestibus subigunt. Experimentũ marmorati est in
 subigendo, donec rutro non cohereat. Contrà in
 albario opere, vt macerata calx ceu glutinum
 hæreat. Sed macerari non nisi à gleba oportet.
 In Flide ædes est Mineræ, in qua frater Phidias
 Pannæus tectorium induxit lacte & croco sub-
 actum, vt ferunt: ideòque si teratur in ea hodièq;
 salua pollice, odorem croci saporẽmque redde-
 re traditur. Columellæ in æde densius posita,
 crassiores videntur. Genera earum quatuor. Quæ
 sextam partẽ altitudinis in crassitudine ima ha-
 bent, Doricæ vocantur: quæ nonam, Ionicæ: quæ
 septimam, Tuscanicæ. Corinthiis eadem ratio,
 quæ Ionicis. Et differentia, quoniam capitulis Co-
 rinthiarum eadẽ est altitudo, quæ colligitur cras-
 situdine ima: ideòque graciliores videntur. Ioni-
 ci enim capituli altitudo tertia pars est crassitu-
 dinis. Antiqua ratio erat columnarum altitudi-
 nis, tertia pars latitudinum delubri. In Ephesiæ
 Dianæ æde, de qua prius fuit sermo, primum co-
 lumnis spiræ subditæ, & capitella addita. Pla-
 cuitque altitudinis octaua pars in crassitudine,
 & vt spiræ haberent crassitudinis dimidium, se-
 ptimæque partes detraherentur summarũ crassi-
 tudini. Præter has sunt, quæ vocantur Atticæ co-
 lumnæ, quaternis angulis, pari laterũ interuallo.

* Rectior
 & melior
 Antiq. co-
 dic. lectio,
 quæ sic ha-
 bet, In Gra-
 cia tecto-
 riyis etiam
 harenarũ,
 quod &c.

De medicinis calcis, & maltha, & gypso.

Cap.

XXIII.

Calcis & in medicina magnus vsus. Eligitur

recens, nec aspersa aquis: vrit, discutit, extrahit incipientesque serpere hulcerum impetus: coëctet. Aceto & rosaceo temperata perducit ad cicatricem. Luxatis quoque cum adipe suillo aut liquida resina ex melle medetur: eadem compositione & strumis. Maltha è calce fit recenti, Gliba vino restinguitur: mox tunditur cum adipe suillo & ficu, duplici linameto: quæ res omnium tenacissima, & duritiam lapidis antecedens. Quod malthatur, oleo perfricatur antè. Cognata calci res gypsum est. Plura eius genera. Nam & è lapide coquitur, vt in Syria ac Thuriis: & è terra foditur, vt in Cypro ac Perrebabis: è summa tellure, & Tymphaicum est. Qui coquitur lapis non dissimilis alabastricæ esse debet, aut mar moroso. In Syria durissimos ad id eligunt, coquuntque fimo bubulo, vt celerius vtantur. Omnium autem optimum fieri compertum est è lapide speculari, squamamue talè habente. Gypso madido statim vtendum est, quoniam celerrimè coit, ac siccatur: tamè rursus tundi & in farinam resoluti patitur. Vfus gypsi in albariis, srigillis ædificiorum & coronis gratissimus. Exemplum illustre C. Proculejum Augusti Cæsaris * familiaritate subnixum in maximo stomachi dolore gypso potò, conscivisse sibi mortem.

De pavimentis & quando primum Roma, & subdialibus pavimentis, & Græcanicis, & quando primum camere. Cap. XXV.

Pavimenta originem apud Græcos habent elaborata arte, picturæ ratione, donec lithostrota expulere eam. Celeberrimus fuit in hoc genere Sofus, qui Pergami * statuit quem vocant alaroton œcon, quoniam purgamenta cœnæ in pavimento, quæque euerri solent, veluti relicta fecerat

* familiare
in max.

* stravit

cerat paruis è testulis tinctisque in varios colores. Mirabilis ibi columba bibens, & aquam vinbra capitis infuscans, Apricantur aliæ icabentes sese in canthari labro. Pauiméta credo primum facta, quæ nunc reuocamus, barbarica, atque subregulænea, in Italia fistucis pauita: hoc certè ex nomine ipso intelligi potest. Romæ scalpturatû in Iouis Capitolini æde primum factum est post tertium Puiuicum bellum initum. Frequentata verò pauimenta ante Cimbricum magna gratia animorum, indicio est Lucillianus ille versus:

Ante pauimenta, atque emblemata vermiculata.

Subdialia Græci inuenere, talibus domos contingentes: facile tractu tepente, sed fallax, vbicunq; imbres gelant. Necessarium binas per diuersum coassationes substerni, capita earum præfigi ne torqueantur, & ruderi nouo tertiam partem testæ tuffæ addi: deinde rudus, in quo duæ quintæ calcis misceatur, pedali crassitudine festucari. Tunc nucleo crasso sex digitos induci, & ex tessera grandinon minus alta duos digitos strui. Fastigium verò seruari in pedes denos sesquuncem, ac diligenter cote despumare, quernisque axibus contabulare. Quæ torquentur, inutilia putant: imò & silice aut palea substerni melius esse, quò minor vis calcis perueniat. Necessarium & globosum lapidem subiici. Similiter sût spicata testacea. Non negligendû est etiamnum vnum genus Græcanicum. Solo festucato iniicitur rudus aut testaceum pauimentum: dein spissè calcatis carbonibus inducitur, sabulo calce ac fanilla mistis: materia crassitudine semipedali ad regulâ & libellâ exigitur, & est forma terrena. Si verò cote depolitû est, nigri pauiméti * visum * obtinet. Lithostrota coëptauere iam sub Sylla paruulis

paruulis certè crustis, extat hodièq; quod in Fortunæ delubro Præneſte fecit. Pulſa deinde ex humo pauimenta in cameras tranſiere è vitro: nouitium & hoc inuentum. Agrippa certè in thermis, quas Romæ fecit, ſiglinum opus encauſto pinxit: in reliquis albaria adornauit: non dubiè vitreas facturum cameras, ſi priùs inuētum id fuiſſet, aut à parietibus ſcenzæ, vt diximus, Scauri perueniſſet in cameras. Quamobrem & vitri natura indicanda eſt.

*De origine vitri, & ratione faciendi, & de
Obsidiano vitro, & generibus mul-
tiformibus vitri.*

Cap.

XXVI.

PArs eſt Syriæ, quæ Phœnice vocatur, finitima Iudææ, intra mōtis Carmeli radices paludem habens, quæ vocatur Cendeuia. Ex ea creditur naſci Belus amnis quinque M. p. ſpatio in mare perfluens iuxta Ptolemaidem coloniam. Lentus hic currit, * inſalubri potu, ſed cæremoniis facen- timoſus, vado profundus. Non niſi reſuſo mari harenas fatetur. Fluctibus enim volutatæ niteſcunt detritis ſordibus. Nunc & à marino creduntur aſtringi morſu, non priùs vtiles. Quingentorum eſt paſſuum non ampliùs litoris ſpatium, idque tantum multa per ſecula gignendo fuit vitro. Fama eſt, appulſa naue mercatorum nitri, cum ſparſi per litus epulas pararent, nec eſſet cortinæ attollendis lapidum occaſio, glebas nitri è naue ſubdidiffe. Quibus accenſis permixta harena litoreis, tranſlucentes nobilis liquoris fluxiſſe riuos, & hanc fuiſſe originem vitri. Mox, vt eſt aſtuta & ingenioſa ſolertia, non fuit contenta nitrum miſcuiffe: cœptus addi & magnes lapis: quoniam in ſe liquo

se liquorem vitri quoque, vt ferrū, trahere creditur. Simili modo & calculi splendentes multifariam cœpti vri: deinde conchæ, & fossiles harenę. Autores sunt, in India è crystallo fracta fieri, & ob id nullum comparari Indico. Leuibus autem aridisq; lignis coquitur, addito Cyprio ac nitro, maximè Ophirio. Continuis fornacibus, vt æs liquatur: massæque fiunt colore pingui nigricantes. Acies tanta est quacunque, vt citra vllum sensum ad ossa consecet, quicquid afflauerit corporis. Ex massis rursus funditur in officinis, tingiturque. Et aliud flatu figuratur, aliud torno teritur, aliud argenti modo cælatur, Sidone quondam iis officinis nobili: siquidem etiam specula excogitauerat. Hæc fuit antiqua ratio vitri. Iam verò & in Vulturno mari Italiæ harena alba nascens, sex M. pass. litore inter Cumas atque Lucrinum, quæ mollissima est, pila molæque teritur. Dein miscetur tribus partibus nitri pondere vel mensura, ac liquata in alias fornaces transfunditur. Ibi fit massa, quæ vocatur hammonitrum: atq; hæc recoquitur, & fit vitrum purum, ac massa vitri candidi. Iam verò & per Gallias Hispaniâque simili modo harenæ temperantur. Ferunt Tibetio principe excogitatum vitri temperamentum, vt flexibile esset: & totam officinam artificis eius abolitam, ne aris, argenti, auri, metallis pretia detraherentur: eaque fama crebrior diu, quàm certior fuit. Sed quid refert, Neronis principatu repta vitri arte quæ modicos calices duos, quos appellabant prerotos, H. S. sex millibus vèderet? In genere vitri & Obsidiana numerantur, ad similitudinem lapidis, quem in Aethiopia inuenit Obsidius, nigerrimi coloris, aliquando & transluceat, crassiore visu, atque in speculis parietum
pro

pro imagine vmbra reddente. Gemmas multa ex eo faciunt: vidimúsq; & solidas imagines Diui Augusti, capti materia huius crassitudine: diciturque ipse pro miraculo in templo Concordiæ Obsidianos quatuor elephantos. Remisit & Tibertius Cæsar Heliopolitarum cæremoniis repertam ibi in hereditate eius qui præfuerat Aegypto, Obsidianam imaginem Menelai. Ex quo apparet antiquior materiae origo, nunc vitri similitudine interpolata. Xenocrates Obsidianum lapidem in India, & in Samnio Italiæ, & ad Oceanum in Hispania nasci tradit. Fit & tincturæ genere Obsidianum, ad escaria vasa, & totum rubens vitrum, atque non translucens, hanc tamen appellatum. Fit & album & murrinum, aut hyacinthos sapphirumque imitatum, & omnibus aliis coloribus. Nec est alia nunc materia sequacior, aut etiam piore accommodatior. Maximus tamen honor candido translucentibus, quam proxima crystalli similitudine. Vsus verò ad potandum argenti metalla & auri pepulit. Est autem caloris impatiens, nisi præcedat frigidus liquor: cum addita aqua vitreae pilæ Sole aduerso, in tantum excandescant, ut vestes exurant. Fragmenta reposita agglutinantur tantum, rursus affundi non queunt, præterquam abrupta sibi met: veluti cum calcis fiunt, quos quidam abaculos appellant, aliquos etiam pluribus modis versicolores. Vitrum sulphuri concoctum ferruminatur in lapidem. A præactis omnibus, quæ constant ingenio; arte natura faciente, succurrit mirari, nihil penè non igni perfici.

Ignium miracula, & medicine, & prodigia.

Cap.

XXVII.

Ignis accipit harenas, ex quibus alibi vitrum
alibi

alibi argentum, alibi minium, alibi plumbi genera, alibi pigmēta, alibi medicamenta fundit. Igne lapides in æs solvuntur, igne ferrum gignitur, ac domatur, igne cremato lapide cæmenta in testis ligantur. Alia sæpius vti prodest. Eadēque materia aliud gignit primis ignibus, aliud secundis, aliud tertiis. Quando ipse carbo vires habere incipit restinctus, atque interiisse creditus, maioris sit virtutis. Immensa & improba rerum naturæ portio: & in qua dubium sit plura absumat, an pariat. Est & ipsis ignibus medica vis. Pestilentia, quæ Solis obscuratione contrahitur, ignis suffitu multiformiter auxiliari certum est. Empedocles & Hippocrates id monstrauere diuersis locis. Ad conuulsa viscera, aut contusa, vt M. Varro autor est: ipsis enim verbis eius vtar: Lix cinis est, inquit, foci. Inde enim cinis * lixius potus medetur: vt licet videre gladiatores cum deluserint, hac iuuari potione. Quin & carbunculum genus morbi, quo duos Consulares nuper absumptos indicauimus, querneus carbo tritus cum melle sanat. Aded in rebus damnatis quoque ac iam nullis, sunt aliqua remedia, vt in carbone ecce & cinere. Non præteribo & vnum foci exemplum, Romanis literis clarū: Tarquinio Prisco regnante tradunt repentē in foco eius apparuisse genitale è cinere masculini sexus, eamque quæ insederat ibi, Tanaquilis reginæ ancillam Ocrisiam capitiuam, consurrexisse grauidam. Ita Seruium Tullum natum, qui regno successit. Inde & in regia cubanti puero caput arsisse visum, creditumque Laris familiaris filium.

Ob id compitalia & ludos

Laribus primum
instituisse.

* luxatis,
Ex vetust.
cod.

C. P L I N I I
S E C V N D I N A.
T V R A L I S H I -
S T O R I Æ

L I B E R X X X V I I .

P R O O E M I V M .

*Paulo aliter
Vetust. cod. sed ta-
men eodem
sensu, pri-
mumque, sa-
xi fragmen-
tum inclu-
sum ferro
ac digito,
circunda-
tum, hoc
fuisse anu-
lum, & hoc
gemma.

T. N I H I L instituto operi desit
gemmæ supersunt, & in arctum
coacta rerum naturæ maiestas
multis nulla sui parte mirabilior.
Tantum tribuunt varietati, colo-
ribus, materiæ, decori, violari
etiam signis gemmas nefas ducentes. Aliquas ve-
rò extra pretia vlla, taxationemque humanarum
opum arbitantes, vt plerique ad summam ab-
solutamque rerum naturæ contemplationem sa-
tis sit vna aliqua gemma. Quæ fuerit origo gem-
marum, & quibus initiis in tantam admiratio-
nem hæc exarserit, diximus quadantenus in mentio-
ne auri anulorumque. Fabulæ primordium
à rupe Caucasea tradunt. Promethei vinculo-
rum interpretatione fatali: • primumque saxi
huius fragmentum inclusum ferro ac digito cir-
cundatum, anulum, & hoc gemmam.

*De gemma Polycratis tyranni, & Pyrrhi regis, & qui
sculptores optimi, & nobilitates artificum, & quis
primus dactylithecam Roma habuit.*

Caput I.

His initiis cœpit autoritas, in tantum amo-
rem elata, vt Polycrati Samio fevero insu-
larum ac litorum tyranno felicitatis suæ, quam
nimiam fatebatur etiam ipse, satis piamenti in
vnius gemmæ voluntario damno videretur, si
cum fortunę volubilitate paria faceret, planęq;
ab inuidia eius abundè se redimi putaret, si hoc
vnum doluisset. Assiduo ergo gaudio lassus, pro-
uectus nauigio in altum, anulum merisit. At il-
lum piscis eximia magnitudine Regi natus, escæ
vice raptum, vt faceret ostentum, in culinam do-
mini rursus Fortunæ insidiantis manu reddidit.
Sardonyché eam gemmam fuisse constat: osten-
duntque Romæ, si credimus, in Concordiæ delu-
bro, cornu aureo Augustæ dono inclusam & no-
uissimum propè locum tot prælatis obtinentem.
Post hunc anulum regia fama est gemmę Pyrrhi
illius, qui aduersus Romanos bellū gessit. Nan-
que habuisse traditur achaten, in qua i. x. Musę &
Apollo citharam tenens spectarentur; non arte,
sed sponte naturæ ita discurrentibus maculis, vt
Musis quoque singulis sua redderentur insignia.
Nec deinde alia, quæ tradatur, magnopere gem-
marum claritas extat apud autores, præterquàm
Ismeniam choraulen, multis fulgentibúsq; vt
solutum, comitante fabula vanitatem eius, indi-
cato in Cypro sex aureis denariis smaragdo, in
quo fuerat sculpta Amymone, iussisse numera-
ri: & cum duo relati essent, imminuto pretio,
malè me Hercules curatum, dixisse: multum
enim detractum gemmæ dignitati. Hic videtur

instituisse, vt omnes musicæ artis hac quoque
 ostentatione censerentur, veluti Dionysodorus
 æqualis eius & æmulus, vt sic quoque par vide-
 retur. Tertius, qui eodem tempore fuit inter mu-
 sicos, Nicomachus, multas gemmas habuisse
 traditur, sed nulla peritia electas: forte quadam
 his exemplis initio voluminis oblati aduersus
 istos, qui sibi hanc ostentationem arrogant, vt
 palàm sit eos tibicinum gloria tumere. Polycra-
 tis gemma, quæ demonstratur, illibata intacta
 est. Ismeniæ ætate multos post annos, apparet scal-
 pi etiam smaragdus solitos. Confirmat hanc ean-
 dem opinionem edictum Alexandri Magni, quo
 vetuit in gemma se ab alio scalpi, quàm à Pyr-
 gotele, non dubiè clarissimo artis eius. Post eum
 Apollonides & Cronius in gloria fuere, quique
 Diui Augusti imaginem similem expressit, quæ
 postea principes signabant, Dioscorides. Sylla
 Dictator traditione Iugurthæ semper signauit.
 Est apud autores, & Intercatiensem illum, cuius
 patrem Scipio Aemilianus ex prouocatione in-
 terfecerat, pugnae eius effigie signasse: vulga-
 to Stilonis Præconini sale, quid nã fuisse facturum
 eum, si Scipio à patre eius interemptus esset. Diuus
 Augustus inter initia sphinge signauit. Duas in
 matris anulis iam indiscretæ similitudinis inuenie-
 rat. Altera per bella ciuilia, absente eo amici si-
 gnauere epistolas & edicta, quæ ratio temporum
 nomine eius reddi postulabat, non in faceto te-
 pore accipientium enigmata afferre eam sphin-
 gem. Quinetiam Meccænatis rana, per collatio-
 nem pecuniarum in magno terrore erat. Augu-
 stus postea ad euitanda conuicia sphingis, Ale-
 xandri Magni imagine signauit. Gemmas plu-
 res, quod peregrino appellant nomine da-
 ly-
 liothec

bibliothecam, primus omnium habuit Romæ pri-
 dignus Syllæ Scaurus. Diúque nulla alia fuit, do-
 nec Pompeius Magnus eam quæ Mithridatis re-
 gis fuerat, inter dona in Capitolio dicaret, vt
 Marcus Varro aliúq; eiusdem ætatis autores con-
 firmant multum prælatam Scauri. Hoc exemplo
 Cæsar dictator sex dactyliotheças in æde Vener-
 nis Genitricis consecrauit: Marcellus Octauia
 genitus in Palatina Apollinis æde vnam. Victo-
 ria tamen illa Pompeij primùm ad margaritas
 gemmâsque mores inclinauit: sicut L. Scipionis
 & Cn. Manlij ad cælatum argentum, & vestes
 Attalicas, & triclinia ærata: sicut L. Mummijs, ad
 Corinthia & tabulas pictas.

*De gemmis translatis in triumpho Pompeij, & natu-
 ra crystalli, & medicinis, & luxuria circa ea, &
 quando primùm inuenta murrhina & luxuria cir-
 ca ea, & natura murrhinorum, & qua mentiti
 sunt autores de succino. Caput II.*

Id vt planius noscatur, verba ex ipsis Pompeij
 triumphorû actis subiiciam. Ergo tertio trium-
 pho, quem de Piratis Asia, Ponto, gentibusque
 & regibus in septimo operis huius volumine in-
 dicatis, M. Pisone, M. Messala consulibus, pri-
 die Calêdas Octobris die natalis sui egit, transf-
 ulit alueum cû tesseriis lusorium è gemmis dua-
 bus, latum pedes tres, longum pedes quatuor: &
 ne quis de ea re dubitet, nulla gemmarum ma-
 gnitudine hodie propè ad hanc ampliudinem
 accedente, in eo fuit Luna aurea pondo xxx.
 lectos tricliniaries tres: vasa ex auro & gemmis
 abacorum nouem: signa aurea tria, Mineruæ,
 Martis, & Apollinis: coronas ex margaritis tri-
 ginta tres: montem aureum quadratum cum cer-
 uis & leonibus, & pomis omnis generis, circun-

data vite aurea. Museum ex margaritis, in cuius fastigio horologium erat. Imago Cn. Pompeij è margaritis, illa regio honore grata, illius probi oris venerandique per cunctas gentes, illa inquam ex margaritis, seueritate victa, & vertore luxuriæ triumpho. Quàm profectò inter illos viros durasset cognomè Magni, si prima victoria sic triūphasset? è margaritis, Magne, ram prodigare, & fœminis reperta, quam gerere te fas non sit, hinc fieri tuos vultus? sic te pretiosum videri. Nónue illa similior tui est imago, quam Pyrenæi iugis imposuisti? Graue profectò fœdumque probum erat, ni verius iræ Deorum ostentū credi oporteret: clarèq; intelligi posset, iam tum illud caput Orientis opibus sine reliquo corpore ostentatum. * Cætera triumphus eiusdem quàm virilia? Reipublicæ datum mille talentum, legationibus & quæstoribus, qui oras maris defendissent, tributa millia, commilitibus singulis quinquaginta. Tolerabiliorem tamè fecit causam Caij principis, qui super omnia muliebria socculos indubat è margaritis: & Neronis principis, qui scæptra, & * personas & cubicula viatoria vnionibus construebat. Quinimo etiã ius videmur perdidisse corripienti gemmarum potoria, & variis supellectilis genera, anulos transeūtes. Quæ enim non luxuria innocetior existimari possit? Eadem victoria primùm in urbem murrhina induxit: primusque Pompeius sex pocula ex eo triumpho Capitolino Ioui dicauit: quæ protinus ad hominum vsum transiere, abacis etiam escariisque vasis inde expetitis. Excrescitque indies eius rei luxus, murrhino octoginta sestertiis empro, capaci planè ad sextarios tres calice. Porauit ex eo ante hos annos Consularis, ob amorem obro-

* De triūphi huius - astimatio - ne consule Budañ de Asse. * personas histrionum

so eius margine, vt tamen iniuria illa pretium
 auget: neque est hodie murrhini alterius præ-
 stantior indicatura. Idem in reliquis generis eius
 quantum vorauerit, licet existimare ex multitu-
 dine, quæ tanta fuit, vt auferente liberis eius
 Nerone Domitio, theatrum peculiare trans Ti-
 betim * hortis exposita occuparent: quod à po-
 pulo impleri canente se, dum Pompeiano præ-
 ludit, etiam Neroni satis erat: qui vidit nunc an-
 numerari vnius scyphi fracta membra, quæ in-
 dolotem credo seculi inuidiamque fortunæ, tan-
 quam Alexandri Magni corpus in conditorio
 seruari, vt ostentarentur, placebat. T. Petronius
 Consularis moriturus, inuidia Neronis princi-
 pis, vt mensam eius exhæredaret, trullam mur-
 rhinam trecentis sestertiis emptâ fregit. Sed Ne-
 ro, vt par erat principem, vicit omnes, trecen-
 tis sestertiis capidem vnam parando. Memoran-
 da res, tanti Imperatorem patrêmque patriæ bi-
 bisse. Oriens murrhina mittit. Inueniuntur enim
 ibi in pluribus locis, nec insignibus, maximè
 Parthici regni: præcipuè tamen in Carmania.
 Humorem putant sub terra calore densari. Am-
 plitudine nusquam paruos excedunt abacos: craf-
 situdine rarò, quanta dictum est vasi potorio.
 Splendor his sine vitibus, nitôrque veriùs, quàm
 splendor. Sed in pretio varietas colorum, subin-
 de circumagentibus se maculis in purpuram
 candorémque, & tertium ex vtroque ignescen-
 tem, velut per transitum coloris purpura rubescen-
 te, aut lacte candescente. Sunt qui maximè in iis
 laudent extremitates, & quosdam colorum: re-
 percussus, quales in cœlesti arqui spectantur.
 His maculæ pingues placent: translucere quic-
 quam aut pallere vitium est: Item sales verru-

* orcia

cæque non eminentes, sed vt in corpore etiam
 plerunque sessiles. Aliqua & in odore commen-
 datio est. Contraria huic causa crySTALLUM fa-
 cit, gelu vehementiore concreto. Non aliubi
 certè reperitur, quàm vbi maximè hybernæ ni-
 ues rigent: glaciémque esse certum est: vnde &
 nomen Græci dedere. Oriens & hanc mittit, sed
 Indicæ nulla præfertur. Nascitur & in Asia, vi-
 lissima circa Alabanda & Orthosiam, finitimis
 que montibus, item in Cypro. Sed laudata in
 Eutopæ Alpium iugis. Iuba autor est, & in qua-
 dam insula Rubri maris ante Arabiam sita na-
 sci, quæ Neron vocetur: & in ea, quæ iuxta
 gemmam topazion ferat, cubitalémque effol-
 iam à Pythagora Ptolemæi regis præfecto. Cor-
 nelius Bocchus & in Lusitania nasci perquam
 mirandi ponderis, immensis iugis depressis ad
 libramentum aquæ puteis. Mirum & quod Xenoc-
 rates tradit Ephesius, aratro in Asia & Cypro
 excitari. Non enim inueniti in terreno, nec nisi
 inter cautes creditum fuerat. Similius vero est,
 quod idem Xenocrates tradit, torrentibus sæpe
 deportari. Sudines verò negat nisi ad Meridiem
 spectantibus locis nasci: quod certum est: non
 enim reperitur in aquosis, quanquam in regio-
 ne prægelida, vel si ad vada vsque glaciuntur
 amnes. Cælesti humore paruaque niue id fieri
 necesse est: ideo caloris impatiens, nisi in frigi-
 do potu abdicatur. Quare sexangulis nascatur la-
 teribus, non facilè ratio inueniri potest, eò ma-
 gis quòd neque mucronibus eadem species est
 & ita absolutus est laterum læuor, vt nulla id ar-
 te possit æquari. Magnitudo amplissima adhuc vi-
 sa nobis erat, quam in Capitolio Liuia Augusta
 dicauerat, librarum circiter quinquaginta. Idem
 Xen

Xenocrates autor est, vas amphorale visum, & aliqui ex India crystallum sextariorum quatuor. Nos liquidò affirmare possumus, in cauitibus Alpium nasci, atque ad eò inuis, ut plerunque fune pendentes eam extrahât. Peritis signa & indicia nota sunt. Infestantur plurimis vitis, scabro, ferrugine, maculosa nube, occulta aliquando vomica, præduro fragilique centro & sale appellato. Est & rufa aliquibus rubigo: aliis capillamentum rimæ simile. Hoc artifices * cælatu-
 ra occultant. Quæ verò sine vitio sunt, pura esse malunt, acenteca appellantes, nec spumei coloris lymphidæ aquæ. Postremò autoritas in pondere est. Inuenio Medicos, quæ sunt vrenda corporum, non aliter vtilius id fieri putare, quam crystallina pila aduersus posita solis radiis. Alius hic furor, H-s. c L.M. trullam vnâ non ante multos annos mercatam à matrefamiliâs nec diuite. Idè Nero amissarum rerum nuntio accepto, duos calices crystallinos in suprema ira fregit illisos. Hæc fuit ratio seculum suum punientis, ne quis alius ex his biberet. Fragmenta sarciri nullo modo queunt. Mirè ad similitudinem accessere vitrea, sed prodigij modo, ut suum pretium auxerint crystalli, non diminuerint. Proximum locum in deliciis fœminarum tamen adhuc tantùm, succina obtinent, eandemq; omnia hæc, quam gemmæ, autoritatem, sanè maiorem aliquibus de causis crystallina & murrhina, rigidi potus vtraque. In succinis causam ne delicia quidem adhuc excogitauerunt. Occasio est vanitas Græcorum diligentia. Legentes modò æquè perpetiantur me de ortu eorum, cum hoc quoque inersit vitæ, scire posteros quicquid illi prodidere mirandum, Phaëthontis fulmine icti

forores fletu mutatas in arbores populos, lacry-
 mis electrū omnibus annis fundere iuxta Erida-
 num amnē, quem Padum vocamus: & electrū
 appellatum, quoniam Sol vocitatus sit Elector,
 plurimi Poëtæ dixerē, primūque, vt arbitror, Ae-
 schylus, Philoxenus, Nicander, Euripides, Saty-
 rus. Quod esse falsum, Italię testimonio patet. Di-
 ligentiores eorum, Electrīdas insulas in mari
 Adriatico esse dixerunt, ad quas dilaberetur Pa-
 dum. Qua appellatione nullas vnquam ibi fuisse,
 certum est: nec verò vllas ibi appositas esse, in
 quas quicquam cursu Padi deuehi possit. Nam
 quòd Aeschylus in Iberia, hoc est in Hispania,
 Eridanum esse dixit, eundēque appellari Rhodanū,
 Euripides rursus & Apollonius in Adria-
 tico litore confluere Rhodanum & Padum, facti-
 liorē veniam facit ignorati succini in tanta or-
 bis ignorātia. Modestiores sed æquē falsum pro-
 didere, in extremis Adriatici sinus rupibus in-
 uis arbores stare, quæ Canis ortu hoc effunde-
 rent gummi. Theophrastus in Liguria effodi di-
 xit. Phaëthontē in Aethiopia Hammonis obisse:
 ob id delubrum ibi esse atque oraculum, elec-
 trūque gigni. Philemon fossile esse, & in Scy-
 thia erui duobus locis candidum atque cerei co-
 loris quod vocaretur electrū in alio loco fuluū,
 quod appellaretur sualternicum. Demonstratus
 Lyncurion id vocat, & fieri ex vrina Lynceum be-
 ftiarum, ē maribus fuluum & igneum, ē fœminis
 languidius atque candidum. Alij dixerē langu-
 rium, & esse in Italia bestias langurias. Zenothe-
 mis lāguas vocat easdem, & circa Padum iis vi-
 tam affirmat. Sudines arborem quæ gignat in Li-
 guria. In eadē sententia & Metrodorus fuit. Sora-
 cus credidit in Britānia arboribus effluere, quas
 electrīd

electridas vocavit. Pytheas Guttonibus Germa-
 nia genti accoli æstuarium Oceani Mentono-
 mon nomine, spatio stadiorum sex millium: ab
 hoc diei navigatione insulã abesse Abalum: il-
 lã vere fluctibus aduehi; & esse concreti maris
 purgamentum: incolas pro ligno ad ignem vti
 eo, proximisque Teutonibus vendere. Huic & Ti-
 mæus credidit, sed * insulam Baltiam vocavit.
 Philemon negavit flammam ab electro reddi.
 Niceas Solis radiorum succum intelligi voluit.
 Hos circa occasum credit vehementiores inter-
 ram actos, pinguem sudorem in ea parte Ocea-
 ni relinquere, deinde æstibus in Germanorum
 littora eiici. Et in Aegypto nasci simili modo, &
 vocari Sacal: item in India, gratiusque thure
 esse Indis. In Syria quoque fœminas verticillos
 inde facere, & vocare harpaga, quia folia & pa-
 leas vestiũque fimbrias rapiat. Theophrastus
 Oceano id exæstuante ad Pyrenæi promonto-
 rium eiici: quod & Xenocrates credidit, qui de
 his nuperrimè scripsit. Viuit adhuc Asarubas, qui
 tradidit iuxta Atlanticum mare esse lacum Ce-
 phisida, quem Mauri vocant electrum. Hunc So-
 le excalfactũ è limo dare electrum fluitãs. Mne-
 sias Africę locum Sicyonem appellatum, & Cra-
 thin amnem in Oceanum effluentem è lacu, in
 quo aues, quas meleagridas & penelopas vocat,
 viuere. Ibi nasci ratione eadẽ, qua suprã dictum
 est de electride lacu. Theomenes dicit, iuxta Syr-
 tım magnam hortum Hesperidum esse, ex quo
 in stagnum cadat, colligi verò à virginibus He-
 speridum. Ctesias Indis flumen esse Hypobarum,
 quo vocabulo significetur omnia vasa ferre bo-
 na: fluere à Septentrione in exortium Oceanum
 iuxta montem syluestrem arboribus electrum

* Insulam
 hanc suprã
 lib. 4. cap.
 13. ex eius-
 dẽ Timai
 sententia
 Bannoman
 nam nomi-
 nat. Quo
 fit, ut aut
 hic locus
 ex illo, aut
 ille ex hoc
 sit restitue-
 dus.

ferentibus. Arbores eas a phytacoras vocari, quæ
 appellatione significetur prædulcis suauitas. Mi-
 thridates in Germaniæ litoribus esse insulam,
 vocarique eam Oserictam, cedri genere sylu-
 sam: inde defluere in petras. Xenocrates non
 succinum tantum in Italia, verumetiam thierum
 vocari, à Scythis verò sacrium, quoniam & ibi
 nascatur. Alios putare in Numidia gigni. Su-
 per omnes est Sophocles Tragicus Poëta, quod
 equidem miror tanta grauitate cothurni, & præ-
 terea vitæ fama, aliàs principe loco genitus
 Athenis, rebus gestis, exercitu ducto. Hic vltra
 Indiam fieri dixit è lacrymismelegt idū auium
 Meleagrum deflentū. Quod & credidisse eum,
 vel sperasse aliis persuaderi posse, quis non mi-
 retur? quàmue pueritiam tam imperitam posse
 reperiri, quæ auium ploratus annuos credat, la-
 crymæ sue tam grandes, auésque è Græcia, vbi
 Meleager perit, ploratum esse in Indos? *Quid*
 ergo? non multa æquè fabulosa produnt Poëtis?
 Sed hoc ea in re, quæ quotidie inuehatur atque
 abundet, & hoc mendacium coarguat, serib-
 quenquam dixisse, summa hominum contem-
 ptio est, & intoleranda mendaciorum impur-
 nitas.

*De ortu & medicinis & generibus & luxuria suc-
 cinorum, & lyncurio, & medicina. Cap. III.*

Certum est gigni in insulis Septentrionalis
 Oceani, & à Germanis appellari glessum:
 itaque & à nostris vnam insularum ob id Gles-
 sariam appellatam, Germanico Cæsare ibi clas-
 sibus rem gerente, Austraiâ à barbaris dictam.
 Nascitur autem defluente medulla pinei generis
 arboribus, vt gummi in cerasis; resina pineis.
 Erumpit humoris abundantia; densatur rigore
 vel

vel tepore autumnali. Cùm intumescens æstus
 rapuit ex insulis, certè in litora expellitur, ita vo-
 lubile, vt pendere videatur atque considere in
 vado: quod arboris succum esse prisca nostri
 credidere, ob id succinum appellantes. Pinæ au-
 tem arboris esse indicio est pineus in attritu
 odor, & quod accensum tedæ modo ac nidore
 flagret. Affertur à Germanis in Pannoniam ma-
 ximè prouinciam. Inde Veneti primùm, quos
 Græci Henetos vocant, rei famam fecere, proxi-
 mi Pannoniæ, id accipientes circa mare Adria-
 ticum. Pado verò annexa fabulæ videtur causa,
 hodièque transpadanarum agrestibus fœminis,
 monilium vice succina gestantibus, maximè de-
 coris gratia, sed & medicinæ: quando tonsillis
 creditur resistere, & faucium vitis, vario genere
 aquarum iuxta illos infestante guttura ac vici-
 nas carnes. D. c. ferè M. pass. à Carnunto Panno-
 niæ, abest litus id Germaniæ, ex quo inuehitur,
 percognitum nuper. Vidit enim eques Romanus,
 missus ad id comparandum à Iuliano curante
 gladiatorium munus Neronis principis, qui hæc
 commercia & litora paragrauit, tanta copia in-
 uecta, vt retia arcendis feris podium protegentia
 succinis nodarentur, arma verò & libitina to-
 tûsque vnus diei apparatus esset è succino. Má-
 ximum pondus is glebæ attulit x i i i. librarum.
 Nasci & in India certum est. Archelaus, qui re-
 gnauit in Cappadocia, illinc cortice inhærente
 tradit aduehi rude, polirique adipe suis lacten-
 tis incoctum. Liquidum primò destillare, argu-
 mento sunt quædam intus translucencia, vt for-
 micæ aut culices, lacertæque, quas adhæsisse mu-
 steo non est dubium, & inclusas indurescenti. Ge-
 nera eius plura. Candida odoris præstantissimi.

Sed nec his, nec cereis pretium. Fuluis maior autoritas. Ex iis etiamnum amplior translucentibus, præterquam si nimio ardore flagrent: imaginemque igneam inesse, non ignem, placet. Summa laus Falernis à vini colore dictis, molli fulgore perspicuis. Sunt & in quibus decocti mellis lenitas placeat. Verum hoc quoque notum fieri oportet, * quocunque libeat, tingi, hædotum seu uo & anchusæ radice: quippe etiam conchylio inficiuntur. Ceterum attritu digitorum * accepta caloris anima trahunt in se paleas ac folia arida, ac philyras, ut magnes lapis ferrum. * Ramenta quoque eius in oleo addita flagrant dilucidius diutiusque, quam ligni medulla. Taxatio in deliciis tanta, ut hominis quamuis parua effigies, viuorum hominum vigentiumque; pretia superet, prorsus ut castigatio vna non sit satis. In Corinthiis æs placet auro argentoque; * misto, in cæ-latis ars & ingenia. Murrhinorum & crystallinorum diximus gratiam: vniones, quod capite circumferuntur, gemmæ digitis: in omnibus denique aliis vitis ostentatio aut vsus placet: in succinis deliciarum tantum conscientia. Domitius Nero in cæteris vitæ suæ portentis, capillos quoque coniugis suæ Popæ in hoc nomen adoptauerat, quodam etiam carmine succina appellando. Et quoniam nullis vitis desunt pretiosa nomina, ex eo tertius quidam hic colos cepit expectari à matronis. Vsus tamen succinorum inuenitur aliquis in medicina: sed non ob hoc fæminis placent. Infantibus ad alligari amuleti ratione prodest. Callistratus & cuiusque ætati contra lym-phationes prodesse tradit: & vrinæ difficultatibus potum, ad alligatumque. Hic & differentiam nouam attulit appellando chryselestrum, quasi color

* quocunque modo tingi libeat. ex vetust. Codi.

* accepta vi caloris attr.

* Ramenta quoque succini oleo addito.

* mistum

coloris aurei, & maturino gratissimo aspectu, rapacissimum ignium, & si iuxta fuerint, celerrimè ardescens. Hoc collo adalligatum, mederi febribus & morbis: tritum cum melle ac rosaceo aurium vitiis: & si cum melle Attico coneratur, oculorum quoque obscuritatibus. Stomachi etiam vitiis vel per se farina eius sumpta, vel cum mastiche ex aqua pota. Succina etiam gemmis, quæ sunt translucida, adulterandis magnum habent locum, maximè amethystis, cum omni, ut diximus, colore tingantur. De lyncurio proximè dici cogit autorum pertinacia. Quippe etiam si non electrum id esset, lyncurium tamen gemmam esse contendunt. Fieri autem ex vrina quidem lyncis, sed egestam terra protinus bestia operiente eam, quoniam inuideat hominū vsui. Esse autem, qualem in igneis succinis, colorem, scalpique. Nec folia tantum aut stramenta ad se rapere, sed æris etiā ac ferri laminas, quod Dio-cles quidem & Theophrastus credidit. Ego falsum id totum arbitror, nec visam in æuo nostro gemmam vllam ea appellatione, & quod de medicina simul proditur, calculos vesicæ eo potò elidi, & morbo regio occurri, si ex vino bibatur, aut si portetur etiam. * Nunc gemmarū confessā genera dicemus, à laudatissimis orsi. Nec verò id solū agemus, sed ad maiorem vtilitatē vitæ obiter coarguetur. Magorum infanda vanitas, quando illi vel plurima prodidere de gemmis, medicina ex his species blando prodigio transgressi.

* Nūc gemmarū confessā dicemus, nulla Genera mentione. Ex vetust. cod.

De adamantis generibus & medicinis, & margaritis. Cap. IIII.

Maximum in rebus humanis, non solum inter gemmas, pretium habet adamas, diu non nisi regibus & iis admodum paucis cognitus,

tus, vnus modò in metallis repertus, per quam
 rarò comes auri, nec nisi in auro nasci videba-
 tur. Veteres eum in Aethiopia tantùm metallis
 inueniri existimauere, inter delubrum Mercurij
 atque insulam Meroën, dixeruntq; non amplio-
 rem cucumis semine, aut colore dissimilem in-
 ueniri. Nunc genera eius sex noscuntur: Indici
 non in auro nascentis, sed quadam crystalli co-
 gnatione. Siquidem & colore translucido non
 differt, & laterum sexangulo læuore turbinatus
 in mucronem, aut duabus cõtrariis partibus, quò
 magis miremur, vt si duo turbines latissimis suis
 partibus iungantur: magnitudine verò etiã auel-
 lanæ nuclei. Similis est huic quidem Arabicus,
 minor tantùm, similiter & nascens: cæteris pal-
 lor gentis, & in auro non nisi excellentissimo
 natalis. Incudibus hi deprehenduntur, ita ro-
 spuentes ictum, vt ferrum vtrinque dissulter, in-
 cudésque etiam ipsę dissiliant. Quippe duritia in-
 enarrabilis est, simulque ignium vitrix natura, &
 nunquam incalescens. Vnde & nomen indomica
 vis Græca interpretatione accepit. Vnum ex his
 vocant cenchron, quod est milij magnitudine.
 Alterum Macedonicum in Philippico auro re-
 pertum: & hic est cucumis semini par. Post hos
 Cyprius vocatur in Cypro repertus, vergens in
 æreum colorem, sed in medicina, vt dicemus,
 efficacissimus. Post hunc est siderites ferrei splen-
 doris, pondere ante cæteros, sed natura dissimi-
 lis. Nam & ictibus frangitur, & alio ad amantem
 perforari potest: quod & Cyprio euenit: breui-
 tẽrque, vt degeneres, nominis tantùm autorita-
 tem habent. Idque, quod totis voluminibus his
 docere & mandare conati sumus, de discordia
 xcrum cõcordiãque, quam antipathiam ac sym-
 path

pathiam appellauere Græci, non aliter clariùs intelligi potest. Siquidem illa inuisita vis duarum violentissimæ naturæ rerum ferri ignisque contemptrix, hircino rumpitur sanguine, nec aliter quàm recenti calidòq; macerata, & sic quoque multis ictibus, tunc etiam, præterquàm eximias, incudes, malleòsque ferreos frangens. Cuius hoc ingenio inuentum? quòue casu repperit? aut quæ fuit coniectura experièdi rem immensi secreti, & in fœdissimo animalium? Numinum profectò muneris talis inuentio omnis est. Nec quætenda in vlla parte naturæ ratio, sed voluntas. Et cum feliciter rumpere contingit, in tam paruas frangitur crustas, vt cerni vix possint. Expetuntur à sculptoribus, ferròq; includuntur, nullam nõ duritiam ex facili cauantes. Adamas diffidet cum magnete lapide in tantum, vt iuxta positus ferrum non patiatur abstrahi: aut si admotus magnes apprehenderit, rapiat, atque auferat. Adamas & venena irrita facit, & lymphationes abigit, metulq; vanos expellit à mente: & ob id quidam eum anachiten vocauerunt. Methodorus Scepsius, in eadè Germania & Baltia insula nasci, in qua & succinum, quod equidem legerim, solus dicit: & præfer Arabicis: quod falsum esse quis dubitet? Proximū apud nos Indicis Arabicisq; margaritis pretiū est, de quibus in nono diximus volumine inter res marinas.

De smaragdi generibus, & gemmis viridibus & translucidis. Cap. V.

Tertia autoritas smaragdis perhibetur pluribus de causis. Nullius coloris aspectus iucundior est. Nam herbas quoque virentes frondèsq; auidè spectamus. Smaragdos verò tantò libentius, quoniam nihil omnino viridius comparatum

tum illis viret. Præterea soli gemmarum contu-
tu oculos implent nec satiant. Quin & ab inten-
tione alia obscurata, aspectu smaragdi recreatur
acies. Scalpentibusque gemmas non alia gratior
oculorum refectio est: ita vitidi tenitate lassitu-
dinem mulcent. Præterea longinquo amplifican-
tur visu, incipientes circa se repercussum aëra,
non Sole mutati, non umbra, non lucernis, sem-
perque sensim radiant, & visum admittentes:
ad crassitudinem sui facilitate translucida: quod
etiam in aquis non fit. Idem plerunque & con-
caui, ut visum colligant. Quapropter decreto ho-
minū iis parcitur scilicet vitidis. Quamquam Scy-
thicorum Aegyptiorumque duritia tanta est, ut
nequeant vulnerari. Quorum verò corpus exten-
sum est, eadem, qua specula, ratione supini ima-
gines rerum reddunt. Nero princeps gladiatorum
pugnas spectabat Imaragdo. Genera eorum
duodecim: Nobilissimi Scythici, ab ea gente in
qua reperiuntur appellati. * Nullius maior au-
steritas, nec minus vitij. Et quantum Imaragdi à
gemmis distant, tantum Scythici à cæteris smar-
ragdis. Proximam laudem habent, sicut & se-
dem, Bactriani, quos in commissuris saxorum
colligere dicuntur Etesis flantibus. Tunc enim
tellure internitent, quia iis ventis maximè harenæ
mouentur. Sed hos minores multò Scythici
esse tradunt. Tertium locum Aegyptij habent,
qui eruuntur circa Copton oppidum Thebaidis
in collibus & cautibus. Reliqua genera in me-
tallis ærariis inveniuntur. Quapropter principa-
tum ex iis Cyprij obtinent: dōsque eorū est nec
in colore liquido nec diluto, verum ex humido
pingui, quaque perspiciatur, imitante translu-
dum mare: pariterque transluet & nitet, hoc est,
color

* Nullis

colorem expellit, & aciem recipit. Ferunt in
 ea insula tumulo reguli Hermia iuxta cetarias
 marmoreo leoni fuisse inditos oculos ex smarag-
 dis, ita radiantibus etiam in gurgitem, ut territi
 instrumenta refugerent thynni, diu mirantibus
 nouitatem piscatoribus, donec mutauere oculis
 gemmas. Sed & vitia demonstrari oportet in tam
 procliu erratu. Sunt quidem omnium eadem,
 Quædam tamen nationū peculiaria, sicut in ho-
 mine. Ergo Cyprij variè glauci, magisque ac mi-
 nus in eodem smaragdo aliis partibus tenorem
 illum Scythicæ autoritatis non semper custo-
 diunt. Ad hoc quibusdam intercurrit umbra, sur-
 dusque fit color: qui improbatum etiam dilutior.
 Hinc genera distinguuntur. Sunt aliqui obscuro,
 quos vocat cæcos: alij densi, nec è liquido trans-
 lucidi: quidam varia nubecula improbari. Aliud
 est hoc, quàm umbra, de qua diximus. Nubecula
 enim albicantis est vitium, cum viridis nõ per-
 transit aspectus, sed aut intus occurrit aut excipit
 in fine visum candor. Hæc coloris vitia: illa cor-
 poris, capillamentum, sal, plumbago, Ab iis
 Aethiopici laudantur à Copto dierum trium iti-
 nere, ut autor est Iuba, acriter vitides, sed nõ fa-
 cilè puri aut concolores. Democritus in hoc ge-
 nere ponit Hermineos & Persicos. Illos extume-
 scentes pinguit: Persicos verò non translu-
 cidos, sed iucundi tenoris, visum implere, quem
 non admittant, felium pantherarumque oculis si-
 miles. Nanque & illos radiare nec perspicere. Eos-
 dem in Sole hebetari, umbris refulgere, & lon-
 gius, quàm cæteros, nitere. Omnium horum
 etiam num vitium, quod fellis colorem aut aëris
 habet. In Sole dilucidi quidem ac liquidi, sed
 non virides. Hæc vitia & Attici maxime sen-

tiuntur in argentariis metallis repertis in loco
 qui Thoricos vocatur, semper minus pingues, &
 è longinquo speciosiores. Frequens & iis plum-
 bago, hoc est, vt in Sole plumbei videantur. Illud
 peculiare, quòd quidam ex iis senescunt, paula-
 rim viriditate euanida, & Sole laeduntur. Ios
 hos Medici plurimum viriditatis habent, inter-
 dum & è saphiro. Ij sunt fluctuoli, ac rerum
 iuagines complexi, vt verbi gratia papauerum
 aut auium, pinnarumque vel catulorum aut si-
 milium. Qui non omnino virides nascuntur, vi-
 no & oleo meliores fiunt: neque est aliorum ma-
 gnitudo amplior. Carchedonij nescio an in ro-
 rum exoleuerint. postquam metalla æris ibi de-
 fecerunt: & semper tamen vilissimi tuere mini-
 mique. Iidem fragiles, sed colore incerti, & vi-
 rentium in caudis pavonum columbarumque
 collo plumis similes, ad inclinationem magis
 aut minus lucidi, venosi quidem scamosique.
 Peculiare erat in his vitium sarcion appellatè.
 hoc est quædam gemmæ caro. Mons iuxta Car-
 chedonem, in quo legebantur, smaragdites vo-
 catus est. Iuba est autor, smaragdum quem choloni
 vocant, in Arabia ædificiorum ornamentis in-
 cludi, & lapidem, quem alabastriten Aegyptij
 vocant. Complures verò è proximis Laconicos
 in Taygeto monte erui Medicis similes, & alios
 in Sicilia. Inferitur smaragdus & quæ vocatur
 tanos, è Persis veniens gemma ingratè viridis,
 atque intus sordida. Item chalcoimaragdos è
 Cypro turbida æreis venis. Theophrastus tradit
 in Aegyptiorum commetariis reperiri, regi eo-
 rum à rege Babylonio missum smaragdum ma-
 nere 111 cubitorum longitudine, & trium lati-
 tudine. Et fuisse apud eos in Iouis delubro obeli-
 scum

scum è 1111. smaragdis x l. cubitorum longitu-
 dine, * latitudine verò in parte quatuor, in parte
 duorum. Se autem scribente, esse in Tyro Hercu-
 lis templo stantem pilam è smaragdo, nisi po-
 tiùs pseudosmaragdus sit. Nam & hoc genus re-
 periri, & in Cypro inuentum ex dimidia parte
 smaragdum, ex dimidia iaspidem, nondum hu-
 more in totum transfigurato. Apion cognomina-
 tus Plistonices, paulò antè scriptum reliquit, esse
 etiam nunc in labyrintho Aegypti collosseum
 Serapin è smaragdo nouem cubitorum. Eandem
 multis naturam aut certè similem habere beryl-
 li videntur, in India originem habentes, rarò
 alibi reperti. Poliuntur omnes sexangula figura
 artificum ingeniis, quoniam hebescent, ni color
 surdus percussu angulorum excitetur. Aliter
 enim polyti non habent fulgorem eundem. Pro-
 batissimi sunt ex iis, qui viriditatem puri maris
 imitantur. Proximi, qui vocantur chrysoberylli,
 & sunt paulò pallidiores, sed in aureum colorem
 exeunte fulgore. Vicinum genus huic est palli-
 dius, & à quibusdam proprij generis existima-
 tur, vocaturque chrysoprasus. Quarto loco nume-
 rantur hyacinthizontes. Quinto quos aëroïdes
 vocant. Post eos autem cerini: ac deinde olea-
 gini, hoc est, colote olei. Postremi crystallis ferè
 similes. Hi capillamenta habet, fordésque, alio-
 quin euanidi, quæ sunt omnium vitia. Indi mirè
 gaudent longitudine eorum, solósq; gemmarum
 esse prædicant, qui carere auro malint: ob id per-
 foratos elephantorù fetis religant. Et alios con-
 uenit non oportere perforari, quorum sit absolu-
 ta bonitas, umbilicis statim ex auro capita com-
 prehendentibus. Ideo cylindros ex iis facere
 malunt, quàm gemmas, quoniã est summa com-

* in una
 parte qua-
 tuor, in al-
 tera duo-
 rum.

mendatio in longitudine. Quidam & angulosos putant statim nasci, & perforatos gratiores fieri medulla candoris exempta; additòque auro re-percussa aut omnino castigata causa perspicuitatis ad crassitudinem. Vitia præter iam dicta eadem ferè, quæ in smaragdis, & pterygia. In nostro orbe aliquando circa Pontum inueniri putantur. Indi & alias quidem gemmas crystallo inuento adulterare reppererunt, sed præcipuè beryllos.

De opali generibus, & vitijs, & experimentis, & varijs gemmis. Cap. VI.

Minimum, iidémque plurimum ab iis differunt opali, smaragdis tantum cedentes. India sola & horum est mater. Atque ideo eis pretiosissimam gloriam compositores gemmarum & maximè inenarrabilem difficultatem dederunt. Est enim in iis carbunculi tenuior ignis, est amethysti fulgens purpura, est smaragdi virens mare, & cuncta pariter incredibili mistura latentia. Alij summo fulgoris argumento colores pigmentorum æquauere: alij sulphuris ardentem flammam, aut etiam ignis oleo accensum. Magnitudo nucem auellanam æquat, insignis apud nos historia. Siquidem extat hodièque huius generis gemma, propter quam ab Antonio proscriptus Nonius Senator est, filius Strumæ Nonij eius, quem Catullus poëta in sella curuli visum indignè tulit, auisq; Seruilij Noniani, quem Consulem vidimus: illèque proscriptus fugiens, hunc è fortunis suis omnibus anulum abstulit secum, quem certum est sestertiis viginti millibus æstimatum. Sed mira Antonij feritas atque luxuria, propter gemmam proscibentis: nec minor Nonij contumacia, proscruptionem suam

suam amantis, cum etiam feræ abrosas partes
 corporis relinquunt, propter quas se periclitari
 sciunt. Vitia opali, si color in florem herbæ, quæ
 vocatur heliotropium, exeat, aut crystallum,
 aut grandinem: si sal interueniat aut scabritia,
 aut puncta oculis occurrentia: nullòsque ma-
 gis India similitudine indiscreta vltro adulte-
 rat. Experimentum in Sole tantum. Falsis enim
 contra radios libratis digito ac pollice, vnus
 atque idem translucet colos in se consumptus.
 Veri fulgor subinde variat, & plus huc illucque
 spargit, & fulgor lucis in digitos funditur. Hanc
 gemmam propter eximiam gratiam pleriq; ap-
 pellauere pæderota. Sunt & qui priuatum genus
 eius faciunt, sanganonque ab Indis vocari di-
 cunt. Traduntur nasci & in Aegypto, & in Ara-
 bia, & vilissimi in Ponto. Item in Galatia ac
 Thaso & Cypro. Quippe opali gratiam habet:
 sed mollius nitet, raro non scaber. Summa colo-
 ris ex ære & purpura constat: viriditas smaragdi
 deest. Constatque melior ille color, cuius fulgor
 vini colore fuscatur, quàm qui diluitur aqua. Ha-
 ctenus de principatu conuenit, mulierum maxi-
 mè senatusconsulto. Minus certa sunt, de quibus
 & viri iudicant. Singulorum enim libido singu-
 lis pretia facit, & præcipuè regum. Claudius Cæ-
 sar smaragdos induebat & sardonychas. Primus
 autem Romanorum sardoniche vsus est prior
 Africanus, vt tradit Demostratus, & inde Roma-
 nis hanc gemmam fuisse celeberrimam. Quam-
 obrem proximum ei dabimus locum. Sardonyches
 olim, vt ex nomine ipso apparet, intellige-
 bantur candore in sarda, hoc est, velut carnibus
 vngue hominis imposito, & vtroque translucido.
 Talesque esse Indicas tradunt, Ismenias, Demo-

stratus, Zenorhemis, Sotacus: hi quidem duo reli-
 quas omnes, quæ non traluceant, cæcas appellan-
 tes, quæ nunc nomen abstulere. Nullo sardarum
 vestigio Arabicæ sunt, cœperuntque pluribus hæ-
 gemmæ coloribus intelligi, radice nigra, aut cæ-
 ruleum imitante, & vnguem: creditum enim can-
 dido pingi, nec sine quadam spe purpuræ candore
 in minium transeunte. Has Indis non habitas
 in honore Zenothemis scribit: tantæ aliâs magni-
 tudinis, vt inde capulos factitarent. Etenim con-
 stat ibi torrentibus detegi. Et placuisse in nostro
 orbe initio, quoniam solæ propè gemmarum
 scalpæ, ceram non auferrent. Persuasimus dein-
 de & Indis, vt ipsi quoque iis gauderent. Vtitur
 que perforatis, vtique vulgus tantum in collo. Et
 hoc est nunc Indicarum argumentum. Arabicæ
 excellunt candore circuli prælucido atque nou
 gracili, neque in recessu gemmæ aut in deiectione
 renitente, sed in ipsis vmbonibus nitente, præ-
 terea substrato nigerrimi coloris. Et hoc in indi-
 cis cereum aut corneum inuenitur, etiam circuli
 albi: quædam in iis cælestis arcus anhelatio est.
 Superficies verò locustarum maris crustis ru-
 bentior. Iam melleæ aut sæculentæ (hoc enim no-
 men est vitio) improbantur, & si zona alba fun-
 dat se, non colligat. Simili modo, si ex alio colo-
 re in se admittat aliquid enormiter. Nihil enim
 in sua sede alieno interpellari placet. Sunt & Ar-
 meniæ, cætera probandæ, sed pallida zona. Ex-
 ponenda est & onychis ipsius natura, propter no-
 minis societatem: hoc in gemmam transilit ex
 lapide Carmaniæ. Sudines dicit in gemma esse
 candorẽ vnguis humani similitudine: item chry-
 solithi colorem & sardæ & iaspidis. Zenothemis
 Indicam onychem plures habere varietates,
 igneam

igneam, nigram, corneam, cingentibus candidis venis oculi modo, interuenientibus quarundam oculis obliquis venis. Sotacus & Arabicam onychem tradit: sed eam à cæteris distare, quòd Indica igniculos habeat albis cingentibus zonis singulis pluribusve, aliter quàm in sardoniche Indica. Illic enim momentum esse, hic circulum. Arabicas onychas nigras inueniri candidis zonis. Satyrus carnosas esse Indicas, parte carbunculi, parte chrysolithi & amethysti, totumque id genus abdicat. Veram autem onychem plurimas variâsq; cum lacteis zonis habere venas omnium in transitu colore inenarrabili, & in vnum redeunte concentum suavitate grata. Nec sardæ natura differenda est, diuiduæ ex eodem nomine: obiterque ardentium gemmarum indicanda.

De generibus carbunculorum, & vitis, & experimentis, & gemmis ardentibus.

Cap. VII.

Pincipatum habent carbunculi, à similitudine ignium appellati, cum ipsi non sentiant ignes, ob id à quibusdam apyroti vocati. Horum genera, Indici & Garamantici, quos & Carchedonios vocauerunt, propter opulentiam Carthaginis magnæ. Adiciuntur Aethiopicos & Alabandicos, in Orthosia caute nascetes, sed qui perficiantur Alabandis. Præterea in omni genere masculi appellantur acriores, at femina languidius refulgentes. In masculis quoque obseruat liquidioris alios flammæ, nigrioris alios, & quosdam lucidius ac magis cæteris in Sole flagrantes. Optimos verò amethystizontas, hoc est, quorum extremus igniculus in amethysti violâ exeat: proximos illis, quos vocat

sirtitas, pinnato fulgore radiantes: Inueniri autem vbiq; , maximè Solis repercussu. Satyrus Indicos non esse claros dicit, ac plerunq; sordidos, ac semper fulgoris retorridi: Aethiopicos pingues, lucemq; non emittentes, sed conuoluto igne flagrare. Callistrarus fulgorem carbunculi debere candidum esse † posuit, extremo visu nubilantem, si attollatur, exardescentem: ob id à plerisque hunc carbunculum candidum vocari. Qui languidiùs ac liuidiùs ex Indicis lucent, lithizontas appellari. Carchedonios multò minores esse: Indicos etiam in sextarij vnus mensuram cauari. Archelaus Carchedonios nigrioris aspectus esse, sed igne, vel Sole, & inclinatione acrius, quàm ceteros. excitari. Eosdem vmbrae tecto purpureos videri, sub cælo flammeos, contra radios Solis & scintillare: ceras signantibus his liquecere, quamuis in opaco. Multi Indicos Carchedoniis candidiores esse, & è diuerso inclinatione hebetari scripsere: etiamnum in Carchedoniis maribus stellas intus ardere, scæminas fulgorem vniuersum fundere extra se. Alabandicos ceteris nigriores esse scabrosque. Nascuntur & in Thracia coloris eiusdem, ignem minimè surrentes. Theophrastus autor est, & in Orchomeno Arcadiæ inueniri, & in Chio: Illos nigriores, è quibus & specula fieri. Esse & Træzenios varios interuenientibus maculis albis: Item Corinthios ex pallidiore candidos. Massilia quoque importari Bocchus & Olyssipone scripuit, magno labore ob argillam sole adustis salibus. Nec est aliud difficilius, quàm discernere hæc geneta: tanta est in eis occasio artis, subditis perque transfluere cogantur. Aiunt ab Aethiopibus hebetiores in aceto maceratos quatuordecim diebus

† positi, quædam legunt: ut opponatur verbo Attollatur subaudientes verbum Dicit, ut infra etiam contingit.

diebus nitefcere, totidem menfibus durante fulgore. Adulterantur vitro fimillimè, fed cote deprehéduntur, ficut aliæ gemmæ factitiæ: mollior enim materiâ & fragilis: & centrofa fcoibe deprehendantur & pödere, quod minus eft vitreis: aliquando & pufculus argenti modo relucentibus. Eft & anthracitis appeilata, in Thefprotia fofoilis, carbonibus fimilis. Falfû arbitror, quod & in Liguria nafci tradiderunt, nili fortè tunc nafcebantur. Effe in iis & præcinctæ candida vena tradütur: harum igneus color, vt fuperiorum eft: peculiare quidem, quod iactatæ in ignem velut inter mortuq; extiuguuntur: cõtrà aquis perfufa exardescunt. Cognata eft huic fandaftros, quã aliqui Garamantiten vocant: nafcitur in India loco eiuſdem nominis. Cignitur & in Arabia ad meridiem verfa. Commédatio iumma, quod velut in translucido ſtellantes, intus fulgent aureæ guttæ, femper in corpore, nunquam in cute. Accedit religio narrata à iudeis cognatione ab inſpectoribus, quoniam ferè ſtellarum Hyadum & numero & diſpoſitione ſtellatur, ob id Chaldæis in cæremoniis habitæ. Et hic mares austeritas diſtinguit, quodam vigore appoſita tingens. Indicæ quidem etiam hebetare viſus dicuntur. Blandior foeminis flamma, alliciens magis, quàm accendens. Sunt qui præferant Arabicas Indicis; fumidæque chryſoſiſtho illas fimiles dicunt. Iſmenias verò negat poliri fandaftros propter teneritatem: & ob id ia magno errore ſunt, qui fandaferon vocant. Inter omnes conſtat, quantum numero ſtellarum accedat, tantum & pretio accedere. Affert errorem aliquando fimilitudo nominis, fandafer, quod Nicanor fandaferion vocauit, alij fandaferon. Quidam verò hanc fanda-

stron, illam sandareson, in India nascentem illam quoque, & loci nomen custodientem: mali colore, aut olei viridis, omnibus improbatâ. Ex eodem genere ardentium lychnites appellata à lucernarum accensarum præcipua gratia. Nasctur circa Orthosiam, totâq; Caria ac vicinis locis, sed probatissima in Indis, quam quidam remissiozem carbunculum esse dixerunt. Secunda bonitate similis est Ionis appellata à prælatis floribus. Et alias inuenio differentias: vnâ quæ purpura radiet, alteram quæ cocco, à Sole exaltatas, aut digitotum attritu, paleas & chartarum fila ad se rapere. Hoc idem & Carchedonius facere dicitur, quanquàm multo vilior prædicitur. Nasctur apud Nasamonas in montibus, vt incolæ putât, imbre diuino. Inuenitur ad repercussum Iunæ, maximè plenæ. Carthaginem quondam deportabatur. Archelaus & in Aegypto circa Thebas nasci tradidit, fragiles, venosas, morienti carboni similes. Potoria vasâ & ex hoc lapide & ex lychnite fastitata inuenio. Omnia autem hæc genera sculpturæ contumaciter resistunt, partemque cæcæ in signo tenent. E diuerso ad hæc sarda vtilissima, quæ nomen cum sardoniche communicauit. Ipsa gemma vulgatis, & primum Sardibus reperta, sed laudatissima circa Babyloniam, cum lapicidinæ quædam aperitencus hærens in saxi corde. Hocque modo Metellum apud Persas defecisse traditur. Sed inueniuntur compluribus aliis locis, sicut in Pæro & Assio. In India trium generum: rubrum, & quod demum vocant à pinguedine, tertium quod argenteis bracteis sublinitur. Indicæ perlucet, crassiores sunt Arabicæ Inueniuntur & circa Leucada Epiri, & circa Aegyptum, quæ bractea aurea sublinuntur

nuntur. Et in his autem mares excitatius fulgent: feminae pinguiore sunt, & crassius nitent. Nec fuit alia gemma apud antiquos vsu frequentior. Hac certe apud Menandrum & Philemonem fabulae superbiunt. Nec vllae translucentium tardius suffuso humore hebetantur, oleoque magis, quam alio liquore. Damnantur ex iis melleae, & validius testaceae.

De generibus topazij, & callaide, & de gemmis viridibus non translucentibus.

Cap. VIII.

EGregia etiamnum topazio gloria est, suo viri-
renti genere, & cum reperta est, praelatae omni-
bus. Id accidit in Arabiae insula, quae Chitis voca-
tur: in qua Troglodytae praedones, cum diutius fa-
me & tempestate pressi, herbas radicesque effode-
rent, eruerunt topazion. Haec Archelai sententia
est. Iuba topazon insulam in Rubro mari a conti-
nente stadiis ccc. abesse tradit, nebulosam &
ideo quaesitam saepe nauigantibus, ex ea causa no-
men accepisse. Topazin enim Troglodytarum
lingua significationem habere quaerendi. Ex hac
primum importatam Berenicae reginae, quae fuit
mater sequentis Ptolemaei, a Philemone praefecto
regis, ac mire placuisse, & inde factam statuam
Arsinoe Ptolemaei Philadelphi uxori quatuor cu-
bitorum, sacratam in delubro, quod aureum co-
gnominabatur. Recentissimi autores & circa
Thebaidis Alabastrum oppidum nasci dicunt: &
duo eius genera faciunt, praesoidem atque chry-
sopteron similem chrysoprasio. Eius enim tota
similitudo ad porri succum dirigitur. Est autem
amplissima gemmarum. Eadem sola nobilium li-
ma sentit: ceterae Naxiis coribus poliuntur. Haec &
vsu atteritur. Comitatur eam similitudine propior,
quam

quàm autoritate, callais, è viridi pallens. Nasci-
 tur post auersa Indiæ apud incolas Caucaſi mon-
 tis Phicaros ac Aſdatas amplitudine cõſpicua,
 ſed fiſtuſoſa ac ſordium plena. Syncerior multo
 præſtantiõrque in Carmania. Vtrobique autem
 in rupibus inuiſis & gelidis, oculi figura extube-
 rans, leuitérque adhærens, nec vt agnata petris,
 ſed vt appoſita. Quapropter ſcandere ad eam pi-
 gritia pedum equeſtres populos tædet, ſimul &
 periculum tetret. Ergo fundis è longinquo inceſ-
 ſunt, & cum toto muſco excutiunt. Hoc veſtigal,
 hõcque geſtamen diuites in ceruice gratiſſimum
 norunt. Hic cenſus, hæc glotia à puetitia dei cõ-
 rum numerum prædicantium, in quo varia for-
 tuna. Quidam iſtu primo cœpere præclaras mul-
 ti inſectando nullas. Et venatus quidem callai-
 dis talis: ſectura formantur, aliàs fragiles. Opti-
 mus color ſmaragdi: vt tamen apparet, ex alieno
 eſt quòd placeant. Incluſæ decorantur auro, au-
 rùmque nullæ magis decent. Quæ ſunt earum
 pulchriores, oleo, vnguento, & meto colorem
 deperdunt. Viliores conſtantius repræſentant
 neque eſt imitabilior alia mendacio vitri. Sunt
 qui in Arabia inueniri eas dicât in nidis auium:
 quas melancoryphos vocant. Viridâtium & aliã
 plura ſunt genera. Vilioris eſt turbæ præſius: cu-
 ius alterum genus ſanguineis punctis obhorreo
 tertium virgulis tribus diſtinctum eſt candidum.
 Præfertur hiſ chryſopraſius, porri ſuccum & ipſa
 referens, ſed hæc paulum declinans à topazio in
 aurũ. Huic & amplitudo ea eſt, vt cymbia etiam
 ex ea fiant: cylindri quidem celèttimé. India &
 has generat, & nilion, fulgore hebeti ac breui,
 & cum intueare, fallaci. Sudines dicit & in Sy-
 uero Atticæ flumine naſci. Eſt autem color ſu-
 mida

midæ topazij, aut aliquando melleæ. Iuba in Aethiopia gigni tradit, in littoribus annis, quem Nilum vocamus, & inde nomen trahere. Non tranflucet molochites fpiffius virens, à colore maluæ nomine accepto, reddedis laudata fignis, & infantium custodia quadam innato contra pericula ipforum medicamine. Viret, & fæpe tranflucet iaspis, etiamfi victa à multis, antiquitatis tamen gloriam retinens. Plurimæ ferunt eam gentes, smaragdo fimilem Indi: Cypros duram glaucóque pingui: Perfæ aëri fimilem: ob id vocatur aërizufa. Talis & Cafpia eft: carulea circa Thermodoontem amnem: in Phrygia purpurea: in Cappadocia ex purpura carulea, atque non refulgens. Amifos Indicæ fimilem mittit, Chalcidon turbidam. Sed minus refert nationes, quàm bonitates, diftinguere. Optima ergo, quæ purpuræ quicquam habet: fecunda, quæ rofæ: tertia, quæ smaragdi. Singulis autem Græci nomina ex argumento dedere. Quarta apud eos vocatur Borea, cælo autumnali matutino fimilis: & hæc erit illa, quæ vocatur aërizufa. Similis eft & Sardæ, imitata & violas. Non minus multæ fpecies reliquæ, fed omnes in vitio caruleæ aut crystallo fimiles, aut myxis. Item terebinthizufa, improprio (vt arbitror) cognomine, velut è multis eiusdem generis compofita gemmis. Quamobrem præftantiores funda clauduntur, id eft patentes, nec præterquàm margines auro amplectente. Vitium eft & brevis in iis nitor, & longè fplendens, & fal. & omnia, quæ in cæteris. Et vitro adulterantur, quod manifeflum fit, cum extrâ fulgorem fpargunt, atque non in fe continent: nec diuerfæ, quas fphragidas vocant, publico gemmarum dominio iis tantùm dato, quo

quoniam optimè signent.

De iaspidum generibus.

Cap. I X.

Totus verò Oriens pro amuletis traditur gestare eam, quæ ex iis smaragdo similis est: & transuersa linea alba media præcingitur, & grammatis vocatur: quæ pluribus, polygrammos. Libet obiter vanitatem Magicam hic quoque conarguere, quoniam hanc concionantibus vtilem esse prodiderunt. Est & onychipuncta, quæ iaspone vocatur, & nubem complexa, & niues imitata. Hæc stellata rutilus punctis est, & sali Megarico similis: & veluti fumo infecta, quæ capnias vocatur. Magnitudinem iaspidis vndecim vnciarum vidimus, formatamque inde effigiem Neroneis thoracatam. Reddetur & per se cyanos, ac commodato paulò antè iaspidis nomine, color cæruleo. Optima Scythica, dein Cypria, postremò Aegyptia. Adulteratur maximè tinctura, idque in gloria regis Aegyptij adscribitur, qui primò eam tinxit. Diuiditur autem & hæc in mares feminasque. Inest ei aliquando & aureus puluis non qualis in sapphirinis. Sapphirus enim & aureis punctis collucet. Cæruleæ & sapphiri, ratòque cum purpura. Optimè apud Medos, nusquam tamen perlucidæ. Præterea inutiles sculpturæ interuenientibus crySTALLINIS centris. Quæ sunt ex illis cyanei coloris, mares existimantur. Alius ex hoc ordo purpureis dabitur, & ab illis descendentibus. Principatum amethysti Indicæ tenent. Sed in Arabiæ quoque parte, quæ finitima Syriæ Petra vocatur, & in Armenia minore, & in Aegypto, & in Gallia reperiuntur: sordidissimè autem vilissimèque in Thaso & Cypro. Causam nominis afferunt, quòd vsque ad vini colorem accedens, priusquam

quàm eum degustet, in violam desinat: fulgôrque quidam in illa purpurâ non ex toto igneus, sed in vini coloreon deficiens. Perlucent autem omnes violaceo colore, scilicet purpuris faciles. Indicem absolutum felicitis purpuræ coloré habet: ad hancque tingentium officinæ dirigitur vota. Fundit autem eum aspectu leuiter blandum, neque in oculos, vt carbunculi, vibrat. Alterum earum genus descendit ad hyacinthos. Hunc colorem Indi saccon vocant, talem gemmam sacodion. Dilutior ex eodem sapinos vocatur. Eadem parantes in contermino Arabia, gêtis nomine. Quartum genus colorem vini habet. Quintum ad viciniam crystalli descendit, albicante purpuræ deiectu. Hoc & minimè probatur, quando præcellens debet esse in suspectu velut ex carbunculo reulgens quidam in purpura leuiter roseus nitor. Tales aliqui malunt pæderotas vocari, alij anterotas, multi Veneris gemmam, quod maximè videtur decere & specie & colore extremo gemmæ. Magorum vanitas resistere ebrietati eas promittit, & inde appellatas. Præterea si Lunæ nomen ac Solis scribatur in iis, atque ita suspendantur è collo capillis cyoocephali vel plumis hirundinis, resistere veoficiis. Jam verò quoquo modo adesse reges adituris. Grandioem quoque auertere, ac similia, & locustas, precatione addita, quam demonstrant. Nam è smaragdus quoque similia promissere, si aquilæ scalperentur, aut scarabæi: quæ quidem scripsisse eos non sine contemptu & irrisu generis humani arbitror. Multum ab ea distat hyacinthos, tamen è vicino descendens. Differentia hæc, quòd ille emicans in amethysto fulgor violaceus, dilutus est in hyacintho. Primo quoque aspectu gratus, euanescit

nescit antequam fatiet, adeoq; non implet oculos, ut penè non attingat, marce scens celerius nominis sui flore. Hyacinthos Aethiopia mittit & chrysolithos, auteo colore translucentes. Praeferruntur iis Indicae, & si variae non sint, Baetrianae. Deterrimae autem Arabicae, quoniam turbidae sunt & variae, & fulgoris interpellati nubilo macularum, etiam quae lymphicis contigere, veluti scobe sua refertur. Optimae vero sunt, quae in collatione aurum albicate quadam argenti facie cogunt. Funda includuntur perspicuae. Caeteris subicitur orichalcum. Tamen iam expertes gemmarum usu appellantur aliqui & chryselestri, in colorem electri declinantes, matutino aspectu candidiore. Ponticas deprehendit leuitas. Quaedam in iis durae sunt rufaeque, quaedam molles & candidae. Bocchus autor est, & in Hispania repertas quo in loco crystallum dicit ad libramentum aquae puteis defossis inde eruta. Ex chrysolitho x r i. pondo à se visam. Fiunt & leucochrysi, interueniente candida vena. Sunt in hoc genere capniae. Sunt & vitreis similes, veluti croco refulgentes. Vitreae vero, ut visu discerni non possint. Tactus autem deprehendit, tepidior in vitreis. In eodem genere sunt melichrysi, veluti per aurum sincero melle translucente, quas India mittit, quanquam ad iniuriam fragiles. Eadem & xythion parit, plebeiam ibi gemmam. Candidarum dux est paderos: quanquam potest quæri, an in colore numerari debeat toties iactati per alienas pulchritudines nominis, ad eodè decoris prerogativa in vocabulo facta est. Est & suū genus expertatione tanta dignum. Coeunt in translucentam crystallum viridis suo modo aër, simulq; purpura. & quidam vini aureus nitor, semper extremus

in visu: sed purpura coronatus madere singulis videtur his, & pariter omnibus. Nec gemmarū vlla est liquidior, capiti iucunda, suavis & oculis. Laudatissima est in Indis, apud quos argenon vocatur. Proxima apud Aegyptios, vbi fenites. Tertia in Arabia, verū scabra, Mollius radiat Pontica, & Asiatica. Ipse verò molliores sunt, Galatica & Thracica & Cypria. Vitia earum languor, aut alienis turbari coloribus, & quæ cæterarum. Proxima candicantiū est Aste-
ria, principatum habens proprietate naturæ, quod inclusam lucem pupillæ modo quandam continet, ac transfundit cum inclinatione, ve-
lut intus ambulantiem, tæx alio atque alio loco reddens, eademque contraria Soli regerens can-
dicantes radios, vnde nomen inuenit difficilis ad celandum. Indicæ præfertur in Carmania
nata. Similiter candida est, quæ vocatur astrios, crystallo propinquas, in India nascens, & in Pal-
lenes litotibus: intus à centro ceu stella lucet fulgore Lunæ plenæ. Quidam causam nominis reddunt, quod astris opposita fulgorem rapiat, ac regerat. Optimam in Carmania gigni, nul-
lāmque minus obnoxiam vitio. Cerauniam enim vocari, quæ sit deterior. Pessimam lucer-
narum lumini similem. Celebrant & astroscen, mirasque laudes eius in Magicis artibus Zo-
roastrem cecinisse. Quidam diligentius de ea produnt. Astrobolon sudines dicit oculis pi-
scium similem esse, & radiare candido, vt So-
lem. Est inter candidas & quæ ceraunia voca-
tur, fulgorem siderum rapiens. Ipsa crystallina, splendoris cærulei, in Carmania nascens. Albam esse Zenothemis, fatetur, sed habere intus stel-
lam concursantem. Fieri & hebetes ceraunias,

† Ex alio atque alio reddēs, nulla loca mentione. sic in Aug. cod. quæ sequen-
tus est. Ma-
nutius.

quas nitro & aceto per aliquot dies maceratas
 concipere stellam eam, quæ post totidem men-
 ses relanguescat. Sotacus & alia duo genera fe-
 cit ceraunia, nigras tubentesque, ac similes eas
 esse securibus: per illas quæ nigrae sunt & ro-
 tundæ, vrbes expugnari & classes, easque betu-
 los vocari: quæ verò longæ sunt, ceraunias. Fa-
 ciunt & aliam raram admodum, & Parthorum
 Magis quæ sitam, quoniam non aliubi iuueni-
 tur, quam in loco fulmine ictō. Proximum ce-
 raunia nomen apud eos habet, quæ appellatur
 iris. Effoditur in quodam insula Rubri maris
 quæ distat à Berenice vrbe sexaginta millia
 passuum, cætera sui parte crystallus. Itaque qui-
 dam radicem crystalli esse dixerunt. Vocatur
 ex argumento iris. Nam sub tecto percussa se-
 le, species & colores arcus cælestis in pro-
 mos parietes eiaculatur, subinde mutans, ma-
 gnæque varietate admirationem sui augens.
 Sexangulam esse, vt crystallum, constat. Sed esse
 aliquas scabris lateribus & angulis inæqualibus
 dicunt, in Sole aperto projectas, radios in se ca-
 dentes discutere: aliquas verò ante se projectione
 tore adiacentia illustrare. Colores verò non nisi
 ex opaco reddunt. nec vt ipsæ habeant, sed vt re-
 percussu parietum elidant: optimæque, quæ ma-
 ximos arcus facit, simillimósque cælestibus.
 Est & alia iris ceræ similis, prædura: quam Ho-
 rus crematam tusamque ad ichneumonū mor-
 sus remedio esse, nasci autem in Perside tradi-
 Similis est aspectu, sed nõ eiusdem effectus, quæ
 vocatur zeros, alba nigræque macula in trans-
 uersum distinguente crystallum. Expositis per
 genera colorum principalium gēmis; reliqua
 literarum ordine explicabimus.

De quibusdam gemmis per alphabeti ordinem.

CAP. X.

A Chates in magna fuit autoritate, nunc in nulla est: reperta primum in Sicilia iuxta flumen eiusdem nominis, postea plurimis locis, excedens amplitudine, numerosa varietatibus diuersis mutantibus cognomina eius. Vocatur enim phassachates, cerachates, sardachates, hamachates, leucachates, dendrachates, velut arbuscula insignis: antachates, cum vititur, myrrham redolens, coralloachates guttis aureis sapphiri modo distincta, qualis copiosissima in Creta, sacra appellata. Putant eam contra araneorum & scorpionum ictus prodesse. Quod in Siculis vtiq; crediderim, quoniam primum eius provincie afflatu scorpionum pestis extinguitur. Et in India inuenta contra eadem pollent, & aliis magnis miraculis. Reddunt enim species fluminum, nemorum & iumentorum, etiam effeda & staticula, & equorum ornamenta. Medici coticulas inde faciunt. Spectasse etiam prodest oculis. Sitim quoque sedant in os addita. Phrygia vitidia non habent. Thebis Aegyptiis repertae carent rubentibus venis & albis. Et haec quoque contra scorpiones valida. Eadem autoritas & Cypridis est. Sunt qui maxime probent vitream perspicuitatem in his. Reperiuntur & in Thracia & circa Oetam, & in Parnasso, & in Lesbos ac Messene, similes limitu floribus, & Rhodo. Aliae apud Magos differentiae. Leoniae pelli similes, potentiam habere contra scorpiones dicuntur. In Persis vero suffitu earum tempestates auerti, & praeterea flumina sisti. Argumentum esse, si in feruetes cortinas addita refrigerent: sed ut profint, leoninis iubis alligandas: nam hyanae

pelli similem abominantur, discordialem domi-
 bus. Eam veto, quæ vnius coloris sit, inuictam
 athleticis esse. Argumentum eius, quod in olla
 plena olei cocta cum pigmentis, & intra duas
 horas subteruefacta, vnum colorem ex omni-
 bus facit minij. Acopis nitro similis est, pumi-
 cosa, aureis guttis stellata. Cum hac oleum sub-
 feruefactum perandis lassitudinem (si credimus)
 soluit. Alabastrites nascitur in Alabaastro Aeg-
 ypti, & in Syria Damasco, candore interstin-
 cto variis coloribus. Hæc tremata cum fossili sale
 ac trita, grauitates oris & dentium extenuat
 dicitur. Aleatorias vocant in ventriculis gal-
 linaceorum inuentas, crySTALLINA specie, magni-
 tudine fabæ: quibus Milonem Crotonientem
 vsus in certaminibus, inuictum fuisse videri
 volunt. Androdamas argenti nitorem ha-
 bet, vt adamas, quadrata, semperque tessellis si-
 milis. Magi putant nomen impositum ab eo
 quod impetus hominum, & iracundias domes.
 Eadem sit, an alia, argyrodamas, autores non ex-
 plicant. Antipathes nigra non translucet. Expe-
 rimentum eius si coquatur in lacte: facit enim
 hoc myrrhæ simile immissa. Eamque contra ef-
 fascinationes auxiliari Magi volunt. Arabice
 ebori simillima est, & hoc videretur, nisi abnue-
 ret duritia. Putant contra dolores neruorum
 prodesse habentibus. Aromatites & ipsa in
 Arabia traditur gigni, sed & in Aegypto circa
 Pyras, vbiq; lapidosa, & myrrhæ coloris & odo-
 ris, ob hoc reginis frequenter. Asbestos in Ar-
 cadia montibus nascitur, coloris ferrei. Aspi-
 laten Democritus in Arabia gigni tradit, ignei
 coloris. Eam oportere cameli pilo spleneticis
 alligari, inueniriq; in nido Arabicarum alitum. Et

Et aliam eodem nomine ibi in Leucopetra nasci argentei coloris, radiantem, contra lymphatum habendā. Atizoën in India & in Perside ac Ida monte nasci tradit, argenteo nitore fulgentem, magnitudine trium digitorum, ac lenticulæ figuram, odoris iucundi, necessariam Magis regē constituentibus. Augites nō multis alia videtur esse, quā quæscallais. Amphitane alio nomine appellatur chrysocola, in Indiæ parte, vbi formicæ eruit aurum, in qua inuenitur auro similis quadrata figura: affirmaturq; natura eius, quæ magnetis, nisi quòd trahere quoque aurum traditur. Aphotidias ex candida rufa est. Apsyctos septenis diebus calorem tenet exalata igni, nigra ac ponderosa, distinguentibus venis rubentibus. Putant prodesse cōtra frigora. Aegyptillam Iacchus intelligit, per albū sarda nigraque vena transeunte: vulgus autem in nigra radice cæruleam facit. Balanitæ genera duo habent, subuirides, & Corinthiæ & ris similitudine. Illa à Copto, hæc ex Troglodytica veniens, medias secante flammea vena. Coptos & Batrachitas mittit: vnam ranæ similē colore: alteram ebori: tertiam rubentis è nigro. Baptes, mollis alioquin, odore excellit. Beli oculus albianus pupillā pingit nigra, è medio aureo fulgore lucentem. Hæc propter suam speciem sacratissimo Assyriorum Deo dicatur. Aliam autem, quam Belum vocant, in Arbelis nasci Democritus tradit, nucis iuglandis magnitudine vitrea specie. Baroptenus siue baroptis nigra, sanguineis & albis nodis alligata dicitur, velut portentosa. Botrytes alia nigra est, alia pampinea, incipienti vix similis. Zoroastres crinibus mulierum similiorem Botrychiten vocat.

Bucardia bubulo cordi similis Babylone tatum
 nascitur. Brontia capitibus testudinum similis,
 & cum tonitruis cadens (vt putant) fulmine icta
 † *Bolensæ* restinguit, si credimus. † Bolæ nimbo inueni-
 tur, glebæ similitudine. Cadmitis eadem esset,
 quam Ostracit in vocant, nisi quod hanc cæru-
 leæ interdum cingunt bullæ. † Callais sapphi-
 rum imitatur, candidior, & littoroso mari simi-
 † *Calis.* lis. Capnites quibusdam videtur suum genus
 habere, plurimis spiris fumida, vt suo loco di-
 ximus: in Cappadocia & in Phrygia nascitur
 ebori similis. Callainas ferunt plures coniu-
 & os semper inueniri. Catochites Corsicæ lapis
 est, cæteris maior, mirabilis, si vera traduntur
 impositam manum veluti gummi retinens.
 Catopyrites in Cappadocia prouenit. Cept-
 res, siue cepocapites, candida est, venarum co-
 dis coëuntibus, candore imaginem regerens.
 Ceramites, testæ colorem habet. Cinædix in-
 ueniuntur in cerebro piscis eiusdem nominis
 candidæ & oblongæ, euentuq; mirandæ, si mo-
 dò est fides, prælagire eas habitum maris nubi-
 lo colore aut tranquillitate. Cetites cære simi-
 lis est: Circos pyris: Corsoides canitiei hominis.
 Coralloachates corallo aureis gutis distinctus.
 Corallis minio: gignitur in India & Syene. Cra-
 terites inter chrysolithum & electrum colorem
 habet, præduræ naturæ. Crocallis cærasum re-
 præsentat. Cissites circa Copton nascitur can-
 dida, & videtur intus habere partum, qui sentia-
 tur etiam strepitu. Chalcophonos nigra est, sed
 illisa æris tinnitum reddit, tragædis, vt suadent
 gestanda. Chelidonis duorum sunt generum:
 hirundinum colore, & altera parte purpurea:
 nigris interpellatibus maculis. Chelonia oculi-
 la

lus est Indicæ testudinis, vel porretosissima Magorum mendaciis. Melle enim colluto ore impositam linguæ, futurorum diuinationem præstare promittunt: quintadecima Luna & silente, tota die: decrescente verò ante Solis ortum, cæteris diebus à prima in sextam horam. Sunt & chelonitides testudinum similes, ex quibus ad tempestates sedandas multa vaticinantur. Ea verò, quæ sit aureis guttis, cum scarabæo deiecta in aquam feruentem, tempestates auerti.

Chlorites herbacei coloris est, quam dicunt Magi inueniri in motacillæ auis ventre, congenitam ei: ferròque includi iubent ad quædam prodigiosa moris sui. Choaspites à flumine dicta est, viridis, fulgoris aurei. Chrysolampis in Æthiopia nascitur, pallidi coloris die, noctu ignei. Chrysophis autem videtur esse. Cepionides in Æolidis Atarne nunc pago, quondam oppido, nascuntur, multis coloribus translucentes, aliàs vitreæ, aliàs crystallinæ, aliàs iaspideæ. Sed & sordidis rãtus est nitor, vt imagines reddant, ceu specula. Daphniam Zoroastres morbis comitialibus demonstrat. Diadochus beryllo similis est. Diphris duplex, candida ac nigra, mas ac foemina, genitale vtriusque sexus distinguente linea. Dionysias nigra ac dura mollis rubentibus maculis: ex aqua trita saporem vini facit, & ebrietati resistere putatur.

Draconites siue dracontia è cerebro fit draconum: sed nisi viuentibus abscisso nunquam gemmescit, inuidia animalis mori se sentiētis. Igitur dormiētibus amputant. Sotacus qui visam eam gemmam sibi apud regem scripsit, bigis vehiquærentes tradit, & viso dracone spargere somnifica medicamenta, atque ita præcidere. Esse

autem candore translucido, nec postea polita
aut artem admittere. Encardia cognominatur
& cardisce: vna, in qua nigra effigies cordis emi-
net altera, eodem nomine viridi colore, cordis
speciem representat: tertia nigrum cor ostendit,
reliqua sui parte candida. Enorchis candida
est, diuisaque fragmentis testium effigiem re-
presentat. Exhebenum Zoroastrès speciosam
& candidam tradit, qua aurifices aurum po-
liunt. Erystalis cum sit candida, ad inclinatio-
nes rubescere videtur. Erotylos eadem amphio-
comæ & hieromnemou, à Democrito laudatur
in argumentis diuinationum. Eumeces in Ba-
ctris nascitur, silici similis, & capiti supposita vi-
sa nocturna oraculi modo reddit. Eumetres
Beli gemmam, sanctissimi Deorum sibi, Assyri
appellat, porracei coloris, superstitionibus gra-
tam. Eupetalos quatuor colores habet, caru-
leum, igneum, minij, mali. Euros nucleo oliuæ
similis est, striata concharum modo, non adeo
candida. Eurotias situ videtur optere nigri-
tiam. Eusebes ex eo lapide est, ex quo traditur
Tyri in Herculis templo facta sedes, ex qua Dii
facile surgabant. Epimelas fit, cum in candida
gemma supernè nigricat colos. Galaxiam ali-
qui galactiten vocant, similem proximè dictis,
sed intercurrentibus sanguineis aut candidis ve-
nis. Galactites ex vino colore lactis est. Eandem
dicunt leucam, & leucograpiam appellant, &
synnephiten, tritam lactis succo ac sapore nota-
bilem. In educatione nutricibus lactis secundi-
tatem, infantium quoque alligata collo saluam
facere dicitur, in ore autem liquefcere. Eandem
memoriam adimere dicunt. Mittit eam & Ache-
lous amnis. Sunt qui smaragdū albis venis cit-
cum

conligatum galactiten vocent. Galaicos argyrodamanti similis est, paulo sordidior. Inveniuntur autem hinc vel ternis. Galidanè Medimittunt, coloris orobini, veluti floribus sparsum. Nascitur & in Arbelis. Hæc quoq; gemma concipere dicitur, & intra se partum fateri concussa, concipere autem trimestri spatio.

Glossopetra lingua similis humanæ in terra non nascitur, sed deficiente Luna celo decidere, & lenocinanti necessaria creditur. Quod nec credamus, promissi quoque vanitas facit. Ventos enim ea comprimi narrant. Gorgonia nihil aliud est, quàm corallium: nominis causa, quod in duriciam lapidis mutatur. Emollit maria: fulminibus & typhoni resistere affirmant.

Genianen eadem vanitate inimicorum penas efficere promittunt. Heliotropium nascitur in Aethiopia, Africa, Cypro, porracei coloris, sanguineis venis distincta. Causa nominis quoniã deiecta in vas aquæ fulgorem Solis accedentem percussu sanguineo mutat, maximè Aethiopia. Eadem extra aquam speculi modo Solè accipit, deprehenditq; defectus, subeuntem Lunam ostendens. Magorum impudentiæ vel manifestissimum in hac quoque exemplum est, quoniã admista herba heliotropio, quibusdam quoque additis precationibus, gerentem conspici neget.

Hephatistes quoq; speculi naturam habet in reddendis imaginibus, quanquam rutila. Experimentum est, si ferventem aquam addita statim refrigeret, aut si in Sole addita atidam materiã accendat. Nascitur in Coryco. Horminodes, ex argumèto viriditatis in candida gemma vel nigra, & aliquãdo pallida, ambiente circulo aurei coloris, appellatur. Hexecontalithos in

parua magnitudine multicolor, hoc sibi nomen
adoptauit. Reperitur in Troglodytica regione.
Hieracites alternat tota, miluinis nigricans
veluti plumis. Hammites ouis piscium similis
est, & alia velut nitro composita, prædura alio-
quin. Hammonis cornu inter sacratissimas
Aethiopiæ gemmas, aureo colore, arietini cor-
nus effigiem reddens promittitur prædiuina so-
mnia repræsentare. Hormesion inter gratissi-
mas aspicitur; ex igneo colore radiâs auro, por-
tante secum in extremitatibus candidam lucē.
Hyæniæ ex oculis hyæniæ, & ob id in vase in-
ueniri dicuntur; & si credimus, lingue hominis
subdita futura prædicere. Hammites in Aethiopia
quidem principalis, sed & in Arabia &
Africa inuenitur, sanguineo colore, non omit-
tenda promissis ad coarguendas barbarorū in-
sidias. Zacharias Babilonius in his libris quos
scripsit ad regem Mithridatem, humana gemis
attribuit fata: has non contentus oculorum &
iocinerum medicina decorasse, à rege etiâ ali-
quid petitis dedit, & litibus iudiciisque inter-
posuit; in preliis etiâ eas salutes pronuncia-
uit. Est & alia eiusdem generis, quæ vocatur
henui ab Indis, xanthos appellata Græcis, è suluo
candicans. Idæi dactyli in Creta, ferreo colore
pollicem humanum expriment. Icterias aliti
lurido similis, ideo ex istimatur salubris contra
regios morbos. Est & alia eodem nomine li-
quidior. Tertia folio viridi similis, latior prio-
ribus, penè sine pòdere venis luridis. Quartum
genus in eodem colore nigris venis descenden-
tibus. Iouis gemma candida est, non pondero-
sa, tenera. Indica gentiū suarum habet nomē,
subrufo colore, in attritu sudorem purpureum
emanat.

emanat. Alia eodem nomine candida, pulvere
 aspectu. Ton apud Indos violacea est, sed raro
 saturo colore lucet. Lepidotes squamas piscium
 variis coloribus imitatur. Lesbias Lesbi patriæ
 nomen habens, inuenitur & in India. Leucoph-
 thalmos rutila aliàs, oculi speciem candidã ni-
 grãq; continet. Leucopetalos candorẽ niuis
 ex auro distinguit. Libanochros thuris simili-
 tudinem ostendit, sed succum mellis. Limonia-
 tes eadem videtur, quæ smaragdus. De lipare
 hoc tantum traditur, suffita ea omnes bestias
 euocari. Lysimachus Rhodio marmori similis
 est aureis venis: politur ex marmore, amplitu-
 dine in angustias cõeunte, vt inutilia exteratur.

Leucochrysos fit chrysolitho interalbicante.
 Memnonia qualis sit, non traditur, Medea ni-
 gra est, à Medea illa fabulosa inuenta: habet ve-
 nas aureæ coloris: sudorem reddit croci, sapore
 autẽ vini. Mecoaïtes papauera exprimit. Mi-
 trax à Persis accepta est & Rubri maris monti-
 bus multicolor, contra Solem variè refulgens.
 Meroetes portacea lacte sudat. Morion Indi-
 ca, quæ nigerrimo colore translucet, vocatur
 pramnon: in qua miscetur & carbunculi colos,
 Alexandrinum: ybi sardæ, Cyprium. Nascitur &
 in Tyro & in Galatiã. Xenocrates & sub Alpi-
 bus nasci tradit. Hæ sunt gemmæ, quæ ad ægy-
 pas sculpturas aprantur. Myrrhites myrrhæ co-
 lorem habet, faciẽmq; minima gemma, vnguenti
 odorem, attrita etiã nardi. Myrmecias nigra
 habet eminentias similes verrucis. Myrsinites
 melleum colorem habet, myrti odorem. Meso-
 leucos est, mediam gemmã candida distinguẽte
 linea. Mesomela, nigra vena quemlibet colorem
 secante per medium. Nasamonites est sangui-
 nea,

nea, nigris venis. Nebrites Libero patri sacra-
 nomen traxit à nebridū eius similitudine. Sunt
 & aliæ nigrae generis eiusdem. Nympharena
 vrbis & gentis Persicę nomen habet, similis hip-
 popotami dentibus. Orca barbari nominis, è
 nigro fuluōq; ac viridi & candido placet. Om-
 bria, quam aliqui noriam vocant, sicut cerau-
 nia & brōtia cadere cum imbribus & fulmini-
 bus dicitur, eundemque effectum habere, quem
 brontia, narratur. Præterea in aras addita ea
 traditur libamenta nō amburi. Orites globosa
 specie, à quibusdam & siderites vocatur, ignem
 non sentiens. Ostracias siue ostracites est te-
 stacea durior: altera achata similis, nisi quod s-
 chates politura pinguescit: duriori tanta inest
 vis, vt aliæ gemmæ scalpantur fragmentis eius.
 Ostraciti ostrea nomen & similitudinē dedere.
 Ophicardelon Barbari vocant, nigrum colorem
 binis lineis albis includentibus. De Obsidiano
 lapide diximus superiore libro. Inueniuntur &
 gemmæ eodem nomine ac colore, nō solum in
 Aethiopia Indiāq; sed etiā in Samnio, vt aliqui
 putant, & in litoribus Hispaniensis Oceani.
 Panchus ferè ex omnibus coloribus constat.
 Pagonius nō longior digito, ne crystallus vi-
 deatur, numero plurimum angulorum cauetur.
 Paneros qualis sit, à Metrodoro non dicitur: sed
 carmen Timaridis reginae in eadem dicatū Ve-
 neri non inlegās ponit, ex quo intelligitur ad-
 ditam ei fecunditatem. Quidam hanc panseba-
 ston vocant. Ponticatum plura sunt genera. Est
 stellata nunc sanguineis, nunc atris guttis, quæ
 inter sacras habetur. Alia pro stellis eiusdē co-
 loris lineas habet, alia montium conualliumq;
 effigies. Phloginos, quem & chrysitē vocant,

ostrea Attica assimilata inuenitur in Aegypto. Phœnicites ex balani similitudine appellatur: Phycites algæ. Perileucos, filo ab ore gemæ ad radicem vsq; candido descendente. Pœantides, quas quidam gemonidas vocant, prægnantes fieri & parere dicuntur, mederiq; parturientibus. Nâ tales in Macedonia iuxta monumentum Tiresiæ inueniuntur, specie aquæ glaciata. Solis gemma candida est, & ad speciem sideris in orbem fulgentes spargit radios. Sagdam Chaldaei adhærescentem nauibus inueniunt, prasini coloris. Samothracia insula eiusdem nominis gemmâ dat nigram, ac sine pondere, ligno simile. Sauriten in ventre viridis lacerti harundine dissecti tradunt inueniri: Sarcites bubulas carnes præsentat. Selenites ex candido transluet melleo fulgore, imaginem Lunæ continens, redditque eam in dies singulos crescentis minuentisque numero nasciq; putatur in Arabia. Siderites ferro similis, litigio illata discordias facit: quæq; nascitur in Aethiopia Sideropœcilos ex ea fit variantibus guttis. Spongites spongix nomen representat. Synodontes è cerebro piscium est, qui synodontes vocantur. Syrtix in litore Syrtium, iam quidem & in Lucania inueniuntur è melleo colore croco refulgentes: intus autem stellas continent languidas. Syringites stipulæ internodio similis, perperua fistula cauatur. Trichrus ex Africa nigra est, sed tres succos reddit, à radice nigrum, medio sanguineum, summo candidum. Telichizos cinerei coloris aut rufi, candidis radicibus spectatur. Telicardios colore cordis: Persas apud quos gignitur, magnopere delectat, maculamq; appellant. Thracia trium generum est, viridis, aut pallidior, tertia sanguineis

neis guttis. Tephritis nouæ Lunæ speciē habet curuata in cornua, quauis cinerei coloris. Tephrosios oleæ nucleo similis videtur; neque est ei gemmæ honos, sed lingentium calculos frangit pellique. Veneris crines nigerrimi nitoris continent in se speciē rufi crinis. Veientana Italica gemma est, Veis reperta, nigram marellam distinguente limite albo. Zanthemem in Media nasci Democritus tradit, electri colore, & si quis terat in vino palmeo & croco, certimodo lentescere, odore magnæ sanitatis. Zmilaces in Euphrate nascitur, Procōnesio marmoris similis, medio colore glauco. Zoronifios in Indo flumine nascitur: Magorum gemma esse narratur: neque aliud amplius de ea.

De gemmis, quæ à membris hominū cognominantur, & quæ ab animalibus, & de iis, quæ à cæteris rebus.

C A P. XI.

Est etiamnum alia distinctio, quam equidem fecerim, subinde variata expositione. Si quidem à membris corporis habent nomina, Hepatites à iocinere, Steatites singulorum animalium adipe numerosa. Adadunephros eiusdem oculi dicitur: Deus & hic colitur Syris. Triophthalmos cum onyche nascitur, tres hominis oculos simul exprimens. Ab animalibus cognominantur, carcinias marini cancri colore, echites viperæ, scorpites scorpionis aut colore aut effigie, scarites scari piscis, triglites nulli, xgophthalmos caprino oculo: item alia suillo, & à gruis collo geranites, hieracites accipitris. Actites à colore aquilæ candicante cauda. Myrmecites innatam repentis formicæ effigiem habet: scarabæorum cantharias. Lycophthalmos quatuor est colorum ex rutilo sanguinea: in medio nigrum

nigtum candido cingitur, vt luporum, oculi, illis
 per omnia similis. Taos pauoni est similis, ite
 aspidi, quam vocari chelidonia inuenio. Hare-
 narum similitudo est in hamnochryso, velut
 auro harenis misto. Cechrites milij granis ve-
 lut sparsis. Dryites e truncis arborum: hęc &
 ligni modo ardet. Cissites in candido collucet
 edere foliis, qua totam tenent. Narcissites ve-
 nis etiam edere † distincta. Cyamea nigra est
 sed fracta ex se sabę similitudinem parit. Pyren
 ab oliuę nucleõ dicta est: huic aliquando inesse
 piscium spinę videntur. Chalazias grandinũ &
 colorem & figuram habet, adamantinę duritię,
 Narrant etiam in ignem additę manere suum
 frigus. Pyrites nigra quidẽ, sed attritu digitos
 adurit. Polyzonos nigra multis zonis candidat,

† distingui-
 tur.

Astrapia in candido aut cyaneo discurrunt e
 medio fulminis radii. In Phlegontide intus ar-
 dere quadã videtur flamma quę nõ exeat. In
 Anthracitide scintilla discurrere aliquando vi-
 dentur. Enhydros semper rotunditatis absolute,
 in cadote est leuis, sed ad motũ fluctuat intus in
 ea veluti in ouis liquor. Polytrix in viridi capil-
 latur, sed defluuia comarũ facere dicitur. Sunt
 & a leonis pelle & pãtherę nominatę, leontios,
 pardalios. Colos appellauit chrysolithum au-
 reus, chrysoprasum herbaceus, melleus meli-
 chrota: quauis plura eius genera sint. Meli-
 chlorõ est geminus, parte flauus, parte melleus:
 Crocian crocii. Polia canitiem quandam sparti
 indicat: eandem duritotem, nigra Spartopolios.
 Rhodites a rosa † est. Melites mali coloris, Chal-
 cites aris, Sycites fici. Ratio nominum nõ est in
 Borfycite, in nigro ramosa, caudidis aut sangui-
 neis frondibus: nec gemite, velut in petra can-
 didis

† Est, redim-
 dat, neque
 est in versu-
 tis codici-
 bus. Depen-
 dent enim
 hac ab eo
 quod pra-
 cessit. Colos
 appellauit.

didis manibus inter se complexis. Ananchitide in hydromantia dicunt euocari imagines deorum: Synochitide umbras inferorum euocatas teneri: Dendritide alba defossa sub arbore, quæ cadatur, securis aciem non hebetari. Et sunt multo plures, magisq; monstrificæ, quibus Barbari dedere nomina, confessi lapides esse. Nobis satis erit in his coarguisse dira mendacia.

De gemmis nascentibus & factitiis, & figuris gemmarum.

CAP. XII.

Gemmae nascuntur & repente nouæ ac sine nominibus: ut Lampfaci in metallis aurariis una inuenta, quæ propter pulchritudinem Alexandro regi missa fuit, ut autor est Theophrastus. Cochlides quoq; nunc vulgatissima, huiusmodi, quam nascuntur: in Arabia repertis ingentibus glebis, melle excoqui tradunt septenis diebus noctibusq; sine intermissione: ita omni terreno vitio loq; decusso purgatam puramq; glebam artificum ingenio variè distribui in venas ductusq; macularum quam maximè vendibilis ratione sectantium: quondamq; tantæ magnitudinis fecere, ut equis regum in Oriente frontalibus atq; pro phaleris pensilia facerent. Et alias omnes gemmae mellis decoctu nitescunt, præcipue Cortici, in omni alio usu aciora abhorrentes. Quæ variæ sunt, & ad nouitatem accedere caliditate ingeniorum contigit, ut nomen vitatum non habeant, physes appellat, velut ipsius naturæ admiratione in his venditantes, cum finis nominum non sit, quæ persequi non equidè cogito, innumera ex Græca vanitate conficta. Indicatis nobilibus gemmis, etiam plebeiis rarorum generum, dictu dignas distinxisse satis erat. Illud tamen meminisse conueniet, in crescentibus variè macu-

† modo

lis a

lis ac verrucis, linearumq; interueniente multi-
 plici ductu & colore, †mutari sepius nomina in
 eadē plerunq; materia. Nunc cōmuniter ad om- † *mutata.*
 niū gemmarū obseruationes pertinentia dice-
 mus, opinionones secuti autorum. Cauæ aut extu-
 berantes viliōres videntur æqualibus. Figura
 oblonga maximè probatur, deinde quæ vocatur
 lenticula, postea †clypeidos & rotunda: angulo- † *clypeoi-*
 sis minima gratia. Veras à falsis discernendi † *des.*
 magna difficultas: quippe cū inuentum sit, ex
 veris gēmis in alterius generis falsas traducere,
 Sardonyches è ceraunlis glutinantur gēmis, ita
 vt deprehēdi ars nō possit, aliunde nigro, aliunde
 candido, aliunde minio sumptis, omnibus in suo
 genere probatissimis. Quinimo etiā exant com-
 mētarij autorū, quos nō equidē demonstrarim,
 quibus modis ex crystallo tingantur smaragdi,
 aliaq; translucentes, sardonyx è sarda, item cæ-
 tæ ex aliis. Neq; est vlla fraus vitæ lucrosior.

De ratione probandarum gemmarum.

CAP. XIII.

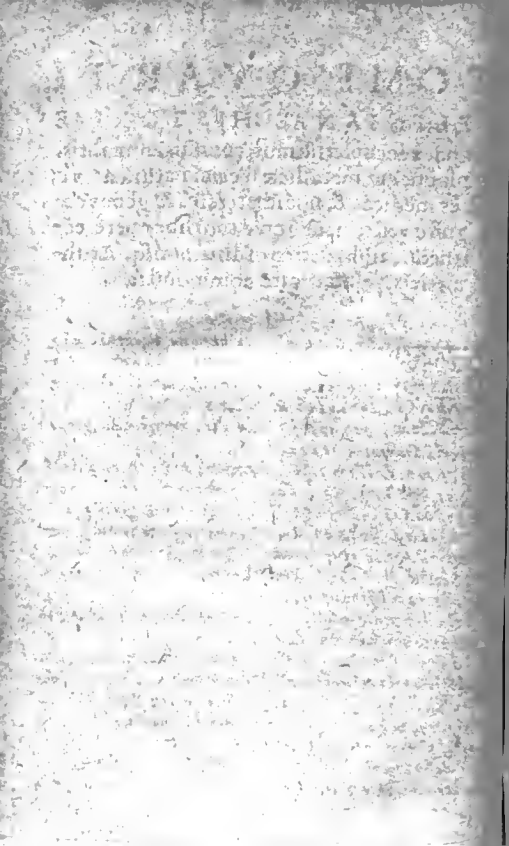
NOs contrā rationē deprehēdi falsas de-
 monstrabimus, (quando etiam luxuriam
 aduersus fraudes muniri decet) præter illa, quæ
 in principalibus quibusq; generibus priuatim
 diximus. Translucentes matutino probari cēsenti-
 aut si necesse est, in quartā horam, postea vetar.
 Experimenta pluribus modis constant. Primū
 pōdere, si grauiōres sentiuntur, post hæc corpore.
 Factitiis pustula in profundo apparēt, scabritia
 in cute, in capillamēto fulgoris incōstātia, prius
 quàm ad oculos perueniat, desinens nitor. De-
 cussi fragmēti paulū, quod in lamina ferrea te-
 ratur, efficacissimū experimento excusant mā-
 gones gēmarū. Recusant similiter & limæ pro-

† Budaus
in postero.
ribus in Pā.
deēt Anno.
ratiomb. le.
gendū cen.
set, candidā
tia, septimo
casu.

bationē. Obsidianæ fragmenta veras gemmas non scarificant. Factitiæ scarificationis † canalicam fugiunt. Tantaque differentia est, ut alix ferro scalpi non possint, alię nō nisi retuso, verūm omnes adamante. Plurimum verò in his terebrarum proficit feruor. Gemmiferi amnes sunt Acesines & Ganges: terrarum autem omnium maximè India. Et iam peractis omnibus naturæ operibus, discrimen quoddam retū ipsarum atq; terrarū facere conueniat. Ergo in toto orbe & quacunq; cæli conuexitas vergit, pulcherrima est omnium, rebūque meritò principatum naturæ obtinens, Italia, reatrix parēnsque mundi altera, viris, sceminis, docibus, militibus, seruitiis, artiū præstantia, ingeniorum claritatibus, iam situ ac salubritate cæli atque temperiæ accessu cunctarum gentium facili, litoribus portuosiss, benigno ventorum afflatu, (etenim contingit recurrētis positio in partē vtilissimam, & inter ortus occasūsq; mediam) aquarum copia, nemorū salubritate, mōtium articulis, ferorum animalium innocentia, soli fertilitate, pabulū ubertate. Quicquid est, quo carere vita nō debeat, nusquam est præstantius: fruges, vinū, olea, vellera, lina, vestes, iuenci. Ne equos quidem in trigariis præfetri villos vernaculis animaduerto. Metallis auri, argenti æris, ferri, quæ diu libuit exercere, nullis cessit: & iis nunc in se grauida pro omni dote varios succos, & frugū pomorūq; sapes fundit. Ab ea, exceptis Indiæ fabulosis, proximè quidem duxerim Hispaniā, quacunq; ambitur mari.

Errata hæc pauca sic emendato, atque aliquot varias lectiones quæ omissæ fuere, hunc in modum annotato.

Pag. 154. vers. 13. pro Phintia sunt qui lege-
re malint, Pythia. pag. ead. vers. 15. pro Li-
myra, lege Lymira. pag. 188. vers. ultimo,
sunt qui legi contendant, vilissimum. pag.
278. vers. 21. pro Ctesias lege Cresias. pagin.
326. vers. 2 pro Artaphernem sunt qui le-
gunt Tissaphernem. pagin. 348. vers. 19. pro
Anatissimus lege Mnusitimus.

TOMI QVARTI

PLINIANAE HISTORIAE

Index locupletissimus, cuiusuis animantis, plantæ aut metallicæ speciei naturã ac vires medicas, & siquid præterea id genus cognitum utile, iucundumve toto hoc opere continetur, alphabetico ordine, notisq; Arithmeticis, veluti digito monstrans.

A

Baculi, sine cal-
culi, ex vi-
tro pag. 414
Abalus insula
pag. 425

Abortu facientia 23. 143
185. 216. & Tom. 2. pag.
271. & Tom. 3. pagina
50. 100. 141. 148. 250. 280.
321. et inde. 375. 396. 403
Abron, Apellis opus apud
Samos 335
Absentium sermones aurium
tinnitu præsentuntur 9
Absinthium marinum quale
208. & Tom. 3. pag. 390
Abstinentia optima medi-
cina 16
A carne piscis 219
Accipitrum generi perni-
ciosus chamaleon 31. 32
Aceteta in crystallo gene

ribus qua dicantur 423
Acerata cochlea qua 122
Acesines fluxus gemmifer
466
Acessis, chrysocolla genus
245
Achaia villa Romanos cor-
rupit 260
Achates fluvij gemma 471
Achates gema, variaq; eius
genera & nomina ibid.
Achates in annulo pyrri
qualis 417
Achates politura pinguescit
460
Acheloij fluvij gemma 456
Achilles quo Telephum sana-
rit 302. & To. 3. pag. 303
Achillis simulacrum 285
370. 371
Achilles à Zeuxide pi-
ctus 329

I N D E X.

- Achilles virginis habitu oc-*
cultatus, Athenionis o-
pus 345
- Acidula aqua* 151
- Acipenser piscis* 219. & *To-*
mo 2. pag. 19
- Aconiti vincere quid* 346
- Aconiti sumpti remedia*
44. 191. & *Tom.* 3. pag.
184. 226
- Acopi gemma* 452
- Acragas statuarius* 261
- Actiaco bello navis Antony*
ab echeneide retenta 184
- Actius Priscus pictor* 341
- Actius Poeta sibi ipsi sta-*
tuam posuit 269
- Acty Navy statua* 270
- Adamantis lapidis conside-*
ratio 429. *toto capite.*
- Adamas venena irrita fa-*
cit 431
- Adamas unde dictus* 430
- Adamas sanguine hirci fra-*
gitur 431. & *Tomo* 3.
pagina 48
- Adamas à sculptoribus ex-*
petitur 431
- Adamantis duritia nulli*
cedit 430
- Adamantis genera sex* *ibid.*
- Adamantis magnitudo* *ibi.*
- Adamantis cum magnete*
discordia 431
- Adamante sculpuntur gē-*
ma omnes 466
- Adarca quid, & eius effe-*
ctus 211. & *Tom.* 2. pag.
353. & *Tom.* 3. pag. 103
- Adorationu mos* 9
- Adulterio Messalina nobi-*
litatus Vestrus Valēs 75
- Adulteriorum tadium quo*
pailo mulieribus indu-
catur 196
- Adustionis remedia. Qua-*
re Ambustorū remedia.
- Aedes qualis intrita con-*
struenda 408
- Aedium construendarum*
leges *ibid.*
- Aedificia Roma quae nobi-*
lissima 390
- Aedificium sine ferreo cla-*
uo *ibid.*
- Aedilitas Caesaris mira* 235
- Aegineta fictor* 348
- Aegineticum as* 266
- Aegilopis morbi remedia*
104. 319. & *Tom.* 3. pag.
84. 145. 243. 329. 402
- Aegira sacerdos vaticina-*
tura sanguinem tauri-
num bibit 40
- Aegisthus ab Oreste peri-*
mitur 347
- Aegle Aesculapij filia* 346
- Aegophthalmos gema* 462
- Aegypti nitrum quale* 176
- Aegypti pyramides* 383
- Aegy*

I N D E X.

Aegypti alumen	358	Aes a Servio Rege primo signatum 234. & Tom. 2. pag. 443
Aegypti labyrinthus	336	Aes signatum nota pecu- dum ibid.
Aegypti electrum	425	Aes coronarium quod, & quale 255. 288
Aegypti smaragdi	432	Aes alicnum quod, & unde dictum 256
Aegypti opalus	437	Aes alienū Milonis ingens 391
Aegyptia litera	387	Aes ex cadmia ubi confi- ciatur 264
Aegyptium argentum quo- modo conficiatur	255	Aes Corinthium quo casu fuerit inventum 265
Aegyptij pictura inuētores	314	Aes regulare quod 288
Aegyptiorum & Persarum praelium	347	Aes trahētia ad se 402. 429
Aegyptij crocodili adipe a- grosos unguunt	30	Aes cuius rei contactu aris ginem contrahat 23
Aegyptiorū regum ingentes pecunia in pyramides ef- fusa	383	Aeris metallorum confide- ratio 267
Aegyptilla gemma	454	Aes qua nota primum fue- rit signatū 234. & Tom. 2. pag. 443
Aelius Catus Consul, & e- ius frugalitas	258	Aeris grauis pœna unde di- cta 233
Aemilius Luci Cēsor	362	Aeris nota, Ianus geminus 234
Aemilius L. Cōsul quando	76	Aeris inauratio quomodo fiat 238
Aemilius M. Cōsul	272. 313	Aeris ex vena effosio 264
Aelij C. Tribuni plebis sta- tua	273	Aeris prima nobilitas 266
Aelius C. statua, & auroa corona donatus	ibid.	Aeris differentie 285. 289
Aemilia basilica	313	Aeris seruandi ratio 259
Aenea pictura, Parasy o- pus	329	Aeris mixtura ibidem
Aeriusa gemma	445	
Aeroides gemma	435	
Aes ubi primum repertum	265. & Tom. 1. pag. 154 341	

I N D E X.

- Aeris usus, variaque eius opera* 267. 289
- Aeris floris consideratio* 391
- Aeris squama qua ibidem*
- Aera militum unde dicta* 264
- Aere limina valuarum, templorum olim fiebant* 267
- Aeri publicae constitutiones inciduntur* 289
- Aerarium unde* 264
- Aerarii tribuni unde dicti ibidem*
- Aeruginis consicienda ratio, & eius usus* 292. 293
- Aerugo ancorum vasorum stanno illito compefcitur* 304
- Aesculapius cur fulmine ictus* 74
- Aesculapius Tyndariden reuocauit ad vitam* ibid.
- Aesculapij filia plures* 346
- Aesculapij simulacrum* 284. 285
- Aesculapij & filiarum pictura, Socratis opus* 346
- Aesculapij ades cur extra urbem* 77
- Aesculapij inuentum* 128
- Aesculapio cur dicatus sit anguis* 91
- Aesculapius anguis Epidauri Romam aduectus* ibid.
- Aesopi histrionis luxur* 352
- Aesopi fabularum philosophi conserua* 358
- Aethiopia gemma* 428
445. 448. 458. 461
- Aethiopica harena marmoris secando maxime idonea* 377
- Aethiopici smaragdi* 431
- Aethiopes quomodo a flabres omnes videantur* 211
- Aethiopum proceres corpora sua minis pingunt* 211
- Aetitis lapidis consideratio, natura, genera, locus* 421
- Aetitis lapidis in medicinae usus* 143. & To. 2. pag. 143
- Aetites unde dictus* 421
- Aetites lapis in aquilariis nidis reperitur* 143. 421
- & Tom. 2. pag. 17
- Africam praefatur qui*
- Africa aliquid destinauit* 311
- Africa alumen* 311
- Africa parietes ex terra* 354
- Agamemnonis pictura, Pausanias opus* 321
- Agatarchi pictura, Simeonis opus* 347
- Agelades statuarius* 277
- Agessander statuarius* 374
- Aglaophon pictor* 321
- Agnon Teius aureus clauus crepidas suffixit* 231
- Agoga qua dicantur* 241

I N D E X.

- Agoracriti sculptoris opera* 368
- Agragätium bitumen* 357
- Agrigentinus sal, eiusque mira natura* 170
- Agrippa Marcus Panthæi adificat* 267. 374. 391
- Agrippa Marcus rusticitati, quam deliciis propior* 317
- Agrippa Marcus tabulis auroritatem attulit* *ibid.*
- Agrippa Marci therma* 280. 317. 412
- Agrippa Marci de publicandis signis & tabulis oratio* 317
- Agrippa Marci ingentia opera* 390. 391. 395
- Agrippa aquaductus* 159
- Agrippa Meneny pauperis* 257
- Agrippina Claudij Imperatoris coniux* 363. & Tom. 2. pag. 75. 85. & Tomo 3. pag. 183
- Agrippina Claudij mirum paludamentum* 238
- Agrium, nitri genus* 176
- Aiacus pictura Cesar Dictator Veneri dicavit* 317. 345
- Ajax fulmine ictus, Apollodori opus* 327
- Ajax in armorum iudicio superatus, Timanthii opus* 329
- Alabandica crystallus* 422
- Alabandicus lapis qualis* 380
- Alabandicus carbunculus* 440
- Alabastrites ad vasa vnguetaria excavatur* 380
- Alabastrite lapidis consideratio, usus, locus* 380. 405. 434
- Alabastrite bonitas, virtutumque* 380
- Alabastrites gemma* 452
- Alabastrum oppidum* 443. & Tom. 1. pag. 193
- Alarum odoris remedia* 179. 359. & Tom. 3. pag. 147. 182. 291
- Albulæ aquæ vulneribus medentur* 151
- Alcamenis statuarij opera* 283
- Alcamenis & Agoracriti certamen* 368
- Alcamenes Phidia amulus* 277
- Alchidas Rhodius* 370
- Alcibiadis statua Roma* 271
- Alcibiadis & Demarates matris eius simulacra* 287
- Alcimachi pictoris opera* 346

I N D E X.

- Alesthene pictrix* 348
*Alcmena pictura, Zeuxi-
dis opus* 327
Alectoria gemma 452
Alex. liquaminis genus 172
*Alex piscis, eiusque in me-
dicinis usus* 215
*Alexander Magnus Lysipi
contaneus* 277
*Alexander Magnus The-
bas capit* 284
Alexander a quo servatus
242.
*Alexander Magnus Cam-
pasphem amicam Apelli
dono dedit* 333
*Alexander a solo Pyrgotele
in gemma scalpi voluit*
418. & Tom. i. pag. 322
*Alexander quo veneno ob-
ierit* 148
*Alexander Magnus a solo
Apelle pingi voluit* 333
& Tom. i. pag. 322
*Alexandri pictura, Proto-
genis opus* 338
*Alexandri Magni simula-
crum* 280. & inde
*Alexandria Aegypti diffi-
culter aditur.* 385. &
Tom. i. pag. 214
*Alexandria Aegypti obeli-
scus* 381. 382.
Alexis statuarius 277
*Alga herba consideratio, na-
tura, genera, usus, boni-
tas* 199
Alga herba medicina ibid.
Aliacmon fluvius 152. &
Tom. i. pag. 144. & Tom.
3. pag. 78
*Alienus magis quam nostrum
utimur* 78
Alopecias piscis 219
*Alopecia, id est, humani ca-
pitis, barbae, utiq; medi-
cinae* 34. 44. 75. 100. 200
218. 302. 309. & Tom. 3.
pag. 58. 64. 77. 103. 109.
144. 158. 176. 177. 225.
232. 240. 248. 249. 252.
267. 275. 287. 325. 335.
410
Alpes Annibal exuperat
364
Alpium crystallus 422
*Alphion lacus vitiligines
tollit* 152
*Aluminis consideratio, ge-
nera, usus, natura* 358
Alumen quid ibidem
Alumen ubi provenit ibid.
Alumen quomodo fiat ibid.
Aluminis usus in lanu ibid.
Aluminis species duae ibid.
Aluminis liquidi probatio
ibidem
*Aluminis liquidi effectus
ac vires* 359
Aluminis Melini vires 358
Alu

I N D E X,

- Alumen aurū purgat ibid. 393. 399. 404. 405. 408.
- Alucatio quid 239
- Aluum firmatā sistētīaq;
22. 34. 308. 319. 357. &
Tom. 3. pag. 56. 57. 59.
65. 67. 76. 93. 100. 102.
106. 109. 142. 150. 172.
176. 180. 183. 189. 192.
193. 195. 196. 205. 206.
212. 213. 217. 223. 227.
229. 230. 231. 232. 234.
236. 237. 238. 241. 243.
246. 250. 252. 256. 259.
261. 265. 269. 273. 274.
275. 279. 283. 289. 348.
349. 350. 351. 358. 365.
370. 375. 388. 393. 394.
398. 400. 403. 404. 409.
- Aluum mollientia purgan-
tiāque 26. 35. 93. 172.
199. 206. 207. 208. 244.
& Tom. 2. pag. 272. &
Tom. 3. pag. 22. 35. 51. 55.
60. 66. 67. 70. 89. 99.
102. 104. 144. 146. 154.
155. 168. 174. 177. 189.
196. 198. 208. 209. 213.
223. 227. 232. 234. 236.
237. 238. 240. 241. 242.
251. 252. 253. 255. 258.
259. 261. 265. 266. 268.
269. 273. 278. 279. 281.
303. 306. 351. 352. 354.
355. 382. 383. 384. 387.
388. 389. 391. 392. 396.
- Amasis Aegypti rex 384
- Amatorij vim habentia 12
29. 146. & Tom. 1. pag.
370. & Tom. 2. pag. 24.
244. & Tom. 3. pag. 56.
332. 391. 407.
- Amatoria quo pacto dissol-
vantur 33
- Amazoni vulnerata simu-
lacrum, Ctesilai opus 283
- Amazonom praly-calatu-
ra, Phidiae opus 369
- Amazonom simulacra in
Ephesia Diana templo 278
- Ambustorum remedia 25.
38. 64. 83. 84. 179. 199.
248. 360. 397. 402. &
Tom. 3. pag. 98. 100. 108.
144. 154. 177. 180. 192.
193. 197. 204. 224. 225.
233. 234. 243. 244. 248.
252. 257. 258. 265. 271.
281. 282. 369. 384. 386.
387.
- Amethystus, gemma qua-
lis 446
- Amethysti color qualis 430.
& Tom. 2. pagina 39. &
Tom. 3. pag. 123
- Amethystizontes, genus car-
buncolorum 439
- Amiantilapidis considera-
tio 400
- Amicitia summa exempla

I N D E X.

- plura 333. & Tom.1 templo consecrata 318
 pag.321 Amuleti vis inest succinum
 Ammochrysus gēma 463 428
 Ammonus, siue Hammonis, Amulius pictor 321
 cornu, gēmma 458 Amydone Ismenia 41
 Ammonitum quid 413 raulis smaragdo infusa
 Amorem mitigantia tollenti 41
 tiāque 148. 153 pta
 Amorem concitantia 196 Anachites gēma eadem
 Amorem inhibentia ibid. adamante, & unde nomen
 Ampeli pisces falsi 188 accepit
 Ampelitis terra medicina 361 Anadyomene Venus, 333
 Amphemerion, febris, genus, & eiusdem remedium 62 Anaglypta vasa quae dicitur
 Amphion, Q. Catuli libertus 362 tur
 Amphiblyones qui 326. & Anagnia capta Romano
 Tom.1. pag.321 populus stipendio libertus
 Amphion pictor 331 Anaitidis Dea templi
 Amphionis & Zeti simulacrum 373 Ananchitis gēmma
 Amphisbena calcata abortum facit 143 Anapanomenos ob amorem
 Amphisbena nervorum doloribus medetur 138 fratris moriens, Anaitidis
 Amphistrati statuary opera 373 dis opus
 Amphitane gēmma 453 Anapanomenos, Protogenes
 Amphitheatrum Pompey tabula
 393 Anatum in medicina
 Amphora mira Lentuli 379 99. 102. 104
 Amphora dua Erythris in Anaxander pictor
 Anaxilaus medicus
 Ancaei pictura, Apellus
 pus
 Ancus Marcius rex apud
 in Urbem duxit
 Ancus rex quos salis munerem
 populo dedit
 Androby pictori opera 379

I N D E X.

- Androbulus scriptor* 286
Androcydis pictor 327
Androdamas gemma unde dicta 452
Androdamas, lapis ex genere hematitarum 402
Andromeda pictura, Nicæ opus 344
Angina remedia 14. 26. 51. 119. 193. 205. 206. 245. 295. & Tom. 3. pag. 50. 58. 60. 84. 91. 105. 106. 145. 187. 205. 219. 226. 240. 255. 274. 287. 288. 298. 304. 343. 377. 390. 405. 407
Anguilla e manu vescentes 187
Anguium consideratio, natura, medicina 91. 120
Anguis, Aesculapio dicatus 91
Anguis pascitur in adibus Romæ ibidem
Anguium genus pulcherrimum hydri 92
Angui insunt multa remedia 91
Anguina membrana medicina 116
Anguinum unum quid 86
Aniciana lapidicina 406
Anicius Q. Aedili Curulis 227
Animal nullo cibo vivēs 33
Animal clarissime omnium cernens 34
Animalium peregrinorum in medicina usus 25. toto capite
Animalium pauidissimum omnium 31
Animalium fere omnium in medicina usus 41. per totum cap. 115. per totum caput
Animalium miracula 148. toto capite
Animalium astus 185. toto cap. & Tom. 1. pag. 37. toto cap. 371. 373. 377. 378. 384. 385. 401. 403. & Tom. 2. pag. 29. 32. 40. toto ca. 41. toto ca. 78. 122
Animalium ex membris medicina 3. toto cap.
Animi affectus quis omnium primus penicillo expressit 336
Animi sollicitudo quo propitietur 9
Annibal Alpes exuperat 364
Annibalis in Hispania fodina 247
Annibalis Romæ statua tres 273
Annibal solus hostium intra muros urbis Romæ emisit hastam ibid.
Annij

I N D E X.

- Annij Fœcialis statua* 272
Annij diem primum latus
precationibus invicē fa-
stum omniānter 8
Annulorū consideratio 224
Annulus a quo repertus
fuerit, incertum *ibid.*
Annulus in sinistra manu
gestabatur *ibid.*
Annulum prisci unguum
dicebant 225
Annulus ingētis pretij 430
Annuli ferrei vsus 224. 416
Annuli in quibus digitis
gestabantur 228
Annulus equeſter ordo a
plebe diſtinctus 229
Annulorum gemma varia
 228
Annulorum autoritati for-
ma quando cōſtituta 230
Annulorum Romanorum
tria modia ab Annibale
Carthaginem miſſa 227
Annulis nonnulli venena
incluſa habuerunt 229
Annulos maior par gentiū
non habet 228
Anſerum cura ob Capito-
lium deſenſum 87. &
Tom. 2. pag. 67
Anſerum ouorum utilita-
tes 87
Anſeres quo maximè xgro-
ſent tempore *ibid.*
Anſerum ab detectis Gal-
lorum inſidias honor 87
 & *Tom. 2. pag. 67*
Anſerum in medicinis uſus
 87. 98. 99. 104. 106. 129
Antachates gemma 451
Antai ab Hercule uidi *ſi-*
milacrum 279
Anterotes gemma 427
Anthermus ſcriptor 367
Antheus ſtatuaris 278
Antheus medicus 3
Anthraciter lapis quatuor
 402
Anthracites, carbunculi 3
nus. 441. 463
Anthropographus quicquid
tatur 349
Antidotum Mithridaticum
quot ex rebus cōſtabat 79
Antidotum ingredientia 33
 79. 103. 191. 194. 207.
 251. 319. & *Tom. 3. pag.*
 240. 244. 309. 344. 409
Antidoti pilloris præcepta
ac opera 344
Antigonus ſcriptor 328
Antigonus ſtatuaris 285
Antigoni regis pictura, opera
Apellis & Protogeni
 334. 335. 338
Antimachus ſtatuaris
 286
Antiochus rex a quo, &
quo pretio ſanatus 74
 Antio

I N D E X.

- Antiochus à C. Octavio, aut
potius à C. Popilio, ante-
quam circum egressus
reitur, respondere cogitur
271
- Antiochus Manlius Creta-
tis pedibus Romam ad-
uectus 362
- Antipater sculptor, & eius
opera 261
- Antipathes gemma 452
- Antipathia quid 189. 430
- Antipathia, ferri tempera-
tura genus 302
- Antiphilus pictor 340. 346
- Antispodij consideratio 298
- Antistius C. quando Con-
sul 230
- Antonius Triumvir dena-
rio ferrum miscuit 255
- Antonius Nonium Sena-
torem cur. proscripserit
436
- Antony Minus Aethiaco-
bello ab epheneide pisci-
culo retenta est 184
- Antony M. luxus 235. 436
- Antony M. feritas atq; lu-
xuria 436
- Antonius Musa Augusti
medicus 73. 149
- Antony C. ludus 236
- Antorides pictor 339
- Anubis in argento picto ab
Aegyptiis spectatur 255
- Anulare coloris genus, &
unde dictum 322. 323
- Apelles pictor elephantij co-
loris inventor 321
- Apellis nulla in tectoriis pi-
ctura 341
- Apelles magno pretio didi-
cit 330
- Apelli tantum permissum,
Alexandri pingere 333
& Tom. 1. pag. 322
- Apelles quando, & eius ex-
cellentia 331
- Apelles quid erga Proto-
genem egerit 332. 333
- Apellos quibus usus colori-
bus 324
- Apelles die quolibet lineam
saltem ducebat 332
- Apelles pinxit quae pingi
non possunt 335
- Apelles in emulos benignus
333.
- Apellis praeceptor quis 330
342
- Apellis mors Venere im-
perfecta 348
- Apelli Campaspe Alexan-
drinica dono data 333
- Apri in medicinis usus 53
55. 57. 58. 63
- Apri partium contra ser-
pentes medicina 41
- Apro sua urina gravissima
57

I N D E X.

Apes quæ non pungant 11
& Tom. 2. pag. 73	sticticum 279
Apes crabronēsque quos nō
feriant 11	Apollinis simulacrum 282.
283. 284. 367. 373
Apes ne quempiam attingant 148	Apollinis & Neptuni simulacrum 370
Apes sparsa quomodo in alvearia revertantur ibid.	Apollinis & Diana simulacrum 373
Aphrodisiæ gemma 453	Apollinis Delphici corintha 268.
Aphrodisius statuarium 374	Apollinis Palatini templum 268
Aphrodisium flumen Pyrrhæa fœminas steriles facit 152	Apollinis citharædi, serpentiæque perimentu simulacrum 280
Aphrodite ἐκ κήποις, Alcamenis opus 368	Apollinis marmoreum simulacrum apud Sicilianos, Dipæni, & Scyllidæ opus 361
Aphroniti consideratio 177	Apollinis Palatina ades 419
Aphronitri medicina 371	Apollinis colossus unde Lucullo Romam translatus 271
Aphyæ piscis 172. 219	Apollinis Palatini simulacrum 379
Aphytacores arbores 426	Apollinis fons, eiusq; piscis fatidici 187
Apilascudes, auri genus 240	Apollo Curius qui ibid.
Apion Plistonices, scriptor 435	Apollodorus sculptor 285
Apocynon, rana officulum, eiusque usus 196	Apollodorus pictor quando 326
Apodis avis in medicinis usus 126	Apollodori de Zeuxide elegium 327
Apographon Stephanopolidis quanti à Lucullo emptum 343	Apolloniaticum bitumen 357
Apoleetus piscis ex pelamidum genere 220	
Apollinis simulacrum ab Antonio Ephesius sublatum, & ab Augusto re-	

I N D E X.

- & Tom. 1. pag. 81
 Apollonides gemmarum scul-
 ptor 418
 Apollonij pictoris opera 373
 Apostematum remedia 120
 121. 131
 Aposcopon Antiphili tabu-
 la 346
 Apoxyomenos Lysippi si-
 gnum 280
 Appianum coloris genus 323
 Appia aqueductus à Q.
 Marcio refectus 395
 Apsectus gemma 454
 Aqua piscis 172
 Apuscus Magus 111
 Apuscidamus lacus Afri-
 ca, in quo nihil proiectum
 mergitur 154
 Apyron sulphur quod di-
 catur 356
 Apyroti carbunculi qui, &
 cur ita dicti 439
 Aqua quo pacto subito re-
 frigeretur ita ut postea
 non ferueat 196
 Aqua quo pacto ita concii-
 tetur ut feruere videa-
 tur ibidem
 Aquarum miracula 149
 & Tom. 1. pag. 77. 78
 Aqua mira naturae, in qua
 scilicet nihil. mergitur
 154. & Tom. 1. pag. 197
 260
 Aqua pecudum colore mu-
 tantes 152. & Tomo 1,
 pag. 78
 Aqua pedis sustinet omne
 154. & Tom. 1. pag. 260
 Aqua quae accendantur
 246. 401. 441
 Aquarum impetus quo si-
 statur 33
 Aquarum vis maxima 149
 Aquarum beneficia 149
 150
 Aquarum differentiae di-
 uersitatesque plures 150.
 toto capite
 Aquae hominibus salubres
 ibidem
 Aqua calida, balneisque
 apta ibid.
 Aquarum medicina ibid.
 per totum.
 Aqua vini tadium afferen-
 tes 153
 Aqua vini modo inebrian-
 tes ibidem
 Aqua ceteris elementis im-
 perat 149
 Aqua quae utilissima 156
 Aqua pluuia num ceteris
 sit leuior ibidem
 Aqua quae salubres, vel
 contra ibid.
 Aquarum toto orbe salu-
 berrima quae 158
 Aqua virgo Roma, & un-
 H H h h

I N D E X.

- de dista 359
 Aquas querendi ratio ibi.
 Aquarum subterranearū
 signa ibidem
 Aquarum subito nascentium, aut deficientiū ratio ibid. toto capite
 Aqua quando dulcior ibid.
 Aqua tales, quales terra per quas fluunt 162
 Aquarum mira mutatio ibidem
 Aquarum calidarū usus, & medicina 164
 Aqua marinae quo pacto dulces efficiantur 166
 Aquarum ducendarum ratio, ad idque instrumenta 163
 Aqua Curtia & Carulea ductus, Caligula & Claudij opus 395
 Aquilarum in nidis aetires lapureperitur 143. 412. & Tom. 2. pag. 57
 Aquilas nō parere sine aetite lapide 402
 Aquila pullorum indolem solis intuitu explorat 104. & Tom. 2. pag. 57
 Aquila in medicinis usus 104
 Aquilio duci capto aurum in os Mitbridates, infudit 335
 Arabia gemma 439. 441. 444. 449. 452. 461. 464
 Arabia gemma opalus 437
 Arabia lapis Lygdinus 380
 Arabica gemma qualis 452
 Arabicus adamas 430
 Arabicarum alitum in nidis Aspilates gēma invenitur 452
 Arabus lapis qualis 403
 Araquei muscarij in medicinis usus 106. 101
 Araneus lycus 124. 131
 Araneus piscis, maris peccatoriaris 219
 Araneorum morsus remedia 192. 195. & Tom. 3. pag. 75. 78. 88. 147. 149. 154. 176. 236. 242. 261. 263. 274
 Arborei pisces 219. & Tom. 2. pag. 5
 Arcadia gemma 448
 Arcefilas pictor 348
 Arcefilas pictor 348
 Arcefilas Plastes, Luculli familiaris 351
 Arcefilas statuarius, eiusque opera 374
 Archelaus Cappadocia rex 427
 Archelai pictura, Apellii opus 335
 Arcestras statuarius, eiusque opera 372
 Archi

I N D E X.

- Archigalli pictura, Parasy
opus 329
- Ardeola avis in medicinis
usus 146
- Arduces Corinthius, pictor
314
- Arellius pictor 341
- Areopagitarum de Oreste
iudicium scyphis duobus
insculptum 261
- Areina vasa 352
- Arerij oppidi murus lateri
rius 355
- Arerij populi vasa fistilia
352
- Argematis morbi remedia
104. & Tom. 3. pag. 95
- Argenon gemma 449
- Argenti consideratio 246
- Argenti copia ubi 246. &
Tom. 1. pag. 244. 245
- Argentum quando primum
signatum Roma 234
- Argentum a quo, & quan-
do as immistum ibidem
- Argentum ubi maxime re-
periat 246
- Argentum aut aurum Spar-
tacus in Castris suis ha-
beri vetuit 335
- Argentum semper in auro
reperiri 242
- Argentum quod optimum 246
- Argento nigra sunt linea
247
- Argenti spuma considera-
tio 249
- Argentum calatum quando
Roma in usu esse coeperit
419
- Argentum quomodo inau-
retur 254
- Argenti differentia dua ibi.
- Argenti bonitas quomodo
exploretur ibid.
- Argentum Aegyptium qua-
le 255
- Argenti in variis ornamē-
tis usus 260. toto capite.
- Argenti calandi ars 266
- Argentum quid 243
- Argentum ab androdama-
te attrahitur 402
- Argenti vini consideratio
247
- Argentum vinum immisum
rerum venenum ibid.
- Argentaria creta qualis
362. & Tom. 2. pag. 385
- Argenteus nummus quando
Roma 234
- Argentei denarij nota qua
ibidem
- Argenteorum vasorum lu-
xuria 257
- Argentei mulierum lecti
258
- Argenteae lances centum
librarum 258
- Argenteorum statuarum

I N D E X.

- usus* 260. toto capite
Argentei currus ibidem
*Argentea fœminarũ com-
pedes* ibidem
Argentosum aurum quale
246
*Argilla rerum similitudi-
nes exprimere, cuius in-
uentum* 349
Argius statuarius 277
Argonautarum simulacra
284
Argonautarũ pictura 344
*Argonautarum lapis Cylici
relictus.* 389
*Ariadnes & Liberi patris
pictura* 336
*Aries quo pacto oves fœmi-
nas tantum generet* 148
Arietis in medicinis usus
129. 130. 132
Arietis piscis consideratio
212. & Tom. 2. pag. 5. 42.
toto capite
Aristarete pictrix 348
Aristides statuarius 277
Aristidis statuarij opera
288
Aristidis pictoris opera 336.
339
Aristidis Iris imperfecta.
348
Aristidis inuentum 342.
Aristidis preceptor 330
*Aristidis tabula iugenti
empta pretio* 316. & To-
mo. 1. pag. 322
*Aristippus Philocaris fi-
lius.* 318
Aristippi pictoris opera 339
Aristobulus pictor 348
Aristocles pictor 339
Aristocles pictor. 346
Aristodemus statuarius
286
Aristogitõ tyrãnicida 269.
382. 383. & To. 1. pag. 311
Aristogitoni statua posita
269. 382. 383
Aristolaus pictor 341
*Ariston argenti calator, &
statuarius.* 261. 286
Aristonidas statuarius 308
Aristonides pictor 348
*Aristophon pictor nobilis
& eius opera.* 346
*Aristophontis Ancus ab
apro vulneratus* ibid.
*Aristoteles conscius Ale-
xandri mortis* 148
Aristotelis mater 338
*Aristotelis hæredes, & 10-
rum auctio* 355
*Aristotelis filia Erasistra-
ti mater.* 74
Aristratus tyrannus 339
Armeniacum alumen 358
Armeniaca cotes 378
Armeniaca sardoniches
438

I N D E X.

- Armenium color* 318. 323.
Armilla in bello solis civi-
bus dabantur 232.
Armilla feminarum 233.
Armogæ in pictura quæ di-
catur 318.
Aromatites gemma 452.
Arrogantia Parasij pictoris
 329.
Arugia in auri metallis
quæ dicantur 240. 242.
Arfinoës oppidi obeliscus
 382.
Arfinoë Ptolemæi uxor
 382. 443.
Arfinoës regina templum
& statua 301.
Artes desidia perdidit 311.
Artificum mira opera 277.
toto capite, & Tom. 1. pa-
gi. 322. toto capite
Artemisia uxor Mausoli
regis 372. & Tom. 2. pa-
 gi. 311.
Artemon medicus 5.
Artemon pictor 346.
Artemon statuarius 374.
Artemonis Periphoreti si-
mulacrum 279.
Articularis morbi remedia
 35. 60. 130. 141. 193. 207.
 338. & To. 3. pag. 67. 92.
 149. 151. 168. 190. 200.
 204. 207. 222. 224. 243.
 250. 264. 272. 273. 281.
 291. 306. 315. 363. 369.
Arucernorum statua, Zeno-
dori opus 276.
Asarota quæ 418.
Asbestos gemma 452.
Ascalabotes animal vene-
natum 96.
Asclepiodorus scriptor 286.
Asclepiodorus pictor 331.
Asclepiodori opera 338.
Asdata Caucafi montis in-
cola 444.
Asdrubalis clypeus ex auro
 314.
Asellorum piscium consi-
deratio, natura, genera
 211 & Tom. 2. pag. 19.
Asia à Cyro rege subacta
 235.
Asia quo anno à Romanis
victa 268. & Tom. 2.
 pag. 218.
Asia crystallum aratro ex-
citata 422.
Asia lapis alabastrites 380.
Asia lapis coralliticus 380.
Asia deuidæ luxuriã misit
in Italiam 259. 274.
Asiatica creta 320.
Asili quo fugentur 186.
Asinius Pollio quando Con-
sul 230.
Asinius Pollio Claudij Cæ-
saris procurator 379.
Asinius Pollio primus bi-

I N D E X.

- bibliotheca Roma dicantur
312. & Tom. 1. pag. 318
Vide Pollio
- Asinius Gallus Consul 256
- Asinus, & ex eo medicina
49. 76. 61
- Asinivora lac efficacissimum 35
- Asinini lactis remedia 35
36. 43. 50. 55. 57. & Tomo 3. pag. 92
- Asinina ossa contra venena dantur 43
- Asini urina ad quid prosit 50. 59. 61
- Asinini renes vesica medentur 575
- Asinini semi medicina 51
- Asinini pulli sanguis & firmus quibus prosit 61
- Asinina carnes phthificis medentur 62. 63
- Asinina pellis impanidos infantes facit 70
- Asina quo sterilescat 24
- Asinum lac in arcanis 36
- Asopodorus statuarius 277
- Aspendius sal 167
- Aspidum morsus remedia 19. 88. 89. 90. 192. & Tom. 3. pag. 199. 217. 280
- Aspilates gemma 452
- Asius lapis, eiusque mira natura 398
- Asius olim libralis 283
- Assos oppidum 398. & Tom. 1. pag. 72. 213
- Asteria gemma 449
- Asterion phalagii genus 95
- Astragalizontes ex ere, Ptolemy opus 279
- Astrapes, Brontes, & Ceratunubolos ab Apelle depicti 335
- Astrapia gemma 463
- Astroites gemma 449
- Astrobolos gemma ibi
- Asturia auro abundat 243
- Astus animalium exempla 185. toto capite, & Tom. 2. pag. 40. toto cap. 41. 100. 10 capite
- Astylos stadiodromos, Leonis opus 280
- Astypale & Ancaeus ab Aristophonte picti 346
- Atalania in templo Lannony picta 314
- Aterius Labeo pratorius 313
- Athamanti furor 300
- Athenicus statuarius 278
- Athenus ingens signorum copiam 274
- Atheniensium contra Persas praelium a Panao depictum 325
- Atheniensium Demi pictura 329
- Atheniensis pictorum opera Atho

I N D E X.

- 345
Athenodorus statuarius 277. 374
*Ati*oes gemma 453
*Atlantici maris insula plii-
 bum album mittere fulso
 credita* 303
Atramentum coloris genus
 218. 321. 322
Attalus medicus 205
*Attali regis domus ex qua
 materia* 355
*Attali aduersus Gallos pra-
 lia* 285
Attali mors 260
*Attali doctrina de scorpio-
 nis istu cohibendo* 9
*Attalus sex millibus sester-
 tium tabulam emit* 316
 336. & Tomo 1. pagina
 322
Attalica vestis 393
*Attalica vestes à quo Ro-
 mam aduecta* 419. &
 Tomo 1. pag. 400
*Attelabi locustarum ge-
 nus* 96
Attica regionis smaragdi
 433
*Attici liber de imaginibus
 illustrium virorum* 313
Auaritia redargutio 222.
 toto cap. 235. & inde 256.
 & Tomo 2. pag. 792
Auaritia origo 235
*Auaritia ad ima terra vi-
 scera penetrat* 229
Auseia aqua ubi 159
*Ausidius Marcus tutela
 Capitoli redemptor* 314
Auge Demetrii serua 362
Augites gemma 453
*Augustus decurias quali-
 ter ordinauit* 230
*Augusto argentea statua
 tributa* 260
Augusti somnium 279
*Augusti forum, & in eo pi-
 ctura* 390
*Augusti Imperatoris tem-
 plum* 344
*Augustus Hyacinthi pueri
 pictura delectatus* ibid.
Augusti pater quis 373
Augustum marmor 378
Augusti forum quale 390
*Augusti imagines in Con-
 cordia templo* 414
*Augustus qua gemma si-
 gnauerit* 418
*Augustus contra Anto-
 ninum apud Actium* 184
Augusti filius Caius 186.
 & Tomo 1. pagina 56.
 269
Aues picta uua decepta
 328
*Auium cantus quo com-
 pesci possit* 342
Auium diuersarum in me-

I N D E X.

- dicinis vsus* 117 *pagina* 81. 107. 108. 198
Aurum sermone ut intel-
ligi possint 91 *Aures purulentas sanantia*
Aulanius Euander statua-
rius 372 178. 193. 295. & *Tomo*
Aulos piscis 209. 220 3. *pagina* 244. 250. 252.
Aurata piscis 219. & *Tomo*
Aurata piscis medicina 255. 264. 268. 276. 404
 194 *Aurium grauitatem emen-*
Aurelius L. Consul quando
 236 *dantia* 48. 292. 296. &
Auricularum remedia 48. *Tomo* 3. *pagina* 74.
 & *Tomo* 3. *pagina* 72. 77. 178
 88 *Aurum quopoliatur* 403.
Aurem ingressa animalia
quo extrahantur 13. 107 456
Aurium sordes medentur
morsui hominis 13 *Aurum ubi a formicis e-*
Aurium medicinae 13. 20. *ruatur, custodiaturque*
 47. 48. 106. 116. 191. 453. & *Tomo* 2. *pag.* 136
 202. 339. 360. 429. & *Aurum implexum crinir-*
Tomo 3. *pagina* 52. 55. *bus* 226
 58. & *inde* 143. 145. *Aurum exiguum apud Ro-*
 149. 155. 166. 182. 188. *manos* *ibidem*
 189. 193. 194. 208. 218. *Aurum mulieres pedibus*
 219. 222. 223. 225. 226. *gestabant* 233
 230. 236. 240. 241. 242. *Aurum in Castris haberi*
 248. 252. 256. 257. 260. *Spartacus vetuit* 235
 263. 274. 281. 333. 350. *Aurum igne proficit* 237
 364. 384. 386. 390. *Aurum cur tanti pretij*
Aurium medicina multi-
plex 47. 106 *ibidem*
Aurium vermiculos ne-
cantia 20. & *Tomo* 3. *Aurum tribus modis inue-*
 240. & *deinde*
per totum caput

I N D E X.

<i>Aurum</i> quo conglutinetur 246	<i>Aureum</i> delubrum ubi 443
<i>Aurum</i> quod optimum 247	<i>Aureus</i> nummus quando primum Roma percussus 234
<i>Aurum</i> argento vino pur- gatur 247	<i>Aurea</i> corona septem pondo 236
<i>Aurum</i> quo ligno induci- tur 320	<i>Aurearum</i> bractearam dif- ferentia 238
<i>Aurum</i> alumine purgari 358	<i>Aurea</i> statua prima qua 243
<i>Auri</i> ingens copia ubi 236.	<i>Aurei</i> currus 260
256. per totum caput, & Tomo 1. pag. 232. 244.	<i>Aurea</i> compedes ibidem
246. 252. 276. 280.	<i>Aurichalci</i> , siue potius ori- chalci, consideratio 256
<i>Auri</i> sacra fames optimi cuiusque conuiciis pro- seissa 224	<i>Auripigmentum</i> quid 242. 318. 323
<i>Auri</i> usus in sacris 232	<i>Autobulus</i> pictor 349
<i>Auri</i> abusus 235	<i>Autoly</i> ci simulacrum 284
<i>Auri</i> igne nihil deperit 237	<i>Auxiliares</i> milites torqui- bus aureis donabantur 232
<i>Auri</i> bonitas quo cognosca- tur ibidem	<i>Axinomantia</i> magica spe- cies 401
<i>Auri</i> dilatatio in bracteas subtilissimas 238	<i>Axonax</i> Zoroastris praece- ptor 111
<i>Auri</i> proprietates 237	B
<i>Auri</i> naturalis inuentio 238	B <i>Abylonicum</i> bitumen 357
<i>Auri</i> purgatio 295	<i>Bacchus</i> cantharis usus 260
<i>Auro</i> signare literas quan- do repertum 228	<i>Bacchus</i> à Mercurio nutri- tus 386
<i>Auro</i> repensum caput 235	<i>Bacchi</i> comites qui 371
<i>Aurum</i> vehentes fluuij 239	<i>Bacchi</i> simulacrum 282.
<i>Auro</i> cuiuslibet argentum in esse 242	H H h h s

I N D E X.

370. 372. 373
 Bacchi imagines à variis ar-
 tificibus expressa 310.
 329. 331. 330. 340. 347
 Baccharum effigies sculpta
 267
 Bactrianorum smaragdi
 432
 Bactrianorum lacus sale
 estuantès ibidem
 Balana aqua quales 150
 Balanus piscis 219
 Balanites gemma 433
 Balana bellua marina 219
 Balana in medicinis usus
 212
 Balearum terra serpentes ne-
 cat 363
 Balnea aqua calida, sul-
 phurata, nitrosa, carumq;
 medicina 164
 Balnearum plurimum consi-
 deratio 150. 164
 Balnearum astus quo arce-
 tur 158
 Balnearum damnatio 164
 Balnea Agrippa gratuita
 395
 Baltia insula 423. 431
 Balux quid 342
 Banhus piscis 219
 Banhi piscis medicina 202
 Baptes gemma 121. 216.
 & Tomo 3. pag. 154
 Baroptenus gemma 453
 Basaltes marmor 379
 Basanites lapis 404
 Basilisci solo aspectu homi-
 nem necant 98
 Batu piscis 219
 Batu piscis medicina 202
 Batrachus piscis 219
 Batrachi statuarij opera
 374
 Batrachites gemma 454
 Batti simulacrum 231
 287
 Battades qui 354
 Beidas statuarius 231
 283
 Belgica provincia lapis fer-
 ra fertilis 401
 Bellone ados 311
 Belone piscis 211
 Beli oculus gemma a quo
 dicta, & cui sacra 431
 456
 Belus amnis 412. & Tomo 1.
 pag. 199
 Beneuenti salsamenta om-
 nia recentiora efficiantur
 131
 Berenices regina lapis
 443
 Beryllorum lapidum consi-
 deratio 431
 Bestia hominibus inter-
 dum prudentiores 436.
 437
 Bestia leonis adipe fugan-
 tur 101

I N D E X.

- rur* 26.
Bestia qualiter hominem 400. 406. 410
fugiant 91.
Bestia cuius rei suffitus exo-
centur 459.
Betuli gemma 450.
Bibendo quidam gloriam
quarunt 164. & Tom. 2.
pag. 278
Bibliotheca qua in orbe no-
bilissima 312. & Tom. 1.
pag. 319
Bibliotheca Roma à quo
ditta 312.
Bibliotheca plures ubi
ibidem
Bibliothecis imagines illu-
strium virorum poneban-
tur ibidem
Bibliotheca Pollionis Asinij
Rome 312. & Tom. 1.
pag. 319
Bigae in nummis signata
234
Bigati nummi ibidem
Bilbilis Hispania oppidum
ferris temperatura nobile
301
Bilis remedia 165. 207. &
Tom. 3. pag. 53. 67. 77.
104. 142. 154. 156. 167.
172. 238. 253. 259. 278.
304. 306. 346. 347.
351. 352. 354. 355. 384.
387. 389. 395. 396.
400. 406. 410
Bisontis fera in medicina
us 43.
Bitumen Iudaea quale 23.
& Tom. 1. pag. 305
Bituminis probatio 357.
Bituminis effectus & vis
ibidem
Bitumine statua tinguntur
358
Bitumine ferrum clauisque
tinguntur ibidem
Bitumen quibus in locis pro-
ueniat 357.
Blattarum consideratio, na-
tura, genera 108. &
Tom. 2. pag. 133
Blattarum in medicina
us 108.
Boa morbus unde dictus
66
Boarium forum 273.
Boario in foro statua fuit
Herculis triumphalis 273.
Boario in foro Graecus &
Graeca defossi 6.
Boarium forum Roma à ba-
ne arce dictum 266.
Boëthus sculptor 261. 285.
Bolbiton quid 63.
Boleti veneni remedia,
Quare fungorum veneni
remedia
Bolæ, siue bolenia, gemma
454.

I N D E X.

- Bopyrus piscis* 227
Borea gemma 443
Borysthenem influentes rivuli, aquarum saporem mutant 162
Borysthenis aqua colorem mutant 163
Botrytis, cadmia genus 290
Botryon medicamentum 17
Botrytes gemma 453
Bovis capiti mirum lapillum inesse 146
Bovis lac quale 35. 36. 44
Bovis in medicina usus 49. 51. 54. 55. 59. 146
Box piscis 219
Britannia plumbum 305
Britanni quo digito gestant annulos 228
Britannia magicam exercere consuevit 113
Britannia electrum 424
Brontia gemma 453. 460
Brontis imago, Apellis opus 335
Brundisina specula 304
Brutus L. Consul primus 392
Bruti epistola de fibulis aureis 233
Bruti Philippensis erga pueros signum aneum amon 235
Bruti & Crassi oratoris historia 366
Bruti Callaici templum 371
Bruto qui Reges expulsi nulla decreta statua 272
Bryaxus statuaris 275. 283. 370. 371
Bubbatio quid 391
Bubonis in medicina usus 92. 105. 124. 134
Bubonis cordis in magia usus 94
Bucardia gemma 453
Buleuterion quid 390
Bulla aurea cui primum dicitur nata 224
Bulla aurea quorum gestamen 225
Bupalus sculptor 369
Buprestis veneni remedia 22. 36. 42. 118. & Tom. 3. pagina 216. 219. 225. 225
Buprestis vermis 118
Buthyrei statuarum opera 284
Butyri consideratio, usus, medicina 37. & Tom. 3. pag. 165
Butyri natura 37
Butyri effectus ibidem
Butyrum unde dictum ibidem
BM17

I N D E X.

- Butyrum quomodo fiat. ratio 367
 ibidem Ceruleus fons Roma. 395
 Buturi animalia vites ro- Caesar Dictator tabulas
 dentia 148 duas Aiacem & Me-
 deam in templo Veneris
 Genitricis dicavit 317.
 & Tom.1. pag.322
 Caesar Caius Augusti filius
 186. & Tom. 1. pag. 56.
 269. & Tom.2. pagina.
 193
 Caesaris adilitas, & ludo-
 rum apparatus 236
 Caesar ararium spoliat
 237
 Caesaris Dictatoris statua
 loricata 269
 Caesaris Iulij templum &
 curia 317.334
 Caesaris domus incensa
 332
 Caesaris statua marmorea
 379
 Caesaris in portu Alexan-
 driæ templum 382
 Caesaris Dictatoris opus, Cir-
 cus maximus 390
 Caesaris Caij aqueductus
 395
 Caesar Dictator ubi Pom-
 peium vicerit 399
 Caesar Dictator sex dacty-
 lothecas Veneris Geni-
 tricis consecrauit 419
 Caesaris Dictatoris in vehi-
 culo.
- C**
 Abura fontis mirana
 iura 158
 Abura fontis anguilla è ma-
 nu vefcentes 187
 Cacoethis morbi remedia
 66. 140. 214. & Tom.3.
 pag.226. 247. 256. 373.
 408
 Cadmia quid 265
 Cadmia medicinae 289.1010
 capite
 Cadmia genera ibidem
 Cadmia faciende ratio
 ibidem
 Cadmia ubi optima 290
 Cadmia effectus qui. ibid.
 Cadmi imago, Antiphili
 opus 340
 Caduceo cur serpentes ad-
 diti 87
 Calatores imaginum clari
 recensentur 277. per to-
 tum caput
 Calaturæ mirabiles descri-
 buntur 260
 Calius Marcus 353
 Camenta quo ferrumine
 componantur 408
 Carulei pigmenti confide-

I N D E X.

- in*lo casus: & eius, ne ite-
rum caderet, incanta-
 tio 8
*Cæsaris in villis pisces è ma-
 nu hominum vesceban-
 tur* 187
Cæra Vestalis statua 271
*Cæy principis in adificiis lu-
 xus* 392
Cæius Cæsar Augusti filius
 186. & Tom. 1. pag. 56.
 269. & Tom. 2. pag. 193
Cæius Princeps decuriam
*quintam indicium adie-
 cit* 231
Cæy Principis ludi 236
*Cæius Princeps auri avidis-
 simus* 242
*Cæius Princeps foculos in-
 duebat è margaritis* 420
*Cæy Principis nauis ab eche-
 neide pisce retenta, &
 eiusdem Cæy in Urbe in-
 teritus* 184
Calaces pictor 340
Calamidis statuarij opera
 276. 282. 373
Calamites rana genus 201
 213. 217
Calamochnus quid 217
Calami in medicinis vsus
 218
Calciamenta Asiÿ lapidis
*sarcophagis illata vertu-
 tur in lapides* 398
Chalcoesthes imaginum
flor 358
Calculorum remedia 57
 84. 127. 152. 189. 101.
 401. 429. 462. & To. 1.
 pag. 53. 73. 74. 75. 91. 100.
 103. 205. 108. 142. 146.
 155. 156. 157. 166. 179.
 174. 176. 181. 182. 183.
 239. 241. 244. 249. 267.
 271. 273. 274. 289. 357.
 357. 358. 385. 395. 406.
 407
Calentum oppidum Hispaniæ
mirique eius lateres 210
Calenus vates
Callinas gemma 454
Callais gemma 453. 454
Callarias piscis 219. 6
 Tom. 2. pag. 19
Callias Atheniensis 218
Callias statuarius 218
*Calliblephara quibus ex r
 bus conficiantur* 46. 63
 & Tomo 3. pagina 143
 227
Callicles statuarius 256
Callicles pictor 340
Callicrates statuarius 371
 & Tom. 1. pag. 311
Callimachus pictor 217
*Callimachus dux Athenen-
 sium* 326
Callimus lapis 403
Callionymus piscis 219
 Calli

I N D E X.

Callionymi piscis medicina 200. 202	percerat	382
Callisthenes historicus 373	Cameli partium in medi- cis usus	26
Callistratus statuarius 273	Cameli lac. quale	35. & Tom. 2. pag. 156
Callistus libertus ditissimus 256. 379	Camelinum lac. dulcissi- mum	35
Calli Claudij Caesaris liberti cœnatio	Camelos ne asili, id est tabi- ni, ledant	186
Callixenus statuarius 278	Camera vitrea nouissimum inuentum	412
Callon statuarius 277	Camera a quo primum pi- eta	342
Callorum corporis remedia 82. 214. 295. 303. & To. 3. pag. 151. 192. 195. 160. 267	Camillus quantum auri in Iouis Capitolini folio con- diderit	226
Calphurnij annulus 228	Camillus minio illius triu- phauit	250
Caluus Orator 257	Camillo quid crimini Carui lius obiecerit	268
Caluus Orator quo noctur- nam pollutionem repres- ferit	Camilli domus ostia habuit arata	ibid.
Calx aqua accenditur 246. 408	Camilli statua	270
Calcis consideratio 408	Cammarus piscis	220
Calcis & harena mixtura ibidem	Camœnarum ades	269
Calce vina condiunt Afri 407. & Tomo 2. pagina 272	Campania colles Leucogai sulphure abundant	356
Calcis in medicina magnus usus	Campaſpe Alexandri a- mica Apelli dono data	333
Calcis natura qualis ibidem	Canachus statuarius	277. 283
Calypso pictrix 348	Canachi statuarij opera	374
Calypsus imago, Nicia opus 344	Canalicium vel Canaliense antrum quod	239
Cambyſes rex obelisco pe- percit, qui vrbi non pe-		Can

I N D E X.

- Cancerorum genera* 219. & Tom. 2. pag. 29
Cancerorum in medicina usus 196. 202. 205. 211. 212. 214. 215
Canceri oculi ad quid utiles 201
Candaules quando obierit 325
Candelabrorum consideratio 267. toto capite
Candelabrorum pretia ibid.
Canephorus ex marmore
Scopa genus 370
Canicula pisces 219
Canicula piscis medicina 293
Canum impetus & sauitia quo mitigetur 196. & Tom. 1. pag. 268
Canis mordēs lapidem, Proverbiū 99
Canes quos non allatrent. 28. 98. 148. & Tom. 3. pag. 324
Canum impetus quo cohibeatur. 196
Canis mira pictura 337
Canes ne rabidi fiāt 98. & Tom. 1. pag. 389. & Tom. 3. pag. 269
Canum scabiei remedia 66
Canum annua apud Romanos supplicia 88
Canis in placandis numinibus pro hostia immolatus 147
Canes fugantia 98. 137
Canibus maxime inimiciorum 247
Canis adhuc lactens, olim in ciborum deliciis habitus 31
Canis serpentisve dente quando aliquando fuerit laesus, ut teruentu suo vulneratorum malum aggravat 274
Canis mirum simulacrum 274
Canis partium in medicina usus 88. 98. 115. 124. 128. 131. 137. 141 & Tom. 3. pag. 306
Canis rabidi morsus remedia 5. 13. 20. 24. 29. 41. 81. 98. 195. 197. 202. 248. 302. & Tom. 1. pag. 388. 389. & Tom. 3. pag. 51. 57. 60. 69. 71. 74. 78. 104. 108. 147. 148. 167. 185. 186. 205. 217. 220. 232. 235. 239. 240. 259. 278. 297. 391
Canon simulacrum, Polyglossus tropus 279
Cantabria magnetem genuit. 301
Cantabria plumbo nigro sic cunda 304
Cantabria mons ferreus 303
Can

I N D E X.

- Cantharias gemma* 462
Cantharidum verminum con-
sideratio 96
Cantharides Catoni. Uti-
rensi obiecta sunt, quod
eas vendidisset 97
Cantharides quo fugentur
 23
Cantharidum in medicinis
usus 101. 129
Cantharidum veneni reme-
dia 36. 44. 92. & Tom.
 2. pag. 138. & Tom. 3. pa-
 gi. 78. 98. 210. 219. 223.
 225
Cantharus statuarius 286
Cantharus piscis 219
Cantharis Bacchus & Ma-
rius C. usi sunt. 260
Capanei imago, Taurisci o-
pus 347
Capillus puerorum primus
Podagra dolorem lenit 13
Capillus virorum canis mor-
sibus medetur. *ibid.*
Capilli muliebres adusti ni-
dore suo serpentes fu-
gant 21
Capilli ne canescant 145
Capillorum vermes perimen-
tia 165. 178. 360
Capillos qua crispas faciant
 26. 94. & Tomo 3. pag.
 175. 178. 252
Capillum certis Luna die-
bus contrahari, capitis
doloribus conducit 10
Capillos inscientia 361. &
 Tom. 2. pag. 357. & Tom.
 3. pagina 59. 99. 175.
 236. 256. 259. 269. 272.
 275. 376
Capillos denigrantia 101.
 200. & Tom. 3. pagina
 199. 227. 243. 244.
 248. 249. 265. 377.
 390
Capilli ne defluant 10. 38.
 44. 45. 100. & Tomo 1.
 pag. 382. & Tom. 3. pag.
 54. 68. 175. 243. 247.
 325. 350. 382. 410
Capitolium cura anserum
defensum 87. & Tom. 2.
 pag. 67
Capitolij ornamentum 237
Capitolium a Vitellianis in-
censum 274
Capitolij insana substru-
ctiones 391
Capitolij columna unde ad-
uicta 376
Capitolina adis incendium
 226
Capitolinus Iupiter ex are
Deliaco 267
Capnas gemma 446.
 448
Capnites gemma 454
Capnitis cadmia genus 290

I N D E X.

- Cappadocia alabastrites* 380
Capras febris nunquam carere 42. & Tom. 1. pag. 402
Capra noctu ut interdium cerunt 46. & Tom. 1. pag. 402. & Tom. 2. pag. 146
Caprarum cornu serpentes fugantur 42
Caprae cur non lippiant 46
Caprarum in medicina usus 42. & inde per totum caput
Caprinus caseus in medicina 42. 43. 63
Caprinus sanguis in medicina 44. 63
Caprinum fel in medicina 47
Caprinum seuum in medicina 56. 63
Caprinum caput in medicina 57
Caprini pili cinis calculos expellit, & caprarum simus 58
Caprarum simus in medicina 58. 60
Caprarum urina in medicina 59
Caprinum cornu suffitu vuluis utile 69
Caprinum lac stomacho utile 35. 56
Capriense plumbi genus 305
Capuli, id est, gladiatorum manubria ebore, & argento ornantur 260
Caput hominis inventum in Tarpey delubri fundamentu 7
Capita aperiri Magistratibus cur institutum 18
Capitis dolorem facientia, & capiti dolenti contraria 36. & Tom. 3. pag. 108. 144. 145. 197. 199. 206. 207. 210. 221. 249. 249. 307. 302. 319
Capitis doloris remedia 15. 22. 24. 25. 27. 32. 41. 81. 102. 194. 322. 375. 449. & Tom. 3. pag. 59. 64. 65. 66. 76. 77. 79. 81. 82. 83. 84. 90. 91. 94. 96. 105. 143. 145. 149. 153. 174. 176. 185. 192. 204. 205. 208. 221. 224. 225. 226. 236. 239. 241. 242. 243. 244. 249. 252. 256. 261. 264. 271. 277. 287. 288. 289. 323. 326. 327. 333. 382. 394. 400. 403. 408
Capitis hulcerum remedia 45. 192. 194. 199. 295. 404. & Tomo 3. pag. 60. 64. 71. 89. 99. 145

I N D E X.

145. 147. 198. 225. 250.
268. 283. 326
- Caput purgantia 296. &
Tom. 3. pagina 64. 143.
147. 207. 264. 327.
328
- Carbonum natura, & vis
246
- Carbonis quercui in medi-
cinis usus 415
- Carbuculorum gemmarum
consideratio, genera, &c.
439. per totum caput
- Carbunculi ubi optimi ibid.
- Carbunculi unde dicti ibid.
- Carbunculorum remedia
66. 137. 214. 415. &
Tom. 3. pag. 77. 80. 95.
98. 186. 199. 207. 222.
223. 228. 234. 240. 255.
270. 273. 366
- Carchedonij carbunculi 439.
440
- Carchedonij smaragdi
434
- Carcinias gemma 462
- Carcinomatis morbi reme-
dia 12. 14. 83. 207. 214.
& Tom. 3. pagi. 67. 77.
149. 167. 200. 234. 257.
262. 281. 288. 291. 374.
397. 402.
- Cardiacorum remedia 29.
& Tom. 3. pagi. 64. 68.
82. 216. 243. 274
- Carmania alabastrites 380
- Carmania murrhina 421
- Carmania callais gemma
444
- Carmanides pictor 348
- Carmina incantantium an
aliquid valeant s. per to-
tum caput
- Carmina Magica vim ha-
bere ibidem per totum
caput
- Carmina Magica contra grā-
dines & morbos 10
- Caruuntum Pannonia oppi-
dum 427
- Carpathij maris echini qua-
les 197
- Carra oppidum 168. &
Tom. 1. pag. 202
- Carruca ex argento 257
- Carthago victa quantum &
quid Romanis, tributi no-
mine solumere coacta 235
- Carthago cum deleta fuit,
quantum argenti habue-
rit 258
- Carthaginiensium in Sicilia
victorum pictura 316
- Carthaginienses Herculi hu-
mana hostia sacrificā-
bant 374
- Carnilius Samnites supe-
rat 276
- Carnilij Pollionis repertum
258

I N D E X.

- Carvilius Sp. Quæstor quid in Camillo reprehenderit* 268
Carvilius Sp. Iovem in Capitolio fecit 276
Caryatidum simulacrum 270
Caryatides statua 374
Caseorum genera, bonitas, usus, & medicina 36
Caseus ne corrumpatur, neve à muribus attingatur 147
Caspia porta 168. & Tom. 1. pag. 206. 232. 235. 236. 246. 285
Cassander Gallos absidet 162
Cassander Rex 339
Cassandra picta, Theodori opus 347
Cassiteron, id est, candidum plumbum 303. 304
Cassius Severus 353
Cassius Parmensis 152
Cassius Syllanus 276
Cassius Spurius regni affectator à patre perimitur 268
Castorum ades Roma 270
Castorum tabula ubi, & à quo posita 317
Castor & Pollux, Apellus opus 285
Castoris & Pollucis simulacra 284
Castor animal 190
Castores an testiculos sibi amputent 190. & Tom. 1. pag. 377
Castorea, id est, fibrorum testes, quo seruentur optimè 190. 191
Castorea qua 190. & Tom. 1. pag. 377
Castoreorum medicina 190. 200. 205. 207. 215. 216. 217
Castorum vallum ex casspitibus 354
Catagrapha à quo inventa 315
Catagusa simulacrum 283
Cato cur Zenonis statuam vendere noluerit 288
Cato contra Græcos 76
Cato contra medicos 77
Cato quando obiit, & eius atas 97. *ibid.*
Catoni Uticensi obiectum, quòd cantharidas vendidisset 97
Cato Græcorum hostis 76. 77. & Tomo 1. pagina 318
Catochites gemma 454
Catopyrites gemma *ibid.*
Catulliana Minerva cur dicata 284
Catul

I N D E X.

- Catulus Q. Consul* 376.
 392. & Tomo 2. pagina
 67
*Catulus Luctatius Miner-
 ua simulacrum dicat*
 284
*Catulus tegulas Capitoly in-
 aurat* 237
*Catullus Veronensis poeta in
 Mamurram* 376
*Catullus poeta in Strumiam
 Nonium* 436
*Catulli incantationes ama-
 toria* 8
*Catus Aelius Consul, & e-
 ius parsimonia* 258
Cavatica cochlea 122. &
 Tom. 1. pag. 385
Caunus patria Protogenis
 337
*Cea fons bibentium vocem
 hebetans.* 153
*Celeres sub Romulo dicti,
 qui postea Equites* 231
Celetizontes pueri 283.
 284
Cellaria agris maiora 392
Cenchramis statuarius
 286
*Cenchridis accipitris in me-
 dicinis usus* 105
Cenchrites gemma 463
Cenchros adamantis genus
 430
Cendena palus 412.
- & Tom. 1. pag. 199
*Censoria nota, quinque pon-
 do argenti possidere* 258
Centaurorum simulacrum
 369. 372
Centipelliones quid 41
Cephis statuarius 286
Cepissis lacus 425
Cephissodorus statuarius
 277. 278
Cephissodori duo 286
*Cephissodorus statuarius,
 Praxitelis filius* 283
 370
Cephissodorus pictor 326
*Cepionis & Drusi inimici-
 tia* 40. 227
Cepionida gemma 456
Cepites gemma 454
Cepocapites gemma *ibid.*
*Cerea imagines a quo reper-
 ta* 350
Ceris pingere consuetudo
 342
Cerachates gemma 452
Ceramicos locus Athenis
 350. 369
Ceramites gemma 454
*Cerasta serpentis morsus re-
 media* 147. 191. 195. &
 Tomo 3. pagina 86.
 255
Ceraunia gemma 449.
 460.
- Ceraknobolos quid* 335

I N D E X.

Cereris ades Roma ubi, &
a quo exculta 350	Cervinus simus in medicina
63
Cereris simulacrum ex pe-
cutio Casij Sp. factam
Roma 268	Cervina cum senserint se gra-
vidas, lapillum devorant
67
Cereris simulacrum ex are
ibidem	Cerussa color 318. 320. 323
Cereris simulacrum ex mar-
more 370	Cestij C. Corinthium signum
177
Cerites gemma 454	Ceti piscis magnitudo 186
Ceron fons 152	Centrones populi 265. &
Tom. 1. pag. 128
Cervicis affecta remedia
18. 52. 84. 205. & Tom.
3. pagina 106. 165. 210.
344	Chalastrieni nitri genus 176
Cerui serpentes mandunt
41. & Tom. 1. pag. 380	Chalastricum nitrum vice
salis 178
Cervorum & serpentium
inimicitia 41. & Tom.
1. pag. 380. & Tom. 2.
pag. 103	Chareas statuarius, & eius
opera 233
Cervino sanguine contrahi
serpentes 41	Chalazias gemma 463
Cerui cornus odore serpentes
fugantur 41. & Tom.
2. pag. 103	Chalcantis aris consideratio
295
Cervini cornus in medicina
usus 45. 46. 48. 51. 52.
57. 63	Chalcides serpentes 191
Cervinus fulmo in medici-
na 52. 63	Chalcis piscis 219
Cervinus sanguis alium si-
stet 54	Chalcitis lapidi considera-
tio 265. 294. 463
Cervorum coagulum inte-
stini vtile 56	Chalcitis, aluminis species
359
	Chalcophonos gemma 454
	Chalcosmaragdos gemma 434
	Chalcothenes statuarius
286
	Chalcothenes imaginum
factor 350
	Chaldaorum gemma 461
	Chama glycymerides pisces
219
	Chamacon herba que 32.
& Tom.

I N D E X.

- & Tom. 3. pag. 136
Chamaleontis animalis con-
sideratio & ex eo medici-
nae 31. 32. & Tom. 1.
 pag. 380.
Chamaeleon multicolor 31.
 & Tom. 1. pag. 381.
Chamaleontis miracula 31.
 & Tom. 1. pag. 380.
Chamaleos piscis 219
Chamaterum duarum si-
mulacrum 370
Chamatrachea ex genere
cancrorum 219
Chares Lyndius statuarius,
Lysippi discipulus 275
Charitatis exempla 180. &
 Tom. 2. pag. 12. 57. 60.
 62. 124. 126
Charmis medicus 75. 79
Chelidonia gemma 454.
 463
Chelonia gemma 455
Chelonitides gemma *ibid.*
Chernites lapis ebori simili-
mus 398
Chersiphron sine Ctesiphon,
architectus Dianae tem-
plum extruxit 389. &
 Tom. 1. pag. 322
Chia terra medicina 360
Chy insula pisces e manu ve-
scentes 187
Chium marmor 376. &
 Tom. 1. pag. 217
Chiragra morbi remedia
 35. & Tom. 3. pag. 291
Chironis simulacrum 371
Chironis medicina Troianis
temporibus 112
Chlorites gemma 455.
Chonelyes fluuius 157.
 & Tom. 1. pag. 261
Chonelytes gemma 455
Cholos smaragdi genus 434
Chrombi pisces 219
Chromis piscis 221. &
 Tom. 2. pag. 18
Chryseletrum quid 429
Chryssippi garrulitas 74
Chrysites lapis 404. 460
Chrystitis spuma argenti ge-
nus 249
Chrysoberylli gemma 435
Chrysocolla consideratio 244.
 toto capite
Chrysocolla unde dicta 223.
 245
Chrysocolla ubi optima 244
Chrysocolla quid *ibid.*
Chrysocolla in spectaculis u-
sus 245
Chrysocolla genera tria ibi,
Chrysocolla herbacea *ibid.*
Chrysocolla usus in medici-
nis *ibid.*
Chrysogonus Sylla libertus
 362
Chrysolampis gemma 455
Chrysolithus gemma 448.

I N D E X.

463.
Chrysothis gemma 455
Chrysoptasius gemma 435.
 443. 444. 463
Chrysopteros topazij genus
 443
Chrysos piscis 221
Ciborum temperantia vil-
lissima 17
Cicadarum in medicinis v-
sus 127
Cicatrici quibus color redit
 20. 38. 66. 141. 189. 193.
 245. 360. 404. & Tom.
 3. pag. 54. 77. 200. 264.
 278. 374. 403
Cicatrices oculorum tollen-
tia 246
Cicatricum remedia. 27.
 47. 306. & Tom. 3. pag.
 62. 80. 84. 205. 208.
 209. 251
Cicatrices expletia 249.
 290. 410. & Tom. 3.
 pag. 69. 222. 227. 238
Cicerculum quid 319
Ciceronis Academia ubi
 151
Ciceronis laus ingens 151.
 & Tom. 1. pag. 315
Cicero equestre nomen sta-
bilisuit 231
Ciceronis consulatus *ibid.*
Ciceronis dictum de Sphinge
 277.
- Cicero Verri simulacrum*
Cepidinis obiecit 370
Ciceronis facetus dictus 376
Ciceroniana aqua, villaque
 150
Ciconiarum ventriculus in
medicina 99. 131
Cicuta herba medicina 36.
 43. & Tom. 3. pag. 210.
 213. 252. 325. 390. 394
Cicuta quibus proffit 22. &
 Tom. 3. pag. 362. 367.
 369. 371. 373
Cilbiani agri minium 351
Cimbris Alpes exuperata
 364
Cimicis animalis in medic-
nis usus 33
Cimices necantia 214. 217.
 & Tom. 3. pag. 396
Cimolia creta 320. 361
Cimolia terra vestes tinguntur 361
Cimolia terra usus *ibid.*
Cimolia terra medicina
ibidem
Cimon pictor 325
Cinadi pisces 454
Cinadia gemma *ibid.*
Cineris usus in medicinis
 415
Cinnabaris color 318
Cinnabaris pigmenti confi-
deratio 251
Circensibus ludia. Circus
 908

I N D E X.

quo sternebatur	406	li	318
Circos gemma	454	Claudij Isidori testamen-	256
Circi maximi Roma descri-		tum	256
ptio	390	Claudij Agrippina uxor	
Cistites gemma	454	363. & Tom. 2. pagina	
Cisternarum construenda-		75. 85. & Tom. 3. pag.	
rum ratio	170	183	
Cisternarum aqua qualis		Claudij libertus potentissi-	
156		mus	379
Citra pulueris iactum, Pro-		Claudij Imperatoris liberti	
uerbium	346	tres ditissimi	256
Cleon fons mira natura		Clauorum remedia	15. 39.
153		60. 175. & Tom. 3. pag.	
Classis prima Roma, eiusque		251. 260. 263	
census	234	Clazomenij pisces amari	
Claudij Imperatoris de Bri-		188	
tannia triumphus	236	Cleanthes. pictura inuentor	
Claudij Imperatoris aqua-		314	
ductus	395	Cleomenis simulacrum	372
Claudius Imperator sma-		Cleon statuarus	286
ragdos induebat & sardo		Cleophantus Corinthius pi-	
nychas	437	ctor	314
Claudij principatu lapides		Clesias statuarus	286
pingere inuentum est		Clesides pictor	346
311		Clesippus fullo	267
Claudij principis institutio		Cliduchus ex are, Phidia	
233		opus.	278
Claudij Caesaris ludi	236.	Cliduchus alius, Euphrans-	
& Tom. 1. pag. 390		ris opus	284
Claudius Appius quando		Clitorius statuarus	277
Consul	313	Cloacarum Roma descriptio	
Claudius Appius primus		391	
clypeos in sacro dicant		Clodia lex	234
ibidem		Clodiana uasa	257
Claudij Pulchri scena qua-		Clodij interitus, & Pompeij	

I N D E X.

edictum	300	37. 55. 56. 84. 85. 135.
Clodij P. domus qualis, ac eius interitus	391	179. & Tom. 3. pag. 63. 68. 76. 82. 91. 102. 106.
Clælia virginis statua qua- lis	272	149. 171. 200. 205. 207. 228. 230. 334. 2+3. 247.
Clælia statua quare posita ibidem		263. 268. 273. 274. 350. 351. +02
Clusium oppidum Porsenæ regis sepulcro nobilitatū 327. & inde		Cælum quid 263
Clypei in sacris dicabantur	313	Cænarum lex 181
Clypei unde dicti	ibid.	Cænarum summa laus 181
Clypei ex auro	ibid.	332
Clypeus Asdrubalis	314	Cænarum censoria leges 365. & Tomo. 1. pag. 186
Clytemnestra pictura	347	403. 407. & Tomo 3. pag. 89
Cyti Alexandri amici pi- ctura	335	Coitu primo morbi multū soluuntur 14
C. nide piscis	219	Colchicon venenum 36
Coa vasa qualia	352	Colchis auro & argento fer- cunda 236
Coagululum lactis quando ve- nenum	43	Colchis minio sæcunda 251
Cobio piscis	219	Colias piscis 219
Cocanicus lacus sale sæcun- dus	168	Colophonius Dionysodorus 348
Cochlea quæ optima	122	Colorum consideratio, nomi- na, genera, usus, 318. per totum caput.
Cochlearum in medicinis usus	57. 101. 105. 107. 160. 118. 121. 122. 123. 124. 125. 130. 143. 145. 197. 212.	Color quilibet quid amet, quidve recuset 323
Cochlides gemma	464	Colorem animalium mutat tes aquæ 152
Cocles. Horatius. Vide Ho- ratius		Colorum naturales quidam, facti, & alij 318. per to- tum caput.
Cœliacorum remedia	22.	

I N D E X.

- Coloribus quatuor. vti veteres 323
 Colorem inducentia, red-
 centiaq; 50. toto fere cap.
 143. & Tomo 3. pag. 61.
 71. 145. 179. 182. 199. 200.
 209. 218. 224. 239. 271.
 358. 364
 Colossensis fluminis mira na-
 tura 155
 Colossi qui dicantur 275
 Colossi mira magnitudo ibi.
 Colossorum plurimum de-
 scriptio ibidem
 Colostra quid 34
 Colostrati infantes ibidem
 Colores pictor, Phidias disci-
 pulus 325
 Colores, lacerta genus 96
 Coluber in aqua vivens.
 eiusq; usus 18
 Columbarum in medicinis
 usus 93
 Columbarum finus in me-
 dicinis 100. 104
 Coli morbi remedia 36. 126.
 & Tomo 3. pag. 72. 76.
 85. 232
 Columnarum consideratio.
 365. 409
 Colyca, conchyliorum genus
 204
 Comagenum medicamentum
 87. & Tomo 2. pag. 68
 Comagena herba qualis, &
 ex ea medicina 87
 Combustorum remedia. Vi-
 de Ambustorum remedia
 Comensis lacus in vasa ex-
 cauatur 405
 Comitatus morbi clavus fer-
 reus absolutorium 19
 Comitiales morbos calvaria
 hominis interfecti Arte-
 mon curabat 5
 Comitialis morbi remedia
 4. 12. 14. 24. 25. 26. 28. 31.
 35. 61. 70. 119. 133. 190.
 192. 193. 356. 358. 403.
 455. & Tomo 1. pag. 378.
 & Tomo 2. pag. 37. &
 Tomo 3. pa. 55. 61. 68. 79.
 83. 88. 95. 97. 100. 102.
 109. 145. 150. 155. 165.
 187. 194. 198. 209. 218.
 233. 237. 247. 248. 251.
 252. 258. 306. 308. 334.
 365. 385. 399
 Comitiorum Romanorum
 consuetudo 230
 Compitalia festa a quo, &
 quibus primum instituta
 415
 Comum oppidum ferri tem-
 peratura nobilitatū 301
 Concharū genera plura 219
 & Tomo 2. pag. 37
 Conchyliorum medicina
 202. 204
 Concionantibus utile 446
 Conci

I N D E X.

- Concipere etiam inuitas cogentia* 147.
Concoctioni utilia 17. & Tom. 3. pag. 57. 88. 183. 186. 191. 365. 383. 389. 410.
Concordia tabula, Abronis opus 347.
Concordia domesticorum quae ratione haberi possit 28.
Concordia aedes Romae 227. 283. 284. 285. 328. 414. 417.
Condylomatus, id est, tuberculorum ex inflammatione nascentium, remedia 82. 84. 128. 209. 303. 307. 309. & Tom. 3. pag. 148. 166. 192. 204. 221. 223. 224. 225. 228. 236. 239. 244. 269. 274. 359. 383. 391.
Confiteri scelus quomodo cogantur 94. & Tomo 3. pag. 284.
Consules primi Romae qui 392.
Consules Romanorum, quorum facit Plinius mentionem hoc Quarto Tom. 76. 225. 226. 227. 230. 232. 234. 236. 256. 257. 258. 270. 272. 276. 300. 313. 316. 353. 376. 377. 392. 419. Vide Tomis
reliquis
Contusorum remedia 81. & Tom. 3. pa. 169. 234. 261. 317. 408.
Conuersio rerum in alia 398. & Tom. 2. pag. 243.
Contumaciarum consuetudo
Contusorum remedia & Tom. 3. pag. 57. 63. 64. 71. 82. 87. 89. 93. 100. 104. 108. 145. 152. 153. 178. 179. 186. 234. 300. 267. 270. 277. 279. 371. 383. 388. 399. 400. 409.
Copia rerum quid mali ferat
Coponius Q. cur damnatus 352.
Coponius statuarius 370.
Coptos oppidum 432. & Tom. 1. pag. 254.
Coquinaria vasa ex argenteo 257.
Cordis bubonis mira uuln
Cor caninum habentem giunt canes
Cordis talpa mira uuln
Coracini pisces 197. & Tomo 1. pag. 190. & Tomo 1. pag. 18.
Coracini piscis in medicinae usus 197. 210. 311.
Caraceni marini
Coraliticus lapu qualis 311. Coraceni

I N D E X.

- Coraly consideratio, natura,*
pretium, usus, loca, bonitas 101. 102. 136
 188. 399. 457
Coraly gestamen religio-
sum 189
Coraly ubi proneniat 399
Coraly usus & medicinae
 189. 400
Coraly effectus *ibidem*
Coraly gemma 454
Coralloachates gemma 451.
 454
Cordubense as 265
Cordyla pisces 219. &
 Tom. 2. pag. 15
Corinthus quando à Roma-
nis capta 266. & Tom.
 2. pag. 225
Corinthus incensa 265
Corinthia vasa qualia *ibi.*
Corinthia signa qua 277
Corinthij carbunculi 440
Corinthus Mummus diruit
 267. 349
Corinthium as quale 265
Cory in medicinae usus
 60. 130
Cornelia Gracchorum ma-
tris statua 273
Cornelius Bocchus 422
Cornelij Balbi theatrum 379
Cornelius Pinus pictor 341
Cornelius Merenda corona
donatus 232
Cornicis in medicinae usus
- Coronarum materia* 288.
 410. 419. & Tom. 2. pag.
 227. 254. 289. 291. 370.
 441. 442. toto capite, &
 Tom. 3. pag. 40. 83. 105.
 & Libri vigesimiprimi
 Capitibus secundo, ter-
 tio, quarto, nono, & pag.
 123. 226. 147. 154. 155.
 156. 160. & inde. 172.
 266. 271. 288. 384. 400
Coronarum as quale 255
Corpus obstupescientia 379.
 & Tom. 3. pag. 330
Corpora defunctorum qui-
bus lapidibus citò absu-
mantur 398. per totum
caput
Corrugi qui, & unde dicti
 241
Corsoides gemma 454
Cortina tripodum ex aere
 268
Cortina, aheni genus 349.
 & Tom. 2. pag. 327
Coruncanus legatus perimi-
tur, & eius statua 271
Corvus quo tempore morbis
afflicteretur 87
Corvus piscis 219
Corybas pictor 348
Corycius in antris aqua lapi-
descunt 155
Corycius mons 162. & Tom.
 1. pag.

I N D E X.

1. pagin. 153. & Tomo 3. pag. 119.
- Corythion, conchyliorum genus 204
- Cossi vermes in medicina 140
- Cosini equitis Romani historia 56
- Costarum fracturarum remedia 62
- Coricula lapidis consideratio 254
- Cotes insula Cypri quales 378
- Cotes Armenia ibidem
- Cotium genera plura 406
- Cotes ubi optima ibidem
- Cotta Mauritania locus 187
- Crabronum ictus remedia 173. & Tom. 3. pag. 35.
- Crabrones quos non feriat 11
- Crassi Oratoris Scyphi, Mentorius manu facti, eorumque ingens pretium 259
- Crassi Oratoris divitiæ ibi.
- Crassi Oratoris arca triclinia, & eius hæres 286
- Crassi Oratoris in testem citatum scommata 317
- Crassi L. Oratoris columna quales 366
- Crassi Licij aqua 150
- Crassus L. quando consul 113. & Tom. 2. pag. 374.
- Crassus M. divitem quem quæ esse negabat, nisi qui redditu annuo legionem alere posset 256
- Craterites gemma 454
- Craterus unus ex ducibus Alexandri Magni 354
- Craterus statuarius 374
- Craterus pictor 341
- Crathis Africa fluvius 421
- Crathis Magna Græciæ annus 152. & Tom. 1. pag. 116.
- Cratinus pictor 343
- Credulitatis imago, Aristophontis opus 346
- Cresile statuarij opera 278, 283.
- Crata consideratio, generalis &c. 361
- Creta Cimolia 320, 361
- Creta Eretria 328, 329
- Creta Selinusia 328
- Creta annularia ibid.
- Creta argentaria 362. & Tom. 2. pag. 385
- Creta usus in victoria 363
- Creta servorum pedes dealbantur ibidem
- Creta labyrinthus à quo factus 386
- Creta montes 159. & Tom. 1. pag. 152
- Critias statuarius 277
- Crocallis gemma 454
- Crocias

I N D E X.

- Crocias gemma 463
 Crocodilea quid 30
 Crocodilis Tentyrita popu-
 li terrori sunt 11. &
 Tom. 1. pag. 373
 Crocodili & mari & ter-
 ra & amnibus sunt com-
 munes 212
 Crocodilorum genera duo,
 & eorum in medicina
 usus 30. 217
 Crocodilos venantes quo
 viantur 196. & Tom. 2.
 pag. 350
 Crocodili quibus non no-
 ceant 196
 Crocodilorum morsus reme-
 dia 173. 175. 195. 196.
 & Tom. 3. pag. 129. 220.
 250.
 Cressi aurii copio 235
 Cressidomus ex qua mate-
 ria 355
 Cronius gemmarum scul-
 ptor 428
 Cudaria argenti vena 247
 Crudelitatis exemplum 4.
 113. & Tomo 1. pag. 147-
 148.
 Curibus utilia 398. &
 Tom. 3. pag. 359.
 Crucibus corpora defuncto-
 rum affixa 391
 Crystalligenima considera-
 tio, natura, usus, loca 422
 Crystallus quid ibid.
 Crystallus mira magnitu-
 dinis ibidem
 Crystalli vitis 423
 Crystallina vasa 223
 Cresidomus pictor 340. 346
 Ctesilai statuarij opera 283
 Ctesilochi pictoris opera 346
 Cubitus supini oculis condit-
 eunt 17
 Cubitus proni iussibus uti-
 les ibidem
 Cubitus in latera distillatio-
 nibus profunt ibid.
 Cuculi in medicina usus
 146
 Cucumis piscis 219
 Cucurbita medicinales, ea-
 rumque usus 213
 Cupidinis simulacrum veri
 a Cicero obiectum 370
 Cupidinis fons mira natura
 apud Syricos. 153
 Curalium pro coralio. 189
 Curius C. bello cumili obiit 393
 Curionis C. patris sancto-
 munus quale ibid.
 Currenna rota axungia in-
 unguuntur 39
 Currenna ita parvus, ut mu-
 sca alis coteretur 285.
 375. & Tom. 1. pag. 311.
 Currenna ornamenta ex plum-
 bo argentario 305
 Curtius fons Romae 395
 Cutem

I N D E X.

Cutem emendantia	38.	Cypri crystallus	423
50. 118. 190. 200. & Tomo 3. pag. 89. 44. 181.		Cypri adamas	430
309. 224. 226. 239. 241.		Cypri smaragdi	433
256. 257. 258. 260. 377.		Cypri opalus.	437
388		Cypsellus tyrannus	314
Gamea gemma	463	Crus quando regnare in Persis cepit	366
Ganeus color	446. 463.	Cypri post victam Asiam ingentes divitias	335
& Tom. 3. pag. 123		Cythus piscis	219
Ganus gemma	446	Cyrena terra qualis	353
Cybele in leone sedentis pictura	339	Cyrena terra in mari lapides descens	ibid.
Cybeles sacerdotes quo virilitatem solcant amputare	353	Cyreni delubri descriptio	389
Cybius quid	219. & Tom. 2. pag. 15	Cyrenum bulentarium in via arte constructum	399
Cybi piscis medicina	195	D	
Cyborum medicina	ibid.	Dactylidis statuarum opera	373
Cycri populi	155	Dactylotheca quis primus Roma habuerit	413
Cyclopi dormientis pictura	330	Dactylus piscis & miracula eius	220. & Tom. 2. pag. 52
Cydippe Protogenis	338	Dadalus in Creta labyrinthum fecit	386
Cydus fluvius	152. & Tomo 1. pag. 204	Dadali statuarum opera	284
Cydon statuarum	278	Dadali simulacrum, Polycharmi opus	373
Cygni in medicinis usus	128	Dahippi statuarum opera	286
Cylindri lapides	429. 444	Dalmatia auri fertilis	239
Cynegyrius dux	326	Damascus alabastrum gignit	380
Cynocephalia herba	115	Damascus	
Cynopus piscis	219		
Cynostoxia piscis	ibidem		
Cypria cera usus	361		
Cypri insula alimen	358		
Cypri insula cotes	378		

I N D E X.

- Damascus oppidum 380.
 & Tom. 1. pag. 198. 203
- Dameas statuarus 277
- Danaes imago, Artemonis.
 opus 346
- Daphnia gemma 455.
- Dardanium aurum 233.
- Dario regi platanus & vi-
 tis aurea dono data 257
- Dary victi ab Alexandro
 pictura 339
- Dary sepulcrum ex cher-
 nite lapide 398
- Deciorum carmen quo se
 diis Manibus deuouerunt,
 ad Plinij usque tempora
 peruenit 6
- Decuriarum Iudicium ab
 Augusto ordinatio 230
- Decuriarum nomina &
 differentia ibidem
- Defunctorum ad mentio-
 nem Romani uenia pra-
 fabantur 8
- Defunctorum corpora in fi-
 lilibus quidam condi-
 maluerunt 352
- Defunctorum corpora in
 Apsio lapide condita cito
 absumuntur 398
- Defunctorum corpora Ro-
 me a Tarquinio Prisco
 crucibus affixa 391
- Deianira & Hercules. effi-
 gies ab Artemone pictae
 346
- Deiphobi imago ibidem
- Deliacum as 266
- Deliaes statuarus 286.
- Deli insula pisces falsi 188
- Delphicum templum Apol-
 linis a quo pictum 326.
 346
- Dolphica cortina cur dicta
 268
- Delphis ingens signorum co-
 pia 274
- Delphini piscis medicina
 204
- Delphini ingenti pretio 259
- Delphinarum in medicina
 usus 211. 212. 215. 217.
- Delta litera triquetram fi-
 guram bifariam se. fin-
 des Nilus imitatur 384.
 & Tom. 1. pagina 123.
 189. 193
- Demaratus Tarquini Pri-
 sci Pater 350
- Demaratus exul in Hetru-
 riam profugit ibidem
- Demarate Alcibiadis ma-
 267 287
- Demetrius rex propter Pro-
 rogeny Rhodius parit.
 338. & Tom. 1. pag. 322
- Demetrius cur accusatus.
 263
- Demetrius Pompey liber-
 tus 362

I N D E X.

Demetrii regis imago	347	Dentis eius, qui pueris primus deciderit, mirus usus	13. 14
Demetrii Phalerei statuae plures	271	Dentes ut cito nascantur	145
Demetrii simulacrum	282	Dentes corruptos quid confirmet	49
Demetrii statuarum opera	283	Dentes quomodo firmentur	48. 49. 203. & Tom. 3. pagina 52. 57. 97. 99. 112. 157. 171. 217. 218. 225. 229. 230. 274
Demetrii volumen de quaternario numero	19	Dentium dolorum remedia	4. 15. 17. 27. 34. 48. 82. 115. 117. 174. 175. 178. 191. 192. 203. 207. 295. 357. 359. 401. & Tom. 2. pagina 228. & Tom. 3. pagina 49. 52. 56. 60. 62. 64. 70. 73. 77. 79. 85. 88. 89. 90. 97. 101. 102. 103. 143. 153. 169. 178. 187. 208. 221. 223. 225. 230. 234. 235. 238. 248. 249. 250. 251. 253. 256. 257. 263. 265. 279. 282. 289. 333. & inde per totum cap. 353. 385. 386. 399. 403
Democritus primus Magicam in nostro orbe celebravit	112. 113. & Tom. 3. pag. 233	Dentientes tarde pueros in uantia	116
Democriti peregrinatio	112. & Tom. 3. pag. 296	Dentifricia ex qua materia	116. 403
Democritum Plinius uanitatis arguit	33	Dentitionem facilem reddentia	145
Democriti mira commentationes	4	Desidia	
Democritus Venerem damnauit	18		
Demophilus pictor	327. 330		
Demos Atheniensium a Parasio pictus	329		
Demosthenes uenenum sub annuli gemma clausum habuit	229		
Demosthratus scriptor	437		
Denarii aurei consideratio	233		
Denarii primus signator ignotus	ibidem		
Denariorum probandorum lex	255		
Dendrachates gemma	451		
Dendritis gemma	464		

I N D E X.

- Desidia artes perdidit 311
 Deorum in sacris quis olim fuerit auri usus 132
 Deorum euocatio quibus modis impediatur 29
 Deorum simulacra quo in digito annulos habuerint 228
 Deorum simulacra minio ubi picta 251
 Deorum simulacra ex are 266
 Deorum simulacra lignea aut fictilia quandiu & inde 273.
 Deorum duodecim tabula 338
 Deorum effigies fictiles 351
 Deorum offensorum vindicta 366
 Deorum imagines quibus euocentur 464
 Deorum cænis catulus apponebatur 88
 Deorum reuerentia exēpla. 21. & To. 1. pa. 293. 297. & Tom. 2. pag. 61. 74
 Deorum mater. Quare Cybele
 Deum tutelarem euocandi consuetudo apud Antiquos 7
 Deum fabrica, id est, Vulcanum. fibulas primum & in aures fecisse 225
 Dij an preces exaudiant 6.9
 Dij omnibus intersunt negotiis 9
 Diadochos gemma 455
 Diadumeni iuueni simulacrum 278
 Diana nobiles tabula 335.
 348
 Diana simulacrum mormoreum 367. 372
 Diana Ephesia templi descriptio 388
 Diana Ephesia templum ex qua materia 372. & Tom. 2. pag. 364
 Diana Ephesia templi columna 409
 Dibutades Plasticus inuentor 349. 350
 Dicaus Apollo cur dictus 280
 Didoron genus lateris 354
 Dierum magnitudo quomodo deprehendatur 383
 Digitorum morbi remedia 309. & Tom. 3. pagina 209. 383
 Dij. Quare Deus
 Diligentiam nimiam saepe nocere 321
 Dino statuarius 277
 Dinomenis statuarij opera 284
 Diogenes statuarius 364

I N D E X.

- Diogenes pictor* 348
Diomedes & Glauci armorum commutatio 224
Diomedis Palladium surripientis effigies 26
Dionysias gemma 455
Dionysodorus statuarius 286
Dionysodorus pictor 348
Dionysius pictor 349
Dionysius statuarius 373
Dionysius Saltustius medicus 293
Dionysius pictor non nisi hominem pingere potuit 340
Diopetes rana, earumque usus 201.217
Dioxippi imago 346
Diphrys gemma 455
Diphryges quid 298
Dipænus marmorarius 366.367.368
Dipondius asis 233
Dipsalis serpentis morsus remedia 195. & Tom.3. pag.271
Dircis fœmina simulacrũ, historiæque 373
Discobolos ex ære, Myronis opus 279
Discobulus pictus, Taurisci opus 347
Discordias facit sideritis gemma 461
Distillationum remedia 13. 19. 199. & Tom.3. pag. 60. 195. 240. 255. 271
Diminatio qua ratione haberi possit 115. 455. 456. 458
Diuitia quorundam ingentes 256. per totum caput
Diuitiarũ exprobratio 257. & Tom.1. pag.57.58
Dodonai templi tintinnabula 388
Domitij Cn. delubrum 370
Domitius Aedilitatis repulsam passus 227
Domus qua pulcherrima Roma 392
Domus regia lautissime adornata 376
Donax piscis 221
Donax calami genus 218. & Tom.2. pag.353
Dorcadis in medicinis usus 46.104
Dorcadès non lipiunt 46
Doridis mons Oeta 346
Doron Græci antiqui palatium vocabant 355
Dora, id est, munera ibid.
Dorotheus pictor 334
Doryeniũ venenum 43. & Tom.3. pag.157
Doryeny veneni remedia 36.198.207
Doryphori simulacrũ 278. 283.

I N D E X.

283. 286
Draco caret veneno 90
*Draconis partium magici
 usus & medicina* 90. 105
Draconis morsus remedia
 194. 195. & Tom. 3. pag.
 289. 345. 390
Draconis invidia 455
Draco piscis 220. & Tom.
 2. pag. 25
*Draconis marini ossa dentiū
 dolore medentur* 203
Draconites gemma 455
Dracontias gemma ibid.
Drepanitannū coraliū 188
Dromones pisces 219
*Druidas cur Romani sustu
 lerint* 113
Druidarum superstitio 86.
 & Tom. 3. pag. 270
*Drusillanus seruus ditissi
 mus, eiusque laus quin
 genaria* 259
*Drusi & Cepionis inimici
 tie* 227
*Drusus in tribunatu suo
 octauam aris partem ar
 gento miscuit* 234
*Drusus Linius Tribunus
 plebis quantum habuerit
 argenti* 258
*Drusus Tribunus plebis cur
 caprinum sanguinem bi
 berit* 40
Dryites gemma 463
- Duellij C. triumphus, &
 eius statua* 270
*Duodecim tabularum in
 terpres Hermodorus ibi.*
Duris Sami^d historic^o 280.
 384. & Tom. 1. pag. 386
Duritiarū corporis remedia
 64. & To. 3. pag. 98. 191.
 195. 197. 224. 226. 232.
 251. 259. 350. 368. 397
Dysentericorum remedia
 26. 30. 36. 56. 84. 85. 86.
 124. & inde per totum
 ferē cap. 208. 249. 302.
 357. 360. & Tom. 3. pag.
 50. 53. 55. 58. 63. 64. 65.
 68. 72. 76. 80. 91. 97.
 101. 102. 106. 143. 149.
 166. 174. 179. 190. 193.
 197. 204. 205. 207. 225.
 228. 231. 234. 236. 240.
 243. 244. 246. 247. 260.
 273. 274. 276. 279. 348.
 349. 350. 351. 370. 383.
 395. 398. 404. 411
 E.
- E** *Brietatis simulacrum*
 282
Ebrietati resistentia 147.
 447. 455. & Tom. 3. pag.
 239. 261.
Ebrietatem discutientia
 71. 447. 455. & Tom. 3.
 pag. 59. 67. 147. 281.
Eboris fossilis descriptio 399
 K. K. k. k. 3

I N D E X.

- Ebusi terra serpentes fugat* 363. & Tom. 1. pag. 110
- Ecbatana oppidum* 153. & Tom. 1. pag. 199. 235. 236. 237. 262
- Echeneidis piscis in medicina usus* 217
- Echeneis pisciculus navem retinet* 183. & Tom. 2. pag. 23. & inde
- Echinorum piscium consideratio* 220. & To. 2. pa. 29
- Echini piscis in medicina usus* 215
- Echini medicina* 197. 200. 201. 205
- Echini Carpathij maris qualities* 198
- Echinophara ex genere concharum* 219
- Echlon statuarius* 279
- Echion pictor quibus usus coloribus* 324
- Echion pictor quando floruerit* 331
- Echionis pictoris opera* ibid.
- Echion medicamentum* 103
- Echites gemma* 462
- Echo quid. & qua ratione reddatur* 399. & Tom. 1. pag. 36
- Ectypa qua* 350. 459
- Effascinationes prohibet Anripates gemma* 452
- Effigies hominum non nisi illustri aliqua ex causa solent exprimi* 268
- Egelasta oppidum* 169
- Egelasta urbis sal* ibidem
- Egesta Siciliae oppidum, eiusq. aqua calida* 164
- Elapserpentis morsus remedia* 195
- Elatites lapis* 403
- Elea Minervae templum, mirumq. eius tectoris* 409
- Electri consideratio* 424
- Electrides insulae ibidem, & Tom. 1. pag. 133. 168*
- Electrum quid* 242. 423
- Electri usus & natura* 243
- Electrides arbores ubi* 424
- Elephantia morbi remedia* 35. 50. 141. & Tom. 3. pag. 73. 81. 93. 250. 305
- Elephantis partium in medicina usus* 25
- Elephantinum, color ex ebo re combusto* 321
- Elephantis pisces* 219. 220. & Tom. 2. pag. 5
- Eleusina in templo nobiles picturae* 345. 348
- Eleuthera oppidum* 279. & Tom. 1. pag. 142
- Ellychnia ex sulphure quodam genere* 356
- Elorum castellum Sicilia* 187
- Eluvia in metallis qua* 304
- Empedocli Magia addiscenda* 26

I N D E X.

- da causa peregrinatio* 112
Empiricæ medicina à quo,
& ubi inuenta 74
Emplastris vitili alabastris
tes 380
Emplecton quid dicatur in
structuris 407
Encardia gemma 456
Encaustica Pamphilus pin-
gere docuit 342
Encaustica pictura duo ge-
nera 349
Encrinomenos simulacrum
 283
Enhydros gemma 483
Enhydros serpens, eiusq; in
medicinis usus 116. 208
Enneacrinos fons 161. &
Tom. 1. pag. 141
Enorchis gemma 456
Entochi marmorarij opera
 372
Epaminonda ducis effigies,
Aristolai opus 345
Ephesiae Diana templi de-
scriptio 383
Ephesiae Diana templum
quale 372. & *Tom. 2.*
pag. 247. 364
Ephesium minium 251
Ephesius lapis 404
Epimelas gemma 456
Epinyctidii morbi remedia
 46. 139. 201. 400. &
Tom. 3. pag. 51. 53. 68. 80.
 89. 98. 105. 207. 221.
 223. 235. 239. 241. 244.
 263. 290
Epiphorarum remedia 21.
 22. 24. 45. 46. 47. 83. 103.
 296. 303. 319. 359. 397.
 & *Tom. 3. pag. 51. 57. 62.*
 64. 65. 71. 74. 76. 79. 82.
 85. 86. 90. 91. 93. 96. 98.
 101. 105. 143. 145. 148.
 149. 151. 152. 153. 177.
 191. 195. 196. 224. 230.
 236. 247. 259. 275. 279.
 280. 289. 303. 327. 328.
 330. 331. 333. 335. 383.
 390. 397. 405. 408.
Epiphoras uteri quid leniat
 56. & *Tom. 3. pag. 376*
Epithersa simulacrum 285
Epodes pisces 221
Epulas inter nominatum
incendium Veteres aquis
subter mensam fufis abo-
minabantur 9
Epulantiu consuetudo ibid.
Equestris ordinis considera-
tio 230. per totum caput.
Equester ordo multu antea
nominibus diuisus, Tibe-
rii tempore in unitatem
venit ibidem
Equestrium statuarum exē
plū à Gracis tractum 269
Equestris ordinis census 231
Equi vestigium qualiter
 KKkk +

I N D E X.

- singultum tollat* 71
Equi vestigia luporum sub equite sequentes, rumpuntur *ibidem*
Equi qua re in cursu infatigabiles fiant 70
Equorum ornamenta ex plumbo argentario ari incotto 305
Equa grauida cuius contactu abortiu patiantur 23
Equus Roma publicis sacris immolabatur 40
Equorum scabies quo tollatur 217
Equina capita ut homines habere videantur 49
Equini fimi in medicina vsus 55
Equini coaguli in medicina vsus *ibidem*
Equini lichenes calculos rennum pellunt 57
Equina ungula cineris vsus 58.59.63
Equi partium in medicina vsus 59
Equi lingua lieni medetur 54
Equi sanguis in medicina 59
Equi spuma, setae, dentes, in medicina 59.60.63
Equitum nomine qui olim intelligebantur 230
Equitum nomen saepe variatum 231
Equites flexumines olim dicti *ibidem*
Equitatio stomacho utilis, & coxis. 16
Equitatione attritis femibus quid medeatur 59
Equitatus artem quis primus scripserit 284
Eraphius Aegypti rex 381
Erasistratus nobilis medicus 74. & To. 2. pag. 262. & To. 3. pag. 67. 68. 340
Eretria Creta 318. 320
Eretria terra qualis 360
Eridanus Hispaniae fluvius quibusdam existimatus 424
Eridanus idem cum Rhodano à plerisque creditur *ibidem*
Eridanus fluvius qui & Padus *ibidem*
Erigonus pictor 347
Erinna poetria 279
Eristalis gemma 456
Erotylos gemma *ibidem*
Erythinus piscis 220. & Tom. 2. pag. 17. 47
Erythini piscis medicina 208
Erythrarum amnis Alcos. miraq. eius natura 153
Etesis ventis maxime haerens

I N D E X.

rena mouentur	432	Euphronides statuarius	278
Ethe Græci quæ	334	Eupompus pictor	327.330
Euander Anlanius scal-		Eureos gemma	456
ptor marmorarius	372	Euripidis Poëta sepulcrum	
Euba a salida aqua	355	ubi	155
Euclir statuarius	287	Europa ab Antiphilo picta	
Euclir fiftor	350	340	
Eucnemus Amazonis sta-		Eurotias gemma	456
tua	285	Eurota fluij simulacrum	
Eudorus pictur statuarius	347	284	
que		Eusebes gemma	456
Euenor pictor, Parafij pater		Enthyocrates statuarius	
326		278.281	
Euentus boni simulacrum		Eutymedes pictor	348
Roma	284.376	Eutychedes statuarius	278.
Eugrammus fiftor	330	284.373	
Euhemerus fcriptor	384	Eutychedes pictor	347
Eulai & Choaſpis tantum		Euxenidas pictor	330
aquas Parthorum reges	157	Exagon legatus in dolium	
bibunt		ſerpentibus plenum con-	
Eumarus pictor	325	iectus	11
Emenis aduerſus Gallos	285	Exercitatio optima medici-	
pralia		na	16
Eumetris gemma	456	Exebenus gemma	456
Eunicus ſtatuarius	286	Exily ſententia ante diem	
Eupatoris Mithridatis cur-		quadrageſimum ferri nõ	
rus aurei, argenteiq;	260	poterat	78
Eupetalos gemma	456	Expensa unde dicta	233
Euphorion ſtatuarius	286	Extæ non prudentium ce-	
Euphranor ſtatuarius, cuius-		lerius ſeneſcunt	17
que opera	277.284	Extorum capita in uictimis	
Euphranor pictor	339.	repente adimi, aut gemi-	
343		nari	6
Euphranoris pictoris opera		Extenuandi vim habentia	
plura	343	404	

I N D E X.

F

- F**abianus doctrina rerū
peritissimus 396
- Fabij Quinti Consulatus 234
- Fabius Quintus Dictator
ibidem.
- Fabius Pictor quādo ad
Salutē pinxerit 315
- Fabie familia princeps ibi.
- Fabius Verrucosus Hercu-
lem ex Capitolio alio trās-
tulit 275
- Fabricius obsidione liberato
exercitū à Thurinis sta-
tua donatur 273
- Fabricius salinum tantum
& paterā ex argēto Im-
peratorī permittebat 161
- Fabricij frugalitas ibid.
- Fabri pisces 220. & Tom.
2. pag. 21
- Facies in Sole utatur 83
- Facies morborum remedia
22. 25. 31. 50. 117. 204. &
Tom. 3. pag. 71. 76. 89.
105. 150. 177. 181. 185.
208. 223. 224. 226. 260.
276. 283. 337. toto fere
cap. 377. 388
- Fama quibusdam per fla-
gitium quæsitā 4
- Fascinationibus quomodo
occurritur 8
- Fascinationis remediū. 28.
& Tom. 2. pag. 222
- Fascinus utilis 12. & Tom.
3. pag. 361
- Factorum Roma prima
publicatio
- Fauces cadentia 207.
Tom. 3. pag. 208. 218
- Fauciū morbi remedia
36. 51. 84. 119. 309. 400.
427. & Tom. 2. pa. 489.
& Tom. 3. pag. 163. 171.
186. 186. 187. 191. 218.
251. 345. 388.
- Fauere linguis quid
- Febre quædam animalia
quam carent
- Febrium omnium remedia
21. 25. 30. 36. 62. 89.
135. 181. 211. & Tom.
pag. 380. & Tom. 3. pag.
52. 68. 97. 143. 144.
172. 188. 189. 192. 193.
224. 226. 228. 239. 240.
243. 261. 264. 302. 303.
320. 365. 403
- Febris tertiana remedia
24. 25. & Tom. 3. pag.
98. 287. 404.
- Febris quartana remedia
13. 25. 26. 62
- Febres stata crocodili
tibus caninis arcetur
- Febriū genus Amphinose
nū. & eius medicina
ibidem.
- Felis partium in medicina
vsus

I N D E X.

<i>Felium oculi quales</i>	433.	<i>dicetur</i>	<i>ibidi</i>
& <i>Tom. 2. pag. 145</i>		<i>Ferri medicina</i>	<i>ibid.</i>
<i>Felicitatis a. les Roma</i>	232.	<i>Ferri rubiginis medicina</i>	<i>ibidem.</i>
374		<i>Ferri squama usus</i>	103
<i>Felicitatis simulacrum, Ar</i>		<i>Ferrum vis domitrix rerū</i>	
<i>cessilai opus</i>	352	<i>omnium</i>	396.
<i>Fellis animalium considera</i>		<i>Ferrū lapis theamedes abi</i>	
<i>tio</i>	40. & <i>To. 2. pag. 155</i>	<i>git</i>	397
<i>Fellis in medicinis usus</i>	47	<i>Ferrum ad se trahētia</i>	396.
<i>Fellis natura usūque</i>	40	& <i>Tom. 3. pag. 48</i>	
<i>Fellis remedia</i>	207. & <i>To.</i>	<i>Ferrum magnes ad se tra</i>	
<i>3. pag. 186</i>		<i>hit</i>	396. & <i>To. 3. pag. 48</i>
<i>Fenestella historicus</i>	228	<i>Fiber idem cum Castore</i>	
<i>Fenestella quādo obierit</i>	259	190. 219	
<i>Ferarum impetus, quo pā</i>		<i>Fiber pregnantibus abortus</i>	
<i>elo euitetur</i>	93	<i>causa</i>	216
<i>Ferri consideratio, usus, cō</i>		<i>Fibris animalis in medicinis</i>	
<i>moditas, &c. 299. toto</i>		<i>usus</i>	414
<i>capite</i>		<i>Fidei ades in Capitolio</i>	336
<i>Ferri mala plura</i>	<i>ibid.</i>	<i>Fidenates ciues Romanorū</i>	
<i>Ferrum ubiq; reperiri</i>	300	<i>legatus perimunt</i>	271
<i>Ferri differentia</i>	<i>ibidem</i>	<i>Figlinorum operū usus</i>	351
<i>Ferri temperatura</i>	301. 302.	<i>Figlinorū fractis testis Si</i>	
<i>toto capite</i>		<i>gnina fiebant</i>	353
<i>Ferrum ubi optimū</i>	301	<i>Figulorum collegium a quo</i>	
<i>Ferrum humani sanguinis</i>		<i>Roma institutum</i>	352
<i>contactu statim rubiginē</i>		<i>Fistula morbi remedia</i>	82.
<i>trahit</i>	<i>ibid.</i>	89. 244. 293. 303. &	
<i>Ferri & magnetis cōcordia</i>		<i>Tom. 3. pag. 61. 67. 180.</i>	
301. 396. & <i>Tom. 3. pa</i>		201. 204. 221. 222. 252.	
<i>gi. 48</i>		258. 267. 282. 368. 394.	
<i>Ferrum vinum quod</i>	301	402. 410	
<i>Ferri vena largissima om</i>		<i>Flaminius Circus Roma</i>	
<i>niam metallorum</i>	302	267	
<i>Ferrum quo a rubigine vi</i>			

I N D E X.

- Flaminius C. Censor 362
 Flamini equinum fel tan-
 gere non licebat 40
 Flavius Cn. Anny filius,
 fastos primus populo pu-
 blicavit 226
 Flavius Cn. Tribunus ple-
 bis 227
 Flavianum Cn. Aedilem su-
 flum Patres agerrime
 tulerunt ibid.
 Flavius adem Concordia vo-
 uit ibid.
 Flavius Proculus CCCC
 reorum accusator 231
 Flexumines equites olim
 dicti ibidem
 Flora Dea simulacrum, Pra-
 xitelis opus 370
 Fluminum miracula 150.
 & Tom. 1. pag. 76. per to-
 tum caput
 Flumina res in lapidem ver-
 tētia 155. & To. 1. pag. 77
 Flumina incantationibus si-
 ste possunt 33. 451
 Flumina gemmifera 466
 Flumina aurum vehētia 239
 Fluxionis alui remedia 361.
 & To. 3. pa. 185. 276. 313.
 Quare Alui fluxiones
 Foci consideratio 415
 Foci in cinere viri genitale
 conspectum ibid.
 Fœcunditatis administrata 29.
 67. 144. & To. 2. pag. 1
 Fœminarum ornamenta
 auro
 Fœminarum luxus 260.
 Fœminis statua olim et
 dicata
 Fœmina fecundiores ab-
 tu sunt
 Fœminis caudor quo
 catur
 Fœminarum libidines
 inhibeantur
 Fœminarum secreta
 sciri possunt 94
 Fœmina ne concipiant
 Fœmina ex seipsa conce-
 221. & Tom. 1. pag.
 406. & To. 2. pa. 100
 Fœmina adulteros ut
 diant
 Fœminarum purgatione
 358. & Tom. 3. pag.
 64. 68. 75. 80. 82.
 97. 100. 145. 149
 Fœminarum peculiarium
 media 67. 142. 106
 250. 361. & Tom. 3. pag.
 103. 142. 143. 181. 182.
 185. 186. 190. 233.
 278. 290. 303. 311. 314.
 1010 cap. 388. 402. 410
 Fœnus seignitia quaestio
 235
 Fontes mira natura plerum-
 155. & Tom. 1. pa. 74. 77

I N D E X.

77. & inde per totū cap.
 Fontes potui inutilis 157
 Fons incundissima aqua in
 toto orbe 158
 Fontes sylvis decisis enata
 162
 Formacei parietes 35 + 10-
 to capite
 Formica exculpta mira
 exilitatis 375. & Tom.
 1. pag. 311
 Formica ubi aurum eruant
 453
 Formica venenata ubi 96
 Formicarum in medicinis
 usus 106. 145. & Tom.
 1. pag. 375
 Formica Herculanea. ca-
 rumque in medicinis u-
 sus 118
 Formica Indica aurū. e ca-
 ucruis egerunt 453. &
 Tom. 2. pag. 136
 Fortuna edes Romae 278.
 280
 Fortuna edes a quo, & qui-
 bus lapidibus facta 406.
 412. & Tom. 1. pag. 400
 Fortuna bona simulacrum
 Romae 370
 Fraus ingeniosissima in om-
 ni vita 254
 Fricationis utilitas 16
 Frigore adustorum reme-
 dia 25. 60. & Tom. 3.
- pag. 80. 257
 Frugum excantatio 7
 Fucus lacus 396. & To-
 mo 1. pag. 77. 119. & To-
 mo 2. pag. 22
 Fulgetras poppysmis adorare
 consensus gentium 9
 Fulgetrum, fulgur, & toni-
 truum ab Apelle picta
 335
 Fulgura sulphurei odoris
 357
 Fulgura quomodo abigan-
 ter ibidem
 Fuligo. consificiendo atramen-
 to idonea 321
 Fullo; scarabaei genus 136.
 Fullonum gleba ex sulphu-
 ris generibus 356
 Fullonibus qua dicta lex
 362
 Fullones podagra non ten-
 tantur 20
 Fullonibus utilissima came-
 li urina 26
 Fulminum euocatio 6
 Fulmina sulphuris odorem
 habent 317
 Fulminem causa 149
 Fulmine ictus locus quas
 gemmas habeat 450
 Fulminibus resistentia
 457
 Fulvius Nobilior picturam
 ex Ambracia Romam
 transtu

I N D E X.

- transstulit* 328
Funera imagines comitantur 311
Fungorum veneni remedia
 99. 179. 194. & Tom.
 3. pag. 54. 59. 62. 64.
 78. 102. 144. 158. 167.
 188. 214. 219. 232. 243.
 325. 390
Furfurum capitis remedia
 45. 360. & Tom. 3. pag.
 71. 99. 144. 176. 191.
 192. 217. 219. 221. 224.
 225. 235. 239. 241. 243.
 253. 260. 267. 290. 291.
 359
Furniana vasa 257
Furtū maximi auri ponderis
 è Capitolio sublatis 226
Furūculorum remedia 24.
 39. 64. 138. 174. 178.
 400. & Tom. 3. pag. 77.
 89. 98. 194. 196. 201.
 224. 225. 259. 263. 368
Futurorū præcognitio 411.
 455. 456. 458. & Tom.
 1. pag. 45. & Tom. 2. pa.
 114. 129

G

G *Acodes lapis* 400
Getulica purpura
 322. & Tom. 1. pag. 281.
 & Tom. 2. pag. 36
Gagates lapu qualis 400.
 & Tom. 2. pag. 57
Gagates lapis unde dicitur
 400
Gagus fluvius
Galactites gēma 456. 457
Galaicos gemma
Galatia opalus
Galaxia gemma
Galana quid 246. 304. 305.
Galeos piscis 189. 211.
Galeotes stellionū genus
Galerita avis in medicina
usur
Galguli avis conspēctus
ricis medetur
Gallacia auri sacūda
Gallacia plūbium 303.
Gallia Comata 376.
 Tom. 1. pag. 168. &
 2. pag. 141
Gallia coralium
Gallia plumbum
Gallia vitrum.
Gallia sal
Galli arma sua coralia
narunt
Gallio Anneus Consul
Galli ornati auro pugnant
 226
Galli quo digito gestent
nulos
Galli anserum clangore
pitolio reiecti 87. &
 2. pag. 67
Galli hominem immolati
succi 113. & To. 1. pa. 31
Gal

I N D E X.

Galli à Cassandro ubi obsessi 162	Garon quid 172. & Tom. 2. pag. 20
Gallus fluvius 151. & Tom. 1. pag. 224	Garus piscis 220
Galli sacerdotes genitalia sibi amputant 353. & Tom. 2. pag. 172	Gari piscis medicina 202. 206
Gallarum incubitus quo vitentur 11	Gasidanes gemma 457
Gallina ne ab aspide peri- matur 89	Gegania mulier 267
Gallarum in medicina usus 93. 104	Gelou spons 153
Gallarum finum in me- dicina 99. 104	Gemites gemma 464
Gallinaceorum in medicina usus 93. 104. 108. 122	Gemma Apollinis, nouéma musarum simulacra na- tura referens 417
Gallinacei quas gemmas in ventriculis habeant 452	Gemmarum consideratio, libro trigesimo septimo per totum
Gallinacei à vulpibus ne at- tingantur 71	Gemmarum probandarum ratio 465. toto capite
Gallorum cantus quo pacto cohibeatur 93	Gemmifera flumina qua 466
Ganges fluvius auri facun- dus 129	Gemmea pocula 233
Ganges fluvius gemmifer 466	Gemmarum origo 416
Gangrena morbi remedia 66. 298. & Tom. 3. pag. 104. 106. 192. 197. 198. 209. 207. 209. 333. 340. 242. 263. 373. 397	Gemas signis violare, nefas olim ducebatur ibidem
Ganymedis rapti simula- crum 284	Gemma uni quantum tri- buerit Polycrates 417
Garamantites gemma 442	Gemmarum sculptores no- biles plures 418
	Gemma succino facile adul- terantur 429
	Gemma quibus poliantur 443
	Gemmarum viridum con- sideratio ibidem
	Gemmarum genera plura per alphabeti ordinem 451
	toto

I N D E X.

toto capite		Germania sal	161
Gemma a niebris hominū cognominata	462	Germania succinum	457
Gemma qua a Syris colatur	ibidem	Germani ex qua materia potioria vasa faciunt	377
Gemma repente nata	464	Gerres piscis	221
Gemma mellis decocto nitescunt	ibidem	Gerusia qua	35
Gemmarū qua figura praebetur	465	Gigantum praelij sculptura	369
Gemma vera a falsis quo discernantur	ibidem	Gingivarum morbi remedia	70. 83. 174. 207. 217. 293. 294. & Tom. 3. pag. 70. 88. 97. 143. 216. 220. 221. 223. 225. 237. 247. 249. 256. 274. 278. 333. 349. 382. 405
Gemonides gemma	461	Gladiatorum sanguis in mitiali morbo medetur	creditus
Genarum morbi remedia	46. 82. 178. 182. 201. 293. 393. & Tom. 3. pag. 49. 103. 125. 205. 220. 382	Gladiatores picti vehentur	323. 324
Genianes gemma	457	Gladiatorū munera a quibus pingi, et exponi caepit	324
Genitale masculini sexus in cinere conspectū Ocrisā gravidā reddidit	415	Gladiatores cum delictis vinti, qua potione iuuantur	415
Genitalium morbi remedia	20. 37. 58. 59. 82. 83. 85. 128. 129. 295. 359. & Tom. 3. pag. 57. 68. 89. 104. 142. 155. 166. 189. 192. 196. 205. 219. 222. 230. 231. 254. 256. 272. 273. 274. 275. 276. 278. 291. 351. 357. 359. 382. 383. 384	Gladiatores cur humanum sanguinem bibant	
Geranites gemma	462	Glady pisces	187. 319. & Tom. 2. pag. 17
Germania as	284	Glanis piscis in medicina usus	215. 220
Germania miri fontes	154	Glancides statuaris	257
		Glancio, eiusq; filius Arrippus, a Philocare piscis	318
			Glanc

I N D E X.

- Glauciscus piscis* 215. 220
Glaucomatium in oculis remedia 27. 32. 47. 102. 192
Glaucus piscis 221
Glauci & Diomedis armorum commutatio 224
Glessaria insula 426. & Tom. 1. pag. 166. 168
Glessum Germanis quod Latinis succinum 426
Gliris animalium in medicinis usus 107
Glires in cœnis censoria lege prohibiti 365. & Tom. 1. pag. 407
Glossopetra gemma 457
Glutinandi auriratio 245
Glutinum præstantissimum ex qua fiat materia 64
Glutini taurini in medicinis usus 64. 66
Glycera coronaria inuentum 342. & Tom. 3. pag. 135
Gnidij fontis mira natura 353
Gnidi oppidi per se ile ambulacrum 386
Gnomonis usum præbens obeliscus 482. & inde
Gonger piscis 220
Gorgasus statuarius, pictorque 350
Gorgias orator quando flourerit 243
Gorgias in templo Delphico statuam auream sibi posuit ibid.
Gorgias statuarius 277
Gorgonia gemma 457
Gorgonis mostri effigies 345
Gorgosthenis Tragædi effigies ab Apelle expressa 335
Gracchanus Iunius historicus 232
Gracchorum matris statua 272
Gracchorum mater, Africani prioris filia ibid.
Gracchi C. caput repensum auro 235
Gracchi C. Delphini argentei, ingensque eorum pretium 259
Gracanicus color 289
Graca vanitas 31. & Tom. 1. pag. 85
Graci medicinarum ex humano corpore usque ad resegmina unguium persequuti 4
Graca res est, nihil velare 269
Gracorum litera inspicienda non perdiscenda 76. 77
Gracostasis locus Romæ 227. & Tom. 1. pag. 346
Gratia hominum qua ratione iniri possit 126. & Tom. 3. pag. 148. 151

L L 11

I N D E X.

Gratiana vasa	257
Grammatias gemma.	446
Grandines carmine auerti	
10. 22. 447. & Tom. 2.	
pag. 439	
Grandines auertentia car-	
mina; etiam Plinij tem-	
pore extabant	10
Grauiscarum coraliū	188
Gromphena avis qualis	147
Gruis partium incredibilis	
natura	148
Grylli pictura genus	340
Grylli infecti in medicinis	
usus	108. 119
Gula redargutio	172. 100
capite, & Tom. 2. pag.	
19. 35. & inde per totum	
cap. 64. 68. 89. 90. 186.	
305.	
Gula censoris legibus coër-	
cita	365
Gummij consideratio	426.
& Tom. 1. pag. 228. 340	
Guttones Germania populi	
425. & Tom. 1. pag. 166	
Gypsea imagines a quo pri-	
imum inuenta	350
Gypsi consideratio, genera,	
usus	410
Gypsi veneni remedia	36.
& Tom. 3. pag. 223	
Gypsi usus	352
Gypsum ubi è terra fodia-	
tur	410

H	
H Adriana vasa ficti-	
lia	352
Hamachates gemma	45
Hamatinō, vitri genus	414
Hamatites lapis, eiusq; de-	
scriptio, natura, & genera	
408	
Hamatites gemma	452
Hamatites, magnetis genus	
397	
Hamatite lapidis in medicis	
mentis usus	404
Hæmorrhoidū remedia	34
128. 244. 296. 303. 307.	
402. 403. & Tom. 3. pag.	
58. 60. 96. 166. 207. 210.	
214. 236. 244. 270. 274.	
279. 280. 359. 383.	
Hæmus Thracia mons	162
& Tom. 1. pag. 135	
Halcyoneū medicamentum	
variæque eius genera,	
usus.	204
Halcyonei medicina	201
Halcyonei è generibus	oppr
imum Milesium	ibid.
Halcyonum auisum consider-	
ratio	204. & Tom.
2. pag. 76	
Halicarnassus oppidum	353
376. & Tom. 1. pag. 208	
Halicentico Ouidij opus	186
Halipleumon piscis.	220
Halmirrhaga, nitri genus	176
Hamul	

I N D E X.

<i>Hammites gemma</i>	458	328. 346
<i>Hammocrysos gēma</i>	463	<i>Heliodoros statuarinus</i>
<i>Hammonis cornu, gemma</i>	458	373
<i>Hammonitrum quid</i>	413	<i>Heliotropium gemma</i>
<i>Harena Æthiopica, eiusq;</i>		457
<i>usus</i>	377	<i>Hellebori medicina</i>
<i>Harenae consideratio, gene-</i>		191. &
<i>ra, usus</i>	408	Tom. 3. pag. 347. 397
<i>Harena marmora secantur</i>	377	<i>Helops piscis</i>
<i>Harmodij tyrannicida hi-</i>		221
<i>storia</i>	269. 282. 283. &	<i>Hemeresios tabella uno die</i>
Tom. 1. pag. 311		<i>absoluta</i>
<i>Harmodio tyrannicida sta-</i>		342
<i>tua posita</i>	282. 283	<i>Heneti, qui & Veneti</i>
<i>Harpacticon sulphuris genus</i>	356	427
<i>Harpax à Syris vocatur suc-</i>		<i>Henui gemma Indica</i>
<i>cinum</i>	425	458
<i>Hasta, qua homo, aper, ur-</i>		<i>Hepar piscis</i>
<i>sa, interfecti sint, ad quid</i>		220
<i>utilis</i>	12	<i>Hepaticorū remedia</i>
<i>Hebrus fluvius aurifer</i>	239	36. &
<i>Hecates simularum</i>	372	Tom. 3. pag. 84. 347. 408
<i>Hecataus sculptor</i>	261. 286	<i>Hepatitis gemma</i>
<i>Hegias statuaris</i>	277	462
<i>Hegia statuarij opera</i>	284	<i>Hepatitis, aris genus</i>
<i>Helacathenes pisces</i>	220	266
<i>Helcysma, id est, scoria ar-</i>		<i>Hephæstites gemma</i>
<i>genti</i>	249	457
<i>Helena calix ex electro</i>	243	<i>Heptaphonon Olympia por-</i>
<i>Helena effigies ab insignibus</i>		<i>ticus</i>
<i>artificibus expressa</i>	314.	390
		<i>Heracleopolites Ægypti no-</i>
		<i>mos</i>
		386. & Tomo 1.
		pag. 189
		<i>Heracleopolita labyrinthū</i>
		<i>Ægyptium delere conati</i>
		386
		<i>Heracleotius labyrinthus</i>
		<i>ibidem</i>
		<i>Heracleos lapis, id est, ma-</i>
		<i>gnes</i>
		397
		<i>Heracides Macedo pictor</i>
		345. 348.
		<i>Heraclidis pictoris opera</i>
		345
		<i>Herbacea chrysocolla</i>
		245
		<i>Herba veneficiis resistens</i>
		115

I N D E X.

- Herculis picta effigies* 329.
 335
Herculis ades & statua in foro boario 273. 315.
 & Tom. 2. pag 74
Herculis simulacrum in Capuolio 275
Herculis Antaem sustentis simulacrum ex are 279
Herculis simulacrum ex are 279. 281. 284. 372
Herculis simulacrum ex ferro. Alconis opus 300
Hercules fictilis 351
Hercules marmoreus, Menestrati opus 372
Herculis dracones strangulantis picta effigies 327
Herculis & Laomedontis historia 346
Herculis tristis insania poenitentia 347
Herculis ades, ex qua materia 355
Herculis marmorei simulacrum, Dipœni & Scyllidis opus 367
Herculis tunicati statua in Rostris 288
Herculi simulacrum, cui Poeni humana hostia sacrificabant 374
Hercules ab Oeta monte in caelum se recipiens 346
Herculis templum apud Tyrios pilam habuit e smaragdo 435. & sedem eius eusebe gemma 456
Herculei nodi in cinctis res medica 19
Herculei nodi in vulneribus celerius sanandis efficaciter ibidem
Herculaneus vinus 159
Herinacei caro quo reddatur incundior 127
Herinacei in medicina usus 100. 102
Hermaphroditis simulacrum ex are 21
Hermerotes ex marmore Taurisci opus 37
Hermia reguli tumulus 433
Hermineus smaragdi 166
Hermodori Ephesii cim Tabularum pres 21
Hermolaus statuarius 31
Hero Luculi libertus simus 36
Herophilus medicus Tomo 2. pagina 161. Tomo 3. pagina 290. 340
Herpes animal. & eius medicina usus 140
Hesione ab Antiphilo 16

I N D E X.

- Ua* 340
Hesperidum horti 425. &
Tom. 3. pag. 14. 18
Hesperidum horti, & eorū
fabula expositio 425. &
Tom. 1. pag. 176. 184
Hetruria vates clarissimus
Olenus Calenus 7
Hetruscorum vatium astus
ibidem
Hexecontalithos gēma 457
Hicanus statuarius 287
Hieracites gemma 458. 462
Hieronis aduersa pugna pi-
Ua, & à Valerio Messa-
la victore Romæ proposi-
ta 316
Hieromnemōn gemma 456
Hieropolis oppidum 187. &
Tom. 1. pag. 152. 200. 203
Hippace quid 36. 55
Hipparchus Antonij liber-
tus potentissimus 362
Hippiades ex marmore, Ste-
phani opus 373
Hippocampi pisces 220
Hippocampi piscis in medi-
cinis usus 197. 206. 211
Hippocampi ex marmore,
Scopæ opus 370
Hippolyti inuente effigies,
Antiphili opus 340
Hippomanes quid, eiusque
usus 49. & *Tom. 1. pa. 392*
Hipponax poeta quando vi-
xerit 369
Hipponactis poeta de formi-
tas *ibid.*
Hipponactis de Anthermi
filiis ultio *ibid.*
Hippopotamus sanguinis de-
trahendi magister 34.
& Tom. 1. pag. 374
Hippopotami ubi plurimi 34
Hippopotami partium medi-
cina 34. 217
Hippopotami mari, terra, &
amni communes 219
Hippurus piscis 220. &
Tom. 2. pag. 18
Hippus piscis 220
Hircorum rabies mitigatur,
si eorum mulceatur bar-
ba 53
Hircorum sanguinis vis 41
Hircino sanguine adamas
frangitur 431. & *Tom.*
3. pag. 48
Hircorum, partiumque eo-
rū in medicinis usus 53.
55. 59. 60. 63. 65. 118
Hirudinis, id est, sanguisugæ
in medicinis usus 213
Hirundines riparia quæ 119
Hirundinum in medicinis
usus 93. 98. 102. 105. 117.
118. 119. 128. 133
Hirundo piscis 220. &
Tom. 2. pag. 24
Hispania Italia fertilitate
L L l 3

I N D E X.

proxima	466	Hominum partium medi-	
Hispania gemma	448.460	cina	4
Hispania laus	466	Hominum carnibus uescen-	
Hispania sal	169	tes 4. & Tom. 1. pagina	
Hispania auri fertilis	239	279. 292.	
Hispania argenti fertilis	246	Homo marino lepori in	
Hispania minimum	251	dia venenum est	185
Hispania plumbum	305	Homo quibus à gentibus so-	
Hispania purpurisum	323	leat immolari	113. &
Hispania parietes ex terra	354	Tom. 1. pag. 291	
Hispania alumen	358	Hominem non immolandum	
Hispania magnes	397	Roma. Senatusconsulto	
Hispania vitrum	413	decretum	113
Hædorum partium in me-		Hominis vi interempti denti	
dicinis usus	54. 56.	dolori dentiū mederi cre-	
	58. 69	ditus	5
Holoſphyraton statua genus	243	Hominis fel oculorum suffu-	
Homeri in Iliade Magie		sioni mederi creditus	ibi
nulla mentio. in Odyſſea		Hominis è corpore euulsa lan-	
creberrima	111	sta quem in magicis uſum	
Homeri umbra ab inferis		habeat	13
à quo & qua herba euo-		Hominum luxus redarguitur	
cata	115	364	
Homeri necromantia à Ni-		Hominum effigies qua de	
cia depicta	344	causa exprimi coepit	268
Homerus calidorum fon-		Hominem Pæni ſacrifican-	
tium non meminit	163	bant	374
Homerus annulorum nus-		Hominis morsus inter aſper-	
quam meminit	225	rimos numeratur	11
Homero creditur Troianis		Homines ut equina capita	
temporibus rerū permu-		habere apparcant	49
tationē in uſu fuiſſe	224	Hominem immolari quan-	
		do uetitum	113
		Hominum morsus remedia	
		43. & Tom. 3. pa. 199. 240	
		Homi	

I N D E X.

- Homines marini* 219. &
Tom. 2. pag. 5
Honoris Dei ades Roma à
quo picta 341
Hoplitides, Parasiti tabula
 329
Horatius Cocles in ponte Su-
blicio hostes arcuit 270.
 390
Horatii Coclitis statua 270
 272
Hormesion gemma 458
Horminodes gemma qualis,
& cur ita dicta 457
Hortensius Orator Sphingē
à Verre reo accepit 277
Hortensii & Ciceronis alter-
catio de Verris Sphinge
ibidem
Hortensius Orator Argo-
rautarum tabulam pictā
quanti emerit 344
Hortensii Tusculanum ibi.
Horus Afsyriorum rex, &
eius inuentum 147
Hostes qua ratione possint
superari 32
Hostiæ cornua dearraban-
tur 232
Hostilius Tullus cur fulmi-
ne iētus 6. & *Tom. 1.*
pag. 45
Hostilius L. Mancinus pri-
mus Carthaginem irrupit
 316
Hostilius L. Mancinus qua
arte Consul factus *ibid.*
Hulcerum remedia 15. 16.
 20. 21. 26. 28. 38. 39. 51.
 58. 65. 66. 70. 82. 85.
 139. 140. 180. 189. 204.
 205. 207. 224. 250. 263.
 289. 294. 295. 296. 297.
 303. 307. 319. 360. 398.
 400. 403. 404. 410. &
Tom. 2. pagina 300. &
Tom. 3. pag. 49. 54. 58.
 59. 62. 63. 64. 68. 71. 84.
 96. 97. 98. 106. 142. 144.
 149. 153. 166. 170. 172.
 173. 176. 177. 178. 179.
 185. 186. 187. 188. 191.
 192. 194. 195. 196. 197.
 198. 199. 200. 205. 208.
 217. 220. 221. 224. 226.
 227. 231. 232. 235. 239.
 241. 243. 244. 247. 248.
 250. 252. 255. 256. 264.
 265. 266. 267. 268. 270.
 272. 274. 275. 276. 277.
 278. 281. 282. 283. 290.
 350. 371. per totū ca. 385.
 391. 393. 402. 405. 410
Hulcera tibiæ quò pa-
cto curentur 65. &
Tom. 3. pag. 177. 233
Hulcera capitis quibus re-
mediis curentur 38. 85.
 404. & *Tom. 3. pag. 176.*
 198. 283. 405

I N D E X.

- Hulceribus oris qua medeã* 166
tur 28. 70. 82. 296. 297.
 319. & Tom. 3. pag. 97.
 142. 166. 196. 205. 231.
 241. 266
Hulcera genitalium quo cu
rentur 82. 404. & Tom.
 3. pag. 57. 142. 166. 196.
 275. 276
Hulcera mammarum sa
nantia 400
Hulcera crurum quo sanẽ
tur 65
Hulceribus infantium uti
lia 360
Hulceribus oculorum quid
medeatur 82. 403. 404
Hulcera sedis sanantia 319
Humana hõstia sacrifi
cantes 374. & Tom. 1.
 pag. 291. 370
Humanum sanguinem qui
dam ex ipsis gladiatorum
vulneribus potitarunt 4
Hyacinthi pueri tabula Au
gustus delectatus 344
Hyacinthi gemma conside
ratio 447
Hyacinthi gemma quibus
provenient locis 448
Hyacinthi fontes gemæ 435
Hydrargyri consideratio 253
per totum caput
Hydri serpentes cnales 92
Hydroce licorũ remedia 129
Hydromeli quid 166
Hydrophobus ne qui fiat 98
Hydropicorum remedia 63.
 97. 137. 175. 207. 292.
 360. & Tom. 3. pa. 50. 54.
 55. 58. 59. 60. 61. 71. 73.
 76. 79. 89. 91. 102. 107.
 142. 146. 148. 149. 151.
 155. 165. 167. 171. 176.
 178. 187. 198. 208. 221.
 233. 244. 252. 253. 259.
 261. 267. 268. 277. 306.
 308. 355. 366. 384. 385.
 399. 400. 405. 410
Hyena piscis 221
Hyena, eiusq; partium 258
Magici, & medicina 26
Hyena sexum mutat 26.
 & Tom. 1. pag. 376
Hyenia gemma 451
Hygia Æsculapij filia a di
trate cum patre & soror
ibus depicta 346
Hygia simulacrum ex art
 285
Hygianon pictor, eiusque in
uentum 325
Hygreplastrum ex ferri
squama 383
Hymettus mons 355. &
 Tom. 1. pag. 141
Hyoscyami veneni remedia
 22. 43. & Tom. 3. pag. 54.
 60. 167. 190. 319. 327.
 344. 359. 362. 363. 374.
 HYPP

I N D E X.

- Hispanis fluvius 163. & Tom. 1. pag. 161. 162
 Hyarodorius statuarius 277
 Hypobarus fluvius 422
 Hystricus in medicinis usus 142
 I
 Iaculum ne feriendo aberret 28
 Iades statuarius 278
 Ianus pacis bellique argumentum 273
 Ianus aui deus ibid.
 Iani gemini statuaria in foro ibid.
 Iani statua ita figurata, ut in digitis trecentorum sexaginta quinq; dierum nota esset ibid.
 Iani simulacrum ex marmore 371
 Iaso Aesculapij filia 346
 Iaspidis gemmae consideratio 445
 Iaspidum genera 446
 Iaspis mira magnitudinis ibidem
 Iasponix gemma ibid.
 Iatralapice, medicinae pars 74.
 Iberia regio eadem cum Hispania 424. & To. 1. pa. 94.
 Ibidis cineres in medicinis 126. 146
 Icaedes feria quae 311
 Ichneumonis morsus remedia 91. 450
 Ichthyocolla cutem extendit 204
 Ichthyocolla piscis, & glutinum ex eo factum 201
 Icones quae 269
 Icteriae aui conspectus morbo sui nominis medetur 134
 Icterias gemma 458
 Ictides mustela genus 88
 Ida magnes 397
 Idai dactyli, gemmae 458
 Iecur ranae geminum 196
 Vide locinora.
 Ieiuna salinae usus 12. & inde per totum caput.
 Igni non exuruntur ligna ovo perfusa 86
 Ignis quibus rebus facillime restinguatur 246
 Ignis miracula, medicinae, & prodigia 415. per totum caput
 Ignem rapacissime attrahit chryseletrum 429
 Ignem salamandra tactu extinguit 92. & Tom. 2. pag. 102
 Igne chalaizian gemmam non calefieri 463
 Ignis sacri remedia 21. 24. 63. 83. 84. 175. 194. 212. 250. 303. 220. & Tom. 3. pag. 52. 57. 61. 62. 63. 64.
 L L L 5

I N D E X.

80. 94. 97. 98. 100. 143.
 144. 145. 147. 156. 167.
 170. 194. 204. 220. 221.
 224. 243. 256. 267. 270.
 272. 275. 286. 367. 392.
 400. 404.
- Ilei morbi remedia 125.
 208. & To. 3. pag. 80. 82
- Illa insula 300. & Tom. 1.
 pag. 111.
- Illustrium virorum imagines
 qui se scriptis suis memo-
 ria commendarint 313
- Imaginum honor apud Ve-
 teres 311. toto capite
- Imagines gentilitia funera
 comitabantur 311. 312.
- Imagines illustrium viro-
 rum in bibliothecis pone-
 bantur 312
- Imaginem Solis heliotro-
 pium gemma speculi mo-
 do reddit 457
- Imagines illustrium viro-
 rum ex qua fieri soleant
 materia 312
- Imagines animorum nulla
 411.
- Imbres qua arte fieri pos-
 sunt 32
- Impares numeri vehemen-
 tiores 8.
- Impendia unde dicta 233
- Incantatorum pœna XII
 Tab. legibus sancita 7
- Incantamenta an aliquis
 valeant 5
- Incantamenta vim habent
 5. per totum caput
- Incantamenta, & mala me-
 dicamenta quo pacto ar-
 ceantur 21. Tom. 3. pag.
 187. 273. 288. 369. 372
- Incēdio nominato inter epu-
 las aqua subter mensam
 solet profundi 9
- Incendio in stabulis exoritur
 qua ratione boves facillime
 extraherentur 71
- Incendia puniunt: luxuriam
 392
- Incidibus adamas Arabicus
 deprehenditur 438
- India terrarum omnium
 maxime gemmifera 466
- India gemma 436. 438.
 439. 440. 441. 442. 444.
 445. 446. 447. 448.
 449. 451. 453. 454. 458.
 459. 460. 462
- India neq. æs neq. plumbum
 habet, sed hæc gemmis per-
 mutat & margaritis 305
- Indica margarita 377
- India fons mira natura 153
- India opali 430
- India onyches 439
- India purpurissimum 321
- India alabastrites 380
- India crystallus 422. 433
 India

I N D E X.

India succinum	427	Infantium pericula quo ar-	
Indiæ adamas	430	ceantur	448
Indica gemma attrita sudo-		Infantibus salivam quid fa-	
rem emittens purpu-		ciat	456
reum	458	Inferorum umbras synochi-	
Indicum coloris genus	318.	tide gemmi evocari	464
321		Infixa corpori extrahentia	
Infantibus comitialem mor-		218. & Tom. 3. pag. 187.	
bum aut contractiones		273. 288. 369. 372	
patientibus utilia	76. &	Inflammationis corporum	
Tom. 3. pag. 92		remedia	39. 60. & To.
Infantium custos quis Deus		3. pag. 76. 145. 146. 153.	
credatur	13	154. 192. 200. 204. 219.	
Infantium fascinatio	ibid.	220. 222. 224. 235. 250.	
Infantium hulcerum reme-		256. 258. 289. 308. 315.	
dium	360. & Tomo 3.	327. 368. 383. 392. 408	
pag. 228		Inflationis corporum reme-	
Infantes colostrati qui di-		dia	29. 99. 191. 207. 208.
cantur	34	& Tom. 3. pagi. 57. 63.	
Infantibus qua profint ad		69. 76. 79. 84. 86. 87.	
dentitionem, & gingivas		100. 142. 151. 165. 173.	
& oris hulcera	69. 145	180. 259. 275. 364. 390.	
Infantium morborum re-		408.	
media	20. 21. 69. 83.	Ingenio Timanthes artem	
145. 243. 428. 445. &		superavit	330
Tom. 3. pag. 96. 147. 174.		Inguinis morbi remedia	
176. 191. 200. 221. 258.		14. 15. 129. & Tom. 3.	
398		pag. 190. 360. 386. 390.	
Infantium lactis concreti		411.	
suctu agrotantium re-		Inimica res inter se	26. 31.
medium	145	71. toto cap. 96. 189. &	
Infantium lippitudinis re-		To. 1. pag. 356. 357. 366.	
medium	83	367. 369. 371. & Tom.	
Infantes impanidos quid fa-		3. pagi. 245. per totum	
ciat	70	caput	

I N D E X.

- Inimici qua ratione pœna affici possint* 457
- Inimicu quo pacto odium omnium hominum concilietur* 33
- Inimicitia discordiaque inmentorum qua ratione cohibeatur* 33. & Tom. 3. pag. 311
- Infantiam inducentia* 153. & Tom. 3. pag. 75. 156. 157. 301
- Infantia quomodo tollatur* 22. 151. & Tom. 3. pag. 72. 100. 150. 269. 304. 306. 308. 366
- Insanus lacus* 153
- Interaneorum morbi remedia* 126. 128. 145. 209. & Tom. 3. pag. 72. 220. 280. 355. 364. 388
- Interrogata omnia quomodo e muliere dormiente sciri possint* 195
- Intestinorum remedia* 36. 56. 57. & Tom. 3. pag. 51. 71. 73. 83. 85. 91. 92. 98. 100. 106. 192. 227. 231. 242. 370
- Insidia brutorum exempla* 133. 164. 190. & Tom. 1. pag. 378. 379. 384
- Iocinoris morbi remedia* 53. 122. 205. 206. 207. 308. 402. & Tom. 3. pag. 51.
54. 61. 79. 82. 85. 87. 88. 95. 105. 107. 146. 149. 165. 166. 172. 173. 176. 180. 181. 191. 193. 199. 205. 216. 227. 228. 233. 239. 241. 242. 252. 253. 257. 264. 267. 269. 290. 334. 346. 347. 392. 392
- Io a Nicia picta* 344
- Ion statuarius* 271
- Ion gemma* 457
- Iouetanum genus plumis* 305
- Iouis. Quare Iupiter*
- Iphicratis leana similia crum* 281
- Iphigenia ad aras stantia picta historia* 330. 341
- Iphis pictor, eiusque opera* 347
- Iracundias hominum docet androdamas lapis* 413
- Irene pictrix, eiusque opera* 348
- Iru gemma* 413
- Ischiadicis utilia* 3. 31. 54. 60. 124. 175. 190. 206. & Tom. 3. pag. 215. 225. 216. 251. 257. 259. 262. 265. 278. 308. 334. 348. 359. 370. 386. 387. 388. 400. 409. 410. 411
- Isigonus statuarius* 281
- Isimencias musicus* 417
- Isodomen*

I N D E X.

- Iso-domon*, structura genus 407
Italia laus, tēperies, rerum copia, &c. 466
Italia luxuria Asia corrupta est 259
Italia labyrinthus 386
Italia vitrum 413
Italia metallorum fertilis 242. & Tom. 1. pag. 129.
Italicarum statuarum vestustas 273
Iudaea bitumen 357
Iudaea rivus quidam sabbatis omnibus siccatur 154
Iudaorum sacris dicatum liquamen ex piscibus squama carentibus 173
Iudicum decuria 230
Julia lex theatralis 231
Julianus Neronis procurator 427
Julius Sextus Consul 236. & Tom. 1. pag. 66
Iumentorum ungula Reatinis paludibus indurantur 152
Iumentorum agrotantium medicina 147. & To. 3. pag. 396. 401
Iumentorum hulcera sanantia 24. & Tom. 3. pag. 178
Iunius pisciculus, eques Romanus 374
Iunius Gracchanus historicus 232
Iunij P. in legatione perempti statua 271
Iunius M. Praetor 336
Iunonis cella in Capitolio 274
Iunonis simulacrum 283
Iunonis Lacinia templum 327
Iunonis Ardea templum 340
Iuno quo fonte perfusa 158
Iupiter hospitalis 373
Iovis simulacrum minio pingebatur 250
Iovis statoris ades Romae ubi 272
Iovis Colossus à Claudio Imperatore dicatus 275
Iovis Olympij simulacrum, Phidiae opus 277. 278. 286. 369. & Tom. 1. pag. 322
Iovis Servatoris templum 383
Iovis Tonantis ades 284. 377
Iovem calo devocare conatus Tullus Hostilius, fulmine percutitur 6
Iovis Tonantis simulacrum 384
Iovis varia simulacra 287 373-374

I N D E X.

- Iouis Liberum parturientis*
tabula picta 346
- Iouis in Capitolio fictile si-*
mulacrum 351
- Iouis Patris ades ex qua ma-*
teria 355
- Iouis Olympi templum A-*
thenis 376
- Iouis Vltoris tēplum, id est,*
Pantheon 390
- Iouis gemma* 458
- Iouu in throno sedentis effi-*
gies 327
- Iouis Libradij fons, miraq;*
eius anguilla 187
- Iupiter eburneus* 389
- Iupiter quare caprino lacte*
nutritus fingatur 34
- Iurgia quo concitentur* 196
- Iuuentutis Dea adicula in*
Capitolio 339
- Iuuentutis ades, & annua ca-*
nū circa eā supplicia 88
- L
- L** *Abco Aterius prae-*
rius 315
- Labicana porta Roma* 371
- Labiorum vitiatorum re-*
media 117. 293. & To. 3.
 pag. 249.
- Labyrinthorum cōsideratio*
 386. toto capite
- Labyrinthus Aegyptius*
 386. & To. 1. pag. 193
- Labyrinthus Samius Theo-*
dori opus 285
- Labradij Iouis fons, eiusque*
anguilla cibū ex hominū
manibus capientes 187
- Labrus piscis* 221
- Labrorum scissura reme-*
dium 51
- Lactis copiam facientia* 61.
 215. & Tom. 3. pag. 107.
 209. 261. 270, 279. 377.
 397. 406. 411.
- Lactis ubertatem mulieri-*
bis facientia 68. 216.
 456. & Tom. 3. pag. 54.
 68. 90. 153. 181. 182
- Lactis materni usus vitiosus*
simus, exitiosus verò post
conceptum 34
- Lac mulierum saluberrimum* 36
- Lactis coagulum quando ve-*
nenum 43
- Lactis mulierum medicina*
 21. & Tom. 3. pag. 57
- Lacedamonij ferreo annulo*
utebantur 224
- Lacedamone tectoriū opus*
Romam translatum 373
- Lacedamonij marmor* 374
- Lacerta natura* 92
- Lacerta viridis gēma* 461
- Lacertarum in medicina*
usus 100. 102. 105. 120.
 123. 124. 135
- Lacon statuarum* 277
 Lacon

I N D E X.

- Laeonica purpura* 322. &
 Tom. 2. pag. 36
Laeonici smaragdi 434
Lacunaria à quo primum
picta 342
Lacus septingentos fecit A-
grippa 395
Lagonis pueri simulacrum
 284
Lahippus statuarius 278
Laidis, & Elephantidos de
menstruis effectibus con-
traria assertiones 23
Lala virgo picta 348
Lamiani horti fulmine ex-
nsti 324
Lampsaci in metallis gema
incognita reperta 464
Lamyrus piscis 220
Lanis tingendis apta alga
 199
Lana succida medicina 81
Lana usus in nuptiis *ibid.*
Lana quibus tingatur 322.
 & To. 3. pa. 170. 172. 268
Lange bestia fabulosa 424
Langurium à quibusdã ap-
pellatur succinum *ibid.*
Languria bestia fabulosa *ibi.*
Laocoontis, & filiorum à
draconibus innexorum
simulacrum 373
Laodamia mulieris effigies
 346
Lapis fugitivus ab Argonatis
in Cylici relictus 389
Lapides vana corpora ero-
dentes 396
Lapides translucidi 398.
 406. 414
Lapidis Assy flos, eiusq; in
medicinis usus 398. &
inde ad finem capitis usq;
Lapides quosdam parere
alios 399
Lapides ossei *ibid.*
Lapides palmati ubi *ibid.*
Lapidum differentia plures *ibi.*
Lapides è pulvere Puteo-
lano 353
Lapidescere pulverem mari
immersum *ibid.*
Lapidem Scyrium integrum
fluctuare, comminutum
mergi 398
Lapides vini ex genere py-
ritarum 409
Lapidem montanorum con-
sideratio 404.
Lapides sectiles in Belgica,
Liguria, Umbria, & Ve-
netia 405. 407
Lapides monumentis apti
 407
Lapis viridis igni resistens
ibidem
Lapides ob mollitiem adifi-
ciis inutiles 406
Lapides pingere quando in-
ventum 311
 Lapi

I N D E X.

- Lapides statim consumentes corpora* 398. & Tom. 1. pag. 72
- Lapis ubi crescat* 399. & Tom. 1. pag. 77
- Lapides quaedam fieri solo tactu* 398
- Lapitharum & Centauro-rum certamen à Phidia in Minerva soleis scalpsum* 369
- Laquearia ubi auro intecta* 357
- Larbason idem cum stibio* 248
- Laribus Compitalia à quo. & cur instituta* 415
- Largitionis exempla* 257. & inde ad finem capitis usque
- Lartius Licinius legatus, eiusque circa Cantabria fontes sinistrum augurium* 154
- Lascer piscis* 190
- Lasitudinem ne quis sentiat* 38. 179. & Tom. 3. pag. 168. 223. 248. 251. 261. 334. 408. 409
- Lateribus quæ conueniens materia* 354
- Lateres quo anni tempore fingendi* ibid.
- Laterum genera tria* ibid.
- Latiarius Iupiter* 270
- Latini prisca à C. Menio victi* 270
- Latina litera antiqua* 340
- Latinorum castra A. Postumius apud Regillum lacum expugnauit* 235
- Latona puerpera simulacrum ex ære* 284
- Latona statua è marmore* 370
- Laterum doloris remedia* 124. 206. 302. & Tom. 3. pagin. 70. 75. 79. 87. 89. 93. 104. 145. 150. 168. 169. 178. 180. 191. 209. 242. 250. 257. 258. 269. 277. 282. 345. 346. 347. 348. 371. 387. 405
- Lauriotis quid* 191
- Learchus à patre precipitatus* 300
- Leitos & triclinia qui prius argento exornati* 258
- Legati Romanorum intercepti* 271
- Legati Octauij aut cornelii Popilij in legatione ad Antiochum confidentia, eiusdemque statua* ibidem
- Leges. Quere Lex* Lemn

I N D E X.

- Lemnos inſula* 319.320.
 & *Tom. 1. pag. 157*
- Lemni labyrinthus* 386.
 387
- Lendes capitis quibus perimantur* 45. 101. 165.
 356. 360. & *Tom. 3. pag. 188. 263*
- Lentiginum remedia* 31. 51.
 204. 205. 207. & *Tom. 3. pagina 50. 61. 71. 76. 85. 90. 158. 172. 173. 181. 185. 192. 200. 209. 225. 334. 241. 244. 257. 261. 270. 280. 292*
- Lentulus L. Conſul Cornelium Merendam aurca corona donavit* 232
- Lentulus P. Conſul duo ſtatuarum capita in Capitolio dedicavit* 276
- Lentuli Spinteris amphora, urceiq; ex onyche* 379
- Lentulus Cornelius quando Conſul* 113
- Leochares ſtatuarium* 277
- Leochares Mauſoleum calavit* 371. 372
- Leocras ſtatuarium, ac eius opera* 284
- Leonis adipis, aliarumque eius partium in medicina uſus* 25
- Leonini dentis uſus* 26
- Leones quos non attingant* 93
- Leones ne mordeant* 296
- Leo piſcis ex genere laceratorum* 220
- Leonatus Alexandri dux* 354. & *Tom. 1. pagina 253*
- Leon ſtatuarium* 287
- Leontij ſtatuarij opera* 280
- Leontion pictor* 336
- Leontios gemma* 453
- Leontifci pictura* 347
- Lepidotes gemma* 459
- Lepidus M. primus limina ex marmore Numidico in domo ſua poſuit* 376
- Lepidi M. domus ſplendidiffima* 392
- Lepidi Triumviri querela de avium cantu, eiusque remedium* 342
- Lepra morbi remedia* 12.
 35. 50. 97. 179. 205. 207. 293. 356. 357. & *Tom. 3. pagina 61. 68. 69. 80. 89. 90. 102. 103. 144. 168. 172. 173. 182. 192. 200. 204. 209. 177. 219. 234. 258. 266. 269. 290. 308. 335. 353*
- Lepus marinus piſcis venenoſus* 185
- Leporis marini venenum, & eius remedia* 22. 36.
 43. & *Tom. 3. pag. 99.*
 M M m m

I N D E X.

- 230.250.324
Leporis marini in medicinis
usus 205.216
Lepus surdus facilius pin-
guescit 71
Leporis partium in medici-
nis usus 45. 52. 53. 54.
 56. 57. 58. 60. 67. 70
Leporis coagulum in medi-
cina 42. 48. 51. 52.
 56. 70
Lepores in somno sumpti
somniosos faciunt 70
Leporis carnes formam con-
ciliare creduntur 70
Lesbias gemma 459
Lesbium marmor 365
Lesbocles argenti calator
 286
Lethargicorum remedia 32.
 62. 89. 135. 190. 212. 213.
 378. & Tom. 3. pag. 54.
 58. 76. 79. 103. 105. 167.
 224. 239. 252. 255. 261.
 366
Leuca gemma 456
Leucachates gemma 451
Leucochrysos gemma 448.
 459
Leucogai colles 356. &
 Tom. 1. pag. 466
Leucographia gemma 456
Leucoion chalcanthi genus
à colore albescentis viola
denominatum 296
Leucola insula 400. &
 Tom. 1. pag. 215
Leucopetalos gemma 459
Leucophaeus pennus 211
Leucophoron quid 320
Leucophthalmos gemma
 459
Leucostictos marmoris 81
nus 379
Leges plures ad res varia-
ris. 355. 408. & Tom. 1.
 pagina 404. & Tom. 3.
 pagina 89. 135. 283. 323.
 443
Legibus censoriis quae canni-
interdicta 365. & To. 1.
 pag. 403. 407. & Tom. 3.
 pag. 89
Leges duodecim Tabularum
rum 7. 113. & Tom. 1.
 pagina 147. 318. 376. &
 Tom. 3. pag. 113
Lex Papyria 334
Lex Clodia ibidem
Lex Metella 363
Libanochros gemma 459
Libella unde dicta 333
Liber pater. Quare Bacchus
Liberalium artium pri-
mum in gradum recepta
pictura 331
Liberi tantum & ingenui
ad picturam admittun-
bantur 330. 331
Libri pumice poliuntur 409
Libri

I N D E X.

- Libidines in poculis olim* 176. 178. 181. 200. 204.
exalabantur 223. 228. 233. 242. 251. 261.
Libidinum tabella à quo pi 262. 268. 291. 356. 358.
ctæ 330. 387. 388. 390. 406. 409.
Libonis ludis lectum thea- *Lienes lienosis mederi* 29.
trum 390. 54. 70
Libripendes unde dicti *Lienem curandorum ma-*
 233. *gica præcepta* 123
Libys puer ex arc. Leontij *Lienem ubi fumentia* 189.
opus 280. 191. & Tom. 3. pag. 141.
Lichenum morbi remedia 199. 248. 262. 277. 304.
 12. 50. 118. 174. 204. 356. 393
 244. 356. 357. 361. & *Lignum ouo perfusum non*
Tom. 3. pag. 49. 61. 71. *ardet* 86
 78. 99. 104. 144. 149. *Limacis lapillus dentitioni*
 171. 177. 178. 182. 192. *infantium medetur* 146
 198. 204. 217. 219. 221. *Limacis ofsiculi mirus. usus*
 232. 234. 240. 241. 255. 102. 146
 261. 268. 271. 337. ferè *Limoniates gemma* 459
per totum cap. 342. 343. *Lingua vitiorum remedia*
 408. 51. 174. & Tom. 3. pag.
Lichen quid equo, eiusque 268
usus 49 *Linguis favere quid* 6
Licinius Publius quando *Lina quo nigrescant* 23
Consul 113. & Tom. 2. *Linus fons in Arcadia mi-*
pag. 55. 267 *ra natura* 152
Lienis in medicinis usus *Lipara, medicamenta* 249.
 56. & Tom. 3. pag. 243
Lienis morbi remedia 36. *Lipara alumen* 358
 54. 84. 208. 303. 319. *Liparis gemma* 459
 359. & Tom. 2. pagina *Liparis piscis* 220
 158. & Tom. 3. pag. 55. *Lippitudinis remedia* 10.
 62. 77. 82. 84. 86. 89. 12. 14. 17. 19. 27. 29. 36.
 93. 102. 105. 106. 144. 105. 202. & Tomo 3.
 145. 149. 165. 168. 172. pagina 71. 243. 328.

I N D E X.

229. 402
Lippitudo infantium quo pacto tollatur 83
Litium victoria ut quis potitur 87
Litera Aegyptia 381
Lithizontes gemmae 440
Lithostrota quae 410. 411
Liuium es quod, & unde dictum 265
Liua Augusta Crystallum in Capitolio dicauit 422
Liuius M. Consul quando 76
Lix quid 415
Locorum mutatio utilis longo morbo 17
Locorum diuersorum vis & natura peculiaris 150. 198. per totum caput, & Tom. 1. pag. 63. 163. & Tom. 2. pag. 333. 337. 341. 346. 347. 366. 378. 379. 428. 454. 462. 477. 484. 496. & Tom. 3. pag. 129
Locupletes qui, & unde didi 256. per totum caput, & Tom. 2. pag. 443
Locustas auerentia 447
Locustarum piscium consideratio 220. & Tom. 2. pag. 28. 47
Loligo piscis volitans 222 & Tom. 2. pag. 25. 523
Loliginum piscium natura 187. & Tom. 2. pagina 16. 25
Lomentum coloris genus 263
Lomentum ex caruleo fit ibidem
Lophon statuarius 287
Lucily de pavementis uersus 41
Lucretiae nulla decreta statuta 273
Lucratius Q. Mineruam Catulianam Roma dicauit 284
Lucratius Q. clypeos ubi dicarit 315
Lucrinus lacus 396. & Tom. 1. pag. 196
Lucrina ostrea 199. & Tom. 2. pag. 48
Lucullus L. Herculis Tunicati statuam iuxta Regiam dicauit 288
Luculli signa multa Regiam inuexerunt 274
Lucullus ex Apollonia oppido Apollinem Romanum transtulit 275
Lucullus L. duobus talentis stephanoploci tabulae apographum emit 343
Lucullus L. signum felicitatis faciendum locat 351
Lucullei marmoris columnae 28

I N D E X.

na	365	60.62.67.70
Lucullus L. Consul quando		Lupi rostrum venescit resistit 43
377		Luporum capita quare vil-
Luculli seruus heri manus		larum poris praesigantur
à cibo deducebat	17	ibidem
Luculleum marmor cur di-		Luporum iecur equina un-
ctum	377	gula simile 71
Ludius pictor	340	Luporum vestigiis equirū-
Ludos spectandi consuetudo		puntur ibidem
394		Lupi ne in agrum accedant
Lumborum affectorum re-		72
media 19.28.31.53.81.		Lupus ne alicui animali
124.306.356.357. &		noceat ibidem
Tom.3 pag.50.54.55.57.		Lupi piscis astus 186
58.59.71.73.74.75.78.		Luporum piscium confide-
79.81.86.91.93.95.		ratio, natura, &c. 173.
103.147.152.154.165.		& Tom.2. pag.19
169.175.187.200.208.		Lusciosorum remedia 46.
253.266.278.363.394.		& Tom.3. pag.234
396		Lusitania auri fertilis 242
Luna observatio 61.193.		Lusitania plumbum 303
194.455. & Tom.3. pag.		Lusitania crystallus 422
198.237.248		Lusi fons Arcadiae 152
Lunam contra non mingen-		Lustris in publicis nomina
dum 21		victimae ducentium pro-
Luna imaginem Selenites		spera eligebantur 8
lapis continet 461		Lutea herba qualis 244
Lunense marmor 368.		Lutra animalia è genere
376.399		fibrorum 219
Lupercorum habitum facta		Luxatus utilia 8 39 64.
status 269		81 175.410. & Tom.3.
Luporum vestigiis calcatis		pag.63.88.101.144.152.
torpescunt equi 43		167 172.179.189.195.
Lupi partium in medicina		204.222.225.240.261.
vjus 46.47.48.55.57.		

I N D E X.

267. 273. 281. 287. 291.
367. 388
- Luxuria aduersus fraudem
muniendam* 465
- Luxuria annulorum usum
sapius mutauit* 228.
- Luxuria exempla* 257. &
Tom. 2. pag. 34. usque ad
finem capituli
- Luxuria maxima in auro
& argento* 257
- Luxuriam Asia misit in
Italiam* 259
- Luxus redargutio* 222. toto
cap. 235. 257. 364. toto
cap. 390. & Tom. 2. pag.
20. 31. toto cap. 39. 179.
& Tom. 3. pag. 160
- Lycaonum genu inuenta*
144
- Lychnuchi pensiles ex are*
268
- Lychnites, marmoris genus*
368
- Lychnites gemma* 442
- Lychnite ex gemma vasa
potoria olim facta* ibid.
- Lycia creta* 362
- Lycia mira saxa* 328
- Lycus fluuius* 153. 155. &
Tom. 1. pag. 77. 199. 201.
203. 207. 210. 219. 224.
225. 226. 258
- Lyci statuarij opera* 34
- Lyciscus statuarius ibidem*
- Lycophthalmos gemma*
462
- Lycos aranei genus* 124
137
- Lydius lapis, qui & Heva-
clius* 254
- Lygdinus lapis* 380
- Lymira fluuius & oppi-
dum* 154. & Tom. 1. pag.
206
- Lymphationes nocturni quae
pacto tollantur* 308
- Lymphaticorum remedia*
61. 132. 428. 431. & To.
3. pag. 308
- Lyncis bestia medicinae* 34
- Lyncis fera consideratio*
424. 429. & Tom. 1.
pag. 367. 385
- Lyncurij gemma consideratio*
424. 429. & Tom. 1.
pag. 385
- Lysia statuarij opera* 373
- Lysimaches sacerdotis Mi-
neruae simulacrum* 283
- Lysimachus gemma* 457
- Lysippus pictor* 343
- Lysippi statuarij opera*
274
275. 277. 280. & Tom. 1.
pag. 222
- Lysistratus statuarius* 278.
350
- Lyson statuarius* 287
- Lyta vermis* 98
Maco

M

- M**acedonia adamas 430
 Macedonia gemma 461
 Macedonia magnos 397
 Macula gemma 461
 Macula corporis quomodo tollantur 31. 37. 400. & Tom. 3. pag. 77. 80. 199. 230. 377
 Maculas è facie tollentia 51. & Tom. 3. pag. 50
 Menadum simulacrum 370
 Meta piscis 220
 Manarum piseium in medicina usus 205. 208. 215
 Magica autoritas maxima 110
 Magica prima origo: ex medicina ibidem
 Magica superstitio bonam orbis partem occupavit 111
 Magica in Perside orta ibidem
 Magica species plures 111. per totum caput
 Magica vis 29. 451. & Tom. 3. pag. 341. & inde
 Magica artis vanitas, eiusq; reprehensio 26. 62. 94. 446. 447. 455. 457. & Tom. 3. pag. 319. & inde 341. & inde
 Magorum veneficiis quo pacto resistatur 25. 30. 400. & Tom. 3. pag. 324
 Magi quo lapide in axinomantia utantur 401
 Magorum astus 86
 Magi plures vetustissimi 110. 111. per totum caput
 Magides qua 259
 Magiriscia ex argento, Pythia opus 262
 Magistratibus capita aperiri, cur institutum 18
 Magnetis lapidii consideratio, genera, miracula, medicina 396. toto capite
 Magnes unde dictus 397
 Magnetis nomina plura ibidem
 Magnes quibus in lacis reperitur ibidem
 Magnes ferrum ad se trahit 396. 428. & Tomo. 3. pag. 48
 Magnetis & ferri concordia 301
 Magnes ferro vires suas communicat ibidem
 Magnes ubi nascatur ibid.
 Magnes in se vitri liquorem ut ferrum, ad se trahit 413
 Magnetis cum adamante discordia 431
 M M m m 4

I N D E X.

- Magnes adamantē presente ferrum non attrahit ibi.*
- Magnetis genus in Cantabria inventum* 301
- Magnete ē lapide concameratio templi Arsinoes sic rī cœpta* ibidem
- Magnesia magnes* 397
- Malas sculptor* 367
- Maltha quo pacto conficiatur* 410
- Mamma ut virgini perpetuò stent* 67. & Tom. 3. pag. 331
- Mamma mulierum ne crescant* 68. 215. & Tom. 3. pag. 331
- Mammarum affectarum remedia* 21. 215. 398. 400. & Tom. 3. pag. 80. 82. 97. 100. 192. 197. 199. 224. 228. 240. 253. 255. 374. 377. 385. 393. 411
- Mammarum duritiam emollientia* 39. 199. & Tom. 3. pag. 70. 74
- Vide Lac
- Mamurra quis & eius domus* 376
- Mangones quo pubertatem puerorum inhibeant* 121. 216. & Tom. 3. pag. 154
- Mangones gemmarū* 465
- Manilius Marij legatus* 228
- Manlius Mathematicus* 383
- Manlij Cn. ex Asia triumphus* 268
- Manlius Consul* 314. & Tom. 3. pag. 163
- Maris dyplures* 370
- Maris aqua salubris* 165
- Mari nihil violentius* 183
- Marina animalia terrestribus notiora* 218. & inde
- Marini homines* 219. & Tom. 2. pag. 5
- Marinum olus, eiusque natura* 206
- Margarite ubi optima* 431. & Tom. 2. pag. 31
- Margarite Indice* 371
- Margaritifera concha* 219
- Marianus as* 265
- Mario Gratidiano dicata statua* 255. 272
- Marij C. de Ingurtha triumphus* 225
- Marius filius aurum ex incendio adis Capitolinae Iræneste detulit* 226
- Marij C. Cimbrica victoria, & usus cantharorum* 260
- Marmaridius Magus* 111
- Marmor Numidicum Sinaidicumque crustis insertis variegatum* 311. 376

I N D E X.

- Marmoris causa naues facta* 365
Marmor quis primus Roma in publicis operibus ostenderit 365. per totum caput
Marmor scalpendo qui primo inclauerint 366. per totum caput.
Marmor ubi nobile 368
Marmor scalpi ante picturam ac statuariam reperit ibidem
Marmoris artifices nobiles plures 366. per totum caput. 367 per totum caput.
Marmorea columna 365. 366. 375
Marmoris secandi in crustas inuentum 376. 377
Marmoris genera & colores 375. 378
Marmora in lapidicinis crescere 396
Marmorea simulacra variorum artificum 367. & inde per totum caput.
Marsorum contra serpentes vires 8. 11. & Tom. 3. pag. 131
Marsya religati pictura 328
Marsyas fluvius 153. & Tom. 1. pag. 202. 208
Martis simulacrum 287 371
Martis Vltoris templum 300
Martij campi obeliscus 382 per totum caput.
Mares qua ratione concipi possint 67. 69. & Tom. 2. pag. 517. & Tom. 3. pagina 302. 217. 361. 377. 393. 407
Massia Hispania ciuitas, eiusque lateres aquis innatantes 335
Mattiaci fontes calidi in Germania 154
Marsoleum à quibus artificibus calatum 372
Marsoleum Halicarnassi ex qua materia 355
Mausoli domus Proconnesio marmore incrustata 376
Mausoli Caria rex, & eius sepulcrum 372
Mausolus rex quo anno obierit 372. 376
Mausoli regis Artemisia uxor 372. & Tom. 3. pag. 311
Mecenas Messius triennio sibi silentium imperauit 19
Mechepanes pictor 345
Meconium, id est, infantium sordes in utero edita 16
Meconites gemma 759
Medea quadriga ex aere 281
Medea Timomachi imper-
M M m m 5

I N D E X.

- ſc̄ta* 348
*Medea gēma à Medea re-
 perta* 459
Media ſmaragdi 434
*Medicamenta mala ne no-
 ceant* 30. 131. 194. 302.
 & Tom. 3. pag. 321. 324.
 325
*Medicinam non tam præben-
 tes, quàm reperiētes pro-
 ſunt* 4
*Medicina nullam artem in-
 conſtantioreſſe* 73
*Medicina, abſtinentia &
 fames* 16 & Tom. 3. pa-
 gi. 340
*Medicina ab animo hominis
 pendentes. non omitten-
 da* 16
*Medicina ab oraculis peti-
 tur* 74
Medicinarū optima qua 16
Medicina à diis innōta 73.
 & inde
Medicina præmia ingentia
 74
*Medicina Græcorum à Ca-
 tone damnata* 76.
*Medicina origo atq; inuen-
 tio* 73. per totum caput.
Medicina Magica fons 110
*Medicina & Magica pari-
 ter effloruerunt* 113
*Medicina ex animalium
 membris* 3. per totū caput
*Medicinam Romani dāns-
 uerunt* 76
*Medicārem Prifci nō dāns-
 nabant, ſed artem* 77
*Medicina lucem morum in-
 duxit* 80
*Medicina Græci autores re-
 cenſentur* 74
Medicina ex igni 414. &
 inde.
*Medicis periculi noſtrū di-
 ſcunt* 78
*Medici metallicarum rerū
 imperiti* 231
*Medici Veteres plures
 per totum caput.*
*Medicis multa gentes ca-
 rent* 76
Medicorum crudelitas
*Medicorum turba ſe perſe-
 ſe, monumenti inſcriptio*
 76
*Medicos ſe afferentibus ſu-
 tim creditur* 77
*Medicus ſolus hominē in-
 pune occidit* 78
*Medulla conſideratio, effe-
 ctus, genera, & medicina*
 40. 50. & Tom. 2. pag. 160
*Megabyri ſacerdotis. Dia-
 na, picta effigies* 335. 344
*Meges palpebrarum pſilo-
 thrum ex ranis in aceto
 putrefactis inuenit* 202
*Mellus, in quo ſunt apes im-
 mor*

I N D E X.

mortua, in medicinis usus	crepitum edens	379
109. 126. 129.	Memnonia gemma	459
Mellis venenati remedia	Memoriam adiucens gemma	456
96. 194. & Tom. 3. pag. 130	Memoriam iuvantes aqua	153
Melancholicorum remedia	Memphis Aegypti urbs	
33. 35. 62. & Tom. 3. pag. 63. 69. 100. 150. 218. 308. 408	duabus insignis pyramidalis	384
Melanthius pictor quibus usus coloribus	Memphis oppidum	384.
	& Tom. 1. pag. 190. 193	
Melanthius ingenti pretio didicit	Memphites, marmoris genus	384
330	Mana Sexti Pompeij liber	
Melanurus piscis	ius	362
Melas Thracia fluvius	Menander diligentissimus luxurie interpret	375
152	Menandri regis Caria effigies ab Apelle picta	335
& Tom. 1. pag. 78. 147. 204. 226	Menandri fabula, Thessala nomine	112
Meleager unus ex ducibus Alexandri	Menachnij statuarij vitulus	285
	Menecrates Sexti Pompeij libertus	362
Meleagri effigies, Parasy opus	Menelai regia	243
329	Menelai imago ex Obsidiano vitro	484
Melicembales pisces	Menanij Agrippa paupertas	253
Melichros gemma	Meneſtrati simulacrū	372
463	Memius C. Latinos devicit	270
Melichloros gemma	Memius C. quando Consul ibidem	
448		
Melichrysos gemma		
463		
Melites gemma		
463		
Melitites lapis qualis		
400		
Meli insula alumem		
358.		
359. 360		
Melos insula		
320. & Tom. 1. pag. 68. 156		
Melos insula sulphure fecunda		
356		
Memnonis statua ex basalte lapide, Sole oriente		

I N D E X.

- Menodorus statuarius 287
 Menogenes statuarius *ibid.*
 Mensam auferri bibēte con-
 uina inauspicatissimum
 habetur 9
 Mensis seruata auguria &
 superstitiones *ibid.*
 Menstruo primo fœmina-
 rum plures morbi sanan-
 tur 14
 Menstrui prodigiosi effe-
 ctus 22
 Menstrua mulier denuda-
 ta tempestates abigit *ibi.*
 Menstrui portentosa mala
ibidem
 Menstrua cœuntibus ma-
 ribus quando maximè pe-
 stifera 23
 Menstruo purpuram pollui
ibidem
 Menstruum segetibus no-
 cet *ibidem*
 Menstrui tactu vitis. ladi-
 tur *ibidem*
 Menstruum, Iudæa bitumi-
 ne nocentius *ibid.*
 Menstruo nitorem speculo-
 rum hebetari 24
 Menstruorum mulierū in
 medicinis usus *ibid.*
 Menstruo tactis postibus
 Majorum artes irritas
 reddi 25
 Menstruorū remedia 68.
 81. 84. 85. 295. 303
 319. 401. & Tom 3. pa-
 gina 83. 84. 106. 144.
 145. 152. 165. 168. 173.
 178. 181. 200. 214. 220.
 227. 228. 231. 237. 241.
 242. 246. 248. 258. 263.
 268. 270. 271. 272. 275.
 276. 281. 374. 375. 276.
 392. 398. 409. 403.
 411
 Menses citantia 16. 20. 22.
 28. 31. 97. 190. & To-
 mo 3. pagi. 74. 86. 102.
 104. 149. 151. 153. 154.
 155. 176. 181. 186. 194.
 197. 198. 209. 232. 234.
 239. 249. 251. 261. 264.
 267. 269. 277. 281. 283.
 288. 290. 303. 374. 375.
 385. 390. 403. 405.
 409. 410
 Mentem turbantia 27. &
 Tomo 3. pagi. 264. 301.
 302
 Mente commotis utilia 18.
 28. 151. 403. & Tom. 3.
 pag. 77. 105. 209. 304.
 398
 Mentonemenon Germania
 astuarium 425
 Mentor sculptor 259.
 261
 Mercurij simiacrum 279.
 287

I N D E X.

- Mercurius Bacchi nutri-*
tor, eiusque simulacrum
ex aere 286.
Mercurij del ubrii ubi 430
Meretrix ditissima Rhodo-
pe 385
Meretricis constantia, ac
fides 273. & Tom. I. pa-
 gi. 311
Meretrici cui honor tribu-
tus 283
Merodes gemma 459
Merula avis in medicinis
usus 125
Mernula piscis 220. & Tom.
 2. pag. 17
Meryx piscis ex genere la-
certorum 220
Mesoleucos gemma 459
Mesomelas gemma. ibidem
Mesphes rex Argypiti 382
Messalina cum Veltio Va-
lente adulterium 75
Messalinus consularis hiru-
dinibus ad genua admis-
sis interemptus 213
Messala Valerius victoriã
sua de Hierone & Car-
thaginensibus Romã pi-
etã proposuit 316
Messala Orator alienã gen-
ti sue imaginem vetuit
inseari 312
Messala Orator in Anto-
nio auri in rebus obsce-
nis abusum reprehendit
 235
Messala Marcus quando
Consul. 419. & Tom. I.
 pag. 314. 383
Messala Marcus duas Si-
byllis posuit statuas 270
Messana oppidum 161. &
 Tom. I. pag. 75. 113
Metallorũ consideratio 222.
per totum caput.
Metallum unde dictum
 247
Metallis opes constant 310
Metallorum aris considera-
tio 264. toto capite. 265.
toto capite
Metella Syllæ mater 393
Metellus Macedoniam sub-
egit 281
Metelli ades ubi 374
Metoposcopi qui 334
Metrodorus pictor 345
Metrodorus Scepsius 431
Metrodorus Scepsius a Ro-
manorum odio nomẽ in-
uenit 273
Metrodorus Scepsius Ro-
manis obiecit Volsinios
statuarũ cupiditate esse
expugnatos ibid.
Metus vanos expellit a mē-
te adamas. 431
Meuaniæ oppidi Italiæ mu-
rus lateritius 355.
 Miccia

I N D E X.

- Micciades sculptor* 367
Mida annulus mirus 224
Mida auri copia 235
Mioza oppidum Macedonia
 155
Milciades dux Athenien-
sium 326
Milctus Medicus 5
Militaribus signis argenteus
color familiaris 237
Militū premia varia 232.
 & Tom.1. pagi. 315. &
 Tom.3. pag.161
Millepeda in medicina 119
Millepeda animal, & con-
tra eius venena reme-
dia 107. & Tom.3. pa-
 gi.50
Milo Crotoniates qua gem-
ma usus 452
Milo Clodiū perimit, & eius
aris alieni summa 391
Miltos id est, minium 251
Miltites lapis 402
Miluago piscis tempestates
presagit 187
Milui in medicina usus
 104. 130
Minerva simulacrum ex
ebore 278
Minerva Musica simula-
crum ex ere 278. 283.
 284
Minerva templū Lindi 243
Minerva in Gorgone dra-
cones ad uitium cithara
resonantes 284
Minerva delubrum in Ca-
pitolio 331
Minerva effigies picta ab
Amulio 341
Minerva simulacrū ē cal-
tatum 409
Minerva ades in Elide, &
iūsq; mirum tectorum
ibidem
Minerva simulacra 271.
 279. 283. 284. 285. 287.
 369. 370
Minij consideratio 214
Minij in sacris usus ibid.
Minium a quo inuentū 251
Minium in quibus reperit-
tur locis ibid.
Minij preparatio ibid.
Minij ad libros scribendū
usus 251
Minium domini seruis por-
gentibus prestabant 301
Minium venenum esse 19
Minutij statua ubi, & qua-
de causa posita 270. &
 Tom.2. pag.444
Mira fimi dorcadis natura
 46
Miracula orbis septē, Diana
Ephesia templum 350
Iouis Olympici simula-
crum 277. *Pyramides*
Aegyptia 383. 3010. cap.
 Solis

I N D E X.

- Solis colossus Rhodi* 275.
Mausoli sepulcrum 372
Babyloniae muri Tom. 1.
 pag. 259. *Cyri Medorū*
regis domus à Memuone
illigatis auro lapidibus
fabricata: Cuius Plinius
non meminit.
Miracula circa preces, & sorti
incantamenta, & sorti
legia 6. & inde per totū
cap. 11. per totum caput.
Miracula Rubri maris
 183: per totum caput.
Miracula piscium ibid.
Miracula, medicina, & pro-
digia ignium 415. toto
capite.
Miracula multa. aquarum
 154
Miracula inuisita 2. *Mar-*
cij Regis 395
Miracula quorundam ani-
maliū 71: per totum
cap. 148. per totū caput.
Miracula, varia natura 6.
 & inde per totū cap. 26.
 31. 49. 88. 93. 94. 176.
 194. 195. 216. 218. 304.
 366. 379. 381. toto capi.
 383. toto cap. 388. toto
 cap. 396. toto cap. 398.
 405. 415. 441. 451. 455.
 436. 463. *Vide reliqua*
aliis Tomis.
Mithridates Aquilio duci
capto aurum in os infu-
dit 235
Mithridatis currus aurei
argenteique 260
Mithridatis antidoti com-
positio 79. & Tom. 3. pa-
 gi. 240
Mithridatis dactylothea
 419
Mitrax gemma 459
Mitrex Aegypti Rex 380
Mituli pisces quales 207
Mituli piscis medicina ibid.
Mitulorum mira magnitu-
do 186
Mnasitheus pictor 348
Mnasitimus pictor ibid.
Mnason Elatensium tyran-
nus 336. 338
Mnemosyne à Philisco. picta
 347
Mneuidis regia 381
Mæridis regis sepulcrum
 386
Mæridis lacus 384. &
 Tom. 1. pag. 190. 194
Molarum versatiliū con-
sideratio ac prodigia ex
eis 399
Mola lapidea ubi optima
ibidem
Molam uteri muliebris rü-
pentia 174
Mola salsa sacris omnibus
adhibe

I N D E X.

- adhibebantur* 171
Molliendi vim habet terra
ampelitus 361
Molochites gemma qualis,
& unde dicta 445
Molybditis quid 249
Monochromata quæ 251.
 314. 318. 325. 327
Monopodia ex ære 263
Montes cur à natura facti
 364
Montes perforati 396
Monumenta perennia ex
quo lapide fiant 407
Morbos carminibus tolli 10
Morborum totius corporis
remedia 29. 131. & *To-*
mo 3. pag. 325
Morbis longis locorum mu-
tatio utilis 17
Mores civiles prostravit M.
Scauri adilitas 365.
 393
Morum severitas quo pacto
inducatur 30
Morion gemma 459
Mormyrea pisces 221
Mortariorum lapidum con-
sideratio 407
Mortem sibi consciscientium
corpora crucibus affixa
 391
Mors tempestiva optima 5
Mortis signa ex urina 19.
 20
Mortis sua arbitrio nihil
mini melius concessum
Mos. Quare Mores.
Moses Magus secundum
Plinium 113
Motherudis regia 385
Mugilis piscis consideratio
 220. & *Tom. 2. pagina*
 17. 18
Mugilis piscis actus 186
Mula ne calcitret 140
Mula unguâ sola stygia
qua continetur *ibidem*
Mula ex volutabro piscis
inpersus amoris actus
mitigat *ibidem*
Mula eiusque partium
medicinis usus 100. 121.
 131. 147
Multa apud Veteres omni-
bus & bubus 224. &
Tom. 2. pag. 443
Mulæbris corporis, eiusque
partium medicina 21.
toto capite.
Mulier menstrua denudata
tempestates abigit 23
Muliones cislicæ genus 144.
 & *Tom. 2. pag. 124*
Muliones uno tantum
viunt 144
Mulli piscis cōsideratio 220.
 & *Tom. 2. pag. 19. 20*
Mullus in cibo inutilis *ner-*
uis 213
Mullus

I N D E X.

- Mulli piscis in medicina
 usus* 194.206.214.217
*Mullus piscis lepore marino
 sine noxa vescitur* 185
*Multipeda vermi in medi-
 cinis usus* 119.129
*Mummio L. Censore laquea
 ria in Capitolio inaurata*
 237
*Mummius L. Corinthum di-
 ruit* 267.349
*Mummius L. durata Corin-
 tho primus tabulū exter-
 nis auctoritatem fecit* 316
*Mummiy victoria ad vasa
 Corinthia, & tabulas pi-
 etas Romanorum mores
 inclinavit* 419
*Mummius signis urbem Ro-
 mam replevit* 274
*Mummius decedens filia do-
 tem non reliquit* *ibid.*
Munda lapides quales 399
Murana piscu astus 186
Muranarum patina 352
*Murana tantum sexus fœ-
 minci* 187
*Muranam cum serpentibus
 coire* 187. & Tom.2. pag.
 23. & inde
Murana morsus remedia
 197
*Murana animam habent in
 cauda* 187
*Murana à piscatoribus sibi-
 lo euocantur* *ibid.*
*Murana fuste non interi-
 muntur* *ibid.*
*Murana cauda ista facilli-
 me perimuntur* *ibid.*
*Muranarū cinis cū melle li-
 chenas & lepras sanat* 204
Murana L. ludi 233
Muricum genera 204
Muricum cineris medicina
 204. 214. 215
Muria quid 172. 213
Murus lateritius *Arctij &
 Mevania* 355
*Murrhina vasa à quo pri-
 mum Romā aduecta* 420
*Murrhina ingenti pretij ac
 capacitatis* 420. 421
*Murrhina quibus in locis re-
 periantur* 421
*Murrhinorum pretium à si-
 cilibus victum* 353
Mures quibus pellantur 148.
 & Tom.2. pagina 477. &
 Tom.3. pag. 178
*Murium natura non sper-
 nenda* 88
*Muris aranei morsus reme-
 dia* 42. 95. 115. & Tom.3.
 pag. 60. 68. 76. 99. 194.
 217. 233. 390
*Mures Africani pulmonum
 vitium medentur* 121
*Muris, eiusque partium in
 medicina usus* 88. 102.

I N D E X.

106. 119. 121. 131. 146
Murinus fimus in medicina
 100. 102. 127. 128. 129
Musa nouem à Fulvio No-
biliore ex Ambravia Re-
nam translata 328
Musarum nouem simula-
rum 373
Musa imago 420
Muscarū in medicina vsus
 100. 134. 138
Musca omnino indocilis 100
Muscarum deus Myiodes
ibideus
Musca quomodo fugentur
ibidem
Muscas alis vehiculum &
currum totum contegens
 285. 375. & Tom. 1. pag.
 311
Musca in linteolo religata
lippitudini medetur 10
Muscerda, id est, fimus mu-
rinus 100
Musculi pisces marini 219
Musea in aedificiis qua di-
cantur 403
Musici gemmas gestare so-
liti 418
Musta ut feruere desinant
 404
Mustelarum duo genera
 88.
Mustela domestica catulos
suos quotidie aliò transfert ibidem
Mustela domestica serpen-
tes persequitur ibid.
Mustela quomodo in unum
congregari possint 33. 98
Mustela veneficiis quo re-
medio occurratur 99
Mustela ne gallinis aut ca-
lumbis noccant 141
Mustela cui inimica 189
 & Tom. 2. pag. 106
Mustelarum morsus reme-
dia 183
Mustela à serpentibus qua
pacto fugentur 31
Mustelarum genera, & ear-
um in medicina vsus
 88. 101. 103. 106. 119
Mustelarum fel venenatum
esse 88
Musta pumice addito feruere
desinant 404
Musta pice condiuntur
 407
Mutiani de musca superstitio
 110
Mutianus ter Consul ibid.
Mutina oppidum 352. 6
 Tom. 1. pag. 122
Mutinensia vasa fictilia
 352
Myaces pisces quales & eis
in medicina 207
Mycon pictor 262. 321
 226.
Mycon

I N D E X.

<i>Mycon statuarius</i>	286	<i>Tom. 3. pag. 58. 71. 84. 85.</i>
<i>Mydon pictor</i>	348	<i>89. 90. 167. 168. 290.</i>
<i>Myiagra statuarius</i>	287	<i>370. 371. 404</i>
<i>Mysca pisces quales</i>	207	<i>Narium vitiorum remedia</i>
<i>Mylæcos blatta genus</i>	108	<i>292. & Tom. 3. pag. 69.</i>
<i>Myiodes, muscarum deus</i>	100	<i>82. 91. 104. 230. 264. 276.</i>
		<i>281. 333</i>
<i>Myrmecidis statuarij opera</i>		<i>Narniensis ager</i> 161
<i>375. & Tom. 1. pag. 311</i>		<i>Nasamonites gemma</i> 459
<i>Myrmecites gemma</i>	462	<i>Natura plurane absumat</i>
<i>Myrmecias gemma</i>	459.	<i>an pariat</i> 415
<i>Myrmecion, phalangij genus</i>	95	<i>Naturam nihil frustra fa-</i>
		<i>cere 89. & Tom. 3. pagina</i>
<i>Myron statuarius quando</i>		<i>159</i>
<i>vixerit</i>	277	<i>Nauarchus thoracatus, Pa-</i>
<i>Myron quo ore usus</i>	267	<i>rasii tabula</i> 329
<i>Myronis opera</i>	279	<i>Nauicerij statuarij opera</i>
<i>Myronis bucula</i>	ibid.	285
<i>Myrrhites gemma</i>	459	<i>Naucratis oppidum</i> 177.
<i>Myrsilus Lydia rex</i>	325	<i>& Tom. 1. pag. 194</i>
<i>Myrsinites gemma</i>	459	<i>Naucydes statuarius quan-</i>
<i>Mys argenti calator</i>	261	<i>do floruerit</i> 277
<i>Mys piscis</i>	220	<i>Naucyde statuarij opera</i>
<i>Mysus piscis</i>	ibid.	285
<i>Myxon piscis</i>	202. 352	<i>Nauis rostrum prima eris</i>
		<i>nota</i> 234
		<i>Nauis quo colore pingantur</i>
		<i>320. 323. 337</i>
		<i>Nauium magnitudo</i> 382.
		<i>& Tom. 2. pag. 361</i>
		<i>Nauis marmoris aduehendi</i>
		<i>causa facta</i> 365. 282.
		<i>& Tom. 2. pag. 361.</i>
		<i>Nauem echeneis pisciculus</i>
		<i>remoratur</i> 183. &

N

N <i>Aptha quid</i>	357.
<i>& Tom. 1. pag. 80. &</i>	
<i>Tom. 3. pag. 238</i>	
<i>Narcissites gemma</i>	463
<i>Narcissus libertus ditissimus</i>	256
<i>Naribus profluens sanguis</i>	
<i>quo pacto sistatur</i> 19. 81.	
<i>139. 179. 213. 214. 296. &</i>	

I N D E X.

- Tom. 2. pag. 23
 Navigantibus utilia 22
 Navigatio utilis corporibus
 164
 Navigantes qua ratione a-
 quam marinam dulcem
 efficere possint 166
 Navij Aelij statua 270
 Nauseam tollentia 199.
 & Tom. 3. pagina 83. 85.
 100. 189. 205. 217. 243.
 365. 390.
 Naxium marmor 378
 Nealca pictoris opera 337.
 347
 Neapolitanum coraliū 188
 Neapolitanum sulphur 356
 Nebrites gemma unde dicta
 460
 Nectabur rex Egypti 381
 Nemea leoni insidens, Nicia
 fabula 317. 344
 Nemesis dea quamobrem so-
 leat invocari 9
 Nemesis simulacrum Roma
 in capitolio ibid.
 Nemesis dea imago picta
 347
 Nemesis simulacrū ex mar-
 more, Agoracriti opus 368
 Nemesis Latinum nomen
 non reperit 4. & Tom.
 2. pag. 333
 Neocles pictor 348
 Neoptolemi adversus Per-
 sas pugnantis imago 33
 Neptuni in Caria templum
 162
 Neptuni simulacrum 370
 Nereidum Nympharum si-
 mulacrum ibid.
 Nereides bellua marina 218
 Neronis principatu marmo-
 ringere inventum 31
 Neroni uxoris Poppae
 xus 157. 421
 Nero Imperator colosseum
 sese pingendum curavit
 324
 Neronis Imperatoris luxus
 circa uniones 421
 Nero Imperator T. Petro-
 nium ad mortem adde-
 421
 Nero amissi Imperij nuntio
 accepto duos calices et
 stallinos confregit 421
 Nero gladiatorū pugnas spe-
 ctabat smaragdo 421
 Neronis effigies thoracata
 iaspide 421
 Nero qua potione recreari
 solitus 6
 Nero Pompeij theatrum
 auro operuit 334
 Neronis spectaculis haren-
 chrysocolla stata 24
 Neronis domus aurea
 bem ambiens 234
 Neronis luxus in adif-
 610

I N D E X.

<i>cūs</i>	392	<i>ius gemma</i>	418
<i>Neron insula, & in ea cry-</i>		<i>Nicomachus pictor</i>	320.
<i>stallus</i>	422	324.338	
<i>Nervorum lesorum reme-</i>		<i>Nicomachi Tyndarida im-</i>	
<i>dia</i>	27.28.64.81.198.	<i>perfecti</i>	348
	142. 174. 179. 453. &	<i>Nicomachi discipulus Cory-</i>	
	<i>Tom.3. pag. 62. 67. 68.</i>	<i>bas pictor</i>	<i>ibid.</i>
	72. 91. 97. 100. 103. 106.	<i>Nicomedes ingenti pretio à</i>	
	147. 151. 152. 177. 186.	<i>Gnidiis Venerem merca-</i>	
	187. 189. 192. 193. 196.	<i>ri voluit</i>	369. & <i>Tom.</i>
	204. 212. 218. 225. 242.	<i>1. pag. 322</i>	
	249. 251. 256. 260. 261.	<i>Nicophanes pictor</i>	339
	264. 298. 317. 334. 363.	<i>Nicothenes pictor, eiusque</i>	
	369. 397. 407	<i>discipuli</i>	348
<i>Nervos præcisos conglutinan-</i>		<i>Nili fluminis gemma</i>	445
<i>tia</i>	140. 213. 358. &	<i>Nili aqua quando amara</i>	
	<i>Tom.3. pagina 144. 304.</i>	162	
	369. 407	<i>Nili harena in palæstris u-</i>	
<i>Nescas Thasius pictor</i>	327	<i>sus</i>	354
<i>Nessus pictor</i>	348	<i>Nili insula Luculleo mar-</i>	
<i>Nestocles statuarius Phi-</i>		<i>more nobilitata</i>	377
<i>dia æmulus</i>	277	<i>Nilos gemma qualis</i>	444
<i>Nestorianum coloris genus</i>		<i>Niobes & eius liberorum si-</i>	
263		<i>mulacrum</i>	371
<i>Nicanor pictor</i>	342	<i>Nitri consideratio, natura,</i>	
<i>Nicearchus pictor</i>	347	<i>usus, medicina</i>	175.
<i>Nicerati statuarij opera</i>		<i>toto cap. 412.</i>	
285. 287		<i>Nitri spuma, optima eius</i>	
<i>Niceros pictor</i>	339	<i>pars</i>	177
<i>Nicia pictoris præceptor</i>		<i>Nitri probatio</i>	<i>ibid.</i>
344		<i>Nitrum quomodo in lapi-</i>	
<i>Nicias pictor, primus cerus-</i>		<i>dem vertatur</i>	180
<i>sa vsta usus</i>	320	<i>Nitrose aqua ubi</i>	176
<i>Nicia pictoris opera</i>	344	<i>Nive aqua refrigeratur</i>	
<i>Nicomachus musicus, & e-</i>		158	

I N D E X.

- Nobilitatis verae imagines sunt liberi* 313
- Noctua. Vide Nox.*
- Nomorum, id est, hulcerum corpus depascentium remedia* 20. 140. 193. 214. & Tom. 3. pag. 223. 230. 238. 270. 282. 288. 350. 354. 369. 372. 373. 405
- Nominum imponendorum ratio* 11
- Nomos Heracleopolites insigni labyrintho nobilitatus* 386
- Nomos in sedecim Aegyptius Labyrinthus divisus* 386. 387
- Nonacris mons* 155. & Tom. 1. pag. 79. 140
- Noniani Scruulij supersticio* 10
- Nonius Senator cur ab Antonio proscriptus* 436
- Norici ferrum* 301
- Notia gemma* 460
- Nox.*
- Noctium dierumque magnitudinem Roma obeliscus indicabat* 383
- Noctua vespis, apibus, & crabronibus inimica* 96
- Nudari membra aduersus Solem Lunamve non oportet* 21
- Numa Rex, figulorum collegium instituit* 352
- Numa de usu piscium lex* 188
- Numa statua* 221
- Numantia à Scipione deleta* 251
- Numeri impares vehementiores* 8
- Numerus par in conuiniis* 9. 10
- Numerus apud Antiquos non erat ultra centum millia* 256
- Numeri quaternarij* 19
- Numidia nihil, prater marmor, ferasque insigne habet* 376. & Tom. 1. pag. 181
- Numidicum marmor* 311. 376
- Nummorum consideratio, nota, diuersitas, variatio* 232. toto capite
- Nummus aureus quando primum Roma percussus* 234
- Nuncoreus Sesostridis filius* 383
- Nundinarum tempore qua fieri licita, & qua non* 10. & Tom. 2. pag. 443
- Nundinarum tempore uirgines non refecabantur* 10
- Nupt*

I N D E X.

- Nuptiū adeps adhibebatur 37.39
 Nuptiis lana adhibebatur 81
 Nyctalopes qui, & eorum re media +6. & Tom.1. pag.402
 Nyctalopes quo curentur 201
 Nymphæum locus 349. & Tom.1. pag.204
 Nymphærena gemma 459
 Nymphodorus Medicus 290
- O
- O** Barati unde dicti 264
 Obelisci Egyptiorū regum opera 380
 Obelisci Solis numini consecrabantur ibid.
 Obelisci radiorum Solis effigiem referebant ibid.
 Obeliscus Egypti sua lingua a radiorum figura nomen imposuerunt ibid.
 Obeliscos primus omnium Mitres rex facere instituit ibidem
 Obelisco parcat Cambyses, qui urbi non pepercerat 381
 Obelisci Egypti plures ibidem
 Obeliscorū consideratio ibi.
 Obeliscus in campo Martio, mirusque eius usus 382. & inde
 Obeliscus gnomonis usum prebens ibid.
 Obeliscus Roma in Vaticano 383
 Obeliscus è smaragdis 434 & inde
 Oblivionem inducentes aqua 153
 Obrysum aurum quid 237
 Obsidianū, vitri genus 412
 Obsidiana gemma 460
 Obsidianus lapis ubi, & a quo, repertus 413.414
 Obsidius obsidiant lapidi inuentor 415
 Obstetrices quibus medicamentis utantur 20
 Obstupescientia corpus 379. & Tom.3. pag.330
 Ochra color 318.319.321
 Ocy fugiendi in brutis exemplum 383. & Tom.2. pag.113.114. per totum cap. 116.125
 Onos spartum torquens, Socraus tabula 346
 Ocrisia ancilla miro modo grauida facta 415
 Oltania porticus 346.
 370.373
 Oltania in scholis statua cō plures 368.370.371. 373.375
 Oltania porticus templa à

I N D E X.

- quibus extracta* 375
Octavius, aut (ut alij legunt) Popilius, Antiochum responsum differentem virgula circumscripsit 271
Octavius Romanus eques, eiusque crater e gypso 351
Octavius Augusti pater 373
Oculata piscis 220
Oculorum pili inconditi quo pacto corrigantur 357
Oculorum albugo quo tollatur 357. & Tom. 3. pag. 154
Oculis nigris infantes ut nascantur, quid matri faciendum 145
Oculorum aciem hebetantia 200. & Tom. 3. pag. 59. 61. 72. 93. 97. 195. 196
Oculis utilia 19. 82. 105. 106. 432. 451. & Tom. 3. pag. 77. 87. 217
Oculorum claritati conferentia 26. 27. 31. 103. 104. 105. 178. 191. 193. 200. 201. 202. & Tom. 1. pag. 179. & Tom. 3. pag. 49. 64. 67. 70. 72. 77. 104. 109. 150. 205. 224. 226. 251. 255. 269. 311. 314. 327. & inde per totum cap. 331. 390
Oculorum caligines discutientia 19. 27. 30. 46. 47. 103. 104. 105. 207. 296. 429. & Tom. 3. pag. 57. 62. 66. 107. 149. 226. 230. 249. 267. 277. 278. 281. 306. 315. 327. 1000 cap. 328. 331. 332. 387
Oculorum inflammationi sedantia 82. & Tom. 3. pag. 145. 146. 152. 166. 222. 231. 241. 257
Oculorum nubeculas discutientia 104. & Tom. 3. pag. 62. 174. 403
Oculorum cicatrices emendantia 19. 27. 31. 46. 47. 104. 200. 201. 201. 245. 404. & Tom. 3. pag. 57. 62. 174. 403
Oculorum epiphoras inhibentia 45. 47. 103. 106. & Tom. 3. pag. 51. 57. 74. 85. 91. 96. 101. 105. 143. 145. 151. 195. 197. 224. 226. 327. & inde per totum caput 330. 332. 390
Oculorum lacrymatione emendantia 103. 106. 401. 403. & Tom. 3. pag. 205.

I N D E X.

- Oculorum lippitudines curantia* 22. 27. 47. 105. 106. 178. 201. 202. 290. & Tom. 3. pag. 395
- Oculos lusciosos, siue nyctalopas, emendantia* 104. 105. 201. & Tom. 1. pag. 402. & Tom. 3. pag. 234
- Oculorum pterygia tollentia* 201. 290. & Tom. 3. pag. 205.
- Oculorū epinyctidas sanantia* 46. 201. & Tom. 3. pag. 51. 58. 223.
- Oculorum hulcera purgantia* 82. 105. 291. 404. & Tomo 3. pagin. 143. 188. 198. 205. 220. 234. 333
- Oculorum Ægylopas sanantia* 104
- Vide Ægylopis morbi remedia.
- Oculorum glaucomata curantia* 27. 102. 105. 106
- Oculorum suffusiones discutientia* 5. 27. 30. 102. 103. 104. 357. & Tom. 3. pag. 147. 148. 332
- Oculorum argema, siue albuginem tollentia* 9. 27. 32. 46. 47. 103. 104. 105. 106. 200. 201. 207. & Tomo 3. pag. 57. 165. 174. 201. 250. 251. 267. 278. 327
- Oculorum scabritiei medentia* 395. 296. 359
- Oculorum ruptas tuniculas sanantia* 104
- Oculorum icteru cruentatorum remedia* 105. & Tom. 3. pag. 166
- Oculorum tumorem ruboremque sedantia* 201. & Tom. 3. pag. 195. 331
- Oculis si quid inciderit, quomodo extrahendum* 19. & Tom. 3. pag. 91
- Oculorum sordes purgantia* 290. & Tom. 3. pag. 90. 260
- Oculorum nimis vigilijs fatigatorum remedia* 247
- Oculis cruore suffusis conuenientia* 401
- Oculorum affectorum remedia* 22. 27. 30. 31. 40. 45. 46. 82. 84. 103. 105. 152. 189. 193. 200. 290. 293. 297. 309. 359. 360. 397. 400. 401. 402. 403. 404. & Tom. 3. pag. 49. 51. 52. 57. 62. 64. 73. 96. 149. 166. 192. 193. 205. 210. 220. 221. 224. 248. 249. 257. 267. 270. 271. 272. 274. 276. 327. &

I N D E X.

- inde per totum cap. 328.
330. & inde multa. 380.
382. 383. 402. 403. 404
- Oculos iumentorum peco-
rumque illustrantia 103
& Tom. 3. pag. 278
- Oculorum superstitiosa me-
dicamenta 14. 22. 102. 105.
201. & Tom. 3. pag. 230.
278
- Oculorum iumentorum al-
bugines quo pacto emen-
dentur 201
- Odinolon piscu idem cum
echeneide, & cur ita di-
ctus 185
- Odiu omnium hominum
quo pacto cupiam conci-
tari possit 30
- Odysea Homeri tota prope-
modum ex magicis con-
flata 111
- Oechalia expugnatio 346
- Oenias pictor 347
- Oesyphi in medicina vsus
102. 117. 146
- Oesypum quid 82
- Oera mons 346. & Tom. 1.
pag. 142
- Olachas flumias 154
- Oleagini coloris gemma
435
- Oleo extinguuntur quadam
qua aqua accenduntur
246. 401
- Olei vsus fontes quidam
supplent 153
- Olenus Calenus aruspex 7
- Oleris marini medicina
206
- Olympias pittrix 349
- Olympias Thebana medi-
cica perita 67. & To-
3. pag. 100
- Olympia victoribus statu-
dicabantur 268
- Olympia statuarum ingent
cupia 274
- Olympia oppidi mira por-
ticus 390
- Olympij Iouis simulacrum
Phidia opus 277. 278.
287. 325. 368. 371. 373. &
Tom. 1. pag. 322.
- Ombria gemma 459
- Onagri partium in medici-
nis vsus 43. 59
- Oniscos vermis, & ex eo me-
dicina 106. 124. 127
- Onychis gemmae considera-
tio 438
- Onyches pisces qui, eorumque
in medicina vsus 216
- Oychitis, cadmia genus 290
- Onychipuncta gemma 446
- Onyx piscis 220
- Onyx marmoris genus 379
- Opali gēma cōsideratio 436
- Opali gemma vitia 437
- Ophicardelos gemma 460
- Ophidion

I N D E X.

- Ophidion piscis* 220
- Ophion animal Sardinie pe-
ciliare* 41. 147
- Ophiogenes populi ii. & To.
1. pag. 292*
- Ophites marmor quale,
& unde dictum* 378.
405
- Opimius C. Gracchi caput
auro rependit* 235
- Opisthotonos quid* 52
- Opisthotonicorum remedia
52. 180. 205. & Tom. 3.
pag. 55. 57. 68. 83. 93.
100. 103. 142. 165. 179.
187. 255. 271. 364. 369.
388*
- Opocarpatum venenum*
43
- Opocarpathi remedium*
207
- Oppidorum dij tutelares
carmine evocabantur* 7
- Opus*
- Opera artificum mira* 380.
& inde, & septem sequen-
tibus capitibus
- Orbis piscis rotunda forma*
187. 220
- Orbis miracula septem.
Quere Miracula orbis
septem*
- Orca marina bellua* 218.
& Tom. 2. pag. 6
- Orca gemma* 460
- Orchomenus fluvius* 133v
& Tom. 1. pag. 143
- Orcynus piscis* 220
- Orestes matrem & Egi-
sthum interficiens, Theo-
dori tabula* 347
- Orestis indicium in scyphus
duobus scilpium* 261
- Orientis murrhina* 421
- Orientis crystallus* 422
- Orites gemma* 460
- Orobitus, chrysofolia genus*
445
- Oromenus mons* 168
- Oropus oppidum* 353. &
Tom. 1. pag. 141
- Orphus piscis* 221. & Tom.
2. pag. 18
- Orthopnoicis utilia* 36. 192.
245. & Tom. 3. pag. 81.
92. 147. 149. 151. 152.
168. 182. 241. 252. 269.
278. 281. 346. 370. 399.
406. 408. 409
- Orthosia regionis crystallus*
422
- Orthosia lychites* 442
- Orthragoriscus piscis* 188.
220
- Oris halitus quomodo incun-
dior fiat* 81. & Tom. 3.
pag. 90. 109. 194
- Oris graecolentiam tollen-
tia* 49. 51. & Tom. 3.
pag. 182. 218. 243

I N D E X.

- Oris hucera sanantia* 28.
 50. 70. 292. 293. 295.
 296. 297. 359. & Tom.
 3. pag. 57. 69. 74. 83. 87.
 90. 97. 99. 142. 143. 197.
 205. 221. 231. 241. 244.
 247. 261. 264. 274. 403.
 405
Oris vitiorum remedia 51.
 193. & To. 3. pag. 97. 143.
 187. 196. 219. 221. 222.
 225. 231. 237. 247. 255.
 272. 274. 275
*Ossa fracta quomodo è cor-
 pore extrahantur* 296.
 & Tom. 3. pagin. 106.
 147. 201. 209. 210. 326.
 327. 372
Ossei terra nascentia 399
Ossei lapides 399
Ostifragi in medicinis usus
 125. 127
Osericta insula 426
*Ostentorum vires nostra si-
 ta sunt in potestate* 7
Ostracias gemma 460
Ostracites gemma ibid.
*Ostracium piscis idem cum
 onyche* 216
*Ostratis lapides, corumq;
 usus & medicina* 400
*Ostracitis, cadmia genus,
 eiusq; usus* 290
Ostrea Lucrina 199. & To.
 2. pag. 48.
- Ostreorum cõsideratio* 199
 per totum caput
Ostreorum magnitudo 199
Ostreorum medicina ibid.
Otia piscis 220
Ouidij liber de piscibus
 186. 220.
*Oues non nisi fœmina qua
 ratione gignantur* 141
*Oues aquis quibusdam co-
 lorem mutant* 151
Onium lac quale 3
Omium in medicinis usus
 131. 128
Ouorum cõsideratio 11
 toto cap. & To. 2. pag. 90
 per totum caput
Ouorum natura medicinarum
 83 per totum caput
Ouorum in cibis utilitas 8
*Ouorum candido, & calidi-
 tate* 8
*Uina vitrum ferrumini-
 tur* 8
*Ouo persusum lignum no-
 ardet* ibid.
*Ouum anguinum, portenti-
 saq; eius natura* ibid.
Oxus lacus & fluminis 168
 & Tom. 1. pag. 337
Oxygala quid 31
 P
P Actolus fluminis
 fer 337
Pacunius Taurus Tribu-
 nus plebis 271
 P...

I N D E X.

- Pacuvij Poeta pictura* 315
Pacuvius Poeta, Ennij ex
sorore nepos ibid.
Padus fluvius, qui & Eri-
danus 424
Padus fluvius aurifer 239
Paantides gemma 461
Paderos gemma 437. 447
Pagana lex de fufis per agros
non torquendis 10
Pagasa fontes salem feren-
tes 168
Pagri piscis in medicinâ
usus 211
Palacrana, id est, maiores
auri Palacræ massa
 242
Palatina domus Cesarum
multorû artificum signu
ornata 374
Palatina Venus, L. Crassus
à Bruto appellatus 366
Palatina ades Apollinis
 419
Palamedis fæfce gladium
condentis picta imago
 344
Pallas. Quære Minerva
Pallas libertus Claudij Prin-
cipis ditissimus 256
Palmati lapides quales 399
Palpebrarum vitii reme-
dia 19. 27. 47. 145. 201.
 202. & Tom. 3. pag. 232.
 254. 256. 331. 333
Pamphilus pictor, praeceptor
Apellis 330 342
Pan deus vide infra Pa-
nos.
Panacea Esculapij filia
 346. & Tom 3 pag. 300
Panaeus pictor 325
Panaeus frater Phidia 325.
 409
Panchrestos stomatice quo-
modo conficiatur 402. &
 Tom 3. pag. 237
Panchrus gemma 460
Pancratiastarû simulacrum
ex ære 279
Pangonius gemma 460
Panicula calamorum flos si
aures ingrediatur exur-
dat 218.
Paniscus pictus à Taurisco
 347
Panorum morbi remedia
 16. 21 34. 39. 129. 194.
 199. 292. 361. 398, &
 Tom. 3. pag. 49. 77. 98.
 101. 144. 148. 165. 167.
 168. 170. 175. 177. 192.
 194. 196. 199. 200. 201.
 220. 221 233. 236. 248.
 250. 251. 254. 255. 260.
 269. 273. 289. 360. 392.
 397
Panos dei effigies picta 327.
 338
Panos simulacrum 371. 373
 Panse

I N D E X.

- Panſebaſtos gemma* 460
Pantherarum oculi quales
 433
Pantheris formidabiles hya-
nae 26
Panthera quos non atting-
ant 93
Pantheon templum Roma
quale, & à quo extractū
 267. 374. 390
Papilio lucernarum lumi-
nibus adſolans inter ma-
lia medicamenta nume-
ratur 44
Papularum remedia 39.
 63. 178. 359. 361. & To.
 3. pagina 64. 242. 258.
 367
Papyria lex 234
Papyry Fabiani laus 396
Paratonium coloris genus
 245. 318. 320.
Paralyſis remedia 132.
 179. 190. 193. & Tomo
 3. pag. 51. 68. 86. 187.
 188. 256. 268. 306. 365.
 389. 399.
Paranites gemma ex genere
amethyſtorum 447
Paraphoron aluminis genus
 358. & inde
Parasius pictor 321. 327.
 328. 329.
Parasii pater Euenor 326
Parasii opera 328. per to-
 tum caput.
Pardalios gemma 463
Parerga in picturis qua di-
cantur 337
Parianus piſcis 219
Pariendi facilitatē præſtan-
tia 29. & Tom. 3. pag.
 22. 153
Parietum aliquot genera
 354. per totum caput
Parietes formacei ibid.
Parietes lateritij 355
Parietes marmorē 377
Parietes picati ubi 407
Paris Dearum iudex, He-
lena amator, & Achillis
interfeſtor 284
Paridis ſimulacrum ex are
ibidem
Paridis os marmore percuf-
ſum 376
Parium colonia 370. & To.
 1. pag. 219
Paronychiarum, id eſt un-
guium morbi, remedia
 25. & Tom. 3. pag. 147.
 195. 205. 222. 244. 247.
 290
Pari inſula marmor 363.
 & Tom. 1. pag. 155
Parotidū, id eſt aurium apo-
ſtematum, remedia 14.
 24. 39. 48. 109. 199. 203.
 361. & Tom. 3. pag. 49.
 70. 86. 89. 100. 102. 105.
 163

I N D E X.

165. 167. 168. 178. 199.
200. 233. 234. 235. 249.
291. 397
- Parfimoniam exempla* 258.
261. & Tom. 2. pagin.
89. 125. 177. 442. 444.
449
- Parthenon locus* 278
- Partus qua ratione conti-
neri possint* 28. 67. &
Tom. 2. pag. 361.
- Partus faciles praestantia*
24. 29. 33. 67. 68. 85.
142. 185. 215. 403. &
Tom. 3. pag. 42. 57. 65.
80. 83. 92. 100. 153. 182.
242. 248. 251. 277. 283.
287. 290. 374. fere per
totum cap. 377. 385. 406.
409
- Partus mortuos ex utero
euocantia aut expellentia*
67. 68. 81. & Tom. 3. pag.
65. 68. 80. 83. 105. 148.
157. 173. 198. 219. 227.
228. 250. 251. 253. 270.
374. 375. 376. 377.
- Pasiteles plasticam statua-
riae, sculpturae calaturaeque
matrem esse praedicabat*
351
- Pasitelis opera* 374
- Pasiteles volumina quinque
nobilium operum scripsit
ibidem.*
- Pasiteles Romana ciuitate
donatus* ibid.
- Passer piscis* 220
- Passerum in medicinae usus*
117. 134. 146
- Passernices cotes trans Al-
pes reperta* 406
- Pastinaca piscis in medicinae
usus* 203. 204. 205. 213.
216
- Pastinaca quibus inimica*
189
- Pastinaca istius remedia.*
44. 194. 197. & Tom. 3.
pag. 197
- Pastinaca piscis qua partes
sine noxa edi non possint*
197
- Patauinorum fontes. calidi
& medicati* 164
- Patientiae exempla* 283. &
Tom. 1. pag. 29. 4. 311
- Patinarum luxus* 352. &
Tom. 2. pagin. 90. toto ca-
pite.
- Patrobius Neronis libertus
harenam in usum pala-
strae Nilo sibi aduenien-
dam curauit* 354
- Patrocles statuarium* 277.
287.
- Pauimentorum faciendorum
ratio* 353. 410. per to-
tum caput
- Pauimentorum origo* 410
Pau.

- Pauimentorum diuersa genera* ibidem per totum caput
Paulus Aemilius Metrodorum Philosophum eundemq; pictorem Romam adduxit 345
Paulus Aemilius Perseum superat 237.345. & To. 1. pag. 14
Paulus Aemilius ararium ditat 237
Paulus Aemilius Mineruam in aede Fortunae dedit 278
Pauli basilica mirum adificium, eiusque columna Phrygia 390
Pauo, inuidum animal 104
Pauonium in medicina usus ibidem
Pauonacea testis 405
Pauoris remedia 197
Pausias pictor 342.343
 Pax
Pacis templum, Vespasiani opus 390
Pacis templum à Vespasiano signis picturisue exornatum 286.330.337.371. 379
Pellines maximi & nigerrimi astat e 220
Pellines optimi ubi ibid.
Pelloris agritudinis remedia 52.84. & Tom. 5 pag 58. 59. 64. 73. 77. 79. 83. 91. 93. 103. 106. 146. 149. 166. 168. 196. 200. 233. 238. 241. 251. 361. 388. 390. 400. 408. 409. 410
Pellunculi pisces 210. & Tom. 2. pag. 25
Pellunculi piscis medicina 101
Pecunia immodica exempla 256
Pecunia unde dicta 234. & Tom. 2. pag. 443
Pecuniam Aegyptiorum reges ne successoribus relinquere, in pyramidum opera eam profundeabant 383
Pecus pecunia nomen dicitur 234. & Tom. 2. pag. 443
Pecorum medicina 83. 125. 129. & Tom. 3. pag. 200. 278. 306. 328. 347
Pecudum fimi in medicina usus 129
Pecudum foetus quo uisitur 11
Pecudum nota as primum signatum 234
Pediculi quibus perimantur 360. & Tom. 3. pag. 188
 Pedius

I N D E X.

Pedius Quintus pictor	315	na	215
Pedunculi maris	202.205	Percides pisces	220
Pegma in Circo argenteum		Percussus quopactio dolore
lenari possit	12
236		Perdicis in medicina vsus	
Pelamis piscis	219.220. &
Tom.2. pag.15	114.125.144	
Pele insula	188	Perelius statuarius	277
Pella oppidum	161. & To.1.
pag.198	Pergamena fictilia	352
Pella Alexandri Magni
patria	336	Pergamum Asiae oppidum
ibidem	
Pellicum forma quopactio
lentigine foedari possit	92	Pergami asarotos aecos à
Soso stratus	410
Pelopis costa eburnea	12	Periboetus Satyrus ex aere,
Praxitelis opus	282
Peloponnesiacum bellum	74.113	Periclis vernula Splanch-
noptes, eiusque simula-
crum ex aere	285
Peloridae pisces	219	Periclis Olympij simula-
crum	283
Peloridum piscium medici-
nae	207	Periclymenus statuarius	287
Penelopes effigies picta	327	Perileucos gemma	461
Penelopes aues	425	Perilli statuariae taurus a-
neus	287
Pensilis urbs, Thebae Aegy-
ptia	388.391	Perilli interitus	ibidem
Pensilis ambulatio Gnidi,
Sostrati opus	386	Periphoreti Artemonis si-
mulacrum ex aere	279
Pensilis horti descriptio	388	Periurorum supplicium ad
Olacham Bithyniae am-
nem	154
Pensilia theatra Curionis	394	Perixyomenos ex aere, An-
tignoni opus	286
Pentadactyles pisces è gene-
re concharum	219	Permutatio rerum Troia-
nis temporibus in vsu	224
Pentadoron lateris genus	354		
Pentathli Delphici ex aere,
Myronis opus	279.282		
Percarum piscium medici-			

I N D E X.

- Perna* pisces ex genere concharum 221
- Pernionum* remedia 38. 60. 199. 250. 360. & Tom. 3. pag. 52. 64. 168. 177. 178. 186. 192. 197. 199. 221. 230. 233. 362. 363. 386
- Perpereni* populi 155. & Tom. 1. pag. 214
- Persarum* & *Aegyptiorum* nauale praelium 347
- Persa* quibus gemmis delectentur 461
- Perseus* à Paulo Aemilio victus 237
- Perseus* ab Octavio navali certamine victus 267
- Persei* simulacrum, Myronis opus 279
- Persei* effigies à Parasio picta 329
- Perseus* pictor, Apellis discipulus 339
- Persica* classis anchora à Scyllide præcisa, eiusque rei pictura 346
- Persici* maris corallium 188
- Persici* smaragdi 433. 434. Des.
- Pedum* morbi remedia 129. 192. 361. & Tom. 3. pag. 52. 71. 177. 178. 192. 198. 218. 238. 249. 258.
- Pestilentia* medicina 415. & Tom. 3. pagina 216. 242. 281. 360
- Petesucus* rex Aegypti 386
- Petiliij* Caij in Aedilitate repulsa 255
- Petraa* Arabia finitima 441
- Petronius* Titus à Nerone peremptus 441
- Peucestes* Alexandri uator 371
- Peucestis* simulacrum are, Tificratis opus 441
- Peumene*, spuma argenti genus 241
- Phaëthontis* icæ fulmine rorùmque in populos bores conuersarum bula 441
- Phaëthontis* simulacrum marmore 371
- Phaëthontis* in Aethiopia obiisse 441
- Phagedanarum* remedia 65. 66. 360. & Tom. 3. pag. 54. 55. 62. 78. 80. 209. 234. 235. 268. 281. 364. 373
- Phager* piscis 221
- Phalangiorum* genera, sideratio, natura, ventum 371
- Phalangiorum* morsus remedia 94. 191. 194. & Tom. 3. pag. 72. 158. 171. 219

I N D E X.

- 219.243.249.261.263.
265.286.322.323.333.
335.386.407.409
- Phalaris aenei tauri Peril-
lum inuento suo excru-
ciauit* 287
- Phalerion pictor* 347
- Pharicon venenum, eiusque
remedium* 43
- Pharnacis primi Ponti regis
statua argentea* 260
- Phari insula ingens turris*
385
- Phassachates gemma* 451
- Phengites lapis qualis* 406
- Phidia Atheniensis Iupiter
Olympius ex ebore* 272.
278. & Tom. 1. pag. 322
- Phidias quando floruerit*
277.325
- Phidias initio pictor fuit*
325
- Phidias etiam marmora
scalpsit* 368
- Philemon Ptolemæi præfe-
ctus primus topazium
Ægyptum importauit*
443
- Philesii Apollinis simili-
tudinem ex ære* 283
- Philippus rex poculo aureo
pulvino subdito dormire
solitus* 235
- Philippi Macedonis simila-
cra ex ære* 283.284
- Philippi porticus Romæ*
328.347
- Philiscus pictor, eiusque ope-
ra* 347
- Philiscus Tragedus, Proto-
genis pictura* 338
- Philocharis pictura in foro
D. Augusti collocata*
317
- Philocles pictura linearis in-
uentor* 314
- Philon pictor* 287
- Philoxenus pictor, eiusque
opera* 339
- Phinthia siue Pythia Sici-
lia fons* 154
- Phitarus piscis* 220
- Phlegontis gemma* 463
- Phloginos gemma* 460
- Phœnice regio* 412. & Tom.
1. pag. 195. 198
- Phœnicis statuarij Epither-
ses ex ære* 285
- Phœnicites gemma* 461
- Phorci chorus, ex marmore,
Scopæ opus* 371
- Phorcus piscis* 220
- Phorimon aluminis species*
358
- Phragmitis calami usus in
medicina* 218
- Phragmon statuarius* 277
- Phragmonis statuarij opera*
278
- Phreneticorum remedia*

I N D E X.

81. 378. & Tom. 3. pag.
50. 60. 68. 79. 92. 252.
261. 366.
- Phryganion animal, miraq;
eius natura 136
- Phrygum inuenta 144
- Phrygius lapis, qualis eiusq;
usus 401
- Phrylus pictor quando flo-
ruerit 326
- Phrynes meretricis simula-
crum 282
- Phrynos rana genus 196
- Phthificorum remedia 35.
36. 38. 62. 63. 132. 213.
398. & Tom. 3. pag. 59.
60. 106. 170. 179. 181.
252. 255. 279. 281. 283.
314. 347. 364
- Phycari populi 244. &
Tom. 1. pag. 229
- Phycites gemma 461
- Phycis piscis ter in anno co-
lorem mutat 220. &
Tom. 2. pag. 24
- Phylarchi picta effigies 345
- Physes gemma quae, & unde
dicta 464
- Physeteres belluae marinae
219
- Pictores quibus coloribus
maxime utantur 318
- Pictor quis primus marem
foeminamque discruit
325
- Pictor quidam nudas sibi
uirgines inuitandas pro-
posuit 237
- Pictorum insigniorum no-
mina & opera, Libri tri-
gesimiquinti Capitibus
9. 10. 11. per totum
- Pictores quidam pinxerunt
quae pingi non possunt 335
- Pictrices foeminae 326. 348
- Picta vestes in usu fuerunt
apud Aegyptios 349
- Pictura nulla Troia tem-
poribus 315
- Pictura quae primum Ro-
mae publicata 316
- Picturae respicientes, despi-
cientes, & suspicientes a
quo primum facta 325
- Pictura certamen Corinthi
ac Delphis 326
- Picturae excellentes plures
328
- Pictura Phidiae aetate ini-
tium cepit 368
- Picturae honor 310. toto
cap. 315
- Picturae encausticae duo olim
fuerunt genera 349
- Picturae initia incerta 314
- Pictura inuentum suum
esse Aegyptij gloriantur
ibidem
- Picturae initia, umbra ho-
minis lineis circumdu-
cta

I N D E X.

- Et* *ibidem* 3. pag. 33.
- Pictura quando Romæ hono- Pinnothera pisces* 220. &
nos haberi cœperit 315 Tom. 2. pag. 29. & 41
- Pictura quorundam imper- Pisces in Arabia mira ma-
fecta plus admirationis gnitudinis* 186
- habuerunt, quàm abso- Pisces volantes* 187. & To.
luta 348 2. pag. 24
- Pictura Polygnotus pluri- Piscium astus* 186. toto
mum contulit 326 cap. & Tom. 2. pag. 41.
42. 51
- Picturarum membra quis Piscium centum septuagin-
primus articulis & venis tafex genera, & eorum
distinguerit* 325 nomina 218. toto capite
- Pictura quis vestium rugas Pisces fictiles Possunij plastæ*
primus adiecerit *ibidem* 350
- Pictura ingentis pretij* 316. Piscium patinae tres 352
324. 325. 329. 334. 336. Pisces in cerebro gemmas
338. 345 habentes 454. 461
- Picus Martius quibus ini- Pisces responsa dantes* 154
- micus* 96 *Pisces illico mortem in cibis
afferentes* *ibidem*
- Pici arborarij rostrum ha- Piscium plurium in medi-
bentes ab apibus non at- cinis usus* 191. per to-
tinguntur 148 tum caput
- Pigmenti carulei confide- Pisces è manu hominis ve-
ratio* 262 scentes 187. & Tom. 2.
pagina 9
- Pilos reddentia* 67. 212. 323. Piscium auguria 187
- & Tom. 3. pag. 205 *Pisces ubi vocati pareant*
Pilos è corpore detrahentia *ibidem*
27. 31. 92. 102. 144. 172. *Pisces ubi amarissimi* 188
320. & Tom. 3. pagina *Pisces ubi dulcissimi* *ibid.*
204. 233 *Pisces ubi natura salsi* *ibi.*
- Pinacotheca* 311. 349 *Piscium quis maximus* *ibid.*
- Pinguedinem facientia, tol- Pisces in terra aquisque*
- lentiâque* 36. 37. & Tom. 3. pag. 213
- Pinna piscis* 220. & Tom.

I N D E X.

- degentes* 190. & inde
per totum cap. 191
Piscinũ salforũ medicina 195
Piscibus qua sint venena,
& eorum remedia 197
Piscium omnium adeps uti-
lis oculis 200
Pisicratis statuarũ opera
 287
Piso M. Consul quando 419.
& Tom. 1. pag. 314
Piso L. Historicus 232
Pissasphaltos quid, & eius
medicinae 357. & *Tom. 3.*
pag. 256
Pituita morbi remedia 50.
 178. 193. 199. 207. 400.
& Tom. 3. pag. 53. 61. 63.
 80. 82. 84. 100. 102. 106.
 153. 181. 194. 195. 200.
 209. 219. 236. 238. 241.
 243. 253. 258. 259. 264.
 277. 306. 308. 327. 351.
 352. 354. 361. 367. 395.
 410
Pityocæpes morsus remedia
 39. 97. & *To. 3. pag. 223*
Pice ad tecta Pœni utuntur
 407
Placitis, cadmiæ genus 290
Plagarum recentium me-
dicinae 66
Plancus Imperator, eiúsque
tabula in Capitolio dedi-
cata 339
- Plastarum appellatio à quo*
emanarit 350
Plastice prior quàm statua-
ria 274
Plastics consideratio 349
Plastice statuaria, scalptu-
ra, & calatura mater
 350
Platyophthalmos quid, &
unde dictum 248
Plinius qua etate vixerit
 392. & *Tom. 1. pag. 79.*
 298. & *Tom. 2. pag. 7.*
 85. 182. 232. 249
Plinius primus Latine de
medicinis scripsit 73
Plinius ad Autores relegat
lectore 3. & To. 3 pa. 290
Plumbi consideratio, genera
usus 303. *per totum cap.*
Plumbi nigri origo duplex
 304
Plumbi nigri usus 305
Plumbi nigri genera *ibid.*
Plumbi medicinae 306
Plumbi lamina Veneris im-
petum, & nocturnas pol-
lutiones prohibet *ibid.*
Plūbi lamina vocē alit *ibi.*
Pluvius qua alantur 149
Pnigitus terra, eiúsque effectus
 361
Poculis gemmatis Romanũ
usi 223
Pocula quaterna cur non
bibenda

I N D E X.

bibenda	19	Pollutio nocturna quo con-	
Podagra morbi remedia	8.	pescatur	306. & Tom.
13. 21. 22. 24. 27. 29. 32.		3. pag. 64. 81. 97	
38. 39. 59. toto cap. 129.		Pollucis & Castoris simu-	
toto serè cap. 175. 213. 303.		lacrum ex are	284
357. & Tom. 3. pag. 49.		Pollucis & Castoris imago	
50. 52. 55. 66. 67. 68. 81.		329	
94. 97. 108. 145. 155.		Polycharmi Dadalus è mar-	
168. 169. 170. 175. 178.		more	373
179. 186. 191. 194. 197.		Polycles statuarius	277. 285
201. 207. 222. 232. 234.		Polycles marmoris sculptor	
251. 258. 259. 260. 261.		373	
270. 281. 291. 306. 308.		Polycletus statuarius De-	
384. 391. 393		liaco are usus	267
Podicis morbi remedia.		Polycletus quando floruerit	
Quare Sedus remedia		277	
Pœcile Athenarum porti-		Polycleti discipuli ibidem	
cus à quo picta	326	Polycleti Amazon, in Dia-	
Pœnorum in clypeis & in		na Ephesia templo dedi-	
imaginibus consuetudo		cata	278
313		Polycleti statuarij opera	
Pœnorum humana victoria		279. & inde	
374		Polycratis annulus in mare	
Polemon Alexandrinus pi-		proiectus, & capto piscere	
lor	348	latus	229. 417. 418
Polia gemma	463	Polycrates tyrannus quando	
Polis statuarius	287	interfectus	229
Pollentia oppidum	352. &	Polycrates statuarius	287
Tom. 1. pag. 102. 110. 399		Polydectes marmoris scal-	
Pollentina vasa fictilia	352	ptor	374
Pollices premere, fauoris in-		Polydorus statuarius	284
dicium	9	Polydorus marmoris scal-	
Pollionis Asinij monumen-		ptor	374
ta signis compluribus no-		Polygynæcon, Athenionis ta-	
biluata	370. 372	bula	345

I N D E X.

Polygnotus pictor	262. 286.	res inclinavit	419
	321. 326. 342	Pompeius tertius triumphus	
Polygnotus argenti calator	286	qualis, & de quibus	419.
Polygrammos gemma	446	& Tom. 1. pag. 314	
Polynicis regnum repetentis		Pompeij luxus reprehendi-	
effigies picta	347	tur	420
Polypi piscis in medicina		Pompeij trophaum in Pyre-	
usus	213	næo	420. & To. 1. pag. 93
Polytrix gemma	463	Pompeij imago ex margari-	
Polyzonos gemma	ibid.	tis	420
Pomorum primitias offeren-		Pompholygis arariorum con-	
tes quibus verbis uti so-		sideratio	297
leant	9	Pompholyx quid	ibidem
Pompeianus Iupiter colof-		Pompilus piscis	221. & To.
seus	275		2. pag. 16. 71
Pompeius Magnus quo die		Pontica gemma	460
natus	419	Ponti castores	190
Pompeij tertius Consulatus		Ponti rex primus Pharnax	
226. 300			260
Pompeius Paulini filius cur		Ponti alumen	358
paterna gente pulsus	258	Ponti opalus	437
Pompeius in triumpho suo		Pontius, Caij Principis lega-	
argenteam Pharnacis		tus	315
statuam transtulit	260	Popilius C. Consul	232
Pompeij ædes sacra	279	Poppæ Neronis coniugis lu-	
Pompeij Amphitheatrum		xus	257. 428
quanta multitudinis ca-		Poppæa asinino lacte cutem	
pax	393	macerabat	50. &
Pompeius ubi à Cesare vi-		Tom. 2. pag. 166	
ctus	399	Poppysimis fulgetras adora-	
Pompeius dactyliotheam		re, consensu gentium re-	
in Capitolio dicavit	419.	ceptum	9
Pompeij victoria ad mar-		Porcus piscis maximus	188.
garitas gemmasque mo-		Porci piscis venenum	197
		Porci ut nos sequantur	88

I N D E X.

- Porphyrites, marmoris genus* 379
Porriginis remedia 45. 101.
 & Tom. 3. pag. 71. 77. 81. 250
Porfena Romanorum obsides Clælia honori concessit 272
Porfena Romanis ferri usu interdixit præterquã in agricultura 299
Porfena cum Romanis fœdus ibidem
Porfena sibi Labyrinthum sepulcri causa fecit 387
Porfena ubi sepultus ibidem, & inde
Porus lapis servandis corporibus idoneus 398
Posse omnia nemini concessum 274
Posidiana aqua, & unde dicitur 150
Posidonius argenti calator 261. 287
Posidonius statuarius 285
Possunius plastes 350
Posthumio Spurio Consule maxima Romæ pecunia copia 257
Potamogiton herba, eiusque usus 196
Potentia mira pisciculi 183
Potentium iniquitatibus, quo resistatur 30
Pothos Deus ubi colatur 370
Praconini cognomen unde Aelio Stiloni impositum 230
Præcordia in homine quæ dicantur 121. & Tom. 2. pag. 156
Præcordiorum remedia 121. & Tom. 3. pag. 54. 72. 76. 88. 91. 93. 144. 146. 150. 157. 165. 187. 192. 214. 224. 227. 228. 282. 291. 308. 334. 346. 356. 395. 410
Prægnantes quæ cavere debeant 144. & Tom. 3. pag. 81 105. 241. 311
Prænestina Fortuna templum lithostroto à Sylla stratum 412
Pramnion gemma 459
Prasiur gemma 444
Prasoides topazij genus 443
Præxibuli magistratus Athenis quando 251
Præxiteles quo vixerit tempore 255
Præxiteles primus specula fecit ex argento ibid.
Præxiteles statuarius 277
Præxiteles argenti calator 261
Præxitelis, Venus in toto

I N D E X.

- orbe nobilissima* 269. &
Tom. 1. pag. 322
Praxitelis statuarij opera
 282. 369. 370. 373
Precationum mira vis 8
Pressum sui genus 262
Presteris serpentis morsus
remedia 191. 195. &
Tom. 3. pag. 96. 274
Pretia rerum tempore va-
riari 363
Priami picta effigies 346
Principis magnanimitatis
exemplum 333
Principium nouarum reru
lubricum 73
Priscorum laus 229
Priscorum serui promiscuū
cum dominis victum ha-
bebant *ibidem*
Pristinum simulacrum ex
are 279
Pristes marine belluæ 371.
 & *Tom. 2. pag. 4. 5*
Procellus nihil violentius
 183
Proculeius Caius gypsi potu
necem sibi conscivit 410
Prodicus Medicus Hippo-
cratis discipulus 74
Prodorus statuarius, argenti
calator, & pictor 286
Promethei annulus fabu-
losus 416
Promethei in Caucasō mōte
reliigati annulus ibidem
Propylea Atheniensium, &
in iis Charites, Socratis o-
pus ex marmore 372
Propyleum à quo pictum
 337
Proserpina raptus, Nicomæ-
chi tabula 338
Proserpine raptæ simula-
crum ex are, Praxitelis
opus 283
Protesilai simulacrum ex
are 284
Protogenes statuarius & pi-
ctor 287
Protogenes casula contentus
 341
Protogenes ab Apelle linea
subilitate victus 331
Protogenes à Demetrio di-
lectus 338
Protogenis pictura 331. 333.
 336. & *inde*
Protypa Dibutadis figuli
 350
Prouerbia à Plinio hoc
in Tomo usur-
pata.
Canis lapidem mordens 99
Citrapulueris iactum 346
Dodonaum as 388
Ne sutor ultra crepidam
 333
Pollices premere
Salem cum pane & casca
esit

I N D E X.

- esitat* 171 292.373
Pruriginis remedia 63. *Pteron adificij genus* 378.
 179. & To.3. pag. 80. 64. 387
 89. 208. 367. 382 *Pteroti calices ex vitro, im-*
mensumque eorum pre-
ritum 413
Pruritus corporis tollentia
 35. 39. 85. 141. 174.
 213. 357. 359. & Tom.3. *Pterygiorum remedia* 138.
 pag. 102. 147. 199. 200. 201. 303. 309. 360. &
 207. 208. 217. 242. 250. Tom.3. pag. 104. 209.
 390 233. 244. 247. 272. 290.
Prytaneum locus Athenis 344. 374. 383
 389 *Protemais oppidum* 412.
Psammeticus rex Aegy-
pti 286. & Tom.1. pag. 61. 184.
 193. 270. 272. 284
Psaronius lapis 404 *Ptolemaus Philadelphus o-*
beliscum Alexandria sta-
uit 381
Pseudisodomon, structura
genus 407 *Ptolemai coniunx & soror*
Arsinoë 382. 443
Pseudospheres, vesparum
genus 135 *Ptolemai mater Berenice*
 443
Psilothri vim habentia 68. *Publicanorum vires* 231
 69. 216. & Tom.3. pag. *Publicolæ Consul filia Va-*
 168. 260. 265. 377. 395 *leria, eiusq; statua eque-*
stris 272
Psimmythij consideratio 308 *Publicolæ Consuli honoris*
causa permissum ut fo-
res domus eius extra ape-
rentur 392
Psora morbi, id est, scabiei
remedia 174. 204. 290. *Publius scenæ conditor* 362
 & Tomo 3. pagina 49. *Pudor plus valuit apud Ro-*
 59. 68. 69. 80. 89. 103. *manos, quam mortis ter-*
 178. 204. 207. 208. 209. *ror* 392
 224. 227. 232. 234. 276. *Puerorum morbi remedia.*
 335 *Quare Infantium mor-*
Psoricon medicamentum 294
 294 *ti.* & Tom.1. pag. 184.

I N D E X.

- bi remedia.
- Puerperij pericula quo tolerantur 32
- Pugnatores quo fortiores fiant 94
- Pugnaturi ad mortem pietatis curribus vehabantur 323
- Pulices ne gignantur 132
- Pulmonis morbi remedia 27. 35. 52. 121. 207. & Tom. 3. pagina 58. 149. 250. 251. 281. 346. 347. 388
- Pulmone pisce confricatum lignum ardere videtur 218
- Pulmonis piscis in medicina usus 215. 216
- Pumicis lapidi consideratio 403
- Pumice corpora lauantur ibidem
- Pumex ubi optimus 404
- Pumicis medicina ibidem
- Punico bello secundo annulorum Romanorum tria modia Carthaginem missa 227
- Punicum bellum primum quando geri ceptum 234
- Punico bello primo Romas imminutum ibidem
- Purgationes mulierum. Vide fœminarum purgationes
- Purpurarum piscium in medicina usus 213
- Purpura contra venena auxiliantur 169
- Purpura ranarum caribus facile capiuntur 196
- Purpurissimum color 318. 322
- Pustularum corporis remedia 63. 83. 303. 361. & Tom. 3. pagina 96. 103. 192. 195. 197. 220. 221. 243
- Puteorum aqua qua saluberrima 158
- Puteolanum purpurissimum 322
- Puteolanus pulvis qualis 353. 254
- Puteoli oppidum 150. & Tom. 1 pag. 106
- Pyramidum consideratio 383. toto capite.
- Pyramides cur excogitatae ibidem
- Pyramidum magnitudo 384
- Pyramides Aegyptiarum otiosa ostentationes 383
- Pyramides in Aegypto complures, à diversis extructa regibus ibidem
- Pyreicus pictor 339
- Pyren

I N D E X.

- Pyren gemma unde dicta 463
 in Aegypto 382
- Pyrethrum herba 41
 Pythagoricus sepeliendi mos 352
- Pyrgoteli quantum detulerit Alexander 410. & Tom. 1. pag. 322
 Pythagoras statuarius 277. 279. 280
- Pyrites lapis qualis 399. 463
 Pythias statuarius 278
- Pyromachus statuarius 278. 285
 Pythia, siue Phinthia, fons Siciliae 154
- Pyrrhi regis pollex lienosis medebatur 12. & Tom. 1. pag. 293
 Pythij Bithyni ingentes diuitia 252
- Pyrrhi regis simulacrū 284
 Pythis pictor à Timagora superatus 326
- Pyrrhus à Romanis victus 233
 Pythii marmoris sculptor 372
- Pyrrhi annulus & gemma qualis 417
 Pythocritus statuarius 287
- Pyrrhi statuarij opera 285
 Pythodemi luctatoris simulacrum ex aere 284
- Pyrrhopætilos lapis 380. 404
 Pythodici pictor 286
- Pythagoras Ptolemai praefectus 422
 Pythodori duo marmoris sculptores 374
- Pythagora statua Roma 271
 Pythonis serpentis simulacrum 280
- Pythagoras Socrati à Senatu praelatus 271
 Pythocles statuarius 278
- Pythagoras primus in nostro orbe Magicas herbas celebravit 112. & Tom. 3. pag. 283
 Pythagora peregrinatio 112. & Tom. 3. pag. 296
- Pythagora sortilegia 11
 Pythagoras quando fuerit

Q

- Quadrantis qua prima fuerit nota 234
- Quadrige fistiles quando in fornace creuerint 7
- Quadrige, nummorum nota 234
- Quadrigati nummi ibidem
- Quadrupedum remedia 171. & Tom. 3. pag. 81. 168. 200. 377
- Quaestus omnia tentat 265
- Quan

I N D E X.

- Quantitatum in lapidibus
quanta differentia* 405
- Quartana febris remedia*
13. 15. 24. 25. 26. 27.
31. 32. 62. 89. 135. 193.
211. 358. & Tom. 3. pag.
61. 92. 153. 166. 169.
175. 198. 211. 308. 313.
366
- Quaternarij numeri vis* 19
- Quintiorum in familia ne
foemina quidem aurum
gestabant* 228
- R
- Rabidus ne fiat mor-
sus à cane rabio-
so* 97
- Ramicis morbi remedia*
145. & Tom. 3. pag. 80.
181. 191. 249. 357
- Ramises quo tempore in Ae-
gypto regnarit* 381
- Ranis aduersantia* 22. 192.
195. & Tom. 3. pag. 313.
323. 324. 325
- Rana iecur geminum* 196
- Ranarum varius in medi-
cinis usus* 195. & inde
per totum caput.
- Rana maris, eiusque officu-
lum strumis curandis v-
tile* 205
- Ranarum, earumq; mem-
brorum medicina* 195.
& inde per totum cap.
200. 201. 208
- Rana lingua mirus in Ma-
gicis usus* 191
- Rana oculus dexter ad quid
utilis* 201
- Ranae quibus in locis mor-
tuæ* 202. & Tom. 1. pag. 408.
& Tom. 2. pag. 174
- Ranae arborem scandentis
mira natura* 206
- Ranae rubetæ unde distil-
la* 196
- Ranae in medicinis usus* 210.
212. 213. 216. 317. 218
- Rana Meccenatis signum* 411
- Rauenna nocturna lampas*
385
- Reductio quo pacto sanetur*
tur
- Refrigerandi vim habent
pumices* 404
- Refrigerantia corpus* 366.
& Tom. 3. pag. 65. 66.
97. 98. 145. 166. 201.
216. 237. 264. 268. 275.
277. 286. 310. 327. 330
- Regij morbi remedia* 201.
134. 175. 207. 429. 451.
& Tom. 3. pag. 50. 51. 59.
60. 64. 65. 71. 73. 76.
81. 85. 89. 99. 101. 146.
148. 154. 189. 198. 200.
239. 244. 252. 253. 263.
268. 269. 270. 334. 341.
368. 383. 390. 398
- Regi

I N D E X.

- Regillus lacus 232
- Regularē as quod 288
- Religionis exempla 9. &
Tom. 1. pagina 164. 320.
348. & Tom. 2. pagi. 83.
& Tom. 3. pag. 270
- Remora piscis, mirāq; eius
natura 183. & Tom. 2.
pag. 23
- Renes purgantia 207. &
Tom. 3. pag. 107
- Renum dolorū remedia 19.
29. 39. 54. 63. 84. 208.
319. 356. & Tom. 3. pa-
gi. 51. 55. 59. 73. 74. 79.
146. 155. 165. 166. 172.
173. 176. 181. 197. 218.
228. 233. 239. 244. 253.
267. 288. 348. 856.
358. 398. 408. 409
- Renibus utilia 35. & To.
3. pag. 65. 180. 181. 207.
210. 226. 238. 253. 347.
387
- Rerum non animi pretiis
excubatur 324
- Rerum inimicitia. Quare
Inimica inter se.
- Rerum amicitia. Quare
Amica inter se.
- Rerū permutatio Troianis
tēparibus fuit in usu 224
- Resina ex pinei generis ar-
boribus fuit 426
- Regis Sesostris mira su-
perbia 236
- Regum favor quomodo ac-
quiratur 26. 37
- Regum ira quo vitetur 93
- Regum domus apud Home-
rum auro, argēto, electro,
ebore, nunquam autem
marmore, adornātur 376
- Rhacinus piscis 221
- Rhagadū, id est scissurarū,
quæ in sede proveniunt,
remedia 20. 82. & To.
3. pag. 222. 225. 235. 236.
255. 261. 273. 276
- Rhagionphalangij genus 95
- Rhamnus pagus 368.
& Tom. 1. pag. 141
- Rheumatismis medētia 25.
53. 207. & Tom. 3. pag.
171. 185. 195. 208. 217.
220. 222. 223. 241. 247.
313. 315. 331. 373. 396.
404
- Rhinapiscis 220
- Rhodij Colossi magnitudo
275
- Rhodi tria millia signorum
fuerunt 274
- Rhodo pepercit Demetrius
rex propter Protogenū
picturam 338. & Tom. 1.
pag. 322
- Rhodites gemma 463
- Rhodope meretrix ditissi-
ma 285
- Rhodo

I N D E X.

- Rhodope cõtubernalis Aesopi* ibidem
- Rhæcus & Theodorus Platonicus inuentores* 350
- Rholus architectus* 387
- Rhombus piscis* 220
- Rhyparographos Pyreici pictoris cognomen* 339
- Ricini canum quo pacto necentur* 137. & Tom. 3. pag. 171
- Rogos pingendi consuetudo* 323
- Roma urbis Deus tutelaris cur occultatus* 7
- Roma quando annulorum usus* 224
- Roma ab initio aurum exiguum* 225
- Roma rudi are usq; ad Seruium regem usa* 234
- Roma primum ex are simulacrum* 268
- Roma capta quanto auro Pax à Gallis emptà* 226
- Roma quo anno à Gallis captà* ibidem
- Roma pictura quando in honore esse cœperit* 315
- Roma quando primum domus marmore cœperint intrustari* 376
- Romam aduecti ex Aegypto obelisci* 382
- Romam aduectà Sicyone tabula* 343
- Roma edificia quæ nobilissima* 390. & inde per totum caput
- Roma domus quæ pulcherrima* 392. & Tom. 3. pag. 374
- Romani Capitolij in fundamentis caput humanum inuentum* 6. & inde
- Romanorum ciuium sub Gallicum tumultum quot libera capita censa* 226
- Romanorum legati annulis aureis publicè donabantur* 225
- Romanorum mores quibus victoriis ad luxum inclinati* 419
- Romanos intra muros solus hostium Annibal hastam coniecit* 273
- Romanae urbis nobiles antiquædustus, eorumq; auctores* 395
- Romanorum clades apud Cannas, annulorumque tria modia Carthaginem missa* 227
- Romani Equites à plebe annulis distinguebantur* 229
- Romanorum Senatus ab Equitibus latiore purpura*

I N D E X.

- pura distinguebatur* 230
Romanorum denarius quando primum figuratus 233
Romanos victis gentibus, in tributo semper argentum imperitasse non aurum 235
Romanorum ararium quando ditissimum 237
Romani quando tributum pendere desierint 237. 271
Romanorum post Syllam ditissimus Crassus 256
Romani quando stipem spergere ceperint 357
Romanorum militum sub Scipione frugalitas 258
Romanis nullos hominum benignius inter se vixisse 258
Romanorum mores corripuit Achaia victa 260
Romanorum regum statua in Capitolio 270
Romanus populus quando stipendio liberatus 271
Romanorum priscorum frugalitas 392
Romanis acceptum referendum, quod homines immolari desierint 113
Romani quandiu sine Medicis 76
Romuli statua sine annulis 224
Romuli aetate Celeres dicti, qui postea Equites 231
Romuli statua sine tunica 270
Romulus quo tempore obierit 325
Roscij L. statua antiquissima 271
Rota pisces 219. & Tom. 2. pag. 5
Rubellionis piscis in medicina usus 217
Rubeta ranae unde dicta 196
Rubeta veneni remedia 195. 197. 211
Rubeta in medicina usus 217. 218
Rubiginis ferri medicina 302
Rubrica color 318. 319. 321
Rubri maris coralium 188
Ruga corporis quo tollantur 39. & Tom. 3. pagina 80. 144. 177. 197. 210. 224. 363
Ruptorum remedia 39. & Tom. 3 pagina 57. 61. 65. 152. 169. 178. 179. 180. 209. 215. 226. 250. 259. 277. 279. 348. 371. 383. 399. 408. 409

I N D E X.

S

- S** Abini populi à quo vi-
 ſti . 392
- Sabini agri lapis ardens
 399. & Tom. 1 pag. 82
- Sacal quid 425
- Sacodios gemma 447
- Saxon coloris genus ibi.
- Sacrificia sine certis preca-
 tionum formulis non fie-
 bant 5
- Sacrum Scythæ nominant
 quod nos succinum 426
- Sagda gemma 461
- Sagittæ venenata remedia
 39. & Tom. 3. pag. 96
- Saguntina vasa fictilia 352
- Salamandra serpentis confi-
 deratio 92. & Tom.
 2. pag. 101. toto capite
- Salamandræ venenum om-
 nium maximum 92
- Salamandræ veneni reme-
 dia 36. 92. 192. 193. 195.
 & Tom. 3. pag. 78. 167.
 210. 219. 223
- Salarium unde dictum 171
- Salariæ viæ nomen unde
 ibidem
- Salis consideratio, usus
 medicinae 167. per
 totum caput. 173. per to-
 tum caput
- Sal quibus in locis fiat
 167
- Salisamenta trahentes ſi-
 nij 168
- Salis muri domusque ibid.
- Salis factitiij genera 169
- Sal non crepitans in igne
 170
- Salis coloris diuerſitas ibid.
- Sale homo carere non poteſt
 171
- Sales ad animum transferri
 ibidem
- Salem cum pane & caſeo
 Veteres eſiſſe, etiam
 Prouerbio conſtat ibid.
- Salis montes apud Indos
 168
- Salis in Sacris vsus ibid.
- Salis floſ quid 171. 173
- Salis natura, vi atque effe-
 ctus in medicina 173.
 per totum caput
- Sale & Sole nihil corpori-
 bus vtilius 175
- Salaminæ ſal 170
- Salnitrum ſulphuri conco-
 ctum vertitur in lapi-
 dem 180
- Salina à quo Roma inſti-
 tuta 171
- Salsa mola in ſacris 171. &
 Prologo operis. pag. 3
- Salsamentorum è piſcibus
 medicinae 203
- Salsilago quid 163
- Salsitudines corporis quo-
 modo

I N D E X.

modo minuantur	37.	Samius Labyrinthus	285
& Tom. 3. pag. 83		Samnites populi à quo vi-	
Salauces Colchorum rex		eti	232.270
236		Samothracia gemma	460
Salua post aurem relata di-		Samothracum dij	370
gito sollicitudinem animi		Samothracia insula eius-	
creditur lenare	9	dem nominis gemmam	
Salua mulieris ieiuna me-		gignit	460
dicina	22	Sandaracha coloris genus.	
Salua ieiuni hominis ser-		eiusque consideratio	309.
pentibus aduersatur	12	318.321	
Salua humana Magici u-		Sandaresos gemma	441.
sus	ibid.	442	
Salpa piscis	220. & Tom.	Sandasfer gemma	441
2. pag. 21		Sandasferion gemma	ibi.
Salpa piscis in medicinis u-		Sandasferos gemma	ibi.
sus	71.215.217	Sandaistros gemma	441.
Salpe obstetrix quo psilo-		442	
thro usa	216	Sandyx coloris genus	318.
Salpuga vermes venenati		321	
96		Sangenon gemma	437
Salpugo in salinis qua dica-		Sanguiculus cibi genus ex	
tur	162	hædi sanguine	56
Salpugo terra, alumen	358	Sanguine caprino Drusus	
Sallustianum as	265	pallorem sibi conciliauit	
Sallustius Dionysius medi-		40	
cus	203	Sanguis quo pacto imminua-	
Salutis deæ edes Romæ à		tur	207
quo pfecta	315	Sanguinis humani in medi-	
Samie terra genera duo		cinis usus	14
360		Sanguine gladiatorum qui-	
Samiorum vasorum usus		dam comitialera mor-	
352		bum sanare tentarunt	
Samius lapis auro poliendo		4	
utilis	403	Sanguinis ratura, usuf-	
		P P P P 2	

I N D E X.

- que 40
- Sanguinis vitia quomodo**
corrigantur 402. &
Tom. 3. pag. 346
- Sanguinem conglobatum &**
concretum discutientia
 357. & *Tom. 3. pag. 135.*
 217. 218. 234. 253. 258.
 290. 397
- Sanguinem reiicientium**
excreantiumve remedia
 52. 84. 85. 121. 122. 181.
 319. 360. 401. & *Tom. 3.*
pag. 50. 54. 59. 61. 66. 68.
 76. 82. 101. 143. 192. 193.
 195. 204. 205. 206. 210.
 221. 222. 227. 228. 230.
 231. 238. 239. 240. 243.
 348. 256. 260. 263. 271.
 272. 274. 344. 346. 347.
 350. 370. 382. 385. 388.
 402. 404. 408. 411
- Sanguinem vulnerum si-**
stentia 182. 303. & *Tom.*
3. pag. 166. 198. 204. 237.
 343. 382
- Sanguis per nares profluens**
quomodo sistatur. Vide
Narium sanguis
- Sanguis per urinam quo pa-**
teat pellatur. 359
- Sanguinem sistentia** 8. 21.
 65. 81. 139. 213. 248. 294.
 295. 358. 359. 360. 400.
 & *Temo 3. pagina. 62.*
71. 79. 82. 109. 143. 165.
 176. 195. 217. 237. 239.
 248. 257. 275. 279. 314.
 358. 369. 370. 382. 400.
 405
- Sanguisuga epota reme-**
dia 44. & *Tomo 3.*
pagina 81
- Sanguisugarum in medicis**
nis usus 200. 202.
 213. 217
- Sanguisuga eadem cum hi-**
rudine 213. &
Tom. 1. pagina 356
- Santerna chrysocolla gemmæ**
 246. 294
- Sapinos gemma** 447
- Sapo quid, & à quibus in-**
uentus 51
- Sapphirus gemma** 446
- Sappho picta, Leontis opus**
 347
- Sapros caseus in medicinis**
usus 37
- Sarcion, smaragdi vitium**
 434
- Sarcites gemma** 461
- Sarcophagus lapis ubi in-**
ueniatur, miraque eius
natura 398. & *Tom. 1.*
pag. 72
- Sardacathes gemma** 451
- Sarda gemma consideratio**
 442
- Sarda gemma usus apud**
Uel

I N D E X.

Veteres	443	Scabiei animalium reme-	
Sarda piscis	220	dia	38. 85. 141. 173.
Sarda piscis medicina	195		175. 213. 303. 357. 359.
Sardinia alumen	358	& Tom. 3. pagina	49.
Sardinia creta	361		89. 158. 171. 178. 179.
Sardonix gemma unde di-			181. 200. 205. 208. 222.
cta	437		225. 227. 256. 306. 377.
Sardonix quo pacto adulte-			382
retur	465	Scabies canum quomodo sa-	
Sardonichis gemma consi-		netur	66
deratio	437	Scabies hominis asinina me-	
Sardoniche primus Roma-		dulla sanatur	ibid.
norum Scipio usus	ibid.	Scabies vulvarum anserino	
Sardonix gemma Poly-		adipe sanatur	144
cratis	417	Scalpendi marmoris arti-	
Sargus piscis	220. &	fices precipui, eorumque	
Tom. 2. pag. 20. 46		nomina & opera	366.
Sarmenes omnium primus			367. per totum caput.
de equitatu scripsit	284	Sculptura initium Olym-	
Sarmenis equitis simula-		piadum origini equale	
crum ex are	ibid.		367
Saturni sanguinis appella-		Sculpturatum pavementum	
tione quid Magi intelli-		quando, & ubi primum	
gant	90	factum	410
Satyrorum simulacra	279.	Scarabæum cur Egyptij	
	281. 282. 371	pro deo colant	135
Satyri effigies in phiala ar-		Scarabæi in medicinis usus	
gentea calata	261		106. 135. 146
Satyrus architectus	381	Scarites gemma	462
Saurites gemma	461	Scari piscis astus	186
Sauroctoni Apollinis simu-		Scarus piscis	220. 462
lacrum ex are	282	Scari piscis medicina	205
Sauros marmoris sculptor.		Sauri Marci adilitas splen-	
eiusque opera Roma		didissima	274. 343
	374	Sauri potentia	393

I N D E X.

<i>Scaurus dactyliotheacam pri-
mus omnium Roma ha-
buit</i> 419	<i>Scipio Posterior quantum
argenti heredi reliquerit</i>
258
<i>Scauri Marci marmorea
columna</i> 365. Et
<i>marmorei scenæ parietes</i>
377	<i>Scipionis Minoris de Pa-
ni & Numātinis trium-
phi</i> ibid.
<i>Scauri M. adilitas mores
ciuiles prostrauit</i> 393	<i>Scipionis frater Allobrogis
cuius quantum argenti ha-
buerit</i> ibid.
<i>Scaurus Sylla priuignus</i>
419	<i>Scipionis L. de Asia trium-
phus, & ingentes diuiti-
bus inde aduectæ</i> 259
<i>Scenæ Claudij Pulchri insi-
gnis pictura</i> 316	<i>Scipio Cornelius Censor sta-
tuas multas è foro sustu-
lit</i> 273
<i>Scenæ argentea C. Antonij</i>
236	<i>Scipio L. Asiatica sua vi-
ctoria picturam in Capi-
tolio posuit</i> 316
<i>Scenæ conditor Publius cre-
tatis pedibus Romam
aduectus</i> 362	<i>Scipionis Africani filius ab
Antiocho captus</i> 316
<i>Scenæ parietes quis primus
marmore incrustauit</i> 377	<i>Scipio Æmilianus ex pro-
uocatione hostem peremit</i>
418
<i>Scenæ M. Scauri descriptio</i>
393	<i>Scipionis L. victoria ad ar-
gentum calatum & ue-
stes Attalicas Romanor-
um mores inclinauit</i>
419
<i>Scepini pisces</i> 220	<i>Scipio primus Romanorum
Sardonyche gemma usus
est</i> 437
<i>Schista oua quæ</i> 84	<i>Scolecia consideratio</i> 295
<i>Schistos lapis, eiusque cum
hamatite cognatio</i> 243
401	<i>Scolecia æruginis genus quo
modo fiat</i> 294
<i>Schiston, aluminis genus</i>
359	<i>Scolopendra piscis</i> 220
<i>Schiston lactis genus</i> 35	<i>Scol</i>
<i>Schytanum quid</i> 245	
<i>Scinci consideratio, & me-
dicinæ ex eo</i> 33	
<i>Scipionis L. ludi ex pecu-
nia publica</i> 257	

I N D E X.

- Scolopendra vermis venenatus* 107
Scolopendra morsus remedia 20. 89. 173. & Tom. 3. pag. 81. 82. 84. 85. 105. 176. 177. 217
Scombrī piscis garum laudatissimum 172
Scombrī piscis consideratio 172. & Tomo 2. pagina 16
Scombrī piscis in medicinis usus 215
Scopas statuarius 277. 287
Scopas marmoris scalptor 370. 371
Scopa amuli 371
Scopas Ephesia Diana templi columnam calavit 389
Scoria metallorum quid 240
Scoria argenti peculiari nomine helcysma appellatur 249
Scoria aris 291
Scoria plumbi medicina 307
Scopena piscis 220
Scorpio piscis venenatus 194. 220
Scorpionis marini remedia 194 & Tom. 3. pag. 82
Scorpionis piscis in medicinis usus 206. 214. 215
Scorpiones quo pacto unum in locum contrahantur 197. & Tom. 3. pag. 75
Scorpionibus percussos vespa non ferunt 11
Scorpiones manus palmam non ferunt 96
Scorpionis in medicinis usus 92. 127
Scorpionum ictus remedia 9. 13. 14. 20. 42. 173. 181. 191. 192. 194. 195. 196. 197. 356. 451. & Tom. 2. pagina 131. & Tom. 3. pag. 50. 54. 56. 58. 59. 62. 64. 75. 76. 77. 78. 81. 83. 84. 85. 86. 87. 88. 90. 96. 99. 101. 102. 105. 106. 107. 142. 145. 147. 149. 152. 154. 158. 189. 192. 205. 217. 231. 232. 234. 235. 237. 241. 242. 243. 248. 249. 251. 253. 257. 271. 273. 274. 288. 322. 323. 333. 345. 379. 390. 394. 407
Scorpiones Galatae insulae terra necat 363. & Tom. 1. pag. 187
Scorpites gemma 462
Scotissa lacus vulneribus medetur 153
Scrupuli auri aestimatio 234
Scutis Troianorum imagi-

I N D E X.

- nes continebantur 313
Scylla piscis 220
Scylla auis in ventre chlo-
 rites gemma inuenitur
 455
Scyllus marmorarius 366
Scyllis anchoras classis Per-
 fica praecidens, *Androbij*
 opus 346
Scymnus statuarius, & ar-
 genti calator 286
Scymnus Critia discipulus
 ibidem
Scyreticum metallum 155
Scyri insula mirus lapis
 398
Scytale serpens, morsusque
 eius remedium 197
Scythici smaragdi 432
Secreta noxiorum quomodo
 dormientibus exprimantur
 94. & Tom. 3. pag. 284
Secreta omnia jaeminarum
 quomodo sciri possint 94.
 195
Secunda mulierum quomo-
 do extrahantur 142.
 190. 215. & Tom. 3. pag.
 80. 83. 90. 104. 148. 153.
 176. 179. 209. 219. 242.
 275. 279. 281. 303. 374.
 375. 376. 385. 392. 406.
 409
Segobrica oppidum 405
Segullum in auri metallu
 quid dicatur 239
Seipsum vincere, laus sum-
 ma 33
Selecti iudices ex ordine e-
 questri 230
Selenites gemma 461
Selenci simulacrum 283.
 286
Selinusia creta 323
Selinusia terrae medicina
 361
Semiramidis crater mirus
 236
Semiramidis accipientis re-
 gnum picta effigies 331
Semneferteus rex *Aegypti*
 eiusque obeliscus 383
Sempronius P. Consul 221
Senum delubrum in *Chio*
 187
Sensus omnes in pictura
 quis primus expresserit
 336
Sensus purgantia 153. &
 Tom. 3. pag. 67. 102. 209
Sepeliendi consuetudo apud
 Antiquos in vasis fictili-
 bus 353
Sepeliendi mos *Pythagori-*
cus ibid.
Sepulcrorum quorundam
 immoderatus luxus 372.
 387
Sepia piscis in medicina v-
 sus 201. 204. 214
Sepi

I N D E X.

- Sepia atramento in lucerna addito adstantes videntur* *Ethiopes* 218
- Septasia fraude medicamentorum corrumpuntur* 292
- Sepe serpens ex genere laertiarum, & morsus eius remedium* 22.107.195.
& Tom.3 pag.219.
- Septem orbis miracula* 372
Quare Miracula orbis septem.
- Septimius Statilius Thuronorum hostis* 273
- Septimuleius C. Gracchi familiaris sui interfector* 235
- Septimuleius C. Gracchi caput plumbo infuso grauius reddit* ibid.
- Serapion pictor, eiusque opera* 340
- Serapis dei delubrum ubi* 379
- Serapis colosseus ex smaragdo* 435
- Seres populi optimum ferum habent* 301
- Sermones absentium, aurium tinnitu presentium* 9
- Serpentibus mustela inimicissima* 189
- Serpentes Psyllis Marsisque non nocent* 8.11. & To.
1. pag. 292. & Tom. 3. pag. 131. 323
- Serpentium dente laesi interventus vulnera aggrauat* 12
- Serpentes quo sopiantur* 33
- Serpentes quo modo in uinum contrahantur* 41
- Serpentum senectus in medicinis usus* 47. 48. 104. 107. 115. 125
- Serpentum quorundam morsu occisa animalia cibis sunt innoxia* 90
- Serpentum partium in medicinis usus* 106
- Serpentes ubi maximi* 153
- Serpentibus qui homines terrori sint* 11
- Serpentes non nisi leua manu extrahuntur* ibid.
- Serpentes Marsorum incantationibus contrahuntur* 8
- Serpentum in dolium Exagon legatus coniectus* 11
- Serpentes Sole existente in cancro maxime torquentur* 197
- Serpentes quo pacto fugentur* 21. 28. 33. 41. 42. 93. 357. 401. & Tomi 1. pag. 379. & Tom. 2. pag. 103. 200. & To. 3. pag. 55. 77. 78. 84. 87. 89. 90.

I N D E X.

132. 210. 230. 250. 259.
 364. 281. 322. 396.
Serpentes Ebusitana & Balearica terra necat 363
Serpentes quomodo necentur 363. & Tom. 3. pag. 173. 251. 321
Serpentes ne mordeant 91. & Tom. 3. pag. 56. 148. 173. 259
Serpentum morsus remedia 13. 14. 20. 34. 41. 85. 88. 89. 60. 92. 94. 173. 191. 192. 195. 197. & Tom. 1. pag. 374. 380. & Tom. 2. pag. 29. 224. 238. 272. 329. 333. & Tom. 3. pag. 52. 53. 57. 58. 59. 60. 62. 64. 68. 70. 71. 73. 75. 78. 81. 82. 83. 85. 87. 102. 103. 105. 107. 108. 142. 144. 145. 146. 147. 149. 151. 154. 158. 164. 167. 172. 173. 174. 176. 177. 179. 180. 182. 183. 188. 191. 192. 193. 198. 207. 209. 219. 220. 226. 235. 237. 240. 241. 242. 247. 249. 253. 257. 259. 261. 263. 268. 269. 273. 274. 277. 278. 279. 280. 282. 283. 298. 312. 313. 317. 320. 321. 322. 326. 328. 330. 332. 334. 345. 358. 363. 386. 387. 394. 398. 400. 407. 409.
Serra piscu 219
Serviij Noniani superstitiono 19
Servilius Nonianus Consul. Nonij Struma nepos 436
Servius rex ovium bouumque 234. & To. 2. pag. 443
Servius rex Fortuna adem sacrauit 406
Serviij regis statua 228
Servio rege quis Roma maximus census 234
Serviij regu mater qua, & quo pacto gravida facta 415
Servius rex Laris familiaru filius creditus ibid.
Servius rex compitalia & ludos Laribus primus instituit ibid.
Servio puero dormienti ex capite flamma emicuit 415. & Tom. 1. pag. 82
Servorum fuga Vestalium virginum precationibus cohibebatur 6
Servorum ingens numerus 256
Servorum annuli quales 228.
Servi quidam ditissimi 256. 259
Servorum pedes creta infici

I N D E X.

- fici* 362
Serui plures scientiis insignes ibid.
Seruorum potentium nomina plura 362. per totum caput
Sesostris rex à quo victus 236
Sesostridis regis inaudita superbia 236
Sesostridis regis obeliscus 382
Sestertius Fabio Maximo Dictatore quaternis sestertius permutatus 234
Sestius medicinae scrutator diligentissimus 190. & Tom. 2. pag. 326
Seui consideratio, natura, usus, medicinae 39. 97. toto capite.
Sextia aqua oppidum in Narbonensi provincia 150
Sexum alternis mutant hyanae 26. & Tom. 1. pag. 375
Sibylla statua Romae 270
Siccandi vim habentia 360. 404. & Tom. 3 pag. 245
Siciliae sal 167. 170
Siciliae bitumen 357
Siciliae smaragdi 434
Siciliae corallium 158
Siciliae pisces 137
Sicyon oppidum 366. & Tom. 1. pag. 138
Sicyon patria & officina omnium metallorum 366
Sicyonij fame, sterilitate, & mœrore vexati, quo pacto Deorum iram placarint ibid.
Sicyon Africae locus 425
Sicytes gemma 463
Sideratis asinini pulli urina medetur 61
Sideritis, id est, magnes lapis 397
Siderites, adamantis genus 430
Siderites gemma 460. 461
Sideropœcilos gemma 461
Sidonis bitumen 357
Signina pavimenta 353
Signorum & statuarum ingens copia 274
Silanius statuarius 278
Sileni senis effigies ex argento calata 261
Sileni effigies in marmore Pario reperta 368
Silentij utilitas 19
Silentium Mæcenas Melissus triennio sibi imperavit ibid.
Silentium quo inducatur 196

I N D E X.

- Silex Lunensis serra secatur* 399
- Silices nigri adificiis aptissimi* 407
- Silis pigmenti consideratio* 262
- Sillanion statuarius* 285
- Siluri piscis in medicina usus* 206.213.214
- Simenus statuarius* 287
- Simonidis pictoris opera* 347
- Simulacra Deorum ex varia materia* 266. & To. 2. pag. 227. 247
- Simulacrum primum Roma* 268
- Simulacra olim bitumine pingebantur* *ibid.*
- Simulacra Deorum quantum lignea aut fictilia* 273
- Simus pictor* 347
- Singultus remedia* 71. 191. & Tom. 3. pag. 68. 82. 91. 93. 105. 142. 180. 217. 348. 386. 408
- Sinope colonia* 318. & Tom. 1. pag. 225
- Sinopis color natiuus* 318
- Sinopis ubi nascatur* *ibid.*
- Sinopidis genera, pretium, usus, &c.* 319
- Sinuessa aqua mirantura* 151
- Siphnus insula* 405. & To. 1. pag. 154
- Siriasis morbus puerorum* 145. & To. 3. pag. 174
- Sirulugum animal* 147
- Sisaponensis regio, & in eam minimum* 152. 253
- Sitim sedantia extinguentiaque* 451 & Tom. 2. pag. 105. 178. & Tom. 3. pag. 50. 71. 93. 97. 166. 179. 195. 227. 233. 238. 313. 343. 388
- Smaragdi gemma consideratio* 431
- Smaragdis tertia inter gemmas autoritas* *ibid.*
- Smaragdis color qualis* *ibi.*
- Smaragdi genus albis venis circumligatum* 456
- Smaragdus oculis gratissimus* 431
- Smaragdi scalpi vetiti* 432
- Smaragdi genera duodecim* *ibidem*
- Smaragdorum vitia* 433
- Smaragdus mira magnitudinis* 434
- Smaragdi adulterini crystallo tincti* 465
- Smaragdite in monte chedonij olim inueniebantur* 434
- Smarides pisces* 215. 220
- Smaris rex* *Aegypti* *cinis*

I N D E X.

eiúsque obeliscus	381	96. & To. 1. pag. 376. &
Smyrus piscis	220	Tom. 3. pag. 302
Socculi Caij Principis e mar-		Somnia quomodo vera nun-
garitis	420	tientur
Sochis Egypti rex, eiúsque		Somnia quando plurimum
obelisci	381	contingant
Socialis belli origo	227	Somnia qua ratione qua-
Socialis belli initium	237	velis, & quibus velis mit-
Socrates ab Apolline Sa-		tantur
pientia nomine cunctis		Somnus mediam vita par-
pralatus 271. & Tom. 1.		tem aufert
pag. 319		Somnum impediencia
Socrati Pythagoras à Sena-		342. & To. 3. pag. 197
tu pralatus	271	Somnum facientia
Socratis pictoris opera	346	146. 189. 190. & Tom.
Socrates marmoris sculptor		2. pagin. 14. & Tom. 3.
372		pagin. 57. 59. 61. 63. 91.
Solea piscis	220. & To. 2.	93. 94. 142. 143. 145. 147.
pag. 16. 18		148. 157. 213. 224. 226.
Solis colossus Rhodi mirus		231. 239. 267. 306. 330.
265		350. 390
Solis obelisci sacrati	380	Sonticus morbus quo pacto
Solis urbs	ibid.	deprehendatur
Solis obscuracione pestilen-		401
tia contrahitur	415	Sopylos pictor celeberrimus
Solis gemma	457. 461	349
Solem contra non mingen-		Soractes mons
dum	21	155. & To.
Sol ne faciem urat	33	1. pag. 70 293
Sole nihil utilius	175	Sortilegiorum materia
Solicitudo animi quo propi-		11.
tietur	9	& inde
Solpuga, formicarum genus		Soryos consideratio
venenatum	96	294
Solpuga bestiola venenata		Sostratus statuarius
		278
		Sostratus architectus
		385
		Sosus artifex pavimento-
		rum
		410
		Sotacus scriptor
		397. 401
		Sotira

I N D E X.

- Sorira obstetrix* 24
Spadonum *urina* *usus*, *effectusque* 19
Spartacus aurū & argentum *in castris haberi* *uertit* 235
Spartopolios gemma 463
Spasmas stomachi *quo pacto sedetur* 206
Spasmi *quo pacto prohibentur* 138
Spasticorum remedia 27.
 29. 39. 64. 138. 192. 205.
 & Tom. 3. pag. 145. 165.
 224. 226. 234. 250. 254.
 256. 303. 369
Specularium lapidum consideratio 405. 432
Specula ex stanno 304
Specula Aethio sarcophago illata lapidescunt 398
Speculorum consideratio
 254. *toto capite*
Specula in poculis 255
Speculi imago quid *ibid.*
Speculum quis primus ex argento fecerit *ibid.*
Specula mulierum mensibus hebetata *quo pacto nitorem recipiant* 24
Sphingis feræ descriptio
 384. & Tom. 1. pag. 367.
 & Tom. 2. pag. 104
Sphinge Augustus signabat
 418
Sphragis Lemnia quæ, & unde dicta 319. 445
Sphyrana piscis 221
Spina è corpore *quo pacto extrahantur* 66
Spinari Pentathli simulacrum ex are 283
Splanchnoptes Periclis feruus, eiusque simulacrum ex are 285. & Tom. 3. pag. 170
Spleneticorum remedia 36.
 131. 207. 452. & Tom. 3. pag. 68. 71. 86. 148. 236. 262. 265. 275. 277. 290. 405. 408
Spodij consideratio 297
Spodion quid & quomodo fiat 297. 308
Spondylus piscis 220
Spondyli piscis medicina
 212
Spongiarum lapidum consideratio & usus 401
Spongiarum consideratio & genera 180. *toto cap.*
 & Tom. 2. pag. 42. 140
Spongiarū in medicina usus
 217. 226.
Spongites gemma 461
Sponse annulus ferreus olim mittebatur 225
Spurius Cassius. Quare Cassius
Spurio comitiales morbas, & fa

I N D E X.

- & fascinationes auersan-
 tur 12
 Sputi in sortilegiis miri ef-
 fectus ibid.
 Sputi medicina ibid.
 Squama ferri usus 303
 Stabianum lacus 151.188
 Stadiodromi Astili simu-
 lacrum ex ere 280
 Stalagmie in chalcanti
 confectione qua dicantur
 295
 Stanni consideratio 304
 Stannum quid ibid.
 Stanni varius usus ibid.
 Statonienses lapides 407
 Statoris Iouis ades ubi Ro-
 ma 272
 Statua Regum Romano-
 rum in Capitolio 270
 Statuae iis tantum poneban-
 tur. qui cas aliqua illu-
 stri ex causa essent pro-
 meriti 268
 Statuae Achillea qua 269
 Statuarum argentearum
 usus quando primum coe-
 perit 260
 Statuae equestres à Gravis
 orta 269
 Statua aurea prima 243
 Statuarum origo 268. per
 totum caput.
 Statua Romuli sine annulis
 224
 Statua togata effigie anti-
 quitus dicabantur 269
 Statuae nuda hastam tenen-
 tes ibidem
 Statua Romuli sine tunica
 270
 Statuarum differentia 269.
 per totum cap. 270. per to-
 tum caput
 Statua tripedana P. Iunij
 & T. Coruncani 271
 Statuae pedestres equestres-
 que 272
 Statuarie artis in Italia an-
 tiquitas 273
 Statuaria ars quando coepe-
 rit 368
 Statyella oppidum in Ligu-
 ria 150
 Steatites gemma 462
 Stella marina feruentissi-
 ma natura 220. & To.
 2. pag. 52
 Stelliones scorpionibus ad-
 uersantur 92. & Tom.
 2. pag. 131
 Stelliones & angues sene-
 etam exuunt 133. &
 Tom. 1. pag. 378
 Stellio animal inuidum 133
 Stellionum nomen iu maledi-
 etum translatum ibid.
 Stellionum in medicinis usus
 129. 133. 147
 Stellio vino immortuus fa-
 cietur

I N D E X.

- ciem bibentium lentigine obducit* 92
Stellionis ouorum liquor pilos euulsos renasci non patitur 102
Stellio transmarinus lumborum dolori medetur 124
Sellionis veneno resistentia 92. & Tom. 3. pag. 194
Stemmatum & imaginum usus abud. Antiquos 312
Stephanoplocos, siue stephanopolis, Pausia tabella 343. & To. 3. pag. 112
Stephusa mulieris simulacrum ex are 282
Stercoris hominis in medicinu usus 16. & Tom. 1. pag. 375
Stereolyti spuma metallica genus 249
Sterilitatis fructuum causa 16. 28. & Tom. 2. pagin. 373
Sterilitatem gignentia 68. & Tom. 3. pag. 74. 265. 310. 386. 396
Sternutamenti consideratio 17. & inde
Sternutamenta capitis grauedinem leuant *ibid.*
Sternutameta excitata 17. 190. & To. 3. pa. 102. 122. 306. 307. 326. 335. 410
Sternutamento mensam ferulumve reuocari interdura omina habebatur 9
Sthenis statuaris 578. 287
Stibium quid 248
Stilo Aelius unde Praconinus cognominatus 230
Stilonis Praconini in Interatiensem diciturum 418
Stimmi metalli genus 248
Stipas statuaris 285
Stipendiorum militarium pensatores libripendes dicti 233
Stipendio in militari denarius nunquam plerumquam decem asibus aestimatus 234
Stomachum recreantia 122. 199
Stomacho utilia 36. & To. 3. pag. 51. 52. 56. 58. 63. 65. 66. 68. 72. 76. 108. 179. 180. 181. 183. 185. 192. 197. 229. 236. 237. 238. 406
Stomachum purgantia 296. & To. 3. pag. 53. 104
Stomacho inimica 122. 295. & To. 3. pag. 93. 98. 100. 106. 144. 148. 154. 189. 194. 199. 206. 210. 212. 218. 223. 227. 229. 233. 239. 247. 243. 258. 303. 326. 390. 396. 400
Stoma

I N D E X.

- Stomacho equitatio utilissi-*
ma 16
- Stomachus iure perdicum*
recreatur 122
- Stomachi male affecti re-*
media 27. 53. 122. 192.
 403. 429. & Tom. 3. pag.
 68. 79. 79. 83. 85. 88.
 102. 106. 142. 143. 145.
 146. 149. 165. 168. 182.
 188. 192. 204. 205. 220.
 221. 235. 227. 228. 229.
 231. 232. 236. 237. 238.
 239. 240. 250. 256. 259.
 274. 276. 277. 289. 314.
 345. 346. 398. 404
- Stomachos dissolutos adstrin-*
gentia 85. & Tom. 3.
 pa. 63. 105. 107. 197. 205.
 231. 238. 240. 244. 382.
 387. 389. 398. 404. 405
- Stomachi malacia, eiusque*
curatio 21
- Stomoma aris quid* 291
- Stranguria morbi remedia*
 89. 127. & Tom. 3. pag.
 56. 149. 155. 165. 176.
 182. 183. 219. 249. 250.
 257. 262. 273. 279. 282.
 283. 303. 356. 357. 358.
 386. 394. 398. 401. 410
- Stratiates calator* 261.
- Stratonicus argenti calator*
 261. 286
- Stratonicus statuarius* 285.
- 286
- Stratonices regina cum pi-*
scatore voluntatis picta
effigies 346. & inde
- Strombus piscis* 220
- Strombi in medicinis usus*
 212
- Strongyle insula* 358. &
 Tom. 1. pag. 155. 215
- Strongylon, aluminis genus*
 358
- Strongylii Amazonis simu-*
lacrum 285
- Struma Nonius Catulli car-*
mine perstrictus 436
- Struma gutturus remedia*
 14. 24. 39. 51. 120. 121.
 191. 192. 194. 199. 205.
 398. 400. 421. 410. &
 Tom. 3. pag. 60. 69. 71.
 77. 80. 81. 86. 89. 100.
 101. 102. 104. 148. 156.
 165. 166. 169. 176. 177.
 178. 179. 185. 192. 196.
 197. 200. 229. 232. 234.
 235. 248. 249. 250. 251.
 255. 270. 279. 306. 335.
 343. 350. 352. 394. 397
- Styx Palus in Arcadia.*
 155. & Tom. 1. pag. 97.
- Stygis Arcadia Paludis*
aqua qualis ibidem.
- Stygis aquae venenum sola*
mula unguia continetur
 148

I N D E X.

- Sualternicum, electri genus* 424
- Sublicius pons Roma* 390
- Succinorum consideratio, & quam fabulosa de his prodiderit Antiquitas* 423. & inde ad finem capituli usque
- Succinum ubi proveniat* 426
- Succinum gummi modo ex pinei generis arboribus defluit* ibidem
- Succinum unde dictum* 427
- Succini odor qualis* ibidem
- Succinum à Germanis in Pannoniam affertur* ibi.
- Succini copia ubi* 427. & Tom. 1. pag. 166
- Succini medicina* 427. 428
- Succinum indurescens animalia in se comprehendit* 427
- Succini genera plura* ibid.
- Succinum paleas & folia arida ad se rapit* 428
- Succinis gemma adulterantur* 429
- Succinum cur infantibus alligetur* 428
- Sudines scriptor* 422
- Sudis pisci* 221
- Sudorem inhibentia* 70. 359. 361. & To. 3. pag. 81. 168. 144. 223. 225. 243
- Sudorem moventia* 172. & Tom. 3. pag. 72. 93. 144. 168. 226. 233. 253. 361. 270. 283. 327. 374. 395. 400. 409
- Sues à serpentibus percussa cancerum pabulo sibi medentur* 197
- Suum morborum remedia* 5. 71. 219. & Tom. 3. pag. 271. 288
- Sues salamandras sine noxa edunt* 93
- Suilli simi varij usus* 37
- Suilli adipis commendatio* ibidem
- Suilo adipe nova nupta postes attingebant* ibidem
- Suilli lactis in medicinis usus* 36
- Suffetia Vestalis virginis statua* 271
- Suffragio vini amphora empto Q. Coponius ambitus damnatus* 352
- Suffusionum oculorum remedia* 30. 33
- Sugillatorum remedia* 201. & Tom. 3. pag. 89. 185. 209. 225. 227. 240. 280. 390
- Sulpharis consideratio naturalis genera, loca & medicina* 355. & inde
- Sulphuris effectus* 356
- Sul*

I N D E X.

- Sulphuris in religione usus* 147. 191. 192. 195. 209.
ibidem 220. 221. 238. 248. 255.
Sulphuris suffitu domus ex-
piabantur *ibidem* 257. 276. 286. 306. 308.
Sulphuris odorem fulgura
fulminaq; habent 357
Sulpitio L. Consule Nobili-
tas Roma annulos posuit
 227
Sulpitius Galba 230
Summani Dei ades Roma
 88
Supercilia quo pacto deni-
grari possint 145
Superstitiosae observationes
ex Veterum scriptis, aut
Magorum praeceptis toto
operi Pliniana historiae
passim aspersae 5. toto
capite, 11. 42. 61. 87. 90.
106. 117. 131. 135. 194.
195. 196. 206. 211. 302.
447. 455. 456. & Tom.
2. pag. 471. 476. 477. &
Tom. 3. pag. 31. 32. 52. 55.
65. 68. 77. 122. 148. 153.
156. 165. 169. 172. 175.
178. 194. 198. 229. 230.
235. 237. 245. 248. 262.
266. 270. 278. 283. toto
cap. 287. 288. 289. 319.
320. 329. 334. 343. 360.
365. 385. 401. 408. 411
Suppurationum remedia
 398. & Tom. 3. pag. 145.
147. 191. 192. 195. 209.
 220. 221. 238. 248. 255.
 257. 276. 286. 306. 308.
 326. 349. 398. 403. 409
Surrentum oppidum 352.
 & Tom. 1. pag. 106
Surrentina vasa fibtilia 352
Suspiriosorum remedia 53.
 206. 309. 356. & Tom. 3.
 pag. 50. 54. 60. 77. 79. 84.
 97. 102. 145. 152. 176. 201.
 209. 233. 241. 250. 256.
 269. 281. 282. 283. 346.
 348. 385. 408
Sutor ne ultra crepidam,
Prouerbiu 333
Sybaru fluius 152. &
 Tom. 1. pag. 116
Syene oppidum 380. &
 Tom. 1. pag. 193
Syenites lapu 380
Syllanus Cassius Germani-
ci Caesaris praceptor 276
Sylla Dictator qua gemma
signarit 418
Sylla quantum auri & ar-
genti in triumpho transtu-
lerit 226
Sylla multos auaritia causa
proscripsit 259
Sylla ad Capitolinas ades
columnas Athenis adue-
xit 376
Sylla priuignus Scarrus,
eiusq; adilitas 393. 419

I N D E X.

- Sylla Romanorum ditissimus* 256
- Sylla curia in cornibus Comitij* 271
- Sylla mater Metella proscriptionum seditrix* 303
- Sylla Præneste delubrum Fortuna lithostroto stravit* 411. & inde
- Syllanum bellum Romanorum luxuriam expiavit* 258
- Symbolū proannulo nomen Graecis & Latinis usurpatum* 225
- Symmetria Latino nomine caret* 328
- Symmetriam Euphranor pictor primus arti adhibuit* 343
- Sympathia quid* 431. & Tom. 3. pag. 48
- Symplegmata duo ex merore tuto terrarum orbe nobilissima* 370. 373
- Synnephites gemma* 456
- Synochitis gemma, eiusque vires magicae* 464
- Synodontes pisces* 461
- Synodontites gemma* ibid.
- Syntecticus vitia* 35. & Tom. 3. pag. 187. 193
- Syracusana columnarum capita, in pantheo* 267
- Syria alabastrites* 380
- Syria bitumen* 359
- Syringites gemma* 461
- Syropicon terra Samia genus* 360
- Sytita gemma* 439. 461
- Syuerus fluvius Attica* 444
- T
- T** *Aberius Eros Grammaticus cretatis pedibus Romam aduectus* 362
- Tablina Antiquorum cedicibus, & monumentis rerum in magistratus gestarum implebantur* 312
- Tenarius lapis qualis* 399 404
- Tania iecoris medicina* 202
- Tagus fluvius aurifer* 239 & Tom. 1. pag. 172
- Talenti Aegyptij aestimatio* 236
- Talenti Attici aestimatio* 34
- Talpa animalis consideratio natura, cecitas, usus* 111
- Talpa magica aptissima ibi*
- Talpa cordis prodigiosa natura* ibidem
- Talpa, eiusque partium in medicinae usus* 115. 121
- Tamarici fontes in Cantabria* 154
- Tanaquil Tarquinij Priscæ uxor* 415
- Tanais*

I N D E X.

Tanos, gemma ex genere
smaragdorum	434	Tauriscus pictor, & eius ope
ra	347
Taos gemma	463	Tauriscus Trallianus mar-
moris sculptor, eiusque
opera	373
Taphiusa locus iuxta Leu-
cadem	403	Taurorum fel aureum tin-
git colorem 4. & Tom. 2.	pag. 156
Taphiusius lapu ex genere
aëiitarum.	ibidem	Tauri in genere scarabao-
rum qui dicantur	121
Taracia Vestalis statua	271	Taurini sanguinis epoti re-
media	40. & Tom. 3.
pag. 70. 235
Tarbelli Aquitaniae populi	150. & Tom. 1. pag. 169	Taurini sanguinis potus le-
talis, & quare	40. &
Tom. 3. pag. 70. 235
Tarentina urbis insignis co-
lossus	275	Tauri montu Lygdinus la-
pis	380
Tarentum scapis candela-
brorum nobile	267	Taygetus mons	406. 434.
& Tom. 1. pag. 139
Tarentinus sal	170	Tectoria quo pacto facienda	408
Tarpeij delubri in fundan-
tu caput humanum in-
uentum	6	Telorum venenatorum re-
media	33. & Tom. 3.
pag. 86
Tarquiniy Prisci filius pri-
mus omnium aurea bul-
la donatus	224	Telephanes Phocæus statua-
rius	282
Tarquiniy Prisci statua sine
annulis	224. 225	Telephanes Sicyonius pictor	314
Tarquinius Priscus aurea
tunica triumphavit	238	Telephi imago picta	329
Tarquiniy Prisci pater De-
maratus Corinthius.	314.
350	Telephus hasta rubigine ab
Achille sanatus	302
Tarquiniy Prisci cloacæ Ro-
mæ	391	Telesta poëta monumen-
tum à Nicomæho pi-
ctum	339
Tasconiū, terra genus	240		
Tattaus sal oculis utiliū	170		
Tauriscus argenti colorator	254		

I N D E X.

- Tellicardios gemma* 461
Telirrhisos gemma ibidem
Telluris ades Roma 272
Temperantia in cibis utilissima 17
Tempestatum prognostica
 187. & Tom. 2. pag. 518
Tempestatu remedia 455.
 & Tom. 2. pag. 508
Templum Diana Ephesia
 toto orbe excellentissimum 388
Templorum fastigia quibus
 orta initis 350
Tenesmos morbus quis 57.
Tenesmi siue tenasmi morbi
 remedia 36. 57. 125. 197.
 208. 249. 308. & Tom. 3.
 pag. 60. 91. 97. 100. 199.
 349. 392. 398
Tentyrita populi crocodili
 terrori sunt 11. & Tom.
 1. pag. 373
Tephria, ophitis genus, e-
iusque usus & nominis
 ratio 378. & inde
Tephritis gemma 462
Teragus piscis 221
Terebinthi rusa gema 445
Terentius Lucanus primus
 gladiatoru munera picta
 in publico proposuit 324
Terra auaritia causa suffo-
 ditur 222. & To. 1. pag. 51
Terra benignitas ac benefi-
 cia 351. & Tom. 1. pag. 50
Terrarum quarundam mi-
ra-natura 353. per to-
 tum caput
Terra in aquis lapidescunt
ibidem
Terrarum medicinalium ge-
nera medicina 360. per
 totum caput
Terra scorpiones, serpentesq;
necans 363
Terra a talpi excitata in
medicina quem usum ha-
beat 120
Terramotus consideratio
 388. & Libri secundi Capi-
 tibus 79. 80. 81. 82. 83. 84
Terramotus aquas profun-
dunt sorbentque 162
Tertiana febris remedia 15.
 24. 152. & Tom. 3. pa. 98.
 153. 169. 175. 189. 287.
 313. 365. 366
Testium & genitalium af-
fectorum remedia 400.
 & Tom. 3. pag. 68. 72. 80.
 98. 106. 144. 151. 177.
 196. 197. 219. 241. 244.
 249. 254. 261
Testium tumores seclantia
 58. 181. 361. & Tom. 3.
 pag. 85. 249. 359
Testium inflammationes &
ardores sanantia 178.
 193. & Tom. 3. pag. 198.
 200

I N D E X.

- 207.219.357
Testudinū consideratio, genera, usus, medicina 191
Testudinum cibus ibidem
Tethea piscis 220
Tethearum piscium medicina 208.212
Tetradorum, laterum genus 354
Tetragnathij aranei genera duo 95
Teuca Illyriorum regina Romanorum legatos interfecit 271
Teucer crustarius samam ex argenti calatura adeptus 262
Teutonorum legati facerum responsum 317
Thales Milesius ex umbra mensura pyramidu altitudinem deprehendit 385
Thalassomeli, eiusque usus 166
Thamyra citharædi effigies picta 347
Thasi insula marmor 375
Thasi insula opalus 437
Thasos insula 437. & *To. 1. pag. 157*
Theamedes lapis ferrum abigit 397
Theatra pensilia Curionis 94
Theba ab Alexandro ca-
pta 280
Theba Aegyptia Alabastriten gignunt 380
Theba Aegyptia 380.386
Theba Aegypti, oppidum portarum centum 388
Thebaicus lapis 380.404
Thecolithos gemma 462
Thecolithi lapides in spongiis nascentes 402
Theucriti amatorie incantationes 8
Theodorus prestigiator pictus 348
Theodorus plastices inuentor 350
Theodorus architectus 387
Theodori statuarij opera 285
Theodori pictorij opera 347
Theodoti in fundo cernissa nativa inuenta 320
Theomnestos pictor 338
Theomnestus statuarius 287
Theonty pictoris opera 347
Theon pictor ibidem
Theophrastus quando floruerit 291
Therimachus pictor quando floruerit 331
Therimachus statuarius 277
Thermoodon fluvius, & oppidum 445. & *Tom. 1. pag. 226*

I N D E X.

- Thesei pictura* 329. 343.
345.
- Thespiades ex marmore*
372.
- Thespiadum praliū ex are*
281.
- Thespiarum fons* 152
- Thesprotia gemma* 441
- Thessa pisci* 220
- Thessalica ars dicta Magia*
112
- Thessalia creta maxime
laudatur* 361
- Thieum idem cum succino*
426
- Thoracis vitiorum reme-
dia. Quare pectoris re-
media.*
- Thoricos locus* 434
- Thracia carbunculi* 440
- Thracia genera tria* 461
- Thracius lapis aqua accen-
ditur, extinguitur oleo*
246
- Thrason statuarius* 287
- Thurianus tomus piscis* 220
- Thuscianica signa* 273
- Thyadum simulacrum e
marmore* 370
- Thynni piscis in medicinis
usus* 205. 216
- Tiberius Imperator in ster-
nutamentis salvari vo-
luit* 9
- Tiberius templum Augu-
sti picturis decoravit* 318
- Tiberius Archigallum Pa-
rasij cubiculo suo inclusit*
329
- Tiberij principatus flexile
vitri temperamentum re-
pertum* 413
- Tiberius Obsidianam Me-
nelai imaginem Aegy-
ptiis remisit* 414
- Tiberium marmor quale,
& ubi inuentum* 378.
379
- Tiberis aqua nō minor Nilū*
382
- Tiberis fluminis inundatio-
nes* 383
- Tilos vermis idem cum mil-
lepeda* 107
- Timagoras pictor* 326
- Timanthes pictor* 327.
329. 330
- Timarchides statuarius*
287
- Timarchides marmoris scul-
ptor* 373
- Timarchus statuarius* 278
- Timarete pictrix, Myconii
filia* 326
- Timarete pictrix, Niconii
filia* 348
- Timaris regina* 460
- Timidorū remedia* 24. 28.
32. 197. 217. 431. & Tom.
3. pag. 308

I N D E X.

- Timocles statuarius* 278
Timomachi pictoris opera 284
 345.348
Timon statuarius 287
Timotheus marmoris scalptor, Scopæ amulus 371
Timotheus statuarius 287
Tinea vestem quam non attingant 11
Tinearum remedia 57.99.
 & Tom.3.pag.64.71.82.
 86.93.174.230.231.
 236.240.250.265.349.
 377.390.396
Tiresia vatis monumentum 460
Tisias statuarius 287
Tisicrates statuarius 281.
 285
Tisicratis filius Arcesilas pictor 348
Tissaphernes, siue (ut quidam malunt) Artaphernes à Panæo pictus 326
Tisboës Aegypti rex 386
Titi Imperatoris domus 373
Titus Septimius Sabinus edilis curulus 288
Titi Prætorij viri, marmoris signi facies 152
Tmolus fluvius solus cuticulam lapidæ habet 254
Tomus thurianus, piscis generus 220
Tonantis Iouis simulacrum 284
Tonanti Iouis ades ibidem
Tonitrua arte fieri posse 32.
 387
Tonos in pictura quid 318
Tonsillarum morbi remedia
 14.51.118.119.174.193.
 199.206.202.294.295.
 360.427. & Tom.3.pag.
 69.82.89.97.143.166.
 170.187.191.205.231.
 255.274.276.280 343.
 382
Topazij gemmæ consideratio 443
Topazius quæ ratione reperitus ibid.
Topazij ubi reperiatur 422.
 443
Topazius mira magnitudinis 443
Topazij genera duo ibid.
Topazium Troglodytarum lingua quid significet ibid.
Topazius gemma à Topazō insula dicta 422.443.
 & Tom.1.pag.272
Topazos insula, unde nomen gemmæ ibidem
Torentices inuenior Phidias 278.279
Torentices consummator Polycletus 279.
Torentice seruis fuit interdicta 331

I N D E X.

- Torminū alui remedia* 29.
 37.56.86.126.174.179.
 189.191.208. & Tom.3.
 pag. 57.67.71.75.79.
 81.85.86.91.93.100.
 105.107.108.147.149.
 152.154.155.165.178.
 193.196.198.200.216.
 223.228.230.233.236.
 238.243.253.259.265.
 270.273.277.282.289.
 308.334.246.249.350.
 351.355.376.386.388.
 406.407.408
- Tormina urinae in iumen-
 tis quomodo curētur* 147
- Torpedo piscis marinus* 220
- Torpedinis piscis mira na-
 tura* 185.216
- Torporem inducentia* 185.
 & Tom.3.pag.284
- Torquatus à torque aureo,
 quem Gallo detraxit,co-
 gnominatus* 226
- Toxicis aduersantia* 88.&
 Tom.3.pag.52.242.251
- Toxicorum remedia* 106.
 & Tom.3.pag.164
- Tragafaeus sal* 170
- Tragi, spongiarū genus* 180.
 & Tom.2.pag.42
- Tragedis chalcophonos gem-
 ma vocis grana gestanda*
 454
- Tralliana vasa fictilia* 352
- Tremuli Martij equestris
 statua & togata* 270
- Tremulu utilia* 27.& To.
 3.pag.226.256.308.309
- Tribunū ararij unde dictū*
 264
- Tribunorum arariorū de-
 curia* 231
- Trichitis, aluminis species*
 359
- Trichrus gemma* 461
- Triclinia arata quae Romā
 primus attulerit* 268
- Triclinia ex argento* 258
- Triclinia testudinea* 259
- Tricliniorum pedes ex aro*
 266
- Tridacna ostrea quae, & un-
 de dicta* 199
- Triens Servilia familia au-
 ro & argento pastus* 299
- Trientis quae prima fuerit
 nota* 234
- Triglites gemma* 462
- Triophthalmos gemma ibi.*
- Tripodium in cœnarū deli-
 cis habitum* 352
- Tripodium cortina Delphi-
 ca* 668
- Triptolemi simulacrum ex
 marmore, Praxitelis o-
 pus* 370
- Tritones, maris bellua* 219.
 220.371
- Triumphalis cœna unguen-
 tis*

I N D E X.

tu minium addebatur
253	Trulla crystallina ingentis
pretij 423
Triumphales statuae quales
255	Trulla murrhina ingentis
pretij 422
Triumphantium corpora mi-
nio illinebantur 250	Tryginon atramenti genus
321
Triumphantium habitus
qualis 225.238	Tuberum corporis remedia
137. & Tom.3. pag. 187.
368
Triumphantium Impera-
torum custos Fascinus 13	Tuccia Vestalis quo anno
aquam in cribro tulerit 6
Triunis antea dictus, qui
postea quadrans est vo-
catus 234	Tullus Hostilius rex ful-
mine ictus s. & Tom. 1.
pag. 45
Trixalis locusta genus 123.
140. 143	Tullij Calij statua antiquis-
sima 271
Træzen oppidum 152. 158.
& Tom. 1. pag. 139	Tullij Laurea carmen de
aquâ Ciceronianis 151
Træzenij lapides 440	Tullius Cicero. Quare
Cicero.
Troglodyta prædones topa-
zium inuenerunt 443	Tumorum corporis reme-
dia 64. 81. 214. 361. &
Tom. 3. pag. 61. 67. 87.
88. 90. 98. 101. 108. 151.
155. 169. 170. 189. 192.
196. 204. 220. 221. 243.
249. 258. 259. 273. 287.
331. 344. 361. 367. 368
Troia quando capta 381	Tumores articulorum leo-
nis adipe discutiuntur 25.
& inde
Troia temporibus nulla pi-
ctura 315	Tungri Gallia ciuitas 152
Troianis temporibus nullus
annulorum usus 225	Tunica ab annulis Senatû
distinguebat 230
Troiano bello clypei gestan-
tium imagines contine-
bant 313	Turbystum quid 245
Troiani belli pictura 347	
Trophonij simulacrum ex
are 281	
Trossuli unde equites dicti
231	
Trossulorum oppidum 231. &
inde	

I N D E X.

- Turdorum in medicinis u-*
sus 125. 127
- Turianus plastes à Fregel-*
lis Romam accitus 351
- Turiasso oppidum* 301
- Turpilius Romanus eques*
& pictor 315
- Turres septem Cylicenæ ur-*
bis vocem eadem sapius
referentes 399
- Tusculana villa à Sylla*
seruis incensa 393
- Tusculani filices* 399
- Tusis remedia* 18. 52. 63.
 84. 85. 122. 206. 309.
 356. 357. & Tom. 3. pag.
 50. 53. 57. 59. 61. 63. 77.
 79. 83. 84. 87. 88. 91.
 100. 104. 142. 147. 151.
 153. 168. 178. 186. 189.
 192. 200. 201. 207. 214.
 221. 139 241 250. 254.
 259. 267. 269. 270. 273.
 276. 280. 281. 344. 1010
- ferè cap. 346. 370. 387.*
 400. 405. 409
- Tusces veteres emendantia*
 31. 38. 275. & Tom. 3.
 pag. 57. 71. 93. 104. 145.
 150. 170. 187. 196. 211.
 220. 233. 240. 241. 254.
 255. 256. 271. 277. 278.
 291. 308. 344. 350
- Tympana ex argento* 259
- Tymphaicum gypsi genus e-*
iusque usus 362. 410
- Tyndarides ab Aesculapio*
ad vitam reuocatus 74
- Tyndarida Nicomachi im-*
perfecti summa in admi-
ratione habiti 348
- Typhoni resistit coralium*
 457
- Tyria purpura qualis* 322.
 & Tom. 3. pag. 123
- Tyridates magus* 114
- Tyrium purpurissim* 322
- Tyrrhenum mare* 395. &
 Tom. 1. pag. 110
- Tyrus Herculis templo no-*
bilitata 435. 456
- Tyrus conchylio & purpu-*
ra nobilis 322. & Tom. 1.
 pag. 199
- U
- V** *Aleria Publicola Con-*
sulus filia statua
 272
- Valerius Publicola Bruti*
in consulato Collega 392
- Valerio Publicola honos ex-*
tra ordinè à Senatu ha-
bitus ibidem
- Valerius Messala victoriã*
suam Siciliãnsẽ publicè
pictam proposuit 316
- Valerius Ostiensis archire-*
ctus 390
- Valetudinis ex lotio angu-*
ria 20

- Varicum remedia* 60. & Tom.3. pa. 166. 170. 228. 362
Varices ne nascantur 123
Varorum remedia 31. 83. 118. & Tom.3. pag. 209. 224. 225. 374
Varro septingentorum librorum illustrium virorum imagines in libris suis expressit 313
Varronis senectus, eiusque aduersus aspidum venena remedium 99
Vasa ingentis pretij 421. & inde copiose per totum caput
Vasa siglina ubi optima 352
Vasa insignia ex argēto cæolata 161
Vasa ex lapidibus excava- ta 380, 405
Vasorum argenteorum luxuria 357
Vaticinatura Aegyrae sacerdos tauri sanguinem bibit 40
Vatis Hetrusci astus 70
Veientana gemma Veiiis repertæ 462
Velare nihil, Græca res est 269
Velini lacus 151. & Tom.1. pag. 119
Veneficiorum remedia 43 99. 115. 400. 447. & To. 3. pag. 139. 152. 273
Venenatis animalibus aduersantia 42. 195. 196. & Tom.3. pagi. 242. 261. 266. 268. 270 297. 322
Venenatorum morsibus isti busq; medentia 42. 173. & Tom.3. pagi. 62. 70. 99. 105. 126. 219. 324
Venenum quidam in annulis circumferunt 329
Venena adamas irrita facit 431
Venenis aduersantia 22. 44. 89. 99. 191. 194. 195. 196. 199. 319. 431. & Tom.3. pag. 52. 53. 54. 99. 104. 152. 175. 177. 181. 189. 200. 210. 223. 229. 235. 236. 240. 242. 251. 261. 266. 268. 280. 302. 324. 365
Veneti populi ab Henetis orti 427. & Tom.1. pagi. 224
Ventrem sistentia. Quare Aluum sistentia firmantiæque.
Ventris animalia expellentia 296. & Tom.3. pag. 71. 83. 97. 98. 168. 199. 223. 236. 351. 389. 396
Venti qua ratione comprimantur 456
Vene

I N D E X.

- Venerū Coa pictura inex-
pleta ab Apelle 334. 348
- Veneri Gnidia quare con-
cha consecrata 184. &
Tom. 2. pag. 24
- Veneris adis ac simulacri
incendium 282
- Veneris Genitricis ades Ro-
ma 317
- Venus Anadyomene, Apel-
li opus 337
- Veneris inter Gratias &
Cupidinem picta effigies
347
- Venus Genitrix in foro Ce-
saris, Arcefilai opus 351
- Venus Palatina M. Crassus
à Bruto appellatus 366
- Venus ἐν κρητῶσι, Phidiae
opus 368
- Veneris simulacra è mar-
more 370. 373
- Venus marmorea Phidiae
368
- Veneris gemma qua 447
- Veneris crinis, gemma qua-
lis 462
- Venere raro & moderatè
utendum 18
- Veneris in somno imagina-
tio quo pacto compesca-
tur 316. & Tom. 3. pag.
64. 81. 97
- Veneris simulacrum in ope-
ribus pacis à Vespasiano
dicatum 371
- Veneris Praxitelica causa
multi Gnidum naviga-
runt 369
- Venerem coërcentia 34.
71. 146. 147. 192. & To.
3. pag. 33. 260. 261. 263.
331. 360. 393
- Venerem stimulantia 25.
28. 30. 33. 70. 92. 146.
192. 196. & Tom. 3. pag.
54. 56. 59. 61. 72. 73. 76.
77. 93. 100. 147. 152. 175.
178. 180. 181. 182. 201.
252. 267. 279. 360. 361.
362. 393
- Veneris labrum herba qua-
lis, vermiculiq; in ea na-
scentis mira natura 115.
& Tom. 3. pag. 335
- Vercellensis ager aurifodi-
nas habet 292
- Verendorum affectoriū re-
media 359. 404
- Vermium terrenorum in
medicinis vsus 130. 131.
134. 141. 145
- Vermiū genera multa, eo-
rumq; in medicinis vsus
142
- Vernationis anguiū in me-
dicinis vsus 116. 193
- Verres cur ab Antonio pro-
scriptus 266
- Verri Cupidinis simulacrū
obie

I N D E X.

- obicctum à Cicerone* 370
Verris animalis in medicinis usus 58.64
Verrius scriptor 250
Verruca corporum quomodo tollantur 15.61.131.194.215.244. & *To. 3. pag. 76.147.151.174.175.176.185.204.232.234.258.278.306.374.394*
Vertiginis capitis remedia 190.403. & *Tom. 3. pag. 83.85.92.93.156.209.216.218.247.308.322.327.399.408*
Vesica affectuum remedia 19.35.57.84.180.401. & *Tom. 2. pag. 252. & Tom. 3. pag. 52.53.63.65.84.97.100.107.108.142.146.151.153.156.179.180.181.195.207.210.225.227.228.233.238.239.241.243.249.251.282.289.303.334.357.358.370.375.398.494.497*
Vesicam euacuantia 207. & *Tom. 3. pag. 148*
Vesica calculos expellentia 127.429. & *Tom. 3. pag. 108.358*
Vespa non ferunt à scorpione percussos 11
Vespasianus Augustus adè Honori & Virtutis restituit 341
Vespasianus in principatus sui exortu calumniandi ansas præcidit 233
Vespertilionis in medicinis usus 94.125.126.144
Vestales virgines inter sacra Romana Fascinum colunt 13
Vestales virgines seruos fugitivos, ne urbem exeant, retinent precationibus 6
Vesta simulacrum ex mare more 370
Vestem tinea quam non attingant 11
Vestium tingendarum ratio 349. & *Tom. 2. pa. 36*
Vestes mortuorum in sarcophago Asio conditorum vertuntur in lapides 398
Vestes Phrygio lapide tinguntur 401
Veterini morbi remedia 62. & *Tom. 3. pag. 54*
Veterum mira frugalitas 365. & *Tom. 2. pag. 442. & Tom. 3. pag. 16*
Veterum diligentia 18.362.431. & *Tom. 1. pag. 37. & Tom. 2. pag. 245. 505. & Tom. 3. pag. 292. 378*
Vibius Arvius Arvenorum præses 276
Victor

I N D E X.

- Victor affectuum suorum*
Alexander 333
Victoriatuſ nummuſ lege
Clodia percuffuſ 234
Victoriatuſ nummuſ unde
dictuſ *ibid.*
Victoria picta, Iphidiſ opuſ
 347
Victoria nota circus ex cre
ta 362
Videri qua arte quiſ ne
queat 32.457
Vina Afri calce condiunt
 407. & Tom.2.pag.272
Vini è face ſiccata atramē
tum excoquitur 321
Vini radium aſſerētia 153.
 217
Vinum è fonte fluens 153
Viperiniſ carnibuſ veſcen
tes 103. & Tom.1. pag.
 296
Vipera in mediciniſ uſuſ
 91.101.103.121.130.145
Virgiliſ amatoria incanta
tiones 8
Virgiliſ de ſandyce opinio
 321
Virginea aqua Roma 395
Virginitaſ vitia ta gagate la
pide deprehenditur 401
Virgo, aqua Roma, & cur
ita dicta — 159
Viria Certica qua 233
Viriliuſ remedia. Quere
Genitaliuſ remedia.
Virtutiſ aduſ Roma à qui
buſ picta 341
Virtutiſ pictura 345
Viſceruſ affectuſ ruſ reme
dia 415. & Tom.3.
 pag.347
Viſci ſumpti remedia 43.
 44.190. & Tom. 3. pag.
 54.219.254.390
Vita doloribuſ inquinata,
pœna eſt 3
Vitelliani Capitolium incen
derunt 275
Vitelliſ patina ingentiſ pre
ty 352. & inde
Vitiliginis remedia 141.
 178.356. & Tom 3. pag.
 80.86.145.200.404.410
Vitri conſideratio, origo, ſa
ciendique ratio 412.
 toto cap.
Vitri liquor à magnete tra
hitur 413
Vitri artifex Sidon 413.
 & Tom.1.pag.199
Vitruſ qua ratione coqua
tur 413
Vitruſ Obſidianuſ 414
Vitri temperamentuſ ſle
xibile quando inuentuſ
 413
Vitruſ & ſtatu, & torno,
& calatura figuratur
ibidem

- Vitri fragmenta quo pacto
 glutinentur 86
 Vitreorum duorum calicū
 ingens pretium 413
 Vituli marini adipis medi-
 cina 215
 Vituli terrestris, eiusque par-
 tium in medicinis usus
 58.59.60.63.64.65
 Vixerra in medicinis usus
 122
 Vlcus. Vide Hulus.
 Ulex fruticis genus, eiusque
 usus in auri metalli
 241.242
 Ulula fellis in medicinis u-
 sus 104
 Ulula adipis in medicinis
 usus ibid.
 Ulysses sanguinem e vulne-
 re profluentem carmine
 compescuit 8
 Ulyssus Palladium surri-
 pientis calata effigies 261
 Ulyssis effigies picta 329.330
 Ulyssi primus pileum addi-
 dit Nicomachus 339
 Ulyssii bouē cum equo iun-
 gentis picta effigies 344
 Umbra metiende ratio 385
 Umbra ex longitudine Tha-
 les Milesius pyramidis al-
 titudinē mensus est ibid.
 Umbra Inferorum quo pa-
 cto euocentur 463
 Umbria creta 362
 Unguentū in alabastris op-
 time seruaturs 380. &
 Tom. 2. pag. 217
 Ungues nudinis ressecari,
 religiosum 10
 Unguicū resegminum su-
 perstitiosus usus 25
 Unguicū vitiosorum reme-
 dia 38.52.60.360. &
 Tom. 3. pag. 98. 101. 106.
 207. 220. 247. 255. 374
 Ungulum Antiqui annu-
 lum appellabant 225
 Volsinienses lapide 407
 Volsiniensis lacus ibid.
 Volsiniis mola versatiles in-
 uentæ 399
 Volsinij à Romanis ob signo-
 rum copiā expugnati 273
 Voluptates publica via ma-
 ximè irrepunt 365
 Vomica morbi remedia 82.
 85. 91. 92. 105. & Tom. 3.
 pag. 75. 82. 97. 104. 170.
 261. 273. 277
 Vomitiones à canibus pri-
 mum monstrata 88
 Vomitus nauigantium uti-
 litas 165
 Vomitus provocatia 191.
 206. 245. 291. & Tom. 3.
 pag. 51. 55. 60. 72. 95. 99.
 144. 147. 168. 178. 223.
 229. 239. 241. 243. 286.

I N D E X.

- 305.351.354.385.408
 Vox eadem quibus in locis
 sapius repercutiatur 390
 Vociofficiencia 207. &
 Tom.3.pag.54
 Voci utilia 153.206.306.
 309. & Tom.3.pag.59.
 60.82.97.166.186.195.
 196.286.360
 Upupa in medicinis usus
 124
 Uranoscopus piscis 200.219
 Urbium dij Tutelares an-
 te oppugnationem solent
 evocari 7
 Uraa cybia quibus è pisci-
 bus fiant 221
 Urena pisces ibid.
 Urina differentia, usûsque
 in medicinis 19
 Urinae color, valetudinis in-
 dex 20
 Urinae reddendae causa, pu-
 denda aduersus Solem aut
 Lunam non denudanda
 21
 Urinam mouentia 19.
 404. & Tom.3. pag. 50.
 53.55.56.61.62.64.67.
 73.74.75.76.80.83.85.
 86.88.89.90.92.102.
 105.107.142.143.145.
 146.147.152.153.154.
 155.168.171.173.176.
 178.179.180.181.186.
 197.198.199.200.205
 209.210.221.226.229
 233.238.239.241.243
 244.250.251.252.253
 254.256.258.259.260
 261.264.267.268.269
 271.273.274.377.278
 289.349.357.358.359
 370.381.384.389.390
 395.403.404.409
 Urion terra genus 241
 Ursi ne mordeant 296
 Urforum in medicinis usus
 52.53.58.59.60
 Ursi agroti formicarum o-
 nis sanantur 106. &
 Tom.1.pag.375
 Urtica piscis in medicinis
 usus 216.219
 Urorû in medicinis usus 43
 Usura quaestiuosa segnitics
 235
 Utica oppidum 169. &
 Tom.1.pag.74.182.284
 Uuâ pictâ aues decepta 328
 Uua faucium remedia 14.
 18.118.194.206.294.
 296.360. & Tom.3.pag.
 70.92.89.93.102.167.
 168.186.231.235.237.
 242.247.255.274.275
 Uua piscis 221
 Uua marina in vino necata
 vini tadium affert 217
 Vulneca aggranari credun-
 tur

I N D E X.

tur eorum interuentu,
qui canis serpētisue mor
su aliquando fuerint laesi
 11
Vulneryum varia remedia
 21. 81. 84. 248. 290. 296.
 303. 320. 358. & Tom. 3.
 pa. 52. 62. 69. 72. 87. 94.
 97. 98. 100. 101. 144. 145.
 146. 148. 169. 179. 204.
 205. 247. 248. 258. 282.
 286. 289. 301. 303. 304.
 309. 356. 370. 381. 382.
 384. 385. 386. 388. 390.
 399. 407. 408. 409
Vulpes ne gallinaceos attingant 71
Vulpis eiusque partium in
medicinis usus 45. 47.
 48. 51. 53. 54. 60. 69
Vulturum partiumque eo-
rum in medicinis usus 93.
 104. 117. 123
Vulturni maris vitrea ha-
rena 413
Vulnus seu uteri muliebris,
remedia 16. 21. 29. 31.
 36. 67. 68. 82. 190. 294.
 358. 400. 401. 403. &
 Tom. 3. pag. 54. 55. 59. 73.
 76. 79. 82. 83. 85. 86. 92.
 93. 98. 100. 102. 107. 109.
 142. 143. 144. 146. 149.
 152. 153. 155. 165. 167.
 168. 173. 185. 189. 194.

197. 217. 218. 220. 221.
 224. 225. 226. 228. 234.
 241. 243. 244. 248. 250.
 251. 252. 253. 254. 255.
 356. 259. 261. 269. 270.
 272. 278. 290. 291. 374.
 375. 376. 381. 388. 392.
 398

X

X *Anthos gemma* 458
Xenocrates statua-
rius 285
Xenocrates de pictura volu-
men edidit 328
Xenon pictor 348
Xenophōtis symposium 284
Xerxis uniuersum exerci-
tum Pythius Bithynus
hospitio excepit 257
Xiphia piscis 220. 221
Xiphia piscis naues perforat
 187
Xyftios gemma 448

Z

Z *Achalias Babylonius*
Magus, eiusque ad Mi-
thridatem liber 458
Zamense oppidum 153. &
 Tom. 1. pag. 183
Zanthenes gemma in Me-
dia nascitur 462
Zaratus Magus 111
Zarmocnidas Magus ibi.
Zenodorus statuarius Pli-
niy atate floruit 276

I N D E X.

Zenodorus fingendi ac calā-
di scientia nulli veterum
postponitur	ibid.	que nudas virgines fibi
proposuit	327
Zenonis statuam quare Ca-
to in Cypria expeditione
non vendiderit	288	Zimirus Æthiopia regio ha-
renosa	397
Zeros gemma	450	Zmilaces gemma in Eu-
phrate nascitur	462
Zeti & Amphionis simula-
crum ex marmore	373	Zmilaces gemma marmori
Proconnesio similis	ibi.
Zeugma oppidum	302. &
Tom. 1. pag. 195. 202. 258.
260	Zmilus architectus	387
Zeugmatis orbis mira ca-
tena	302	Zopyrus argenti calator	261
Zeuxis statuarius	278	Zoroāstris præceptor	111
Zeuxis Heracleotes pictor	327	Zoroāstres quo tempore flo-
ruerit	ibid.
Zeuxidis cum Parasio cer-
tamen	328	Zoroāstres magica vanita-
tis inuentor	ibi.
Zeuxidis opera mira	ibid.	Zoroāstris scripta	ibid.
Zeuxis tabulā pingens quin		Zoronisios Magorum gem-
ma	462
		Zoronisios gemma in In-
do flumine nascitur	ibidem

F I N I S.

